

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

На правах рукопису

ДЕЛЯТИНСЬКИЙ РУСЛАН ІВАНОВИЧ

УДК 94(477.83/.86):26/28:281.5

**СТАНИСЛАВІВСЬКА ЄПАРХІЯ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В
СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ ГАЛИЧИНИ (1885–1946 рр.)**

Спеціальність 07.00.01 – історія України

Дисертація
на здобуття наукового ступеня
кандидата історичних наук

Науковий керівник:
Пилипів Ігор Васильович
доктор історичних наук, професор

Івано-Франківськ – 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Історіографія, джерела та методологія дослідження	9
1.1. Історіографія проблеми	9
1.2. Характеристика джерельної бази	19
1.3. Методологічні основи дослідження	32
РОЗДІЛ 2. Заснування і розвиток Станиславівської єпархії в контексті українського національного відродження в Галичині XIX – початку XX ст.	39
2.1. Передумови і процес утворення єпархії (1772–1885 рр.)	39
2.2. Організаційне становлення та інтеграція духовенства в суспільне життя Галичини (1885–1899 рр.)	50
2.3. Єпархія в умовах політизації українського національного відродження (1899–1918 рр.)	67
РОЗДІЛ 3. Особливості розвитку єпархії у період між двома світовими війнами (1918–1939 рр.)	82
3.1. Участь духовенства в національно-державному будівництві ЗУНР (1918–1919 рр.)	82
3.2. Єпархія в умовах утвердження польської адміністрації	94
3.3. Суспільно-політичні та релігійні процеси дієцезії в умовах Конкордату	115
РОЗДІЛ 4. Станиславівська єпархія у період Другої світової війни та перші повоєнні роки (1939–1946 рр.)	140
4.1. Становище духовенства у період першої радянської (1939–1941 рр.)	140
4.2. Суспільна діяльність в час німецької окупації (1941–1944 рр.)	148
4.3. Процес ліквідації єпархії (1944–1946 рр.)	164
ВИСНОВКИ	180
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	186
ДОДАТКИ	302

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ГКЦ – Греко-Католицька Церква – історична назва у 1774–1989 рр., з грудня 1989 р. встановлено офіційну назву «Українська Греко-Католицька Церква» (УГКЦ)

ЗУНР – Західно-Українська Народна Республіка

КРНС – Католицько-руський народний союз

НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ

НКДБ – Народний комісаріат державної безпеки

о. – отець, священник

ОУН – Організація українських націоналістів

РПЦ – Російська Православна Церква

с. – сестра (монахиня)

СНДМ – Згромадження Сестер Непорочної Діви Марії

УБНТ – Українське богословське наукове товариство

УКНП – Українська католицька народна партія

УКС – Український Католицький Союз

УНДО – Українське національно-демократичне об'єднання

УНТП – Українська народно-трудова партія

УНО – Українська народна обнова

УПА – Українська Повстанська Армія

УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка

ХСС – Християнсько-суспільний союз

ХСП – Християнсько-суспільна партія

ЧСВВ – Чин святого Василя Великого

ЧНІ – Чин Найсвятішого Ізбавителя (Редемптористи)

ВСТУП

Актуальність теми. У незалежній Україні Греко-Католицька Церква (далі – ГКЦ*) займає активну, засновану на християнських цінностях, суспільну позицію. Реконструкція розвитку ГКЦ у ХІХ – першій половині ХХ ст. допоможе вирішити проблему національної та релігійної ідентифікації, сприятиме консолідації народу України в українську націю. Особливе місце в структурі УГКЦ нині займає Івано-Франківська митрополія, котра як правонаступниця Станиславівської єпархії дозволяє «репрезентувати на загальноцерковному рівні місцеві культурні ідентичності та традиції» [852]. У вітчизняній історіографії поступово формується інтерес до вивчення історичного розвитку єпархій християнських Церков у контексті суспільно-політичної історії України [845; 878; 913; 920; 926], що актуалізує дослідження ролі Станиславівської єпархії ГКЦ у суспільному житті Галичини. В цьому полягає суспільно-політичне й наукове значення дослідження проблеми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в рамках загальної наукової теми «Історія Галичини нового і новітнього часу, історичне краєзнавство, музеєзнавство» (номер державної реєстрації – 0115U001560) кафедри історії України ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Метою дослідження є об'єктивне і комплексне висвітлення місця Станиславівської єпархії ГКЦ, ролі її єпископів і священників у суспільному житті Східної Галичини наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст. Для досягнення мети заплановано вирішити наступні дослідницькі **завдання**:

- з'ясувати стан наукової розробки проблеми, провести класифікацію комплексу джерел та визначити методологічні основи дослідження;
- дослідити процеси організаційного становлення Станиславівської єпархії, інтеграції її ієрархії та духовенства в суспільне життя Галичини у період Австро-Угорської імперії;

* Греко-Католицька Церква – історична назва у 1774 – 1989 рр., з грудня 1989 р. встановлено офіційну назву «Українська Греко-Католицька Церква» (УГКЦ).

- розглянути участь духовенства в державному будівництві в період ЗУНР;
- показати особливості розвитку організаційної структури єпархії, суспільну діяльність її духовенства в період Другої Речі Посполитої;
- проаналізувати розвиток єпархії та суспільну діяльність її духовенства в умовах Другої світової війни,
- розкрити процес ліквідації єпархії в період другої радянзації Галичини.

Об'єктом дослідження є Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст.

Предметом дослідження є організаційне становлення і розвиток Станиславівської єпархії, суспільно-політична, релігійна й культурно-просвітницька діяльність її єпископів і священників у контексті державно-церковних відносин та суспільно-політичних процесів у Східній Галичині.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період 1885–1946 рр., нижня межа якого визначається датою створення Станиславівської єпархії, а верхня – її ліквідацією в контексті репресій щодо ГКЦ 1945–1946 рр. Автор виходив за вказані хронологічні рамки для пояснення передумов заснування єпархії.

Географічні межі дослідження визначені канонічною територією Станиславівської єпархії, поділ якої впродовж окресленого періоду по-різному співвідносився з політико-адміністративним поділом краю: в складі Австро-Угорської імперії охоплювала 16 повітів і коронний край Буковина; в складі ЗУНР – таку ж саму територію, за винятком Буковини; в складі Польщі – в межах 8 повітів Станиславівського та 7 повітів Тернопільського воєводств; в складі УРСР (1939–1941, 1944–1946 рр.) – 26 районів Станіславської і 17 районів Тернопільської областей, а відповідно до сучасного адміністративно-територіального поділу України – 10 районів Івано-Франківської та 9 районів Тернопільської областей (Додаток Д.1).

Методологічною основою дисертації слугували принципи об'єктивності й історизму, діалектичного розвитку, сходження від абстрактного до конкретного, термінологічний, системний. Для розв'язання конкретних завдань

у роботі використано загальнонаукові методи аналізу і синтезу, узагальнення та класифікації, спеціально-історичні методи архівної та бібліографічної евристики, джерелознавчої критики, статистичний (кліометрії), проблемно-хронологічний, порівняльно-історичний, біографічний.

У дисертації обґрунтовано ряд положень, які характеризуються **науковою новизною**. У роботі:

вперше:

– розглянуто особливості розвитку єпархії у контексті державно-церковних відносин в умовах Австро-Угорської імперії, ЗУНР, Польщі, німецької окупації і Радянського Союзу;

– висвітлено специфіку релігійно-пастирської, суспільно-політичної та культурно-просвітницької діяльності ієрархії та духовенства єпархії у контексті суспільно-політичних процесів наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст.;

удосконалено:

– періодизацію розвитку та аналіз адміністративно-управлінської структури Станиславівської єпархії в контексті суспільно-політичної історії Східної Галичини;

– положення про участь єпископів і священників єпархії в українському національному русі;

одержали подальший розвиток:

– дослідження ролі духовенства єпархії в формуванні національної свідомості українства в період Австро-Угорської імперії;

– характеристика ролі ієрархії та духовенства єпархії у формуванні окцидентальної течії християнсько-суспільного руху у 1920–1930-х роках;

– знання про особливості ліквідації Станиславівської єпархії ГКЦ 1946 р., її наслідки для становлення «катакомбної» Церкви.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідницькій (при підготовці фундаментальних праць з історії України, української культурології й релігійно-церковної історії), навчальній (для підготовки монографічних видань,

підручників, науково-методичних посібників з історії української Церкви), громадській, державній (для розробки сучасної моделі взаємовідносин держави і Церкви) роботі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи виносилися на обговорення низки міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференцій: «Християнство в Україні на межі третього тисячоліття» (м. Івано-Франківськ, 2002 р.); «Україна – Польща: шлях до Європейської співдружності» (м. Тернопіль, 2003 р.); «Знаки питання в історії України: українська історія в східноєвропейському контексті» (м. Ніжин, 2004 р.); «Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу» (м. Івано-Франківськ, Галич, 2006 р.); «Соборна Україна: історична ретроспектива» (м. Черкаси, 2005 р.; м. Донецьк, 2006 р.); «Берестейська церковна унія: історія, задум, реалізація. Погляд через 410 років» (м. Івано-Франківськ, 2006 р.); «Ціннісно-смысловий вимір буття українського суспільства і перспективи українського націоналізму» (м. Івано-Франківськ, 2007 р.); «Роман Шухевич в українському національно-визвольному русі ХХ століття» (м. Івано-Франківськ, 2007 р.); «Степан Бандера в українському національно-визвольному русі ХХ століття» (м. Івано-Франківськ, 2008 р.); «Україна – Ватикан: Державно-церковні відносини в контексті досвіду об'єднаної Європи» (м. Галич, 2011 р.); «Modernní vymoženosti vedy – 2013» (м. Прага, 2013 р.); «Історичні постаті Греко-католицької церкви та їх роль у культурно-просвітницькому та національному відродженні» (м. Коломия, 2013 р.); «Галицьке боярство-шляхта на тлі історії України і світу в ХІХ – ХХІ століттях» (м. Івано-Франківськ, с. Середній Березів, 2013 р.); «Шлях до святості: життя і діяльність Блаженного владика Миколая Чарнецького» (м. Львів, 2014 р.); «Івано-Франківська митрополія в історичному розвитку та організаційній структурі Української Греко-Католицької Церкви» (м. Івано-Франківськ, 2015 р.); «Митрополит Андрей Шептицький в релігійно-церковному і громадсько-культурному житті України (до 150-річчя від дня народження)» (м. Івано-Франківськ, 2015 р.); «Львівський

псевдо-собор 1946 р. у процесі ліквідації Греко-Католицької Церкви радянським режимом (до 70-х роковин)» (м. Івано-Франківськ, 2016 р.); «Перші Грабовецькі історичні читання «Академік Володимир Грабовецький – вчений, громадський діяч»» (м. Івано-Франківськ, 2016 р.); щорічних наукових конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ, 2002–2005 рр.) та звітних науково-практичних конференціях Івано-Франківського інституту менеджменту Тернопільського національного економічного університету (м. Івано-Франківськ, 2006–2010 рр.).

Особистий внесок здобувача. Основні ідеї, наукові положення і теоретичні висновки дисертації сформульовані автором особисто. Напрацювання, що належать співавторам, у дисертації не використовуються.

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження викладено у 26 публікаціях, з них 10 – у фахових виданнях, одна з яких – у закордонному виданні.

Структура дисертації. Структура роботи обумовлена метою та завданнями дослідження і побудована за хронологічно-проблемним підходом. Дисертація складається із переліку умовних скорочень, вступу, чотирьох розділів, які містять дванадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (936 позицій), 12 додатків. Основний текст дисертації викладений на 185 сторінках, загальний обсяг – 390 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

Історіографія, джерела та методологія дослідження

1.1 Історіографія проблеми

Розвиток Станиславівської єпархії як органічної складової частини Галицької митрополії ГКЦ, участь її ієрархії та духовенства в суспільному житті українців Східної Галичини наприкінці XIX – першої половини XX ст. знайшли часткове відображення в історичній літературі. Історіографію проблеми за хронологічно-проблемним принципом можна умовно поділити на п'ять груп: праці дослідників австрійського (кінця XIX – початку XX ст.) та міжвоєнного періодів (1919–1939 рр.), післявоєнну радянську й українську діаспорну історіографію (1945–1991 рр.) і дослідження сучасних істориків (1990-і–2010-і рр.). В історіографічному аналізі, відповідно до цих періодів, розглянемо праці українських та зарубіжних науковців.

В австрійський період (XIX – початок XX ст.) історіографія проблеми тільки зароджувалася, оскільки Станиславівська єпархія була створена у 1885 р. Аналізуючи розвиток ГКЦ у контексті церковно-державних відносин і суспільно-політичних процесів в Австрійській (з 1867 р. – Австро-Угорській) імперії, сучасники – українські історики, церковні й громадсько-політичні діячі о. М. Малиновський, о. А. Петрушевич, А. Вахнянин, о. О. Заклинський, А. Добрянський, о. Ю. Пелеш – у своїх публіцистичних і наукових працях звернули увагу на історичні передумови та процес утворення Станиславівської єпархії [91, арк. 7-8; 523, с. 8; 524, с. 20, 32, 78, 90-91; 527, с. 45-50; 550; 551; 600; 601; 903, s. 596-743, 793-1030]. Аналізуючи проекти її створення, що обґрунтовувалися ієрархами М. Рилло і П. Білянським 1790 р., А. Ангеловичем 1806 р., М. Левицьким і Г. Яхимовичем 1850 р., українськими послами австрійського парламенту і Галицького сейму 1870–1880-х рр., вказані автори підкреслювали необхідність забезпечення рівноправності греко-католиків із римо-католиками в суспільно-політичній і релігійній сферах. Заснування греко-католицької єпархії з центром у м. Станиславові, на їх думку, засвідчило б

практичне рівноправ'я грецького і латинського обрядів та спонукало б українців зберігати лояльність до династії Габсбургів і Риму. Цінними для розуміння проблеми є опубліковані о. М. Малиновським петиція М. Левицького та Г. Яхимовича від 18 березня 1850 р. [551, s. 765-780] і доповідь посла Галицького сейму о. О. Заклинського від 5 травня 1879 р. [521, s. 1-7; 601, с. 131-138]. Основною передумовою заснування Станиславівської єпархії вони вважали потребу вдосконалення церковного адміністрування і душпастирської опіки, підкреслювали значення єпархії для забезпечення національно-культурних прав українців Галичини. Серед польських істориків австрійського періоду лише о. С. Заленський у рецензії на фундаментальну працю о. Ю. Пелеша з історії ГКЦ згадав про «змагання русинів» щодо створення єпархії з центром у м. Станиславові [547].

У міжвоєнний період (1918–1939), коли в м. Львові сформувався науковий осередок української церковної історіографії [802; 867], сучасники «по гарячих слідах» продовжили описувати історичний розвиток Станиславівської єпархії. В їхніх науково-публіцистичних працях відображено проблеми організаційного становлення єпархії та діяльності перших єпископів. Так, о. І. Лятишевський описав становлення і розвиток духовної семінарії в м. Станиславові у 1907–1923 рр. [775] та діяльність А. Шептицького як Станиславівського єпископа (1899–1901) [76; 774]. В нарисах мемуарного характеру про учасників Львівського синоду 1891 р. о. С. Матковський розкрив біографії та суспільну працю єпископів Ю. Пелеша і Ю. Куїловського, показав їх відносини з народовцями і москвофілами [609]. З нагоди 50-літнього ювілею Станиславівської єпархії о. Л. Бурнадз опублікував перший історичний нарис, в якому проаналізував діяльність єпископів [648], а о. Р. Лукань ЧСВВ склав каталог василіянських монастирів у єпархії [536].

Польські дослідники міжвоєнного періоду також виявляли інтерес до історії ГКЦ, суспільно-політичних поглядів ієрархії та духовенства, однак, зважаючи на тенденційність оцінок, їхні праці відносимо до полемічно-публіцистичних видань як виду джерел. Так, М. Тарнавський, аналізуючи

репресії австрійської та російської влади щодо греко-католицького духовенства у 1914–1917 рр., підкреслював його схильність до москвофільства і «схизми» (православ'я) [548]. Підтримку ієрархією та духовенством ГКЦ українського національного руху в контексті пошуку шляхів нормалізації українсько-польських відносин критично оцінювали Г.-І. Любенський [549], О. Бохенський, С. Лось і В. Бончковський [546].

У післявоєнний період (1945–1991) представники української діаспорної та радянської історіографії, продовжуючи дослідження історії ГКЦ з різних методологічних й ідеологічних позицій, розширили хронологічні рамки та проблемне поле дослідження історії Станиславівської єпархії. Крім діяльності ієрархії, предметом їх дослідження стали церковно-державні відносини та суспільна діяльність духовенства, його участь в українському національному русі.

Діаспорні історики Г. Лужницький [772], о. І. Сохоцький [849], о. Ю. Федорів [876], о. І. Нагаєвський [796], В. Ленцик [766], єпископи С. Мудрий [793] і А. Сапеляк [837] в узагальнюючих нарисах з історії Церкви в Україні епізодично розглядали розвиток Станиславівської єпархії в контексті суспільно-політичних та релігійних процесів у Галичині. Організаційні заходи щодо створення Станиславівської єпархії та діяльність її чотирьох єпископів проаналізував о. А.-Г. Великий ЧСВВ [651–653]. Короткі нариси з історії єпархії зробили П. Ісаїв [721, с. 65-78, 93-95, 99-100] і о. П. Мельничук у мемуарно-публіцистичній праці про єпископа Г. Хомишина [785, с. 7-43]. Діяльність Станиславівських єпископів досліджували також о. І. Назарко ЧСВВ [798, с. 218-219, 226-227; 799; 800], о. І. Хома [885; 886], Д. Горняткевич [675, с. 10], о. М. Гринчишин [678, с. 12-14], о. В. Лаба [762], с. С. Сенік ЧСВВ [838]. Розвиток духовної семінарії в м. Станиславові розглядали о. М. Марусин [776] та о. І. Кащак [735].

Діаспорні історики вперше звернули увагу на дослідження ролі греко-католицького духовенства в різних сферах суспільного життя – суспільно-політичній, економічній, культурній тощо. Так, І.-П. Химка дійшов висновку

про сформований внаслідок йосифінських реформ «кодекс поведінки» греко-католицьких священиків, покликаних не тільки до виконання душпастирських обов'язків, але й до активної громадської праці та формування світської інтелігенції [881–883]. Участь духовенства в заснуванні та діяльності осередків кооперативного руху в Галичині у 1890–1910-х рр. показав А. Качор [733; 734], а о. І. Лебедович реконструював біографії понад 90 капеланів УГА [764]. Згадані автори не ставили собі за мету виокремити специфіку участі духовенства Станиславівської єпархії в українському національному русі.

Окремий спектр досліджень діаспорних істориків присвячений процесу ліквідації ГКЦ радянським режимом, в контексті якого розглянуто й Станиславівську єпархію. Спростовуючи тезу радянських дослідників про «добровільне возз'єднання» ГКЦ з РПЦ, діаспорні історики підкреслювали насильницький характер ліквідації ГКЦ органами НКДБ і неканонічність Львівського собору 1946 р., розглядали розвиток «катакомбної Церкви». М. Рудницька вперше обґрунтувала тезу, що вже у 1939–1941 рр. органи НКДБ розробляли заходи щодо ліквідації ГКЦ [602, с. 111-144]. Б. Боцюрків, висвітлив процес ліквідації ГКЦ як результат політики радянського режиму в релігійній сфері та його боротьби з українським національним рухом у 1939–1950 рр. [645, с. 14, 17, 19, 22-23, 27, 46-48, 74-75, 101, 102, 107], а також розвиток ГКЦ у «катакомбний» період (1946–1989) [644]. Процес ліквідації ГКЦ крізь призму біографій репресованих ієрархів і священиків розглянули о. І. Лебедович [763, с. 78-96], о. А. В. Пекар ЧСВВ [809], А. Баб'як [632].

Радянські історики, розвиваючи тези відомого публіциста Я. Галана (псевдонім – В. Росович) [541], прагнули виправдати ліквідацію ГКЦ 1946 р., писали про «антинародну діяльність» духовенства [927]. Дослідники С. Даниленко [688], К. Дмитрук [694; 695]. В. Добричев [696], А. Шиш [898], П. Петляков [811] тенденційно звинувачували єпископів і священиків ГКЦ в «угодовстві» з владою Польщі та «колабораціонізмі» з німецьким окупаційним режимом, наголошували на зв'язках з ОУН і УПА. Зважаючи на їх ідеологічне спрямування та фальсифікацію історії ГКЦ, праці радянських істориків

сьогодні є «історіографічними раритетами», що не становлять значної науково-пізнавальної цінності.

В сучасний період (1990–2010-ті рр.) історіографія дисертаційної проблеми набула детальнішої розробки в працях українських та зарубіжних істориків, релігієзнавців, богословів.

Активізація інтересу вітчизняних науковців до історії ГКЦ, обумовлена відродженням її структур після легалізації та відзначенням ювілеїв церковної історії, привела до появи значної кількості досліджень – від дисертацій і монографій до науково-популярної публіцистики. Варто виокремити як узагальнюючі праці з історії релігії в Україні, так і конкретно-проблемні дослідження з історії ГКЦ, авторами яких є вітчизняні історики і релігієзнавці А. Колодний і П. Яроцький [723], Б. Андрусин і В. Ульяновський [618; 874; 875], В. Марчук [777–784; 915], С. Кияк [736], О. Турій [870–873; 924], Н. Стоколос [857; 858], В. Перевезій [810; 918], А. Васьків [649; 650; 906], І. Пилипів [813–823; 919], Г. Степанюк [855; 856], О. Лисенко [767–769; 914], О. Сурмач [862; 863; 923], І. Поїздник [824], М. Гайковський [662–668], В. Сергійчук [403; 840], Я. Стоцький [859; 860], Е. Бистрицька [640], Н. Концур-Карабінович [745; 912], В. Пашенко [808]. Характерною рисою їх досліджень є акцент на церковно-державних відносинах та суспільно-політичних процесах. Водночас, предметно деталізуючи проблеми розвитку ГКЦ, вказані дослідники вперше окреслили її роль у збереженні української нації та формуванні національної ідеї, показали активну суспільно-політичну й культурно-просвітницьку діяльність духовенства. Реконструкція історичних умов розвитку ГКЦ, її ролі в суспільному житті Галичини дозволила авторів перейти до конкретнішої проблеми – розгляду становлення та розвитку єпархії.

Одним з перших інтерес до проблеми розвитку Станиславівської єпархії проявив В. Полек, який у серії статей доводив, що Станиславівська єпархія ГКЦ сягає історичними коренями Галицької єпархії [825–828]. В. Грабовецький у нарисах з історії м. Станиславова та катедрального собору показав діяльність Станиславівських єпископів [676; 677], а о. І. Луцький – розглянув розвиток

епархії від її утворення до середини 1990-х рр. [773]. Через призму державно-церковних відносин і суспільно-політичних процесів у 1940-х рр. І. Андрухів і о. П. Кам'янський розкрили особливості ліквідації ГКЦ, політику радянської влади щодо «катакомбної» Церкви на Прикарпатті, виокремили проблему розвитку Станіславівської епархії наприкінці XIX – першій половині XX ст. [619–623; 725–729]. О. Єгрешій висвітлив суспільно-політичну й культурно-просвітницьку діяльність єпископа Г. Хомишина, еволюцію його взаємин з А. Шептицьким, особливості суспільно-політичних поглядів владики в періоди ЗУНР, Польщі та Другої світової війни, його ініціативи українсько-польського порозуміння та роль у розвитку товариства «Скала» [702–713; 911]. Важливими є обґрунтовані О. Єгрешієм положення про роль єпископа Г. Хомишина у формуванні окцидентальної течії в ГКЦ та суспільно-політичному житті Галичини [703, с. 138-145].

Значним досягненням у дослідженні проблеми є колективна монографія І. Андрухіва, О. Лисенка та І. Пилипіва «Станіславська (Івано-Франківська) епархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект» [624]. Автори розкрили розвиток Станіславівської епархії в умовах різних державно-політичних режимів (до 1946 р.), стан «катакомбної» Церкви, її легалізацію та відновлення епархії в незалежній Україні. Але, зосереджуючи увагу на діяльності єпископів, вони недостатньо уваги звернули на особливості розвитку організаційної структури епархії та її адміністративно-територіальний поділ, розвиток духовної семінарії, специфіку релігійної, суспільно-політичної й культурно-просвітницької діяльності духовенства.

Василь Марчук, аналізуючи роль ГКЦ в суспільному житті України в кінці XIX – першій половині XX ст., показав розвиток її організаційної структури, участь ієрархії та духовенства в період Першої світової війни, у державному будівництві ЗУНР, суспільно-політичних процесах Другої Речі Посполитої, в умовах німецької окупації й становлення радянського тоталітарного режиму в західних областях України [777–784]. Значний внесок у дослідження історії ГКЦ у міжвоєнний період (1918–1939) зробив І. Пилипів,

який проаналізував державотворчу позицію ієрархії та духовенства Галицької митрополії ГКЦ, відносини ієрархів з Ватиканом, участь духовенства у Католицькій Акції й діяльності культурно-просвітницьких товариств «Просвіта» і «Скала» [813–823]. Важливою для дисертаційного дослідження є теза І. Пилипівка щодо значення Конкордату між Польщею і Апостольською Столицею 1925 р. для регулювання правового статусу ГКЦ у Другій Речі Посполитій [813, с. 317-330; 819].

Суспільно-політична, релігійна й культурно-просвітницька діяльність єпископів і священників Станиславівської єпархії привертала увагу інших вітчизняних істориків. Так, Б. Крив'як характеризує діяльність Ю. Пелеша як історика Церкви й першого Станиславівського єпископа [755], а також роль протегованого єпископом Г. Хомишиним часопису «Нова Зоря» у суспільно-політичному житті Галичини [756]. О. Павлишин оцінив вплив «календарної реформи» єпископа Г. Хомишина на релігійне та суспільне життя українців Галичини [804], участь священників у роботі центральних і місцевих органів влади ЗУНР [805; 806]. О. Беген, аналізуючи дискусії в 1920–1930-х рр. між «орієнталістами» й «окциденталістами», «духовним лідером» останніх називає Г. Хомишина [635], а також розкриває заходи владики щодо запровадження Католицької Акції в Станиславівській єпархії [636; 637]. В. Бадяк, аналізуючи життєвий шлях Перемишльського єпископа Й. Коциловського, згадує про його працю викладачем у духовній семінарії в м. Станиславові, співпрацю з єпископом Г. Хомишиним та підтримку ідеї «целібатної реформи» [633].

Особливий інтерес вітчизняні історики проявляли до постаті митрополита А. Шептицького, в дослідженнях діяльності якого епізодично аналізували його «станиславівський» період (1899–1900), взаємини із єпископом Г. Хомишиним та інші аспекти. Так, Я. Заборовський у нарисі про митрополита А. Шептицького характеризує його діяльність на єпископському престолі в м. Станиславові [716]. Аналіз суспільно-політичної діяльності митрополита Г. Гладка теж розпочинає з часу його єпископства в м. Станиславові [909]. Заходи А. Шептицького щодо заснування та розвитку бібліотеки

Станиславівської капітули висвітлює Я. Сенік [839]. А. Васьків аналізує перші пастирські листи А. Шептицького як єпископа [649], М. Гайковський, аналізуючи стан Галицької митрополії крізь призму діяльності митрополита А. Шептицького, показав пастирську працю єпископа Г. Хомишина [668]. Християнську соціальну позицію митрополита А. Шептицького в період німецької окупації ґрунтовно розкрили А. Кравчук і С. Гуркіна [686; 752].

Серед досліджень вітчизняних істориків, що безпосередньо стосуються історії Станиславівської єпархії, варто згадати розвідки о. О. Каськіва – про духовну семінарію в м. Станиславові [731], с. О. Боршовської СНДМ – про ректора духовної семінарії о. Є. Ломницького ЧСВВ [643], І. Стасюк – про розвиток жіночих чернечих згромаджень у Станиславівській єпархії наприкінці ХІХ – першій половині ХХ ст. [850; 851; 921], Л. Соловки – про фонд консисторії Станиславівської єпархії в державному архіві Івано-Франківської області [848] та О. Жерноклеєва – про інформаційний потенціал фондів цього ж архіву для вивчення церковно-державних відносин [715].

Цінними є дослідження суспільної діяльності духовенства крізь призму біографістики. Так, П. Арсенич показав генеалогію та діяльність священичих родин Бурачинських, Заклинських, Озаркевичів, Шухевичів [628–631], Л. Купчик – біографії окремих греко-католицьких священиків [759–761], а В. Качкан – біографії громадських діячів і науковців, що були вихідцями із священичих родин [732].

Окремі дослідження вітчизняних істориків присвячені розвитку й суспільній діяльності духовенства, чернецтва та релігійних (клерикальних) організацій. Так, Б. Савчук висвітлив діяльність братств і місій тверезості в 1870–1890-х рр. та історію монастиря сестер Василянок у м. Станиславові [834–836]. М. Вуянко розкрила історію монастирів м. Івано-Франківська (м. Станиславова) [661], І. Дрогобицький – діяльність Василянського Чину [698; 699; 910], о. М. Бубній – Чину Редемптористів [647], О. Войтюк – Чину Студитів [908]. У ґрунтовному дослідженні П. Шкраб'юка про Василянський Чин у національному житті України висвітлено становлення та розвиток

чернецтва, історію монастирів Отців Василіян у Галичині, їхню культурно-просвітницьку діяльність [897; 925]. У дисертаційній роботі О. Маслій про жіночі чернечі спільноти УГКЦ проаналізовано процес ліквідації монастирів у 1945–1953 рр., «катакомбний» період і відродження [916]. Л. Дрогомирецька показала участь греко-католицького духовенства та клерикальних організацій в українському кооперативному русі Галичини в 1920–1939 рр. [700; 701]. Активну соціальну роль духовенства і чернецтва в культурному та економічному відродженні Східної Галичини вивчала Н. Колб [742–744]. О. Вітвіцький проаналізував різні аспекти діяльності духовенства ГКЦ як чинника формування національної ідеї у першій чверті ХХ ст. [657; 907].

Важливе значення для розуміння ролі та місця ГКЦ в суспільно-політичних процесах мають дослідження вітчизняних істориків з історії Галичини ХІХ–ХХ ст. Так, М. Кугутяк, аналізуючи розвиток українського національного руху ХІХ–ХХ ст. і розвиток наймасовішої партії – Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО) в міжвоєнний період, наводить численні факти підтримки національної ідеї та участі в політичних процесах ієрархії та священників ГКЦ [757; 758]. І. Райківський показує роль греко-католицького духовенства в українському національному відродженні ХІХ – початку ХХ ст., зокрема під час «весни народів» 1848 р., розкриває еволюцію його суспільно-політичних поглядів [831]. Про підтримку ієрархією і духовенством ГКЦ державного будівництва ЗУНР та змагань за державно-правовий статус Галичини у 1918–1923 рр., згадують у своїх дослідженнях О. Карпенко [717], О. Красівський [753; 754], М. Литвин [770], Г. Степанюк [856], Л. Гентош [670; 671], о. І. Хома [884; 887]. Аналізуючи джерелознавчі й історіографічні аспекти історії ЗУНР і суспільно-політичних процесів у Галичині у 1914–1919 рр., В. Великочий виокремлює церковно-релігійні проблеми [654; 655]. Вплив «пацифікації» в Східній Галичині 1930–1932 рр. на суспільно-політичні настрої духовенства ГКЦ оцінив М. Швагуляк [896].

Важливими для дисертаційного дослідження є праці вітчизняних богословів-каноністів о. М. Димида [691], о. І. Мончака [786], єпископа

С. Мудрого ЧСВВ [794; 795], о. О. Каськіва [730], о. О. Левицького [765], які допомогли з'ясувати канонічно-правові аспекти функціонування організаційної структури Станиславівської єпархії.

Окремий спектр історіографії проблеми становлять дослідження зарубіжних істориків повоєнного й сучасного періодів. о. К. Королевський (Жан Франсуа Шарон) у біографічному нарисі про митрополита висвітлює станиславівський період діяльності А. Шептицького [748], а в іншій праці, аналізуючи обрядові дискусії в ГКЦ у 1880–1930-х рр., характеризує єпископа Г. Хомишина як оборонця «гібридизації обряду» шляхом його наближення до «практики й стилю життя латинської Церкви», хоча й визнає його «архипастирську ревність» і «правдиву святість» [749]. У польській історіографії сформувались негативні оцінки ролі ієрархів ГКЦ у суспільному житті Галичини, прикладом яких є праці о. Е. Пруса [904]. Серед сучасних польських істориків, які, долаючи стереотипи, об'єктивно висвітлюють розвиток ГКЦ, необхідно згадати Р. Тожецького, М. Папежинську-Турек, С. Стемпеня та ін. Так, Р. Тожецький через призму біографії об'єктивно оцінив суспільно-політичну та релігійну діяльність А. Шептицького в умовах різних державно-політичних режимів [869]. Дискусію між «орієнтальною» та «окцидентальною» течіями в ГКЦ у міжвоєнний період аналізують С. Стемпень [853; 854], М. Папежинська-Турек [807]. Цінною є публікація Ю. Волчанським листів єпископа Г. Хомишина до Львівського римо-католицького архієпископа Ю. Більчевського [905]. Заслужують на увагу узагальнюючі праці німецьких дослідників – історика Й. Мадея та богослова Е.-К. Суттнера, котрі з'ясували специфіку державно-церковних відносин і канонічно-правових аспектів розвитку Галицької митрополії в ХІХ–ХХ ст. [901; 864; 865].

Таким чином, історіографічний аналіз дозволив виокремити питання про роль Станиславівської єпархії в суспільному житті Галичини як наукову проблему для дисертаційної роботи. Дослідники-сучасники в австрійській та міжвоєнний періоди «по гарячих слідах» з'ясували передумови заснування, організаційне становлення та діяльність чотирьох єпископів Станиславівської

епархії, а в післявоєнний період представники радянської та діаспорної історіографії розширили предмет досліджень до вивчення суспільно-політичної та культурно-просвітницької діяльності духовенства, однак, якщо перші намагались скомпрометувати ГКЦ, то другі – навпаки, підкреслювали її позитивну роль в українському національному русі. Досягненнями сучасної історіографії є постановка проблеми розвитку Станиславівської єпархії в контексті суспільної історії Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ ст., акцент на дослідженнях державно-церковних відносин та суспільної діяльності єпископів і священників. Разом з тим, додаткового дослідження потребують питання впливу державно-церковних відносин і суспільно-політичних процесів на створення та розвиток Станиславівської єпархії, її організаційної структури (органів управління і території), визначення специфіки суспільно-політичної, релігійної та культурно-просвітницької діяльності ієрархії та духовенства у відповідний історичний період, визначення місця та ролі Станиславівської єпархії в суспільному житті українського народу в Галичині.

1.2 Характеристика джерельної бази

Джерельна база з історії Станиславівської єпархії ГКЦ є досить значною, тому для її характеристики використаємо наступні підходи до класифікації джерел: за місцем зберігання, за родово-видовою ознакою і за проблемно-хронологічним підходом [722, с. 110-114]. Окрему увагу звернемо на репрезентативність джерел щодо завдань дисертаційного дослідження.

До комплексу джерел дисертаційної роботи належать неопубліковані архівні матеріали, опубліковані збірники документів, статистичні матеріали, пастирські листи та інші твори єпископів, друковані матеріали (програмні й звітні документи, публіцистично-полемічні твори тощо), періодичні видання (преса) останньої третини ХІХ – першої половини ХХ ст., мемуарна література.

Першу групу джерел з історії Станиславівської єпархії ГКЦ становлять неопубліковані архівні матеріали, які зберігаються у фондах Центрального державного історичного архіву України в м. Львові (ЦДІАЛ України),

Державного архіву Івано-Франківської області, Державного архіву Тернопільської області, Архіву управління Служби безпеки України в Івано-Франківській області, Відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. Значна частина архівних джерел залучається в науковий обіг вперше, а відомим джерелам надано «нового прочитання». Для аналізу архівних матеріалів застосуємо проблемно-хронологічний та пофондовий підходи.

Серед неопублікованих матеріалів важливими є матеріали ЦДІАЛ України. Особливості процесу заснування Станиславівської єпархії ГКЦ в контексті державно-церковних відносин в Австрійській імперії знайшли відображення в документах фондів Галицького намісництва (ф. 146), Львівського Ставропігійського інституту (ф. 129), митрополичого ординаріату (ф. 408), протоігуменату чину св. Василя Великого (ф. 684), А. Петрушевича (ф. 765) [1; 2; 6–11; 14; 15; 17; 18; 33; 34; 79; 89–91]. Тут є плани поділу Львівської архієпархії з метою створення Станиславівської єпархії, листування в цій справі між ієрархами ГКЦ, Галицьким намісництвом, австрійським урядом і Апостольським Престолом.

Діяльність єпископів Ю. Пелеша, Ю. Куїловського, А. Шептицького, генерального вікарія о. В. Фацієвича щодо організаційної розбудови та матеріального забезпечення Станиславівської єпархії відображено в документах фондів Галицького намісництва, інституту «Народний Дім» у м. Львові (ф. 130), митрополита А. Шептицького (ф. 358) та митрополичого ординаріату [5; 12; 13; 27–32; 40; 41; 57; 76]. Діяльність єпископа Г. Хомишина в австрійський період проаналізовано на матеріалах фондів Галицького намісництва, митрополита А. Шептицького та митрополичого ординаріату, адміністрації столових маєтків греко-католицької митрополії (ф. 409), Загальноукраїнської культурної ради в м. Відні (ф. 391) та о. Т. Войнаровського (ф. 682) [16; 42; 56; 58; 80; 88]. Важливим є листування Г. Хомишина з митрополитом А. Шептицьким і редактором газети «Нова Зоря» О. Назаруком, що зберігається у фондах митрополичої консисторії (ф. 201), митрополита

А. Шептицького (ф. 358) та О. Назарука (ф. 359) [36; 38; 39; 43; 44; 49–52]. Окремі документи розкривають суспільно-політичні погляди священників Станиславівської єпархії в австрійський період, їх участь в Християнсько-суспільному союзі, становище під час Першої світової війни [19–23; 26; 68].

Значний масив документів з фондів Державного Секретаріату освіти і віросповідань ЗУНР (ф. 667) і митрополичого ординаріату [69; 81–87] дозволив показати участь духовенства Станиславівської єпархії в національно-державному будівництві ЗУНР, діяльність капеланів УГА, специфічні наслідки для ГКЦ земельної та освітньої реформ, матеріальне становище духовенства після війни тощо.

Окремий спектр документів ЦДІАЛ України стосується міжвоєнного періоду розвитку Станиславівської єпархії. Так, державно-церковні відносини в контексті положень Конкордату 1925 р., репресії польської влади щодо духовенства, вплив аграрної реформи на церковне землеволодіння, відносини ГКЦ з українськими політичними партіями відображено в документах фондів Львівського Ставропігійського інституту, Галицького намісництва, митрополита А. Шептицького та митрополичого ординаріату [4; 24; 25; 45; 46; 59; 61–63; 65; 70–72; 77]. Дискусії щодо «целібатної реформи» єпископа Г. Хомишина розкрито в документах фондів Львівського Ставропігійського інституту, Наукового товариства імені Т. Шевченка (ф. 309), А. Шептицького і митрополичого ординаріату [3; 37; 60; 64; 66; 67; 73–75; 78]. Розвиток консервативного християнсько-суспільного руху (УХО, УНО, товариство «Скала») висвітлено в документах особового фонду О. Назарука [47; 48; 53–55]. Дані про стан ГКЦ під час німецької окупації є у фонді митрополичого ординаріату [35].

Отже, використані архівні матеріали фондів ЦДІАЛ України дозволили висвітлити особливості створення та формування організаційної структури Станиславівської єпархії, з'ясувати регулювання правового статусу ГКЦ, розгортання релігійно-пастирської, суспільно-політичної й культурно-просвітницької діяльності єпархіального духовенства в умовах державно-

політичних режимів Австро-Угорщини, ЗУНР, Другої Речі Посполитої, Німеччини.

Значний інформаційний потенціал для дисертаційного дослідження становлять матеріали державних обласних архівів у м. Івано-Франківську та м. Тернополі, використання яких обумовлено географічними рамками об'єкту дослідження – Станиславівської єпархії, яка в міжвоєнний період охоплювала повіти Станиславівського й Тернопільського воєводств.

Серед усього масиву матеріалів Держархіву Івано-Франківської обл. особливу цінність для дисертаційної роботи складають документи фонду єпископської консисторії в м. Станиславові (ф. 504) [848], в якому збереглися протоколи засідань консисторії, церковного суду, товариств, метрична книга духовенства єпархії, особові справи окремих студентів духовних семінарій і священників, статистичні матеріали про візитації парафій по деканатах, листування консисторії, деканальних і парафіяльних управ з органами державної влади про заміщення вакантних посад, надання матеріальної допомоги священникам, їх вдовам і сиротам, будівництво церков і парохіяльних будинків, продаж і обмін церковної землі тощо [191–252].

Значна частина інших матеріалів Держархіву Івано-Франківської обл. сприяли висвітленню розвитку Станиславівської єпархії в умовах Першої світової війни та ЗУНР, державно-політичних режимів Другої Речі Посполитої, Німеччини і Радянського Союзу.

Особливості становища духовенства Станиславівської єпархії в умовах Першої світової війни автору вдалося розкрити на основі документів фондів Печеніжинського і Снятинського повітових староств Галицького намісництва, начальників і комісарів російської окупаційної адміністрації в Косівському, Городенківському, Снятинському, Печеніжинському і Коломийському повітах, військової міліції в м. Станиславові та коменданта м. Коломиї [167; 168; 170–176; 182; 253–262]. Факти про участь духовенства єпархії в суспільно-політичному житті періоду ЗУНР знаходимо в фондах Станиславівського

воєводського управління [99; 148], Печеніжинського повітового староства [168] і Станіславівського воєводського управління державної поліції [183; 184].

Найбільший масив документів Держархіву Івано-Франківської обл. стосується міжвоєнного періоду розвитку ГКЦ. Так, на основі документів фондів Станіславівського воєводського управління [92–98; 100; 101; 105; 107–109; 111; 117; 119–123; 130–132; 142–144], повітових староств у м. Станіславіві [152], м. Богородчанах [177], м. Печеніжині [169], м. Коломиї [157; 161; 162], управлінь державної поліції [186–188] проаналізовано еволюцію суспільно-політичних настроїв єпископа і священників, їх відношення до польської адміністрації в Галичині, участь духовенства в діяльності українських політичних партій та культурно-просвітницьких організацій у 1920–1930-х рр. Значний інтерес становлять відозва єпископа Г. Хомишина до духовенства єпархії (1929 р.), листування з МВС Польщі про брошуру владики «Українська проблема» (1933 р.), списки викладачів духовної семінарії в м. Станіславіві, матеріали про діяльність Чину Редемтористів тощо [106; 113; 115; 185]. Організацію та діяльність клерикальних товариств і партій (ХДП, УХО, УНО, «Скала» й ін.) висвітлено на основі матеріалів фондів воєводського управління, повітових староств у м. Станіславіві, м. Коломиї [103–104; 110; 112; 114; 116; 118; 138; 151; 153; 154; 159; 160; 163–166; 189; 190]. Дані про суспільну діяльність духовенства Станіславівської єпархії в період німецької окупації виявлено в матеріалах фондів Станіславського та Коломийського окружних староств дистрикту Галичина, Снятинської міської та Стецівської волосної управ [263–271].

Аналіз статистичних даних за 1944–1946 рр., що містяться у фонді уповноваженого Ради по справах релігійних культів (РСРК) по Станіславській області (ф. Р-388) [282–316], допоміг виявити співвідношення поділів області та єпархії, їх вплив на реєстрацію греко-католицьких громад органами радянської влади, з'ясувати відношення духовенства щодо радянського режиму. Дані про громади та священників, які перейшли з ГКЦ до РПЦ, зафіксовано в облікових журналах, що зберігаються у фонді уповноваженого Ради в справах РПЦ

(РСРПЦ) по Станіславській області (ф. Р-389) [317; 318]. Доли священників ГКЦ, які були репресовані або ж прийняли «православ'я», проаналізували за матеріалами розсекречених особових справ фонду уповноваженого РСРК в області [274–281].

Отже, використані в дисертаційній роботі матеріали фондів Держархіву Івано-Франківської обл. дозволили автору висвітлити особливості функціонування Станіславівської єпархії в умовах Першої світової війни, Другої Речі Посполитої, німецького і радянського режимів.

Значний науковий інтерес становлять особові справи репресованих за звинуваченнями в співпраці з українськими націоналістами та відмову перейти до РПЦ греко-католицьких священників Й. Ріпецького, П. Слугоцького, М. Пеняка і В. Пиндуса, що зберігаються в Архіві Управління Служби безпеки України в Івано-Франківській області [348–351].

Специфіку розвитку північно-східної частини Станіславівської єпархії ГКЦ, що в політико-адміністративному плані в імперії Габсбургів належала до округу Чортків, а в міжвоєнний період – до Тернопільського воєводства, можна проаналізувати на підставі документів Держархіву Тернопільської обл. Так, факти участі духовенства в суспільно-політичних процесах ЗУНР виявлено у фонді повітового староства в м. Чорткові [339]. Донесення повітових староств і органів поліції про активну суспільно-політичну й культурно-просвітницьку діяльність духовенства Станіславівської єпархії містяться у справах фондів Тернопільського воєводського управління [341–344], повітових староств у м. Борщеві [323], м. Бучачі [324–332], м. Копичинцях [333] і м. Чорткові [334–338]. Серед них цікавими є матеріали про діяльність місцевих осередків товариства «Скала». Специфіку ліквідації ГКЦ 1945–1946 рр. частини Станіславівської єпархії в межах Тернопільської області представляють документи фонду уповноваженого Ради у справах релігійних культів [345–347].

Окрему групу неопублікованих документів становлять матеріали у фондах Відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. У фонді В. Щурата збереглося листування

пароха м. Бучача о. І. Кропивницького з органами крайової влади у 1848–1854 рр. щодо створення єпархії [370]. У фонді роду Барвінських збереглися листи, адресовані 1905–1925 рр. лідеру християнсько-консервативної течії О. Барвінському від єпископа Г. Хомишина, о. А. Бойчука та ін. [352–355]. У фонді адвоката М. Бучинського збереглося листування з єпископом Ю. Пелешом [356; 357]. Важливими для вивчення біографії та діяльності архипресвітера єпископської капітули, генерального вікарія Станиславівської єпархії у 1900–1904 рр., є матеріали особового фонду о. В. Фацієвича, зокрема щоденник, нарис історії м. Станиславова, книги касового обліку капітули, його листування з єпископами Ю. Пелешом, Ю. Куїловським, А. Шептицьким і Г. Хомишиним, священниками О. Фацієвичем, А. Білецьким, І. Литвиновичем, Є. Ломницьким та ін. [358–369].

Загалом оцінюючи комплекс неопублікованих джерел, зосереджених у п'яти архівних установах та бібліотеках, зазначимо, що на основі їх аналізу автор виявив передумови заснування, особливості канонічного створення та розвитку організаційної структури Станиславівської єпархії, показав вплив державної політики в релігійно-церковній сфері та канонічно-правових норм на динаміку розвитку релігійно-пастирської, суспільно-політичної та культурно-просвітницької діяльності єпископів і священників.

До другої групи джерел включено опубліковані збірники документів. За походженням, родово-видовою ознакою та змістовним наповненням їх можна умовно поділити на актові документи та матеріали, статистичні відомості, листування ієрархів і духовенства ГКЦ, органів державної влади, політичних партій і громадських організацій тощо. Для об'єктивного розгляду історичних передумов створення Станиславівської єпархії проведено реконструкцію змін організаційної структури Греко-Католицької Церкви. Цінними є публікації постанов Замойського собору 1720 р. [396], матеріалів про відновлення Галицької митрополії 1807 р. [409]. Факти ініціювання процесу заснування Станиславівської єпархії на засіданнях Головної Руської Ради в м. Львові 1849 р. виявлено на основі протоколів її засідань [372]. Специфіку розвитку

організаційної структури ГКЦ, діяльності ієрархії і духовенства у ХІХ–ХХ ст. проаналізовано на основі матеріалів Львівського собору 1891 р. [415] та конференцій єпископів Галицької митрополії за 1902–1937 рр. [377].

Слід виокремити серію збірників документів про діяльність митрополита Андрея Шептицького [388 – 391; 408], де містяться пастирські листи владики та його листування з ієрархами і священниками. У роботі використано два тематичні збірники про діяльність митрополита в періоди «першої радянізації» Галичини (1939–1941) [392] і німецької окупації краю (1941–1944) [387].

Серед документів церковного походження, що стосуються історії Станиславівської єпархії, використані статут єпископської капітули 1894 р. [416], збірник розпоряджень єпископа Г. Хомишина за 1904–1931 рр. [401], матеріали єпархіального синоду 1908 р. [405], «чини посвячення в єпископи» Ю. Пелеша, Ю. Куїловського, А. Шептицького та Г. Хомишина [411–414]. В цих документах відображено організаційну структуру й релігійне життя єпархії, визначено суспільні функції та обов'язки духовенства.

Значний фактологічний матеріал про участь священників Станиславівської єпархії в суспільно-політичному житті ЗУНР виявлено в збірнику документів «Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923» під редакцією О. Карпенка [376], про взаємини духовенства з УНДО – у збірнику документів «Історія української націонал-демократії (1918–1929)» під редакцією М. Кугутяка [380]. В збірнику «Кривава книга» наявний перелік арештованих польською владою у 1919–1920 рр. священників Станиславівської єпархії [379].

Окремий пласт опублікованих документів сприяв висвітленню проблем історії ГКЦ у період Другої світової війни. У збірнику «Західноукраїнська трагедія 1941» за редакцією О. Романіва та І. Федущак містяться свідчення про масові репресії радянського режиму в західних областях України 1941 р., зокрема арешти греко-католицького духовенства [402]. Особливості політики німецької окупаційної влади щодо ГКЦ у Галичині розкриває на основі документів німецьких архівів В. Косик [378]. Факти про взаємини ієрархії ГКЦ

з ОУН, участь духовенства у національно-визвольній боротьбі 1941–1945 рр. виявлено в серії збірників документів, присвячених УПА [384; 385; 393].

Значний масив збірників документів присвячено проблемі ліквідації ГКЦ у 1945–1946 рр. Одна з перших публікацій про Львівський собор 1946 р. містить суб'єктивно підібраний матеріал про підготовку та перебіг «собору», перелік його учасників, зокрема, від Станиславівської єпархії [374]. В контексті ідеї «возз'єднання ГКЦ з РПЦ», радянські історики пізніше підготували ще два збірники – «Документи розповідають» [375] і «Права про унію» [394], в яких тенденційна добірка матеріалів відображала історію ГКЦ у негативному світлі й виправдовувала її ліквідацію. На протипагу стереотипам радянської історіографії українські діаспорні дослідники опублікували збірник «Мартирологія Українських Церков», у другому томі якого зібрано усні свідчення і документи про насильну ліквідацію ГКЦ органами НКДБ, відомості про репресованих єпископів, священників, монахів і монахинь ГКЦ [386].

Сучасні вітчизняні історики, отримавши доступ до раніше засекречених документів радянських органів безпеки, поступово висвітлювали картину ліквідації ГКЦ радянським тоталітарним режимом. І. Білас вперше опублікував документи про ліквідацію ГКЦ на Закарпатті [371], В. Сергійчук – розширив географію та хронологію матеріалів про репресії органів КДБ щодо ГКЦ в західних областях України [373; 403]. Значним досягненням стала публікація збірника «Ліквідація УГКЦ (1939–1946)», зокрема використано матеріали про арешти єпископів Г. Хомишина й І. Лятишевського, окремих священників, формування підпільної структури «катакомбної» ГКЦ [382–383]. Доповнити дані про репресованих греко-католицьких священників допомогли збірники документів «Реабілітовані історією. Івано-Франківська область» [398; 399], матеріали про С. Лукача [410] та А. Казновського [381].

Третю групу джерел складають статистичні матеріали, до яких належать довідники адміністративно-територіального поділу єпархій ГКЦ і Галичини, матеріали офіційного перепису населення, списки депутатів та ін. Їх використання дозволило автору підсилити аргументи про необхідність поділу

Львівської архієпархії та створення нової єпархії, уточнити біографічні відомості про ієрархів і священників, про етноконфесійний склад населення тощо. Особливу цінність для дисертаційної роботи становлять офіційні видання «Шематизм всього кліру Станиславівської греко-католицької єпархії» за 1886–1938 рр. [449; 423–443], на основі яких виявлено співвідношення поділу деканатів і повітів, встановлено персональний склад церковно-адміністративних органів єпархії, біографічні відомості про священників, їх кар'єрний шлях і матеріальне забезпечення, розвиток чернечих чинів, склад церковних товариств тощо. Варто відзначити джерелознавче опрацювання шематизмів, яке здійснив о. Д. Блажейовський [417–420].

Пастирські листи і творча спадщина єпископів Станиславівської єпархії складають четверту групу джерел. Їх умовно можна поділити на дві підгрупи – твори богословського характеру, присвяченого питанням віри й обрядових справ, та суспільного спрямування. Аналіз цих праць дозволив з'ясувати світоглядні установки та програмні основи діяльності Станиславівських єпископів, показати вплив їх християнсько-етичних настанов на суспільну діяльність духовенства. В серії пастирських листів Ю. Пелеш і Ю. Куїловський застерігали українське суспільство від загрози «невірства, матеріалізму та індиферентизму», обґрунтували ідеї вірності Апостольському Престолові, династії Габсбургів і служіння власному народові [452–466]. Особливим духовним і соціальним змістом наповнені пастирські листи А. Шептицького, адресовані як загалу духовенства та вірних єпархії, так і окремим адресатам – християнським родинам, вірним на Буковині та Косівщині [467–476]. Єпископ Г. Хомишин у пастирських листах та інших богословських працях послідовно критикує радикалізм, москвофільство, «загрозу схизми», підтримує ідею української державності на засадах християнської віри, обґрунтовує окцидентальну програму розвитку ГКЦ [477–507]. Узагальненням окцидентальних поглядів Г. Хомишина є богословська праця «Два Царства» [508], публікація якої 2016 р. викликала певний резонанс в наукових колах.

До п'ятої групи джерел належать програмні документи (статути, відозви, звіти та інші матеріали) суспільно-політичних і культурно-просвітницьких організацій та публіцистично-полемічні видання. У першій підгрупі слід виокремити програмні документи Християнсько-суспільного союзу (ХСС) [516], Товариства безженних священників у Станиславові [510; 513], Української Християнської організації [520], органів Католицької Акції в Галицькій митрополії [511], Українського Католицького Союзу (УКС) [515], товариства «Скала» [518; 519], товариства ім. св. Миколая [514]. До другої підгрупи належать публіцистичні та полемічні праці про протестантський рух в Галичині [535; 537; 543], дискусії між «орієнталістами» й «окциденталістами» [525; 526; 528-530; 533; 534; 540; 545], про товариства «Скала» і «Просвіта» [538; 542], публіцистичні праці про українсько-польські відносини [539; 544; 546; 549].

Шосту групу джерел становлять періодичні видання кінця XIX – першої половини XX ст., які можна класифікувати на три підгрупи – релігійно-церковні, органів державної влади, українських політичних партій. За родово-видовою ознакою може бути диференційована на публікації офіційних документів, звіти, хроніку подій, публіцистичні статті.

Найбільшу інформативну цінність становить офіційне видання «Вістник Станиславівської Епархії» за 1886–1938 рр. [555], в якому вміщено документи Апостольської Столиці, пастирські листи єпископів, розпорядження ординаріату і консисторії, повідомлення про переміщення священників на душпастирських посадах, некрологи тощо. Матеріали інших церковних часописів – «Добрий пастир» [559], «Душпастир» [560], «Мета» [563], «Нива» [567], «Нова Зоря» [568], – використано частково, окремі річники і випуски, з метою висвітлення релігійно-церковного, суспільно-політичного та культурно-просвітницького життя в межах Станиславівської єпархії.

Участь єпископів і духовенства Станиславівської єпархії в суспільно-політичному житті Східної Галичини частково висвітлюють публікації у періодичних виданнях суспільно-політичних течій і партій, зокрема, часописах москвофілів – «Галичанин» [557], народовців і націонал-демократів – «Діло»

[558], «Батьківщина» [552], «Український вісник» [581], «Нове життя» [569], «Українське життя» [579], «Український голос» [582], радикалів – «Народ» [565] і «Свобода» [575], християнських суспільників – «Руслан» [573]. Окремі публікації в періодичних виданнях державних органів влади періоду ЗУНР [553; 554; 561; 564; 570; 577; 578; 583] висвітлюють питання державної політики щодо ГКЦ в Галичині, суспільну діяльність духовенства і єпископату. Участь духовенства у суспільному житті Галичини в період німецької окупації відображена на сторінках періодичних видань «Воля Покуття» [556], «Самостійна Україна» [574], «Станиславівське слово» [576] та «Українське слово» [580]. Широку антирелігійну кампанію радянської влади, її відношення щодо ГКЦ, демонструють публікації в газеті «Червоний прапор» [584].

Сьому групі джерел дисертаційної роботи становить мемуарна література, яку умовно можна поділити на дві підгрупи: опубліковані спогади відомих церковних і громадських діячів та історико-мемуарні збірники.

За проблемно-хронологічною ознакою спогади окремих осіб також можна умовно поділити на декілька підгруп. До першої належать спогади осіб, що розкривають роль окремих єпископів та священників ГКЦ у суспільному житті Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст. Серед них слід згадати спогади церковних і громадсько-політичних діячів: посла Галицького сейму і рейхсрату о. О. Заклинського про передумови та канонічний процес утворення Станиславівської єпархії [600; 601], члена УНДО о. С. Матковського – про єпископів Ю. Пелеша і Ю. Куїловського [609; 610], о. О. Стефановича – про перебіг дискусій на Львівському соборі 1891 р. [612], о. Т. Войнаровського – про його працю на Коломийщині у 1881–1909 рр. [593], посла О. Барвінського – про його братів-священників Осипа та Івана [587], адвоката С. Шухевича – про священничий рід Шухевичів [615], громадсько-політичного діяча В. Вериги – про катехитів учительської семінарії в м. Заліщиках [592].

Друга підгрупа особових мемуарів охоплює спогади про події Першої світової війни, доби ЗУНР та міжвоєнного періоду. Серед них у дисертаційній роботі використано факти зі спогадів громадсько-політичних діячів В. Макара

[607], І. Кедрин [604], І. Макуха [608] про діяльність ієрархії та духовенства Станиславівської єпархії.

Третю проблемно-хронологічну підгрупу складають спогади, в яких відображено участь духовенства єпархії в суспільному житті періоду Другої світової війни, встановлення радянського режиму в західних областях України. З них слід виокремити спогади діячів УЦК В. Яшана [618] і К. Паньківського [613] про особливості політики німецької окупаційної адміністрації щодо ГКЦ і суспільну працю духовенства; члена УГВР о. І. Гриньоха [597] про капеланів у дивізії «Галичина» та УПА; випускника духовної семінарії в м. Станиславові о. П. Герилюка-Купчинського [595] і дочки священника І. Ганушевської-Руснак [594] про ліквідацію ГКЦ органами КДБ.

Окрему підгрупу мемуарної літератури, використану в дисертаційній роботі, складають історико-мемуарні збірники, присвячені окремим історико-географічним регіонам – Станиславівщині [585 – 586], Буковині [590], Бучаччині [591], Городенківщині [596], Чортківщині [603], Коломийщині [605; 606], Теробовельщині [613]. Вказані видання відносимо до одного із видів джерел, зважаючи на їх синтетичний характер – поєднання наукових розвідок та мемуарів, що висвітлюють біографії та суспільну діяльність єпископів і священників Станиславівської єпархії, містять дані про церкви та парафії тощо.

Таким чином, використання в дисертаційній роботі різнопланових джерел на основі критичного аналізу та «перехресного допиту» дозволило розширити фактологічний матеріал й зробити неупереджені висновки. Комплекс архівних матеріалів і опублікованих документів дав можливість показати організаційне становлення і розвиток Станиславівської єпархії в умовах церковно-державних відносин Австро-Угорщини, ЗУНР, Польщі, Німеччини та Радянського Союзу, кадровий склад церковно-адміністративних органів єпархії, особливості релігійно-пастирської, суспільно-політичної й культурно-просвітницької діяльності єпископів і духовенства, їх суспільно-політичні погляди та роль в українському національному русі. Біографічні відомості про єпархіальних священників, їх кар'єрний шлях і матеріальне забезпечення, суспільно-політичні

погляди та основні напрями діяльності реконструйовано на підставі аналізу статистичних матеріалів, публікацій у періодиці та мемуарної літератури. Пастирські листи й інші твори єпископів допомогли показати програмні засади діяльності єпископів, їх вплив на суспільну діяльність духовенства. Комплексне використання всіх груп джерел сприяло об'єктивному висвітленню місця та ролі Станиславівської єпархії в суспільному житті Галичини в кінці XIX – першій половині XX ст.

1.3 Методологічні основи дослідження історії єпархії

Методологія нашого дослідження зумовлена актуальністю, предметом і специфікою завдань дисертаційної роботи. Комплексне дослідження проблеми місця та ролі Станиславівської єпархії ГКЦ у суспільному житті Східної Галичини в кінці XIX – першій половині XX ст. на основі значної джерельної та історіографічної бази потребувало дотримання основоположних принципів історизму й об'єктивності, використання відповідних методів. Запропонована дисертаційна робота має міждисциплінарний характер, оскільки визначений об'єкт дослідження – єпархія – перебуває в площині інтересів історії, релігієзнавства, богослов'я (канонічного права, еклезіології) та соціології, а окреслені з позицій історичної науки предмет і завдання дослідження потребують міждисциплінарного підходу до вибору методологічного інструментарію соціогуманітарних наук.

У дисертаційному дослідженні використано загальнонаукові принципи об'єктивності й історизму, діалектичного розвитку, сходження від абстрактного до конкретного, взаємозв'язку історичного та логічного, загального зв'язку та взаємодії, термінологічний, системний і когнітивний (пізнавальний).

Застосування у роботі принципу об'єктивності, що передбачає неупереджений погляд на об'єкт і предмет дослідження з урахуванням їх багатогранності, суперечливості та сукупності позитивних і негативних сторін для досягнення найбільшої вірогідності оцінки [931, с. 242], спонукало розглядати розвиток Станиславівської єпархії від заснування до ліквідації з

урахуванням особливостей кожного історичного періоду, в умовах різних систем державно-церковних відносин та суспільно-політичних обставин, що суттєво впливали на основні напрями діяльності єпископів і священників в суспільному житті Галичини.

Дотримуючись принципу історизму, що передбачає розгляд об'єкту дослідження з точки зору його генезису, виникнення, розвитку та подальших змін [930, с. 548; 931, с. 164-165], у роботі проаналізовано генезу передумов та заходів щодо заснування Станиславівської єпархії, етапи розвитку її організаційної структури (канонічної території і церковно-адміністративних органів) й участі ієрархії та духовенства в суспільному житті в умовах різних державних утворень. Вказані процеси, відповідно до принципу об'єктивності, автор розглянув на основі критичного аналізу максимального набору фактів у конкретно-історичній обстановці та їх причинно-наслідкових зв'язків. У такий спосіб з'ясовано детерміновані різними церковно-релігійними і політичними обставинами зміни в адміністративно-територіальному поділі Станиславівської єпархії (на рівні деканатів), персональному складі єпархіальних органів (капітули, консисторії, суду), духовної семінарії, деканальних управ тощо.

Практична реалізація принципу діалектичного розвитку знайшла відображення у спробі показати єдність і тяглість історичного розвитку Станиславівської єпархії як складової одиниці Галицької греко-католицької митрополії на фоні суспільного життя Галичини впродовж кінця XIX – першої половини XX ст. Принцип сходження від абстрактного до конкретного застосовано автором при висвітленні, зокрема, суспільної та релігійної діяльності єпархіального духовенства (абстрактне) на прикладі того чи іншого священника (конкретне), загальних тенденцій розвитку діяльності релігійних культурно-просвітницьких товариств (абстрактне) на прикладі місцевих осередків (конкретне) та багатьох інших випадках.

Обумовлене міждисциплінарним характером дослідження застосування в дисертаційній роботі принципу загального зв'язку та взаємодії, що відображає залежність між явищами, дозволило автору розглянути об'єкт і предмет

дослідження з точки зору історичної науки (єпархія як форма суспільної організації віруючих) у взаємозв'язках і взаємодії з предметами інших соціогуманітарних наук – релігієзнавства та соціології (єпархія як релігійна організація), богословських дисциплін – канонічного права й еклезіології (єпархія як «частина Божого народу»), відокремити від суміжних предметів, але, за порадою Гі Бедуела, «одночасно і розділяти, і об'єднувати...» [638, с. 12], щоб всесторонньо вивчати як наукову проблему. Водночас у дисертаційній роботі збережено та враховано міждисциплінарний підхід до визначення суттєвих ознак єпархії. Так, для з'ясування особливостей процесу заснування єпархії, порядку формування та функціонування єпархіальних органів, визначення лінії правонаступності використано норми канонічного права [829]. Заслужують на увагу також історико-правовий аналіз державного законодавства в сфері релігії, історико-географічний аналіз територіального рівня організаційної структури єпархії й історико-релігієзнавчий аналіз внутрішнього релігійно-церковного життя.

Важливим для дисертаційної роботи є термінологічний принцип, що передбачає вивчення історії термінів, уточнення їх змісту, встановлення взаємозв'язку понять. У роботі використано значну кількість церковної термінології, що потребує попереднього з'ясування їх змісту. Так, базовими є терміни «Церква», «єпархія», «ієрархія», «єпископ», «духовенство», що мають відмінне тлумачення в історичній, релігієзнавчій та богословській науках. Церква розглядається як «соціальний інститут, тип релігійної організації зі складною чітко централізованою та ієрархізованою системою стосунків між священнослужителями та віруючими» [931, с. 405; 936, с. 376]. Єпархія, в свою чергу, розуміється як основна адміністративно-територіальна одиниця в Церкві на чолі з єпископом, який визначає систему управління; єпархія поділяється на менші округи – деканати [931, с. 140; 936, с. 89]. Аналізуючи вплив світоглядних установок єпископів і священників на їх суспільну діяльність, мусимо враховувати притаманне їм богословське – канонічно-правове й еклезіальне – тлумачення Церкви як «Божої установи», містичного «Тіла

Христового», а єпархії як «частини Божого народу» або «партикулярної Церкви» [691; 877]. Для позначення територіальних меж Станиславівської єпархії використано взаємопов'язані терміни «канонічна територія» та «канонічна юрисдикція» [930]. В роботі належним чином використано інші терміни – «єпископ-ординарій», «єпископ-помічник», «ординаріат», «капітула», «консисторія», «генеральна візитація», «деканальний уряд», «парафіяльний уряд» та ін. [934; 935], що поглибили зміст дослідження (див.: Додаток А).

Принцип системності (або ж системно-структурний), що полягає у вивченні об'єкту дослідження як певної системи або сукупності багатьох об'єктів з характерними властивостями і відносинами між ними, використано для характеристики організаційної структури Станиславівської єпархії. Зокрема, системний принцип дозволив обґрунтувати тезу, що збереження відмінностей адміністративно-територіального поділу єпархії в 1945–1946 рр. розглядалося органами НКДБ як значна перешкода в процесі ліквідації ГКЦ.

Використання в дисертаційній роботі когнітивного (пізнавального) принципу, що в нашому випадку конкретизується у вивченні когнітивних структур соціальної групи духовенства Станиславівської єпархії, в яких нами виокремлено соціально конструйовані ролі, суспільну самосвідомість та ідентифікацію. Доведено, що активна суспільна діяльність духовенства впливала з усвідомлення та практичної реалізації моделі соціальної ролі священика, особливості якої визначалися ієрархами. В роботі проаналізовано еволюцію різних рівнів суспільної самосвідомості та ідентифікації духовенства Станиславівської єпархії ГКЦ у ХІХ – першій половині ХХ ст., зокрема: на соціальному рівні – як окремої групи (кліру, духовенства) зі специфічними функціями (духовними і суспільними) та внутрішньою диференціацією (на одружених, вдівців, целібсів, монахів і монахинь); на національному рівні – від «розпорошеної» ідентифікації до «кристалізації» української національної самосвідомості більшості його представників; на конфесійному рівні – диференціація на прихильників окцидентальної та орієнтальної течій тощо. Погоджуємось з думкою сучасних дослідників, що національна та конфесійна

ідентичності визначають суспільну роль Церкви, впливають на розвиток її організаційної структури [692, с. 238-239, 253; 736, с. 264; 830].

Для досягнення поставлених в дисертаційній роботі завдань використано низку загальнонаукових та спеціально-історичних методів.

У роботі комплексно використано загальнонаукові методи аналізу і синтезу, індукції й дедукції, класифікації (систематизації), порівняння, узагальнення та абстрагування. Так, методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції застосовано для дослідження основних параметрів об'єкту – Станиславівської єпархії, в структурі якої аналітично виокремлено такі складові елементи, як єпархіальні органи (капітула, консисторія, церковний суд), духовна семінарія, деканальні управи, парафії тощо, визначено їх функції та завдання, персональний склад тощо, а потім синтезовано взаємопов'язані елементи в єдине ціле, порівняно характерні ознаки, абстраговано нехарактерні властивості, на підставі чого здійснено відповідні узагальнення. За подібною схемою використання вказаних методів проведено дослідження суспільної діяльності єпископів і священників Станиславівської єпархії; крім того, застосовуючи метод класифікації, суспільну діяльність за видами поділено на релігійно-пастирську, суспільно-політичну та культурно-просвітницьку.

Використання комплексу спеціально-історичних методів дослідження – актуалізації, евристики, історіографічного аналізу і синтезу, джерелознавчої критики, порівняльно-історичного, проблемно-хронологічного, діахронного (періодизації), біографічного, просопографічного, статистично-математичного (кліометрії) [899, с. 229-256; 931, с. 241; 936, с. 424] – сприятиме об'єктивному вивченню проблеми.

Метод актуалізації, що полягає у виробленні практичних рекомендацій на основі «уроку історії», допоміг показати актуальність дослідження ролі Станиславівської єпархії ГКЦ у суспільному житті Галичини в кінці XIX – першій половині XX ст., з'ясувати правонаступність розвитку сучасної Івано-Франківської митрополії УГКЦ від Станиславівської єпархії. На початковому етапі дисертаційного дослідження використано методи бібліографічної та

архівної евристики, що полягають у науково обґрунтованому пошуку історіографії та джерел. Послідовне використання методу історіографічного аналізу і синтезу дозволило систематизувати історіографію проблеми, виокремити невирішені питання та підібрати відповідну джерельну базу.

При вивченні неопублікованих документів у архівних фондах застосовано метод порівняльного аналізу, що дозволило уточнити особисту позицію авторів документів, доповнити раніше невідомі факти. Здійснюючи джерелознавчий аналіз за родово-видовою ознакою автор виокремив нормативні документи, статистичні звіти, епістолярну спадщину, особисті щоденники тощо, кожен з яких потребував критичного аналізу. Значний інформаційний потенціал статистичних збірників (наприклад, «Шематизмів») потребував застосування статистично-математичного методу (або кліометрії), що допоміг показати динаміку розвитку організаційної структури Станиславівської єпархії у вказаний період, динаміку чисельності духовенства (одружених, celibatів і вдівців) та студентів духовної семінарії тощо.

За допомогою проблемно-хронологічного методу визначено загальні хронологічні рамки дисертаційного дослідження, обмежені часом існування Станиславівської єпархії (1885–1946 рр.), та окреслено окремі питання наукової проблеми, обумовлені їх внутрішньою хронологією історичного розвитку. За допомогою діахронного методу проведено періодизацію основних етапів історичного розвитку Станиславівської єпархії, за основу якої взято суспільно-політичні обставини функціонування Церкви в умовах різних державно-політичних утворень. У роботі застосовано й порівняльно-історичний метод, за допомогою якого показано особливості окремих процесів і явищ (наприклад, участь священників у діяльності політичних партій та культурно-просвітницьких організацій, запровадження celibату тощо) у Станиславівській єпархії, порівняно з Львівською архієпархією та Перемишльською єпархією.

Важливе значення мало використання біографічного методу, за допомогою якого уточнено біографічні дані про священників Станиславівської єпархії, зокрема, дати, місця й обставин народження та смерті, родинні зв'язки,

здобута освіта, особливості «кар'єрних сходинок» і «географії служіння» тощо. Тим самим розширено уявлення про динаміку і характер змін особового складу церковно-адміністративних органів єпархії – капітули, консисторії та деканальних управ. Використання у роботі методу просопографічного аналізу, що передбачає вивчення особи в усій сукупності її індивідуальних якостей та взаємин з оточенням, сприяло реконструкції просопографічного портрета та способу життя і занять окремих греко-католицьких священників.

Отже, застосування в дисертаційній роботі зазначених методологічних принципів і методів сприяло формуванню об'єктивного уявлення про вплив церковно-державних відносин та суспільно-політичних процесів у Галичині на становлення та динаміку розвитку організаційної структури Станиславівської єпархії, основні напрями суспільної діяльності її єпископів і священників.

Таким чином, аналіз стану наукової розробки проблеми підтвердив, що особливості становлення та розвитку організаційної структури, релігійно-пастирської, суспільно-політичної й культурно-просвітницької діяльності єпископів і духовенства Станиславівської єпархії ГКЦ, що визначили її специфічну роль в суспільному житті Галичини, залишились поза увагою дослідників. У наявних працях, що прямо чи опосередковано стосуються теми, недостатньо враховується специфіка розвитку Станиславівської єпархії. Водночас джерельна база дослідження, що складається з неопублікованих архівних документів, опублікованих документів і матеріалів, пастирських листів єпископів, матеріалів періодичних видань і мемуарів, є достатньо повною та репрезентативною для реконструкції розвитку Станиславівської єпархії ГКЦ в суспільному житті Галичини. З метою комплексного дослідження проблеми використано методологічні принципи об'єктивності, історизму, діалектичного розвитку, сходження від абстрактного до конкретного, термінологічного і системно-структурного аналізу тощо, а також сукупність загальнонаукових, спеціальних і міждисциплінарних методів, зокрема, аналізу і синтезу, узагальнення та класифікації, кліометрії (статистично-математичного), проблемно-хронологічного, порівняльно-історичного, біографічного.

РОЗДІЛ 2.

Заснування і розвиток Станиславівської єпархії в контексті українського національного відродження в Галичині ХІХ – початку ХХ ст.

2.1 Передумови і процес утворення єпархії (1772–1885 рр.)

Формування передумов для утворення Станиславівської єпархії Греко-Католицької Церкви відбувалося в контексті еволюції державно-церковних відносин і суспільно-політичного життя в Галичині наприкінці ХVІІІ – першої половини ХІХ ст.

Приєднання в 1772 р. Галичини до складу Австрійської імперії внаслідок першого поділу Речі Посполитої відкрило нову сторінку в історії українського народу в цьому регіоні. Уряд Габсбургів, прагнучи упорядкувати інкорпоровану територію, провів під гаслом «освіченого абсолютизму» серію реформ: здійснив новий адміністративний поділ на округи та призначив губернатора; обмежив права шляхти в управлінні; врегулював розміри панщини та податків; запровадив нову систему освіти; обмежив контакти ієрархів Церкви з Римським Апостольським Престолом; укрупнив монастирі та зобов'язав їх до суспільної праці тощо [757, с. 9-11]. У внутрішній політиці Габсбурги, на думку В. Ададунова, прагнули «ґрунтувати єдність своїх спадкових володінь не стільки на політиці онімечення чи навернення своїх підданих до Римо-Католицької Церкви, скільки... на трактуванні всіх без винятку підлеглих їм народів як рівних перед спільним монархом» [617, с. ХІ].

Реформи Габсбургів у релігійно-церковній сфері, спрямовані на створення ефективної системи контролю держави над Церквою [617, с. VI-VII], найбільше позитиву принесли для Греко-Католицької Церкви, яка, порівняно із своїм становищем у Речі Посполитій, здобула кращі можливості розвитку й участі в суспільному житті. Так, у Речі Посполитій уніатська Церква, попри розвинену структуру [550, с. 21-26; 903, с. 546; 900, с. 492]), мала невисокий

суспільний статус: її ієрархи не мали права участі в органах влади, а парафіяльне духовенство з низьким рівнем освіти й матеріального забезпечення наближувалось до закріпаченого селянства [837, с. 92]. В складі Австрійської імперії уніатська Церква в Галичині у 1774–1782 рр. отримала нову назву («Греко-Католицька»), гарантії автономії й рівноправності з римо-католиками, можливість богословської освіти в духовних семінаріях, систему матеріального забезпечення з Релігійного фонду [1, арк. 1-3; 550, с. 25; 772, с. 445, 450; 873, с. 117]. Ці заходи сприяли, з одного боку, формуванню в середовищі ГКЦ феномену австрофільства, а з іншого – її глибшій інтеграції в суспільно-політичне життя, адже витворили новий тип духовенства, покликаного «служити Церкві і народові» та репрезентувати «руську (українську) націю» у відносинах з урядом Габсбургів. Завдяки цьому, на думку істориків, було закладено фундамент українського національного відродження в Галичині у ХІХ – на початку ХХ ст. [684, с. 136; 757, с. 10; 782, с. 59; 861, с. 291; 882, с. 75, 80; 883, с. 56-57; 900, с. 494].

Важливою умовою розвитку ГКЦ в Австрійській імперії було унормування її організаційної структури, яка була порушена внаслідок трьох поділів Польщі (Додаток Б). Більшість єпархій уніатської Церкви опинилися у межах Російської імперії, а її митрополита Т. Ростоцького позбавлено можливості опікуватися єпархіями в Австрії, – Львівською, Перемишльською і Холмською [718, мапа 4; 837, с. 95; 876, с. 253; 901, с. 91]. За таких суспільно-політичних обставин проблему управління греко-католицькими (уніатськими) єпархіями в Галичині можна було вирішити двома шляхами – через відновлення історичної Галицької митрополії (у складі трьох єпархій) або створення патріархату (на основі об'єднання греко-католицьких єпархій в Галичині й Угорщині). Однак, якщо ідея патріархату не викликала зацікавлення учасників Віденського синоду єпископів 1773 р. [865, с. 112], то ідея відновлення Галицької митрополії, вперше порушена Львівським єпископом Л. Шептицьким [651, с. 172-175], пізніше знайшла підтримку Габсбургів.

Реорганізація структури ГКЦ у Галичині відбувалося паралельно з реформою адміністративно-територіального устрою краю. Однак ідея повного узгодження центрів і меж церковних намісництв із політичними округами викликала опір ієрархів, які, врешті, розподілили єпархії на намісництва і деканати відповідно до потреб Церкви [846, с. 770]. У 1773 р. єпископ Л. Шептицький поділив Львівську єпархію на три намісництва – Львівське, Галицьке і Кам'янецьке, що об'єднали 42 деканати. У 1786 р. єпископи П. Білянський і М. Рилло провели обмін намісництв між Львівською та Перемишльською єпархіями, а також інтегрували частини Луцько-Острозької та Холмсько-Белзької єпархій [34, арк. 1-55]. У 1793 р. єпископ П. Білянський поділив єпархію на 45 деканатів, а 1807 р. А. Ангелович – на 73 деканати [448, с. 352-353; 672, с. 103-109; 845, с. 154; 877, с. 79-80]. У 1780-х рр. у Львівській єпархії проведено серію єпископських візитацій та єпархіальних соборів, що забезпечили дисципліну духовенства [406, с. 1-370; 407, с. 196-223, 284-323].

Разом із внутрішньою реорганізацією єпархій продовжились ініціативи щодо відновлення Галицької митрополії, у контексті яких порушено питання про заснування нової єпархії. В 1790 р. єпископи П. Білянський і М. Рилло подали петицію до імператора Леопольда II, в якій просили про відновлення Галицької митрополії та заснування нової єпархії, але прохання не було виконане [601, с. 121-122; 651, с. 177]. Коли 1798 р. Львівська і Перемишльська кафедри стали вакантними, губернатор Галичини у відповіді на запит уряду підкреслив, що необхідно відновити Галицьку митрополію, до якої слід прилучити також єпархії в угорській частині [651, с. 178]. У цій справі Перемишльський єпископ А. Ангелович у 1803 р. уклав меморіал до імператора Франца [6, арк. 1-24]. Водночас римо-католицький Львівський архієпископ вимагав поділити Холмську єпархію між Львівською і Перемишльською або підпорядкувати йому після смерті їх єпископів-ординаріїв [877, с. 75].

Після повторного виникнення вакансій у м. Холмі та м. Львові й смерті митрополита Т. Ростоцького єпископ А. Ангелович у квітні 1806 р. знову звернувся до імператора з меморіалом, в якому переконливо доказував, що

ієрархія ГКЦ виступає єдиним представником «руської нації», позбавленої власної шляхти, тому відновлення Галицької митрополії може збільшити лояльність «руської нації» до Габсбургів [665, с. 270-271; 793, с. 366-367]. У меморіалі єпископ А. Ангелович також пропонував визначити межі нової єпархії в околицях Буковини з центром у м. Снятині або м. Городенці, а до її канонічного оформлення погоджувався виконувати функції митрополичого вікарія (Додаток В.1) [359, арк. 10; 601, с. 122]. Головними аргументами за її створення він називав велику канонічну територію Львівської єпархії й можливість місіонерської діяльності на Буковині, де серед «православної більшості» зростали громади греко-католиків [7, арк. 1; 844, с. 136-138, 141].

Після апробації у вересні 1806 р. імператором Францом I, тривалого вивчення справи Державним Секретаріатом Ватикану та переговорів між Апостольською Столицею і урядом Австрії процес відновлення Галицької митрополії, врешті, було успішно завершено. Папа Пій VII 24 лютого 1808 р. підписав буллу про створення Галицької митрополії як правонаступниці Київської уніатської Церкви, заснованої на основі Берестейської унії 1596 р. [409, с. 167-179; 786, с. 108-112]. Однак її проголошення, зважаючи на відновлення в Росії уніатської ієрархії, було відкладено аж до травня 1808 р. [2, арк. 51-52; 617, с. V-LVII; 651, с. 185-190].

Папською буллою у складі Галицької митрополії визначено три області: Львівсько-Галицько-Кам'янецьку митрополичу архієпархію, Перемишльсько-Самбірсько-Сяніцьку і Холмсько-Белзьку єпархії [34, арк. 1-55; 409, с. 167-179; 651, с. 191-195; 652, с. 230], що було достатньо для проведення провінційного синоду. Тим часом інші греко-католицькі єпархії в імперії (Мукачівська, Пряшівська і Крижевацька) залишалися розрізненими через незадоволені амбіції Мукачівського єпископа А. Бачинського на митрополію [878, с. 148]. Після 1807 р. питання про створення нових єпархій тривалий час не порушувалося, хоча митрополит А. Ангелович просив утворити єпархію для Буковини і південно-східної Галичини.

Актуальність поділу території Галицької митрополії на менші єпархії виявилася під час воєнних подій 1809–1815 рр. За умовами Шенбрунського договору між Австрією і Францією від 17 жовтня 1809 р., Холмська єпархія увійшла до Варшавського князівства, а частина Львівської архієпархії в межах округів Тернопіль і Чортків – до Російської імперії [550, с. 22, 26; 651, с. 198-200, 205, 212]. Це ускладнювало управління, тому митрополит А. Ангелович висвятив Ф. Ціхановського для Холмської єпархії, а для частини Львівської архієпархії призначив консисторію в м. Тернополі під проводом митрополичого делегата о. Г. Ганкевича, повноваження якого поширювалися на 17 деканатів [449, с. 38]. Через претензії православних і римо-католицьких ієрархів російський уряд підпорядкував цю територію уніатському Луцькому єпископові Г. Кохановичу, але невдовзі тут запанував стан «церковного хаосу» до 1815 р. [550, с. 22, 26; 877, с. 79-80].

Суттєвим недоліком структури Галицької митрополії були величезні розміри канонічної території єпархій, що ускладнювало виконання управлінських і пастирських функцій єпископів. У 1842 р. о. М. Малиновський у доповідній записці для префекта Ватиканської бібліотеки А. Тайнера підкреслював: «Належить збільшити число єпархій у королівстві Галичина на два єпископства, а саме в Тернополі і Станиславові, бо єпархії Львівська і Перемиська розтягуються на таку територію і стільки населення обіймають, що ледве чи де в цілому християнському світі знайдеш їм подібне» [601, с. 122]. Справді, Галицька митрополія у 1830–1840-х рр. налічувала 2 млн. 157 тис. вірних, в т. ч. 1 млн. 302 тис. вірних – у Львівській архієпархії, яка охоплювала більшу частину Галичини й Буковину [89, арк. 1-35; 447, с. 127; 550, с. 26]; при цьому частка греко-католиків в структурі населення постійно домінувала (наприклад, в окрузі Станиславів – 78,5 %, в окрузі Коломия – 84,2 % [747, с. 18]). Для ефективного управління Львівська архієпархія 1807 р. поділена на 73 деканати, які митрополит М. Левицький 1842 р. реорганізував у 48 деканатів [877, с. 79-80].

Сприятливі умови для розвитку Галицької митрополії виникли під час революції 1848 р. в Австрійській імперії. Головну Руську Раду, до якої ввійшли 66 представників духовенства й світської інтелігенції, очолив Львівський єпископ-помічник Г. Яхимович [372, с. 2-18; 872, с. 299-300]. Такий потенціал дозволив духовенству ГКЦ активно вимагати рівноправності обрядів Католицької Церкви в Галичині через підвищення дотацій і реформування системи патронату [512, с. 1-2; 827, с. 119].

У цей же час порушено і питання про удосконалення організаційної структури Галицької митрополії. На 23-ому засіданні Головної Руської Ради (ГРР) 10 липня 1848 р. на внесення члена Ради, студента Львівської духовної семінарії І. Гушалевича обговорювалося питання про поділ Львівської архієпархії на дві частини [372, с. 42, 150]. Після цього почалося обговорення можливих варіантів вибору кандидатури єпископа та резиденції єпархії в різних повітових містах Галичини. На 36-ому засіданні ГРР 28 серпня 1848 р. зачитано лист «міщан города Галича» з пропозицією заснувати тут нову єпархію [372, с. 56]. Тоді ж надійшов лист «обивателя міста Бучача» про «заложення тамже Єпископства» [372, с. 160]; ним виявився місцевий парох о. І. Кропивницький [372, с. 236], який у 1848 р. провадив активне листування в цій справі з крайовою адміністрацією [370, арк. 1-5]. Вже 23 січня 1849 р. на адресу ГРР надійшов лист від Коломийської окружної Руської Ради, яка «вставляєся за Ільницьким на катедру в Станиславові» [372, с. 185]. Дискусії членів ГРР про місце резиденції та кандидатуру єпископа продовжувалися ще деякий час.

Після детального обговорення питання «о єпископстві третім» на таємній нараді 68-го засідання ГРР 19 січня 1849 р. вирішено, що спеціальна делегація до імператора повинна представити цю справу [372, с. 103]. Делегація в складі о. М. Куземського і професора Є. Прокопчиця побувала в імператора для вирішення справи заснування Станиславівської єпархії, але не досягла успіху [601, с. 123; 827, с. 119]. У вересні 1849 р. члени ГРР звернулися до митрополита М. Левицького з проханням підтримати ідею заснування нової єпархії з деканатів в межах округів Коломия, Станиславів, Чортків і краю

Буковина, що викликало в нього природній інтерес [9, арк. 4; 10, арк. 28]. У листопаді 1849 р. М. Левицький написав листа до Перемишльського єпископа Г. Яхимовича з роз'ясненням актуальності справи [10, арк. 31-32]. В лютому 1850 р. обидва ієрархи надіслали до Міністерства внутрішніх справ і Галицького намісника А. Голуховського спільний лист [9, арк. 5-5зв, 7-8]. Але їх звернення виявилось безуспішним.

Тому 18 березня 1850 р. ієрархи знову надіслали петицію до імператора Франца Йосифа I [10, арк. 36-57зв; 551, s. 766; 652, с. 230-232]. Вони звертали увагу на те, що Львівська архієпархія налічує 1167 церков з числом вірних 1.341.810 душ і охоплює 9 округів у Галичині загальною площею 851 кв. миль, тому «за винятком Угорщини, Семигороддя і Богемії, є більшою, ніж інші окремо взяті коронні краї, багато з яких мають більше, ніж одну дієцезію» [551, s. 765-781]. Навіть більша за площею Львівська римо-католицька дієцезія (946 кв. миль) не потребує поділу, адже канонічну візитацію 221 парохії «латинський єпископ може швидше і легше зробити, ніж руський» [551, s. 768]. Ієрархи зазначали, що свого часу для забезпечення дотацій було об'єднано самостійні єпархії Львівську, Галицьку і Кам'янецьку – в Львівську, а Перемишльську, Самбірську і Сяніцьку – в Перемишльську, але тепер поділ однієї з них «терміново необхідний» [551, s. 773-774]. Серед інших аргументів називали труднощі поїздок до м. Львова священників з округів Буковина і Чортків, накопичення справ у консисторії, неможливість відбуття як синоду Галицької митрополії при наявності двох єпископів, так і спільного синоду з римо-католиками через відмінність обрядів і диспропорцію при голосуванні [551, s. 774-779].

Автори петиції пропонували шляхом поділу Львівської архієпархії створити нову єпархію, яка має охоплювати 4 найбільш віддалені від м. Львова округи (Станиславів, Коломия, Чортків і Буковина) площею 440 кв. миль із чисельністю 594.981 вірних у 425 парохіях [551, s. 779-780]. На їх думку, «для резиденції нової єпархії жодне місто не підходить так, як м. Станиславів, де знаходяться вищі органи влади, чиновницький персонал, школи, значне число

населення... У місті є велика церква, яка може стати катедральним собором. З боку є будівля колишнього єзуїтського колегіуму, яка має приміщення для розміщення єпископа, консисторії, канцелярії, архіву і капітули» [551, s. 780]. Митрополит, згадуючи приклад виділення коштів імператором на створення Тарновської дієцезії РКЦ, сподівався, що «такого самого удостоїться й Руська Церква» [91, арк. 7-8]. Він підкреслював, що таке «добродійство» «зобов'яже всю руську націю до вдячності тронові й урядові Вашої Величності» [551, s. 781]. Проект заснування Станиславівської єпархії отримав перспективу позитивного вирішення.

Вибір м. Станиславова на резиденцію обумовлювався, зокрема, й тим, що новий адміністративно-політичний поділ коронного краю на округи [737, с. 12; 812, с. 147], підвищив статус колись провінційного містечка. Цьому ж опосередковано сприяли й темпи приросту населення м. Станиславова у 1843–1851 рр., порівняно, наприклад, з м. Коломиєю, м. Городенкою чи м. Снятином, котрі свого часу також розглядалися як резиденція нової єпархії [746, с. 79]. Врешті, греко-католицька громада м. Станиславова після переговорів 1849–1850 рр. отримала колишній єзуїтський костел для потреб парафіяльної церкви [8, арк. 1-31; 721, с. 59].

Імператор Франц Йосиф I декретом від 28 травня 1850 р. дозволив заснувати Станиславівську єпархію з відповідним фондом [10, арк. 34-34зв; 17, арк. 1-6; 601, с. 126], і справу передано до Риму. 22 вересня 1850 р. Міністерство віросповідань і освіти повідомило, що Апостольська Столиця погоджується на заснування Станиславівської єпархії [10, арк. 35; 601, с. 126]. Справа канонічного заснування єпархії виглядала настільки надійно вирішеною, що митрополіча консисторія провела у 1850 р. умовний, але відзначений у збірнику «Шематизм», поділ Львівської архиєпархії [601, с. 127]. Внаслідок цього у складі Львівської архиєпархії залишалося в межах 5 політико-адміністративних округів (Львів, Стрий, Бережани, Золочів, Тернопіль), 28 деканатів, 528 парохів, 234 капеланів, 535 сотрудників, 746.832 вірних; у Станиславівській єпархії в межах 4 округів (Станиславів, Коломия,

Чортків і Буковина) – 20 деканатів, 351 пароха, 54 капеланів, 62 сотрудників, 594.981 вірних [10, арк. 33; 601, с. 127].

У грудні 1850 р. – січні 1851 р. митрополит М. Левицький листувався з намісником А. Голуховським щодо визначення меж єпархії [10, арк. 24-26]. Тоді Крайова Президія підготувала плани 20 деканатів в округах Станиславів, Коломия, Чортків і Буковина [9, арк. 18-64]. Зі свого боку, Папа Пій IX наказав розпочати канонічний процес у цій справі, і митрополит М. Левицький 18 липня 1851 р. переслав відповідну документацію до Риму [10, арк. 20-20зв; 652, с. 232]. Але, попри активні заходи ієрархів ГКЦ та сприяння Франца Йосифа I [11, арк. 1-89], процес створення єпархії було призупинено.

В історичній літературі існують різні погляди на причини такого зволікання із заснуванням Станиславівської єпархії. Так, діаспорні історики А.-Г. Великий і П. Мельничук вважають, що головною причиною була недостатня фінансова дотація [652, с. 232; 785, с. 14]; тим часом В. Полек пояснює це інтригами польського римо-католицького духовенства і шляхти [827, с. 119]. Однак фінансові труднощі можна було вирішити за рахунок дотації з Релігійного фонду, до формування котрого, як довів ще 1825 р. митрополит М. Левицький, Греко-Католицька Церква доклала значні ресурси [90, арк. 1-26].

Припускаємо, що, крім цього, існувала третя причина – еволюція внутрішньої політики австрійського уряду з початком «конституційної ери» 1860 р. під впливом суспільно-політичних процесів у Галичині суперечливо позначилася на розвитку ГКЦ. Так, уряд не погодився зрівняти дотації греко-католицького і римо-католицького духовенства за умовами Конкордату 1856 р. [873, с. 119]. Але австрофільство духовенства й особисті приязні відносини греко-католицьких ієрархів з династією Габсбургів, які сформувалися під час навчання у Віденській духовній семінарії [587, с. 63], забезпечували нормальні умови розвитку Галицької митрополії в нових політичних умовах.

Початок «конституційної ери» в Австро-Угорській імперії сприяв активізації руху за канонічне утворення Станиславівської єпархії. ГКЦ здобула нові важелі політичного впливу: на підставі статуту Галицького сейму послами-

вірилістами в першій каденції (1861–1866) стали митрополит Г. Яхимович і Перемишльський єпископ Т. Полянський, а місце Станиславівського єпископа тимчасово, до заснування єпархії, зайняв Львівський єпископ-помічник С. Литвинович; до сейму були обрані 22 священики. Галицький митрополит був теж вірилістом Палати панів у м. Відні, а єпископ С. Литвинович – віце-маршалком Галицького сейму [445, s. 3-6; 601, с. 126-127]. Навіть цей потенціал, попри невдалий проект 1861 р. утворити окрему курію духовенства в сеймі, забезпечував легітимний інструмент для розв'язання актуальних справ ГКЦ. Так, у 1860-х рр. українськими послами було складено 25 петицій, зокрема, щодо підвищення дотацій духовенству та ієрархії, будівництва капітульного дому, канонічного утворення Станиславівської єпархії [524, с. 90-91]. Але їх вимоги частково були задоволені крайовою адміністрацією.

Збільшення переходів греко-католиків у латинський обряд спровокувало у 1861–1863 рр. активізацію «обрядового руху» серед частини парафіяльних священиків ГКЦ, що виступали за «очищення» обряду від «латинізмів» і наближення до православного «еталону» [841, с. 92, 94-95; 871, с. 91]. Тоді митрополит Г. Яхимович ініціював підписання Конкордії 1863 р. й скликання Синоду [652, с. 144-152]. Однак поступове перетворення «обрядового руху» в політичне москвофільство, що спонукало окремих священиків виїхати з Галичини під владою Австрії до Холмської єпархії в Російській імперії, спричинило зменшення представництва Церкви у Галицькому сеймі (з 1868 р. втрачено вірильне місце Львівського єпископа-помічника й обрано лише 8 священиків [446, с. 6-7]) й провокацію урядом «демографічної кризи» єпископів у Галицькій митрополії 1869–1870 рр. [719, с. 373; 881, с. 367-374]. За таких обставин ініціатива відомого місіонера о. В.-І. Терлецького (згодом перейшов до РПЦ) зібрати підписи за створення греко-католицького патріархату в Австро-Угорській імперії до засідань I-го Ватиканського Собору 1870 р. не знайшла підтримки серед духовенства в Галичині [841, с. 99].

Для вирішення назрілих проблем необхідно було скликати синод, що змусило митрополита Й. Сембратовича (1870–1882) активізувати процес

утворення Станиславівської єпархії. Так, 15 листопада 1872 р. до Міністерства віросповідань і освіти направлено запит 24 послів Галицького сейму з відповідною вимогою (Додаток В.2). Намісництво відповіло, що дозвіл Апостольської Столиці надійшов 1858 р., після чого вияснено умови й 29 лютого 1861 р. направлено реляцію до міністерства, на яку «не надійшла відповідь» [18, арк. 114-120]. Насправді ж, як стверджував о. О. Заклинський, міністр особисто відклав справу на невизначений термін [601, с. 127].

Водночас зростали «політичні ризики» від невирішених обрядових справ у Галицькій митрополії. Зростання впливу москвофільства серед духовенства в 1870-х рр. засвідчили наступні факти: москвофіли о. Я. Шведзіцький і о. Т. Павликів очолили Руську Раду; о. І. Наумович у м. Коломиї заснував «Общество ім. М. Качковського»; на виборах до парламенту 1873 р. від москвофілів обрано 15 депутатів, а від народовців – один [757, с. 58-60]. Все це викликало ілюзію уявної чи реальної загрози «навернення» греко-католиків у Галичині до РПЦ на зразок Холмського єпископа М. Попеля [858, с. 24]. Обрядова дискусія щодо «латинізації» чи «православізації» ГКЦ іноді набувала політичного забарвлення. Це спонукало митрополита Й. Сембратовича скликати провінційний синод для вирішення назрілих проблем [853, с. 87].

На його прохання посол о. А. Юзичинський на засіданні бюджетної комісії парламенту 20 березня 1879 р. знову наголосив на необхідності створення Станиславівської єпархії. У відповідь міністр підкреслив, що «галицький релігійний фонд виник майже виключно із фондів римо-католицького обряду» [601, с. 128]. Його заява відповідала політичним тенденціям відношення до ГКЦ крайової адміністрації, яка, наприклад, у 1870 р. всупереч традиціям зобов'язала духовенство до сплати повітових податків [33, арк. 3, 3 зв.]. Але 5 травня 1879 р. посол австрійського парламенту о. О. Заклинський аргументовано довів, що Галицький релігійний фонд «складається і з фондів руського обряду», чим обґрунтував можливість матеріального забезпечення Станиславівської єпархії [601, с. 131-138; 521]. Резонанс досягнув м. Відня, де за сприянням ректора греко-католицької

семінарії та вихователя австрійського престолонаслідника о. Ю. Пелеша справа була позитивно вирішена шляхом переговорів імператора Франца Йосифа I та Апостольського нунція С. Ванутеллі [11, арк. 55, 112-120; 785, с. 10-11].

Папа Лев XIII 26 березня 1885 р. видав буллу про створення Станиславівської єпархії «В цілому Господньому стаді» (Додаток Г), в якій окреслив її канонічну територію 20-ма деканатами, призначив кафедральним собором церкву Воскресіння Господнього в Станиславові з дотацією для єпископа і капітули, підпорядкував єпархію Галицькій митрополії, зрівняв її в правах з Перемишльською єпархією, доручив Станиславівському єпископові формування капітули й заснування семінарії, застеріг імператору право номінації єпископів. Виконання булли доручено новому митрополитові С. Сембратовичу [449, s. XI-XX; 652, с. 233].

Таким чином, створення Станиславівської єпархії стало результатом процесу вдосконалення організаційної структури Галицької митрополії та органічною складовою національного відродження українців у Галичині, відкривало нові перспективи розвитку Греко-Католицької Церкви, передусім сприяло скликанню Провінційного синоду для розв'язання проблеми її конфесійної ідентичності, створювало умови для активізації релігійно-пастирської, суспільно-політичної й культурно-просвітницької праці духовенства, ширшої інтеграції Церкви в суспільне життя українців Галичини.

2.2 Організаційне становлення та інтеграція духовенства в суспільне життя Галичини (1885–1899 рр.)

Першим єпископом Станиславівської єпархії, відповідно до спільного рішення імператора Франца Йосифа I та Папи Лева XIII в лютому 1885 р., був іменований колишній парох церкви Св. Варвари і ректор греко-католицької духовної семінарії в м. Відні, архидиякон Львівської митрополічної капітули, доктор богослов'я о. Юліан Пелеш (1843–1896) (Додаток Д.4) [609, с. 32-33; 610, с. 17-19; 799, с. 118-119; 800, с. 36-38; 885, с. 864-865; 886, с. 43-45]. Його

призначення обумовлювалося бажанням Апостольського Престолу і династії Габсбургів мати свою «бажану особу» в Греко-Католицькій Церкві [531, с. 4-5].

Першого листопада 1885 р. о. Ю. Пелеш прийняв у храмі Св. Юра у м. Львові єпископські свячення з рук католицьких ієрархів трьох обрядів – греко-католицького С. Сембратовича (1836–1898), латинського С. Моравського (1819–1900) та вірменського І.-Н. Ісааковича (1824–1901) [27, арк. 11-14зв; 411, с. 2]. Після хіротонії Ю. Пелеш запевнив усіх, що буде «старатись досягнути тую ціль, для якої засновано Станиславівську єпархію, і ділати все в хосен греко-католицької церкви, руського народу і держави». Д-р О. Огоновський, вітаючи владика, підкреслив, що в ньому бачать «патріота..., церковного писателя і владика, що зуміє достойно стояти на сторожі прав матері Руси». [558, 1885, ч. 117, с. 1-2]. Його інтронізація на єпископський престол у м. Станиславові відбулася 10 січня 1886 р. за участю представників духовенства, місцевої влади й української інтелігенції [27, арк. 22, 43-43зв, 45-49; 356, арк. 1-2; 395, с. 1-8; 558, 1886, ч. 3, с. 1-2].

З перших днів єпископ Ю. Пелеш почав активну архипастирську працю, спрямовану на організаційну розбудову Станиславівської єпархії й активізацію суспільної ролі Церкви [555, 1886, ч. 1, с. 4]. Водночас владика Юліан намагався поєднати «три патріотизми»: вірність Апостольській Столиці, як умову розвитку ГКЦ, австрофільство, як природну модель церковно-державних відносин, і архипастирську турботу про «руський» народ. Яскравим прикладом демонстрації вірності Папі став візит делегації до Риму з адресами подяки за створення єпархії [79, арк. 1-59]. У відносинах з державною владою він завжди намагався підкреслити лояльність до династії Габсбургів як особисту, так і духовенства єпархії [555, 1887, ч. 6, с. 74-75; 721, с. 67]. Під час зустрічі з українською інтелігенцією м. Станиславова в січні 1886 р. Ю. Пелеш запевнив у підтримці розвитку товариств «Просвіта», «Руська читальня», братства св. Миколая при умові, якщо вони будуть діяти «в дусі чисто-народному, у вірності престолови апостольському і монаршому» [558, 1886, ч. 3, с. 1-2].

Перший Станиславівський єпископ докладно зусилля для зростання впливу ГКЦ на українське суспільство. Використовуючи мандат посла-віриліста Галицького сейму й Державної ради (рейхсрату) в м. Відні, Ю. Пелеш декілька разів виступав на їх засіданнях з промовами на захист природних національних прав «русинів» (українців). Так, під час дебатів у Галицькому сеймі щодо реформи системи початкової та середньої освіти 4 січня 1886 р. він виступив із промовою, завдяки якій частина польських послів підтримала пропозиції Ю. Романчука щодо введення українських паралельних класів у місцевостях, де українці становлять не менше 25 % [558, 1886, ч. 3, с. 1-2; 610, с. 31; 895, с. 179].

Особливу увагу єпископ Ю. Пелеш звернув на проблеми організаційного становлення Станиславівської єпархії, серед яких найбільш гострою була проблема матеріального забезпечення. В лютому 1885 р. уряд висловив намір збільшити щомісячну дотацію з Релігійного Фонду на Станиславівську єпархію від 7 до 12 тис. корон [14, арк. 43, 43 зв.]. Але спроба уряду вирішити проблему за рахунок скасування посади єпископа-помічника Перемишльської єпархії латинського обряду викликала заперечення її єпископа-ординарія Луки Солача [27, арк. 62-64 зв.]. Під час підготовки до інсталяції на престол Ю. Пелеш за сприяння самого імператора та уряду отримав з Релігійного фонду необхідну суму для придбання і страхування будинку єпископської резиденції, забезпечення капітули та консисторії, оплати для Римської курії за канонічний процес заснування єпархії [15, арк. 39, 64; 27, арк. 5; 31, арк. 3-4, 7-8, 15; 32, арк. 36-36 зв.]. Виділення земельної дотації для єпархії, доручене митрополитові, з різних причин не було вирішено аж до 1909 р. [80, арк. 18; 653, с. 35-36], як і питання про збільшення фінансової дотації, порушене 1891 р. на засіданні Державної ради послом Брилинським [523, с. 8].

Наступними кроками в становленні організаційної структури Станиславівської єпархії стало уточнення канонічної юрисдикції єпископа та кордонів єпархії, створення єпархіальних органів, проведення кадрових змін у деканальних урядах. Владика Ю. Пелеш отримав від Римських Конгрегацій

право обирати синодальних суддів та екзаменаторів й інші повноваження в духовних справах [555, 1886, ч. 3, с. 45-52; ч. 4, с. 66-68; 1887, ч. 1, с. 2], частину яких він делегував церковному судові, крилошанам та деканам [555, 1887, ч. 13, с. 171-179; 1889, ч. 3, с. 26]. У 1890 р., згідно з папським декретом, частково змінено кордони Станиславівської єпархії, встановлені папською буллою 1885 р. [9, арк. 18-64; 555, 1887, ч. 1, с. 5], – до складу Львівської архиєпархії передано кілька парафій Галицького деканату, від якого походив титул Галицького митрополита [555, 1890, ч. 10, с. 141-146], а з решту парафій утворено Єзупільський деканат [449, с. 55-65; 426, с. 43-49].

Особливої уваги Ю. Пелеша потребувала організація єпархіальних органів – капітули, конситорії, канцелярії, церковного суду в дисциплінарних і шлюбних справах (Додаток Д.3), які, відповідно до чинного канонічного права [396, с. 221], мали допомагати єпископові в адмініструванні єпархією. Кадрові призначення на ці посади потребували вивчення характеристик кандидатів, додаткових консультацій, що вважалося нормальною практикою. Так, член «Просвіти» в м. Станиславові та Народної Ради у м. Львові, адвокат Мелітон Бучинський [572, 1877, ч. 7, с. 270], рекомендуючи декілька кандидатур, підкреслював, що призначені крилошани повинні мати високий авторитет, щоб «достойно совершити тую високу церковну і народну місію» [357, арк. 1-2 зв.]. Ю. Пелеш дослухався до порад авторитетних духовних і світських осіб.

Процес кадрових призначень і розподілу обов'язків церковно-адміністративних органів Станиславівської єпархії, які проводив Ю. Пелеш, засвідчив його прагнення заручитися підтримкою духовенства. У вересні – грудні 1886 р. єпископ іменував перших членів капітули: архипресвітера Ю. Куїловського, архидиякона В. Фацієвича, кустоша І. Литвиновича, соборних крилошан С. Ткачуника, Л. Туркевича, Г. Олесницького, К. Мандичевського та ін. (Додаток Д.5) [555, 1886, ч. 5, с. 82; 1887, ч. 1, с. 11-12; ч. 2, с. 37; ч. 3, с. 46; ч. 7, с. 99; 449, с. XXIV-XXV; 425, с. XI-XII]. Кадрові зміни в складі Станиславівської капітули в 1890–1891 рр. відбулися внаслідок переїздів о. Ю. Куїловського до м. Перемишля та о. Л. Туркевича до м. Львова, а також

«кар'єрного зростання» о. В. Фацієвича до архипресвітера [555, 1890, ч. 5, с. 95, ч. 7, с. 116; ч. 12, с. 183; 1891, ч. 4, с. 72; 427, с. XIV-XV]. У процесі формування інших єпархіальних органів, єпископ Ю. Пелеш намагався збалансувати різні «групи впливу», а тому призначав до складу консисторії, крім членів капітули, також представників єпархіального духовенства М. Семенова, Т. Трача, Г. Тимняка, О. Заклинського та ін. (Додаток Д.6) [555, 1891, ч. 4, с. 72; 427, с. XIV-XV], членами церковного суду – І. Порайка, Л. Витошинського (Додаток Д.8), просинодальними екзаменаторами – І. Лопушинського, А. Струтинського, Т. Петрушевича (Додаток Е.4), єпархіальними цензорами – М. Лепкого й І. Козловського (Додаток Е.5) [555, 1887, ч. 1, с. 12-13; 425, с. XVII-XVIII].

З метою налагодження роботи єпархіальних органів, до затвердження Папою статуту Станиславівської капітули 1894 р. [416], вже у квітні 1888 р. було розподілено обов'язки крилошан і референтів консисторії. Так, до обов'язків архипресвітера о. Ю. Куїловського віднесено питання призначення на посади, конкурсних іспитів та матеріального забезпечення священиків, справи зміни обряду тощо; архідиякона о. В. Фацієвича – прийняття і відпустки священиків з єпархії, проблеми церковного майна та землеволодіння тощо; кустоша о. І. Литвиновича – дисциплінарні справи, функціонування Вдовичо-сиротинського фонду, регулювання меж деканатів і парохій. Серед обов'язків соборних крилошан отців Л. Туркевича, Т. Шанковського, І. Лопушинського і Т. Трача – питання церковних братств і товариств, дяків, духовної семінарії, деканальних і парафіяльних бібліотек, шкільні справи, ведення метричних книг тощо (Додаток Д.7) [555, 1888, ч. 6, с. 58-59]. Вказаний перелік обов'язків крилошан і референтів консисторії передбачав виконання не тільки суто церковно-адміністративних, але й важливих суспільних функцій, тим самим визначав ступінь інтеграції Церкви в суспільне життя.

Окремої уваги єпископа Ю. Пелеша потребували деканальні уряди, що склалися з деканів та віце-деканів, а також ординаріатських комісарів у шкільних та сервітутових справах [425, с. XVI-XVII, 1, 7]. Кадрова політика

ординаріату на цьому рівні була достатньо поміркованою: лише в Скальському, Станиславівському і Кудриницькому деканатах старших за віком деканів змінили молодші священики, а в Жуківському, Коломийському, Надвірнянському, Снятинському, Устецькому, Гусятинському, Чортківському деканатах на допомогу старшим за віком деканам було призначено молодших одного або двох віце-деканів (Додаток Д.9) [423, с. 1-103; 424, с. 1-259; 425, с. 1-312; 426, с. 1-273]. Проведені кадрові зміни сприяли активізації релігійної та суспільної діяльності єпархіального духовенства.

Особливу увагу Ю. Пелеш звернув на формування духовенства та його суспільну працю. На його думку, священики повинні не тільки «добре володіти богословськими науками», але й бути готовими до боротьби з «іденферентизмом» через активну євангелізацію народу [555, 1887, ч. 1, с. 4]. Традиційним засобом контролю за рівнем богословської підготовки духовенства були конкурсні іспити, які періодично проводились Комісією просинодальних іспитників [212, арк. 1-101; 555, 1886, ч. 3, с. 55-56, 59; 1890, ч. 7, с. 104], а їх результати строго фіксувалися в особових листках священиків у «Метриці кліру Станиславівської єпархії» [191; 206–210] та враховувалися єпископом при переміщенні на душпастирських посадах.

Владика Ю. Пелеш вжив низку заходів щодо підготовки нового покоління духовенства в єпархіальній духовній семінарії, заснування якої було передбачено буллою 1885 р. про створення Станиславівської єпархії. Однак, коли перші дві спроби вирішити проблему (у 1886 та 1891 р. [555, 1886, ч. 1, с. 4; 523, с. 8]) зазнали невдачі, тоді Ю. Пелеш узгодив питання про підготовку «кандидатів до стану духовного» від Станиславівської єпархії в духовних семінаріях м. Львова та м. Відня, а згодом і в Колегії св. Атаназія в м. Римі. Призначений 1893 р. на посаду ректора Львівської духовної семінарії крилошанин Станиславівської капітули о. Л. Туркевич [419, с. 13, 14, 24] теж сприяв підготовці богословів. Так, у 1887–1891 рр. з Станиславівської єпархії щороку навчалося в Львівській духовній семінарії близько 60 студентів, у Віденській духовній семінарії – по 5-6, а в 1888/89 навчальному році вперше

було виділено одне місце в Колегії св. Атаназія в м. Римі (Додаток Ж.1) [192, арк. 1-60; 199, арк. 1-28; 555, 1888, ч. 8, с. 94-95; ч. 12, с. 130; 1891, ч. 6, с. 122-123; 449, с. 253-254; 425, с. 142-143; 426, с. 292-293; 427, с. 168-169]. Більшість випускників цих богословських навчальних закладів отримували священичі свячення з рук єпископа Ю. Пелеша та повертались для душпастирської та суспільної праці в Станиславівській єпархії, окремі з них здобули докторат з богослов'я, що відкривав перспективу кар'єрного росту.

Особливу роль у формуванні духовенства й активізації його суспільної діяльності відіграли канонічні візитації 1887–1889 рр. владикою Ю. Пелешем усіх парафій Заліщицького, Пістинського, Скальського, Станиславівського і Тисменецького деканатів, частково – Єзупільського та Косівського деканатів [555, 1887, ч. 9, с. 119-120; ч. 10, с. 136; 1888, ч. 9, с. 117-118; 1889, ч. 5, с. 74; 430, с. 176-177]. Ці візитації, у поєднанні з матеріалами візитацій деканів Косівського, Надвірнянського, Бучацького, Снятинського, Заліщицького, Скальського, Кудриньцького, Чортківського деканатів (Додаток Е.1) [194–196; 198; 200; 201; 214–217], дозволили Ю. Пелешу краще зрозуміти суспільні настрої духовенства і віруючих Станиславівської єпархії.

Владика подбав і про матеріальне забезпечення духовенства єпархії. З цією метою він видав серію розпоряджень про управління церковними маєтками [555, 1886, ч. 7, с. 99, 102; 1890, ч. 7, с. 103-104], про страхування церков та парафіяльних будинків [211, арк. 2]. З метою налагодження системи матеріального забезпечення священичих родин у 1886–1887 рр. проведено організаційний розподіл Вдовичо-сиротинського фонду (ВСФ) між Львівською і Станиславівською єпархіями [555, 1886, ч. 1, с. 14; ч. 3, с. 56-57; 1887, ч. 2, с. 31; ч. 5, с. 59; ч. 7, с. 91-93]. Комісія ВСФ Станиславівської єпархії розпочала виплату допомоги вдовам і сиротам [555, 1888, ч. 2, с. 13; 193, арк. 1-48]. Важливу роль відіграло створене 1889 р. Товариство взаємної допомоги дяків під патронатом владики [555, 1890, ч. 1, с. 9; 213].

Особливу увагу Ю. Пелеш звернув на Буковину, де серед більшості православного населення поступово зростали громади греко-католиків. Так, у

1888 р. за його розпорядженням єпархіальна комісія цензорів з метою нейтралізації москвофільської та православної агітації заборонила поширювати в Буковинському деканаті Станиславівської єпархії православні часописи «Наука» і «Слово Боже» та іншу літературу, видану в Києво-Печерській Лаврі та Почаївській друкарні [555, 1888, ч. 8, с. 94; ч. 9, с. 117]. Резонансними стали окремі факти переходу з-під юрисдикції Православної до лона Греко-Католицької Церкви, зокрема, громади с. Раранча на Буковині і священника Котцева в м. Обертині, яким надали значну моральну і матеріальну підтримку [197, арк. 3; 555, 1888, ч. 7, с. 76; ч. 8, с. 95; 1891, ч. 10, с. 151; 1892, ч. 7, с. 97]. Владика Ю. Пелеш особисто відвідав греко-католицькі громади на Буковині, а згодом декілька разів направляв свого делегата о. К. Кульчицького, пароха с. Підпечар і Станиславівського декана [610, с. 31].

Духовенство Станиславівської єпархії в середині 1880-х рр. було згуртоване переважно в окремі «священничі династії, котрі займали поблизькі парохії і таким способом... заселяли просторі околиці в краю» [587, с. 65]. Прикладом таких священничих династій є родини Бурачинських на Косівщині [631, с. 24-26], Озаркевичів на Коломийщині, Снятинщині та Косівщині [630, с. 8-29, 35-37], Білинських на Гусятинщині [587, с. 65-66], Шухевичів на Городенківщині [628, с. 23-24], Дольницьких на Заліщанщині і Станиславівщині [697, с. 100-102, 213-218, 220-239, 242-254, 266-268] та ін. Окремі з них (Білинські, Барвінські, Войнаровські, Дрогомирецькі, Левицькі, Рудницькі й інші) мали шляхетське походження [847, с. 28-39]. Дотримуючись патріархальних традицій, що передбачали високий авторитет священника у власній родині та громаді вірних, духовенство єпархії, крім виконання душпастирських обов'язків, поступово залучається до більш активної суспільної праці, так чи інакше виявляє свої суспільно-політичні погляди.

Проявом суспільно-політичної діяльності єпархіального духовенства була його участь у представницьких органах державної влади (Додаток И.1). Так, парох і декан м. Надвірної, почесний крилошанин Станиславівської капітули о. К. Мандичевський (1828–1914) декілька разів поспіль обирався послом

Галицького сейму (1870–1907) і послом Державної ради в м. Відні (1885–1907), але лояльно відносився до польських політиків, уникав тісніших контактів з москвофілами і народовцями, мало виступав на засіданнях, дбав переважно про свій повіт (здобув кошти на будівництво доріг, меліорацію земель, розвиток шкіл) [425, с. 77, 80; 426, с. 165, 173; 893, с. 157-158]. Сотрудник пароха у Стецевій Снятинського деканату о. К. Гаморак (1837–1909) був послом Галицького сейму (1889–1901) [419, с. 293; 893, с. 124-125; 895, с. 207-208].

До складу повітових органів влади у 1886 – 1891 рр. входили чимало представників єпархіального духовенства. Так, декан і парох м. Богородчан, радник консисторії о. К. Пачовський (1844–1920) з 1890 р. спершу був членом управи, а згодом – заступником голови місцевої повітової ради [427, с. 1, 2; 428, с. 1, 2; 429, с. 1, 2; 430, с. 1, 2; 431, с. 1, 2; 432, с. 1, 2; 434, с. 1, 3]; парох м. Старих Богородчан о. О. Заклинський (1819–1891), колишній секретар Головної Руської Ради (1848–1851), посол Галицького сейму (1870–1876) і Державної ради в м. Відні (1873–1879), в 1890 р. став віце-маршалом повітової ради в м. Богородчанах [426, с. 3; 893, с. 132-133]; парох с. Стрільче та віце-декан о. І. Козловський (1842–1903) – членом виділу повітової ради в м. Городенці (1889–1897) [425, с. 26, 30; 426, с. 56; 427, с. 26; 428, с. 19, 24; 429, с. 19], парох с. Трибухівців і віце-декан о. Я. Гудик (1839–1892) – членом повітової ради в м. Гусятині (1890–1892) [426, с. 69; 427, с. 41; 587, с. 54], парох у с. Вовчківцях і декан о. М. Коржинський (1821–1892) – заступником голови повітової ради в м. Снятині (1890 – 1892) (Додаток И.1) [426, с. 208, 210; 427, с. 114]. Їхня суспільно-політична діяльність спрямовувалась, як правило, на вирішення місцевих проблем, зокрема, щодо розвитку народних шкіл, організацію культурно-просвітницьких та економічних товариств тощо.

Священики Станиславівської єпархії у 1880-х – на початку 1890-х рр. за політичними поглядами були прихильниками москвофільства та народовства. Так, о. Я. Гудик відомий своїми народовськими поглядами ще з 1850-х рр., коли в ролі катехита популяризував серед учнів гімназії в м. Тернополі твори І. Котляревського і правопис «кулішівку», за що був покараний крайовим

шкільним інспектором переведенням до гімназії в м. Бережанах [587, с. 54]. Пізніше він отримав парохію в с. Трибухівцях, призначений віце-деканом і почесним радником консисторії в м. Станиславові [419, с. 303; 425, с. 32]. Парох с. Городниці Городенківського деканату о. Т. Глинський (1806–1893) у 1860–1870-х рр. був відомий як «народолюбець, гарячий прихильник фонетичної правописи» [587, с. 60, 78]. Парох с. Дзвиняча Чортківського деканату о. М. Галущинський (1852–1923), прихильник народовців (згодом УНДП), у 1880–1890-х рр. кілька разів безуспішно кандидував на посла Галицького сейму та Державної Ради [603, с. 178, 186; 419, с. 293].

Частина єпархіального духовенства вагалась у своїх політичних симпатіях між народовцями і москвофілами. Більшість членів капітули і консисторії в м. Станиславові, за твердженнями П. Ісаїва, «були здебільша москвофіли» [721, с. 74]. Взагалі серед духовенства Станиславівської єпархії, за спогадами сучасників, на початку 1890-х рр. переважали симпатії до москвофільства. Зокрема, симпатії до москвофілів виявляли парох м. Старих Кутів і декан Косівський Т. Лісевич (1829–1906) [895, с. 242, 250], парох с. Яргорова Бучацького деканату о. Х. Бучацький (1816–1887) [587, с. 119] та ін.

Одним із основних напрямів релігійної та культурно-просвітницької праці духовенства була діяльність катехитів. У квітні 1886 р. Ю. Пелеш видав розпорядження про обов'язкове вивчення релігії в школах, що доручалося священикам [555, 1886, ч. 1, с. 11-12]. Того ж року перші призначення від владики на катехитів отримали М. Лепкий (1842–1924) у гімназію в м. Коломиї, М. Семенів (1848–1923) у гімназію в м. Станиславові, М. Огоновський (1850–1907) у гімназію в м. Чернівцях, М. Котлярчук (1857–1919) у реальну школу в м. Станиславові [449, s. XXIX-XXX; 425, с. XVIII-XIX; 419, с. 316, 324, 345, 361], а 1890 р. – катехита І. Порайко у вчительську семінарію в м. Станиславові [426, с. XIX; 419, с. 352]. Водночас передбачалося, що для учнів всіх інших народних і виділових шкіл «науку релігії» проводить на безоплатній основі місцеве парохіальне духовенство [449, s. XXX; 425, с. XIX]. У березні 1890 р. в Станиславівській єпархії, за згодою Ю. Пелеша, було визначено посади

катехитів з постійною оплатою в 12 школах у містах Станиславові, Галичі, Коломиї, Снятині, Копичинцях і Кутах; також додаткову оплату отримували катехити шкіл у Богородчанах, Надвірній, Городенці, Обертині, Товмачі, Чорткові, Бучачі, Заліщиках, Скалі та Косові [555, 1890, ч. 3, с. 70].

Вказані заходи сприяли формуванню в середовищі духовенства окремої групи – катехитів, котрі, не маючи додаткових душпастирських обов'язків, цілком присвячували свою увагу релігійному та національному вихованню молоді. Так, за свідченнями В. Вериги, в Заліщицькій учительській семінарії катехити І. Туркевич і Й. Раковський принесли «новий дух, який позитивно впливав на українську студіюючу молодь» [592, с. 37-42].

Отже, духовенство єпархії у 1880-х – на початку 1890-х рр. розгорнуло активну суспільну працю у релігійній та культурно-просвітницькій сферах, спрямовану на захист «природних прав» українців.

Усвідомлюючи необхідність розв'язання складних проблем, що виникли в Греко-Католицькій Церкві, Ю. Пелеш вже на початку свого єпископства в м. Станиславові підтримав ідею митрополита С. Сембратовича щодо скликання Провінційного синоду єпископів Галицької митрополії. Але, коли підготовка до синоду завершилась [453, с. 4-5; 454, с. 1-21], в грудні 1890 р. у м. Перемишлі помер єпископ І. Ступницький [560, 1890, ч. 24, с. 737]. Найбільш імовірним кандидатом на вакантний престол був єпископ-коадьютор Ю. Куїловський, який став адміністратором Перемишльської єпархії [420, с. 724]. Але в серпні 1891 р. владику Ю. Пелеша перевели до м. Перемишля, а новим Станиславівським єпископом номінували Ю. Куїловського (Додаток Д.4) [555, 1891, ч. 7, с. 133; 412; 652, с. 261], який з єпархіальною делегацією взяв участь у роботі синоду (Додаток Е.6). До інсталяції нового єпископа Станиславівською єпархією тимчасово управляв архипресвітер капітули В. Фацієвич [555, 1891, ч. 7, с. 133-135].

Введення Ю. Куїловського на єпископський престол в Станиславові відбулося 12 листопада 1891 р. за участю представників місцевої влади,

єпархіального духовенства та «руських мешканців міста». Єпархіальне духовенство зустріло нового єпископа «за руським звичаєм» [28, арк. 6].

У суспільно-політичних умовах 1890-х рр. єпископ Ю. Куїловський зосередив увагу на зміцненні авторитету ГКЦ в українському суспільстві Галичини. Поступова еволюція ГКЦ за митрополита С. Сембратовича від москвофілів до народовців, визрівання консервативної течії з концепцією «органічної праці» та поширення впливу радикалів на селянство позначились на архиєпископській діяльності єпископа. Традиційним для нього був «австрофільський патріотизм», що проявлявся в пошані до династії Габсбургів [555, 1892, ч. 10, с. 127-129; 462, с. 6; 463, с. 3]. У політичній площині Ю. Куїловський як посол-віриліст Галицького сейму, на думку І. Чорновола, «не мав скристалізованої ідентичності, підтримував москвофілів» [893, с. 146]. Але він скоріше схилився до консервативної ідеології, хоча його політична активність була мінімальною через акцент на релігійній діяльності.

У першому єпископському листі Ю. Куїловський, прагнучи подати «здорове зерно євангельської науки», наголосив на потребі активної душпастирської праці та організації церковних братств для боротьби з «невір'ям, вільнодумством і легковаженням правд об'явлених і законів Св. Церкви» [455, с. 2-7]. Він погоджувався з австрійськими єпископами, що в «боротьбі за душі» між «християнським та нехристиянськими поглядами на світ» необхідно протиставити церковні братства, християнське виховання в сім'ї, видавництво католицьких книжок і часописів [555, 1892, ч. 1, с. 2, 4-9].

Акцентуючи на «властиво-католицьких» засобах релігійно-морального впливу на суспільство, єпископ Ю. Куїловський розвивав ідею «органічної праці». Так, підтримуючи в 1892 р. заборону поширення москвофільського часопису «Галицька Русь», радикальних газет «Народ» і «Хлібороб», єпископ погоджувався з іншими єпископами Галицької митрополії, що часопис «Галицька Русь» може «захитати з'єднання з Римом, засіяти рівнодушність релігійну, а навіть ослабити патріотичні почуття Русинів» [555, 1893, ч. 1, с. 2-3]. Згодом, 1897 р., він підтримав поширення часопису «Місіонар», заснованого

ігуменом монастиря Отців Василіян у м. Львові А. Шептицьким [555, 1897, ч. 6, с. 90-91]. У 1893 р. Ю. Куїловський, услід за митрополитом С. Сембратовичем, зобов'язав духовенство використовувати «чисту русько-народну мову і етимологічно-фонетичний правопис» [555, 1893, ч. 1, с. 3-4]. Згадані рішення митрополита, як відзначає Т. Антошевський, викликали опір й ігнорування «впливового місцевого москвофільського духовенства» на Станиславівщині [626, с. 56]. Але підтримка Ю. Куїловським цих рішень сприяла формуванню української національної ідентичності серед єпархіального духовенства.

Одним із засобів релігійно-культурного оновлення суспільства владика Ю. Куїловський вважав канонічні візитації, які намагався зробити більше «духовно-практичними», у формі духовних місій, присвяченим зовсім не політичним справам, а скоріше, засобам духовного вдосконалення [57, арк. 16; 456, с. 2]. Саме з цих мотивів єпископ у 1892 р. відмовився на вимогу Галицького намісника провести канонічну візитацію в Снятинському деканаті для «війни проти радикалів», підкреслюючи, що не хоче бути зряддям політичної боротьби [798, с. 218]. Але згодом, до кінця того ж року він самостійно, у власному «духовно-практичному» стилі, провів візитацію всіх парафій Снятинського деканату (Додаток Е.1) [430, с. 177]. Ю. Куїловський сприяв проведенню реколекцій для духовенства та місій для вірних Станиславівської єпархії, що організовувало Товариство св. Апостола Павла, якому в 1896 р. Папа Лев XIII уділив право повних відпустів [555, 1891, ч. 10, с. 171; 1892, ч. 2, с. 24; 1896, ч. 5, с. 36-37; ч. 8, с. 77; 1897, ч. 6, с. 90; 1898, ч. 3, с. 22-23; 1898, ч. 10, с. 88]. У липні 1893 р. делегація Станиславівської єпархії за сприяння єпископа взяла участь у першому католицькому віче в м. Кракові, метою якого було «розбудження і скріплення духу католицького у всіх станах суспільства нашого» [555, 1893, ч. 7, с. 81]. Згодом, у липні 1896 р., єпархіальна делегація побувала на другому католицькому віче у м. Львові, на якому обговорено «всі суцї недостатки в положенні цілої суспільності», а «соціально-економічним справам» було приділено значну увагу, щоб «усунути, що несправедливе і зарадити біді, як показує наука християнська» [555, 1896, ч. 6,

с. 42]. Ці заходи дещо пожвавили релігійно-церковне життя і, треба визнати, були адекватною реакцією на пропаганду радикалів, одна частина яких (т. зв. «молоді радикали») сподівалася ізолювати духовенство від ієрархії, а інша (в особі М. Павлика) – навіть поширювали «штунду» (протестантизм) в Галичині [680, с. 254; 681, с. 87; 684, с. 184-185]. Водночас владика, хоч і прагнув абстрагуватися від політики, підписав спільний пастирський лист австрійського єпископату «В справі виборів до Думи державної» (1896 р.) [460, с. 8].

Популяризуючи ідею єдності «руського обряду» з Католицькою Церквою, Ю. Куїловський організував у Станиславівській єпархії відзначення 1893–1896 рр. церковних ювілеїв – Папи Лева XIII, святих Кирила і Мефодія та Берестейської унії. Сам Папа під час аудієнції делегації Галицької митрополії (1893 р.) просив «стерегти чистість і непорушність нашого обряду», «оживляти його практиками релігійними» [555, 1893, ч. 7, с. 94, 98-99; 457, с. 4-5]. Москвофільська і радикальна молодь гостро критикувала С. Сембратовича і Ю. Куїловського за «співпрацю з Ватиканом», в брутальний спосіб висловила свій протест на станції в м. Відні під час повернення ієрархів з Риму до Галичини влітку 1893 р. [652, с. 262; 798, с. 249; 882, с. 86, 98].

Однак владика Ю. Куїловський залишився переконаним прихильником поєднання вірності Апостольському Престолові та «руського патріотизму». Відзначення 300-літнього ювілею Берестейської унії та ювілею місії святих Кирила і Мефодія, на думку організаторів, мало засвідчити, що «єсмо рівно щирими, горячо свою Отчизну люблячими Русинами, як і вірними ісповідниками Св. Католицької Церкви» [509, с. 7; 459, с. 1-20]. У спільному пастирському листі 1895 р. ієрархи Галицької митрополії також підкреслювали, що Берестейська унія «становить епоху в нашій життю церковнім і національнім» [555, 1895, ч. 8, с. 81].

Станиславівський єпископ підтримав ідею «органічної праці» в суспільному житті. У квітні 1898 р. Ю. Куїловський підписав спільний пастирський лист ієрархів Галицької митрополії з нагоди 50-річчя скасування панщини, в якому, аналізуючи основні здобутки та недоліки «розвитку

церковно-релігійного і народного життя», закликали гідно використати свободу, зберігати вірність Церкві й «чесноти християнські, без котрих ані родинне життя, ані суспільний лад обійтися не можуть», на тій основі працювати «над двигенням народності своєї, над зростом словесності рідної, над своїм економічним битом», здобувати «щораз більше горожанських прав дорогою законною» [464, с. 6]. Основні ідеї цього послання, на думку Т. Антошевського, перегукувалися з програмою християнсько-консервативної течії на чолі з О. Барвінським [626, с. 57], сформованої організаційно 1897 р. у Католицький русько-народний союз (КРНС). Спроби митрополита С. Сембратовича перетворити КРНС на протипагу москвофілам і радикалам у клерикальну політичну партію, яка під час виборів 1897 р. здобула 13 мандатів у Галицькому сеймі [893, с. 80], не знайшли масової підтримки духовенства, тим більше в Станиславівській єпархії.

Для розширення впливу ГКЦ на Буковині в жовтні 1894 р. Буковинський деканат поділено на два: Чернівецький і Сучавський. До новоствореного Сучавського деканату відійшло 8 парафій, а його деканом став І. Ших; тим часом Чернівецьким деканом залишився К. Костецький [555, 1894, ч. 10, с. 124; ч. 11, с. 136; 1895, ч. 10, с. 135].

Значну увагу Ю. Куїловський приділив богословській освіті. Так, щодо «питомців» духовних семінарій у м. Львові, м. Відні, м. Римі під час канікул встановлено нагляд парохів і деканів [555, 1898, ч. 8, с. 80; 1897, ч. 7, с. 93-94; ч. 8, с. 112]. У зв'язку із розпуском у 1893 р. греко-католицької семінарії у м. Відні Ю. Куїловський подбав про складення кошторису будівництва духовної семінарії в м. Станиславові [557, 1896, ч. 6, с. 3; 827, с. 123].

Добре розвивалися релігійні товариства. Так, Товариство взаємної допомоги дяків Станиславівської єпархії у 1892 – 1894 рр. зросло кількісно з 35 до 250 дійсних членів, а з ініціативи дяка катедрального собору І. Полотнюка започаткувало 1894 р. «курс науки дяковства в Станиславові» [555, 1894, ч. 2, с. 39; 1895, ч. 6, с. 65]. У 1896 р. для «допомоги убогих русько-католицьких церковей» було створено Товариство Св. Апостола Петра [555, 1899, ч. 8, с. 101;

1896, ч. 10, с. 88-89]. Того ж року Ю. Куїловський окремим пастирським листом активізував братства тверезості у парафіях [555, 1896, ч. 11, с. 101-108]. У багатьох справах єпископ отримував значну підтримку з боку Товариства взаємних обезпечень «Дністер» у м. Львові, головою якого був митрополит С. Сембратович [555, 1896, ч. 6, с. 78; ч. 7, с. 73; ч. 13, с. 166-168].

Духовенство Станиславівської єпархії упродовж 1890-х рр. поступово розширило масштаби душпастирської та суспільної діяльності. Так, помітно зросла частка священників у місцевих представницьких органах влади (Додаток И.1). У 1890-х рр. до складу повітових рад входили В. Паук, А. Андрохович, І. Охримович – у м. Богородчанах; І. Олесницький, І. Зофійовський – у м. Бучачі, А. Кобринський, І. Козловський, З. Шухевич – у м. Городенці; Я. Гудик, А. Шанковський, Й. Левицький – у м. Гусятині; Ф. Скульський – у м. Заліщиках, М. Крушельницький і Т. Войнаровський – у м. Коломій; К. Мандичевський – у м. Надвірній; І. Тихович – у м. Товмачі; І. Михалевич – у м. Чорткові. До складу окружних шкільних рад входили представники греко-католицького обряду, зокрема, у м. Чернівцях – К. Костецький, у м. Бучачі – Ю. Левицький, у м. Гусятині – В. Богонос, у м. Заліщицках – Є. Алексевич, у м. Коломій – І. Коблянський [427; 428; 429; 430].

Духовенство продовжувало у 1890-х рр. засновувати читальні культурно-просвітницьких товариств – «Просвіти» й ім. М. Качковського, що репрезентували відповідно українську народовську і москвофільську політичні течії. Так, серед діячів «Просвіти» були священники М. Кречковський, І. Охримович, В. Паук, Й. Смольницький (м. Богородчани), О. Весоловський, К. Любович, Р. Фіцалович (м. Бучач), Й. Абрисовський, М. Вальницький, О. Волянський (м. Косів), С. Левицький (м. Станиславів) й ін., а товариства ім. М. Качковського – Й. Могильницький, К. Пачовський (м. Богородчани), М. Соневицький (м. Бучач), А. Шанковський (м. Гусятин), П. Глібовицький, І. Білоус (м. Коломия) та ін. [434, с. 1-248; 436, с. 1-297].

Участь священників у діяльності цих товариств частково відображала їх політичні погляди. Більшість з них, поєднуючи австрофільство, вірність

Католицькій Церкві і «руський патріотизм», дбали про піднесення релігійного, економічного й культурного рівня життя довірених їм парохій. Так, о. Т. Войнаровський (1856–1938), парох сіл на Коломийщині й Городенківщині, збудував церкву, провів місії, сприяв відкриттю 4-класних шкіл, організував парцеляцію шляхетських ґрунтів серед українських селян, чим знівелював вплив радикалів [593, с. 15-31]. Парох с. Крогулець Гусятинського деканату о. І. Кисілевський дотримувався москвофільських поглядів, заснував читальню ім. М. Качковського і пожежну дружину, співпрацював з українськими народовцями, підтримав будівництво «Народного дому» в м. Копичинцях, сприяв розвитку садівництва [434, с. 43; 603, с. 360-361].

У серпні 1898 р. помер митрополит С. Сембратович [465]. Обговорення кандидатури нового митрополита викликало значний інтерес у середовищі москвофілів, народовців, християнських консерваторів і радикалів, викликало дискусію щодо стратегії розвитку та ролі ГКЦ в суспільному житті Галичини [626, с. 58-59]. В грудні 1898 р. імператор Франц Йосиф I іменував єпископа Ю. Куїловського на Галицького митрополита [5, арк. 1], а в лютому 1899 р. ігумена монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові А. Шептицького – на Станиславівського єпископа [40, арк. 1].

Отже, у перші десятиліття свого існування Станиславівська єпархія ГКЦ пережила етап становлення організаційної структури. Станиславівські єпископи Ю. Пелеш і Ю. Куїловський подбали про створення й кадрове наповнення єпархіальних органів (капітули, консисторії, церковного суду), врегулювання меж канонічної території (м. Галич повернуто до складу Львівської архієпархії, на Буковині створено два деканати), кадрові зміни у деканальних управах (переважно зміна старшого покоління трохи молодшим), матеріальне забезпечення священників і їх сімей, богословську освіту і виховання молодшого покоління духовенства. В цей період духовенство єпархії, крім душпастирської праці, розгортає суспільно-політичну й культурно-просвітницьку діяльність, що проявляється в його участі у представницьких органах влади (повітових радах,

окружних шкільних радах) й осередках культурно-просвітницьких товариств («Просвіта» та ім. М. Качковського).

2.3 Єпархія в умовах політизації українського національного відродження (1899–1918 рр.)

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Станиславівська єпархія вступає в нову епоху розвитку, пов'язану з діяльністю єпископів А. Шептицького та Г. Хомишина, котрі в складних суспільно-політичних умовах польсько-українського протистояння в Галичині, суперечностей між українськими політичними течіями і партіями, докладали значних зусиль для збереження впливу Церкви на суспільне життя.

У червні 1899 р. Папа Лев ХІІІ призначив Станиславівським єпископом о. А. Шептицького ЧСВВ (Додаток Д.4) [29, арк. 1; 40, арк. 1-5; 555, 1899, ч. 11, с. 2]. Єпископські свячення він отримав 17 вересня 1899 р. у соборі св. Юра в м. Львові [413], а його інсталяція на єпископський престол у м. Станиславові відбулася 20 вересня [76, арк. 1-2]. На офіційному прийомі, на який були запрошені представники влади, духовенства та інтелігенції, владика А. Шептицький наголосив: «Я є русин по своєму дідові і прадідові, полюбив нашу Церкву і наш святий обряд цілим моїм серцем» [751, с. 9].

Архипастирську діяльність третього Станиславівського єпископа ускладнювала суспільно-політична ситуація в краї, адже народовці і москвофіли хотіли бачити в єпископові свою людину, а зростаючий вплив радикального руху загрожував існуванню ГКЦ. Владика А. Шептицький враховував також можливе несприйняття його як монаха-василіянина з боку одруженого єпархіального духовенства [408, с. 21]. Вже з перших днів він зумів знайти «в духовенстві справжніх приятелів і братів» [408, с. 20]. Пріоритети своєї діяльності А. Шептицький виклав у перших пастирських листах: «Перше слово Пастиря» та «Наша програма» [467; 468], котрі, за визначенням сучасника, «приєднали йому серця всіх» [646, с. 95-96]. Не заперечуючи провідної ролі світської інтелігенції, владика наголосив, що тепер Церква

повинна домагатися «проводу в справах суспільно найважливіших: у справах віри та моралі» [408, с. 22]. Для нейтралізації впливу радикалів він пропонував передусім захищати догми християнської науки, «відкривати і збивати їхню (радикалів) ложну науку», організувати економічні установи, дбати про солідарність [408, с. 24-26, 28]. А. Шептицький розвинув християнську теорію «органічної праці», яка була альтернативною до економічної програми радикалів [689, с. 71].

Для ознайомлення з релігійно-церковним станом Станиславвівської єпархії А. Шептицький провів канонічні візитації парохій, завдяки яким «молодий владики дав себе краще пізнати духовенству і народові» [716, с. 15]. За час єпископства він візитував абсолютно всі парохії Косівського, Сучавського і Чернівецького деканатів, окремі парафії в Жуківському, Коломийському, Снятинському і Тисменицькому деканатах (Додаток Е.1) [431, с. 202-203; 557, 1900, ч. 5, с. 3; ч. 37, с. 3; ч. 89, с. 3; ч. 96, с. 3; ч. 98, с. 3; ч. 101, с. 2; ч. 118, с. 3]. Після цих візитацій А. Шептицький написав глибокі за змістом пастирські листи «До моїх любих гуцулів» для вірних Косівського деканату [473; 408, с. 46-49], «Правдива віра» для вірних на Буковині [471; 472; 408, с. 50-66], та «Християнська родина» [469; 408, с. 33-45]. Характерно, що І. Франко високо оцінив пастирські листи А. Шептицького, підкреслюючи відхід владики від «запліснілої псевдо-церковщини» своїх попередників та їх написання «чисто галицько-руською народною мовою» [880, с. 378-379].

Крім традиційних канонічних візитацій, єпископ А. Шептицький використав інші духовні засоби, зокрема, реколекції. Так, у квітні 1900 р. владики провів у кафедральній церкві реколекції для інтелігенції (з ініціативи самої інтелігенції), відвідав в'язнів місцевої в'язниці, провів екзорти для учнів учительської семінарії та гімназії [557, 1900, ч. 71, с. 3].

Для підготовки єпархіального духовенства єпископ А. Шептицький вирішив заснувати духовну семінарію, для якої в серпні 1899 р. закупив за 10 тис. злр. земельну площу навпроти єпископської резиденції та добився від австрійського уряду дозволу на будівництво семінарії. Уряд на прохання

єпископа навіть виділив 140 тис. злр. на будівництво семінарії в м. Станиславові [557, 1900, ч. 51, с. 3]. Згодом єпископ подарував Станиславівській капітулі свою бібліотеку з 4 тис. томів та призначив фонд 1200 крон щорічно на її збільшення [557, 1899, ч. 209, с. 2; 1900, ч. 43, с. 2; 827, с. 128]. Одного разу богословську літературу для фондів бібліотеки в м. Станиславові привезли аж із м. Флоренції (Італія) [557, 1900, ч. 55, с. 2-3].

Тридцять першого жовтня 1900 р. А. Шептицького іменовано Галицьким митрополитом [41, арк. 1-5]. У пастирському листі «Найбільша заповідь» А. Шептицький прощається зі своїми вірними та духовенством: «Півтора року тому вітав я Вас словом любові... Нехай же й останнє слово у хвили розлуки буде словом “люби”!» [408, с. 123].

Станиславівська єпархія залишилась вакантною до призначення нового єпископа. В січні 1901 р., після інтронізації А. Шептицького на митрополичий престол, відповідно до чинного канонічного права [415, с. 194; 691, с. 97-98, 132, 171-172, 217], архипресвітер о. В. Фацієвич був обраний генеральним вікарієм Станиславівської єпархії в духовних справах, а вікарієм у майнових справах – архидиякон о. І. Литвинович (Додаток Д.4) [624, с. 121].

У період вакантності єпископського престолу в м. Станиславові (з 17 січня 1901 р. до 18 травня 1904 р.) велася гостра боротьба за кандидатуру нового єпископа. Хоча сучасні історики, як правило, згадують лише двох кандидатів – М. Пакіша та Г. Хомишина [827, с. 132; 624, с. 121], насправді ж, у церковних і політичних колах обговорювали більше імовірних претендентів. Так, серед можливих кандидатів на єпископський престол у м. Станиславові були о. П. Філяс ЧСВВ, професор Львівського університету доктор богослов'я о. Й. Комарницький, крилошанин Станиславівської капітули о. І. Гробельський [557, 1900, ч. 91, с. 3; ч. 97, с. 3]. Серед кандидатів, яких А. Шептицький обговорював з довіреними особами, були також архипресвітер митрополичої капітули о. А. Білецький, архидиякон митрополичої капітули і ректор Львівської духовної семінарії о. Л. Туркевич, архидиякон Станиславівської капітули о. І.-Д. Литвинович [390, с. 579; 418, с. 33, 456; 419, с. 333].

Власне, боротьба за єпископський престол у м. Станиславові свідчила про загострення «кризи ідентичності» в ГКЦ, обумовлену суспільно-політичними орієнтаціями духовенства на москвофілів, народовців і християнських консерваторів, та прагнення Галицького митрополита розв'язати її через вибір найкращого кандидата. Спочатку митрополит А. Шептицький схилився до кандидатури о. П. Філяса ЧСВВ, з яким у 1890-х рр. редагував часопис «Місіонар» [698, с. 67]. Його кандидатуру «на Єпископство Станиславівське» він обговорив з імператором в листопаді 1901 р. [358, арк. 171-171 зв.]. Але невдовзі мусив відмовитись, адже більшість членів Станиславівської капітули, москвофілів за поглядами, виступили проти іменування єпископом «будь-кого з василіян» [358, арк. 175 зв.]. У москвофільському часописі «Галичанин» у травні 1900 р. анонімний автор «із провінції» підкреслював, що єпископом не може бути василіянин, оскільки такий буде сприяти «латинізації» Церкви; дискусію щодо «заміщення єпископства» продовжили на сторінках часопису аж до грудня 1900 р. [557, 1900, ч. 105, с. 1; ч. 107, с. 1-2; ч. 126, с. 2; ч. 140, с. 2-3; ч. 184, с. 1]. Невдовзі Крайове намісництво запропонувало кандидатуру крилошанина митрополичої капітули й адміністратора собору св. Юра М. Пакіша (1847–1918), москвофіла за поглядами [721, с. 72; 417, с. 20, 22, 50, 219, 436-437; 418, с. 336]. Одним із кандидатів міг бути й В. Фацієвич, але для його хіротонії була канонічна перешкода – він був вдівцем, а не целебсом [785, с. 18; 827, с. 132], тому він прямо заявив апостольському нунцієві, що не має «жодних претензій до єпископства» [358, арк. 173 зв.]. Обов'язки генерального вікарія єпархії В. Фацієвич виконував сумлінно до і після призначення нового єпископа [360; 361; 367]. Під його керівництвом у 1901–1902 рр., збудовано будинок духовної семінарії, який тоді використали для проведення реколекцій [643, с. 38]. Врешті, митрополит А. Шептицький, прагнучи знайти надійну опору, запропонував кандидатуру ректора Львівської духовної семінарії, доктора богослов'я о. Г. Хомишина [476, с. 1-20; 721, с. 73; 785, с. 27].

Шістнадцятого квітня 1904 р. імператор Франц Йосиф II за згодою Папи Пія X призначив о. Г. Хомишина Станиславівським єпископом, а 19 червня в

кафедральному соборі відбулися послідовно два канонічних акти – чин посвячення в єпископи та введення на єпископський престол (Додаток Д.4) [30, арк. 12; 414, с. 1-20; 555, 1904, ч. 5, с. 61-62; ч. 6, с. 71-73; 567, 1904, ч. 6, с. 148]. У своїй діяльності владика зосередився на збереженні духовного авторитету ГКЦ у суспільстві, засобами досягнення якого розглядав зміцнення організаційної структури єпархії, формування нового типу духовенства, сприяння розвитку чернечих згромаджень, створення церковно-релігійних організацій. Узагальнюючи «програмні цілі» Г. Хомишина, погоджуємось з твердженням П. Мельничука, що владика мав на меті передусім відновлення «ідеалу священика як патріота на морально-релігійній платформі» [785, с. 24].

Єпископ Г. Хомишин почав свою архипастирську працю в складних суспільно-політичних умовах. У цей час в українському суспільстві Галичини зростає вплив політичних партій, ставлення яких до ГКЦ коливається від співпраці до нищівної критики. Майже весь спектр українських партій у Галичині – Українська національно-демократична партія (УНДП), Українська радикальна партія (УРП), Українська соціал-демократична партія (УСДП), Руська народна партія (РНП), Католицький русько-народний союз (КРНС) [757, с. 95-97], – формувався переважно з представників світської інтелігенції, тому, за деякими винятками, прагнув позбутися опіки ієрархії. У Станиславівській єпархії спостерігалось поширення впливу народовської та москвофільської течій серед духовенства й радикальної – серед селянства.

Значну небезпеку для авторитету Церкви в суспільстві становила діяльність радикалів. УРП проводила настільки активну антиклерикальну агітацію в Коломийському, Снятинському і Товмацькому повітах, що, наприклад, в «наскрізь зрадикалізований» м. Коломиї «тодiйшній інтелігент до церкви майже не ходив..., зате проти Церкви стояли всі твердо», а під впливом москвофілів перебувала Коломийська гімназія [785, с. 22-23]. Авторитет ГКЦ підкопувала і позиція окремих повітових староств, що підтримували скарги селян на священиків [20, арк. 1-2, 21] або висували політичні звинувачення,

наприклад, у «деструктивній агітації» під час виборів до Галицького сейму [19, арк. 8-10; 21, арк. 21].

Духовенство Станиславівської єпархії на початку 1900-х рр. активніше розгортає політичну й культурно-просвітницьку діяльність. Уже традиційною є присутність священиків у місцевих органах влади. До складу повітових рад увійшли, зокрема, Н. Рудницький (м. Богородчани), Л. Лушпинський (м. Бучач), З. Шухевич (м. Городенка), М. Сірецький (м. Товмач), І. Гордієвський (м. Чортків) та ін. [430–436]. Священики були активними діячами окружних шкільних рад. До їх складу увійшли безпосередньо В. Паук, А. Кобринський, Т. Лісевич, А. Мойсеович, делеговані єпископом були З. Подляшецький (м. Бучач), М. Заревич (м. Снятин), А. Слюсарчук (м. Печеніжин), П. Ілевич (м. Заліщики), П. Ступницький (м. Товмач) та ін. (Додаток И.1) [430–436].

Уявлення про результати суспільної діяльності духовенства, його політичні погляди можна скласти на основі аналізу мережі церковних, культурно-просвітницьких й економічних товариств у Станиславівській єпархії (Додаток К.1). Так, 1906 р. у Богородчанському деканаті на 21 парохію діяли 17 братств тверезості, 19 церковних братств, 12 читалень товариства «Просвіта» (9 очолювали священики), 3 читальні товариства ім. М. Качковського (всі під проводом священиків), 1 осередок товариства «Січ», 6 позичкових кас (2 – під «зарядом» священиків), 1 каса ощадності й 1 шпихлір [434, с. 1-12]. В Бучацькому деканаті на 23 парохії діяли 13 братств тверезості, 61 церковне братство, 18 читалень «Просвіти» (у 9-х головами були священики), 9 читалень товариства ім. М. Качковського (у 5 – священики), 1 осередок товариства «Сокіл», 2 каси системи Райффайзена (обидві під «зарядом» священиків), 2 позичкові каси, 3 шпихлірі (2 очолюють священики) і 2 склепи (1 – священик) [434, с. 12-26]. Отже, розвиток мережі товариств свідчить про зростання суспільної активності духовенства в дусі «органічної праці».

У Станиславівській єпархії 1906 р. спостерігається домінування читалень народовського товариства «Просвіта» над читальнями москвофільського

товариства ім. М. Качковського. Так, їх співвідношення складало, зокрема, у Городенківському деканаті – відповідно 19 (з них 12 очолювали священники) і 2 (жоден священник); в Заліщицькому – 27 (17) і 6 (5), у Коломийському – 14 (5) і 8 (5), у Станиславівському – 14 (8) і 3 (1), у Чортківському – 31 (24) і 6 (3) і т. д. (Додаток К.1) [434, с. 26-229].

Деякі священники коливалися між москвофілами і націонал-демократами, інші ж цікавились обома течіями. Так, декан Чортківський і парох с. Білобожниці І. Михалевич був членом повітової й окружної шкільної ради, передплачував часописи «Галичанин» і «Діло», офіційно не належав до жодної партії, але підтримував УНДП [603, с. 201-202]. Коломийський декан і парох с. Слобідка Лісна о. П. Глібовицький належав до «визначних провідників русофільської партії» [606, с. 273]. Симпатії до москвофільства виявляли Н. Курилович (1862–1935) з с. Волківці Чортківського повіту [603, с. 53], Л. Іванців (1872–1954) з с. Делева Товмацького деканату [608, с. 102], М. Красицький з с. Ковалівка Буцацького деканату [205; 436, с. 19-20]. П. Ступницький, парох і декан м. Товмача, був членом москвофільських організацій – інститутів «Народний Дім» у м. Львові і м. Станиславові, товариства ім. М. Качковського і «Руської ради», церковних товариств св. апостола Павла і св. апостола Петра, делегатом і заступником голови окружної шкільної ради в м. Товмачі, префектом бібліотеки, членом Вдовичо-сиротинського фонду [434, с. 183].

Григорій Хомишин, критикуючи «велику нетерпимість партійну» в середовищі духовенства, пропонував звернути увагу не тільки на «чинний уділ в народнім і горожанськім життю», але й на формування духовенства «яко солідарного тіла» [389, с. 334-348]. Через призму «високого звання священничого» він провів кадрові зміни в складі єпархіальних органів, зокрема доповнив склад капітули, де було 6 вакансій [433, с. XVII-XVIII]. В лютому 1905 р. він іменував нових членів капітули: кустошем – В. Богоноса, крилошанами – І. Редкевича і Ф. Щепковича [434, с. XVII-XVIII]. Після смерті В. Богоноса кустошем 1908 р. став І. Гробельський, а з виходом на пенсію

В. Фацієвича архипресвітером 1909 р. призначений «народовець» І. Гордієвський [555, 1909, ч. 9, с. 68-69; 1910, ч. 9, с. 103-104; 435, с. XVI]. Кадрові зміни скоригували конфігурацію політичних настроїв членів капітули, серед яких доти переважали москвофіли [721, с. 74]. Лідером «старорусинів, себто москвофілів» в капітулі до 1920-х рр. залишився архідиякон І. Литвинович [585, с. 276; 607, с. 126].

Загострення суспільно-політичної ситуації у 1907–1908 рр. у зв'язку з агітацією радикальних і москвофільських організацій під час виборів до парламенту і сейму привело до змін. Окремі священники програли попередні вибори кандидатів у послы [757, с. 110; 608, с. 104-116]. Г. Хомишин у листі до А. Шептицького 2 січня 1908 р. писав, що «з Коломиї лиються бруди на ціле Покуття і на цілу дієцезію. Радикали під проводом Трильовського роблять своє, москвофіли на чолі Дудикевича – агітації до шизми...» [43, арк. 46]. В листі до О. Барвінського він навіть висловлював побоювання, «щоб нарід руський не пропав в тім багні...» [353, арк. 22]. У пошуках засобів організації душпастирської праці для нейтралізації антиклерикальних настроїв владика провів у вересні 1908 р. за участю 105 священників єпархіальний синод, який визначив обов'язки деканів, віце-деканів, духівників, порядок проведення деканальних соборчиків і візитацій [405, с. 12-52, 78-80; 401, с. 5-10].

Одним з важливих напрямів діяльності Г. Хомишина була богословська підготовка духовенства. У 1904–1906 рр. продовжили співпрацю з Львівською духовною семінарією, куди направляли на богословські студії кандидатів з єпархії [555, 1904, ч. 8, с. 85-86; ч. 10, с. 124; 1906, ч. 7, с. 137; ч. 9, с. 188; 434, с. 252-254]. Для постійної духовної формації священників Г. Хомишин провів серію реколекцій і видав пастирський лист «О високом званію стану священничого» [477, с. 18]. Владика відновив «практичну дяківську школу» при кафедральному соборі [555, 1906, ч. 6, с. 111-112].

Чотирнадцятого січня 1907 р. урочисто відкрито Станиславівську єпархіальну духовну семінарію [555, 1907, ч. 7-8, с. 127-128; 775, с. 139]. Її першим ректором єпископ Г. Хомишин призначив відомого місіонера

о. Є. Ломницького ЧСВВ. Поступово сформувався викладацький колектив духовної семінарії. Спершу заняття проводили тільки ректор Є. Ломницький і префект доктор богослов'я А. Редкевич. Згодом склад викладачів поповнили доктори богослов'я В. Баран, Й. Коциловський, І. Лятишевський, І. Гробельський, Т. Галущинський, Я. Медвецький, доктор церковного права Ф. Щепкович (Додаток Ж.2) [775, с. 139-140; 555, 1907, ч. 9, с. 140, 158; ч. 10, с. 177-178; 437, с. XVII, 295; 721, с. 74; 643, с. 39-40]. Згодом Т. Галущинський і Й. Коциловський вступили до Чину Василян [633, с. 13-14; 643, с. 40]. Станиславівська духовна семінарія стала важливим осередком формування нового покоління духовенства (Додаток Ж.3). Деякий час Г. Хомишин не використовував інших семінарій, лише 1912 р. знову оголошено прийом документів до Руської Папської Колегії св. Атаназія в м. Римі, де формувалося покоління священників-целібсів [555, 1912, ч. 7-8, с. 73].

Духовна семінарія, за переконанням Г. Хомишина і Є. Ломницького, покликана сприяти формуванню священників-місіонерів, які зможуть протидіяти секуляризації, сприяти «укріпленню царства Божого в життю нашого народу» [484, с. 33-35]. Тому підтримка ними целібату, на думку О. Єгрешія, була без будь-якого «політичного підґрунтя» спробою «зосередити увагу священників на душпастирській діяльності» [703, с. 30]. Завдяки такій формації декілька з перших випускників семінарії в 1910–1911 рр. виїхали для пастирської обслуги українських емігрантів у Бразилію (М. Березюк і П. Процьків) й Аргентину (О. Ананевич та І. Сенишин) [419, с. 361; 437, с. XXV; 775, с. 140].

Григорій Хомишин поступово еволюціонував від ідеї церковних товариств з культурно-просвітницькими цілями до підтримки консервативної партії, яка б могла захистити ГКЦ. Шукаючи виходу з «суспільної кризи», причинами якої вважав занепад «чеснот християнських», поширення «радикальства, безвірства або схизми», владика зізвав «станути під хоругвою Христовою» [482, с. 11-18, 22]. У травні 1907 р. Г. Хомишин закликав створювати «парохіяльні читальні, оперті на релігійній основі» [555, 1907, ч. 5, с. 61-70]. Але критика націонал-демократів, радикалів і москвофілів спонукала

більшість священників продовжити працю в читальнях «Просвіти» та ім. Качковського [624, с. 129]. На публічний захист владики виступили часописи «Нива» [567, 1908, ч.16, ч.17] та «Руслан» [573, 1908, ч. 251, ч. 252, ч. 255, ч. 276].

У липні 1907 р. Г. Хомишин з метою «піднесення св. католицької віри і греко-католицького обряду» створив «Інститут Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії», що планував збудувати церкву, утримувати навчально-виховні заклади, заснувати бібліотеку, музей та видавництво [555, 1907, ч. 7, с. 101-115; 421; 478]. У 1908 р. створено «Фонд Милостині Дієцезальної ім. св. Івана Золотоустого», покликаною «патріотизмом християнським народ наш потягнути до Христа» через матеріальну підтримку «бурс для талановитих і моральних а убогих хлопців», заснування дяківського інституту ім. св. Івана Дамаскина, підтримку «захоронок і бурс дівочих» під опікою Сестер Василянок [555, 1909, ч. 4, с. 53-57; 405, с. 43-52]. Нового імпульсу розвитку в Станиславівській єпархії з 1907 р. набуло Товариство св. Апостола Павла, що ставило за мету «лучити священників та спомагати їх в сповюваню священничої діяльності як чисто духовної, так і горожанської серед нашої суспільности» [555, 1907, ч. 7, с. 117-122; ч. 11, с. 182-183; 434, с. 279-281]. Товариство допомоги церквам ім. св. Апостола Петра зберігало високу динаміку зростання: якщо у 1906 р. налічувалося 1319 членів, то в 1913 р. – вже 3762 [221, арк. 1-8; 555, 1907, ч. 9, с. 141-154; 434, с. 258-278; 437, с. 298-299; 517]. В єпархії діяв Вдовичо-сиротинський фонд, що матеріально підтримував священничих вдів і сиріт [555, 1909, ч. 4, с. 63; 434, с. XXII-XXIII; 437, с. XXII-XXIII].

Зважаючи на критику радикалів, москвофілів і націонал-демократів, Г. Хомишин у листопаді 1910 р. доручив духовенству висловити свою позицію щодо часописів «Діло», «Прикарпатська Русь», «Голос народа», «Русское слово» та «Галичанин» і запропонувати спосіб популяризації «основ християнсько-католицьких» [555, 1910, ч. 12, с. 151]. Невдовзі владику підтримав створення консервативної Християнсько-суспільної партії (ХСП). У листі до голови ХСП О. Барвінського він писав: «всіма силами пруду до

організації суспільно-християнської... на основах Христових двигнути народ руський...» [353, арк. 44]. Серед 70 учасників установчого з'їзду ХСП 29 червня 1911 р. була й делегація священників Станиславівської єпархії [68, арк. 4-5; 557, 1911, ч. 138, с. 2; 516]. Для популяризації програми ХСП під патронатом владики у серпні 1911 р. створено Русько-католицький комітет (РКК) [703, с. 28]. На його заклик 10 жовтня 1911 р. відбулося масове віче духовенства Станиславівської єпархії за участю понад 200 священників. Серед них були І. Гордієвський, Г. Олесницький, О. Фацієвич [555, 1911, ч. 12, с. 201-202; 567, 1911, ч. 230]. Вони закликали духовенство вступати в члени ХСП, підтримати часопис «Руслан», не передплачувати «Діло», «Галичанин» і «Прикарпатську Русь», вимагали від товариств ім. М. Качковського і «Просвіта» не публікувати статей, які «впливають на католицьку віру або моральність між нашим народом», зобов'язували заснувати «парохіяльні читальні» і товариства молоді «Єдність» [555, 1911, ч. 12, с. 202-206].

У відповідь на рішення віча часописи «Діло» та «Галичанин» у серпні – жовтні 1911 р. продовжили публікувати серію критичних статей про діяльність єпископа [703, с. 28-30]. Відкрито на публічний захист владики Г. Хомишина виступив крилошанин Ф. Щепкович, який у брошурі «В ім'я правди» закликав до толерантності в дискусії і поваги духовного авторитету єпископа [526, с. 152-160]. У травні 1912 р. о. О. Фацієвич заснував «пресове товариство св. Йосафата» для «позитивної роботи» і поширення католицької преси [532, с. 42].

У 1900-х рр. активізується боротьба українців за загальне виборче право і новий крайовий статут, учасниками якої стали греко-католицькі ієрархи – послі-вірилісти Галицького сейму. Тоді Г. Хомишин підтримав спільні пастирські листи щодо виборів до парламенту 1911 р. та виборчої реформи 1913 р. [389, с. 431-436]. На засіданні Галицького сейму 14 лютого 1914 р. схвалено нову виборчу ординацію і крайовий статут, що закладали основи української політичної автономії в Галичині [757, с. 112]. У квітні 1914 р. Г. Хомишин оголосив намір скликати восени черговий єпархіальний синод

[555, 1914, ч. 4, с. 45-46]. Але всі позитивні тенденції в суспільному житті Галичини були перекреслені з початком Першої світової війни.

У перші дні війни Г. Хомишин, як і А. Шептицький [262, арк. 16], опублікував відозви до священників і вірних, в яких, висловлюючи переконання, що «наш руский нарід сповнить з певністю свій сьвятий обовязок зглядом Династії і Вітчизни», закликав до постійної молитви за «скорє привернення мира між державами на землі» [555, 1914, ч. 9, с. 103-110]. Єпископ закликав священників подбати про збереження метрик та «цінних ефектів», наділив їх необхідною «владою в св. Тайні Покаяння» і правом відправляти Св. Літургію «для війська, де зайде сего потреба» [555, 1914, ч. 9, с. 111; ч. 10, с. 108-112].

В умовах поразки австрійської армії адміністрація, в якій переважали поляки, звинуватила українців у москвофільстві, почалися політичні судові процеси, внаслідок яких у концтабори (Талергоф) потрапили понад 8 тис. українців [757, с. 123-124]. У Станиславівській єпархії, як писав Г. Хомишин до А. Шептицького, арештовано «дванайцять священників, переважно русофілів і двох українців» [44, арк. 65]. Серед них – М. Семенів, О. Григорович, І. Монцібович, А. Поповський, І. Майковський та ін. [167, арк. 76; 258, арк. 7; 259, арк. 6]. Слід зауважити, що після звільнення з таборів окремі священники (М. Красицький, І. Кисілевський) позбулися москвофільських переконань, прийняли українську ідентичність [591, с. 550; 603, с. 361].

Після захоплення Галичини 1914 р. російська військова адміністрація, попри задекларовану релігійну свободу [256, арк. 1], мала намір усунути ієрархів, ліквідувати ГКЦ, а її вірних «навернути» до РПЦ [703, с. 32]. 19 вересня 1914 р. жандармерія арештувала А. Шептицького, якого направили до м. Суздаль [642, с. 90-92]. Г. Хомишину вдалося уникнути арешту, оскільки напередодні окупації виїхав у справах до м. Відня [487, с. 4]. Російська влада арештувала духовенство ГКЦ за підозрою в «австрофільстві» чи «мазепинстві», а на їх місце направила православних священників [772, с. 125; 255, арк. 2]. У вересні 1914 р. – травні 1915 р. в Галицькій митрополії арештовано 241, депортовано в Росію – 71 священника [22, арк. 2-19; 548, с. 9-10]. Пізніше, 1917 р.

російська адміністрація розробила інструкції щодо «навернення до православ'я» греко-католицьких громад, в яких не було священників [175, арк. 5-8], наказала запровадити згадування російського імператора в богослужіннях [172, арк. 50].

Під час російської окупації територія Станиславівської єпархії була в складі військового генерал-губернаторства: 14 деканатів – у 10 повітах Тернопільської губернії, а 7 деканатів – у 12 повітах Чернівецької губернії [928, с. 323; 929, с. 347-348]. У Станиславівській єпархії було арештовано 34 та депортовано в Росію 8 священників (Додаток И.2). Серед них – І. Бабяк, О. Гелитович, М. Дейницький, М. Ільницький, Р. Копистянський, Т. Кархут, М. Левицький та ін. [22, арк. 17-19; 174, арк. 26; 206, арк. 45, 145; 207, арк. 75, 125, 148, 166; 257, арк. 68]. У січні 1915 р. арештовано Є. Ломницького й І. Гордієвського, яких вивезли до м. Симбірська [253, арк. 21]; невдовзі Є. Ломницького папа іменував єпископом у м. Перемишлі, але він помер на засланні, а І. Гордієвський повернувся 1917 р. до м. Станиславова [390, с. 639-640; 585, с. 399-400; 643, с. 47-51]. На час війни група студентів Станиславівської духовної семінарії виїхала до м. Відня, а за сприяння Й. Коциловського – до семінарії в м. Кромержіжі, де перебували І. Гробельський і Ф. Щепкович [437, с. XVII, 295; 685, с. 136; 735, с. 89]. У липні 1915 р. вони повернулись до м. Станиславова, але Г. Хомишин відклав початок навчання [685, с. 137; 555, 1915, ч. 5, с. 90-93]. Тимчасово вглиб Австрії виїхали священники Я. Андрішин, А. Арсенич, В. Луговий та ін. [254, арк. 8-9]. У відповідь, російська адміністрація у 1916–1917 рр. провела ревізиції продовольства з маєтків Релігійного фонду [170, арк. 99-103] та детальну реєстрацію греко-католицьких священників і церков в окупованих повітах Галичини [171, арк. 96, 107, 115-117; 172, арк. 49-50; 173, арк. 1-5; 182, арк. 53-57; 253, арк. 10; 254, арк. 11-19].

У червні 1915 р. Г. Хомишин написав пастирське послання «О допустах Божих в часі війни», в якому причинами суспільної кризи під час війни вважав занедбання «нашого післанництва» щодо поширення унії, релігійний

індиферентизм і москвофільські впливи [485, с. 7-14, 16]. Оцінюючи репресії австрійської адміністрації 1914 р., він зауважив, що «партія москвофільська не вийшла з осередка народу, але штучно зістала витворена платними агентами російськими...» [485, с. 4-5, 14]. Він закликав, щоб надалі «всяка наша праця і змагання на полі народнім» була «основана на засадах св. віри католицької і моральности» [485, с. 17]. У посланнях 1916 р. «О післанництві українського народу в католицькій церкві» [486], «О подвигах за святі і добрі справи» [487] й «О послуші канонічнім» [488] Г. Хомишин, як зазначає О. Єгрешій, «виклав основні ідеї своєї релігійної окцидентальної програми» [703, с. 33], яка визначила тенденції розвитку Станиславівської єпархії ГКЦ на далеку перспективу, до Другої світової війни.

У посланні 15 лютого 1916 р. Г. Хомишин, повертаючись до тези про особливе «післанництво українського народу в католицькій церкві», закликав здійснити «офензиву духовну проти всіх нещасть, котрі нам грозять» [486, с. 3-6, 31-32]. Основою відродження він вважав «лучність нашу з Церквою Католицькою» та обрядове розрізнення з «російською шизмою» [486, с. 5, 17, 28-30]. Для цього владика вирішив запровадити в Станиславівській єпархії ряд «обрядових змін», які хотів представити для затвердження на Провінційному синоді [486, с. 32-34]. Впевненості Г. Хомишину у підтримці реформ додавало те, що за його рекомендацією 1916 р. Й. Коциловського іменовано єпископом Перемишльським [16, арк. 1042-1043, 1100-1101, 1722-1730]. Але його реформи невдовзі викликали значний суспільний резонанс.

Найбільш жваву дискусію спричинила календарна реформа. 27 лютого 1916 р. делегація повітового комітету Загальної Української Ради вручила Г. Хомишину меморіал з проханням відкласти реформу «до слушного часу» [487, с. 6], а Товариство св. Ап. Павла надіслало до уряду й апостольського нунція в м. Відні меморіал з засудженням реформи [624, с. 35]. На засіданні Української Національної Ради в м. Відні 8 березня 1916 р. визнали, що запровадження григоріанського календаря замість юліанського є необхідним, але потребує рішення провінційного синоду [88, арк. 9-11]. У травні 1916 р.

Українська культурна рада висловила протест [56, арк. 1-7], обґрунтований у брошурі О. Коренця [533]. Лише історик С. Томашівський позитивно оцінив ідею запровадження нового календаря [703, с. 35-38]. Попри критику, яку вважав «наслідком візантинізму орієнтального» [487, с. 18], Г. Хомишин запровадив в Станиславівській єпархії григоріанський календар, який діяв до березня 1918 р., хоча владика дотримувався його до кінця життя [804, с. 56-57].

Отже, єпископи А. Шептицький і Г. Хомишин в австрійський період, ставили за основну ціль духовно-релігійне відродження українського народу на засадах християнської віри. З цією метою він значну увагу до Першої світової війни приділив формуванню єпархіальних органів, підготовці нового покоління духовенства в духовній семінарії, знешкодженню негативних впливів радикалізму, лібералізму та православ'я через заснування церковних товариств, підтримку консервативної ХСП. Події світової війни стали переломним моментом, який спонукав владика Г. Хомишина здійснити «офензиву духовну» на основі обґрунтованої ним «окцидентальної програми».

Таким чином, загалом оцінюючи розвиток Станиславівської єпархії в австрійський період, варто відзначити становлення організаційної структури (єпархіальних і деканальних органів, меж єпархії), еволюційні кадрові зміни в єпархіальних органах, зростання суспільної активності духовенства. Помітною є еволюція суспільно-політичних поглядів духовенства, в середовищі якого поступово втрачає позиції москвофільство й зростають симпатії до націонал-демократичної платформи, а консервативний християнсько-суспільний рух здобуває підтримку частини священників. Характерною ознакою інтеграції Станиславівської єпархії в суспільне життя Галичини є активізація релігійної, суспільно-політичної та культурно-просвітницької праці духовенства. Все це дає підстави стверджувати, що розвиток Станиславівської єпархії ГКЦ в кінці XIX – на початку XX ст. став органічною складовою українського національного відродження в Галичині.

РОЗДІЛ 3.

Особливості розвитку єпархії у період між двома світовими війнами (1918 – 1939 рр.)

3.1 Участь духовенства в національно-державному будівництві ЗУНР (1918–1919 рр.)

На початку 1918 р. Станиславівська єпархія вступила в нову історичну епоху, рубіжними датами якої стали, з одного боку, відновлення австрійської адміністрації в Галичині і повернення А. Шептицького [562, 1918, ч. 1, с. 2], що сприяли відновленню ГКЦ, а з іншого – початок польської окупації внаслідок поразки УГА 1919 р., що змінила модель церковно-державних відносин.

У спільному посланні 21 лютого 1918 р. ієрархи відзначали, що «зачинаєся нова доба в історії нашої Церкви та нашого народу» [389, с. 445]. Для відновлення національного та релігійного життя українського народу вони планували скликати провінційний синод [377, с. 47]. Особливу увагу приділено суспільно-політичним поглядам духовенства: заборонено «яку-небудь агітацію політичну чи національну, противну національним почуванням українського народу», адже суспільна праця священників «мусить мати Божий характер душпастирства» на основі «Божого закону і католицької віри» [389, с. 447]. Тепер Г. Хомишин проявив солідарність з А. Шептицьким і Й. Коциловським, і в березні 1918 р. скасував календарну реформу, зберігаючи окремі обрядові зміни 1916 р. [555, 1918, ч. 1-3, с. 2-3; 486, с. 39-43]. Г. Хомишин схвально оцінив Берестейський мирний договір, підкреслюючи у проповіді після Літургії з нагоди «свята миру і української державності» 3 березня 1918 р., що «наш нарід по цей і по той бік державної межі, що розділяла нашу націю... воскрес оце до нового життя» і «саме перший на цілому світі – сказав: Досить крови, досить ворожнечі, досить сліз, нехай буде мир!» [376, с. 99; 390, с. 675-678].

Особливу увагу Г. Хомишин звернув на підготовку нового покоління духовенства єпархії. Це обумовлювалося значними демографічними втратами: за 1914 – 1918 рр. в єпархії померли 78 священників [438, с. 282-285]. Деякий час

єпископ мусив заміщувати вакансії тимчасовими адміністраторами для 2–3-х парафій [555, 1918, ч. 1-3, с. 29-36; ч. 8-9, с. 87-90; ч. 10, с. 100]. Уже 4 листопада 1918 р. він оголосив конкурс на 105 «опорожнених парохій» [555, 1918, ч. 11-12, с. 103-104]. Повернення священників, репресованих австрійською чи російською адміністрацією з політичних мотивів, спонукало провести канонічні розслідування, щоб уникнути відновлення москвофільства та загрози «схизми» [555, 1918, ч. 6-7, с. 48; ч. 8-9, с. 71-74; 562, 1918, ч. 4, с. 65-67]. Для проведення конкурсних екзаменів на вакантні парохії в березні 1918 р. Апостольський Престол за поданням Г. Хомишина затвердив новий склад комісії екзаменаторів, до якої увійшли В. Баран, І. Лятишевський, М. Чарнецький, Ю. Гірняк [555, 1918, ч. 6-7, с. 45-47]. Поступове заміщення вакансій парохами дозволило не тільки забезпечити пастирською опікою віруючих, але й усунути загрозу москвофільства й закріпити українську національну ідентичність духовенства, що проявиться в його суспільній праці.

Восени 1917 р. Г. Хомишин відновив роботу Станиславівської духовної семінарії, ректором якої призначив крилошанина М. Вальницького, а віцеканоніком – доктора В. Бабина [489, с. 1-4; 555, 1917, ч. 1, с. 2; 1918, ч. 1-3, с. 24; ч. 6-7, с. 49; ч. 8-9, с. 74]. Викладацький колектив зберігся в основному з довоєнного часу [775, с. 140]. Владика подбав про її матеріальне забезпечення, основним джерелом якого, зважаючи на дефіцит коштів Релігійного фонду, стали пожертви духовенства і віруючих [555, 1918, ч. 1-3, с. 3-4, 23; ч. 6-7, с. 49]. На конференції в лютому 1918 р. ієрархи митрополії визнали «потребу велику священників безженних» [377, с. 50], але, зважаючи на протести проти введення celibату [376, с. 143, 151, 158], ініціатива відкладена. В 1918 р. Г. Хомишин рукоположив на священників 34 богословів [66, арк. 1, 8; 555, 1918, ч. 6-7, с. 47-48; 438, с. 267-268]. Це нове покоління священників було покликане утвердити національну орієнтацію духовенства, активізувати його душпастирську та суспільну працю «для вічного і дочасного добра народу».

Особливу увагу владика Г. Хомишин звернув на відновлення церковних товариств та харитативну діяльність єпархіального духовенства. В грудні

1917 р. відновлено діяльність Вдовичо-сиротинського фонду [555, 1918, ч. 1-3, с. 15], а в лютому 1918 р. – товариства «Інститут Непорочного Зачаття Діви Марії», покликаною підтримати релігійно-моральне виховання молоді [555, 1918, ч. 6-7, с. 49-51]. На заклики владики до пожертв на «сироти і католицьке виховання молоді» духовенство і вірні, попри післявоєнну матеріальну скруту, активно відгукувалися [555, 1918, ч. 1-3, с. 5, 15; ч. 10, с. 97; 58, арк. 3].

Духовенство Станиславівської єпархії активізувало суспільно-політичну діяльність. У березні 1918 р. чимало священників взяли активну участь у «святі миру та української державності», зокрема, в містах Коломиї, Товмачі, Копичинцях, Чорткові, Богородчанах та ін. [168, арк. 1-2; 376, с. 93, 96-97; 380, с. 69-70]. Характерною їх рисою було зростання національної свідомості духовенства, яке, на думку О. Красівського, стало «провідним носієм ідей української державності» [753, с. 7]. Закріплення української національної орієнтації духовенства єпархії відбувалося на фоні послаблення москвофільства та збереження вірності династії Габсбургів. Майже кожна священнича родина стала «натуральним осередком національно-української культурної праці» [585, с. 272]. На ґрунті австрофільських настроїв духовенства здобула підтримку ідея створення українського коронного краю Галичина на чолі з архикнязем Вільгельмом Габсбургом [390, с. 669, 674; 866, с. 49-55]. Імператор відзначив нагородами за «патріотичну поведінку супроти ворога» під час війни декількох священників, зокрема І. Ганкевича з с. Дзвиняча, Р. Фицаловича з с. Швейкова, В. Скоробагатого з м. Нижнева [23, арк. 1-2; 555, 1918, ч. 1-3, с. 25, 26; ч. 8-9, с. 82]. Архикнязь Вільгельм Габсбург у вересні 1918 р. просив Г. Хомишина відправити Богослужіння за полеглих у війні українських вояків [555, 1918, ч. 10, с. 93-94]. Зі свого боку владики у травні 1918 р. закликав духовенство сприяти укладанню австрійської воєнної позики, щоб «сповнити свій обов'язок патріотичний супротив держави» [555, 1918, ч. 4-5, с. 42].

Г. Хомишин підтримав ідею А. Шептицького щодо поширення унії на східну Україну внаслідок ратифікації Берестейського договору [390, с. 679; 490, с. 14-15]. З цією метою ієрархи видали відозви до духовенства «в справі жертв

на викінчене будови гр.-кат. Церкви в Києві», закликаючи дати «вираз своїх релігійних і патріотичних почувань» [555, 1918, ч. 1-3, с. 18; 562, 1917, ч. 14, с. 156-157]. У липні 1918 р. зі Станиславівської єпархії до м. Києва було надіслано фінансову допомогу на будівництво церкви [231, арк. 18].

Негативні економічні наслідки війни відчуло і духовенство. Внаслідок воєнних дій у Станиславівській єпархії було зруйновано близько 60 церков [26, арк. 1-64; 562, 1918, ч. 4, с. 62]. Їх відновлення проводилось силами віруючих через незначну допомогу «Краєвої Централі для відбудови Галичини», а окремі священики не мали постійного житла [26, арк. 3; 555, 1918, ч. 1-3, с. 14-15; 585, с. 737; 586, с. 490]. Для покращення матеріального становища духовенства імператор Карл 28 березня 1918 р. затвердив новий «конгруальний закон» [555, 1918, ч. 4-5, с. 43-44; 567, 1918, ч. 3, с. 128-132], але закон «не всюди увійшов в життя», і чимало священиків не отримали конгруї [86, арк. 19-20зв, 69-69зв], зокрема, через прагнення польської адміністрації вплинути на національно свідомих священиків, «правительству не милих, а добросовістних труджеників в винограді Христовім» [86, арк. 12-15, 24-24зв, 69, 78-82, 141-147, 155-156].

Крім того, заходи адміністрації повітових експозитур по відбудові краю часто спрямовувалися на скріплення поміщицьких маєтків, тобто приватних патронів, частка яких в Станиславівській єпархії 1913 р. становила 313 парафій або 72,3 % (Додаток Е.3) [437, с. 324-325]. В інституті патронату, що вважали наслідком «панщини» [567, 1918, ч. 4, с. 135], виділялося дві форми залежності: вплив патрона на призначення пароха і виділення коштів на відбудову церкви. Патрони церков намагалися вплинути на політичну позицію духовенства [567, 1918, ч. 3, с. 104]. Але пропозиції реформи патронату, що обговорювалися на сторінках часопису «Нива» [567, 1918, ч. 3, с. 104; ч. 4, с. 109, 135-136], залишалися поза увагою ієрархії та політиків [377, с. 46-52].

Священики стали активними учасниками відродження осередків товариств «Рідна школа», «Сільський Господар», «Пласт», «Союз українок», завдяки чому зростало переконання, що «українське духовенство се одинокий стан, що в сій історичній переломовій добі може успішно дбати про моральну і

матеріальну долю свого народу» [567, 1918, ч. 4, с. 109]. Так, у м. Станиславові відновленням філії «Сільського Господаря» зайнявся о. Й. Раковський, а до складу виділу філії «Просвіти» увійшов В. Пік [585, с. 97, 395]. Але частка духовенства в цих товариствах була незначною, що пояснюється більшим впливом радикальної партії в Коломийському і Товмацькому повітах.

В умовах зміни суспільно-політичної ситуації в Галичині в липні – жовтні 1918 р. духовенство єпархії еволюціонувало від австрофільства до підтримки національної державності. Під час вічевого тижня 15-22 вересня 1918 р., організованого УНДП з вимогою створення «українського коронного краю в Австрії», учасниками віч були священники О. Малиновський (м. Копичинці), О. Абрисовський (м. Надвірна), Т. Матейко (м. Станиславів) [376, с. 133-134, 138-162]. До української конституанти 18 жовтня 1918 р. увійшли Г. Хомишин і о. І. Капустинський з м. Мельниці Подільської [376, с. 191-193, 197-198, 201; 806, с. 220, 236].

Під час Листопадової революції 1918 р. окремі священники взяли участь у перебранні влади. Серед них – парох с. Хриплина Й. Раковський, парох с. Дори М. Ганушевський, парох м. Тисмениці С. Левицький, парох с. Корнева І. Пісецький, студенти-богослови В. Апостол у с. Ласківцях і с. Будзанові, Тютюнник і Є. Лопатиський у м. Теревовлі [585, с. 129, 860; 596, с. 48; 764, с. 61-62]. Так, М. Ганушевський організував та очолив «Гуцульську Сотню», перебрав від угорського війська зброю та майно, яке «відставлено до диспозиції уряду у Станиславові», а І. Пісецький допоміг січовим стрільцям у роззброєнні станиць жандармерії [585, с. 646; 596, с. 48; 764, с. 48-49].

На етапі національно-державного будівництва духовенство взяло активну участь у формуванні органів української державної влади. Внаслідок збільшення представництва ГКЦ в УНРаді (на підставі статуту до 22 осіб) до її складу з єпархії, крім Г. Хомишина й І. Капустинського, в листопаді – грудні 1918 р. увійшли отці С. Матковський, І. Лятишевський, О. Русин, І. Волянський [585, с. 114; 785, с. 376; 806, с. 220]. У процесі формування Тимчасового Державного секретаріату ЗУНР передбачалося ввести посаду окремого

секретаря віросповідань, який би представляв ГКЦ, а його заступник – Православну Церкву на Буковині [376, с. 408-409].

Значну активність проявляло духовенство Станиславівської єпархії у формуванні української адміністрації на місцях: повітові національні ради очолили І. Пісецький у м. Городенці, І. Майковський у м. Печеніжині; до складу Косівської повітової ради обрали 4 священиків; до складу повітової ради у м. Станиславові – 3 священики (І. Гордієвський, Т. Матейко і Й. Раковський, а останній очолив господарський відділ); до складу Буцацького повітового комітету – 4 священики (В. Носковський, І. Кливак, І. Проскурницький, В. Збудовський); до складу Заліщицької тимчасової ради – 3 священики (І. Чернодоля, І. Коцик, Т. Курп'як) [376, с. 307, 321-325, 354, 376, 433-434; 577, 1918, ч. 1, с. 2; 585, с. 124, 129; 805, с. 132-193].

Йосиф Раковський зумів швидко налагодити роботу господарського відділу в Станиславівському повіті [376, с. 326; 569, 1918, ч. 1, с. 2]. Представник УНРади в Заліщицькому повіті о. І. Чернодоля передав повітській раді і комісареві інструкції «у справі організації боевої та харчової», полагодив внутрішні суперечки між офіцерами місцевої залоги та призначив тимчасового коменданта [376, с. 433-434]. В умовах українсько-польської війни така практична діяльність духовенства набувала особливої ваги для зміцнення громадського порядку [588, с. 57].

У процесі формування Української Галицької армії духовенство Станиславівської єпархії теж взяло активну участь [564, 1918, ч. 2, с. 6; 583, 1918, ч. 6, с. 3]. М. Ганушевський особисто проводив мобілізацію до УГА серед населення Надвірнянського повіту [585, с. 646; 764, с. 48-49]. В Товмацькому повіті, на прохання військової команди, священики виготовили детальні списки мобілізованих і, роз'яснюючи їм політичну ситуацію в краї, звільняли їх «від присяги, даної колись на вірність австрійському цісареві» та приймали присягу на вірність Українській державі; особливу активність виявляв С. Ступницький [578, 1918, ч. 4, с. 4; 585, с. 867]. З метою зміцнення національної та релігійної самосвідомості воїнів УГА, варто підкреслити, текст присяги передбачав

релігійну мотивацію – присяги перед Богом на вірність Українській державі [583, 1919, ч. 5, с. 3; 585, с. 132]. В січні 1919 р. було засновано інститут капеланства в УГА, до її лав добровільно вступали капелани австрійської армії й УСС, священники прифронтових сіл. З єпархії капеланами УГА стали близько 30 священників, зокрема А. Базилевич, І. Брикович, А. Галібей, В. Коропецький, І. Пісецький, І.-О. Проскурницький та ін. (Додаток И.3) [69, арк. 1-3; 553, 1919, ч. 1; 586, с. 246-255; 764, с. 81-209]. Священники провели збір пожертвувань «для українських жовнірів» на фронті і в шпиталях [569, 1919, ч. 19, с. 2; 578, 1918, ч. 5, с. 1; ч. 6, с. 2; 1919, ч. 1, с. 4; ч. 7, с. 2, 4]. Отже, активна громадянська позиція засвідчила практичну підтримку української державності єпархіальним духовенством, сприяла закріпленню української національної ідентичності.

Після переїзду органів влади ЗУНР до м. Станиславова зростає суспільно-політична активність духовенства. В цей час до складу Виділу УНРади ввійшов один представник ГКЦ – о. д-р С. Юрик [569, 1919, ч. 6, с. 1; 806, с. 203], ще 5 священників працювали в комісіях УНРади [569, 1919, ч. 6, с. 2]. Єпископ Г. Хомишин почав активно відвідувати засідання УНРади, однак активної участі в обговоренні та прийнятті основних законопроектів не брав [569, 1918, ч. 1-88; 713, с. 85], очевидно, через антиклерикальні настрої значної частини її делегатів, що проявилися у перші дні їх діяльності в м. Станиславові. Так, на урочисте архієрейське Богослужіння з нагоди відкриття засідання УНРади в м. Станиславові з усіх запрошених представників уряду прибув лише один державний секретар пошти [568, 1938, ч. 84, с. 1].

У пастирському листі «В переломову добу історії українського народу з нагоди торжества Йорданського 1919 р.» Г. Хомишин обґрунтував консервативно-християнське бачення ролі ГКЦ в національно-державному будівництві ЗУНР. Підтримуючи ідею злуки УНР і ЗУНР, владика застерігав проти того, щоб ГКЦ «так само трактовано, як духовенство шизматицке, відірване від Риму на Україні» [490, с. 14-15]. З нагоди Дня злуки владика провів урочисте Богослужіння в катедрі у присутності представників УНР, уряду і делегації ЗОУНР до м. Києва [827, с. 136]. Приклад архієрея

наслідували й священники, які провели урочисті Богослужіння з нагоди свята злуки ЗУНР і УНР [569, 1919, ч. 11, с. 2; 578, 1919, ч. 1, с. 4].

Радикалізація у січні – березні 1919 р. суспільно-політичних настроїв селянства та частини воїнів УГА негативно позначилася на становищі ГКЦ [553, 1919, ч. 4, с. 1; 569, 1919, ч. 21; ч. 35]. У деяких повітах почалися масові селянські заворушення, в ході яких селяни самовільно захоплювали церковні землі. Г. Хомишин констатував: «дають ся чути глухі і дуже небезпечні кличі, як: розділ Церкви від держави, усунене науки релігії зі школи, а настрої проти духовенства став ся чужій або неприхильний, а подекуди впрост ворожий...» [490, с. 10-11]. Консисторія мусила розглянути десятки скарг на священників і звернутися до Державного Секретаріату освіти і віросповідань «в справі надужить вїтїв взглядно священників і справ церковних» [233, арк. 2-4зв].

Втручання у церковні справи обумовлювалося, зокрема, спробами громад звільнитися від впливу приватних патронів, переважно польських дідичів, та антиклерикальною пропагандою ліворадикальних діячів. Окремі священники, протестуючи проти зловживань патронів, виступали за передання права патронату на віросповідні громади [569, 1919, ч. 19, с. 1]. Такий спосіб реформи патронату з тактичних міркувань підтримав Селянсько-радикальний клуб (СРС) К. Трильовського [569, 1919, ч. 76, с. 2], але УНДП, в програмі якої було закріплено вимогу реформи патронату, ухилялася навіть від її обговорення.

Обговорення аграрної реформи значною мірою активізувало суспільно-політичне життя в ЗОУНР. Так, в УНРаді було висунуто, за нашими підрахунками, 14 проектів аграрної реформи [81, арк. 22-23, 24-26зв, 27-29зв, 30, 35, 39, 42-44зв, 45; 569, 1919, ч. 28, с. 1; ч. 32, с. 1-2; ч. 33, с. 1; ч. 43, с. 1-2; ч. 49, с. 1; ч. 56, с. 1; ч. 77, с. 2; ч. 87, с. 2], і кожен, без винятку, включав пункт про «вивласнення» церковних земель, що пояснюється антиклерикальною спрямованістю більшості членів УНРади та тиском на неї делегатів з'їзду СРС, що загрожував навіть державним переворотом [569, 1919, ч. 70, с. 1].

На засіданні УНРади 4 січня 1919 р. соціал-демократ С. Вітик зробив закид єпископам ГКЦ, натякаючи, що «угорський архієпископ Чернох дозволив

розparcelювати свої ґрунти поміж повертаючих жовнірів». Присутній на засіданні Г. Хомишин встиг лише кинути репліку: «Я не маю ніяких ґрунтів!» [596, 1919, ч. 8, с. 2-3], і з того часу перестав відвідувати засідання УНРади.

В ході обговорення земельної реформи активну участь брали священики. Так, о. С. Матковський виступав проти роздріблювання землі та передачі «вивласнених земель» державним земельним комісіям [569, 1919, ч. 29, с. 1; ч. 79, с. 2]. Член УНДП о. О. Стефанович виступив проти трудової норми в наділенні землею та її конфіскації в заможних селян, о. Т. Чайковський з Яворівського повіту висловився за конфіскацію великого землеволодіння, а о. П. Карпінський підтримав ідею створення «взірцевих господарств» [569, 1919, ч. 32, с. 1; ч. 33, с. 1]. Протоігумен Галицької провінції ЧСВВ о. П. Філяс 4 квітня 1919 р., застерігав, що «держава не повинна бути господарем національного добра, тільки контрольором прав». Націонал-демократ М. Лозинський обіцяв: «Церкві лишимо також мінімум існування, але не можемо дозволити, щоби церква скликувала всю суспільність служити її матеріальним справам» [569, 1919, ч. 77, с. 2; ч. 79, с. 2].

У березні 1919 р. з ініціативи Державного секретаріату проведено повітові віча з питань аграрної реформи, резолюції яких мали поміркований характер, передбачали збереження приватної власності на землю і справедливий розподіл земельного фонду ЗОУНР після війни [569, 1919, ч. 25, ч. 30, ч. 51, ч. 73; 570, 1919, ч. 4, ч. 6, ч. 8, ч. 9, ч. 12, ч. 13]. Тільки в Снятинському повіті, давній «вотчині» радикалів, вимагали, щоб «на переходовий час» «всі ґрунти і ліси т. зв. великої і більшої посілості переняла Українська Держава» і передала їх селянам «з тим, що вони обробляють її в цім році, а чиншове складають до державної каси» [569, 1919, ч. 51, с. 2]. Поміркованість резолюцій селянських віч дозволяє припустити про вплив священиків на їх прийняття. Так, повітове віче у м. Заліщиках після виступів пароха І. Чернодолі вирішило «боронити нашу владу від всяких ворогів та бути терпеливими щодо порішення земельної реформи» [569, 1919, ч. 73, с. 1-2].

Закон про аграрну реформу в ЗОУНР 14 квітня 1919 р. передбачав конфіскацію великого церковного і поміщицького землеволодіння [565, 1919, ч. 9, с. 2], але залишив відкриті питання на розгляд Сейму ЗОУНР. Вся сконфіскована земля становила Земельний Фонд ЗОУНР, що перебував у віданні Обласної земельної комісії, до складу якої обрані представники ГКЦ С. Юрик і С. Матковський [569, 1919, ч. 88, с. 2]. Г. Хомишин і духовенство епархії критично сприйняли закон про аграрну реформу.

Так само негативну реакцію ієрарха та духовенства викликала ідея «повної секуляризації», покладена в основу шкільної реформи в ЗУНР. Г. Хомишин вважав, що в післявоєнний час «занепаду публічної моральності» релігійно-моральне виховання молоді є необхідною умовою для національного життя [555, 1918, ч. 1-3, с. 5-7]. В публічній дискусії над реформою освіти, проведеної на з'їзді делегатів народного учительства 3-4 лютого та загальному з'їзді учителів середніх і вищих шкіл ЗОУНР 21-24 березня 1919 р. було вирішено, що середня школа «має бути вільна від всяких односторонніх впливів держави, церкви, політичних партій і суспільних клас», а «научування релігії і виконання релігійних практик має бути залежне, до 16 року життя ученика від волі родичів, від 16 року життя від самого ученика...» [84, арк. 3-4; 569, 1919, ч. 67, с. 2; ч. 70, с. 2; 570, 1919, ч. 13, с. 1-2]. Владика слушно застерігав ініціаторів «секуляризації» освіти: «Тому сі круги учительські, які хочуть викинути науку релігії зі школи, най зважать, на яку небезпеку цілий нарід виставляють... А що буде, питаюсь сих панів, если нарід ними розбурханий відтак і їх самих прожене?!» [490, с. 13].

Керівництво шкільною реформою здійснював Державний Секретаріат освіти і віросповідань, який у січні 1919 р. очолив А. Артимович [569, 1919, ч. 6, с. 1; 792, с. 129]. На сесії УНРади 11 лютого 1919 р. він виступив з планом реформи шкільництва відповідно до вимог часу після злуки з УНР, що пропонував обговорити на громадській нараді [569, 1919, ч. 34, с. 1]. На його пропозицію Г. Хомишин делегував на нараду І. Гордієвського, І. Лятишевського, Д. Степа, Й. Раковського [82, арк. 17зв.; 233, арк. 5зв.; 554,

1919, ч. 3, с. 49; 569, 1919, ч. 60, с. 2]. Але через воєнні дії в травні 1919 р. нарада не відбулася, а реформа освіти не була завершена.

В січні 1919 р. було реорганізовано структуру Державного секретаріату освіти і віросповідань, в якому серед чотирьох підрозділів виокремлено відділ віросповідних справ, референтом якого за рекомендацією Г. Хомишина було обрано о. І. Лятишевського [770, с. 101; 827, с. 136]. Завдяки йому співпраця Станиславівської консисторії та Державного секретаріату освіти і віросповідань ЗОУНР дала позитивні результати. Так, упродовж січня – травня 1919 р. відбувались регулярні призначення священиків на посади катехитів у школах міст Товмача, Станиславова, Коломиї, Тисмениці, Косова, Гусятина, Монастириськ, Снятина [233, арк. 1 зв.-8 зв.]. Врегульовано питання матеріального забезпечення греко-католицького духовенства, зокрема, виплачено конгруальну плату та інші види допомоги [82, арк. 4, 11; 83, арк. 4; 85, арк. 10; 86, арк. 13, 18, 20 зв., 24 зв., 27 зв., 39, 56, 57, 66, 70, 71, 73, 82, 83, 89, 100, 103, 118, 133, 142, 145, 147, 156, 165]. Окремим розпорядженням секретаріату, за згодою консисторії, вирішено проблему оренди церковних (ерекціональних) земель після смерті парохів з врахуванням інтересів священичих вдов і сиріт [86, арк. 42-42 зв.; 87, арк. 51-52 зв.; 230, арк. 8-14; 233, арк. 1 зв., 5].

У м. Станиславові 7-8 травня 1919 р. відбувся з'їзд духовенства ЗОУНР за участю 200 священиків, серед яких були і представники Станиславівської єпархії. Учасники з'їзду прийняли заяву, в якій висловили бажання «працювати і на будуче всіма силами для добра Української Народної Республіки в цілі досягнення її повної і тріркої незалежності і самостійності в тім переконанню, що се дасться досягнути вповні на основах християнського світогляду і в злуці з Церквою» [770, с. 106]. Позицію духовенства єпархії відображають також рішення консисторії в м. Станиславові 10 травня 1919 р., яка підтримала прохання державних секретаріатів військових справ та освіти і віросповідань видати звернення до духовенства «в справі співділанне українс[ького] духовенства в будові Україн[ської] держави» та «поминати Україн[ську]

Републ[ику] при Богослуженю» [233, арк. 8]. Це засвідчило практичну підтримку Української держави духовенством Станиславівської єпархії, попри негативні наслідки для ГКЦ закону про аграрну реформу та заклики до усунення релігії зі школи.

Тим часом, масований наступ польських військ та румунська окупація Покуття наприкінці травня 1919 р. створили критичну ситуацію в ЗОУНР. Із відступом 16-17 липня 1919 р. за Збруч УГА в її структурі залишилися польові духовники, які повністю пройшли її бойовий шлях на східній Україні і згодом повернулися додому, частина з них були арештовані та поміщені в таборі Стжалково [148, арк. 12, 18, 22 зв., 35]. Більшість єпархіального духовенства сприйняла факт польської окупації з неприхильністю та насторогою перед можливими репресіями, що розпочалися ще 1 листопада 1918 р. на окупованій території з різним «юридичним обґрунтуванням» [379, с. 191]. У травні-червні 1919 р. польська окупаційна влада провела перші арешти серед єпархіального духовенства. Під час одного з них 18 червня 1919 р. в м. Монастирськах було вбито отців З. Підляшецького і А. Галібея [379, с. 39]. Польська окупація привела до тимчасового занепаду суспільного та релігійного життя.

Підсумовуючи, підкреслимо, період 1918 – 1919 рр. являє собою цілісний етап в історії Станиславівської єпархії, позначений новими тенденціями в розвитку ГКЦ. Основними завданнями ієрархії й духовенства було відродження релігійно-церковного й суспільного життя українців у повоєнний час. Завдяки рішенням ієрархії ГКЦ та у процесі розвитку суспільно-політичних подій єпархіальне духовенство переживало еволюцію суспільних поглядів – від повної нівеляції впливу москвофільства та поступової втрати ідеалу австрофільства до кристалізації української національної свідомості. Г. Хомишин подбав про формування нового покоління священиків, сприяв відновленню релігійних товариств. Єпископ підтримав становлення української державності, закликав дотримуватися християнських принципів у національно-державному будівництві, тому критично сприйняв аграрну та освітню реформи

в ЗУНР. Духовенство єпархії розгорнуло активну суспільну діяльність, практично підтримуючи розвиток української державності.

3.2 Єпархія в умовах утвердження польської адміністрації

Розвиток Станиславівської греко-католицької єпархії у 1919 – 1925 рр. відбувався в умовах встановлення польської адміністрації в Східній Галичині. Після анексії краю в липні 1919 р. уряд Польщі запровадив надзвичайний стан, скасував Галицький сейм і крайовий виділ, заборонив використання назви «Галичина» і запровадив назву «Східна Малопольща» й адміністративно-територіальний поділ на воєводства (1920 р.), провів перепис населення (1921 р.) та вибори до сейму і сенату (1922 р.) [81, арк. 60; 579, 1922, ч. 1. с. 1].

Підтримка ієрархією і духовенством ГКЦ української національно-державної ідеології загострила відносини із владою Другої Речі Посполитої. Ієрархи ГКЦ у листі до нунція 28 серпня 1919 р. підкреслювали, що «наша церковна провінція не належить до Польської Республіки» [377, с. 57]. Але Конституція Польщі від 17 березня 1921 р., визнаючи Римо-Католицьку Церкву провідною серед інших рівноправних віровизнань [718, с. 458], передбачала для ГКЦ як «церкви релігійної меншості» право на самостійне управління за «власними законами, яких визнання держава не відмовить... в порозумінню з правними представниками» [581, 1921, ч. 43, с. 3; ч. 146, с. 1]. Отже, в умовах становлення польської адміністрації в Східній Галичині 1919–1925 рр. існувала перехідна модель церковно-державних відносин, в якій ГКЦ намагалася зберегти «автономію» відносно державної влади, і лише Конкордат між Польщею і Апостольським Престолом 1925 р. врегулював правовий статус ГКЦ і забезпечив певну лояльність її духовенства.

У нових суспільно-політичних обставинах Станиславівська єпархія поступово займає своє особливе місце як в структурі Галицької митрополії, так і в суспільному житті українців Галичини. У цей час Г. Хомишин підтримав лінію А. Шептицького на «автономізацію» ГКЦ щодо держави [555, 1919, ч. 4-10, с. 30; 562, 1919, ч. 2, с. 20-21; 377, с. 54]. Але, на відміну від митрополита,

який вирішив добиватися визнання Папою Бенедиктом XV та країнами Антанти права на відокремлення Східної Галичини від Польщі [562, 1920, ч. 4, с. 4; 581, 1921, ч. 28, с. 1-2; 552, 1921, ч. 1, с. 6; 753, с. 151], єпископ Станиславівський еволюціонував до ідеї українсько-польського примирення на основі «прагматичного мінімуму» в суспільно-політичній і національно-культурній сферах шляхом взаємних поступок, проте не знайшов підтримки ієрархії та духовенства ГКЦ [702, с. 14; 787, с. 13-14; 905, с. 250-251]. Польська адміністрація, прагнучи скомпрометувати А. Шептицького, розпочала 1921 р. розслідування «з огляду на прихильність в 1914–1915 рр. східно-галицького греко-католицького духовенства до православної пропаганди» [94, арк. 2]. В урядових колах тоді ж обговорювали таємний план зміни на митрополичому престолі А. Шептицького на Г. Хомишина [581, 1921, ч. 116, с. 2; 716, с. 33; 702, с. 15], але останній не виявляв амбіцій на митрополичий престол.

Закликаючи до «здорової самокритики» поразки національно-державного будівництва ЗУНР, Г. Хомишин наполягав на проведенні «благородної праці» для «позитивного відродження нашого народу» [785, с. 46-52]. У листі до лідера ХСП О. Барвінського 12 січня 1920 р. владика підкреслював: «Праця нам конче потрібна, але позитивна на основах християнських...» [353, арк. 88-88 зв.]. На його думку, засобом оздоровлення суспільних відносин в умовах «страшних часів остигнення віри і зіпсуття обичаїв», може стати «рефлексія і зворот до Серця Христового» [555, 1920, ч. 4-6, с. 17-19], віра у «Всевишнього Спасителя», який «може всемогучою силою випровадити наш нарід на світло денне» [353, арк. 90]. Отже, саме у відновленні релігійності владика вбачав фундамент для національного відродження українського народу. З огляду на це Г. Хомишин спрямовує свою діяльність на відновлення організаційної структури єпархії, «обрядові реформи» та зміцнення ролі ГКЦ в суспільстві.

Станиславівська єпархія в цей час зазнала змін територіального рівня організаційної структури. Внаслідок румунської окупації Буковини 1919 р. єпископ втратив контроль над Чернівецьким і Сучавським деканатами, які до Першої світової війни мали 18 парохій, 23 священники і понад 35 тис. віруючих

[567, 1921, ч. 10, с. 297]. Спроби відновити тут юрисдикцію до 1923 р. так і не увінчались успіхом [555, 1919, ч. 4-10, с. 39; 1920, ч. 1-3, с. 10; ч. 4-6, с. 22-23; ч. 7-9, с. 43; ч. 10-12, с. 65; 1922, ч. 1, с. 20, 31-34; 876, с. 283], тому Рим призначив Апостольським адміністратором для греко-католицьких парафій на Буковині спершу Сучавського декана о. К. Злепка, якого згодом, 1930 р. змінив катехит шкіл у м. Чернівцях о. М. Сімович [567, 1921, ч. 12, с. 362; 575, 1922, ч. 33, с. 3; 590, с. 378-379; 603, с. 43]. Внаслідок цього не просто зменшилась територія Станиславівської єпархії (Додаток Д.2), але й було втрачено поле для місійної праці в умовах, коли політика румунізації, за твердженнями сучасників, викликала «греко-католицький прозелітизм» [437, с. XXVII; 438, с. XXIX; 567, 1921, ч. 10, с. 299-301].

Запровадження 1921 р. нового адміністративно-територіального поділу Східної Галичини на Львівське, Станиславівське і Тернопільське воєводства [581, 1921, ч. 166, с. 1; ч. 169, с. 1] посилювало ризики політичного тиску польської адміністрації на ГКЦ, зокрема, при заміщенні вакантних парохій [238, арк. 9; 244, арк. 1-2]. Канонічна територія Станиславівської єпархії була поділена між Станиславівським і Тернопільським воєводствами – відповідно 9 і 7 деканатів єпархії в межах 17 і 16 повітів; на території Станиславівського воєводства знаходилося 545 парохій, що належали до трьох єпархій – Станиславівської (256 парохій в 9 деканатах), Львівської (241 парохія в 20 деканатах) і Перемишльської (48 парохій у 5 деканатах) [139, арк. 2; 147, арк. 16-41]; окремі деканати Станиславівської єпархії знаходились у різних повітах одного або двох воєводств (Скальський деканат – у Борщівському, Гусятинському, Заліщицькому і Чортківському повітах; Устецький деканат – в Бучацькому, Підгаєцькому, Станиславівському, Товмацькому і Рогатинському повітах) (Додаток Д.1) [438, с. 173-186, 235-247]. Оскільки у процесі заміщення вакантних парохій повітові староства надавали «політичні» характеристики священників, отже, новий адміністративно-політичний поділ краю, що зберігся до 1939 р., сприяв зростанню контролю польської адміністрації на ієрархію та духовенство Станиславівської єпархії ГКЦ.

Григорій Хомишин, спираючись на рішення спільних конференцій єпископів 1919–1920 рр. про «відновлення релігійного життя з віри в нашій народі» [377, с. 52-65], прагнув обмежити вплив політичних факторів, зміцнити Церкву шляхом відмови від «візантійства орієнтального» й засвоєння елементів латинського обряду [911, с. 8; 891, с. 287]. Розпорядженням «В справі деяких змін в тексті богослужень церковних» 17 листопада 1919 р. він закликав відновити «католицьку ціху» Богослужінь, унормувати згадування Папи та світської влади, розвинути культу св. Йосифа та Пречистої Діви Марії, усунути святкування семи Вселенських Соборів та змінити слово «православний» на «правовірний» [555, 1919, ч. 11-12, с. 43-49]. Релігійні новації владики набували суспільно-політичного характеру.

Значну увагу Г. Хомишин присвятив діяльності єпархіальних органів. У цей час кадрового оновлення потребували капітула і консисторія (вакантними були 7 із 12 посад), деканальні уряди (більшість деканів були похилого віку), а система матеріального забезпечення й заміщення вакантних парохій, крім патронату, відтепер залежала ще й від польської адміністрації [232, арк. 31; 233, арк. 9-14; 235, арк. 4-8; 236, арк. 12-16; 438, с. XVII-XIX; 555, 1919, ч. 4-10, с. 39; 1920, ч. 4-6, с. 23-24]. Після смерті І. Редкевича (14 липня 1921 р.) і М. Вальницького (8 квітня 1923 р.) оголошено конкурс на вакантні посади соборних крилошан [555, 1919, ч. 10-12, с. 54; 1922, ч. 10-12, с. 52; 1923, ч. 4-6, с. 15-16; 558, 1923, ч. 2, с. 3; 581, 1921, ч. 138, с. 4; 438, с. 287-288]. Для кращого розподілу обов'язків у консисторії з почесних крилошан радниками призначені катехит А. Войтіховський, парох с. Угорник Є. Шмериковський, професори семінарії доктори богослов'я Я. Медвецький і В. Бабин [438, с. XVIII-XIX].

У деканальних урядах Станиславівської єпархії Г. Хомишин провів поступові кадрові зміни, враховуючи заслуги старших за віком і заслужених «сеніор-деканів» та досвід молодших священиків. Так, у 1919–1920 рр. нові призначення проведено в Богородчанському (Н. Рудницький), Бучацькому (Д. Нестайко), Городенківському (А. Стрільчик), Жуківському (Г. Дурделла), Косівському (В. Глібовицький), Надвірнянському (М. Ганушевський),

Скальському (Д. Курдидик), Чортківському (П. Саврій) деканатах [555, 1919, ч. 4-10, с. 33; 1920, ч. 4-6, с. 29; ч. 7-9, с. 42-44; ч. 10-12, с. 60; 1921, ч. 1-3, с. 12-13; 567, 1921, ч. 2, с. 68]; у 1921 – 1922 рр. – в Єзупільському (П. Янткевич), Тисменицькому (К. Кульчицький) і Кудринецькому (О. Капустинський) деканатах (Додаток Д.9) [555, 1921, ч. 1-3, с. 13; 1922, ч. 1-3, с. 13]. Вказані кадрові зміни в деканатах позитивно вплинули на еволюцію суспільно-політичних орієнтацій духовенства, його релігійну та суспільну діяльність.

Суспільна діяльність духовенства єпархії в 1919 – 1925 рр. зазнала значних змін. Так, в умовах надзвичайного стану в Східній Галичині 1919 – 1922 рр. репресивна політика польської адміністрації негативно позначилось на суспільній активності духовенства. В 1919 р. з Станиславівського воєводства були вивезені 24 священники [784, с. 212]. Взагалі в Станиславівській єпархії у 1919 – 1920 рр. було арештовано 87 духовних осіб, серед них – крилошани капітули, професори і студенти духовної семінарії, катехити, парафіяльні священники, монахині (Додаток И.4) [379, с. 262-263; 764, с. 240-241]. Основною метою репресій було «політичне перевиховання» духовенства, що підтверджує характер обвинувачень – за діяльність у період ЗУНР [586, с. 258-259; 764, с. 81-86]. Нова хвиля арештів у 1920 р. була викликана вже підозрами в організації «українського повстання». За таким звинуваченням були арештовані І. Березовський, М. Березюк, В. Глібовицький, М. Смалко у Косівському деканаті [96, арк. 53, 59, 61; 581, 1921, ч. 102, с. 2-3; ч. 166, с. 3; ч. 192, с. 5-6]. Тривалі терміни ув'язнення у таборах Стжалково, Букшовець і Домб'є відбули Є. Тесля, А. Сірецький та М. Сіменович [61, арк. 1-2; 233, арк. 10; 585, с. 913]. У зв'язку із протестами щодо «перетягнення» греко-католиків на латинський обряд арештовано 10 священників Чортківського деканату [72, арк. 1; 379, с. 262-263]. Завдяки спільним діям ієрархів ГКЦ й нунція у Польщі А. Ратті вдалося добитися звільнення ряду священників і монахів [25, арк. 6; 377, с. 52-54; 390, с. 700-701; 585, с. 913; 46]. Репресії мали неоднозначні наслідки: частина священників зайнялась виключно душпастирською працею, але продовжували

сприймати польську адміністрацію в Галичині як нелегітимну, окупаційну владу та відповідно діяти в тих чи інших суспільно-політичних обставинах.

Так, під час підготовки і проведення перепису населення у вересні 1921 р. значна частина духовенства Станиславівської єпархії вела активну агітацію проти плебісциту, який підтвердив український етнічний характер Східної Галичини [718, с. 459; 450; 451]. За організований опір перепису населення було арештовано понад 30 священників [787, с. 14]. Крім того, польська поліція вела серед духовенства пошук організаторів «українського революційного руху» [169, арк. 5-6зв, 11, 21-22; 183, арк. 2; 184, арк. 1, 2; 581, 1921, ч. 123, с. 4]. У Станиславівському воєводстві, за даними поліції, «антидержавною діяльністю» займалися 15 священників [169, арк. 28, 29]. В цей час під нагляд поліції потрапили О. Абрисовський і М. Ганушевський у Надвірнянському повіті [183, арк. 28-31], І. Кливак у Чортківському повіті [581, 1921, ч. 93, с. 2; 591, с. 200], проведено обшуки в священників І. Костюка в с. Текуча Коломийського повіту, М. Темницького в с. Устю Зеленому, у монастирі Отців Василян у м. Бучачі [169, арк. 23, 26; 571, 1922, ч. 19-20, с. 161; ч. 21-22, с. 175], були арештовані о. Т. Чубатий в с. Язлівцях Буцацького повіту [581, 1921, ч. 84, с. 3; ч. 93, с. 3; ч. 103, с. 3], о. Т. Курп'як з с. Товстого Заліщицького повіту [581, 1921, ч. 123, с. 4]. У м. Заліщиках, в будинку пароха І. Чернодолі, поліція випадково затримала владика Г. Хомишина, який проводив духовну місію [581, 1921, ч. 98, с. 3]. Жорсткі заходи польської адміністрації мали на меті вплинути на політично активних священників, виявити серед них «лояльні одиниці» [183, арк. 31; 184, арк. 6], але дали протилежні результати. Так, ієрархи ГКЦ в знак протесту щодо репресій відкликали ординаріатських шкільних делегатів із крайової та окружних шкільних рад [582, 1922, ч. 2, с. 76-77; 567, 1922, ч. 52, с. 2], а духовенство м. Станиславова проігнорувало зустріч із першим Станиславівським воєводою Г. Юристовським [581, 1921, ч. 187, с.5].

Невдовзі польська адміністрація провела розмежування духовенства на «задекларованих ворогів держави» та «відносно лояльних». Так, за даними староств в лютому – березні 1922 р., до списків «політично підозрюваних осіб»

було зараховано чимало священників, зокрема, в Богородчанському повіті – 15, Косівському та Городенківському – по 11, у Печеніжинському, Коломийському та Надвірнянському – по 4 священники, у Товмацькому повіті – 2 священники [93, арк. 36-37, 48, 50-50 зв., 73-83, 105-115 зв.]. «Задекларованими ворогами Держави й Народу Польського» у Косівському повіті вважалися священники І. Донікевич, В. Стефанович та І. Березовський, яких староста пропонував усунути з парохій [132, арк. 25-27], але єпископ Г. Хомишин відмовився [555, 1922, ч. 1-3, с. 12-14, ч. 4-9, с. 43-46]. Катехит з м. Снятина Й. Проць зарахований до «найгірших ворогів Польщі» за брошуру «Чим воюють проти нас поляки?» [95, арк. 75; 99, арк. 8-9; 539].

Єпископ Г. Хомишин звернув особливу увагу на систему заміщення парохій, моральне та матеріальне становище священників та їх родин, відбудову церков і парохіальних будинків. Ці питання активно обговорювалися та вирішувалися на засіданнях консисторії у 1919 – 1920 рр. [233, арк. 9-14].

Внаслідок спроб польської адміністрації змусити священників видавати копії метрик та вести листування з органами влади і патронами церков виключно польською мовою, почалася тривала «боротьба за метрики і мову» [567, 1922, ч. 3-4, с. 158-160; 575, 1922, ч. 50, с. 2-3]. В цій справі консисторія в м. Станиславові підкреслювала, що польські дідичі «повинні розуміти язык того народу, якого церкви єсть патронами» [238, арк. 25 зв.]. Але часто польська адміністрація призначала штрафи на священників, які видавали метрики українською мовою [92, арк. 1-2; 141, арк. 16-23].

Найбільш шкідливою для ГКЦ була прихована політика «перетягнення» на латинський обряд, що проводилася через усунення з посад священників, фабрикацію метрик, примушування вірних до шлюбу в латинському обряді тощо [379, с. 74-75; 581, 1921, ч. 42, с. 3; ч. 126, с. 2; ч. 160, с. 4]. Особливу роль уряд відводив польському римо-католицькому духовенству, організованому 1922 р. навколо Місійного товариства з метою «реалізації завдань польського народу в галузі католицької місії» [138, арк. 2]. Внаслідок тиску польської адміністрації обряд змінили, наприклад, майже половина греко-католицьких

парохій в Чортківському деканаті [72, арк. 1; 438, с. 248-266]. Г. Хомишин у листопаді 1920 р. доручив всім парохам Станиславівської єпархії подати звіти про «часті переходи на римо-католицький обряд» [555, 1920, ч. 10-12, с. 51].

У цілому репресії польської адміністрації щодо духовенства серйозно позначилися на стані парохій. Далася взнаки і висока смертність серед духовенства, спричинена поширенням епідемічних захворювань, зокрема тифу [555, 1919, ч. 4-10, с. 31]. За 1919 – 1920 рр. в Станиславівській єпархії померло 59 священників [438, с. 285-287]. З цього приводу Г. Хомишин писав 7 лютого 1920 р.: «тяжко смагає справедливість Божа цілий наш нарід за гріхи і провини наші. Карає нас Христос посередно через людей, а карає і впрост, бо пошесть страшна лютиться і десяткує вірних, а нема також майже дня, щоби не упав жертвою сеї пошести також священник...» [555, 1920, ч. 1-3, с. 1].

У 1919 – 1920 рр. Станиславівський єпископ продовжував миритися із заміщенням адміністраторами окремих парохій урядового патронату в Надвірнянському і Пістинському деканатах [438, с. 291; 555, 1919, ч. 4-10, с. 35-36; ч. 11-12, с. 56; 1920, ч. 1-3, с. 11-12; ч. 4-6, с. 28, 31; ч. 7-9, с. 33-34, 44-46], але зважився на заміщення парохами громад приватного патронату (Додаток Е.3). У квітні й червні 1920 р. консисторія провела конкурс на заміщення 50 вакантних парохій приватного патронату [555, 1920, ч. 4-6, с. 22-23; ч. 7-9, с. 33-34]. Наступне розпорядження консисторії про інвентаризацію «ефектів» при введенні на посаду пароха сприяло покращенню матеріального становища священників та відбудові церков [555, 1920, ч. 4-6, с. 23-24].

У Станиславівській єпархії внаслідок війни було зруйновано близько 60 церков (Додаток Е.7) [26, арк. 1-61], а в усій Східній Галичині від 300 до 425 церков [579, 1921, ч. 3, с. 2; 581, 1921, ч. 66, с. 3]. Для їх відбудови необхідні були значні кошти, які могла надати тільки держава. Але виділені 1920 р. варшавським урядом субвенції на відбудову церков повітові староства не розподілили на греко-католицькі парохії [579, 1921, ч. 3, с. 2; 555, 1920, ч. 7-9, с. 40-41; ч. 10-12, с. 52-53]. Завдяки праці Віденської секції Польської репараційної комісії вдалося повернути відомий Богородчанський іконостас й

церковні дзвони [555, 1921, ч. 4-6, с. 32; 558, 1923, ч. 62; 579, 1921, ч. 5; 581, 1921, ч. 51]. У багатьох випадках кошти на відновлення церков надавали Товариство св. апостола Петра, страхові товариства «Дністер» у м. Львові та «Руська щадниця» в м. Перемишлі [555, 1920, ч. 10-12, с. 57-58; 1921, ч. 1-3, с. 8; 581, 1921, ч. 66, с. 3], але переважно відбудова проводилася за рахунок парохіальних урядів і церковних братств. Так, власними коштами відбудовано церкви в селах Хотимирі, Космачі, Єзуполі, Хлібичині Ліснім, Угринові, у більшості громад Надвірнянського повіту [140, арк. 1-5, 32; 585, с. 490; 586, с. 100].

Для впорядкування заміщень вакантних пастирських посад проведено серію конкурсних іспитів з богослов'я для священників, які претендували на парохії [237, арк. 2-2зв; 555, 1920, ч. 4-6, с. 23; 1921, ч. 1-3, с. 10; ч. 7-9, с. 1; 1922, ч. 1-3, с. 11; 1923, ч. 1-3, с. 4; 1924, ч. 1-4, с. 5]. Владика заборонив звичай, коли «вірні «стараються» собі священника», що «кидає уємне світло на деяких священників, а крім сего впроваджує зависимість священника від вірних» [555, 1920, ч. 10-12, с. 50].

Через припинення польською адміністрацією з 1 червня 1919 р. виплати «дарів з ласки» священничим вдовам і сиротам та «конгруї» священникам вони опинилися в скрутному матеріальному становищі й просили єпископа про допомогу [134, арк. 19, 67; 135, арк. 3, 4; 225, арк. 39; 236, арк. 15; 555, 1919, ч. 4-10, с. 25]. Варшавський уряд відновив вказані виплати аж в лютому 1920 р., але при обов'язковій умові подання посвідчення про лояльне ставлення до польського народу [555, 1920, ч. 1-3, с. 6-7; ч. 4-6, с. 25; ч. 7-9, с. 36-37; 562, 1920, ч. 2, с. 18-19]. В липні 1920 р. у єпархії відновив роботу Інститут допомоги священничих вдовам і сиротам [151, арк. 2]. Окремим джерелом прибутків для священників залишалися богослужебні фундації з пожертв віруючих [229, арк. 7, 9; 239, арк. 1, 4; 240, арк. 1-2; 241, арк. 1-5; 242, арк. 1-8; 243, арк. 3]. Але вирішення проблеми матеріального забезпечення духовенства залежало від результатів земельної реформи, для підготовки якої з липня 1919 р. почали збирати інформацію про «маєтки церковні, монастирські,

парафіяльні, подуховні і т. п.» [178, арк. 2зв]. Тим часом порядок здачі в оренду або продажу церковними землями регулювався розпорядженнями місцевої адміністрації [137, арк. 2; 146, арк. 1].

Польська адміністрація застосовувала тиск на консисторію під час призначення окремих священиків на парохії з метою нейтралізувати політично активних священиків і опертися на лояльне духовенство. Для призначення парохів у громадах приватного патронату вимагали затвердження кандидатури священика «з огляду політичного» [238, арк. 28]. Так, владика Г. Хомишин у 1922 – 1925 рр. отримував відмову воєводства при затвердженні кандидатів на посаду пароха в с. Русові Снятинського деканату суто з політичних мотивів [135, арк. 20-28, 31-36, 131-136, 155, 165, 178-198, 206]. Такий самий тиск чинився і при призначенні на парохію с. Фитьків Надвірнянського деканату [135, арк. 109-112, 119, 122, 141, 142].

Станиславівське воєводство не тільки гальмувало створення нових парохій із колишніх експозитур, але й шляхом урізання виплат намагалося скасувати якнайбільше посад сотрудників, «признаних через бувше австрійське правительство». Такі дії воєводства, на думку Г. Хомишина, були схожі на «секатуру» (переслідування) [131, арк. 5 зв.]. Тому він погодився на створення нових парохій і експозитур при умові, що кандидати погоджувалися на відлучення ерекціонального поля для забезпечення нової парохії [131, арк. 1]. Такі умови вказувалися при конкурсах на парохії с. Перерісль Надвірнянського деканату, с. Білівці Кудринецького деканату, с. Надорожна Товмацького деканату, с. Бичківці Чортківського деканату [555, 1920, ч. 7-9, с. 34; 1921, ч. 1-3, с. 10; ч. 4-6, с. 34; 1922, ч. 1-3, с. 13; ч. 10-12, с. 53].

Отже, спроби відновлення організаційної структури Станиславівської єпархії у 1919–1921 рр. виявили складне становище всієї ГКЦ в умовах польської окупації краю, що змусило єпископів висунути гасло «автономії» Церкви щодо держави. Контакти з польською адміністрацією виявили потребу регулювання правового статусу ГКЦ та окреслення її ролі в житті українського

суспільства насамперед як релігійно-морального чинника, хоча і не знімали питання національно-політичної орієнтації духовенства та єпископату.

Для ефективної організації релігійно-морального виховання молодого покоління українців Г. Хомишин подбав про кадрове оновлення комісарів у шкільних справах по деканатах і делегатів до повітових шкільних рад, призначення постійних катехитів у школах та створення системи навчально-виховних закладів під опікою Церкви. Так, у Заліщицькому повіті новим комісаром у шкільних справах призначено пароха с. Глустого о. Т. Курпяка, що змінив о. І. Чернодолю, який став «сіллю в оці» місцевої адміністрації [581, 1921, ч. 153, с. 2]. Владика призначив шкільних комісарів у решті деканатів єпархії, добираючи священників із «скристалізованим» християнським і національним світоглядом. Серед них: В. Гординський, В. Грицей і Г. Процик у Богородчанському деканаті, Й. Проць – у Коломийському, І. Брикович – у Скальському, І. Оренчук і А. Сімович – у Снятинському і т. д. [438, с. 1, 97, 169, 188, 248]. Не менш ретельним був підбір катехитів для шкіл, покликаних формувати світогляд української молоді.

Значну увагу Г. Хомишин зосередив на організації й утриманні захистів для повоєнних сиріт, матеріальному забезпеченні священничих вдів і сиріт [555, 1919, ч. 9-10, с. 23-27]. Висока дитяча смертність в окремих повітах Галичини викликала загрозу «марева депопуляції» [567, 1921, ч. 5, с. 137]. Під патронатом владика «Український Єпархіальний комітет опіки над воєнними сиротами», заснований в січні 1916 р., на початку 1921 р. утримував у Станиславівській єпархії 6 будинків («захистів»), де замешкали близько 300 дітей-сиріт [581, 1921, ч. 41, с. 3]. Під проводом Згромадження сестер Служебниць Пречистої Діви Марії в єпархії у 1925 р. діяли по два «захисти» у м. Станиславові та м. Борщеві, по одному – в м. Снятині, м. Городенці, м. Заліщиках [438, с. 276-278]. Для їх утримання Г. Хомишин використовував кошти з єпархіального фонду «Сироти і католицьке виховання молоді (СКВМ)» та інших збірок пожертв [555, 1919, ч. 10-12, с. 52; 1920, ч. 1-3, с. 3; ч. 10-12, с. 54; 1921, ч. 1-3, с. 2]. Владика був переконаний, що така діяльність в гуманітарній сфері «по 10-

15 літах праці надасть... зовсім інший вигляд нашому культурно-національному життю» [581, 1921, ч. 41, с. 3].

Особлива роль у «позитивному відродженні народу» відводилась церковним товариствам. В єпархії відновлено Апостольство Молитви, провідником якого став спершу о. М. Вальницький, а згодом – о. А. Бойчук [555, 1920, ч. 10-12, с. 47-48; 401, с. 32], активізували свою діяльність Вдовичо-сиротинський фонд [555, 1920, ч. 1-3, с. 8] і товариство «Інститут Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії» [555, 1919, ч. 9-10, с. 29; 1920, ч. 1-3, с. 5-6]. На заклик владики духовенство поширювало серед вірних часопис «Місіонар» [555, 1920, ч. 1-3, с. 7-8].

Особливу увагу Г. Хомишин звернув на виховання і «покликання добрих священників», «воїнів Христових», близьких до ідеалу целібса [555, 1920, ч. 1-3, с. 5; 1922, ч. 4-9, с. 35-36]. З 1921 р. він направив кандидатів з єпархії на навчання в українській Папській колегії в м. Римі (Додаток Ж.1) [555, 1921, ч. 4-6, с. 19; ч. 7-9, с. 41; 1922, ч. 4-9, с. 36; 562, 1921, ч. 2, с. 1-6; 581, 1921, ч. 50, с. 20]. Однак найбільші сподівання він покладав на виховання священників в єпархіальній духовній семінарії, докладаючи зусиль для її розвитку.

В березні 1919 р. польський уряд скасував державну дотацію для Станиславівської духовної семінарії з релігійного фонду, а в липні її будинок зайняло польське військо [379, с. 74; 555, 1920, ч. 1-3, с. 5; 567, 1921, ч. 5, с. 163; 887, с. 5]. Тоді ж польська влада провела короткотривалі арешти віце-ректора А. Бойчука, професора В. Барана і 6 студентів семінарії [379, с. 262-263; 489, с. 3; 764, с. 229, 240-241]. Для матеріального забезпечення духовної семінарії владики організував збір податку зі священників і церков та добровільних пожертв вірних [377, с. 66; 555, 1919, ч. 4-10, с. 40-41; ч. 10-12, с. 57; 1920, ч. 1-3, с. 13; ч. 4-6, с. 27-28; ч. 7-9, с. 42; ч. 10-12, с. 49; 582, 1921, ч. 6, с. 3]. Поступово сформувався колектив духовної семінарії, до якого належали ректор А. Бойчук, віце-ректор І. Слезюк, духівник С. Лукач, префект В. Коновалець, професори В. Баран, І. Лятишевський, Я. Медвецький,

М. Чарнецький, Ф. Щепкович, Д. Стек (Додаток Ж.2) [555, 1920, ч. 10-12, с. 59; 1921, ч. 1-3, с. 12; 125, арк. 4].

Основним завдання духовної семінарії стає формування ідеалу священика як «воїна Христового», готового до пожертви для власного народу. Тому владика Г. Хомишин у 1919 р. погодився прийняти на навчання в духовній семінарії колишніх воїнів УГА, котрим загрожував набір на військову службу до польського війська, – М. Бундза, А. Мельника, І. Терешкуна та Д. Федасюка [438, с. 279-281; 555, 1923, ч. 7-9, с. 31; 764, с. 18, 229-235]. Лише в грудні 1920 р. Міністерство військових справ Польщі видало розпорядження про звільнення від військової служби «всіх питомців католицьких семінарій... без огляду чи вони суть покликані до війська, чи самі вступили добровільно» [555, 1921, ч. 1-3, с. 11]; згодом ці розпорядження поновлювались [321; 322].

У вересні 1920 р. Г. Хомишин, покликаючись на рекомендації спільних конференцій єпископів 1918 – 1920 рр., проголосив запровадження целібату у своїй єпархії шляхом прийняття до семінарії тільки тих кандидатів, які зобов'язуються висвячуватися в безженному стані [377, с. 50, 52, 62; 582, 1922, ч. 13, с. 1; 775, с. 140]. А. Шептицький у травні 1918 р. теж намагався запровадити целібат у Львівській духовній семінарії, але зустрів протест Ставропігійського інституту [60, арк. 1; 75, арк. 1; 562, 1918, ч. 5, с. 56-57]. Митрополит, на думку О. Барвінського, підтримував плани єпископів Перемишльського і Станіславівського, мотивуючи тим, що «Рим не приказує вводити целібату, але сего бажає» [891, с. 290].

Невдовзі ініціатива Г. Хомишина викликала дискусію та протести. У грудні 1920 р. критичну замітку опублікував часопис УСДП «Вперед», далі – часописи «Діло» в м. Львові, «Український голос» у м. Перемишлі та ін. [582, 1921, ч. 38, с. 2]. Ініціаторами антицелібатних виступів були представники світської інтелігенції, переважно члени УСДП і УРП – партій, давно відомих активною антиклерикальною пропагандою, а представники одруженого духовенства приєдналися пізніше. Віце-ректор Станіславівської духовної семінарії о. А. Бойчук в січні 1921 р. спростував звинувачення та закликав до

відкритості в дискусії [555, 1921, ч. 1-3, с. 6-7]. Професор семінарії о. І. Лятишевський у березні 1922 р., відповідаючи на закиди противників celibату, наголошував, що «проти безженства клиру виступає хіба лише часть нашої світської інтелігенції і жонатий клир і то лише зі зглядів приватної натури...» [582, 1922, ч. 13, с. 1]. У 1922 р. Товариство св. Апостола Павла надіслало до Апостольської Столиці меморіал за підписом 900 священників з проханням скасувати розпорядження Г. Хомишина про впровадження обов'язкового celibату [567, 1922, ч. 3-4, с. 144], а в 1923 р. скаргу до Риму повторили священники москвофільської орієнтації [3, арк. 1-7].

Прихильники «celibatної реформи» в січні 1923 р. ініціювали створення Товариства безженних священників імені св. Священномученика Йосафата. Його статут, який підготували Ф. Щепкович і С. Лукач, єпископ Г. Хомишин затвердив 19 червня 1923 р. [513, с. 14]. Основними завданнями товариства було «поширення католицької ідеї та евхаристийного культу в українським народі, як також плеканне пієтизму» до Папи і єпископа, організація реколекцій і місій, утримання сиротинців і малої семінарії, підтримка католицької преси і книговидання тощо [513, с. 5]. До Товариства безженних священників, яке організаційно було пов'язане з товариством Адорації Найсвятішої Євхаристії, належали всі настоятелі та професори духовної семінарії, а його першим головою був о. Ф. Щепкович, пізніше – о. А. Бойчук [513, с. 13, 17-19; 510, с. 1].

Григорій Хомишин розраховував на підтримку Апостольського візитатора в Україні о. Дж. Дженоккі, який планував відвідати Галичину 1920 р., але польський уряд не допустив його візиту [24, арк. 31-32; 377, с. 64; 884, с. 45-46]. У березні 1923 р., о. Дж. Дженоккі відвідав м. Львів, м. Станиславів і м. Перемишль, розподілив допомогу на потреби українських сиріт в Галичині [567, 1923, ч. 3, с. 81-83; 575, 1923, ч. 2, с. 4; 582, 1923, ч. 10, с. 2; 607, с. 369]. Апостольський візитатор висловився за активізацію ролі ГКЦ в суспільному житті Галичини [352, арк. 1-2; 582, 1923, ч. 10, с. 2]. У м. Станиславові він відвідав духовну семінарію, де члени Товариства безженних священників вручили йому меморіал на підтримку єпископа [703,

с. 55; 624, с. 161]. Місія Дж. Дженоккі сприяла утвердженню намірів єпископа Г. Хомишина у проведенні «духовної реформи».

Цelibатна реформа проводилася поетапно і в 1923 р. набула обов'язкового характеру, внаслідок чого у 1923/24 навчальному році із 43 богословів I-го курсу на наступний перейшли тільки 15, тобто майже третина, а в 1924/25 р. – із 35 вже 18, тобто більше половини студентів (Додаток Ж.3). Такий відбір, на думку Г. Хомишина, свідчив, що «стан безженний, се найлучший пробний камінь покликання до стану священничого», без якого «много булоби інтузів без покликання» [491, с. 7]. Завдяки жорсткій позиції єпископа частка целебсів у Станиславівській єпархії за 1913–1925 рр. зросла від 26 до 61 священника, а у 1927 р. до 108 священників (Додаток Е.2) [437, с. 331; 438, с. 291; 439, с. 162]. Г. Хомишин закликав їх до «невсипущої праці, бо тільки праця, а не пусті слова збудує власну Державу» [581, 1921, ч. 41, с. 2; 555, 1921, ч. 4-6, с. 26-27].

Духовенство єпархії поступово активізує свою культурно-просвітницьку діяльність, спрямовану на захист національно-культурних прав українців. У процесі створення 1921 р. мережі окружних шкільних рад, польська адміністрація погодилась ввести в їх складі лише по одному представнику греко-католицького віросповідання [555, 1921, ч. 4-6, с. 33]. Новий закон про тимчасовий устрій шкільництва (4 серпня 1921 р.) створював деякі перешкоди, бо тепер представників греко-католицького віросповідання до складу повітових шкільних рад мав призначати не єпископ, а куратор крайової шкільної кураторії на його пропозицію [555, 1921, ч. 1-3, с. 11-12; 581, 1921, ч. 195, с. 1-2]. Польська адміністрація, обмежуючи права українців, не допускала до шкіл катехитів, але Г. Хомишин опротестував у крайовій шкільній раді і добився позитивного результату [581, 1921, ч. 89, с. 3; ч. 151, с. 2].

Використовуючи легалізоване польською адміністрацією відзначення ювілею 60-х роковин з дня смерті Т. Шевченка (1921 р.), духовенство не тільки провело поминальні Богослужіння [552, 1921, ч. 1, с. 2; 579, 1921, ч. 1-5, ч. 7; 581, 1921, ч. 31, ч. 35, ч. 70, ч. 84-97, ч. 103; 591, с. 200], але й розпочало

відновлення мережі місцевих осередків товариств «Просвіта» та «Рідна Школа» [581, 1921, ч. 7, с. 1; ч. 27, с. 1]. На початку 1921 р. в межах Станиславівської єпархії було відновлено 95 читалень та 14 філій, зокрема в містах Богородчани, Борщів, Чортків, Гусятин, Снятин, Бучач, Коломия, Заліщики та ін. [581, 1921, ч. 158, с. 2; 682, с. 71]. Відновлення мережі українських товариств «Просвіта», «Сільський Господар», УПТ «Рідна Школа» у 1923 – 1925 рр. відбувалося за активної участі та підтримки греко-католицького духовенства [604, с. 366; 571, 1922, ч. 19-20, с. 158-159; ч. 27-28, с. 223; ч. 29-30, с. 241]. Наприкінці 1922 – на початку 1923 рр. польська адміністрація розпочала реєстрацію українських товариств, чим легалізувала їхню діяльність [130, арк. 1-4; 152, арк. 1-3; 177, арк. 1-2; 340, арк. 1-16; 558, 1923, ч. 39, с. 3]. Священики успішно проводили активну культурно-просвітню роботу, організували збірки пожертвувань на розвиток мережі українських приватних шкіл «Рідна Школа», організували кооперативи тощо [558, 1922, ч. 3; 1923, чч. 23, 48, 77, 83, 87, 100, 205]. Однак частка духовенства у названих товариствах поступово суттєво зменшується. Так, у Богородчанському повіті із 22 зареєстрованих староством товариств (читальні «Просвіти» і гуртки УПТ «РШ») священики очолювали чи входили до складу управ лише в 7 товариствах [177, арк. 2-5].

Тенденція до зменшення впливу греко-католицького духовенства на культурно-просвітницькі й економічні товариства у 1920 – 1925 рр. [152, арк. 3, 5, 8, 33-36; 567, 1924, ч. 2-3, с. 90-92, 101-103; ч. 6, с. 230-233; 558, 1923, ч. 210, с. 4], очевидно, стимулювало його до створення нової станової організації, незважаючи на наявність декількох церковних організацій (Товариство св. Апостола Павла, Товариство св. Апостола Петра, Товариство катехитів, Марійські товариства, Апостольства Молитви та ін.). У 1920 р. у клерикально-консервативних колах було підготовлено проект католицького товариства «Український християнський союз» (УХС), метою якого оголошено «освідомлювати народ про сучасні релігійні та суспільні кличі, а відтак виховувати його до зрозуміння суспільної реформи» [787, с. 7]. Натомість редактор «Ниви» запропонував закласти основи такої організації на базі

Товариства св. Апостола Павла [567, 1921, ч. 1, с. 1-3], але ця ідея не знайшла відгуку [567, 1921, ч. 4, с. 123-126; 581, 1921, ч. 61, с. 4; ч. 101, с. 3], а представництво духовенства окремих єпархій ГКЦ суттєво зменшилось [567, 1922, ч. 3-4, с. 143; 1923, ч. 6-7, с. 257]. У червні 1921 р. на засіданнях підготовчого комітету УХС відбулася дискусія: «Клерикальна політична партія чи аполітична католицька організація?». Але, попри зацікавлення ієрархів А. Шептицького та Г. Хомишина, ініціатори нового товариства припинили організаційну діяльність [787, с. 7-9]. Так само невдалою виявилась спроба створити навесні 1923 р. Християнсько-народну партію [787, с. 19-20].

У зв'язку із бойкотом виборів до польського сейму і сенату 1922 р. було відхилено ідею автономії Галичини як компромісу з Польщею, яку репрезентували о. Т. Войнаровський і єпископ Г. Хомишин [787, с. 15-16]. За антивиборчу агітацію у жовтні – листопаді 1922 р. було арештовано 76 священників і 2 богословів [61, арк. 11, 41-42, 49-50; 438, с. 38-257; 575, 1922, чч. 9-14]. Польська адміністрація ініціювала «угодовську» Українську хліборобську партію (УХП), яку очолив М. Ільків, покараний церковним судом священник з с. Бабин Львівської архієпархії [377, с. 66; 558, 1922, ч. 43, с. 2; 562, 1922, ч. 5, с. 6; 585, с. 855]. Більшість духовенства і прихильники нормалізації українсько-польських відносин С. Томашівський і єпископ Г. Хомишин різко відмежувалися від «угодовців» [77, арк. 1-2]. Г. Хомишин з представниками ГКЦ та українських політичних партій 5 листопада 1922 р. підписав спільне звернення «До всього культурного світу» [575, 1922, ч. 9, с. 1]. Незважаючи на урядовий терор, у виборах до сейму в цілому краї не голосувало 60 %, а до сенату – 63 % виборців [757, с. 164]. Суспільно-політична позиція духовенства єпархії під час виборів була солідарною із більшістю українського населення.

Криза в українському національному таборі на початку 1923 р. [758, с. 243-244] позначилась на політичних поглядах духовенства єпархії. Так, якщо старости в м. Станиславові й м. Коломиї ще якимось підкреслювали лояльне ставлення загалу духовенства, то старости у м. Косові, м. Снятині, м. Надвірній

і м. Богородчанах констатували переважно «рішуче ворожу щодо Польської держави» поведінку більшості священників [95, арк. 55, 58, 75, 80, 88, 90].

Чотирнадцятого березня 1923 р. рішенням Ради послів Антанти Польщі дозволено приєднати Галичину, що викликало гостру реакцію українського населення. Повітові староства розіслали парохіальним урядам заклики відправити урочисті Богослужіння з нагоди «врегулювання східних кордонів Польщі» [558, 1923, ч. 30, с. 2]. У відповідь Г. Хомишин наголосив, що «таке домагання переходить компетенцію світських влад», а священники не є «функціонарями Урядів світських» [555, 1923, ч. 4-6, с. 14-15]. Натомість владика закликав духовенство відправити Богослужіння «за упавших борців народних» та підтримати видання «Листа втрат з нашої визвольної війни» [555, 1923, ч. 4-6, с. 18-19]. Отже, вирішення питання державно-правового статусу Східної Галичини в березні 1923 р. започаткувало новий етап відносин Польської держави і ГКЦ, який з цього часу «характеризується протистоянням між ними в сфері національно-культурних прав українців» [810, с. 20].

У листі до лідера ХСП О. Барвінського 7 квітня 1923 р. Г. Хомишин писав: «Удар зісланий на нас за допустом Провидіння нехай буде великим упімненням, не треба попадати у зневіру або голосити сентиментальні нарікання, але взятися треба до позитивної праці в ім'я ідеї Христової. Лишень в тім можемо сподіватися побіди» [353, арк. 103].

З листопада 1922 р. єпископ долучився до обговорення умов Конкордату в рамках ватиканської комісії, до якої ввійшли представники ГКЦ [45, арк. 1-25; 59, арк. 3; 567, 1923, ч. 1, с. 20; 575, 1922, ч. 22, с. 4]. Тоді вдалося відкинути протегований польським єпископатом проект відкриття римо-католицької дієцезії в м. Станиславові [819, с. 168]. Серед інших проблем, що обговорювалися комісією, було питання земельної реформи, що викликала широкий резонанс в колах греко-католицького духовенства [59, арк. 3-7; 567, 1922, ч. 2, с. 75-76; 1923, ч. 1, с. 17-24; ч. 2, с. 53-57; 575, 1922, ч. 37, с. 3]. Для розробки умов Конкордату уряд 1924 р. почав збір даних про церковне землеволодіння. Так, у Станиславівському воєводстві більшість (48.887 моргів)

церковного землеволодіння складали ерекціональні землі як основа дотації духовенства, невелика частка (109 моргів) належала капітулі, а єпископський престол і духовна семінарія взагалі не мали землі [145, арк. 4-10].

Враховуючи визначені урядом 1923 р. невеликі розміри державних дотацій для духовенства [555, 1923, ч. 4-6, с. 17-18; ч. 10-12, с. 26-27; 558, 1923, ч. 88, с. 3], Г. Хомишин сприяв покращенню матеріального становища священиків. Так, було обмежено практику ліцитації (конкурсу на оренду) ерекціональних земель, що загрожувала втручанням адміністрації у заміщення парохій та передачею землі в оренду польським осадникам [135, арк. 37-58, 67-76, 202-218; 136, арк. 1-2]. Водночас владика обмежував практику продажу частини ерекціональних земель для оплати податків, відбудови церков і парохіяльних будинків [133, арк. 54; 145, арк. 1-2; 225, арк. 59-70; 555, 1923, ч. 4-6, с. 20-21; 562, 1923, ч. 4, с. 9-10; ч. 5, с. 4]. Дбаючи про матеріальне забезпечення духовенства, Г. Хомишин стимулював його до активної релігійної та суспільної діяльності.

Повернення митрополита А. Шептицького з Європи до Галичини 1923 р. було ускладнено його арештом у м. Познані. Тоді, імовірно, знову виник план «змін на митрополичому престолі» за участю Г. Хомишина [582, 1923, ч. 26, с. 1], але не був реалізований. На початку вересня 1923 р. у краї розпочалися акції протесту щодо арешту митрополита [558, 1923, ч. 119, с. 7; ч. 129, с. 2; ч. 163, с. 3-4]. Колективні листи протесту надіслало духовенство Єзупільського, Коломийського і Товмацького деканатів Станиславівської єпархії [62, арк. 24, 58-59, 114]. З жовтня 1923 р. на спільних конференціях ієрархів Галицької митрополії Станиславівський єпископ активно підтримав ідеї митрополита щодо місійної діяльності ГКЦ та скликання провінційного синоду [377, с. 69-72; 555, 1925, ч. 5-8, с. 29-31], але остання ідея не була реалізована.

Більшість духовенства Станиславівської єпархії підтримала ідеологічну платформу УНТІ, яка ґрунтувалася на основі ідей національно-територіальної автономії та «реальної органічної праці» в усіх ділянках суспільного життя із застосуванням легальних методів діяльності [758, с. 771-772]. Так, до складу

Ширшого народного комітету УНТП ввійшли священники Ю. Гірняк з с. Ямниці і С. Матковський із с. Боссири [558, 1923, ч. 40, с. 3]. Учасниками повітових з'їздів УНТП 1923 р. стали священники І. Чернодоля, О. Гуньовський, С. Гребенюк, Т. Вергун, І. Чолган, Й. Малицький (Борщівський повіт), І. Брикович, Т. Рак, С. Матковський, О. Гайовський (Гусятинський повіт), М. Фіголь, С. Гунчак (Чортківський повіт) та ін. [558, 1923, ч. 77, с. 2-3; ч. 78, с. 3; ч. 99, с. 1; ч. 115, с. 1; ч. 174, с. 4; ч. 181, с. 4]. На основі ідеї «позитивної, органічної праці» духовенство Станиславівської єпархії й розгорнуло свою суспільну діяльність у наступний період.

Спроби польської адміністрації змусити духовенство під загрозою штрафів і адміністративних арештів вести листування та метрики польською мовою на основі нового закону 1924 р. ієрархи ГКЦ розцінили як порушення «мирних взаємин між Церквою і Державою» [567, 1924, ч. 4, с. 142-143; 558, 1924, ч. 23, с. 3; ч. 24, с. 3-4]. Г. Хомишин, солідаризуючись із митрополитом, повторив розпорядження про ведення метрик українською мовою [555, 1923, ч. 1-3, с. 4; ч. 7-12, с. 25-26; 1924, ч. 10-12, с. 45; 1925, ч. 5-8, с. 33-34; 562, 1923, ч. 3, с. 5; 1924, ч. 1, с. 8-9; 1925, ч. 5, с. 9]. У квітні 1923 р. Станиславівське повітове староство відзначало, що чимало лояльних греко-католицьких священників провадять метрики українською мовою, а незначні штрафи не дають жодного результату [142, арк. 66]. Так, неодноразові штрафи за ведення метрик українською мовою сплачували, зокрема, М. Бровко з с. Рунгур, Л. Левицький з м. Печеніжина, Л. Порубальський з м. Делятина та ін. [92, арк. 31-38, 41-57, 63-64, 74, 83; 142, арк. 12, 14, 22-29, 34, 57, 60, 62; 143, арк. 2, 8-9, 11-15, 20, 23; 144, арк. 16, 45, 47, 63].

Суспільно-політична позиція духовенства Станиславівської єпархії упродовж 1923 – 1925 рр. поступово змінюється – від опору до лояльності. Так, за даними воеводства, святкові Богослужіння з нагоди свята польської конституції (3 травня) у 1923 – 1924 рр. не відправив жоден греко-католицький священник у Городенківському, Коломийському, Косівському, Надвірнянському, Печеніжинському, Станиславівському і Товмацькому

повітах; але у Богородчанському повіті з 24 священників у 1923 р. святкову літургію відправили 8, а 1924 р. – 21 священник [97, арк. 5-9, 11, 12, 22, 25-27]. З метою вивчення політичних настроїв греко-католицького духовенства польська адміністрація встановлює стеження поліції за активними священниками [98, арк. 10-11, 26], чернечим Чином Отців Редemptористів [185, арк. 2] і навіть за єпископом Г. Хомишиним [100, арк. 5].

У вересні 1924 р. Станиславівський воєвода Г. Юристовський надіслав урядові в м. Варшаві звіт, за даними якого, із 588 священників в межах воєводства 154 були «приявні і лояльні» до польської адміністрації, 108 – своєю поведінкою дали зрозуміти, що не вникають у політичні справи і присвятили себе виключно душпастирській праці, 126 – були прихильниками УНТП, але не давали підстав говорити про себе, як про ворогів Польської держави, натомість 200 священників не приховували своєї антипатії до Польщі. Воєвода зауважив, що найменша частка вороже налаштованих до влади священників є саме у Станиславівській єпархії, а найбільша – у Львівській архієпархії, що пов'язував з особливостями суспільної позиції ієрархів [713, с. 86-87].

Таким чином, Станиславівська єпархія у період інкорпорації Східної Галичини до Польщі (1919 – 1923 рр.) пройшла складний етап відновлення. В цей час Г. Хомишин підтримав ідею «автономізації» ГКЦ щодо Польської держави, провів заходи для кадрового оновлення єпархіальних органів (капітули, консисторії, деканальних урядів тощо), обґрунтував програму «позитивної праці на християнських основах», запровадив обрядові зміни (обов'язковий цілібат) та поступово еволюціонував до ідеї українсько-польського примирення. Духовенство, частина якого зазнала репресій з боку польської адміністрації за підтримку ідеї Української держави, пережило еволюцію суспільно-політичних поглядів від опору до «розумної лояльності», активно зайнялось релігійно-пастирською і культурно-просвітницькою діяльністю (в рамках церковних та світських товариств), спрямованою на утвердження християнських принципів і української національної ідеї.

Тенденція до зменшення частки і впливу духовенства в існуючих товариствах спонукала до пошуку ідеї нової консервативно-клерикальної організації.

3.3 Суспільно-політичні та релігійні процеси в дієцезії в умовах Конкордату

Розвиток Станиславівської єпархії в наступний період, рубежами якого є, з одного боку, ратифікація Конкордату 1925 р., а з іншого – початок Другої світової війни 1939 р., відбувався в умовах нової моделі церковно-державних відносин у Польській державі. У цей період правовий статус і розвиток ГКЦ регламентували Конкордат між Польщею та Апостольським Престолом 1925 р. та конституція Польщі 1921 р. Водночас значний вплив на практику церковно-державних відносин справляла суспільно-політична ситуація в Галичині.

Конкордат між Апостольською Столицею і Польською Республікою, підписаний 10 лютого 1925 р. і ратифікований 2 червня 1925 р., дозволив, з одного боку, визначити правовий статус і структуру Греко-Католицької Церкви в межах Польської держави на основі державного та канонічного права (ст. 1, 9, 11, 14-17, 19-21, 24, 26), а з іншого – забезпечував лояльність єпископату і духовенства через обов'язкову присягу на вірність Польщі (ст. 12, 20, 22) [555, 1925, ч. 9-12, с. 41-58]. Завдяки Конкордату, який став «юридичною базою» діяльності ГКЦ, як зауважує І. Пилипів, «польський уряд визнавав духовенство ГКЦ виразником інтересів українців Східної Галичини» [819, с. 170].

Зміст Конкордату викликав неоднозначну реакцію серед ієрархії та духовенства ГКЦ. Єпископ Г. Хомишин взяв участь у обговоренні положень Конкордату на нараді 19 березня 1924 р. у м. Львові [703, с. 52] і на спільній конференції ієрархів 8 травня 1925 р. Тоді було висловлено деякі зауваження щодо окремих статей Конкордату (ст. 8, 14, 15, 19-21, 24) [377, с. 76-78]. Критичні зауваження щодо положень Конкордату про порядок призначення на пастирські посади, процедури ведення метрик, регулювання церковного землеволодіння (ст. 9, 11-13, 19-21), що «діймаюче дотикають» ГКЦ, висловили учасники деканальних соборчиків [4, арк. 1-5; 63, арк. 1, 5, 9, 10; 65, арк. 1-9].

Нова модель державно-церковних відносин на основі Конкордату 1925 р. позначилась на релігійно-пастирській і суспільній діяльності ієрархії та духовенства Станиславівської єпархії. Конкордат 1925 р., на думку О. Єгрешія, став «визначальним рубежем у суспільно-політичній діяльності станіславівського владики» [703, с. 53]. Відтак Г. Хомишин, схилиючись у суспільно-політичних поглядах до ідеї українсько-польського порозуміння і формування шляхом «органічної праці» української автономії в складі Польщі, обґрунтовує й реалізує в Станиславівській єпархії «окцидентальну» модель розвитку, зокрема, через утвердження «обрядових інновацій», підготовку у місцевій духовній семінарії нового покоління священників у стані celibату, створення та координацію діяльності релігійно-церковних товариств і клерикальних партій. Його пастирська та суспільна діяльність у 1925 – 1939 рр., спрямована на «духовну реформу» в межах довіреної йому єпархії, поступово приводить до формування феномену «Станиславівського табору», під яким сучасники владики розуміли певну «автономність» розвитку релігійно-церковного життя Станиславівської єпархії в структурі Галицької митрополії [4, арк. 1-10; 109, арк. 4-4 зв.; 606, с. 76-78, 311; 604, с. 123-124; 891, с. 290-291], а сучасні історики трактують як «практику і традицію локальної релігійної культури, яку плекав місцевий єпископ, блаженний Григорій Хомишин» [852]. Водночас суспільна діяльність єпархіального духовенства, абсолютна більшість якого вже розв'язала проблему національної ідентифікації на користь українства, обумовлювалася особливостями суспільно-політичної ситуації.

Г. Хомишин поступово дистанціювався від А. Шептицького у процесі здійснення окремих релігійно-церковних реформ. Так, змушений погодитись із резолюцією спільної конференції ієрархів Галицької митрополії 8–9 травня 1925 р. щодо реформи календаря як «небезпечного експерименту» [377, с. 78], Станиславівський єпископ у листуванні з митрополитом дав зрозуміти, що залишається непохитним у справі celibату [38, арк. 120]. Зберігаючи солідарність з А. Шептицьким і Й. Коциловським у багатьох рішеннях спільних конференцій ієрархів Галицької митрополії у 1925–1937 рр. [377, с. 76-92],

Г. Хомишин продовжує категорично обстоювати власні погляди на суспільно-політичні та релігійно-церковні процеси. Провідною ідеєю стає переконання у потребі зміцнювати обрядову єдність з Апостольським Престолом як противагу поширенню ворожих до ГКЦ ідеологій і рухів – як політичних (радикалізм, радянфільство, атеїзм), так і релігійних (православ'я, протестантизм).

У пастирському листі «Про грозячі небезпеки» 1925 р. Г. Хомишин переконував, що в актуальній суспільно-політичній ситуації кращим виходом для українців Галичини є залишитись в складі Польщі, аніж спровокувати радянфільство й опинитись в складі СРСР, де «більшевизм» з його атеїстичною ідеологією, попри «успіхи українізації», «допроводжує нарід на Україні до стану звичайної худоби» [492, с. 2, 12]. Прагнучи нейтралізувати «затії більшевизму і сектантства» та зберегти вплив ГКЦ на суспільне життя [377, арк. 79], єпископ вдається до рішучих дій, спрямованих на формування нового покоління духовенства.

На початку 1925 р. у духовній семінарії в м. Станиславові на чолі з ректором А. Бойчуком продовжувалася підготовка кандидатів до священства у стані цілібату; при семінарії діяло Товариство безженних священників, яке очолював о. Ф. Щепкович. Але офіційне оголошення єпископом Й. Коциловським наміру введення цілібату у Перемишльській єпархії знову викликало хвилю протестів: у січні – лютому 1925 р. у містах Львові, Перемишлі, Станиславові, Коломиї відбулися «довірочні наради» та народні віча, на яких висловлено протест щодо цілібату [37, арк. 1-18]. У м. Станиславові в цій акції взяло участь близько 600 осіб, переважно селян [38, арк. 120]. Учасники віче закликали ієрархів припинити «примусове» запровадження цілібату, що «суперечить історичній традиції і може зашкодити Греко-Католицькій Церкві» [4, арк. 5-7; 64, арк. 4-8].

Вже 11 березня 1925 р. студенти 1–3 курсів Станиславівської духовної семінарії, підтримуючи студентів-богословів у м. Перемишлі, виступили із протестом: вручили «меморіал» віце-ректору І. Слезюку й покинули навчання [67, арк. 1-2]. Організатори «сецесії» в м. Станиславові звернулися до

Г. Костельника з проханням організувати таку ж акцію, але той відмовився, бо «у Львові нема целібату» [785, с. 315-316]. У відповідь Г. Хомишин у відозві до духовенства 11 квітня 1925 р. наголосив, що «ніякі самозванчі і непокликані трибунали, ареопаги і комітети» не мають права йому «диктувати» [491, с. 13-14]. Наполегливе запровадження целібату, на думку О. Єгрешія, зумовлювалася прагненням владики захистити українців від комуністичних впливів СРСР, внаслідок чого питання целібату «вийшло за рамки суто релігійної, фактично переросло в суспільно-політичну проблему» [703, с. 58-59].

Рішуча позиція владики дала позитивний результат. Поступово за увесь період реалізації «целібатної реформи» до початку Другої світової війни внутрішня структура духовенства Станиславівської єпархії значно змінилась: частка celibatів (безженних) невпинно зростала від 108 священників у 1927 р. до 136 у 1929 р., 154 у 1931 р., 190 у 1935 р. і, нарешті, 245 священників у 1938 р.; частка одруженого духовенства скоротилася відповідно з 303 до 222 священників (Додаток Е.2) [439, с. 144-145; 440, с. 168-169; 441, с. 176-177; 442, с. 192-193; 443, с. 184-185]. Вказані структурні зміни привели до формування нового покоління духовенства єпархії, вивели на перший план релігійно-пастирську працю. Про це свідчить зростання у парафіях мережі релігійних організацій – осередків Апостольства Молитви, братства Серця Христового, братств тверезості. Водночас «целібатна реформа», як згодом визнали сучасники, дала добрі плоди в період насильної ліквідації і формування катакомбної ГКЦ, посилюючи її опірність радянському тоталітарному режимові [785, с. 317].

У контексті «духовної реформи» Г. Хомишин звернув увагу на розвиток монастирів. Так, якщо 1913 р. в єпархії було 4 монастирі отців Василіян, 1 монастир сестер Василіянок, 13 домів сестер Служебниць Пречистої Діви Марії [437, с. 290-294], то вже в 1938 р. діяли 6 монастирів отців Василіян, 1 монастир отців Редemptористів, 1 монастир отців Студитів, 1 монастир сестер Милосердя св. Вінкентія і Павла, 2 монастирі сестер Василіянок, 30 монастирів сестер Служебниць ПДМ, 1 монастир сестер Мироносиць, 4 доми сестер

Пресвятої Родини, 2 доми сестер Йосафаток [443, с. 178-190]. За сприяння владики, зокрема, 1935 р. парафію в м. Станиславові «на Майзлях» передано під опіку отців Василіян [123, арк. 5].

Одним з наслідків «целібатної реформи» була гостра дискусія між прихильниками орієнтальної (просхідної) й окцидентальної (прозахідної) течій в ГКЦ, духовними лідерами яких вважалися А. Шептицький і Г. Хомишин [635; 807, с. 407-408; 853]. Дискусія щодо «целібатної реформи» відображена в низці полемічних творів. У 1924 р. Товариство безженних священників опублікувало брошуру «Жонатий клир а безженство клиру», в якій анонімний автор гостро критикував одружене духовенство як «головного виновника наших невдач» [529, с. 11]. У відповідь часопис «Нива» опублікував статтю «Respite finem...» о. Г. Костельника та о. В. Лаби, які підкреслювали, що запровадження целібату «грози́ть катастрофою для унії» і «нешастям для... народу» [540; 567, 1924, ч. 4, с. 110-128]. Продовжили критику целібату анонімний автор-москвофіл у брошурі «Въ защиту женатого духовенства» [525], письменник А. Чайковський [545], анонімний автор брошури «Заходи коло введення целібату в нашім духовенстві» [530], о. Я. Тарнавський в статті «Наша оборона» [567, 1924, ч. 5-6, с. 153-169; ч. 7-8, с. 216-227]. Спроби о. М. Коритка з с. Холоєва виступити на захист целібату [534] викликали різку критику о. Г. Костельника [567, 1925, ч. 4 с. 136-139]. Учасники дискусії виходили за межі обрядових питань, обговорювали поєднання пастирських і суспільних функцій священників. Внутрішні суперечності в ГКЦ 1920–1930-х рр., на думку одного з священників, були наслідком діяльності «архикатоликів», котрі «вибирали собі одного Епископа, щоби за його плечима вести позакулісову працю проти другого» [109, арк. 4-4зв]. Характеризуючи діяльність Станиславівського владики, часопис «Нива» з нагоди 25-літнього ювілею його єпископства констатував, що Г. Хомишин «у цілій нашій суспільности відомий як людина залізної волі, як невсипущий працівник, місіонар Божого слова, а понад усе як найвизначніший ревнитель і представник т. зв. «західного курсу» в нашій Церкві, який то курс Він перший став вести пляново і систематично» [567, 1929, ч. 7-8, с. 313].

Одним з наслідків «целібатної реформи» й дискусії «орієнталістів» та «окциденталістів» в ГКЦ було поширення протестантизму в межах Станиславівської єпархії. З цього приводу письменник А. Чайковський з м. Коломиї в листі до митрополита А. Шептицького (1932 р.) писав, що провина за поширення «сектантського руху» на Покутті лежить на Станиславівському єпископові «через його дивоглядне поведіння і розпорядки» [78, арк. 7 зв., 8]. Так, восени 1925 р. священник з с. Малих Кам'янок Володимир Федів перейшов з-під юрисдикції ГКЦ до громади лютеранського віросповідання в передмісті Коломиї – Багінсбергу [555, 1926, ч. 1-3, с. 1-3]. Причиною переходу В. Федіва на протестантизм дописувач «Діла» вважав покарання священника Г. Хомишиним за запровадження української мови у Богослужінні [558, 1925, ч. 178, с. 3]. Але насправді ж, як встановив Коломийський декан О. Русин, В. Федів керувався передусім матеріальними мотивами, тому відкинув усі пропозиції примирення [70, арк. 3-4]. Крім цього, були й інші факти переходу греко-католиків на протестантизм [111, арк. 21]. У 1930-х рр. в межах Станиславівської єпархії, у Богородчанському, Станиславівському, Надвірнянському, Снятинському і Товмацькому повітах, сформувалися декілька осередків аугсбурзько-євангелицького й гелвецького визнання, українсько-євангельської церкви, християн віри євангельської, баптистів, дослідників Святого Письма [108, арк. 175-189]. Але частина з них втратили свою популярність і поступово занепали [78, арк. 7зв; 111, арк. 22-23]. Окремі священники успішно проводили агітацію проти «релігійних сект» [124, арк. 30], а Товариство безженних священників у м. Станиславові видало декілька брошур, у яких спростовували їх віровчення й утверджували основи віри греко-католиків [535; 537; 543]. Фактор протестантизму спонукав Г. Хомишина до продовження «духовної реформи», а духовенство Станиславівської єпархії – до активнішої душпастирської праці.

Владика Г. Хомишин подбав про зміцнення організаційної структури Станиславівської єпархії від капітули до деканальних урядів. У цей період, відповідно до умов Конкордату 1925 р. (ст. 11) [555, 1925, ч. 9-12, с. 47],

вперше в історії єпархії 24 листопада 1929 р. професор богословського ліцею і духовної семінарії о. д-р І. Лятишевський іменований єпископом-помічником з почесним титулом єпископа Ададейського (Додаток Д.4), а 26 січня 1930 р. отримав хіротонію з рук єпископів Й. Коциловського, М. Будки і Г. Хомишина [555, 1929, ч. 10-12, с. 25-26; 1930, ч. 1-3, с. 6-7; 441, с. 7].

Упродовж 1925–1930 рр. відбулися масштабні кадрові зміни в складі єпархіальних органів. Так, на початку 1925 р. до складу капітули входили архипресвітер-мітрат І. Гордієвський, архидиякон І. Литвинович, кустош І. Гробельський, соборний крилошанин Ф. Щепкович; вакантними залишались дві посади соборних крилошан і шість посад почесних крилошан. Функції радників і референтів консисторії, крім них, виконували А. Войтіховський, Є. Шмериківський і В. Бабин [438, с. XV-XVII]. У 1926–1927 рр. капітула зазнала втрат – померли І. Литвинович, І. Гробельський, І. Гордієвський. Поступово вакантні місця займали: Ф. Щепкович – архидиякона (1927 р.), Я. Медвецький – крилошанина (1925 р.) і кустоша (1927 р.), Д. Стек – крилошанина (1925 р.), І. Лятишевський – крилошанина (1927 р.) [439, с. VII-IX; 440, с. 7-9]. Врешті, в 1929–1930 рр. було повністю сформовано склад капітули: архипресвітером і генеральним вікарієм став єпископ-помічник І. Лятишевський, архидияконом – Ф. Щепкович, кустошем – Я. Медвецький, соборними крилошанами – Д. Стек, А. Бойчук і Р. Лободич; почесними крилошанами – В. Баран, Г. Литвинович, А. Войтіховський, І. Порайко, О. Русин, А. Чемеринський, Т. Паливода та І. Плав'юк (Додаток Д.5) [441, с. 7-8; 555, 1930, ч. 7-9, с. 71]. Паралельно кадрові зміни відбулися в складі консисторії і церковного суду, де функції референтів і суддів виконували згадані крилошани (Додатки Д.6, Д.8). Описані кадрові ротації в Станиславівській капітулі ознаменували не тільки просту зміну поколінь, але й втрату впливу москвофілів (І. Литвинович, Я. Медвецький) і утвердження генерації «окцидентального» напряму (А. Бойчук, В. Баран, І. Лятишевський).

На рівні деканальних урядів упродовж 1925–1938 рр. також відбулися поступові кадрові зміни, обумовлені природними чинниками (смерть

священиків, переміщення по парафіях). Більшість призначених 1919–1920 рр. деканів, за деякими винятками, продовжували виконувати свої обов'язки аж до початку Другої світової війни (Додаток Д.9) [419, с. 16-26]. Деякі кадрові ротації відбулися серед віце-деканів, духівників деканатів, комісарів у шкільних справах і делегатів до окружних шкільних рад [439, с. XII, 1-120; 442, с. 27-160; 555, 1935, ч. 7-9, с. 36-41]. У вересні 1925 р. обрано новий склад деканальних делегатів церковного товариства «Інститут Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії» [555, 1925, ч. 9-12, с. 65-67]. Варто додати, що на деканальному рівні організаційної структури Станиславівської єпархії відображалися тенденції еволюції суспільно-політичних поглядів і напрямів суспільної діяльності духовенства, що проаналізуємо нижче.

В 1925 р. у суспільному житті українців Галичини відбуваються значні зміни: формується нова партійна система (репрезентована УНДО, УХСП, УРП та ін.), визріває ідея автономії Галичини в складі Польської держави, набуває визнання ідея «позитивної органічної праці», поступово «легалізується» мережа українських товариств. Перехід українських політичних партій на позиції автономізму створював умови для легальної боротьби за національні права українського народу в Східній Галичині.

За таких обставин ієрархія та духовенство Станиславівської єпархії розгорнули суспільну діяльність, спрямовану на збереження національної ідентичності українців. У вересні 1925 р. Г. Хомишин підтримав протест митрополита до воєводства з приводу порушення староствами «автономії церкви» у справі української «урядової мови парохіяльних урядів» [555, 1925, ч. 9-12, с. 73-74]. При кожній нагоді, зокрема, під час «зелених свят» (Зіслання Святого Духа), єпископ підтримував збірку пожертвувань для інвалідів УГА, «жертв твердого громадянського обов'язку» [555, 1926, ч. 7-9, с. 43; 1927, ч. 1-3, с. 14-15]. Священики продовжували вшановувати полеглих воїнів УГА, зокрема, через відправу панахид на могилах [104, арк. 4]. Щодо «відправлювань Богослужень урядових» Г. Хомишин в січні 1927 р. звернув увагу духовенства, що, крім передбаченого ст. 8 Конкордату Богослужіння в день конституції

Польщі, «ніякий свіцкий урядник державний, як некомпетентний, не має права домагатись від духовенства відправлювання Богослужень без згоди, дозволу і зарядження» самого єпископа [555, 1927, ч. 1-3, с. 9]. Згодом, у червні 1928 р. він заборонив допускати представників державної влади навіть для перевірки діяльності греко-католицьких сиротинців і захоронок [555, 1928, ч. 7-9, с. 67].

Захищаючи права українців у сфері освіти, священники виступили проти утравістичних (двомовних) шкіл, вимагали за підтримки Головної управи УПТ «Рідна школа» збереження україномовних шкіл [101, арк. 2, 15, 57]. Особливу позицію зайняв єпископ у справі метрик: з одного боку, підкреслював, що священники не є «державними урядовцями», а метрики є передусім церковними актами; з іншого – розпорядився вести метрики латинською мовою, а їх копії видавати, залежно від рівня інстанції, українською та польською мовами [555, 1930, ч. 7-9, с. 55-63; 1935, ч. 1-3, с. 7-8]. Отже, єпископ і духовенство єпархії виступили на захист авторитету ГКЦ і національно-культурних прав українців.

В умовах кризи в українському національно-політичному таборі, що завершилася створенням 1925 р. Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), в середовищі духовенства ГКЦ обговорювалися власні суспільно-політичні проекти щодо створення консервативної клерикальної організації. Однак спершу значна частина духовенства підтримала нову політичну силу, окремі священники увійшли до складу керівних органів УНДО [758, с. 302-303], зі свого боку УНДО в програмних документах визнавало ГКЦ «національною Церквою Галицьких Українців» й закликала духовенство «до самоорганізації і до найінтенсивнішої участі в громадському життю нації» [71, арк. 1-2]. Поступове становлення мережі УНДО на фоні боротьби з УСРП за впливи на маси супроводжувалося підтримкою духовенства. До кінця 1926 р. УНДО діяло вже в усіх трьох воєводствах Галичини [758, с. 316-318].

В середовищі молодшої генерації духовенства, як зауважив Львівський воєвода, сформувалося дві групи, навколо яких обговорювалася ініціатива створення клерикальної організації в Галичині: перша була об'єднана навколо Товариства св. Апостола Павла (розпущеного в грудні 1925 р.) і Товариства

катехитів, друга – «в дієцезії Станиславівській серед молодих священників, відданих єпископові Хомишину» [102, арк. 56]. 4 серпня 1925 р. у м. Львові відбувся установчий з'їзд Української християнської організації (УХО), головою якої на пропозицію Г. Хомишина обрано о. Т. Галущинського ЧСВВ [55, арк. 4; 342, арк. 24-24 зв.]. Зосередження прихильників клерикально-консервативного напрямку навколо УХО засвідчили певну «політизацію» обрядової дискусії між окциденталістами та орієнталістами, хоча УХО позиціонували як релігійну, а не політичну організацію, покликану «згуртувати всіх християн-католиків» без огляду на «стан і приналежність партійну» так, щоб політичні партії «у своїй практичній діяльності все і всюди виступали згідно з духом і наукою католицької Церкви» [566, с. 1-2].

Для розвитку мережі УХО та видання часопису «Нова Зоря» Г. Хомишин виділив значну фінансову допомогу, а на редактора часопису запросив спершу о. Т. Галущинського ЧСВВ, а з 1928 р. – відомого публіциста О. Назарука [103, арк. 68; 604, с. 76-78]. Під час реколекцій духовенства 5-10 жовтня 1925 р. і в березні 1926 р. владика закликав до створення місцевих осередків УХО [103, арк. 24; 555, 1926, ч. 4-6, с. 25-26], священникам розіслано спеціальні інструкції щодо їх організації [520].

До кінця грудня 1925 р. осередки УХО засновано в містах Снятині, Рогатині, Долині, Калуші та Печеніжині. Так, у м. Снятині ініціативу проявили парох І. Оренчук і катехит Я. Дутчак, у м. Печеніжині – катехит К. Левицький і парох Л. Левицький [103, арк. 7, 23, 26]. У січні 1926 р. осередок УХО засновано в м. Станиславові, очолили його крилошанин Д. Стек та парох с. Ямниці Ю. Гірняк, його членами стали «з обов'язку всі священники гр.-кат. обряду в повіті» [103, арк. 43]. В липні 1926 р. парох і декан у м. Коломиї о. О. Русин заснував осередок УХО для нейтралізації впливу УСРП і «українсько-євангелицького руху» [103, арк. 69]. У Тернопільському воєводстві ініціаторами заснування осередків УХО були о. Ю. Плешкевич з с. Устя Зеленого Бучацького повіту, член проводу УХО, та о. М. Туркевич з с. Поникви Бродського повіту [342, арк. 1-2, 5].

З ініціативи Г. Хомишина налагоджується співпраця УХО та УНДО, що могла бути корисною в знешкодженні впливу УСРП. Так, до складу керівного органу УНДО ввійшли представники УХО І. Волянський, священники Й. Проць, Ю. Гірняк, П. Городецький [103, арк. 69]. Але значна частина священників, симпатизуючи УНДО, не поспішала до організації осередків УХО. Так, на соборчику Богородчанського деканату в липні 1926 р. вирішено «впливати на селян в дусі гасел УНДО», а не УХО [758, с. 318]. Слабку самоорганізацію духовенства в рамках УХО в Товмацькому повіті пояснювали недостатньою кількістю її прихильників серед селянства [102, арк. 36]. В більшості повітів Тернопільського воєводства осередків УХО взагалі не було засновано [342, арк. 6-33]. Внаслідок цього до складу всіх осередків УХО в серпні 1926 р. входили лише понад 100 членів [103, с. 70].

З 1927 р. у відносинах УХО з УНДО виникла криза, спричинена начебто схильністю Г. Хомишина до «угодовства». Під час виборів до польського сейму в березні 1928 р. більшість духовенства віддала перевагу кандидатам від УНДО. Так, священник В. Пеллих з с. Остра організував у Буцацькому повіті передвиборче віче за участю діячів УНДО [343, арк. 9]. Священник М. Ганушевський з с. Угорники Станиславівського повіту взяв участь у виборах як кандидат від УНДО і був обраний послом сейму [594, с. 5]. Парох с. Чабарівки на Гусятинщині о. А. Малиновський очолив повітовий комітет УНДО [558, 1924, ч. 23, с. 4]. Внаслідок виборів 1928 р. УХО політично «збанкрутувала».

У травні 1928 р. ЦК УХО схвалив запропонований Г. Хомишиним проект автономії Східної Галичини в складі Польщі, що в УНДО знову розцінили як «угодовство» [624, с. 195]. Тоді ЦК УНДО направив до голови УХО листа з вимогою «негайного звернення з угодного напрямку і взагалі занедбання політики» у часописах «Нова Зоря» і «Правда» [105, арк. 9]. Голова УНДО Д. Левицький переконував провід УХО в тому, що концепція «реальної політики» є небезпечною. Але Головна управа УХО на засіданні 29 квітня 1928 р. відхилила заклик УНДО і постановила «затвердити дотеперішній

ідеологічний напрям «Нової Зорі»» [47, арк. 9-11; 758, с. 449]. Це привело до розриву відносин між УХО та УНДО [789, с. 96-97]. Надалі УХО не проявляла активності, а УНДО, здобувши декілька мандатів у сеймі, розгорнуло кампанію народних віче для популяризації ідеї «органічної праці» [105, арк. 12; 785, с. 425]. Так, посол сейму о. М. Ганушевський на одному віче 1928 р. закликав духовенство до організації кооперації, створення осередків товариств «Просвіта» та «Рідна Школа», адже «тільки ця дорога може довести до покладеної мети (незалежної держави. – *Р. Д.*)» [105, арк. 14-14 зв.].

Духовенство єпархії розгортає працю в культурно-просвітницьких й економічних установах. Так, священики В. Микитюк і Л. Скобельський в Старих Кутах на Косівщині, розвиваючи діяльність читальні «Просвіти» під гаслом «через самостійність господарську до політичної», сприяли зростанню її членів (200 осіб), сформували велику бібліотеку, заснували кооператив «Господарська спілка» і касу Райффайзена [126, арк. 55-56; 127, арк. 35, 71]. В. Добрянський у м. Чернелиці на Городенківщині відновив читальню «Просвіти» й заснував кооперативу «Згода» [596, с. 182-183].

Але поступово в культурно-просвітницьких товариствах зростає вплив радикальних політичних сил (УСРП, УСДП) та зменшення ваги духовенства. Спостерігаючи тенденцію «радикалізації», Станиславівський єпископ ініціює створення товариства під проводом Церкви. У квітні 1927 р. Г. Хомишин своїм розпорядженням зобов'язував духовенство засновувати парохіяльні бібліотеки, фонди яких поповнювати виданнями Отців Василіян і Редемптористів, часописами «Місіонар», «Нова Зоря» та ін. [555, 1927, ч. 4-8, с. 23-27]. Владика звернув увагу священиків на порядок добору книг і преси до церковних бібліотек, підкреслюючи їх відповідність вченню Церкви [555, 1930, ч. 1-3, с. 11-12]. У 1926 р. він заборонив поширення часопису «Голос дяків» у м. Коломиї за те, що «редагований в духу антицерковнім, антикатолицьким, майже большевицьким» [555, 1927, ч. 1-3, с. 10], а в січні 1928 р. – часопис «Український голос» за публікацію скарги інтелігенції на єпископа Й. Коциловського до Риму [555, 1928, ч. 1-3, с. 16-18].

Проте більшість духовенства єпархії, як визнав владика, не виявляла ентузіазму до створення парохіяльних бібліотек [106, арк. 2]. У грудні 1931 р. Г. Хомишин розпорядився провести «місяць католицької преси», під час якого виголосити проповіді «на тему злої і доброї преси», поширювати часописи «Нова Зоря», «Правда», «Місіонар», «Наш Приятель» і «Бескид» [555, 1931, ч. 10-12, с. 25-27]. Але, як знову з прикрістю констатував владика, «загал духовенства... не старається поширювати католицької преси, а навіть її не читає» [555, 1935, ч. 1-3, с. 3-4].

В грудні 1927 р. Г. Хомишин виступив з передвоєнним проектом статуту українсько-католицького товариства молоді «Єдність», яке ставило за мету підтримувати християнську віру молоді, плекати «любов до української народности і вітчизни», а серед відзнак товариства були «ленти синьо-жовті, герб України... і прапор з образом святого...» [555, 1928, ч. 1-3, с. 8-16]. Товариство «Єдність», на думку І. Пилипіва, акумулювало в собі окремі елементи товариств «Пласт», «Сокіл», «Луг», проте, як і УХО, не отримало належної підтримки [624, с. 172]. Акцентуючи на релігійному аспекті національного відродження українського народу, Г. Хомишин у лютому 1928 р. засновує ще одне церковне товариство – «Суспільне панування Найсвятішого Серця Ісуса в християнських родинах», єпархіальним директором якого призначив крилошанина Д. Стека [555, 1928, ч. 4-6, с. 33-56]. Водночас він заборонив священикам відвідувати «публічні бали» та проводити «великодні гагілки на площі около церкви» [555, 1928, ч. 4-6, с. 60-61].

Григорій Хомишин у грудні 1928 р. констатував, що його заклик на конференції деканів «до основи парохіяльних читалень, бібліотек, церковних кооператив і склепів» не знайшов достатньої підтримки духовенства, більше того, на одному з деканальних соборчиків викликав обурення [106, арк. 2 зв.]. Тому єпископ наказував, щоб з усіх установ, де «є напрям ворожий Церкві і вірі, наколи неможливо... змінити», священики зобов'язані «під канонічним послухом» вийти, а «натомість мають старатися о основи таких же установ під забезпеченим впливом Церкви» [106, арк. 4]. Однак на заклик

владики духовенство майже не зреагувало, адже чимало священників були переконані, що зможуть краще впливати на світські товариства «зсередини». Так, Богородчанський декан о. К. Білинський залишився членом товариств «Сокіл» і «Відродження», повітового комітету УНДО, очолював філію товариства «Просвіта», підтримував таємні зв'язки із членами ОУН [150, арк. 90].

З метою вивчення суспільно-політичних настроїв і «релігійно-морального стану в парафіях Станиславівської єпархії» Г. Хомишин почав збирати інформацію про світські та церковні установи, часописи, книги і брошури тощо [106, арк. 4]. Так, станом на 1928 р. із 75 облікованих періодичних видань, які були поширені в єпархії, найбільшою популярністю користувалися часописи релігійного характеру «Місіонар» (7921 читачів), «Правда» (2295), «Наш приятель» (1318), радикальні видання «Народня справа» (2254), «Громадський голос» (1024) і «Новий час» (830); середній рівень популярності займали часописи «Нова Зоря» (469 читачів), «Неділя» (477), «Свобода» (372), «Діло» (327). Серед релігійних і світських установ у Станиславівській єпархії найбільш популярними були читальні «Просвіти» (517) і кооперативи (512), менший рейтинг займали гуртки «Апостольства Молитви» (151), значно нижчий – парохіяльні бібліотеки (68), товариства «Луг» (62) і «Соколи» (32), гуртки УПТ «Рідна школа» (22) і товариства «Сільський господар» (20) [555, 1930, ч. 1-3, с. 14-17]. Наведена статистика засвідчила поширення в більшості культурно-просвітницьких та економічних установ ідей «радикалізму», які шкодили авторитету ГКЦ в суспільстві.

У зв'язку з цим Г. Хомишин у відозві до духовенства Станиславівської єпархії 8 грудня 1928 р. піддав критиці діяльність світських товариств, стверджуючи, що у багатьох з них «засів сельробівський та радикальний дух», тому рекомендував священникам припинити співпрацю з ними [493, с. 7-8]. В 1928 р. єпископи Г. Хомишин і Й. Коциловський в знак протесту щодо «радикалізму» відкликали делегатів до Головної управи УПТ «Рідна школа» [555, 1931, ч. 1-3, с. 7]. У цей час побороти «радикалізацію» намагалися УНДО

й самі культурно-просвітницькі товариства. Так, повітовий комітет УНДО в м. Станиславові в грудні 1928 р. звернувся до духовенства повіту із закликом «надати народного характеру «Просвітам» і не допустити, аби непевні люди входили до їхніх рядів» [105, арк. 43]. Головний Виділ «Просвіти» у 1928–1929 рр. у Станиславівському воєводстві призупинив діяльність 28 читалень, де переважали впливи «Сельробу» [608, с. 463-464; 683, с. 63]. Але успіхи були незначними. Г. Хомишин у пастирських листах 1930 – 1931 рр. продовжував констатувати поширення «большевицьких предтеч, котрі звать себе комуністами, сельробами т.є. соціялістами і радикалами», «всякого рода сектантів» й «агітації шизматицької», котрі «воюють проти Католицької Церкви» [494, с. 8-9; 555, 1931, ч. 1-3, с. 2-8]. У Коломийському повіті 1932 р. читальні «Просвіти» перебували під впливом «Сельроб-єдність» у 4 гмінах на 80-90 %, у трьох – на 60 %, у двох – на 40 % [157, арк. 47]. В окремих селах Коломийського і Косівського повітів були прихильники старо-русинського руху [158, арк. 8, 9, 21, 30].

Окреслені тенденції спонукали до пошуку нових засобів «духовного оздоровлення» суспільства. Г. Хомишин зосередився на запровадженні в Станиславівській єпархії Католицької Акції, котра, на його переконання, здатна вивести українське суспільство з глибокої духовної кризи [568, 1928, 10 червня]. На конференціях ієрархії ГКЦ у Ватикані 1929 р. і м. Львові 1931 р. владика бере активну участь в обговоренні проблем організації Католицької Акції в кожній єпархії Галицької митрополії [110, арк. 8а; 636, с. 1-16]. У вересні 1932 р. 10 делегатів зі Станиславівської єпархії взяли участь в нарадах щодо Католицької Акції в м. Львові [111, арк. 60]. Поступово виявилися розбіжності щодо методів розвитку Католицької Акції: А. Шептицький виступав за створення загального координаційного органу в Галицькій митрополії, а Г. Хомишин був прихильником єпархіального контролю [703, с. 107].

Загострення суспільно-політичної ситуації в Галичині 1930 р., пов'язане з саботажними акціями ОУН, політикою «пацифікації» і встановленням

диктатури Ю. Пілсудського [757, с. 182], негативно позначилося на політичних настроях духовенства єпархії. Внаслідок акції «пацифікації» з 1 липня до 1 грудня 1930 р. у Львівському, Тернопільському і Станиславівському воєводствах було арештовано 1739 осіб, з них 1143 – віддано до суду [896, с. 123]. Так, у Богородчанському повіті було арештовано пароха с. Ляхівців П. Городецького, в якого при обшуку виявлено брошури КПЗУ, і пароха с. Старуні І. Корсана, в якого знайшли часопис ОУН «Сурма» [108, арк. 45]. У Городенківському повіті за звинуваченнями у зв'язках із УВО та збір коштів на «Бойовий фонд» арештовано священників М. Грималюка з с. Тишківців, О. Рибіцького з с. Петрова й І. Пісецького з с. Корнева, але їх згодом звільнено за рішенням суду [108, арк. 49]. Особа о. І. Пісецького привернула увагу поліції тому, що його сини Данило, Захарій і Григорій підозрювалися в приналежності до УВО, а Гриць загинув під час акції коло м. Бібрки [107, арк. 12, 49; 108, арк. 49]. На спільній конференції 4 жовтня 1930 р. ієрархи ГКЦ засудили як саботажні акції «української тайної організації» (ОУН), так і «звірства карних експедицій» під час пацифікації [377, с. 83].

Григорій Хомишин вважав, що тільки партія християнської орієнтації зможе розв'язати українсько-польське протистояння, і взявся за створення замість УХО нової партії [51, арк. 13]. На нараді єпископів Г. Хомишина, Й. Коциловського, І. Лятишевського і Г. Лакоти 12–13 липня 1930 р. висловлено переконання в потребі створення окремої католицької партії [568, 1930, 17 липня]. 24 вересня 1930 р. на установчому з'їзді в м. Львові створена Українська католицька народна партія (УКНП). У програмі «Ідеологічні основи Української католицької народної партії», яку підготував О. Назарук, обґрунтовано ідею національно-культурної автономії Східної Галичини у складі Польської держави, а єдиною духовною силою українців названо лише ГКЦ [790, с. 98-99]. Але УКНП розгорнула діяльність лише в кількох повітах Станиславівської єпархії [112, арк. 8-11]. Владика ініціював у квітні 1932 р. зміну назви партії на Українську народну обнову (УНО) [51, арк. 42].

Тим часом у жовтні 1930 р. з ініціативи митрополита А. Шептицького було створено «Український католицький союз» (УКС), завданням якого визначено об'єднання українців, незалежно від партійної приналежності, у християнсько-католицькому дусі [515, с. 3; 788, с. 145-146]. У статті «УКС і політика» в газеті «Мета» 10 квітня 1932 р. А. Шептицький наголошував, що греко-католик може належати до будь-якого партійного угруповання, якщо його програма не суперечить католицькій вірі [563, 1932, 10 квітня], а в окремих випадках членами УКС «можуть бути і не католики» [111, арк. 60 зв.]. В листі до митрополита 2 травня 1932 р. Г. Хомишин дорікав йому за надто поблажливе ставлення до націоналістів [39, арк. 10-11]. Втім, на початку 1933 р. УКС налічував 261 осередок [117, арк. 1]. На теренах Станиславівського воєводства УКС найбільшу підтримку мав у Рогатинському, Долинському, Калуському і Надвірнянському повітах [113, арк. 5; 114, арк. 3, 5, 11].

На початку 1930-х рр. Г. Хомишин видає декілька богословських праць, в яких викладено погляди владики на релігійне та суспільно-політичне життя, зокрема пастирські листи «Про політичне положення українського народу в польській державі» [498], «Про большевицьке переслідування релігії» [494], «Про поширюванє Божого царства у нутрі душ» [495], «Про візантійство» [496], книги «Українська проблема» [500] і «Справа целібату» [502].

У цих працях владики обґрунтовує модель українсько-польського порозуміння й «органічної праці» українців у Галичині. Засуджуючи як «пацифікацію» польської влади, так і терор ОУН, владики закликав до «практичного реалізму» в українсько-польських взаєминах [498, с. 10-12]. Він був переконаний, що український народ своєю «лояльністю» повинен прагнути до того, щоб «польська держава була сильна і забезпечена, а разом справедлива», і лише тоді отримає «всі дані до свого життєвого розвою і приспособиться до своєї власної держави, коли політичні обставини на се дозволять» [498, с. 27-28]. Владика побоювався, що «одного дня... за кілька годин» прийдуть «з-за Збруча хмари большевиків», тому закликав українців раціонально використати період вимушеного перебування у складі Польщі для

духовної підготовки під проводом ГКЦ до боротьби за свою державу [498, с. 28, 31]. Інтерес до книги «Українська проблема» виявили у м. Варшаві: міністерство внутрішніх справ Польщі запросило воєводу в м. Станиславові надіслати примірник [115, арк. 1].

Ідея українсько-польського порозуміння Г. Хомишина викликала критику з боку УНДО, УСРП, ОУН. Анонімний автор у брошурі «Єпископ Григорій Хомишин як «спаситель народу»» назвав його «лжепророком», «духовним Махном», «шкідником», що «знеславляє наш нарід, наше духовенство» [73, арк. 40-44; 528]. Критикував ідеї владики і письменник А. Чайковський з м. Коломиї [74, арк. 1-3]. Коли у травні 1933 р. один з польських політиків публічно не визнав права українців на свою державу [568, 1933, 21 вересня], то в «Новій зорі» появилася редакційна стаття, в якій польську сторону було звинувачено у дволичності й спробі звести нанівець програму Г. Хомишина, скомпрометувати УНО в очах громадськості [568, 1933, 19 жовтня].

У процесі розвитку Католицької Акції в Галицькій митрополії виникли суперечності між Г. Хомишином і А. Шептицьким, які, на думку О. Єгрешія, мали суспільно-політичний і релігійний характер. Так, Г. Хомишин не відвідав свято «Українська Молодь – Христові» (УМХ) 6–7 травня 1933 р. у м. Львові, вважаючи його політизованою акцією [703, с. 107]. Формування гуртків «Католицька Акція Української Молоді» (КАУМ), до яких приєдналися товариства «Пласт» і «Луг», теж не отримало підтримки владики, хоча восени 1934 р. осередки КАУМ створено в с. Угорниках і с. Крихівцях коло м. Станиславова за участю місцевих священиків [154, арк. 4, 5].

Для розвитку Католицької Акції в Станиславівській єпархії Г. Хомишин підтримував розвиток релігійної преси й створив нове релігійно-просвітницьке товариство. Обидві ініціативи владики реалізували його найближчі однодумці.

У відозві до духовенства «О пресі як дуже важній збруї нинішньої доби» владика підкреслив необхідність поширення католицької преси для нейтралізації «сектантства, большевизму, радикалізму» [497, с. 11]. Так, у 1931 р. засновано часопис «Добрий Пастир», присвячений богословським і

церковним справам, за редакцією ректора семінарії А. Бойчука [559, 1931, ч. 1, с. 1-2]. На його сторінках публікувалися матеріали про Католицьку Акцію, завдання душпастирів щодо релігійно-морального виховання молоді тощо [559, 1938, ч. 3, с. 145-160].

В серпні 1934 р. група 15 членів-засновників товариства «Скала» отримала дозвіл від влади. Серед його засновників були адвокат І. Волянський, крилошанин Р. Лободич, ректор духовної семінарії А. Бойчук, директор української гімназії О. Левицький, редактор О. Назарук [54, арк. 3-5; 128, арк. 1-2]. 25 листопада 1934 р. у м. Станиславові відбулися установчі збори товариства «Скала», на яких обрано головний відділ на чолі з І. Волянським. До його складу увійшли суддя Є. Барановський, віце-ректор духовної семінарії В. Василик, крилошанин Р. Лободич, катехит В. Микитюк та ін. [555, 1935, ч. 1-3, с. 8-9]. Перші читальні «Скали» 1934 р. заснували М. Сулятицький в м. Заболотіві, І. Лоточинський у м. Печеніжині, Д. Грабець в м. Обертині й ін. [129, арк. 14, 27, 78].

Поява товариства викликала неоднозначну реакцію. Редакція часопису УНДО «Діло» відзначила, що у випадку масового створення духовенством осередків «Скали» в Станиславівській єпархії «прийде до всяких терть і непорозумінь, а навіть до боротьби між вірними одноєї і тої самої церкви» [558, 1934, ч. 285, с. 2-3]. Діяч УСРП І. Макух на загальних зборах товариства «Просвіта» 1935 р. безуспішно вимагав ухвали резолюції проти «розбивання читалень «Просвіти» єп. Хомишином через закладання «Скал»» [608, с. 465].

У 1935 р. владика знову включився в політичний процес. Цьому сприяла угода УНДО з урядом Польщі від 29 травня 1935 р., за якою провід УНДО погодився взяти участь у виборах до сейму й сенату в блоці з польськими проурядовими партіями, а уряд гарантував забезпечення автономії для Західної України. Нову спробу «нормалізації» українсько-польських відносин підтримав Г. Хомишин. У липні 1935 р. владика звернувся до духовенства й вірних з пастирським листом «Національна чи об'явлена віра?», в якому наголошував на важливості такого рішення, оскільки вважав, що «наша інстанція – польська

Варшава» [624, с. 183-185]. УНДО і УНО у вересні 1935 р. взяли участь у виборах до сейму і сенату, оцінюючи їх бойкот з боку УСРП як «національну шкоду» [122, арк. 44]. Голова УНО І. Волянський обраний до сейму по Станиславівському, Глумацькому і Надвірнянському виборчих округах, а о. Р. Лободич до сенату – від м. Станиславова [49, арк. 126; 118, арк. 34].

В жовтні 1935 р. послы від УНДО й УНО зібралися на перше засідання для вироблення програми дій Української парламентської репрезентації (УПР), що передбачала мінімум відновлення закритих і створення нових українських інституцій, а максимум – автономію Східної Галичини у складі Польщі [558, 1935, ч. 263, с. 1; 568, 1935, 6 жовтня, с. 1]. Програму УПР 1 грудня 1935 р. схвалила Головна управа УНО. Але 5 січня 1936 р. голова УПР і УНДО В. Мудрий в інтерв'ю газеті «Неділя» заявив про неможливість співпраці з «волинянами» [703, с. 94-95]. Для з'ясування обставин 31 січня – 1 лютого 1936 р. проведено засідання Головної управи УНО за участю Г. Хомишина. Владика відзначив, що найбільшою трагедією для УНО є «компрометація національної ідеї» дволичною політикою УНДО, яка є більш ворожою, ніж політика УСРП [53, арк. 59]. Він наказав Р. Лободичу та І. Волянському в УПР представляти інтереси УНДО, а І. Волянському – скласти повноваження голови УНО [52, арк. 38; 53, арк. 76-78]. Сенатор Р. Лободич вийшов з УПР, але залишився прихильником позиції Г. Хомишина, а І. Волянський вийшов з членів УНО і діяв як безпартійний, але розгорнув акцію проти товариства «Скала» [189, арк. 9]. Восени 1936 р. провід УНО розпочав судову справу про позбавлення його мандату як представника від УНО [48, арк. 2-4]. Згодом, у липні 1937 р. Р. Лободич, критично оцінюючи перспективи «нормалізації», перейшов з УНО до УНДО і переїхав до м. Львова [189, арк. 10].

Єпископ Г. Хомишин вимагав від керівництва УНДО припинити «сумнівну політику», що зашкодить «нормалізації» [624, с. 172]. Але його заяви скептично сприймалися керівництвом УНДО. На одному із засідань Головної управи УНО 1936 р. владика заявив: «Ся справа – то кара на мене за те, що я замість ширити Царство Боже, вмiшався в політику» [49, арк. 166]. Владика мав

намір припинити діяльність УНО, але його відмовив О. Назарук [703, с. 98]. Криза в УНО змусила його переосмислити свої погляди. Так, у статті «Моя відповідь УНДОВі» 1 квітня 1937 р. владика заперечував контроль за діяльністю УНО та свою причетність до ініціювання угоди УНДО з польським урядом про «нормалізацію» [568, 1937, ч. 24]. У статті «Мій погляд на Українську Народну Обнову» владика підкреслював відмінності між політичною тактикою УНДО і стратегією УНО [568, 1937, ч. 25]. Згодом Г. Хомишин зазначив, що «верхи народу» є «поражені духовою сліпотою», а «його духовий організм є так ослаблений, що не може прийняти здорової поживи...» [52, арк. 12].

В листопаді 1937 р. Г. Хомишин приєднався до заяви Українського координаційного комітету громадських діячів та ієрархів ГКЦ, в якій висловлено протест проти репресій польського уряду щодо українців та запропоновано українським послам відмовитися від мандатів у сеймі та сенаті [608, с. 469]. Ця заява фактично припинила угодовську програму нормалізації польсько-українських відносин [624, с. 189].

В умовах радикалізації суспільно-політичних настроїв другої половини 1930-х рр., що проявилась у зростанні популярності право- та ліворадикальних організацій (ОУН і КПЗУ), духовенство Станиславівської єпархії переживає еволюцію політичних поглядів. Так, з одного боку, священники поєднують християнські принципи з ідеями націоналізму. Вони проводять панахиди за воїнів УГА під час «Зелених свят» 1932 – 1937 рр., урочисті Богослужіння з нагоди 20-ліття проголошення ЗУНР 1938 р., що розглядалися УНДО і ОУН як національно-релігійні маніфестації українців [111, арк. 66-78; 116; 119, арк. 90, 135-138, 185, 195; 121, арк. 19, 29, 76-81; 161, арк. 7]. З іншого боку, частина духовенства підтримувало клерикальну партію УНО і товариство «Скала», осередки яких створювали на протигагу ліворадикальним партіям – УСРП і КПЗУ. Однак багато священників, як зауважив сучасник, не бачили різниці між товариствами «Скала» і «Просвіта», засновували читальні «Скали» формально, «страха ради», зважаючи на можливі санкції від єпископа [703, с. 119-120].

Характерно, що в єпархії не здобуло підтримки товариство «Орли-КАУМ», осередки якого створені лише в тих повітах Станиславівського воєводства, що належали до Львівської архиєпархії [120, арк. 67-89].

На думку прихильників товариства «Скала», багатом імпонувала чітка організаційна структура і дисципліна в товаристві, завдяки яким «священик має нагоду працювати на освітній ниві для свого народу в народній установі під кермою свого Єпископа і з повним збереженням свого авторитету, вже не як звичайний член, як було дотепер в світських установах, але як її духовник-куратор» [568, 1937, ч. 11, с. 4; ч. 12, с. 4-6]. До лютого 1935 р. в єпархії організовано лише 8 читалень «Скали» [624, с. 182]. Поступово товариство зростає кількісно і якісно. Так, на початку 1936 р. діяло вже 187 читалень і 5500 членів [568, 1936, 30 травня], у 1937 р. – 289 читалень [568, 1937, ч. 33, с. 2], у 1938 р. – 328 читалень [568, 1938, ч. 41, с. 3].

Упродовж 1935 – 1938 рр. у Станиславівській єпархії сформувалася ціла мережа читалень «Скали». Її часткова реконструкція на основі відомостей «Шематизму...» та реєстраційних анкет, проведених повітовими старостами, дозволила виявити певну тенденцію. Так, найменше (від 1 до 4) читалень «Скали» зареєстровано у Єзупільському, Заліщицькому, Надвірнянському і Тисменицькому деканатах, по 6-10 – у Богородчанському, Гусятинському, Жуківському і Товмацькому, по 12-16 – у Буцацькому, Коломийському, Кудриницькому і Чортківському деканатах (Додаток К.2). За політичними поглядами члени читалень «Скали» були прихильниками УНДО (від 25 до 100 %), УСРП (10-40 %), УНО (25-100 %) і навіть ОУН (5-10%) [129, арк. 10-114; 162, арк. 2-12; 163; 164; 165; 166; 325, арк. 1, 5, 10; 330, арк. 4, 17; 333, арк. 2, 9; 336, арк. 2; 338, арк. 3, 5]. Одним із координаторів заснування читалень «Скали» був заступник голови віділу «Скали» катехит В. Микитюк [568, 1937, ч. 26, с. 1; ч. 33, с. 2; ч. 36, с. 4].

На загальному з'їзді товариства «Скала» 7 травня 1937 р. за участю 200 делегатів обговорено перспективи розвитку видавничої й культурно-просвітницької праці [568, 1937, ч. 33, с. 1-2; ч. 34, с. 1; ч. 36, с. 4-5]. Пропозиції

учасників з'їзду активізувати діяльність читалень «Скали» через організацію «імпрез» світського характеру викликали застереження владики. У червні 1937 р. Г. Хомишин опублікував у «Новій Зорі» відозву «Головні напрямні для товариства «Скала» і парохіяльних читалень», в якій виокремив три групи завдань: «конечні» – це «освідомлювання в засадах віри та Церкви, поборювання ліберальних, радикальних, сектантських, сельробівсько-большевицьких організацій та агітацій»; «хосенні» – господарська, благодійна і просвітницька праця; «приємні» – організація концертів, театральних вистав тощо [568, 1937, ч. 46, с. 1-2]. Радикалізація політичних настроїв в середовищі товариства «Просвіта» спонукала Г. Хомишина 30 серпня 1937 р. заборонити священикам брати участь у діяльності світських товариств [555, 1937, ч. 10-12, с. 1-2; 568, 1937, ч. 84, с. 1-2]. Але розпорядження владики викликало негативний резонанс у суспільстві [703, с. 124-125]. В зверненні «Про конечність умертвлення і самозречення для духовного висвободження» до учасників реколекцій 1937 р. владика підкреслив, що священикам не годиться належати до світських товариств [503].

На засіданні Головного віділу «Скали» 22 жовтня 1937 р. затверджено план видань серії «Бібліотека Товариства «Скала» [568, 1937, ч. 82, с. 1; 1938, ч. 35, с. 6-7]. Після переобрання складу Головного Віділу на третіх Загальних зборах товариства «Скала» 28 травня 1938 р. у м. Станиславові, заступник голови В. Микитюк розробив «загальний начерк праці... в дусі Католицької Акції» [568, 1938, ч. 40, с. 1, 2; ч. 46, с. 5]. Серед заходів – окремі «курси Католицької Акції», які В. Микитюк провів для кураторів читалень товариства «Скала» [568, 1938, ч. 58, с. 2]. Але подальший розвиток організації був призупинений через пасивність та дезорієнтацію духовенства єпархії.

В умовах загострення суспільно-політичної ситуації в Польщі 1938 р. владика Г. Хомишин відмовився від активної політичної діяльності, а духовенство єпархії не виробило консолідованої позиції. У вересні 1938 р. президент Речі Посполитої розпустив парламент, призначивши нові вибори на листопад. 14 вересня в м. Львові відбулася нарада представників українських

політичних партій, де вирішили створити Всеукраїнську Національну Раду (ВНР) як тимчасовий український парламент й координаційний центр політичних сил. Але, незважаючи на заклики О. Назарука відновити політичну активність УНО або оголосити про її розпуск [50, арк. 136], Г. Хомишин не погодився на участь УНО в Раді, заявивши, що «наші патріоти доправили нарід до руїни над пропастью, а тепер роблять овечі скоки» [52, арк. 106].

У листопаді 1938 р. Г. Хомишин не приєднався до спільної політичної заяви про репресії польських властей проти українців і необхідність консолідації українських громадсько-політичних сил [896, с. 232]. У Пастирському листі «Про завдання священничого стану в Святій Католицькій Церкві» від 7 лютого 1939 р. він відзначав, що «патріотична інтелігенція сама зійшла на бездоріжжя і нарід за собою потягнула». А духовенство «віддалося земній діяльності», забувши, що «могутність народу не в його численности, ні в його матеріяльних засобах, але в духовній силі» [505, с. 9]. Підсумовуючи свою політичну діяльність, Г. Хомишин у листі до О. Назарука відзначав, що йому гірко згадувати минулі роки, оскільки прийшов до висновку, що «ні поляки, ані польський клір, а ми самі валимо і розвалимо нашу церкву, так як самі розвалили нашу державу» [52, арк. 3].

Отже, розвиток Станиславівської єпархії у міжвоєнній Речі Посполитій відбувався в умовах нової моделі церковно-державних відносин. Конкордат 1925 р. визначив і закріпив правовий статусу ГКЦ та забезпечив політичну лояльність ієрархії та духовенства відносно держави. Це дозволило суттєво зміцнити організаційну структуру Станиславівської єпархії, зокрема, призначити єпископа-помічника, оновити кадровий склад єпархіальних органів (капітули, консисторії, суду, деканальних урядів тощо), стабілізувати порядок призначень священників на душпастирські посади тощо. Владика Г. Хомишин, спираючись на внутрішню єдність в єпархії, продовжив реалізувати «окцидентальну» програму. Продовження обрядових дискусій спричинило суперечності між єпископом Г. Хомишином і митрополитом А. Шептицьким. Станиславівська єпархія стала своєрідним центром окцидентальної течії в ГКЦ.

У політичній площині Г. Хомишин, обстоюючи ідею переваги української автономії в складі Польщі перед загрозою поширення «радикалізму і більшовизму», підтримував «помірковане крило» в УНДО та ініціював створення консервативної клерикальної партії (УХО – УКНП – УНО), а в руслі розвитку Католицької Акції створив товариство «Скала». Неоднорідне у політичних поглядах духовенство Станиславівської єпархії, схилившись переважно до політичної програми УНДО, частково підтримувало ініціативи владики, а невелика група його однодумців не змогла забезпечити повноцінну реалізацію проектів клерикальної партії і релігійно-просвітницького товариства.

РОЗДІЛ 4.

Станиславівська єпархія у період Другої світової війни та перші повоєнні роки (1939–1946 рр.)

4.1 Становище духовенства у період першої радянізації краю (1939–1941 рр.)

Період Другої світової війни став для Греко-Католицької Церкви, як і всього українського народу, часом важких випробувань. У цей час розвиток ГКЦ був поставлений у залежність від двох нових, цілком відмінних від конституційно-правових принципів Австро-Угорщини та міжвоєнної Польщі, моделей церковно-державних відносин – в умовах німецького та радянського тоталітарних режимів.

Початок нового етапу в історії ГКЦ наступив 17 вересня 1939 р. з окупацією Червоною Армією території Західної України. Внаслідок цього ГКЦ була поділена між двом державами: Львівська архієпархія, Станиславівська і частина Перемишльської єпархії (2120 парафій, 2030 священників, 3,1 млн. вірних) ввійшли до складу СРСР, інша ж частина останньої (Засяння) (136 парафій, 161 священник і 217 тис. вірних) – до складу німецького генерал-губернаторства [633, с. 68; 645, с. 28]. Митрополит А. Шептицький 9 жовтня 1939 р. так окреслив модель відносин із радянським режимом: «Обернулася картка історії, настала нова епоха. Будемо повинуватись владі, слухатись законів, оскільки вони не противні Божому закону; не будемо мішатись до політики і світських справ, не перестанемо жертвенно працювати для Христової справи в нашій народі» [562, 1939, ч. 9-10, с. 205; 386, с. 199-200].

Єпископ Г. Хомишин, відношення якого до СРСР було відоме з пастирського листа «Про завдання священничого стану в св. католицькій Церкві» (1939 р.) [505], цього разу не встиг відгукнутися жодним посланням, адже перебував під постійним наглядом органів НКВС, які у вересні відібрали частину єпископської резиденції [386, с. 60; 785, с. 286]. Владика залишився вірним принципу – лояльно ставитись до влади, не порушувати її законів, якщо

вони не суперечать християнській вірі, а тому зосередився на релігійній діяльності [911, с. 15].

Радянська модель державно-церковних відносин, за якою Конкордат 1925 р. втратив чинність, новий Конкордат між Ватиканом і СРСР не вдалося укласти [795, с. 81-83; 833, с. 142-145], а прямі відносини із Апостольською Столицею було заборонено, створювала загрозу втручання держави у справи Церкви. Це змусило ієрархів після таємних консультацій із Апостольським Престолом прийняти рішення щодо зміцнення організаційної структури ГКЦ. Митрополит А. Шептицький за дозволом Папи Пія XII таємно висвятив на єпископа-коадьютора крилошанина о. Й. Сліпого [390, с. 891].

Станиславівський єпископ-ординарій Г. Хомишин також подбав про організаційне зміцнення єпархії. Так, єпископ-помічник І. Лятишевський у 1929 р. був призначений архипресвітером капітули та генеральним вікарієм єпархії, а персональний склад єпархіальних органів – капітули, консисторії, церковного суду тощо – до початку 1939 р. цілком доповнено [442, с. 11-21; 443, с. 10-16; 555, 1938, ч. 4-6, с. 26; ч. 7-12, с. 58]. Подібні заходи були важливими для підготовки до можливих переслідувань Церкви тоталітарним атеїстичним режимом. Згідно із нормами канонічного права, єпископ-помічник, наділений функціями генерального вікарія, у випадку відсутності (через смерть або арешт) єпископа-ординарія мав право виконувати всі його функції [794, с. 236, 247]. У 1940 р. під юрисдикцію єпархії знову було повернуто декілька греко-католицьких парохій у Чернівецькій області [382, с. 135], які раніше (до 1918 р.) належали до Станиславівської єпархії.

Вже з перших днів радянської анексії ієрархія та духовенство Станиславівської єпархії відчували практичні наслідки застосування радянського законодавства в сфері релігійних організацій (зокрема, ст. 124 Конституції СРСР 1937 р., спільної постанови ВЦВК і РНК РРФСР «Про релігійні об'єднання від 8 квітня 1929 р., яке формально набувало чинності лише в листопаді 1939 р. [584, 1939, № 28, с. 4; № 37, с. 1; 1941, № 27, с. 2; 620, с. 12]. Так, з жовтня 1939 р. припинено навчальний процес у Станиславівській

духовній семінарії, будинок якої був відібраний органами НКВС, а студентів-богословів через районні військові комісаріати призвано до служби в Червоній армії [827, с. 137]. В цілому греко-католицьке духовенство, попри принцип рівноправності громадян, незалежно від їхнього віросповідання, фактично було позбавлене громадянських прав [584, 1939, № 6, с. 1]. Радянські органи влади вже у вересні 1939 р. розпочали видання відповідних розпоряджень для селянських та волосних комітетів щодо негайної конфіскації та розподілу церковного і монастирського землеволодіння, тобто ще до формального прийняття відповідного правового рішення [584, 1939, № 3, с. 1; № 23, с. 2]. Тим часом селяни іноді відмовлялися забирати церковні землі.

Радянсько-партійний державний апарат здійснив ще низку заходів для цілковитої ліквідації впливу ГКЦ на суспільство. Зокрема, проведено відбір метрикальних книг у парохіальних урядів для передачі державним органам реєстрації актів громадянського стану, чим порушено традиційні права Церкви на реєстрацію своїх віруючих. Водночас відокремлення церкви від школи, що привело до скасування уроків релігії в школах, а ліквідація всіх українських товариств (зокрема, «Просвіти», «Сільського Господаря» тощо) позбавили духовенство можливості на суспільну діяльність. У процесі ліквідації монастирів на території Станиславівської єпархії було закрито близько 30 навчально-виховних закладів при монастирях [443, с. 189], зокрема Місійний інститут Отців Василян у м. Бучачі [897, с. 192]. Більшість монастирів, як наприклад, Василянок і Службниць у м. Станиславові [661, с. 47, 74], теж були закриті, хоча ієрархи зобов'язували їх навіть в умовах «розпорошеності» й надалі працювати «для піддержання християнського духа в народі» [389, с. 383]. Крім того, восени 1939 р. було закрито греко-католицькі церкви в м. Косові та с. Іспасі Коломийського повіту [902, с. 178], а до початку радянсько-німецької війни, за даними єпископа Г. Хомишина, ще дві церкви були спалені [390, с. 945]. Таким чином, під час встановлення радянського режиму в Галичині ГКЦ втратила чималу матеріальну базу та можливості для активної душпастирської та суспільної праці.

Особлива роль серед «вишуканих методів» радянського режиму щодо ліквідації авторитету ГКЦ у суспільстві відводилась антирелігійній пропаганді, організацією якої в межах Станіславівської єпархії зайнявся радянсько-партійний апарат Станіславської і Тернопільської областей, використовуючи місцеву партійну пресу. Так, лише друкований орган Коломийського райкому КП(б)У «Червоний прапор» у 1939 – 1941 рр. опублікував понад два десятки статей антирелігійного змісту з характерними назвами «Марксизм-ленінізм і релігія», «Дарвінізм і релігія», «Про шкідливість постів» і т. п. [584, 1940, № 29, 80, 284; 1941, №№ 27, 32, 59, 65, 67, 79, 82, 115, 136, 216, 274]. Але наслідки антирелігійної кампанії залишалися незначними, адже в умовах очікування воєнно-політичних катаклізмів люди тільки міцніше прив'язувалися до ГКЦ, утиски священників викликали загальне співчуття, навіть деякі радянські чиновники потайки звертались до священників [738, с. 12].

За таких умов єпископи і священники Станіславівської єпархії зосередились на активній душпастирській праці, яку намагалися протиставити антирелігійній пропаганді. На перших порах радянський режим при умові невторчання духовенства в політичні справи надавав повну свободу душпастирської праці виключно при церквах [390, с. 898]. Спроби духовенства порушити питання про збереження уроків катехизму в школах для релігійного виховання молоді трактувалися органами державної безпеки як «антирадянські виступи та провокаційні випадки» [382, с. 62].

Для посилення контролю над духовенством активно використовувався деталізований адміністративно-політичний устрій західних областей України. Так, територія Станіславівської єпархії входила до складу Станіславської й Тернопільської областей, утворених відповідно до указу Президії Верховної Ради СРСР від 4 грудня 1939 р.; при цьому до єпархії повністю або частково ввійшли 26 (із 37) районів Станіславської області і 19 (із 38) районів Тернопільської області [422, с. 209, 212; 443, с. 26]. Тому на території Станіславівської єпархії (Додаток Д.1) за діяльністю близько 530 священників у

419 парафіях могли вести контроль 45 районних відділів НКВС та два обласних управління НКДБ в Станіславській та Тернопільській областях.

У листопаді 1939 р. УДБ УНКВС в Станіславській області відкрило агентурну справу «Чума» для вивчення суспільно-політичних настроїв серед греко-католицького духовенства. Внаслідок розробки слідчі дізналися про існування до 1939 р. партії УНО, очолюваної єпископом Г. Хомишиним й адвокатом О. Назаруком, і культурно-просвітницького товариства «Скала», які «проводили агітацію, спрямовану проти комуністичного руху» [382, с. 58-60]. Надалі органи держбезпеки продовжили «оперативну розробку» ієрархії та духовенства. Нарком внутрішніх справ УРСР І. Серов 22 грудня 1939 р. видав директиву для обласних управлінь НКВС про активізацію оперативної роботи стосовно «церковників і сектантів», наказував зосередити агентурно-оперативну роботу в двох відділах УДБ УНКВС, використати архіви польської розвідки і поліції для виявлення та арешту «контрреволюційних елементів» серед греко-католицького духовенства та релігійного активу [382, с. 64-65].

Уже 11 січня 1941 р. нарком внутрішніх справ СРСР Л. Берія затвердив черговий план агентурно-оперативних заходів щодо «розкладання» ГКЦ [382, с. 100-101]. Після ретельного вивчення стану ГКЦ співробітники НКДБ дійшли висновку, що питання про зміну організаційної структури єпархій ГКЦ відповідно до адміністративно-територіального поділу західних областей України є «ключовим питанням в системі оперативного розкладу уніатської церкви» [382, с. 104; 645, с. 47]. З цією метою начальник 2-го відділу УНКДБ в Станіславській області Черепенін тричі, 27 січня, 14 та 17 лютого 1941 р. [382, с. 104-106, 132-134], проводив розмову з єпископом Г. Хомишиним, вимагаючи в останнього після відповідних консультацій з митрополитом А. Шептицьким змінити структуру Станіславівської єпархії та взяти на себе відповідальність за греко-католицькі парафії на території Станіславівської області. Переконаючи владу, Черепенін підкреслив, що «за умови створення єдиного керівництва церквою за принципом адміністративного поділу області, він як керівник єпархії входить в більший контакт з органами місцевої влади і всі його

прохання, що стосуються парафій Станіславської області, можуть бути вирішені...» [382, с. 133]. Але єпископ наголосив, що це питання він не може вирішити самотійно, без дозволу Апостольського Престолу; а останнього разу підкреслив, що «готовий зазнати переслідувань з боку органів Радянської влади, але ініціативи з питання поділу єпархії не виявить і вимог про несення відповідальності за церковні парафії Станіславської області, які відносяться до Львівського митрополита, не буде приймати» [382, с. 134]. Отже, збереження юрисдикції єпископату в межах існуючого адміністративно-територіального поділу єпархій ГКЦ виявилось серйозним захисним фактором.

Радянські органи держбезпеки поступово збирали компрометуючий матеріал на священників Станіславівської єпархії. Особлива увага зверталася на зв'язок духовенства з «контрреволюційними націоналістичними партіями», виявлення якого дозволило б висунути їм політичні обвинувачення, що каралися за ст. 54 Кримінального кодексу УРСР. Так, внаслідок попереднього обліку «релігійного активу» в грудні 1939 р., було встановлено, що у м. Станіславіві з 45 «служителів культу» 12 належали до УНО, 2 – до УНДО, 2 – до УСРП, 5 – до польського «Сторонництва народного», 2 – колишні «петлюрівці», 5 – капітани колишніх австрійської і польської армій; у Снятинському повіті із 20 «служителів культу» 5 належали до УНДО, 1 – до УСРП, 4 – активних «петлюрівці», 3 – активних діячів товариства «Сокіл» [382, с. 63]. Цю інформацію органи держбезпеки невдовзі використали для формування «політичного компромату» й арештів священників.

Відомі факти арештів з політичних мотивів органами державної безпеки членів сімей священників з метою шантажу в Львівській та Перемишльській єпархіях [382, с. 114-119, 141-144, 147-148]. В межах Станіславівської єпархії також відомі подібні випадки. Так, 28 червня 1941 р. був арештований і розстріляний учень Борщівської школи Богдан Казновський, син колишнього польового духівника УГА і довголітнього пароха с. Глубічка Борщівського району о. А. Казновського [603, с. 608-609; 381, с. 15, 31]; у м. Станіславіві арештовані й загинули в урочищі Дем'янів Лаз діти священників, шкільні учні

Є. Білинський та О. Попович, учитель Я. Томчук [402, с. 190-192]; підозри щодо їх приналежності до ОУН дозволили органам НКДБ здійснювати тиск на їхніх батьків – греко-католицьких священників. Отже, фактор суспільно-політичних поглядів і зв'язків (часто родинних) греко-католицького духовенства із активістами ОУН використовувався радянськими спецслужбами для «політичної» компрометації Греко-Католицької Церкви.

За увесь період «радянзації» 1939–1941 рр. у Львівській архієпархії були арештовані та вбиті 12 священників, депортовано – ще 33 священників; у Перемишльській єпархії – арештовано 20 священників; у Станиславівській єпархії – депортовано 7 священників й 4-х убито [390, с. 932, 945, 953; 386, с. 64, 207-208, 233].

У Станиславівській єпархії переслідувань з боку органів НКВС у 1939–1941 рр. зазнали десятки священників (Додаток Л). Так, С. Шанковський, парох с. Нижбірок Копичинського району, перебував під постійним контролем райвідділу НКВС, що спричинило його хворобу і смерть у березні 1941 р. [210, арк. 158; 603, с. 367]. У 1939 р. органами УДБ НКВС були арештовані й депортовані катехит у м. Станиславові М. Менцінський (1881–1939?) [191, арк. 30] і сотрудник кафедрального собору А. Голинський (1915–1939?) [209, арк. 272]. У 1940 р. І. Кливака (1880–1942), пароха с. Мшанця Чортківського району 1940 р. було арештовано, засуджено на смертну кару, але потім заслано в район м. Ташкенту [208, арк. 21; 603, с. 396]. Того ж року арештований о. П. Сивак ЧСВВ, професор Місійного інституту Отців Василіян у м. Бучачі, засланий до м. Норильська [897, с. 192, 333]. У травні 1941 р. був арештований сотрудник в м. Коломиї С. Островський (1912–1941), звинувачений у спробі нелегального переходу кордону та зв'язках з ОУН [209, арк. 142; 399, с. 258].

У червні 1941 р. з відступом Червоної армії, органи НКВС провели масові розстріли політв'язнів. Тоді були розстріляні священники А. Ричаківський (1903–1941) з с. Угрия, О. Боярський (1865–1941) з с. Новосілки [206, арк. 79; 210, арк. 21; 556, 1941, ч. 10-11, с. 3; 603, с. 240, 778], К. Клецан (1901–1941) з с. Винограда [209, арк. 174; 623, с. 39]. Аналізуючи ці події, єпископ

Г. Хомишин у листі до нунція Ротти в м. Будапешті стверджував, що «така сама доля спіткала б багатьох священиків, особливо з початком війни з німцями в часі відступу більшовиків, якщо б священики не переховувалися в лісах або переодягнені у приватних домівках...» [390, с. 932].

Частина священиків, прагнучи уникнути репресій радянського режиму, за дозволом єпископа 1939 р. мусили виїхати зі Станиславівської єпархії, але повернулися 1941 р. Так, ректор семінарії о. А. Бойчук за рекомендацією обох єпископів у листопаді 1939 р. покинув м. Станиславів і добрався до м. Кракова [589, с. 129]. Парох с. Угорник М. Ганушевський з сім'єю, використовуючи контакти ОУН, виїхав до м. Сянок [594, с. 13-15]. Так само вимушено емігрували В. Микитюк (1866–1944), В. Космина (1907–1973), Я. Біленький (1897–1941), Р. Бандурак (1912–1941?), С. Гаврилів (1866–1975?) та ін. [191, арк. 41, 209, арк. 28, 68, 156, 162].

Репресії радянського режиму щодо духовенства в 1939–1941 рр. виявилися досить масштабними, але важливим «захисним фактором» виступав авторитет Греко-Католицької Церкви серед населення. Г. Хомишин у листі до А. Шептицького писав: «Спочатку комуністи не насмілювалися ув'язнити чи депортувати ані мене, ані мого помічника єпископа Івана Лятишевського, ані клір, оскільки боялися великого опору віруючих. Так вони переконалися, що католицький клір має великий авторитет серед своїх вірних...» [390, с. 932]. Ця теза владики підтверджує висновки сучасних дослідників, що авторитет ієрархії та духовенства завадив радянському режимові ліквідувати Греко-Католицьку Церкву вже в 1941 р. [620, с. 17-18; 662, с. 30; 777, с. 109-110].

Отже, в період першої «радянізації» (1939–1941) Станиславівська єпархія ГКЦ, була поставлена в нові умови розвитку, характерними рисами яких були позбавлення Церкви матеріальної бази, закриття патронуваних культурно-просвітницьких та суспільно-політичних організацій, обмеження зв'язків із Ватиканом і всередині Галицької церковної провінції, активна антирелігійна пропаганда, спроба підірвати організаційну структуру церкви, взяти її духовенство під контроль органів НКДБ. Єпископи Г. Хомишин та

I. Лятишевський зуміли організаційно зміцнити єпархію та переорієнтувати духовенство на релігійну діяльність. Духovenство єпархії зазнало переслідувань органів держбезпеки за свої політичні переконання та активну суспільну діяльність у попередній період.

4.2. Суспільна діяльність в час німецької окупації (1941 – 1944 рр.)

Початок радянсько-німецької війни 22 червня 1941 р. ознаменував черговий етап історії Станиславівської єпархії, яка на той час залишалася третьою за величиною в Галицькій митрополії Греко-Католицької Церкви (20 деканатів, 465 парафій, 886 церков, 68 монастирів, 570 священників) [390, с. 945]. У червні – серпні 1941 р. Станиславівська єпархія була розділена з огляду на воєнні обставини: у сфері угорської окупації перебували Богородчанський, Городенківський, Жуківський, Коломийський, Косівський, Кудринецький, Надвірнянський, Пістинський, Станиславівський Тисменицький, Товмацький і частково Устецький деканати, у сфері румунської окупації – Заліщицький та Снятинський деканати, а німецькими військами одразу ж були окуповані Бучацький, Гусятинський, Єзупільський, Скальський, Чортківський і частково Устецький деканати [319, арк. 221-222; 378, с. 106; 404, с. 256; 556, 1941, ч. 24; 580, 1941, ч. 10; 585, с. 100, 151-152; 591, с. 415-417; 596, с. 49; 603, с. 192, 367, 546, 745; 605, с. 20, 465; 613, с. 556; 616, с. 22-25].

Угорське військо зайняло будинок духовної семінарії, і єпископ Г. Хомишин 6 серпня 1941 р. звернувся до папського нунція Ротти з проханням поклопотати перед військовим командуванням про звільнення [390, с. 933]. Однак зусилля виявилися безуспішними, і відновлення навчально-виховного процесу довелося відкласти. Не було вирішено проблеми і під час формального візиту угорського коменданта м. Станиславова до єпископа Г. Хомишина [382, с. 573-574]. Єпархіальне духовенство зазнало матеріальних втрат внаслідок реквізиції угорської армії [263, арк. 3; 616, с. 22-25]. Іноді священники вирішували конфліктні ситуації: в Коломийському деканаті о. П. Кабаровський переконав полковника не вчиняти екзекуції місцевих селян [605, с. 465].

У перші місяці війни в Галичині завдяки тимчасовому «вакууму влади» у прифронтовій смузі після проголошення Акту відновлення Української держави 30 червня 1941 р. почалося створення органів української адміністрації [378, с. 114, 499-500, 504-505; 403, с. 239-240]. ГКЦ підтримала Українську Державу: 1 і 5 липня 1941 р. митрополит А. Шептицький з цієї нагоди видав два пастирських листи [382, с. 200-203; 390, с. 516-517; 574, 1941, ч. 2, с. 2], в яких наголошував на дотриманні Божих законів і рівності всіх громадян перед цивільним законом як обов'язковій умові «мудрого проводу». Єпископ Г. Хомишин теж підтримав Українську державу, хоча його відносини із націоналістами в міжвоєнний період були досить складними [709, с. 102-103], а обіцянкам німецької окупаційної влади він не довіряв [382, с. 563-564, 573, 577; 785, с. 363]. Співробітник газети «Самостійна Україна» о. В. Пилюхович ЧСВВ відвідав владику в м. Станиславові й запитав про відношення до Української держави, і Г. Хомишин привітав цей акт [382, с. 564]. 6 липня 1941 р. у пресі з'явилося лаконічне послання, в якому Станиславівський єпископ благословив «Українську Самостійну Державу» [574, 1941, ч. 2, с. 2; 586, с. 3]. У проповіді під час урочистої Літургії 12 липня 1941 р. Г. Хомишин підкреслював, що тільки «з Христом-Богом збудуємо державу під проводом тих, яких до цього покликала Провидіння» [580, 1941, ч. 1, с. 1]. Отже, єпископ відстоював переконання: Церква повинна відігравати провідну роль в розбудові Української держави на християнських засадах.

Митрополит А. Шептицький підтримав утворення 3 липня 1941 р. Української Національної Ради в м. Львові й безуспішно намагався залагодити внутрішній конфлікт в ОУН для уникнення «домашньої війни» [574, 1941, ч. 3, с. 1-2; 611, с. 30-31]. У процесі становлення української адміністрації в липні – серпні 1941 р. зберігалися суперечності між консервативно-християнською позицією ієрархів ГКЦ та радикальним крилом ОУН.

Акт відновлення Української держави був позитивно сприйнятий в Станиславівській єпархії. Єпископи та духовенство взяли участь у святковій академії з цієї нагоди 13 липня 1941 р. [580, 1941, ч. 2, с. 1]. До складу

української адміністрації на окружному та районному рівнях (поряд із партійними активістами від ОУН, УНДО, УРП, ФНС [580, 1941, ч. 2, с. 2-3; ч. 5, с.3; ч. 6, с. 2-3; ч. 16, с. 1; 404, с. 256-262]) ввійшли деякі священники. Так, Богородчанський декан о. З. Кисілевський очолив Тимчасову управу району [580, 1941, ч. 11, с. 5], Коломийський декан о. О. Русин – «релігійний реферат» у Коломийській окружній управі [556, 1941, ч. 6, с. 4], Гусятинський декан о. А. Пельвецький і парох с. Чабарівки о. А. Малиновський увійшли до складу повітового комітету [382, с. 349-350]. Але більшість духовенства не брало безпосередньої участі в органах влади, висловлюючи свої національні переконання іншими засобами: через проведення урочистих Богослужінь практично в усіх 20-ти деканатах Станиславівської єпархії, що охоплювали Станиславівську, Коломийську і Чортківську політико-адміністративні округи [382, с. 224, 264-270, 345-349; 556, 1941, чч. 5, 6, 7, 12, 14-15; 580, 1941, чч. 2, 6]. Таким чином, духовенство Станиславівської єпархії сприяло закріпленню державницької ідеології.

Г. Хомишин для обговорення з А. Шептицьким суспільно-політичної ситуації на початку серпня 1941 р. відправив до м. Львова І. Лятишевського, але той не зміг виїхати через повені. Г. Хомишин просив скликати конференцію єпископів, щоб «порадитися над всіми біжучими справами» [390, с. 944, 945]. Але й це не вдалося у зв'язку із зміною суспільно-політичної ситуації.

На території Станиславівської єпархії відбулася формальна зміна окупаційного режиму. 7 серпня 1941 р. у м. Станиславові за участю представників української адміністрації здійснено передачу державної влади від угорської військової команди до німецької цивільної адміністрації на чолі з окружним старостою Альбрехтом [580, 1941, ч. 9, с. 2; 616, с. 25]. До кінця грудня 1941 р. було визначено адміністративно-політичний поділ дистрикту Галичина на 16 округів, внаслідок чого територія Станиславівської єпархії співвідносилась цілком із округами Городенка, Коломия і Чортків, частково – із округом Станиславів (райони Делятин, Надвірна, Станиславів) і Бережани (район Бучач) [265, арк. 1-4; 266, арк. 1-37; 556, 1941, ч. 19-20, с. 1; ч. 25, с. 1;

576, 1942, ч. 44, с. 6; 580, 1941, ч. 11, с. 1; ч. 29, с. 4; 611, с. 80]. Це сприяло запровадженню жорсткого контролю над ГКЦ органів служби безпеки, в структурі якої на рівні округів діяв відділ у церковних справах [923, с. 8-9].

У процесі становлення німецького окупаційного режиму в Галичині формувалася й нова система церковно-державних відносин, яка залежала від розвитку суспільно-політичної ситуації. Німецька адміністрація, з одного боку, толерувала діяльність ГКЦ, а з іншого – не допускала активної політичної діяльності духовенства. Ієрархи намагалися спрямувати суспільну працю духовенства в нових воєнно-політичних обставинах. Але відносини між німецькою адміністрацією та ієрархами і духовенством, навіть враховуючи позицію «сильнішої сторони», не були колабораціонізмом, а необхідністю, продиктованою практичними потребами. Тим самим державницька ідея не заперечувалася, а лише змінювалися погляди на перспективу її реалізації.

За таких обставин єпископи Г. Хомишин та І. Лятишевський намагалися забезпечити функціонування Станиславівської єпархії. В 1941 р. було відновлено діяльність капітули та консисторії, нормалізувалася комунікація деканів і парафіяльного духовенства із єпископами, що сприяло вирішенню поточних проблем, зокрема щодо призначень на вакантні парафії. Єпископ Г. Хомишин відновив роботу духовної семінарії на чолі з ректором о. А. Бойчуком (Додаток Ж.2), випускники якої влітку 1942 р. отримали свячення диякона та пресвітера [506, с. 6; 555, 1942, ч. 4-9, с. 11]. Духовна семінарія продовжувала діяти до кінця німецької окупації 1944 р., коли радянськими органами безпеки було взято на облік 39 студентів-богословів [382, с. 258]. У жовтні 1943 р. при монастирі сестер Василянок у м. Станиславові з благословення митрополита А. Шептицького і єпископа Г. Хомишина було відкрито новіціят [576, 1943, ч. 41, с. 8]. Ці заходи були необхідними для підготовки нового покоління духовенства, здатного діяти за складних суспільно-політичних обставин. Однак підтримана Г. Хомишиним ініціатива А. Шептицького щодо розширення сфери діяльності ГКЦ поза межами Галичини [382, с.575] зустріла опір німецької адміністрації. Так, в

лютому 1942 р. начальник гестапо в м. Станиславові Крігер викликав Г. Хомишина на допит з приводу агітації в Кам'янець-Подільській області [616, с. 206], маючи на увазі працю в м. Кам'янці-Подільському ігумена монастиря ЧНІ в м. Станиславові о. В. Величковського, якого спрямував особисто митрополит А. Шептицький [386, с. 103]. Під тиском гестапо єпископ Г. Хомишин 20 лютого 1942 р. мусив заборонити духовенству працювати за межами Станиславівської єпархії, наполягаючи на відмежуванні від політичних чинників й проведенні «позитивної праці» [390, с. 963-966].

Актуальною залишалася проблема матеріального забезпечення Церкви. Німецька адміністрація провела виплати у вересні 1941 р. загальної суми 900 тис. злотих для всієї Церкви і 50 райхсмарок (з 25 % податком) щомісяця на кожного священика через міжокружні каси соціальної допомоги; лише єпископам щомісячні дотації почали виплачувати з квітня 1943 р. [271, арк. 1-145; 390, с. 984]. Однак цього було недостатньо, а питання земельної дотації німецька адміністрація затягувала, адже, прагнучи забезпечити виконання норм сільськогосподарського контингенту через великі господарства, розподілені між селянами на умовах оренди, не була зацікавлена повернути церковні землі. Водночас селяни, отримавши колишню ерекціональну землю в користування, за словами Г. Хомишина, «подекуди стали осторонь, а навіть подекуди кривдять [священиків], не хочуть дати пайки їм належної по справедливості...» [506, с. 4-5]. У вересні 1942 р. губернаторство дистрикту, імовірно, під впливом листа А. Шептицького до Папи Пія XII від 29-31 серпня 1942 р. [390, с. 983], почало збір інформації про ерекціональні землі через місцеві органи [269, арк. 7зв]. У листопаді 1942 р. земельна інспекція дистрикту прийняла низку рішень про виділення в користування оподаткованих земельних угідь в розмірі не більше 15 га парафіяльним урядам, віддаючи рештки в оренду селянам [268, арк. 12; 269, арк. 17зв, 21зв; 270, арк. 10-11]. Отже, забезпечення духовенства землею відповідало політичному курсові німецької адміністрації на обмеження матеріальної бази ГКЦ.

Така політика могла викликати зміни в суспільно-політичних настроях духовенства, але деякий час пропаганда нівелювала можливе розчарування. Так, 14 серпня 1941 р. єпископи Г. Хомишин та І. Лятишевський на зустрічі з губернатором дистрикту К. Ляшем стали свідками його заяви про можливість позитивного вирішення «змагання всього українського народу до об'єднання в одному суцільному національно-державному організмі» після закінчення війни [580, 1941, ч. 12, с. 1-2]. Навіть Станіславська обласна управа при складанні своїх повноважень заявила, що «нову організацію адміністрації не належить уважати за рівнозначну з остаточним вирішенням нашого політичного майбутнього», адже в недалекому майбутньому «українська справа буде все ж таки вирішена для нас позитивно та корисно» [580, 1941, ч. 16, с. 1].

Ця ідея імпонувала духовенству єпархії. До того ж, спрацювали інші фактори: по-перше, порівняння радянської та німецької моделей церковно-державних відносин вказувало на деякі переваги останньої (право на вільний вибір віросповідання, викладання релігії в школах, греко-католицькі релігійні свята оголошено вихідними [556, 1942, ч. 2, с. 8; 580, 1941, ч. 32, с. 3; 611, с. 325-327]); по-друге, виявлення фактів репресій органів НКВС-НКДБ [556, 1941, ч. 10-11; 574, 1941, ч. 3; 580, 1941, ч. 5; 378, с. 107] сприяло витворенню в суспільній свідомості образу німецької армії як «визволительки від більшовицького гноблення». Тому серія урочистих Богослужінь і панахид, посвячення пам'ятних могил «жертвам більшовицького терору» чи «борцям за волю України» [556, 1941, чч. 10-11, 12, 13, 14-15, 16, 17, 19-20, 22, 23, 24, 29; 574, 1941, чч. 2, 4; 580, 1941, чч. 5, 10, 11, 13, 15, 16], виглядало «щось на кшталт святкування краху радянської системи» [639, с. 24; 752, с. 237].

Їх організатори підкреслювали, що не відмовляються від перспективи побудови Української держави після закінчення війни. Так, парох с. Чернієва Станіславівського деканату о. Й. Савраш наголошував: «Бог вислухав наших молитов тому, що нарід вірив, не тратив надії. Будуємо державну хату на вірі в Бога, а Бог нам допоможе. Нам це вказали ті, за яких заносимо молитви. Вказали нам дорогу: за Віру і за Націю, якою всі підуть» [580, 1941, ч. 6, с. 1].

Проведене в м. Станиславові та м. Коломиї «свято зброї» 31 серпня 1941 р. з нагоди 22-ої річниці здобуття м. Києва об'єднаною армією УНР і ЗУНР [616, с. 66-68], на думку організаторів, мало на меті продемонструвати перед німецькою адміністрацією здатність українців до збройного захисту державницької ідеї. Так, під час свята в м. Коломиї за участю понад 20 тис. осіб урочисте польове Богослужіння відправив декан і парох м. Коломиї, почесний крилошанин Станиславівської капітули, о. О. Русин в супроводі місцевих священиків П. Чубатого, М. Гоянюка, Є. Юрика та Є. Карпінського. У своїй проповіді О. Русин символічно наголосив: «Нехай зникнуть всякі сумніви й зневіра. Ми можемо сміло йти назустріч сходячому сонцю Волі та заспівати не *Ще не вмерла...*, а *Вже воскресла Україна...*» [556, 1941, ч. 17, с. 3]. Отже, підкреслюючи державницький ідеал, греко-католицьке духовенство розглядало союз українців з німецькою адміністрацією як тимчасову необхідність.

Але в умовах воєнного часу надії ієрархії та духовенства на реалізацію державницької ідеї зазнавали еволюції. Так само поступово змінювалося їх відношення до німецького режиму – від лояльного сприйняття до «пасивної опозиції». Г. Хомишин у жовтні 1941 р. був поінформований, що на засіданні німецького уряду прийнято рішення про створення Української держави, але на вимогу начальника гестапо Г. Гімmlера скасовано [382, с. 577]. 21 жовтня 1941 р. під час візиту до м. Станиславова генерал-губернатора Г. Франка єпископи Г. Хомишин та І. Лятишевський, ректор семінарії о. А. Бойчук стали свідками заяви, що Галичина буде приєднана до Німеччини [556, 1941, ч. 24, с. 1; 580, 1941, ч. 25, с.2; 382, с. 579]. За таких обставин, на думку ієрархів, суттєво важливою була організація суспільного життя на християнських засадах, яка сприяла б збереженню і розвитку нації.

Станиславівський єпископ у посланні від 24 жовтня 1941 р. писав: «Ми мріємо про Україну, нею заняті наші гадки, наші бажання і устремління. Все те є гарне, однак перше дбаймо про небесну Україну т. є. про Божу державу, про Боже царство.... Шукаймо Божого царства в нас самих...» [506, с. 6-7]. Митрополит А. Шептицький у посланні 1941 р., обґрунтовуючи ідею

«всенациональної Хати-Батьківщини», закликав народ «створити такі суспільно-християнські обставини, які запевнювали б громадянам правдиве і стале щастя та мали досить внутрішньої сили, щоб поборювати відосередні тенденції внутрішнього розкладу й успішно захищали межі від зовнішніх ворогів» [611, с. 32]. Отже, не відмовляючись від реалізації державницьких прагнень українців, ієрархи акцентували увагу на практичному застосуванні християнської віри.

Створений у жовтні 1941 р. з ініціативи митрополита Український Крайовий Комітет (УКК), отримавши визнання німецької адміністрації, був покликаний представляти й захищати інтереси українського народу «перед державними чинниками», організувати його життя «в національній, суспільній, господарській і культурній ділянці» [611, с. 6-7]. Незабаром УКК створив мережу українських комітетів на рівні округів та районів, значну частину яких (29 із 68 комітетів) очолили греко-католицькі священники [556, 1942, ч. 1, с. 5; 580, 1942, ч. 29, с. 3]. Отже, ідея «поступово-консервативної» організації [580, 1942, ч. 30, с. 1; 894, с. 23-24], сприяла активній участі греко-католицького духовенства в діяльності українських комітетів.

Духовенство Станиславівської єпархії взяло активну участь в діяльності українських комітетів на окружному, повітовому та місцевому рівнях. Так, в складі існуючих у межах канонічної території Станиславівської єпархії 4-ох Українських окружних комітетів (у містах Станиславові, Коломиї, Городенці, Чорткові) священники входили до двох: у м. Станиславові – заступник голови УОК В. Микитюк, у м. Коломиї – голова УОК О. Русин [576, 1942, ч. 44, с. 6; ч. 16, с. 6; ч. 21, с. 6; 580, 1941, ч. 29, с. 4; 382, с. 206]. Тим часом на місцевому рівні в складі 10-ти повітових комітетів священники очолювали ці структурні одиниці в м. Делятині (В. Пилипець), м. Снятині (Й. Проць), м. Заліщиках (Р. Добрянський), м. Бучачі (В. Мельник), с. Яблонові на Косівщині (Р. Бахталовський), с. Солотвині (В. Косевич), м. Печеніжині (І. Латочинський), м. Заболотові (І. Сулятицький), а також декілька священників були членами комітетів у м. Богородчанах і м. Товмачі (Додаток М) [576, 1942, чч. 18, 19;

1943, чч. 8, 9, 49; 580, 1941, ч. 34; 611, с. 308; 382, с. 205-206]. У 1942 р., в структурі УЦК на місцевому рівні почали створювати Українські освітні товариства (УОТ), частину яких очолили місцеві парохі, як наприклад, у с. Ганусівцях – Л. Семенів, у с. Тисменичанах і с. Фитькові – Й. Кузьма, у с. Ворохті – М. Куницький [576, 1942, ч. 12, с. 6; ч. 21, с. 6; 1943, ч. 22, с. 6; ч. 4, с. 6; ч. 24, с. 6]. Отже, духовенство єпархії, представлене у всіх ланках УЦК, пропагувало й реалізувало ідею «позитивної праці» на християнських засадах.

Особливою активністю відзначився катехит о. В. Микитюк, який спершу очолив реферат суспільної опіки УОК, а невдовзі став заступником голови УОК у м. Станиславові. Завдяки його праці УОК розбудував організаційну структуру (7 «рефератів», 2 відділи, 4 секції, 5 повітових комітетів і 3 делегатур), здійснював опіку над усіма захоронками і бурсами, захистами і яслами, санітарну опіку над раненими, хворими й каліками, підготовку санітарних кадрів, організацію «кухонно-відживних пунктів» для полонених [580, 1941, ч. 39, с. 3].

Необхідно відзначити, що ГКЦ постійно координувала з українськими комітетами благодійну діяльність. Так, 25 березня 1942 р. Г. Хомишин підписав спільний пастирський лист про організацію допомоги голодуючим гірських районів [389, с. 534-535]; підсумки «допомогової акції» підведені на конференції делегатур УОК у м. Коломиї в червні 1942 р. [556, 1942, ч. 34, с. 1; ч. 35, с. 3]. Особливу увагу місцеві делегатури УОК, очолювані священиками, приділяли організації народних кухонь для дітей, біженців і полонених. Так, з ініціативи голови Делегатури УОК у м. Снятині о. Й. Проця діяла народна кухня для 500 осіб біженців, дві шкільні кухні, дві бурси та дитячий садок [576, 1943, ч. 8, с. 6]. Завдяки ініціативі УОК у м. Станиславові в Станиславівській окрузі 1943 р. діяли 80 народних кухонь для 6.684 осіб, 6 шкільних харчівень для 560 дітей [576, 1943, ч. 22, с. 6]. Особливу увагу звертали на працю з дітьми, які залишалися без батьків. Делегатура УОК у с. Яблоніві в 1942 – 1943 рр. організувала на 13 громад 4 сезонні та 1 постійний дитсадки [576, 1943, ч. 9, с. 6]. В м. Надвірній з осені 1941 р. працювала одна захоронка під

проводом сс. Службниць. З ініціативи делегатури в м. Надвірній організовано 24 сезонних дитсадки [576, 1943, ч. 5, с. 6]. На території Делятинської делегатури в 1942 р. активно діяли дві захоронки під проводом сс. Службниць – в м. Делятині та с. Микуличині. В м. Отинії на початку 1943 р. відкрито нову захоронку під проводом сс. Службниць [576, 1943, ч. 5, с. 6; ч. 10, с. 6]. На терені Тисменицької делегатури діяла одна захоронка під проводом кваліфікованої с. Службниці; тим часом по всіх селах цього повіту, крім с. Чернолізців і с. Хомяківців, діяли сезонні дитсадки під керівництвом «вишколених садівничок» [576, 1943, ч. 7, с. 6]. У м. Богородчанах і с. Грабівці працювали три постійні дитсадки під проводом сестер Службниць, які в березні 1943 р. пройшли курси при шкільній референтурі УОК у м. Станиславові [576, 1943, ч. 21, с. 6]. В самому м. Станиславові діяв захист «Пресвятої Тройці» під проводом сс. Св. Вінкентія і Павла (12 черниць та ігуменя) і катехита о. І. Слезюка, в якому виховували 123 дітей [576, 1943, ч. 32, с. 6]. Більшість дитсадків фінансувалися з фондів УОК, які формувалися переважно із всенародних збірок з нагоди релігійних свят Різдва та Великодня [576, 1942, ч. 21, с. 4; 1943, ч. 4, с. 7; ч. 17, с. 2, 4; ч. 22, с. 2; 1944, ч. 1, с. 2; ч. 3, с. 2]. Збірки на цілі УОК іноді були дуже успішними: наприклад, у 1943 р. в Станиславівській окрузі зібрано 1.200.000 золотих [576, 1944, ч. 4, с. 4], розподілені УОК на благодійницькі цілі. У вересні 1943 р. з ініціативи Союзу батьківських кружків всіх українських шкіл при УОК у м. Станиславові провели посвячення «Домівки учня» за участю єпископа І. Лятишевського, пароха міста крилошанина о. І. Луцика й ігуменів монастирів Василян і Редемптористів [576, 1943, ч. 41, с. 6]. Отже, співпраця духовенства єпархії та українських комітетів давала позитивні результати. З цього приводу заступник голови УОК у м. Станиславові о. В. Микитюк на зборах 5 грудня 1942 р. підкреслив, що «тільки твердою працею, наповненням нашого національного життя змістом зуміємо дати те, чого від нас вимагає добро нації» [576, 1942, ч. 21, с. 6]. Така організація «позитивної праці» реалізувала на практиці Христову заповідь любові до ближнього в умовах воєнного часу.

Діяльність духовенства в структурах УЦК толерувалася німецькою адміністрацією, яка намагалася нав'язати відносини з ієрархами [556, 1942, ч. 2, с. 3]. Але це не заважало тверезо оцінювати політичну ситуацію: духовенство не сповідувало «германофільських» поглядів, а продовжувало наголошувати на державницькій ідеї. Так, під час новорічного свята 1942 р. у Народному домі голова УОК у м. Коломиї о. О. Русин підкреслив, що «від вкладу наших власних сил в цій боротьбі (радянсько-німецькій війні. – *Р. Д.*) залежатиме наше будуче» [556, 1942, ч. 2, с. 3].

Поступово відношення ієрархії та духовенства до німецької адміністрації змінюється від лояльного ставлення до «пасивного» опору під впливом періодичних репресивних акцій гестапо в серпні – вересні 1941 р., в січні – лютому та листопаді 1942 р.

Арешти активу ОУН(б) у серпні – вересні 1941 р. у Станиславівській та Коломийській округах майже не зачепили греко-католицьке духовенство [616, с. 71-72, 75, 77-87]. Але під час арештів активу ОУН(б) в Коломийській окрузі в лютому 1942 р. був арештований парох с. Жаб'я Косівського деканату о. П. Витвицький, якого після 2-х місяців допитів комендантом гестапо Вайсманом звинувачено у приналежності до «недозволеної української організації», а 27 листопада 1942 р. у Чортківській в'язниці розстріляно з іншими в'язнями [616, с. 79, 82; 393, с. 18]. На початку січня 1942 р. у в'язниці гестапо в м. Станиславові перебували два греко-католицькі священники, прізвища яких не вдалося встановити [616, с. 77].

Внаслідок масових репресій з осені 1942 р. відбувається розмежування в політичних настроях українського суспільства: одна частина – під впливом УЦК та ОУН(м) – погоджувалася продовжити тактичну співпрацю з німецькою адміністрацією, а інша – під впливом ОУН(б) – виступила за збройний опір. Це позначилося на політичних настроях духовенства [382, с. 211]. У 1942 р. деякі священники, члени українських комітетів, вступали в конфлікти з німецькою адміністрацією [576, 1943, ч. 22, с. 2].

Часто священники виступали на захист репресованих органами гестапо українців. Так, в лютому 1943 р. парох с. Ворохти о. М. Куницький переховував врятовану втечею з Чортківської в'язниці І. Яремчук, звинувачену в належності до ОУН, а потім парох о. М.-Л. Бурнадз видав їй метрику, вибрав особисті документи через УОК у м. Станиславові й допоміг виїхати до м. Кракова [616, с. 85].

За таких обставин духовенство Станиславівської єпархії висловлювало свої політичні переконання, керуючись життєвим досвідом. Формування дивізії СС «Галичина», яке проводилося з 28 квітня 1943 р. й супроводжувалося залученням до урочистостей окремих ієрархів і священників у м. Львові (Й. Сліпого, М. Будки, Р. Лободича, Г. Костельника, В. Лаби, С. Сапруна) і м. Станиславові (І. Лятишевського, М.-Л. Бурнадза, А. Бойчука) [576, 1943, ч. 18, с. 2; ч. 19, с. 6; ч. 29, с. 6; ч. 31, с. 6; 382, с. 642-643], викликало суперечливі настрої серед священників. Хоча й були симпатичні ОУН(б), які наполягали на більшій ефективності партизанської тактики УПА, все ж таки значна частина духовенства поділяла переконання представників УЦК і ОУН(м), що дивізія після вишколу під німецьким командуванням стане зародком української армії [616, с. 88; 641, с. 69-70]. Член військової управи дивізії о. В. Лаба у проповіді 28 квітня 1943 р. наголошував, що «це єдиний засіб здобути волю» [576, 1943, ч. 18, с. 2-3; 382, с. 207].

Вплив ОУН(м) і УЦК серед духовенства Станиславівської єпархії також був досить значним [616, с. 88]. З агітацією за вступ до дивізії виступили В. Микитюк у м. Станиславові, В. Попадюк у с. Шманьківцях Чортківського деканату, В. Пилипець у м. Делятині та інші [576, 1943, ч. 19; ч. 46; ч. 48; 382, с. 224]. Однак, це не означало колаборації, адже агітацію проводили, з одного боку, під прямим тиском адміністрації, а з іншого – під страхом «загрози більшовизму» й надіями на відновлення Української держави. Коломийський декан О. Русин, який кардинально змінив своє відношення до німецької влади, на вимогу німецької адміністрації відправив 23 травня 1943 р. урочисте Богослужіння з нагоди набору до дивізії, але агітації не проводив [576, 1943,

ч. 22, с. 6]. Заступник голови УОК у м. Станиславові В. Микитюк на зборах 9 травня 1943 р. підкреслив, що «в сьогоднішній війні йде між іншим про буття чи небуття української нації», тому до дивізії повинен вступати «кожний, хто може носити зброю» [576, 1943, ч. 21, с. 6]. Водночас кампанія з критикою радянської моделі церковно-державних відносин [556, 1941, ч. 22, с. 5; ч. 25, с. 7; 576, 1942, чч. 38, 40, 41; 1943, ч. 9, 14, 26, 28, 30, 40; 580, 1941, чч. 11, 32, 34, 36; 1942, чч. 1, 6, 14, 15, 27, 38], вшанування пам'яті жертв радянських репресій у червні – липні 1943 р. [576, 1943, чч. 26, 27, 28, 30] посилювали напругу й страх серед духовенства. Головний капелан дивізії В. Лаба в липні 1943 р. наголошував добровольцям: «йдете в похід не тільки за Батьківщину, але й за віру, за Христа, за Христову моральність, за свободу совісти, за культуру людства...» [576, 1943, ч. 30, с. 1-2]. Під час польової Архиерейської Служби В. Микитюк 11 липня 1943 р. у м. Станиславові в проповіді наголосив, що «тут йде про життя або смерть, в тій певності, що ця боротьба скінчиться перемогою над спільним ворогом» [576, 1943, ч. 29, с. 6; ч. 31, с. 6]. Подібні заклики священників, очевидно, були їхньою власною ініціативою.

Греко-католицькі ієрархи під тиском вимог німецької адміністрації не завжди могли вплинути на суспільно-політичні настрої не тільки віруючих, але й духовенства. Так, за свідченнями Й. Сліпого, митрополит А. Шептицький був проти створення дивізії СС «Галичина», але, будучи поставлений перед фактом, мусив призначити греко-католицьких капеланів, тим більше, що це збройне формування було створено офіційно легітимним шляхом [576, 1943, ч. 18, с. 1-2; 382, с. 646-647; 598, с. 14]. Отже, митрополит, напевно, не благословляв представників дивізії [576, 1943, ч. 31, с. 4; 1944, ч. 1, с. 2; 599, с. 9-10; 686, с. 560], а лише призначив 10 польових духівників дивізії [382, с. 210], що було не політичним актом підтримки, а виявом духовної опіки ієрарха. Митрополит добивався призначення окремим єпископом дивізії Івана Бучка [382, с. 623]. Станиславівський єпископ Г. Хомишин також після наполегливої розмови із окружним старостою Альбрехтом підписав укладену референтом консисторії о. Ю. Гірняком відозву до духовенства із закликом провести агітацію щодо

набору до дивізії «Галичина» в своїх парафіях, але особисто не агітував і заборонив священикам вступати до дивізії [382, с. 581-582].

Окремі священики з власної ініціативи, продиктованої, з одного боку, тиском німецької адміністрації, а з іншого – особистим сприйняттям «загрози більшовизму», виступали за вступ до дивізії. За свідченнями Г. Хомишина, з власної ініціативи декілька священиків (парох с. Космирина Бучацького деканату о. Р. Косович, парох с. Дрищева Єзупільського деканату о. І. Дубчевський і парох с. Глибочка Скальського деканату о. Головатий) спершу записалися до дивізії, а потім поставили єпископа перед фактом; однак ієрарх письмово заборонив їм, і вони погодилися залишитися на своїх парафіях [382, с. 582, 621]. Лише одному священикові, пароху с. Скоморох Бучацького деканату, о. І. Галібею єпископ Г. Хомишин дозволив стати капеланом дивізії, але той невдовзі повернувся на свою парафію [207, арк. 39; 576, 1943, ч. 23, с. 6; 382, с. 619].

Ієрархи, не маючи впливу на німецьку адміністрацію, намагалися застерегти вірних [387, с. 51]. А. Шептицький 10 серпня 1943 р. звернувся із пастирським листом, в якому застерігав молодь, якої «ідеалом є віддати життя за батьківщину», від «незаконних поступків», особливо «страшних убивств...», може навіть у добрих намірах, але з жахливими наслідками для народу» [576, 1943, ч. 33, с. 2, 4; 389, с. 537-540]. Але ситуація загострювалася: із напливом добровольців до дивізії спостерігався відхід до формувань УПА [576, 1943, ч. 22, с. 2; 686, с. 560]. Окружний староста Альбрехт на сесії волосних старшин 22 листопада 1943 р. у м. Делятині наголошував: українська молодь «зійшла на бездоріжжя», створюючи боївки, тоді як можна ще вступати до дивізії [616, с. 111]. У відповідь окупаційна адміністрація з 10 жовтня 1943 р. ввела надзвичайний стан, під час якого будь-які вияви непослуху та допомога Рухові Опору каралися смертю [616, с. 94-95]. Отже, застереження ієрархії виявилися безуспішними, й мирне населення знову опинилося під загрозою репресій.

Окремі священики Станиславівської єпархії стали жертвами загострення конфлікту, зазнаючи переслідувань як з боку гестапо, так і відділів УПА. Під

час масового арешту в м. Станиславові 14 листопада 1943 р. в українському театрі ім. І. Франка гестапо схопило о. М.-Л. Бурнадза, якому загрожували відправкою на роботи до Німеччини, але звільнили за клопотанням УОК у м. Станиславові [206, арк. 142; 616, с. 101-109]. Вже 15 листопада 1943 р. гестапо при ліквідації бункеру УНСО у лісі Діброва між с. Блюдниками та с. Підгороддям виявили смертельно пораненого пароха с. Дорогова о. В. Барановського, якого убили, мабуть, «націоналісти з-під стягу Бандери за провини його синів Романа і Ярослава» [206, арк. 50; 616, с. 104-105].

Нова хвиля репресій у другій половині 1943 р. кардинально змінила відношення ієрархії та духовенства Станиславівської єпархії до німецького режиму. Свідченням цього став спільний пастирський лист А. Шептицького, Г. Хомишина та І. Лятишевського, в якому ієрархи дали богословську оцінку, підкреслюючи, що «скриту руку ворогів народу безбожників видно всюди, як у зарядженнях верхівки, так і в поступуванні низів...» [389, с. 543-544, 548-549].

Репресії з боку нацистів проти українського населення безпосередньо зачіпали духовенство. Відділи гестапо 28 лютого 1944 р. під час «пацифікації» с. Заріччя і м. Делятина засудили до розстрілу виконуючого обов'язки волосного старшини о. О. Крижанівського, але його врятував окружний староста Альбрехт [208, арк. 65; 616, с. 129-131]. У березні 1944 р. у с. Братківцях за підозрою в належності до українського підпілля гестапо арештувало й після допиту відпустило двох греко-католицьких священників [616, с. 136].

Наближення фронту до Галичини викликало суспільний резонанс у формі масових віче в лютому 1944 р. у Станиславові, Коломиї, Надвірній та інших містах [576, 1944, ч. 9, с. 6; ч. 10, с. 6; ч. 12, с. 6; ч. 13, с. 6; 623, с. 103-104]. Вкінці березня – на початку квітня 1944 р. Червона армія зайняла Коломийську округу з містами Городенка, Коломия, Косів і дійшла до передмістя Станиславова, а долиною р. Пруту аж до с. Микуличина відступала угорська армія [616, с. 138]. Єпископи Г. Хомишин та І. Лятишевський з березня 1944 р. відчували нальоти на м. Станиславів радянської авіації [616, с. 60], але

залишилися в місті. Знову з'явилися жертви серед духовенства. В околиці с. Рунгур угорські військові розстріляли о. В. Пужака [209, арк. 110-111; 616, с. 30; 386, с. 142; 763, с. 86]. У квітні 1944 р. лінія фронту встановилася так: м. Косів, с. Яблонів, м. Печеніжин зайняла Червона армія, а на схід від м. Ланчина, м. Отинії і м. Товмача – німецькі та угорські війська [616, с. 30]. Тоді загинув колишній катехит у м. Бучачі, парох Угринова о. І. Терешкун [210, арк. 91; 386, с. 148]. Радянськими партизанами у с. Грабівці 29 квітня 1944 р. разом з селянами були розстріляні місцевий парох о. В. Скрутень і заступник голови УОК у Станиславові о. В. Микитюк, відомий в історіографії як перший капелан УПА [191, арк. 41; 386, с. 136; 404, с. 396; 616, с. 142; 720, с. 78].

В умовах воєнних дій греко-католицьке духовенство залежно від обставин виявляло свої суспільно-політичні переконання. Більшість священників єпархії зайняла вичікувальну позицію, сподіваючись закінчення війни, деякі – виявляли симпатії до УПА, але факти капеланства в березні – жовтні 1944 р. були поодиноким і ситуативним явищем, без дозволу єпископату. Провід ОУН(б), покликаючись на обставини, в актах УПА та УГВР не передбачив інституту капеланства в організаційній структурі УПА [597, ч. 5, с. 24-25].

У свою чергу, ієрархи не могли направити капеланів в УПА (так, як в дивізію), адже ця військова формація не була визнана жодною офіційною владою і не мала своєї державної території [382, с. 646-647]. Окремі священники, побоюючись репресій радянського режиму, намагалися рятуватися втечею за дозволом єпископату. А. Шептицький, попри канонічну заборону покидати парафії, виявляючи розуміння, дозволив деяким священникам мігрувати на захід. Г. Хомишин 26 січня 1944 р. видав звернення, в якому підкреслював: «не штука грати ролю великих патріотів, сипати могили, виголошувати патріотичні промови, а при грозячій небезпеці утікати, немов заяці з капусти. Тому під строгою відповідальністю забороняю втікати за границю дієцезії в разі інвазії большевиків» [622, с. 144]. Десятки священників мусили рятуватися втечею. Так, зі Станиславівської єпархії емігрували на Захід священники Й. Проць з

м. Снятина, Ю. Гірняк з с. Ямниці [35, арк. 34, 37; 191, арк. 115; 206, арк. 180; 586, с. 296].

Отже, у період німецької окупації єпископи і священники Станиславівської єпархії, дотримуючись християнського принципу верховенства Божих законів, пройшли еволюцію суспільно-політичних поглядів – від підтримки Української держави і лояльного сприйняття німецького режиму як союзника до «пасивного опору» останньому через його репресивні акції щодо мирного населення. В складних умовах воєнного часу єпархіальне духовенство, зберігаючи надії на реалізацію в перспективі державницького ідеалу, розгортає на християнських засадах релігійно-пастирську та суспільну діяльність, спрямовану на захист інтересів українського народу.

4.3 Процес ліквідації єпархії (1944 – 1946 рр.)

Наступний етап розвитку Станиславівської єпархії наступив у березні – жовтні 1944 р., коли радянсько-німецький фронт перейшов державний кордон УРСР, а реорганізована Українська повстанська армія (УПА) під проводом Української Головної Визвольної Ради (УГВР) розпочала партизанську війну й створила феномен «фактичного двовладдя» – радянського режиму та підпілля ОУН і УПА [656, с. 46-66; 868, с. 32-33]. Внаслідок воєнних дій 1944 р. у Станиславівській єпархії загинули 5 священників, а двоє рятувалися втечею на Захід, зруйновано десяток церков [282, арк. 4-5; 284, арк. 10; 288, арк. 3; 291, арк. 5; 299, арк. 1; 345, арк. 1-2; 386, с. 136, 142, 148; 404, с. 396; 616, с. 30, 142; 763, с. 86].

Єпископи Г. Хомишин та І. Лятишевський та значна частина духовенства Станиславівської єпархії зайняли вичікувальну лояльну позицію щодо радянського режиму [622, с. 144]. Під час аудієнцій у серпні 1944 р. Г. Хомишин радив священникам орієнтуватися в різних ситуаціях на власний життєвий досвід, висловлюючи сподівання, що правове положення ГКЦ буде врегульовано при вирішенні глобальних проблем, а уряд СРСР погодиться на присутність Папського нунція в м. Москві [382, с. 260]. Владика покладав надії

на успіх делегації ГКЦ до м. Москви, організованої в жовтні 1944 р. митрополитом А. Шептицьким [382, с. 217-219, 249; 645, с. 55, 67-70; 752, с. 269].

Відновлений радянський режим спершу виявляв терпиме відношення до ГКЦ. У Станіславській єпархії, що знову охоплювала територію Станіславської і Тернопільської областей, продовжували діяти ординаріат, капітула, консисторія. Єпископ-ординарій Г. Хомишин аж до свого арешту проводив канонічні призначення священників на вакантні посади, як правило, парохів на 2–3 парафії [282, арк. 6; 284, арк. 5], що свідчило про «демографічні» втрати духовенства. Восени 1944 р. відновила роботу духовна семінарія (Додаток Ж.2), в якій навчалося 39 студентів-богословів (Додаток Ж.3) [382, с. 258]. Тимчасовою поступкою влади було звільнення від військової служби священників, студентів семінарії, дяків і навіть церковних старост [348, арк. 1], а також дозвіл монастирям зберегти за собою будівлі, які повернули в період німецької окупації [645, с. 64]. Відсутність активної антирелігійної пропаганди посилювала враження толерантного відношення влади до Церкви.

Духовенство Станіславської єпархії з надією на правове оформлення державно-церковних відносин погодилося на реєстрацію церков. Формальною підставою було поширення на ГКЦ радянського законодавства про релігійні організації, контроль за яким покладено на Раду у справах релігійних культур (РСРК). Оскільки уповноважений РСРК по Станіславській області П. Сердюченко був призначений у листопаді 1944 р. [382, с. 261; 620, с. 17], а уповноважений по Тернопільській області І. Чирва – аж 1 березня 1945 р. [859, с. 32], то, згідно із Положенням про РСРК при РНК СРСР, збір даних з липня 1944 р. проводили райвиконками [272, арк. 194]. Реєстрацію церков органи НКДБ використали як один із елементів агентурно-оперативної розробки ієрархії та духовенства ГКЦ [382, с. 189-193, 225-228, 232-246]. Зрештою, вся структура РСРК від союзного до обласного рівнів була органічно пов'язана із органами НКДБ [272, арк. 175; 771, с. 97; 645, с. 59, 67].

За розпорядженням Станіславського облвиконкому від 28 серпня 1944 р., запроваджено відповідні анкетні довідки про релігійні культу в області [283, арк. 8; 288, арк. 1]. До жовтня 1944 р. у Станіславській області такі довідки зібрали райвиконкоми у Богородчанах, Галичі, Городенці, Коломиї, Коршеві, Гвіздці, Косові, Надвірній, Станіславі, Ланчині та інших районах, що належали до Станіславської єпархії [282–301]. Реєстраційні анкети складали голови райвиконкомів, іноді – декани (в м. Богородчанах – З. Кисілевський, у м. Надвірній – В. Король), які мусили враховувати специфіку адміністративно-політичного поділу області. Так, духовенство Богородчанського деканату належало до Богородчанського і Солотвинського районів, а Надвірнянського деканату розподілялися на 4 райони – Ланчинський (14 парафій), Надвірнянський (9), Яремчанський (13) та Солотвинський (1) [282, арк. 4-5; 294, арк. 3-3зв; 443, с. 26-34, 108-114]. Специфіка поділу єпархії на деканати й правового статусу громад (парафій, «дочірніх» церков і експозитур) не бралася до уваги органами влади, зокрема в офіційній звітності для уповноваженого РСРК.

Надії духовенства на нормалізацію державно-церковних відносин розвіялись після смерті А. Шептицького, що змінила тактику радянського режиму [382, с. 196-222; 386, с. 238-239; 645, с. 67-69]. Слід зауважити, що Г. Хомишин підтримував листування з А. Шептицьким до його смерті [36, арк. 24-29], а на похорон митрополита єпископи з м. Станіслава не прибули через запізніле повідомлення [645, с. 71; 666, с. 26-27]. Єпископ І. Лятишевський позитивно оцінив вибір митрополитом Й. Сліпого [382, с. 260]. Невдовзі, після поїздки делегації ГКЦ до м. Москви в грудні 1944 р. [382, с. 249-252, 272-296; 403, с. 41-42; 645, с. 77-83], НКДБ УРСР видав директиви про посилення агентурної розробки й арешти духовенства, яке «причетне до іноземних розвідок і проводить антирадянську роботу» [382, с. 271-272, 297-300].

Зміна тактики влади спостерігається на прикладі єпископів. У жовтні 1944 р. начальник Станіславського УНКДБ полковник А. Михайлов провів

декілька бесід з Г. Хомишиним, як зі «старим знайомим» [382, с. 261]. Владика намагався з'ясувати відношення радянської влади до Церкви, причини створення колгоспів і перспективи закінчення війни; тим часом начальник УНКДБ вимагав вплинути на збройний опір УПА [382, с. 261-262]. Адже саме в той час проводилась спецоперація органів НКВС і НКДБ по ліквідації тактичних відтинків УПА «Чорний ліс» і «Журавлі» із залученням танкової та авіаційної частин [623, с. 116-120].

Григорій Хомишин видав 13 листопада 1944 р. пастирський лист до вірних Станіславівської єпархії, в якому засудив «гріх підступного убивства невинних людей, що кличе до Бога о пімсту і є негідним людини злочином і ганьбою не лише для злочинника, але й чорною плямою на цілім народі, в яким такі злочини діються, хотя й цілий сам нарід як такий не є причастний тих злочинів». Владика не вказав на конкретну сторону збройного конфлікту (УПА чи органи НКВС і НКДБ), підкреслюючи, що «без доказу вини, без суду, незвісні по народності, убивають по ріжних місцевостях безборонних мужчин, старців, а навіть жінок і дітей...» [645, с. 74-75].

Тоді полковник А. Михайлов зробив висновок, що послання Г. Хомишина «за своїм змістом є досить аполітичним документом, що підтверджує його нелояльне відношення до політики радянської влади» [382, с. 262]. Заступник наркома держбезпеки УРСР П. Дроздецький рекомендував припинити «подібне спілкування з Г. Хомишиним і І. Лятишевським, оскільки це, по суті, зізнання в нашій немощі й звертання за допомогою до попів, обидва вони були і залишаються нашими ворогами» [382, с. 270]. Така оцінка базувалася на агентурних даних: 15–17 вересня 1944 р. з канцелярії єпархії до обласного УНКДБ передано послання Г. Хомишина від 28 жовтня 1941 р. [382, с. 259-260]; а послання від 13 листопада 1944 р. єпископ сам передав А. Михайлову [645, с. 75]. Отже, радянський режим до початку 1945 р. виключив можливість діалогу з єпископами.

Зрештою, заклик владики не був почутий і українським підпіллям. У вересні – грудні 1944 р. на території Станіславської області зафіксовано понад

400 акцій УПА, найбільша активність спостерігалася у Богородчанському, Жаб'євському, Надвірнянському, Станіславському, Тлумацькому й інших районах. Тому 11 грудня 1944 р. НКВС УРСР видав наказ «Про дальші заходи по боротьбі з бандитизмом ОУН і УПА на території Станіславської області», в якому підкреслено, що територія області найбільше «вражена бандитизмом» [623, с. 122-123]. Продовження збройного опору УПА негативно позначилася на відношенні радянського режиму до ГКЦ.

Уже з липня 1944 р. УНКДБ у Станіславській і Тернопільській областях проводили збір «компромату» на єпископів і священників Станіславської єпархії, використовуючи не тільки агентурні відомості й українські газети періоду німецької окупації, але й зібрані райвиконкомом анкети священників, які, зокрема, містили питання про місце перебування і заняття під час окупації [285, арк. 1-17]. Так, 20 жовтня 1944 р. начальник УНКДБ у Тернопільській області доповідав до м. Києва про відкриття справ-формулярів на 74 священників Греко-Католицької, Римо-Католицької і Православної Церков, з них – 40 «українських націоналістів», 12 «польських націоналістів», 8 «німецьких шпівнів» і 14 «іншого антирадянського елемента» [382, с. 222-225, 229-231]. Уже 2 грудня 1944 р. УНКДБ в Станіславській області збрало «матеріалів компрометуючого характеру» на єпископів Г. Хомишина й І. Лятишевського, 12 священників [382, с. 270]. Органами НКДБ були взяті на облік, зокрема, парох с. Більче Золоте Борщівського району о. С. Гребенюк, парох с. Давидківці Чортківського району о. В. Попадюк, парох с. Самолусківці того ж району о. Й. Дуплавий, парох с. Чабарівка Гусятинського району о. А. Малиновський, парох с. Залуччя Снятинського району М. Гайдучек, парох с. Карлів того ж району Л. Белінський, пароха і декан Богородчанський З. Кисілевський, яких звинувачено в посвяченні могил «борцям за волю України», організації маніфестацій «на честь німецьких окупантів», агітації за вступ до дивізії та підтримці ОУН і УПА [382, с. 223-224, с. 257-270]. Звинувачення у «контрреволюційно-націоналістичній антирадянській діяльності» священників органи НКДБ намагалися підтвердити агентурними

донесеннями та «негласними допитами свідків» [382, с.263-270]. Отже, в другій половині 1944 р. органи НКДБ розпочали активну оперативно-агентурну розробку духовенства, спрямовану на його політичну компрометацію. Але використати у масовій пропаганді серед населення метод «компромату» духовенства в цей період, зважаючи на збройний опір українського підпілля, було неможливо.

Органи НКДБ застосовують методи «перевиховання» священників та поступового закриття церков. Так, у жовтні – грудні 1944 р. розпочались виклики священників до районних центрів на збори, на яких представники влади «почали накидатись на минуле нашої Церкви, на Рим, на Папу і на Вселенську Католицьку Церкву» [386, с. 239]. Але «співбесіди» не забезпечили очікуваного результату. За розпорядженням Станіславського облвиконкому від 3 листопада 1944 р. районні органи влади почали збирати інформацію про закриті церкви. Тоді, наприклад, о. З. Кисілевський повідомив про 14 недіючих церков у Богородчанському районі [282, арк. 4-5]. Офіційного закриття церков у більшості районів не проводилося, що констатували виконкоми у м. Гвіздці і м. Тисмениці [284, арк. 10; 299, арк. 1]. В окремих районах траплялися недіючі з різних причин церкви, як, наприклад, у Коршівському (4 церкви, з них дві – знищені внаслідок воєнних дій [288, арк. 3]), Ланчинському (через відсутність священників у с. Волосіві й м. Ланчині [291, арк. 5]) і Станіславському (церква у с. Майдані згоріла під час воєнних дій 27 липня 1944 р. [298, арк. 1-2]). Отже, спроби «перевиховання» священників виявилися безуспішними, а частка недіючих церков до початку 1945 р. в Станіславській єпархії була незначною.

Тим часом інформація про успішний візит до м. Москви делегації ГКЦ на чолі з архімандритом о. К. Шептицьким зберігала серед священників надію на врегулювання правового статусу ГКЦ [386, с. 239]. У березні 1945 р. священники продовжували заповнювати анкети для отримання дозволу органів влади на працю в церкві. Так, у Богородчанському районі анкети заповнили священники Р. Волощук, І. Пасічник, М. Петраш [282, арк. 8-10], у Галицькому – С. Лехицький, П. Тауцький [283, арк. 1, 5], у Гвіздецькому – Д. Могильницький,

Ю. Мелимука, С. Мартинків, М. Вонсуль, І. Михальчук, Л. Давидяк, М. Кисіль, І. Баранюк [284, арк. 1-8], у Городенківському – В. Садовий, Ю. Гамула, Л. Головацький, Т. Олексіїв, Р. Винничук, Г. Гасцький та ін. [285, арк. 1-10]. Подібні анкети заповнили більшість священників у районах Станіславської та Тернопільської областей (в межах єпархії) [286–301; 345], сприймаючи їх як один із елементів регулювання правового статусу ГКЦ.

Органи НКДБ продовжують заходи, спрямовані на компрометацію і «розклад» ГКЦ, наголошуючи на зв'язках духовенства з ОУН і УПА. УНКДБ у Станіславській області 25 січня 1945 р. запросило санкції на арешт пароха с. Назавизова о. М. Сінгалевича і студента духовної семінарії П. Слугоцького, яких підозрювали в зв'язках з ОУН [349, арк. 1-2; 382, с. 307-310]. Для «розробок» священників використано як довідки про церкви [273, арк. 69-72], так й особові анкети священників. На більшість священників органи НКДБ відкрили справи-формуляри. УНКДБ у Тернопільській області до 3 лютого 1945 р. взяло на оперативний облік 31 священника ГКЦ [382, с. 345]. Перша хвиля арештів духовенства органами НКДБ пройшла в лютому – березні 1945 р. Так, 17 лютого 1945 р. було арештовано студента духовної семінарії в м. Станиславові П. Слугоцького [349, арк. 3-5], а 9 березня 1945 р. – студента цієї ж семінарії В. Пиндуса [351, арк. 60-62].

Особлива увага органів НКДБ до зв'язків духовенства з підпіллям ОУН була пов'язана зі спробою нав'язати переговори з Головним Командуванням УПА про припинення збройного опору [382, с. 283-284, 293-296, 323-326, 338-341, 365-373; 386, с. 239; 645, с. 85]. Митрополит Й. Сліпий написав звернення до вояків УПА, але з об'єктивних причин його не було вчасно розповсюджено [382, с. 330-332, 335]. Невдача у переговорах з підпіллям УПА, на думку Б. Боцюрківа, переконала владу «в неможливості за допомогою Церкви покласти край збройному рухові опору в Західній Україні» [645, с. 87]. Звідси радянський режим зробив висновок про необхідність ліквідації ГКЦ.

У розмові з Й. Сліпим 11 січня 1945 р. С. Карін натякнув на можливості «об'єднання уніатів, як меншості, з православними, як більшістю» [382, с. 330].

Ймовірною виглядає версія про спроби намовити митрополита та єпископів «покинути Католицьку Церкву» і «перейти до Православної» [763, с. 78]. Отже, прагнення радянського режиму за допомогою ГКЦ припинити збройний опір УПА не вплинули на плани ліквідації самої Церкви. Врешті, радянський уряд «фактично ототожнював ОУН/УПА з УГКЦ» [645, с. 85], тому сподівався форсованим наступом ліквідувати одночасно дві опозиційні інституції. Невдовзі С. Карін зізнався о. Г. Костельнику: «Розгром банд в лісі і розгром в «Юрі» (собор св. Юра ГКЦ у м. Львові. – *Р. Д.*) – це ланки одного й того ж ланцюга у боротьбі українського народу з агентурою його поневолювачів» [382, с. 539].

Генеральний план по ліквідації ГКЦ був деталізований головою Ради у справах РПЦ при РНК СРСР полковником НКДБ Г. Карповим і затверджений Й. Сталіним 17 березня 1945 р. (відома інструкція № 58) [371, с. 583; 373, № 4, с. 101-114; 403, с. 19; 771, с. 101]. Його створення «знизу» слід датувати кінцем січня – початком лютого 1945 р. [382, с. 310-315; 859, с. 41-42]; тоді ж окремі його деталі були повідомлені партійному активу [645, с. 89]. У березні 1945 р. нарком держбезпеки УРСР С. Савченко затвердив перелік практичних заходів, що передбачав арешт всіх ієрархів та відомих священників, розслідування версії про «отруєння митрополита Андрея Шептицького за його прорадянські настрої», збір інформації про участь священників в Українській Національній Раді, організації дивізії СС «Галичина», підпіллі УПА, облік «прогресивних елементів із числа уніатських священнослужителів, настроєних на відхід від Ватикану та приєднання до православ'я» [382, с. 380-382, 391-397; 403, с. 169].

Процес ліквідації ГКЦ розпочався з активної інформаційної кампанії. Спершу, в січні 1945 р., Московський патріарх Алексій пастирським листом закликав греко-католиків відірватися від Ватикану та приєднатися до РПЦ [386, с. 68]. Це послання, на думку М. Гайковського, вказує на активну роль Московського патріархату в ліквідації ГКЦ [664, с. 19], хоча Е.-К. Суттнер вважає, що його «треба визнати фальсифікатом» [864, с. 117-121]. Згодом, 6 квітня 1945 р. публіцист Я. Галан (під псевдонімом В. Росович) опублікував в

газеті «Вільна Україна» статтю «З хрестом чи з ножем?», в якій нападав на ГКЦ і митрополита А. Шептицького [541]. Врешті, 11 квітня 1945 р. органи НКДБ провели сплановані арешти ієрархії ГКЦ.

Радянський режим намагався врахувати норми канонічного права й запобігти будь-яким спробам відновлення ієрархічної структури ГКЦ. Нарком держбезпеки УРСР С. Савченко просив санкції Москви на «витяг єпископа Коциловського у Перемишлі», адже після арештів ієрархії він «може очолити за дорученням Ватикану уніатську церкву» [382, с. 462, 525]. Начальник опергрупи НКДБ УРСР С. Карін 14 квітня 1945 р. застерігав о. Г. Костельника: «становище таке: уніатської греко-католицької церкви, як єдиної організації, для нас більше не існує. Не існує її й з точки зору Ваших церковних законів, адже, якщо немає єпископів – немає і церкви. Нам відомо, що в таких випадках Ваша церква визнає адміністративно-повноважним органом митрополічу капітулу, ординаріат... доводжу до Вашого відома, що капітула та ординаріат розпускаються, а якщо вони спробують діяти нелегально – будуть притягнуті до відповідальності... Існують тільки окремі релігійні общини – парафії греко-католицької церкви, в яких віруючі можуть задовольняти свої релігійні потреби...» [382, с. 538].

У Станіславівській єпархії процес «ліквідації» заплановано розпочати з арештів єпископів Г. Хомишина, І. Лятишевського, священників В. Довгого, І. Самолевича, Й. Дуплавого, А. Пельвецького, І. Чукура в Станіславській і Тернопільській областях [382, с. 392-393]. УНКДБ по Станіславській області 15 березня 1945 р. підготував доповідну записку до м. Києва, в якій детально аналізував «антирадянську діяльність» обох Станіславівських єпископів; серед головних звинувачень на їх адресу – створення в міжвоєнний період партії «Українська національна обнова» й товариства «Скала», «лояльне відношення до німецьких загарбників», благословення Українській державі в липні 1941 р., видання пастирського листа в жовтні 1941 р., агітація за вступ у дивізію «Галичина», кадрові перестановки духовенства з метою переховування їх від репресій, нечітка позиція щодо радянської влади [382, с. 387-391].

Одинадцятого квітня 1945 р. у м. Станіславі були заарештовані єпископ-ординарій Г. Хомишин та єпископ-помічник І. Лятишевський [382, с. 526-527; 386, с. 76, 106, 107]. Хоча рішення про арешт Г. Хомишина було прийняте ще 26 березня 1945 р. [703, с. 135-136]. Досудове слідство в його справі супроводжувалося жорсткими допитами під керівництвом капітана Дубка [382, с. 560-564, 573-582, 619-624, 792-804], і тривало до смерті владики 28 грудня 1945 р. у Лук'янівській в'язниці НКДБ [785, с. 407; 703, с. 136-137]. Єпископ І. Лятишевський після арешту також був переведений до Лук'янівської в'язниці в м. Києві, де півтора року перебував під слідством [763, с. 78; 386, с. 106-107].

Після арешту єпископів 11 квітня 1945 р. формується підпільна структура управління Станиславівською єпархією через генеральних (капітульних) вікаріїв, раніше таємно призначених Г. Хомишином. Функціями вікаріїв єпархії (ймовірно, з єпископською хіротонією) були наділені ігумен монастиря Василян у м. Станиславові Г.-В. Балагурак, професори духовної семінарії С. Лукач, І. Слезюк та С. Вапрович [444, с. 19; 645, с. 268; 766, с. 579-580]. «Від імені Єпископського Ординаріату в Станиславові» діяв також ректор духовної семінарії та архидиякон капітули о. А. Бойчук [282, арк. 11], який, за даними органів НКДБ, «намагався нелегально очолити єпархію» [382, с. 797; 383, с. 272]. Але 25-26 травня 1945 р. органами НКДБ були арештовані вікарії єпархії – В.-Г. Балагурак, А. Бойчук, С. Вапрович, а також Гусятинський декан А. Малиновський, ігумен монастиря Василян у м. Бучачі П.-П. Теодорович, парох м. Чорткова Й.-І. Чепіль ЧСВВ та ін. [386, с. 108, 111, 112, 134, 148, 162; 763, с.95-96]. Масові арешти священників, за розрахунком органів НКДБ, мали створити відповідний «психологічний ґрунт» у середовищі духовенства, не просто дезорганізувати всю ГКЦ, а спонукати до відповідних дій.

Греко-католицьких священників зобов'язали пройти реєстрацію в органах влади, після чого було видано тимчасові посвідки з дозволом виконувати пастирські обов'язки. В парафіях за дорученням влади створено парафіяльні комітети, яким надано право призначення священників і розпорядження церковним майном [386, с. 240]. У процесі реєстрації священники проходили

співбесіду з уповноваженими РСРК в Станіславській і Тернопільській областях, які вишукували «нестійких у вірі» священників для використання їх в акції «возз'єднання» ГКЦ з РПЦ. Спецслужби спробували використати слабе місце в організації ГКЦ – поділ на «окциденталістів» і «орієнталістів» [382, с. 30-34; 664, с. 17-18; 703, с. 135].

Наступним етапом акції ліквідації ГКЦ стала організація під контролем органів НКДБ «Ініціативної групи по возз'єднанню ГКЦ з РПЦ». 14 квітня 1945 р. С. Карін переконав Г. Костельника, що «до створення такої групи... церква буде фактично перебувати в стані повної анархії» [382, с. 541; 403, с. 19]. Але пошук представника від Станіславівської єпархії, який би погодився увійти до складу «Ініціативної групи», затягнувся на деякий час. Спершу органи НКДБ розглядали кандидатуру професора духовної семінарії о. І. Луба (1898–1973), якого арештували, «переконали» «очолити ініціативну групу в м. Станіславі» і звільнили, але після зустрічі з С. Каріним і Г. Костельником 17 травня і переговорів з Василями він відмовився [309, арк. 25-26; 382, с. 671, 678-684, 692-693]. Другим кандидатом став парох і декан м. Коломиї О. Русин (1868–1955), який на зустрічі з С. Каріним і Г. Костельником 28 травня теж відмовився виступити представником єпархії в «Ініціативній групі», але погодився «сприяти возз'єднанню греко-католиків з православ'ям» у своєму деканаті й запропонував кандидатуру А. Пельвецького [382, с. 740-742]. Характерно, що обидва кандидати мотивували свою відмову тим, що у випадку участі в групі їх «вб'ють бандерівці», а О. Русин попередив, що проведення «возз'єднання» в Станіславівській єпархії «буде досить складним після всієї роботи, яку свого часу провів єпископ Хомишин» [382, с. 693, 741].

Третій кандидат, парох с. Пробіжної і Гусятинський декан А. Пельвецький (1898–1957), оперативно погодився на визначену йому роль, і 28 травня 1945 р. оголошено про створення «Ініціативної групи з возз'єднання ГКЦ з РПЦ» [302, арк. 4]. У своїй декларації до Раднаркому УРСР та зверненні «До всечесного греко-католицького духовенства в західних областях України» 28 травня 1945 р. «Ініціативна група» звернулася з проханням допомогти їй

«вивести Церкву зі стану анархії і об'єднати її з Православною Церквою» [302, арк. 1, 4; 382, с. 734-754; 386, с. 70]. Уряд УРСР 18 червня офіційно визнав «Ініціативну групу» як «єдиний тимчасовий церковно-адміністративний орган», якому, всупереч канонічному праву, надано повноваження керувати сукупністю греко-католицьких парафій та проводити їх «возз'єднання» з РПЦ [302, арк. 1].

Відношення духовенства до «Ініціативної групи» було строкатим – від негативного до позитивного, і змінювалося впродовж 1945 р. залежно від декількох факторів: тиску з використанням «компромату» під час співбесід з уповноваженим РСРК по області, за співучасті члена «Ініціативної групи» А. Пельвецького та співробітника НКДБ; впливу інформації про арешти органами НКДБ священників або їх родичів за «політичними» звинуваченнями та повідомлень про можливі акції «помсти» щодо «возз'єднаних» з боку відділів УПА. Так, органи НКДБ шантажували віце-декана П. Томчука з м. Коломиї інформацією про його синів Ярослава, Романа і Володимира, котрі належали до ОУН [399, с. 600; 402, с. 192]. Д. Могилицького органи НКДБ підозрювали у співпраці з «німецькими окупантами» під час примусових робіт у м. Лінц в Австрії (1940 – 1943) [278, арк. 7-8, 15]. У липні – жовтні 1945 р. органами НКДБ були арештовані М. Гайдучок з с. Трійці, Л. Білинський з с. Карлова, І. Самолевич з с. Белелуї, М. Вонсуль з с. Кулачківців, М. Кисіль з с. Балинців, В. Пугач з м. Кут, М. Пеняк з с. Білоберезки, А. Максимюк з с. Рожнева, І. Баранюк з м. Гвіздця, В. Маковійчук з с. Хлібичина Пільного [302, арк. 18, 28-29, 106, 118, 143; 350, арк. 1, 14-15; 399, с. 79].

Внаслідок цих заходів частина духовенства поступово схилялася до вступу в «Ініціативну групу» для уникнення арештів, збереження парафій під своїм контролем та запобігання від імовірного приходу «православних попів». Один з мотивів полягав у сприйнятті «Ініціативної групи» як тимчасового органу, сформованого неканонічним способом, внаслідок чого його рішення є необов'язковими до виконання, а участь в ньому лише убезпечує від арештів. Так, 19 липня 1945 р. А. Пельвецький включив до складу «Ініціативної групи» 33 священників Станиславівської єпархії, серед яких були П. Томчук з

м. Коломиї, В. Монастирський, Г. Закаляк і К. Добрянський з м. Станіслава, Д. Микитюк з с. Ямниці, С. Павлюк з м. Тисмениці, Д. Могилицький з с. Підгайчик та ін. [302, арк. 13]. У процесі «співбесід» з уповноваженим РСРК у липні – серпні 1945 р. до групи були зачислені ще понад 20 священників [302, арк. 16, 25].

Важливим елементом акції «возз'єднання» стало проведення конференцій духовенства по деканатах, що скликалися представником «Ініціативної групи» А. Пельвецьким і уповноваженим РСРК в області Сердюченком під наглядом органів НКДБ за відповідним графіком [302, арк. 30-30 зв., 84-84 зв.; 303, арк. 57]. Так, 30 серпня 1945 р. проведено конференцію Коломийського деканату за участю 14 із 23 священників [302, арк. 27-28]. Перебіг наради був добре спланований і завершився прийняттям очікуваних резолюцій, але не обійшлося без казусів. Священик с. Залуччя М. Гоянюк пропонував «не спішити з переходом до возз'єднання греко-католицької церкви з православною, а дати можливість більше часу підготуватися на поступовий перехід, підготувавши до цього віруючих» [303, арк. 58]. У період з 30 серпня до 1 листопада 1945 р. подібні конференції духовенства провели в 11 деканатах (Богородчанському, Єзупільському, Жуківському, Косівському та ін.) [303, арк. 4-5, 11-17, 22-28, 57], а в цілій Станіславівській єпархії проведено близько 30 конференцій [383, с. 624]. Попри тиск органів НКДБ, греко-католицьке духовенство не поспішало підтримати акцію «возз'єднання». Так, за даними канцелярії А. Пельвецького, на 20 листопада 1945 р. в районах Станіславської області, що належали до території Станіславівської єпархії, з 216 священників до «Ініціативної групи» приєднався 141 священник, а враховуючи окремі деканати Львівської архієпархії – в області «возз'єдналися» 170 священників [302, арк. 154]. На 1 грудня 1945 р., за звітом уповноваженого РСРК в області, із 339 священників до «Ініціативної групи» вступили 171 або 51 % [303, арк. 57].

Одним з факторів, що впливав на ефективність акції «возз'єднання», були відмінності між церковним і політичним адміністративно-територіальними поділами – відповідно єпархії на деканати й області на райони. Непоодинокими

були випадки, коли священники відмовлялося збиратися на конференцію під проводом А. Пельвецького, оскільки належали до юрисдикції Львівської, а не Станіславівської єпархії [302, арк. 141-141 зв.]. В січні 1946 р. А. Пельвецький, як «адміністратор» Станіславської єпархії, на вимогу органів НКДБ змінив поділ єпархії, створивши 34 деканати, що цілком співпадали з районами Станіславської області (Додаток Н.1) [302, арк. 183-183 зв.].

8-10 березня 1946 р. у храмі св. Юра в м. Львові під контролем органів НКДБ пройшов неканонічний собор Греко-Католицької Церкви за участю 235 делегатів (216 священників і 19 мирян). У доповіді Станіславський православний єпископ А. Пельвецький сказав, що за дев'ять місяців діяльності до «Ініціативної групи» приєдналося 986 священників, відмовилися 281 [374, с. 61]. Учасниками собору були 47 священників із Станіславської і 40 священників з Тернопільської областей. Серед них – В. С. Самотулка, П. І. Тимчук, О. Русин, К. В. Добрянський, Й. М. Савраш, Г. М. Закаляк, С. Гунчак, Д. Паланиця та ін. [374, с. 55-57]. Більшість учасників становили декани і їх заступники, отже, розглядалися органами безпеки як «адміністративний ресурс». Так, 35 із 47 священників, учасників собору зі Станіславської області, виконували функції деканів і заступників деканів (Додаток Н.2). Після доповідей собор ухвалив постанову про ліквідацію унії та возз'єднання з РПЦ [374, с. 127-128].

Священники по-різному трактували канонічно-правові наслідки як своєї участі, так і рішень неканонічного собору. Так, Д. Паланиця у приватній розмові зауважив, що «політика більшовиків в цій ділянці боротьби є справді дуже хитра», але «парохи, морально не будуть відповідати перед Богом за погублені душі зневірених людей», тому що «роблять це під натиском вищого духовенства» [384, с. 561].

Виходячи з такого розуміння трагічних подій, кожен священник вибудовував власну модель поведінки, що визначила його наступний життєвий шлях. У середовищі греко-католицького духовенства Станіславівської єпархії можна умовно виокремити шість груп життєвих стратегій священників після насильної ліквідації ГКЦ 1946 рр.

До першої групи належать ті священники ГКЦ, котрі перейшли до РПЦ, отримали повторну реєстрацію як православні священники і в такій ролі продовжили душпастирське служіння до кінця свого життя (О. А. Русин, П. О. Вовк, Є. П. Карпінський, Д. Ю. Могилицький, В. М. Григорчук, В. О. Савчинський, П. О. Чубатий та інші). Другу групу складають священники ГКЦ, які перейшли до РПЦ і згодом відкликали свій підпис, були арештовані, відбували покарання і померли на засланні (М. Ф. Гоянюк, В. І. Маковійчук, Т. Л. Глібовицький та ін.). До третьої групи належать священники ГКЦ, які перейшли до РПЦ і згодом відкликали свій підпис, були арештовані та відбули покарання, потім продовжили підпільне служіння в «катакомбній» ГКЦ (П. І. Томчук, С. М. Гаврилів та ін.). До четвертої групи належать священники ГКЦ, які не перейшли до РПЦ, за що були арештовані й засуджені, відбули покарання, а після повернення продовжили підпільне служіння в «катакомбній» Церкві (М. О. Кисіль, М. В. Вонсуль, М. Л. Гайдучок, І. Т. Баранюк та ін.). П'яту групу складають священники ГКЦ, які спершу не перейшли до РПЦ, за що були арештовані, засуджені, відбули покарання, а після повернення під впливом тиску органів НКДБ «возз'єднались» з РПЦ (В. М. Бабинюк, С. Й. Білинський та ін.). До шостої (і останньої) групи можна віднести священників ГКЦ, які не перейшли до РПЦ, уникнули арештів і продовжили підпільне служіння (Р. В. Чередарчук, Р. І. Ріпецький та ін.).

Отже, у період другої радянської Галичини (1944 – 1946) розгорнулася спланована акція ліквідації ГКЦ: з серпня 1944 р. проведено реєстрацію церков і священників з метою збору компромату, згодом ієрархів спонукали вплинути на збройний опір УПА, а в квітні 1945 р. проведено арешти єпископів, у травні-червні створено й санкціоновано «Ініціативну групу для возз'єднання з РПЦ», проведено масові арешти священників, а з липня – конференції духовенства по районах. Органи НКДБ використали поділ ГКЦ на орієнталістів і окциденталістів, заявили про розпуск капітул як повноважних органів управління та переведення парафій під юрисдикцію «Ініціативної групи», пристосували адміністративно-територіальний поділ єпархії на деканати до

поділу області на райони, але не врахували деяких канонічно-правових норм. Тому після арешту владик Г. Хомишина та І. Лятишевського обов'язки вікаріїв єпархії таємно виконували декілька священників-целібсів і монахів (Г.-В. Балагурак ЧСВВ, А. Бойчук, С. Вапрович, С. Лукач, І. Слезюк), частина духовенства відмовилися приєднатися до Ініціативної групи, окремі священники були арештовані. В березні 1946 р. відбувся неканонічний Львівський собор, який проголосив «возз'єднання» громад ГКЦ з РПЦ, а частина греко-католицького духовенства перейшла в підпілля.

Таким чином, у період Другої світової війни та перші повоєнні роки Станиславівська єпархія ГКЦ розвивалася в умовах німецького та радянського тоталітарних режимів, кожен з яких встановлював власну систему державно-церковних відносин. Характерними ознаками періоду першої «радянзації» було повне позбавлення Церкви матеріальної бази, обмеження зв'язків із Ватиканом і всередині митрополії, активна антирелігійна пропаганда та контроль органів НКДБ, що змусили духовенство зосередитись на релігійно-пастирській діяльності. На початку війни духовенство єпархії підтримало ідею відродження Української держави, а в умовах німецького окупаційного режиму пережило еволюцію політичних поглядів від формальної лояльності до пасивного опору, розгорнуло пастирську і харитативну працю на принципах християнської соціальної етики. В умовах завершення війни більшість священників зайняла вичікувальну позицію, деякі – виявляли симпатії до УПА або дивізії «Галичина», десятки – мусили емігрувати на Захід. У процесі другої радянзації тоталітарний режим за допомогою органів державної безпеки провів насильну акцію ліквідації ГКЦ, арештував єпископів і священників, організував неканонічний собор, але частина духовенства перейшла у підпілля та сформувала «катакомбну» структуру Церкви.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі комплексно висвітлено проблему історичного розвитку Станиславівській єпархії Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини в 1885–1946 рр. Реалізація заявлених у дисертаційній роботі мети і завдань дозволяє зробити наступні висновки:

1. Аналіз історіографії проблеми, яку умовно поділяємо на п'ять груп (австрійської доби, міжвоєнного періоду, післявоєнну радянську й діаспорну та сучасну), дозволив встановити, що дослідники показали загальні тенденції розвитку Станиславівської єпархії ГКЦ, акцентували увагу на діяльності її єпископів у контексті церковно-державних відносин. Але поза їх увагою залишились питання про вплив суспільно-політичних процесів на створення та розвиток Станиславівської єпархії, особливості її організаційної структури та реалізації суспільної діяльності єпископів і священників.

Характеристика комплексу джерел засвідчує його повноту і репрезентативність для об'єктивного дослідження теми. На основі неопублікованих матеріалів з фондів ЦДІАЛ України, Держархівів Івано-Франківської та Тернопільської областей розкрито розвиток Станиславівської єпархії в умовах державно-церковних відносин Австро-Угорщини, ЗУНР, Польщі, Німеччини та Радянського Союзу, особливості релігійно-пастирської, суспільно-політичної й культурно-просвітницької діяльності духовенства, їх роль в українському національному русі. Біографічні дані священників, їх погляди та діяльність реконструйовано на підставі аналізу опублікованих документів, статистичних матеріалів, публікацій у періодиці та мемуарної літератури. Пастирські листи допомогли показати програмні засади діяльності єпископів, їх вплив на діяльність священників.

Комплексне використання наукового інструментарію, відповідних принципів і методів сприяло всебічному розкриттю проблеми дослідження.

2. Процес трансформації Київської унійної Церкви внаслідок політичних змін в Європі в кінці XVIII – на початку XIX ст. завершився перенесенням

центру її розвитку до Австрійської імперії. Галицька митрополія ГКЦ отримала від Габсбургів правові гарантії рівноправності з латинським обрядом, але в умовах перманентного українсько-польського протистояння потребувала додаткових механізмів захисту власної конфесійної ідентичності, зокрема через удосконалення організаційної структури.

Існувало декілька ранніх проектів заснування нової єпархії (1790, 1806, 1842 рр.), але перші реальні заходи зроблено у 1848–1850 рр., коли проблему обговорено на засіданнях Головної Руської Ради, а новий проект здобув підтримку австрійського імператора й Апостольської Столиці. Процес заснування Станиславівської єпархії затягнувся через відсутність фінансування, інтриги польської більшості в Галицькому сеймі, еволюцію внутрішньої політики уряду й активізацію «обрядового руху» з москвофільським забарвленням. Загострення кризи в Галицькій митрополії 1882 р. змусило шукати механізмів вирішення проблеми конфесійної ідентичності на провінційному синоді, що прискорило акт заснування Станиславівської єпархії 1885 р.

Канонічне утворення Станиславівської єпархії стало результатом реалізації внутрішньої політики австрійського уряду в сфері державно-церковних відносин, а також компромісу між Апостольським Престолом, династією Габсбургів та ієрархією Галицької митрополії щодо оптимізації структури ГКЦ. Ієрархи ГКЦ розглядали її створення як засіб збереження ідентичності українців (русинів) на основі греко-католицького обряду.

Станиславівська єпархія в австрійський період розвивалася в умовах поступової зміни ролі ГКЦ у суспільному житті Східної Галичини, визначення її конфесійної та національної ідентичності, пошуку нової моделі взаємодії з партійно-політичною системою.

Організаційне становлення єпархії за єпископів Ю. Пелеша (1885–1891) і Ю. Куїловського (1891–1899) відбувалося через створення єпархіальних органів, регулювання канонічної території, підтримку рішень Львівського синоду 1891 р. Інтеграція єпархії в суспільне життя у цей час

характеризувалося дотриманням ієрархами та духовенством принципів вірності Апостольському Престолові, династії Габсбургів та українському («руському») народові, підтримкою єпископами консервативних ідей на противагу радикалам і москвофілам, розгортанням активної суспільної діяльності духовенства, яке в політичних поглядах поділяло переважно ідеї москвофільства, рідше – народовства чи консерватизму. Короткий період єпископства у м. Станиславові А. Шептицького (1899–1901) позначений обґрунтуванням ним пріоритетної ролі ГКЦ у «справах віри та моралі» і консервативної моделі «органічної праці» духовенства. Гостра боротьба за кандидатуру нового єпископа в період вакантного престолу (1901–1904), коли її адміністраторами були призначені отці В. Фацієвич та І. Литвинович, відображала пошук нової моделі розвитку Станиславівської єпархії в нових суспільно-політичних обставинах.

Єпископ Г. Хомишин в австрійський період (1904–1918), намагаючись нейтралізувати вплив радикалів, москвофілів і «руського православ'я» на українське суспільство, спрямував зусилля на підготовку священиків у духовній семінарії, створення мережі церковних товариств, підтримку християнсько-консервативного руху (ХСП), обґрунтував і почав реалізувати в єпархії окцидентальну програму розвитку ГКЦ, що передбачала запровадження григоріанського календаря та celibату священиків, зміни в Богослужіннях тощо. Єпархіальне духовенство, попри відмінні суспільно-політичні погляди, частково підтримало ініціативи владики Г. Хомишина, розвивало релігійно-пастирську та культурно-просвітницьку працю.

3. У період ЗУНР (1918–1919) владики Г. Хомишин, поділяючи позицію ієрархії Галицької митрополії щодо національно-державного будівництва на принципах християнської віри, зосередив увагу на відновленні організаційної структури єпархії та церковних товариств, формуванні духовенства. Суспільно-політична діяльність духовенства Станиславівської єпархії, яке позбулося москвофільських впливів, була спрямована на підтримку української державності, що виявлялася в участі у формуванні та діяльності органів влади ЗУНР, інституті капеланів УГА тощо. Радикальні гасла під час обговорення

земельної та шкільної реформ 1919 р., викликали застереження духовенства, суттєво позначились на поглядах владики Г. Хомишина щодо причин поразки національно-визвольних змагань.

4. У період інкорпорації Східної Галичини до Польщі (1919–1923), суспільна та пастирська діяльність єпископа Г. Хомишина і єпархіального духовенства суттєво «політизуються», потребують правового регулювання державно-церковних відносин та визначення ролі ГКЦ у суспільстві. В складній суспільно-політичній ситуації, обумовленій протистоянням двох «національних П'ємонтів» у Східній Галичині, Г. Хомишин підтримує ідею «автономізації» ГКЦ відносно Польської держави, обґрунтовує необхідність «позитивної праці на християнських основах» та поступово еволюціонує до ідеї українсько-польського примирення. Він проводить кадрове оновлення організаційної структури Станиславівської єпархії (капітули, консисторії, деканальних урядів тощо), продовжує підготовку духовенства в духовній семінарії (на умовах celibату), сприяє активізації діяльності церковних товариств. Єпархіальне духовенство, значна частина якого зазнала репресій з боку польської адміністрації за виразну національно-політичну позицію, проходить еволюцію суспільно-політичних поглядів й зосереджується на релігійно-пастирській та суспільній діяльності, спрямованій на утвердження християнських принципів і української національної ідеї. Зменшення впливу духовенства в культурно-просвітницьких товариствах спонукало до пошуку ідеї нової консервативно-клерикальної організації.

Конкордат 1925 р. визначив і закріпив правовий статус ГКЦ та нову модель державно-церковних відносин, яка забезпечувала політичну лояльність ієрархії та духовенства відносно держави. Це дозволило суттєво зміцнити організаційну структуру Станиславівської єпархії: призначити єпископа-помічника (І. Лятишевського), оновити кадровий склад єпархіальних органів (капітули, консисторії, суду, деканальних урядів), унормувати порядок призначень священників на душпастирські посади. Владика Г. Хомишин, спираючись на внутрішню єдність в єпархії, продовжив реалізувати

«окцидентальну» програму. Продовження обрядових дискусій спричинило суперечності між єпископом Г. Хомишиним і митрополитом А. Шептицьким. Відтак Станиславівська єпархія стала своєрідним центром окцидентальної течії в ГКЦ. У політичній площині Г. Хомишин, обстоюючи ідею переваги української автономії в складі Польщі перед загрозою поширення «радикалізму і більшовизму», підтримав «помірковане крило» в УНДО та ініціював створення консервативної клерикальної партії (УХО – УКНП – УНО), а в руслі розвитку Католицької Акції створив товариство «Скала». Неоднорідне у політичних поглядах духовенство Станиславівської єпархії, схилившись переважно до політичної програми УНДО, частково підтримувало ініціативи владики, а невелика група його однодумців не змогла забезпечити повноцінну реалізацію проектів клерикальної партії та релігійного товариства.

5. У період першої радянзації Галичини (1939–1941), що суттєво змінила модель державно-церковних відносин, ієрархія і духовенство Станиславівської єпархії були позбавлені джерел матеріального забезпечення, традиційних механізмів здійснення релігійно-пастирської та суспільної діяльності, зокрема, внутрішньо-церковної системи адміністрування, ведення метрик, катехизації в школах, праці в культурно-просвітницьких товариствах. Контроль радянських органів безпеки за діяльністю єпископів і загалу духовенства, репресії радянських органів держаної безпеки щодо окремих священиків були спрямовані на підготовку заходів щодо ліквідації ГКЦ.

У період німецької окупації (1941–1944) єпископи і священики Станиславівської єпархії підтримали Акт відродження Української держави, сприяли формуванню української адміністрації, а після утворення німецького окупаційного режиму, базуючись на принципах християнської соціальної етики, зосередились на пастирській і харитативній праці, зокрема, в структурах УЦК. В умовах окупації духовенство єпархії пережило еволюцію суспільно-політичних поглядів – від лояльного сприйняття німецького режиму як союзника майбутньої Української держави до «пасивного опору» через його репресивні акції щодо мирного населення. У ставленні до українського

національно-визвольного руху ієрархи та духовенство також керувалися принципами християнської віри. В умовах завершення воєнних дій більшість священників єпархії зайняла вичікувальну позицію, деякі – виявляли симпатії до дивізії «Галичина» та УПА, окремі – мусили емігрувати на Захід.

6. У період другої радянської Галичини (1944–1946) під контролем органів НКДБ розгорнулася чітко спланована акція ліквідації ГКЦ: з серпня 1944 р. проведено реєстрацію церков і священників з метою збору компромату, згодом ієрархів спонукали вплинути на збройний опір УПА, а в квітні 1945 р. проведено арешти єпископів, у травні-червні створено й санкціоновано «Ініціативну групу для воз'єднання з РПЦ», проведено масові арешти священників, а з липня – конференції духовенства по районах. Органи НКДБ намагалися використати поділ ГКЦ на орієнталістів і окциденталістів, заявили про розпуск капітул як повноважних органів управління та переведення парафій під юрисдикцію «Ініціативної групи», пристосували адміністративно-територіальний поділ єпархії на деканати до поділу області на райони, але не врахували деяких канонічно-правових норм. Тому після арешту владик Г. Хомишина та І. Лятишевського обов'язки адміністратора єпархії таємно виконували декілька священників-целібсів і монахів (Г.-В. Балагурак ЧСВВ, А. Бойчук, С. Вапрович, С. Лукач, І. Слезюк), частина духовенства відмовилась приєднатись до «Ініціативної групи», окремі священники були арештовані. У березні 1946 р. відбувся неканонічний Львівський собор, який проголосив «воз'єднання» громад ГКЦ з РПЦ, а частина греко-католицького духовенства перейшла в підпілля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

І. Архівні матеріали

Центральний державний історичний архів України у м. Львові

1. Ф. 129. Львівський Ставропігійський інститут, м. Львів

Оп. 2

Спр. 1360. Мандат цісаря Леопольда II про захист і зрівняння в правах населення грецького обряду Галичини з католиками та обіжник Львівського єпископа Петра Білянського до віруючих з цього питання, 1790 р., 3 арк.

2. Ф. 129

Оп. 2

Спр. 1362. Прохання до цісаря в справі кандидатур на Перемишльського і Львівського єпископів і Львівського митрополита та архиєпископа, 1794 – 1815 рр., 57 арк.

3. Ф. 129

Оп. 2

Спр. 1370. Скарга греко-католицьких священників москвофільського напрямку до папи на політику латинізації та українізації греко-католицької церкви, здійснювану її керівництвом, 1923 р., 7 арк.

4. Ф. 129

Оп. 1

Спр. 1373. Доповідь невстановленого автора «До становища Галицької митрополії після світової війни», 1925 р., 10 арк.

5. Ф. 130. Руський народний інститут «Народний Дім», м. Львів

Оп. 1

Спр. 483. Запрошення, надіслане членам інституту для взяття участі в урочистостях з нагоди вступу на престол новопризначеного митрополита Юліяна Куїловського, 1899 р., м. Львів, 1 арк.

6. Ф. 146. Галицьке Намісництво, м. Львів

Оп. 4

Спр. 2122. Листування з Надвірною канцелярією про меморіал Перемишльського єпископа Антіна Ангеловича в зв'язку з пригнобленням польською шляхтою уніатської церкви, 1804 – 1806 рр., 24 арк.

7. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2189. Статистичні відомості про кількість духовенства на території Галичини і Буковини, 1814 р., 51 арк.

8. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2218. Справа про передачу колишнього єзуїтського костелу в м. Станіславів в користування греко-католицькій парохії, 1849 – 1852 рр., 31 арк.

9. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2334. Справа про організацію Станіславівського греко-католицького єпископства, 1850 р., м. Станіславів, 64 арк.

10. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2335. Справа про діяльність Станіславівського греко-католицького єпископства, 1850 – 1851 рр., м. Станіславів, 92 арк.

11. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2336. Справа про організацію Станіславівського греко-католицького єпископства, 1851 – 1883 рр., м. Станіславів, 125 арк.

12. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2337. Справа про діяльність Станіславівського греко-католицького єпископства, 1884 – 1898 рр., м. Станіславів, 108 арк.

13. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2338. Справа про діяльність Станиславівського греко-католицького єпископства, 1898 – 1903 рр., м. Станіславів, 97 арк.

14. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2572. Матеріали про становище греко-католицького і римо-католицького духовенства Галичини, 1885 р., 95 арк.

15. Ф. 146

Оп. 4

Спр. 2573. Матеріали про становище греко-католицького і римо-католицького духовенства Галичини, 1885 р., 90 арк.

16. Ф. 146

Оп. 6

Спр. 119. Справа про обговорення кандидатури на греко-католицького єпископа у м. Перемишлі, 1916 р., 1730 арк.

17. Ф. 146

Оп. 7

Спр. 3015. Листування з Міністерством віросповідань та освіти про встановлення територіальних одиниць церковного управління, 1850 р., 6 арк.

18. Ф. 146

Оп. 7

Спр. 3983. Про вимогу розподілу Львівського єпископства на Львівську і Станиславівську єпархії. З інтерпеляції депутатів Крайового Сейму, 1872 р., 140 арк.

19. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 101. Справа про розслідування політичної діяльності греко-католицьких священників в Теробовельському повіті Петра Рудакевича та Платона Карпінського, 1901 р., м. Теробовля, 15 арк.

20. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 164. Справа про розслідування зловживань греко-католицьких священиків Надвірнянського повіту при збиранні плати за здійснення релігійних обрядів, 24.06. – 20.09. 1902 р., 21 арк.

21. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 165. Справа про розслідування політичної діяльності греко-католицького священика в с. Дебеславці Коломийського повіту Онуфрія Вергуна, 1902 р., 32 арк.

22. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 1919. Список політично неблагонадійних греко-католицьких священиків, 1915 р., 38 арк.

23. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 2839. Про відзначення окремих осіб за лояльність до Австрійської імперії під час російської окупації Галичини, 1918 р., 16 арк.

24. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 3682. Про задуманий приїзд із Ватикану священика Дженоккі в справі вивчення відносин, пануючих в уніатській церкві в Галичині. З донесення Міністерства закордонних справ, 1920 р., 37 арк.

25. Ф. 146

Оп. 8

Спр. 5065. Про арешти уніатських священиків. Листування з Міністерством віросповідань і освіти, 1921 р., 17 арк.

26. Ф. 146

Оп. 48

Спр. 8. Дані про зруйновані церкви у період Першої світової війни, 1918 р., 61 арк.

27. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 163. Листування, розпорядження та інші документи про діяльність Станиславівського греко-католицького єпископа Юліана Пелеша, 1885 – 1892 рр., м. Станіславів, 94 арк.

28. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 164. Листування, розпорядження та інші документи про діяльність Станиславівського греко-католицького єпископа Юліана Куїловського, 1892 – 1899 рр., м. Станіславів, 56 арк.

29. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 165. Листування, розпорядження та інші документи про діяльність Станиславівського греко-католицького єпископа Андрея Шептицького, 1899 – 1902 рр., м. Станіславів, 22 арк.

30. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 166. Листування, розпорядження та інші документи про діяльність Станиславівського греко-католицького єпископства, 1893 – 1905 рр., м. Станіславів, 41 арк.

31. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 175. Листування з Міністерством віросповідань і освіти, Станиславівським ординаріатом та іншими про виділення коштів на утримання єпископського палацу в м. Станиславові, 1885 – 1906 рр., м. Станиславів, 197 арк.

32. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 178. Листування з Станиславівським староством про купівлю будинку у жительки Пшибиловської Сузання для резиденції греко-католицького єпископства, 1885 – 1887 рр., м. Станиславів, 81 арк.

33. Ф. 146

Оп. 50

Спр. 1922. Лист Міністерства віросповідань і освіти про виплату податків священиками від їх платні на користь Релігійного Фонду, 1872 р., 6 арк.

34. Ф. 146

Оп. 84

Спр. 958. Карта єпархій Галичини, 1786 р., 55 арк.

35. Ф. 201. Греко-католицька Митрополича Консисторія, м. Львів

Оп. 1

Спр. 166. Листи священиків Станіславської єпархії з проханням прийняти їх до Львівської єпархії, 1940, 1943 рр. 43 арк.

36. Ф. 201

Оп. 4

Спр. 1323. Листи митрополитові А. Шептицькому від Станіславського єпископа Г. Хомишина, 1941 – 1944 рр., 29 арк.

37. Ф. 309. Наукове товариство імені Т.Г.Шевченка, м. Львів

Оп. 1

Спр. 2574. Протоколи, резолюції, листування та інші документи про проведення народних зборів у містах Львові, Коломиї, Станіславі з метою збереження церковної унії, 1925 р., 18 арк.

38. Ф. 358. Шептицький Андрей-Олександр-Роман, митрополит Греко-Католицької Церкви, граф, 1865 – 1944 рр.

Оп. 1

Спр. 163. Листи Станіславівського єпископа Григорія Хомишина. Т. 1, 1907 – 1930 рр., 225 арк.

39. Ф. 358

Оп. 1

Спр. 164. Листи Станіславівського єпископа Григорія Хомишина. Т. 2, 1931 – 1938 рр., 128 арк.

40. Ф. 358

Оп. 2

Спр. 1. Булли папи Лева XIII перемишльському пресвітеру Шептицькому Андрею, Львівському архієпископу, Капітулі, духовенству і віруючим Станиславівської єпархії в зв'язку з призначенням Шептицького Андрея Станиславівським єпископом. Оригінали, пергаменти, 1899 р., 5 арк.

41. Ф. 358

Оп. 2

Спр. 2. Булли папи Лева XIII єпископам, Львівській капітулі, галицьким суфраганам, духовенству та віруючим Львівської єпархії в зв'язку з призначенням Станиславівського єпископа А.Шептицького Галицьким митрополитом, 1900 р., 5 арк.

42. Ф. 358

Оп. 2

Спр. 37. Донесення невстановленого автора про діяльність Станиславівської єпархії за період з 19 червня 1904 року по 1910 рік, [1910 р.], 25 арк.

43. Ф. 358

Оп. 2

Спр. 291. Листи Григорія Хомишина до Андрея Шептицького. Т. 1, 1901 – 1908 рр., 98 арк.

44. Ф. 358

Оп. 2

Спр. 292. Листи Григорія Хомишина до Андрея Шептицького. Т. 2, 1909 – 1914 рр., 89 арк.

45. Ф. 358

Оп. 3

Спр. 57. Листування з папською нунціатурою у Варшаві і єпископом Хомишиним в справі заключення Конкордату між Польщею і Ватиканом, недатовано, 25 арк.

46. Ф. 358

Оп. 3

Спр. 291. Про становище греко-католицької церкви на Україні. З послання папи Бенедикта XV, 1921 р., 3 арк.

47. Ф. 359. Назарук Осип Тадейович – адвокат, письменник, громадський і політичний діяч, 1883 – 1940 рр.

Оп. 1

Спр. 9. Щоденник за 1927 – 1931 рр., 73 арк.

48. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 192. Лист до Організаційного суду Української Народної Обнови (УНО) в м. Станіславів з приводу інтерв'ю тижневика «Неділя» з послом І. Волянським, 1936 р., 7 арк.

49. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 208. Листи до Хомишина Григорія. Т. 1, 1929 – 1936 рр., 183 арк.

50. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 209. Листи до Хомишина Григорія. Т. 2 і останній, 1936 – 1939 рр., 207 арк.

51. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 331. Листи Хомишина Григорія до Назарука. Т. 1, 1922 – 1934 рр., 36 арк.

52. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 332. Листи Хомишина Григорія до Назарука. Том 2 і останній, 1935 – 1939 рр., 141 арк.

53. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 380. Статут, резолюції, листи та інші документи про діяльність партії Українська Народна Обнова, 1930 – 1936 рр., 134 арк.

54. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 383. Статути, протоколи, резолюції та інші документи про діяльність товариства «Скала» в м. Станіславові, 1935 – 1940 рр., 238 арк.

55. Ф. 359

Оп. 1

Спр. 397. Звіт, протоколи, листування та інші документи про діяльність Української Християнської Організації у Львові, 1925 – 1928 рр., 25 арк.

56. Ф. 391. Загальноукраїнська культурна рада, м. Відень

Оп. 1

Спр. 7. Меморіал Президії Української культурної ради у Відін з протестом проти проведення релігійних реформ у Станіславівській єпархії єпископом Григорієм Хомишиним, V. 1916 р., 7 арк.

57. Ф. 408. Греко-католицький митрополичий ординаріат, м. Львів, 1863 – 1945 рр.

Оп. 1

Спр. 17. Послання Станіславського єпископа Ю. Куїловського до духовенства і віруючих єпархії, 1891 р., 16 арк.

58. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 18. Звернення єпископа Г. Хомишина до духовенства Станіславської єпархії в церковно-організаційних справах, 1918 р., 4 арк.

59. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 19. Інформація делегата від греко-католицької церкви в Галичині до ватиканської комісії про проведення аграрної реформи в церковних маєтках, 1923 р., 7 арк.

60. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 45. Скарги представників Перемишльської та Станіславської епархій до Східної Конгрегації в Римі й А. Шептицькому на єпископа Й. Коциловського з проханням усунути його з посади за підрив ролі греко-католицької церкви, 1918 – 1923 рр., 173 арк.

61. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 47. Циркуляри, розпорядження, протести, скарги, списки арештованих та інші документи про переслідування польськими властями греко-католицької церкви, 1919 – 1938 рр., 108 арк.

62. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 50. Звернення духовенства до президента Польщі з протестом проти арешту А. Шептицького в монастирі Шариток у м. Познані, 1923 р., 133 арк.

63. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 52. Повідомлення деканальних урядів до редакції журналу «Нива» з приводу опублікованої «Заяви солідарності», спрямованої проти конкордату, 1924 – 1925 рр., 10 арк.

64. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 53. Резолюції, зауваження, листи та інші документи про доцільність celibату священників, 1924 – 1925 рр., 9 арк.

65. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 57. Протест греко-католицького духовенства проти обмежень прав уніатської церкви, 1925 р., 9 арк.

66. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 295. Листи випускників Львівської та Станіславської духовних семінарій до А. Шептицького про висвячення на священників та з повідомленнями про свою діяльність, 1917 – 1924 рр., 13 арк.

67. Ф.408

Оп. 1

Спр. 300. Звернення студентів Духовної семінарії в м. Станіславі до своїх товаришів по навчанню із закликом підтримати їх у боротьбі проти celibату, 1925 р., 2 арк.

68. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 319. Статут, протокол зборів, листування та інші документи про заснування та діяльність товариства «Християнсько-суспільний союз», 1911 – 1912 рр., 62 арк.

69. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 577. Листи Вищого польового духовного уряду УГА, 1919 р., 3 арк.

70. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 589. Повідомлення священників Зборівського та Коломийського деканатів про надіслання в редакцію «Діла» протесту з приводу поміщення статей проти духовенства, 1925 р., 4 арк.

71. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 592. Листування, декларація, скарги та інші документи про діяльність УНДО, 1925 – 1939 рр., 20 арк.

72. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1000. Замітка священника М. Дмитерка «Самоволя польських ксьондзів», Чортківщина, 1920 р., 2 арк.

73. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1028. Анонімний лист пресвитера єпископу Г. Хомишину під назвою «Єпископ Хомишин як спаситель народу», 1938 р., 44 арк.

74. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1029. Стаття А. Чайківського «На беріжку останнього пастирського листа» з критикою антиукраїнських настроїв пастирського листа Станіславського єпископа Хомишина, 1930 р., 3 арк.

75. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1033. Стаття з газети «Український листок» у м. Відні з критикою Шептицького у зв'язку з його розпорядженням про введення целібату, 1918 р., 1 арк.

76. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1120. Стаття священника І. Лятишевського «Митрополит А. Шептицький, як єпископ Станіславівський». Рукопис, 1926 р., 9 арк.

77. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1205. Стаття С. Томашівського «Гумористичний самозванець» про діяльність депутата польського сейму священника Ількова, 1922 р., 2 арк.

78. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1251. Листи письменника А. Чайківського з Коломиї до А. Шептицького з критикою целібату та з даними про діяльність секти українських євангелістів на Покутті та свою творчу діяльність, 1926 – 1932 рр., 8 арк.

79. Ф. 408

Оп. 1

Спр. 1301. Адреси греко-католицького духовенства Станиславівської єпархії австрійському цісареві Францу Йосифові та папі Льву XIII з подякою за створення Станиславівської єпархії. Копії, 1886 р., 59 арк.

80. Ф. 409. Центральна адміністрація столових маєтків греко-католицької митрополії, м. Львів

Оп. 1

Спр. 361. Справа про вирішення питання про надання дотації греко-католицькому єпископству в м. Станіславів, 1907, 1909 рр., м. Станіславів, м. Львів, 19 арк.

81. Ф. 581. Колекція документів про діяльність урядів та армій УНР та ЗУНР

Оп. 1

Спр. 96. Законопроекти, розпорядження та обіжники уряду ЗУНР про державну адміністрацію, вибори до сейму ЗУНР, земельну та грошову реформи, оплату вчителів та інше, 1918 – 1919 рр., 65 арк.

82. Ф. 581

Оп. 1

Спр. 109. Інструкції, розпорядження, повідомлення та інші документи до «Вістника Державного Секретаріату освіти і віросповідань» ЗОУНР у Станіславіві, 1919 р., 18 арк.

83. Ф. 667. Державний Секретаріат освіти і віросповідань ЗУНР, 1918 – 1919 рр.

Оп. 1

Спр. 2. Циркуляри, розпорядження і вказівки про порядок призначення зарплати учителям, державним службовцям і інше, 1919 р., 6 арк.

84. Ф. 667

Оп. 1

Спр. 86. Протоколи учительських конференцій в м. Станіславіві, 1919 р., 23 арк.

85. Ф. 667

Оп. 1

Спр. 116. Розпорядження і доручення податковим управлінням на літери «Б–Т» про виплату зарплати учительським колективам та пенсій вдовам і сиротам по учителях і священниках, 1919 р., 26 арк.

86. Ф. 667

Оп. 1

Спр. 118. Листування з єпископськими ординаріатами і деканатами про призначення і переміщення священників, виплату їм зарплати і іншим питанням, 1918 – 1919 рр., 176 арк.

87. Ф. 667

Оп. 1

Спр. 119. Заяви вдів по учителях і священниках з прізвищами на літери «А–Ц» про надання їм пенсій, 1919 р., 52 арк.

88. Ф. 682. Войнаровський Тит (1856 – 1938)

Оп. 1

Спр. 85. Протест Української національної ради проти розпорядження Станиславівського єпископа Г. Хомишина запровадити григоріанський календар у своїй єпархії, [1916 р.], 11 арк.

89. Ф. 684. Протоігуменат монастирів ордену св. Василя Великого області Спасителя, м. Львів, 1883 – 1944 рр.

Оп. 1

Спр. 28. Статистичні відомості про розташування і кількість греко-католицьких і римо-католицьких парафій, священників, студентів духовних вузів, священничих вдів, а також віруючих окремо за обрядами в Галичині та Буковині станом на 1832 – 1836 рр., 35 арк.

90. Ф. 684

Оп. 1

Спр. 3175. Послання митрополита греко-католицької церкви Михайла Левицького Галицькому губернаторству в справі Релігійного Фонду з викладом історії церкви на Україні, 1825 р., 26 арк.

91. Ф. 765. Петрушевич Антоній, історик, філолог, етнограф, 1821 – 1913 рр.

Оп. 1

Спр. 14. Нотатки А. Петрушевича про становище української православної церкви в XVII ст., унію української і білоруської церков з Римом в 1596 р., утворення Станіславівської єпархії, переміщення греко-католицьких священиків. Рукопис, 1880-і рр., 12 арк.

Державний архів Івано-Франківської області

92. Ф. 2. Станіславське воєводське управління, 1921 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр. 45. Листування з Міністерством внутрішніх справ і повітовими старостами про введення польської мови у службову діяльність адміністративних органів, скарги греко-католицького духовенства про заборону застосування у листуванні української мови, 24.09. 1921 – 03.07. 1925 рр., 153 арк.

93. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 128. Списки осіб, листи котрих підлягають перевірці цензурою, 09.01. – 24.12. 1922 р., 122 арк.

94. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 136. Розпорядження воєводського управління про розслідування діяльності митрополита Шептицького і греко-католицького духовенства під час перебування російської армії на території Західної України, 01.12. – 29.12. 1921 р., 4 арк.

95. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 180. Листування з повітовими староствами про ставлення греко-католицького духовенства до існуючої влади, 23.02. 1923 – 28.06. 1924 рр., 115 арк.

96. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 181. Листування з повітовими староствами про розслідування факту переслідування греко-католицького духовенства місцевими властями, 13.02. – 9.08.1923 р., 73 арк.

97. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 212. Донесення повітових староств про відмову окремих греко-католицьких священиків від служіння молебну в день 3-го травня (День польської конституції) в селах Станіславського воєводства, 02.05. – 29.05. 1924 рр., 27 арк.

98. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 215. Донесення повітових староств про діяльність осіб, підозрюваних в українському націоналізмі, 07.01. – 08.11. 1924 рр., 68 арк.

99. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 231. Листування з кураторією Львівського шкільного округу про надіслання їй брошури священика Проця Осипа «Чим воюють проти нас поляки?», 07.03. – 24.06. 1924 р., 9 арк.

100. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 237. Листування з повітовими староствами про діяльність греко-католицького духовенства, 22.05. – 19.06. 1924 рр., 80 арк.

101. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 369. Листування з повітовими староствами про проведення греко-католицьким духовенством та УПТ агітації з метою введення викладання українською мовою в початкових школах, 16.12. 1925 – 25.12. 1927 рр., 119 арк.

102. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 372. Листування з повітовими староствами про створення греко-католицьким духовенством «Організації греко-католицького духовенства Галичини», 08.10. 1925 – 27.03. 1926 рр., 64 арк.

103. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 373. Листування з повітовими староствами про організацію в повітах відділів УХО, 03.10. 1925 – 15.11. 1926 рр., 73 арк.

104. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 456. Листування з окремими староствами про діяльність ХДП на території Станіславського воєводства, 13.05. – 1.10.1926 рр., 8 арк.

105. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 637. Листування з повітовими староствами та органами поліції про діяльність УНДО на території Станіславського воєводства, 03.01. – 22.12. 1928 рр., 43 арк.

106. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 700. Звернення єпископа Станіславської єпархії до греко-католицького духовенства, 10.01. 1929 р., 5 арк.

107. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 726. Поіменні списки жителів і державних службовців Станіславського воєводства, підозрюваних в симпатіях до УНДО, 13.10. 1928 – 18.02. 1931 рр., 99 арк.

108. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 733. Листування з повітовими старостами про діяльність греко-католицького духовенства, 09.09. 1929 – 23.03. 1931 рр., 209 арк.

109. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 773. Листування з повітовими старостами про діяльність греко-католицьких священиків Кушніра Василя та Орського, 16.04. 1930 – 01.07. 1931 рр., 8 арк.

110. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 810. Листування з МВС і повітовими старостами про діяльність католицько-релігійного товариства у повітах воєводства, 11.07. 1931 – 07.12. 1932 рр., 75 арк.

111. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 878. Донесення повітових староств про націоналістичну діяльність українського духовенства та ОУН, 23.01. – 29.12. 1932 р., 108 арк.

112. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 899. Листування з повітовими старостами про організацію у Станіславським воєводстві Української Католицької Народної партії, програма цієї партії, 24.02. 1932 – 03.01. 1933 рр., 11 арк.

113. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 937. Статті митрополита А. Шептицького про діяльність Українського католицького союзу, вміщені в газетах «Мета» і «Діло», 29.04. – 22.07. 1932 р., 5 арк.

114. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 976. Інформації повітових староств про діяльність української націоналістичної організації «Український Католицький Союз» у повітах Станіславського воєводства, 24.02. – 30.12. 1933 р., 29 арк.

115. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1002. Листування з МВС про надання брошури єпископа Хомишина «Українська проблема», 01.02. – 6.04. 1933 рр., 11 арк.

116. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1085. Листування з повітовими староствами про підозрюваність греко-католицького духовенства в націоналістичній діяльності і про відмову духовенства від служіння молебнів, 08.01. – 31.12. 1934 рр., 129 арк.

117. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1334. Інформація Львівського воєводства управління про збори членів «Українського католицького союзу», 09.01. 1933 р., 1 арк.

118. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1369. Листування з Міністерством внутрішніх справ і повітовими староствами про передвиборчу агітацію УНДО в повітах Станіславського воєводства, 15.03. – 17.09. 1935 р., 53 арк.

119. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1505. Листування з повітовими староствами про проведення українськими націоналістами і греко-католицьким духовенством дня пам'яті

за загиблими воїнами УГА та список членів КПЗУ і ОУН, 22.01. – 28.12. 1937 р., 302 арк.

120. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1548. Інформація повітових староств про діяльність українських національних організацій «Просвіта», «Рідна школа», «Орли – КАУМ» в повітах Станіславського воєводства, 31.01. – 20.08. 1938 р., 127 арк.

121. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1560. Донесення повітовими староствами про святкування українськими націоналістами 20-ї річниці проголошення УНР, 20.10. 1938 – 02.01. 1939 рр., 243 арк.

122. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 1569. Листування з Міністерством внутрішніх справ та повітовими староствами про передвиборчу агітацію УНДО в повітах Станіславського воєводства, 17.09.1935 – 15.03.1936 рр., 53 арк.

123. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 2057. Листування з Міністерством релігійних культів та суспільної освіти про відкриття парафій на території воєводства, 06.11. 1933 – 14.12. 1936 рр., 69 арк.

124. Ф. 2

Оп. 1

Спр. 2097. Листування з повітовими староствами про призначення пенсій і допомог старшим священикам та їхнім сім'ям, 13.01. – 28.12. 1937 р., 230 арк.

125. Ф. 2

Оп. 2

Спр. 933. Списки викладачів Станіславської духовної семінарії, 15.04. 1929 – 12.06. 1930 рр., 7 арк.

126. Ф. 2

Оп. 3

Спр. 73. Облікові листи Косівського повітового староства на читальні «Просвіта» на території повіту, 21.03. 1931 – 25.02. 1937 рр., 123 арк.

127. Ф. 2

Оп. 3

Спр. 314. Листи обліку і характеристики українських кооперативів Косівського повіту, без дат, 92 арк.

128. Ф. 2

Оп. 3

Спр. 319. Листування з Станіславським повітовим староством про затвердження статуту та реєстрацію українського товариства «Скала» в місті Станіславі, 05.03. 1934 – 1935 р., 25 арк.

129. Ф. 2

Оп. 3

Спр. 320. Листи обліку читалень українського товариства «Скала» в селах Станіславського воєводства, 23.01. 1933 – 28.02. 1938 рр., 117 арк.

130. Ф. 2

Оп. 6

Спр. 36. Статут товариства «Дністер» у Львові, 22.03. – 29.03. 1922 р., 24 арк.

131. Ф. 2

Оп. 7

Спр. 42. Лист єпископа Станіславської єпархії Григорія Хомишина про закриття парафій Станіславського воєводства, 22.04. – 12.12. 1924 р., 7 арк.

132. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 5. Листування з повітовими староствами про діяльність греко-католицьких священиків в селах Станіславського воєводства, 27.11. 1921 – 02.11. 1923 рр., 57 арк.

133. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 6. Листування з повітовими староствами про продаж церковної землі в селах Станіславського воєводства, 11.10. 1921 – 30.11. 1924 рр., 144 арк.

134. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 7. Листування з повітовими староствами про здачу в оренду церковної землі в селах Станіславського воєводства, 15.09. 1921 – 06.06. 1924 рр., 215 арк.

135. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 8. Листування з повітовими староствами про здачу в оренду церковної землі в селах Станіславського воєводства. Т. 1, 08.10. 1921 – 08.08. 1925 рр., 226 арк.

136. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 8а. Листування з повітовими староствами про здачу в оренду церковної землі в селах Станіславського воєводства. Т. 2, 08.10. 1921 – 08.08. 1925 рр., 235 арк.

137. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 13. Циркуляри відділу релігійних культів про порядок здачі в оренду церковних земель, 14.03. 1922 – 04.04. 1923 рр., 12 арк.

138. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 14. Статут церковного товариства «Товариство Місійне», 08.07. – 26.07. 1922 р., 5 арк.

139. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 16. Статистичні дані релігійного відділу про кількість парафій і священників у Станіславському воєводстві, 25.10. 1922 р., 2 арк.

140. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 18. Листування з Міністерством віросповідань і освіти про асигнування коштів на будівництво церков, костелів і синагог у Станіславському воєводстві, 18.05. 1922 – 14.12. 1923 рр., 43 арк.

141. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 19. Листування з повітовим староством про накладення штрафу на священника с. П'ядики Коломийського повіту, 10.05. 1922 – 21.08. 1923 рр., 28 арк.

142. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 21. Листування з повітовими староствами про заборону греко-католицьким парафіям ведення актів запису громадянського стану українською мовою, 07.01. 1922 – 24.01. 1924 рр., 142 арк.

143. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 29. Листування з Печеніжинським повітовим староством про притягнення до відповідальності українського священника Бровко Михайла за надання свідоцтв про народження українською мовою, 03.09. 1923 – 18.06. 1924 рр., 23 арк.

144. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 30. Листування з повітовими староствами про накладення штрафів на священників за надання актів громадського стану українською мовою, 20.09. 1923 – 23.10. 1925 рр., 102 арк.

145. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 32. Дані повітових староств про кількість греко-католицьких і римо-католицьких парафій та церковної землі у повітах Станіславського воєводства, 31.03. – 11.09. 1924 р., 81 арк.

146. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 35. Циркуляр відділу релігійних культів про порядок продажу церковної землі, 11.09. 1925 р., 1 арк.

147. Ф. 2

Оп. 11

Спр. 36. Дані відділу релігійних культів про кількість парафій та віруючих різних віросповідань на території Станіславського воєводства, 05.06. – 10.07. 1925 р., 46 арк.

148. Ф. 2

Оп. 14

Спр. 5а. Фотоальбом членів УГА, звільнених з табору військовополонених у Стжалкові, список осіб до нього, без дати, 65 арк.

149. Ф. 2

Оп. 14

Спр. 38. Листування з повітовими староствами про призначення та переміщення священників у Станіславському воєводстві, 23.09. 1932 – 01.01. 1933 рр., 21 арк.

150. Ф. 2

Оп. 14

Спр. 47. Листування з повітовими старостами про призначення та переміщення священиків у парафіях Станіславського воєводства, 20.12. 1933 – 22.12. 1934 рр., 215 арк.

151. Ф. 6. Станіславське повітове староство, 1920 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр. 22. Статут товариства «Інститут допомоги священичим вдовам і сиротам Станіславської греко-католицької єпархії», 30.07. 1920 р., 21 арк.

152. Ф. 6

Оп. 1

Спр. 68. Листування зі Станіславським повітовим управлінням поліції про затвердження зміненого статуту і членів правління українського національного товариства «Українська бесіда» у м. Станіславі, 16.11. 1922 – 04.02. 1939 рр., 74 арк.

153. Ф. 6

Оп. 1

Спр. 93. Листування з правлінням українського релігійного товариства «Братство св. о. Миколая» про затвердження статуту і членів правління товариства у м. Станіславі, 11.01. 1923 – 31.03. 1939 рр., 26 арк.

154. Ф. 6

Оп. 1

Спр. 396. Листування із Станіславським повітовим управлінням державної поліції про діяльність української молодіжної організації «Католицька акція української молоді» в м. Станіславі, 25.09. 1933 – 25.08. 1934 рр., 6 арк.

155. Ф. 6

Оп. 4

Спр. 117. Листування із Станіславським повітовим земельним управлінням про парцеляцію церковної землі в селі Скопівка Тлумацького повіту, 05.08. 1933 – 07.07. 1937 рр., 84 арк.

156. Ф. 6

Оп. 4

Спр. 119. Листування з Тлумацьким повітовим староством про парцеляцію церковної землі в м. Тлумач, 01.03. 1935 – 03.01. 1939 рр., 24 арк.

157. Ф. 8. Коломийське повітове староство Станіславського воєводства, 1919 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр. 400. Листування з органами поліції про діяльність українських національних товариств «Просвіта», «Каменярі» та інших на території повіту, 31.12. 1932 – 15.01. 1934 рр., 207 арк.

158. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 468. Дані постерунків поліції про чисельність населення греко-католицького та православного віросповідання у селах повіту, 27.09. 1934 – 18.01. 1935 р., 80 арк.

159. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 487. Періодичні дані відділу Католицького товариства чоловіків у м. Коломия про зміни в складі управи, 03.07. 1934 – 14.03. 1936 рр., 6 арк.

160. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 532. Листування з органами поліції про персональний склад управи Товариства католицьких жінок у м. Коломия, 11.12. 1934 – 09.02. 1938 рр., 6 арк.

161. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 537. Листування з органами поліції про проведені збори різних товариств на території Коломийського повіту, 13.12. 1935 – 13.01. 1937 рр., 143 арк.

162. Ф.8

Оп. 1

Спр. 580. Списки товариств, союзів та організацій, що існували на території Коломийського повіту, червень 1936 – серпень 1939 рр., 70 арк.

163. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 606. Інформація читальні українського національного товариства «Скала» про проведені збори і вибори членів управи та листування з повітовим управлінням державної поліції про організацію читальні в с. Товмачик Коломийського повіту, 12.05. – 15.06. 1936 р., 6 арк.

164. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 607. Інформація читальні українського національного товариства «Скала» про проведені збори і вибори членів управи та листування з повітовим управлінням державної поліції про організацію читальні в с. Кулачківці Коломийського повіту, 09.12. 1936 – 29.01. 1937 рр., 5 арк.

165. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 608. Статут, інформації читальні українського національного товариства «Скала» про проведені збори та зміни в складі управи та листування з повітовим управлінням державної поліції про організацію та діяльність читальні в с. Текуча Коломийського повіту, 15.10. 1936 – 30.12. 1937 рр., 21 арк.

166. Ф. 8

Оп. 1

Спр. 609. Листування з повітовим управлінням державної поліції про організацію читальні українського національного товариства «Скала» в с. Черемхів Коломийського повіту та інформації читальні про проведені збори й зміни в складі управи, 09.07. 1936 – 26.10. 1937 рр., 12 арк.

167. Ф. 10. Печеніжинське повітове староство Галицького Намісництва, 1913 – 1921 рр.

Оп. 1

Спр. 16. Циркулярні розпорядження Президії Намісництва та листування про спостереження за діяльністю товариства «Читальня ім. Качковського» та інших русофільських товариств і організацій у Печеніжинському повіті, 09.09. 1913 – 18.08. 1914 рр., 77 арк.

168. Ф. 10

Оп. 1

Спр. 51. Листування з намісництвом про діяльність українських таємних гуртків, 25.02. – 08.10. 1918 р., 8 арк.

169. Ф. 11. Печеніжинське повітове староство Станіславського воєводства, 1920 – 1927 рр.

Оп. 1

Спр. 20. Листування з Львівським намісництвом про осіб, підозрюваних в антидержавній діяльності, 25.01. – 10.08. 1921 р., 33 арк.

170. Ф. 12. Начальник Косівського повіту (1916 – лютий 1917 рр.).
Комісар Косівського повіту (березень – липень 1917 р.)

Оп. 1

Спр. 11. Циркулярні розпорядження Чернівецького генерал-губернатора, 31.06. 1916 – 26.03. 1917 рр., 128 арк.

171. Ф. 12

Оп. 1

Спр. 21. Звіти начальників громад про кількість населення і худоби, списки населених пунктів, спиртозаводів, лікувальних закладів, медичного персоналу, уніатських церков і священників у повіті, 18.07. – 26.12. 1916 р., 187 арк.

172. Ф. 12

Оп. 1

Спр. 88. Циркулярні розпорядження Чернівецького генерал-губернатора, 23.04. – 02.06. 1917 р., 93 арк.

173. Ф. 12

Оп. 1

Спр. 136. Листування з управлінням майна державного і релігійного фонду Буковини про забезпечення церковних парафій дровами, списки цих парафій, 02.02. – 03.03. 1917 р., 5 арк.

174. Ф. 15. Начальник Городенківського повіту (1916 – лютий 1917 рр.). Комісар Городенківського повіту (березень – липень 1917 р.)

Оп. 1

Спр. 50. Списки уніатських і римо-католицьких священників та церков, 05.09. – 11.11. 1916 р., 41 арк.

175. Ф. 15

Оп. 1

Спр. 97. Циркулярні розпорядження Чернівецького генерал-губернатора про відкриття українських шкіл та притулків і про відношення окупаційної влади до греко-католицької церкви, 28.01. – 11.07. 1917 р., 10 арк.

176. Ф. 16. Снятинське повітове староство Станіславського воєводства, 1912 – 1917 рр.

Оп. 1

Спр. 3. Директивне розпорядження Президії Намісництва про ліквідацію діючих на території Галичини русофільських організацій і товариств, 24.11. 1916 – 23.03. 1917 рр., 6 арк.

177. Ф. 26. Богородчанське повітове староство Станіславського воєводства, 1918 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр. 8. Дані повітового староства про наявність організацій і товариств на території Богородчанського повіту, 07.02. 1923 р., 5 арк.

178. Ф. 26

Оп. 2

Спр. 8. Дані повітових староств про кількість церковної землі в селах повіту, 02.08. 1919 – 08.06. 1920 рр., 47 арк.

179. Ф. 58. Станіславська фінансова палата, м. Станіслав

Оп. 1

Спр. 92. Листування з Міністерством фінансів про збір недоїмок з податків в греко-католицьких і римо-католицьких парафіях Станіславського воєводства, 15.08. 1936 – 06.07. 1938 рр., 20 арк.

180. Ф. 58

Оп. 1

Спр. 880. Справа про накладення подорожного податку на священника села Богородчани Станіславського повіту Кисілевського Зенона, 21.10. 1937 р., 10 арк.

181. Ф. 58

Оп. 1

Спр. 963. Листування з Станіславським 1-им фінансовим управлінням про оподаткування будинків Станіславської греко-католицької єпархії, 11.07. 1939 р., 15 арк.

182. Ф. 62. Начальник Снятинського повіту (1916 – лютий 1917 рр.).
Комісар Снятинського повіту (березень – липень 1917 р.)

Оп. 1

Спр. 52. Листування з Чернівецьким губернатором, військовими частинами і поліцейськими урядниками про наявність у повіті заводів, фабрик, про врожайність сільськогосподарських культур, списки уніатських і римо-католицьких церков та священників і інші питання, 25.06. – 26.12. 1916 рр., 317 арк.

183. Ф. 68. Станіславське воєводське управління державної поліції, 1921 – 1939 рр.

Оп. 2

Спр. 13. Листування з органами польської розвідки про виявлення агітаційної роботи українських націоналістів по втягненню в ряди української націоналістичної армії Петрушевича, 30.03. – 14.07. 1921 р., 35 арк.

184. Ф. 68

Оп. 2

Спр. 15. Листування з повітовими управліннями державної поліції про виявлення зв'язку українських націоналістів з династією Габсбургів з метою організації української республіки на території Західної України, 16.06. 1921 – 31.03. 1922 р., 96 арк.

185. Ф. 68

Оп. 2

Спр. 64. Листування з повітовими управліннями державної поліції про встановлення діяльності монахів-редемптористів – членів бельгійського релігійного ордену, 16.09. 1924 – 06.06. 1928 рр., 37 арк.

186. Ф. 68

Оп. 2

Спр. 376. Листування з повітовими управліннями державної поліції про діяльність українських національних організацій «Просвіта», «Сокіл», «Рідна Школа» в повітах Станіславського воєводства, 28.09. 1936 – 04.01. 1937 рр., 214 арк.

187. Ф. 68

Оп. 2

Спр. 387. Історія виникнення та програми діяльності українських національних партій УНДО, ФНС та УНО, 14.04. 1937 р., 5 арк.

188. Ф. 68

Оп. 2

Спр. 436. Агентурні дані Станіславського повітового управління поліції про діяльність українських національних партій та організацій – УНДО, ОУН, ФНС, «Просвіта», «Сокіл» у Станіславському повіті, 02.01. – 15.06. 1937 р., 498 арк.

189. Ф. 69. Станіславське повітове управління державної поліції, 1921 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр. 592. Інформація про діяльність української організації «Українська Народна Обнова» у м. Станиславові, 19.03. 1936 – 17.06. 1937 р., 10 арк.

190. Ф. 72. Глумацьке повітове управління державної поліції Станіславського воєводства, 1926 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр. 17. Інформації Станіславського слідчого управління і листування з дільничними командами державної поліції про діяльність товариства «Будучність», яке опікував митрополит А. Шептицький, 14.02. – 22.02. 1933 р., 13 арк.

191. Ф. 504. Єпископська Консисторія в м. Станіславів, 1788 – 1939.

Оп. 1

Спр. 195а. Книга обліку священників Станіславівської єпархії, 04.12. 1873 – 31.03. 1944 рр., т. 4, 200 арк.

192. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 219. Заяви про прийняття в духовну семінарію, 17.01. 1879 – 02.01. 1891 рр., 60 арк.

193. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 276. Прохання Ковальської Ольги, вдови померлого пароха с. Акришори Ковальського Емілія, про надання допомоги та розгляд скарги на священника Е.Ковальського з с. Белева, 23.04. 1883 – 15.02. 1899 рр., 48 арк.

194. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 277. Дані про стан церков та господарських будівель парафій Косівського деканату, 18.11. 1883 – 16.10. 1886 рр., 54 арк.

195. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 309. Протоколи перевірки стану церков і роботи священиків Надвірнянського деканату, 21.07. – 19.08. 1886 р., 42 арк.

196. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 314. Дані про стан церков і роботу священиків парафій Бучацького деканату, 02.07. 1886 – 02.04. 1892 рр., 38 арк.

197. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 317. Протоколи засідання Станиславівської єпископської Консисторії, 29.09. 1886 – 24.11. 1888 рр., 11 арк.

198. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 320. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Снятинського деканату, 1886 р., 6 арк.

199. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 321. Списки випускників Станиславівської єпархії і дані про їх успішність і поведінку, 22.07. – 09.11. 1887 р., 28 арк.

200. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 324. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Лисецького деканату, 01.08. – 18.10. 1887 р., 108 арк.

201. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 325. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Заліщицького деканату, 12.03. – 24.03. 1887 р., 8 арк.

202. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 326. Особова справа священика Дольницького Кирила, 14.10. – 03.12. 1887 р., 10 арк.

203. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 327. Особова справа священника Процика Григорія, 01.11. – 30.11. 1887 р., 7 арк.

204. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 328. Особова справа священника Гаморака Теодора, 04.11. – 05.12. 1887 р., 10 арк.

205. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 329. Особова справа священника Красицького Миколи, 01.11. – 03.11. 1887 р., 7 арк.

206. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 330а. Метрика кліру Станиславівської єпархії за 1887 – 1941 рр., м. Станиславів, т. 1, 198 арк.

207. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 330б. Метрика кліру Станиславівської єпархії за 1887 – 1941 рр., м. Станиславів, т. 2, 199 арк.

208. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 330в. Метрика кліру Станиславівської єпархії за 1887 – 1941 рр., м. Станиславів, т. 3, 201 арк.

209. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 330г. Метрика кліру Станиславівської єпархії за 1887 – 1941 рр., м. Станиславів, т. 6, 338 арк.

210. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 330д. Метрика кліру Станиславівської єпархії за 1887 – 1941 рр., м. Станиславів, т. 5, 201 арк.

211. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 348. Листування з Краківським Товариством взаємного страхування з питання страхування церковних приміщень, 22.11. 1888 – 22.11. 1897 рр., 148 арк.

212. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 349. Заяви священників про допуск їх на конкурсний екзамен, 06.09. – 03.10. 1888 р., м. Станіславів, 101 арк.

213. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 386. Протоколи засідань Товариства взаємної допомоги церковних дяків, 28.06. 1890 – 10.06. 1893 рр., 16 арк.

214. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 401. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Скальського деканату, 25.04. – 05.05. 1890 р., 30 арк.

215. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 402. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Кудриницького деканату, 23.07. 1890 р., 14 арк.

216. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 408. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Чортківського деканату, 07.04. 1890 р., 46 арк.

217. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 411. Дані про стан церков і господарських будівель парафій Кудринецького деканату, 26.06. – 26.07. 1891 р., 18 арк.

218. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 468. Особова справа священника Бриковича Йоана, 08.03. 1893 – 19.12. 1899 рр., 18 рк.

219. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 555а. Протоколи засідань Єпископської Консисторії в м. Станіславові, 30.09. 1897 – 01.06. 1899 рр., 101 арк.

220. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 600а. Протокол засідань Єпископської Консисторії в Станіславові, 08.07.1899 – 08.04.1901 рр., м. Станіславів, 98 арк.

221. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 749. Протокол VI загальних зборів Товариства св. Апостола Петра, 08.09. – 12.10. 1908 рр., 8 арк.

222. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 751. Листування з парафією с. Тлусте про відкриття фонду імені Романа Алексієвича для бідної шкільної молоді тощо, 28.12. 1908 – 29.04. 1911 рр., 29 арк.

223. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 756а. Протоколи засідань Єпископської Консисторії в м. Станіславові, 10.03. 1909 – 20.03. 1912 рр., 138 арк.

224. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 773. Особова справа священника Монастирського Володимира,
04.09. 1911 – 24.10. 1919 рр., 29 арк.

225. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 777. Листування з парохією села Будзанів з питання продажу
церковної землі та охорони лісу, 28.04. 1913 – 15.09. 1938 рр., 70 арк.

226. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 778. Особова справа священника Базюка Теодора, 28.05. 1913 –
12.02. 1918 рр., 18 арк.

227. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 779. Особова справа священника Томашівського Петра,
28.08. 1913 – 17.09. 1917 рр., 8 арк.

228. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 780. Особова справа священника Ісаїва Івана, 20.05. 1914 –
04.08. 1915 рр., 11 арк.

229. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 785. Листування з парохією села Обертин про прийняття на
користь церкви пожертвувачів віруючих і про служіння молебнів після їх
смерті, 02.01. 1916 – 08.05. 1920 рр., 15 арк.

230. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 787. Листування з вдовами греко-католицьких священників з
питання надання їм матеріальної допомоги, 10.08. 1916 – 04.10. 1917 рр.,
19 арк.

231. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 791. Листування з церковними парафіями з питання збору грошей на побудову греко-католицької церкви в м. Києві, 9.05. – 25.09. 1918 р., 17 арк.

232. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 792. Листування з окремими священиками з питання заміщення вакантної посади священика в селі Старий Косів, 25.12. 1918 – 31.03. 1928рр., 59 арк.

233. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 808. Протоколи засідань Єпископської Консисторії в м. Станиславові, 15.01. – 15.10. 1919 р., 14 арк.

234. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 810. Листування з парохією с. Ясенів Пільний з питання купівлі і продажу церковної землі, 23.04. 1920 – 31.08. 1931 рр., 70 арк.

235. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 812. Листування з парохією села Озеряни з питання заміщення вакантної посади священика в с. Озеряни, 20.08. – 25.12. 1920 р., 8 арк.

236. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 813. Листування з окремими священиками з питання заміщення вакантної посади священика в с. Ласківці, 06.05. 1920 – 28.05. 1921 рр., 24 арк.

237. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 814. Листування з окремими священиками з питання заміщення вакантної посади священика в с. Підлужжя, 12.10. 1920 – 26.03. 1923 рр., 50 арк.

238. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 815. Листування з окремими священиками з питання заміщення вакантної посади священика в с. Остриня, 28.05. 1920 – 30.12. 1921 рр., 29 арк.

239. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 816. Листування з парохією села Вікно про прийняття на користь церкви пожертвувань Мідак Марії та про служіння молебня після її смерті, 22.03. – 27.07. 1920 р., 11 арк.

240. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 817. Листування з парохією села Пробіжна Нова про прийняття пожертвувань на користь церкви Делявської Єви та про служіння молебня після її смерті, 02.01. – 15.01. 1920 р., 10 рк.

241. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 818. Листування з парохією села Тишківці про прийняття на користь церкви прожертвувань Дідика Василя та про служіння молебня після його смерті, 02.02. 1920 – 30.04. 1921 рр., 8 арк.

242. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 819. Листування з парохією міста Городенка про прийняття на користь церкви прожертвувань Кіндорчука Іллі та про служіння молебня після його смерті, 26.03. 1920 – 23.05. 1921 рр., 8 арк.

243. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 820. Листування з парохією села Росохач про прийняття на користь церкви прожертвувань Павлюк Катерини та про служіння молебня після її смерті, 16.03. 1920 – 02.08. 1921 рр., 6 арк.

244. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 824. Листування з окремими священиками з питання про заміщення вакантної посади священика в с. Постолівка, 17.06. 1921 – 06.07. 1924 рр., 34 арк.

245. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 893. Протоколи засідань Консисторії, 04.10. 1924 – 06.04. 1929 рр., 139 арк.

246. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1045. Протоколи засідань єпархіального суду в м. Станиславові, 24.01. 1928 – 13.01. 1940 рр., 91 арк.

247. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1183. Заява Ванджури Олексія-Миколи, студента духовної семінарії, про призначення священиком, 17.06. 1935 – 27.06. 1939 рр., 26 арк.

248. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1184. Заява Надраги Олексія, студента духовної семінарії, про призначення священиком, 01.08. 1935 – 24.06. 1939 рр., 33 арк.

249. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1185. Особова справа Кушнірчука Дмитра, студента духовної семінарії, 24.08. 1935 – 26.06. 1939 рр., 36 арк.

250. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1186. Особова справа Погорецького Ореста, студента духовної семінарії, 04.04. 1935 – 26.06. 1939 рр., 27 арк.

251. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1187. Особова справа Возняка Володимира, студента духовної семінарії, 25.06. 1935 – 01.06. 1939 рр., 36 арк.

252. Ф. 504

Оп. 1

Спр. 1194. Особова справа студента духовної семінарії Пасічняка Онуфрія та звіти душпастирів Тлумацького повіту за 1937 – 1938 рр., 30.11. 1938 – 26.06. 1939 рр., 38 арк.

253. Ф. 541. Станіславська міська військова міліція Тарнопольської губернії

Оп. 1

Спр. 2. Відомості про власників фабрик і заводів, аптек, лікувальних закладів, дешевих і безкоштовних їдалень, вакантні посади в церквах, костьолах, кірхах. Описи майна гімназії, бібліотек за 1916 – 1917 рр., 135 арк.

254. Ф. 604. Начальник Печеніжинського повіту

Оп. 1

Спр. 16. Дані поліцейських урядовців про наявність церковних парафій у повіті і списки священиків, 12.09. – 31.12. 1916 р., 30 арк.

255. Ф. 604

Оп. 1

Спр. 34. Листування з поліцейськими урядовцями про утримання уніатського духовенства, 16.01. – 20.02. 1917 р., 19 арк.

256. Ф. 605. Начальник Коломийського повіту

Оп. 1

Спр. 3. Копія тимчасового положення про управління областями Австро-Угорщини, зайнятих по праву війни, 19.08. 1914 р., 4 арк.

257. Ф. 605

Оп. 1

Спр. 8. Листування з військовими частинами про відпуск для їх потреб дров, фуражу, списки в'їтів у повіті та осіб, що втікли до Австрії, 24.11. 1914 – 01.02. 1915 рр., 148 арк.

258. Ф. 605

Оп. 1

Спр. 157. Прохання жителів повіту про надання їм матеріальної допомоги та списки осіб, що пострадала внаслідок воєнних дій і потребують надання допомоги у повіті, 27.12. 1916 – 20.05. 1917 рр., 90 арк.

259. Ф. 605

Оп. 1

Спр. 169. Списки та відомості про уніатські церкви і священиків у повіті, 10.09. – 28.09. 1916 р., 17 арк.

260. Ф. 605

Оп. 1

Спр. 354. Відомості про надання плати духовенству, 09.06. – 29.08. 1917 р., 8 арк.

261. Ф. 607. Коломийська повітова оціночна комісія

Оп. 1

Спр. 17. Прохання священика Теофіла Глібовицького про відшкодування збитків, спричинених солдатами асландузського полку, 29.06. 1917 р., 1 арк.

262. Ф. 610. Комендант м. Коломия (1914 р.)

Оп. 1

Спр. 1. Листування з Чернівецьким губернатором і поліцейськими урядовцями про затримання і арешт осіб, підозрюваних у шпіонажі, 23.09. – 24.12. 1914 р., 50 арк.

263. Ф. Р-36. Станіславське окружне староство дистрикту Галичина, 1941 – 1944 рр.

Оп. 1

Спр. 5. Відомості сільських управ про розмір збитків, нанесених населенню Станіславщини угорськими окупаційними військами за 1941 рік, 258 арк.

264. Ф. Р-36

Оп. 1

Спр. 11. Вказівка генерального губернатора про запровадження актів громадянського стану, 21.04. – 21.11.1942 р., 20 арк.

265. Ф. Р-36

Оп. 1

Спр. 31. Короткий історичний нарис Станіславського округу, 4 арк.

266. Ф. Р-36

Оп. 1

Спр. 34. Списки міст, повітів, сіл Станіславського округу, 37 арк.

267. Ф. Р-37. Коломийське окружне староство, 1941-1944 рр.

Оп. 1

Спр. 15. Листування з губернаторством дистрикту Галичина і донесення жандармських підрозділів про стан безпеки в Коломийському окрузі, 02.06. – 27.12.1943 р., 44 арк.

268. Ф. Р-39. Снятинська міська управа дистрикту Галичина, 1941 – 1944 рр.

Оп. 1

Спр. 57. Статистичні дані про кількість землі, що використовується, 02.02. 1942 – 31.12. 1943 рр., 61 арк.

269. Ф. Р-41. Стецівська волосна управа, 1941-1944 рр.

Оп. 1

Спр. 24. Протоколи засідань управи с. Стецева, 27.06. 1942 – 18.03. 1944 рр., 47 арк.

270. Ф. Р-41

Оп. 1

Спр. 26. Розпорядження волосної управи с. Стецева про виділення землі для греко-католицького духовенства в с. Підвисоке, 28.11. – 30.12. 1942 р., 6 арк.

271. Ф. Р-57. Станіславська міжокружна каса соціального забезпечення, 1941 – 1944 рр.

Оп. 1

Спр. 19. Анкетні листи релігійних установ, 145 арк.

272. Ф. Р-295. Виконавчий комітет Станіславської обласної Ради депутатів трудящих, 1943-1990 рр.

Оп. 5

Спр. 1. Укази Президії Верховної Ради Союзу РСР та Української РСР, постанови та розпорядження Ради Народних Комісарів Союзу РСР, 254 арк.

273. Ф. Р-295

Оп. 5

Спр. 2. Укази Президії Верховної Ради Союзу РСР та Української РСР, постанови та розпорядження Ради Народних Комісарів Союзу РСР, 119 арк.

274. Ф. Р-388. Уповноважений Ради по справах релігійних культів при Раді Міністрів СРСР по Станіславській області, 1944-1959 рр.

Оп. 1д

Спр. 44. Особова справа священика Братика Івана Михайловича, 47 арк.

275. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 54. Особова справа священика Ванджури Олександра Степановича, 39 арк.

276. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 92. Особова справа священика Гребенюка Олекси Васильовича, 29 арк.

277. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 296. Особова справа священника Обушкевича Олександра Львовича, 20 арк.

278. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 274. Особова справа священника Могилицького Деяна Юрійовича. 18 арк.

279. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 330. Особова справа священника Пісецького Захара Івановича, 29 арк.

280. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 480. Особові картки священників, Т.1 «Б-Л», 79 арк.

281. Ф. Р-388

Оп. 1д

Спр. 481. Особові картки священників, Т.2 «М-Я», 87 арк.

282. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 1. Книга реєстрації релігійного товариства греко-католицької церкви «Вознесіння і воскресіння» Богородчанського району Станіславської області, 09.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 11 арк.

283. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 7. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Галицькому району Станіславської області, 19.08. 1944 – 01.08. 1945 рр., 8 арк.

284. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 8. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Гвіздецькому району Станіславської області, 22.11. 1944 – 03.04. 1945 рр., 11 арк.

285. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 9. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Городенківському району Станіславської області, 01.02. 1944 – 01.08. 1945 рр., 17 арк.

286. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 11. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Заболотівському району Станіславської області, 02.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 11 арк.

287. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 13. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Коломийському району Станіславської області, 26.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 15 арк.

288. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 14. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Коршівському району Станіславської області, 07.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 3 арк.

289. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 15. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Косівському району Станіславської області, 08.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 5 арк.

290. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 16. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Кутському району Станіславської області, 18.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 3 арк.

291. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 17. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Ланчинському району Станіславської області, 22.11. 1944 – 01.08. 1945 рр., 5 арк.

292. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 18. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Лисецькому району Станіславської області, 01.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 8 арк.

293. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 19. Дані, анкети звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по Обертинському району Станіславської області, 19.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 7 арк.

294. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 20. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Надвірнянському району Станіславської області, 03.10. 1944 – 01.08. 1945 рр., 3 арк.

295. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 21. Дані, анкети і звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по Отинійському району Станіславської області, 22.09. 1944 – 01.08. 1945 рр., 10 арк.

296. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 24. Дані, анкети і звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по Солотвинському району Станіславської області, 25.10. 1944 – 25.11. 1945 рр., 6 арк.

297. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 25. Дані, анкети і звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по Снятинському району Станіславської області, 29.03. 1944 – 14.04. 1945 рр., 6 арк.

298. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 26. Дані, анкети і звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по Станіславському району Станіславської області, 26.08. 1944 – 02.08. 1945 рр., 4 арк.

299. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 27. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Тисменицькому району Станіславської області, 01.08. 1945 р., 1 арк.

300. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 28. Дані, анкети і звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по Чернелицькому району Станіславської області, 02.09. 1944 – 04.04. 1945 рр., 7 арк.

301. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 29. Дані, анкети і звіти по формі № 1, 2 про релігійні общини всіх віросповідань по місту Коломия Станіславської області, 25.11. 1944 – 08.05. 1945 рр., 74 арк.

302. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 32. Матеріали про возз'єднання греко-католицької церкви з православною церквою по Станіславській області, 17.07. 1945 – 07.03. 1946 рр., 192 арк.

303. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 32а. Інформації уповноваженого у справах релігійних культів про возз'єднання греко-католицької церкви з православною церквою. Дані про діючі та недіючі молитовні будинки в Станіславській області, 05.09. – 07.2. 1945 рр., 121 арк.

304. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 34. Дані, анкети про релігійні общини всіх віросповідань по Жовтневому району Станіславської області, 19.02. – 01.08.1945 р., 6 арк.

305. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 36. Відомості та списки монашок Згромадження сестер служебниць греко-католицької церкви по м. Коломия, 27.07.1945 – 01.04.1946 рр., 10 арк.

306. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 37. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Печеніжинському району Станіславської області, 15.01. – 01.08. 1945 р., 6 арк.

307. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 42. Списки монахів ордену Василіян греко-католицької церкви по місту Станіславу, 23.03. – 03.06.1945 р., 23 арк.

308. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 43. Списки монахів ордену Редemptористів греко-католицької церкви по місту Станіславу, 16.04.1945 – 23.03.1946 рр., 24 арк.

309. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 44. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по місту Станіславу, 24.03. – 01.08.1945 р., 42 арк.

310. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 45. Відомості і списки монахів ордену Василіян греко-католицької церкви Тисменицького району Станіславської області, 01.09.1945 – 01.04.1946 рр., 21 арк.

311. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 46. Дані про релігійні общини всіх віросповідань по Глумацькому району Станіславської області, 06.02. – 01.08.1945 р., 2 арк.

312. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 47. Дані, анкети про релігійні общини всіх віросповідань по Яремчанському району Станіславської області, 20.08. – 05.10.1945 р., 6 арк.

313. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 48. Дані, анкети про релігійні общини всіх віросповідань по Яблонівському району Станіславської області, 16.05. – 09.07.1945 р., 5 арк.

314. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 49. Відомості і списки монахів ордену «Устав Теодора Студита» греко-католицької церкви по Яремчанському району Станіславської області, 12.09.1945 – 01.04.1946 рр., 15 арк.

315. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 50. Відомості і списки монашок ордену Сестер служебниць греко-католицької церкви по Яремчанському району Станіславської області, 01.01. 1945 – 01.04. 1946 рр., 9 арк.

316. Ф. Р-388

Оп. 2

Спр. 123. Документи (інформації, довідки, списки) про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь за 1975 рік, 49 арк.

317. Ф. Р-389. Уповноважений Ради в справах православної церкви при Раді Міністрів СРСР по Станіславській області, 1944 – 1962 рр.

Оп. 2

Спр. 2. Журнал обліку служителів культу Івано-Франківської області за 1946 – 1951 рр., 65 арк.

318. Ф. Р-389

Оп. 2

Спр. 8. Списки духовенства та виконавчих органів православних церков Станіславської області, 01.03. 1945 – 30.10. 1948 рр., 41 арк.

319. Ф. Р-909.

Оп. 1

Спр. 64а. Хронологічний довідник про тимчасову окупацію німецько-фашистськими загарбниками населених пунктів Станіславської області і визволення їх Червоною Армією, 1941 – 1944 рр., 315 арк.

Державний архів Тернопільської області

320. Ф. 5. Скалатське повітове староство, м. Скалат Тернопільського воєводства, 1919-1939 рр.

Оп. 1

Спр.61. Періодичні повідомлення староства про зміну керівників українського кооперативу «Скала» в с. Зелене, 07.04. 1931 – 22.04. 1936 рр., 3 арк.

321. Ф. 5

Оп. 1

Спр.65. Циркуляри і розпорядження Міністерства внутрішніх справ з питань надання відстрочок і звільнень від військової служби представників духовенства, 11.05.1931 р., 1 арк.

322. Ф. 5

Оп. 1

Спр.83. Розпорядження Міністерства внутрішніх справ про порядок надання пільг від призову в армію осіб з числа духовенства, 27.12.1933 р., 1 арк.

323. Ф. 6. Борщівське повітове староство, м. Борщів Тернопільського воєводства, 1919-1939 рр.

Оп. 2

Спр.42. Заяви окремих осіб і рішення повітового староства про зміну їх віросповідання, 1938 – 1939 рр., 84 арк.

324. Ф. 8. Бучацьке повітове староство, м. Бучач Тернопільського воєводства, 1918 – 1939 рр.

Оп. 1

Спр.82. Реєстраційні листи українського товариства «Просвіта» в Бучацькому повіті, 19.03. 1925 – 13.03. 1938 рр., 55 арк.

325. Ф. 8

Оп. 1

Спр.90. Статут і реєстраційні листи товариства «Скала» та інших, повідомлення про їх керівників, 18.02. 1935 – 10.06. 1938 рр., 39 арк.

326. Ф. 8

Оп. 1

Спр.137. Статути, реєстраційні листи та відомості про склад керівників товариства «Скала» в селах Бобулинці, Прохорів, місті Бучач, 18.02. 1935 – 15.02. 1938 рр., 32 арк.

327. Ф. 8

Оп. 1

Спр.138. Статути, реєстраційні листи та відомості про склад керівників товариства «Скала» в селах Устя Зелене, Язлівці, Медведівці, 18.02.1936 – 05.12.1937 рр., 42 арк.

328. Ф. 8

Оп. 1

Спр.139. Донесення повітового староства і постерунків державної поліції про результати виборів керівників товариства «Скала» в с. Золотий Потік, 1936 р., 3 арк.

329. Ф. 8

Оп. 1

Спр.140. Заяви керівників українського товариства «Скала» про проведення платних вечорів самодіяльності, 05.03. 1936 – 04.02. 1937 рр., 19 арк.

330. Ф. 8

Оп. 1

Спр.177. Інформація повітового староства про результати виборів керівників товариства «Скала» і листування з органами поліції про його діяльність, 01.04. – 17.10. 1937 р., 99 арк.

331. Ф. 8

Оп. 1

Спр.234. Реєстраційні листи, донесення повітового староства про вибори керівників українського товариства «Скала» в с. Осівці, 18.04. – 16.05. 1938 р., 4 арк.

332. Ф. 8

Оп. 1

Спр.235. Донесення повітового староства і постерунків державної поліції про результати виборів керівників товариства «Скала» в селах Трибухівці, Соколів, Скоморохи, 16.02. – 12.09. 1938 р., 18 арк.

333. Ф. 13. Копичинське повітове староство, м. Копичинці Тернопільського воєводства (1919-1939 рр.)

Оп. 1

Спр.43. Листування з українським товариством «Скала» і постерунками поліції з питання організації гуртків, 17.11. 1937 – 21.01. 1939 рр., 12 арк.

334. Ф. 14. Чортківське повітове староство, м. Чортків Тернопільського воєводства (1919-1939 рр.)

Оп. 1

Спр.1014. Періодичні відомості повітового староства про зміну складу керівників і статут українського товариства «Скала» в с. Давидківці, 28.02. 1934 – 28.02. 1938 рр., 28 арк.

335. Ф. 14

Оп. 1

Спр.1015. Періодичні відомості повітового староства про зміну складу керівників і статут українського товариства «Скала» в с. Джурин, 07.06. 1935 – 10.05. 1939 рр., 36 арк.

336. Ф. 14

Оп. 1

Спр.1020. Статут і періодичні повідомлення повітового староства про заміну керівників гуртка товариства «Скала» в с. Косів, 31.05. 1934 – 31.05. 1939 рр., 29 арк.

337. Ф. 14

Оп. 1

Спр.1026. Статут і періодичні повідомлення повітового староства про заміну керівників гуртка товариства «Скала» в м. Чортків, 10.02. – 15.03. 1937 р., 20 арк.

338. Ф. 14

Оп. 1

Спр.1031. Статут і періодичні повідомлення повітового староства про заміну керівників гуртка товариства «Скала» в м. Чортків, 26.12. 1935 – 17.04. 1938 рр., 49 арк.

339. Ф. 14

Оп. 4

Спр.501. Розпорядження президії намісництва і донесення постерунків жандармерії про розслідування агітації греко-католицького духовенства проти польської влади, 18.11. – 25.11. 1919 р., 10 арк.

340. Ф. 231. Тернопільське воєводське управління, м. Тернопіль, 1921-1939 рр.

Оп. 1

Спр.19. Список українських товариств на території Борщівського, Бережанського і Чортківського повітових староств, 03.01. 1920 – 01.02. 1921 рр., 16 арк.

341. Ф. 231

Оп. 1

Спр.136. Листування з повітовими староствами та органами поліції про націоналістичну діяльність учителів і духовенства на території воєводства, 07.03. 1922 – 21.01. 1925 рр., 62 арк.

342. Ф. 231

Оп. 1

Спр.575. Інформація повітових староств та органів поліції про діяльність Української Християнської організації на території Тернопільського воєводства, 11.09. – 20.12. 1926 р., 33 арк.

343. Ф. 231

Оп. 1

Спр.1063. Донесення органів поліції та повітових староств про націоналістичну діяльність священика Пелиха Володимира, 08.05. – 17.10. 1928 р., 14 арк.

344. Ф. 231

Оп. 1

Спр.1547. Донесення повітових староств Тернопільського воєводства про націоналістичну діяльність українських священиків та їхні політичні характеристики, 1931 р., 32 арк.

345. Ф. 3239. Уповноважений Ради по справах релігійних культів при РМ УРСР по Тернопільській області (1945 – 1987 рр.).

Оп. 2

Спр.1. Інформаційні звіти про стан релігійних культів у області за 1945 рік, б/д, 41 арк.

346. Ф. 3239

Оп. 2

Спр.2. Листування з Радою у справах релігійних культів при РНК СРСР за 1945 р., 26.06. – 6.12. 1945 р., 10 арк.

347. Ф. 3239

Оп. 2

Спр.4. Листування з Радою у справах релігійних культів при РНК СРСР за 1946 р., 14.01. – 27.05.1946 р., 7 арк.

Архів управління Служби безпеки України в Івано-Франківській області

348. Спр. 8525. Кримінальна справа на священика: Ріпецький Йосиф Романович, 55 арк. + 7 нумер. арк.

349. Спр. 10495П. Кримінальна справа на священика: Слугоцький Петро Іванович, 54 арк. +1 нумер. арк.

350. Спр. 14714П. Кримінальна справа на священика: Пеняк Марян Іванович, 104 арк. + додаток (фото).

351. Спр. 15864П. Кримінальна справа на священиків: Цибух Степан Григорович, Пиндус Володимир Йосипович, 216 арк. + 4 нумер. арк.

Відділ рукописів Львівської Національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України

352. Ф. 11. Барвінські

Спр.877 / п.70. Дж. Дженоккі, апостольський візитатор України. Лист до Барвінського Олександра Григоровича, 1923 р., Перемишль, 2 арк.

353. Ф. 11

Спр.2665 / п.160. Хомишин Григорій, єпископ. Листи до Барвінського Олександра Григоровича, 1904 – 1923 рр., Станіслав, Борщів, Львів, 107 арк.

354. Ф. 11

Спр.3447 / п.198. Лист-відгук священника А. Бойчука зі Станіслава на кореспонденцію Р. Дмоховського, надрукованому в «Українському голосі» в справі celibату. 1925 р., Станіслав, 1 арк.

355. Ф. 11

Спр.3753 / п.212. Лист греко-католицьких священників [Станіславського деканату] до єпископа Григорія Хомишина в справах віри, 1910 р., 2 арк.

356. Ф. 17. Бучинський Мелітон Осипович

Спр.115 / п.3. Пелеш Юліян. Лист до Бучинського М.. 1885 р., Львів, 2 арк.

357. Ф. 17

Спр. 202а / п. 5. Бучинський Мелітон Осипович. Листи до Пелеша Юліяна. 1885, 1886 рр., Станіслав, 10 арк.

358. Ф. 191. Фацієвич Василь

Спр.2 / п.2. Щоденник В.І. Фацієвича, 1868 – 1901 рр., Львів, Відень, 178 арк.

359. Ф. 191

Спр. 4 / п. 1. Фацієвич В.І. Вераневич. Історичний нарис про м. Станіслав, 1889 р., Станіслав, 29 арк.

360. Ф. 191

Спр.9 / п.2. Рахунки прибутків і видатків каси Станіславської єпископської капітули, ведені В.І. Фацієвичем. 1887 – 1904 рр., Станіслав, 21 арк.

361. Ф. 191

Спр.10 / п.3. Рахунки видатків на реставрацію церкви в Станіславі, ведені В.І. Фацієвичем. 1887 – 1900 рр., Станіслав, 97 арк.

362. Ф. 191

Спр.38 / п.4. Куїловський Юліян, митрополит. Листи до В.І. Фацієвича. 1889 – 1894 рр., Відень, Перемишль, 29 арк.

363. Ф. 191

Спр.41 / п.4. Литвинович Іван, архидиякон Станіславської капітули.
Листи до В.І. Фацієвича. 1906, 1909 рр., б. м.. 2 арк.

364. Ф. 191

Спр.43 / п.4. Ломницький Ієремія. Листи до В.І. Фацієвича. 1891 р.,
Станіслав, 2 арк.

365. Ф. 191

Спр.47 / п.4. Пелеш Юліян. Листи до В.І. Фацієвича. Б. р., б. м.. 4 арк.

366. Ф. 191

Спр.56 / п.4. Сембратович, кардинал. Листи до В.І. Фацієвича. 1894 р.,
Відень, 4 арк.

367. Ф. 191

Спр.60 / п.1. Хомишин Григорій. Листи до В.І. Фацієвича. 1908, 1913
рр., б. м., 5 арк.

368. Ф. 191

Спр.66 / п.1. Телеграми до В.І. Фацієвича з нагоди нагородження його
австрійським орденом. 1906 р., Перемишль, Чортків, Коломия та ін.. 7 арк.

369. Ф. 191

Спр.72 / п.4. Шептицький Андрей, митрополит Галицький. Телеграми
до В.І. Фацієвича. Б. д. [не раніше 1904 р.], Львів, 2 арк.

370. Ф. 206. Щурат Василь

Спр.870 / п.24. Кропивницький Іван. Листування з урядовими властями
у різних справах церкви. 1848 – 1854 рр., Станіслав, Львів, 8 арк.

II. Опубліковані збірники документів

371. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917 – 1953:
Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2-х кн. / І. Білас. – К. :
Либідь – Військо України, 1994. – Кн.2: Документи і матеріали. – 688 с.

372. Головна Руська Рада (1848 – 1851): протоколи засідань і книга
кореспонденції / За ред. О. Турія, упоряд. У. Кришталович та І. Сварник. –
Львів : Ін-т історії Церкви Укр. Католического Університету, 2002. – XXXIV + 270 с.

373. Греко-католицька церква в 1944 – 1991 рр. / Упорядник В.І. Сергійчук // Український історичний журнал. – 1996. – № 4. – С. 101-114; 1997. – № 2. – С. 98-110.
374. Діяння Собору Греко-Католицької Церкви у Львові 8 – 10 березня 1946. – Львів : Видання Президії Собору, 1946. – 176 с.
375. Документи розповідають (Про антинародну діяльність уніатської церкви на Прикарпатті і Закарпатті, про боротьбу народних мас проти гніту католицької церкви) / [Упорядники: А. Гайдош, Л. Кирилюк. Наук. ред. і передмова канд. іст. наук Ю.Ю. Сливки]. – Ужгород : Карпати, 1971. – 189 с.
376. Західно-Українська народна республіка 1918 – 1923. Документи і матеріали. Том 1. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2001. – 584 с.
377. Конференції Архисереїв Української Греко-Католицької Церкви (1902 – 1937) / Редактор А. Кравчук. – Львів : Свічадо, 1997. – 108 с.
378. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні / В. Косик. – Париж ; Нью-Йорк – Львів : НТШ у Львові, 1992. – 660 с.
379. Кривава книга / Упорядник, автор передмови Я. Радевич-Винницький. – Передрук вид. 1919, 1921 рр. – Дрогобич : Відродження, 1994. – 274 с.
380. Кугутяк М. Історія української націонал-демократії (1918 – 1929). Т. 2: Документи і матеріали / М. Кугутяк. – К. ; Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – 704 с.
381. Лицар Української Католицької Церкви / Автор-упорядник У. Скальська. – Івано-Франківськ : Грань, 2007. – 224 с.
382. Ліквідація УГКЦ (1939 – 1946). Документи радянських органів державної безпеки: у 2 т.. – К. : ПП Сергійчук М.І., 2006. – Т. 1. – 920 с.
383. Ліквідація УГКЦ (1939 – 1946). Документи радянських органів державної безпеки: у 2 т.. – К. : ПП Сергійчук М.І., 2006. – Т. 2. – 804 с.
384. Літопис Української Повстанської Армії. Том 43: Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині.

1946 – 1949. Книга 1 / Редактор П.Й. Потічний. – Торонто ; Львів : Літопис УПА, 2006. – 1316 с. + дод. 16 с.

385. Літопис Української Повстанської Армії. Том 45: Генерал Роман Шухевич – «Тарас Чупринка» Головний Командир УПА / Редактори П.Й.Потічний і М.Посівнич. – Торонто ; Львів : Літопис УПА, 2007. – 560 с. + дод. 16 с.

386. Мартирологія Українських Церков: у 4-х томах. – Т.2: Українська Католицька Церква: Документи, матеріали, християнський самвидав України / Упорядкували і зредагували О.Зінкевич і о. Т.Р. Лончина. – Торонто ; Балтимор : Українське видавництво «Смолоскип» ім. В.Симоненка, 1985. – 839 с.

387. Митрополит Андрей Шептицький. Документи і матеріали 1941 – 1944 рр. / Упорядник Ж. Ковба; Наук. ред. А. Кравчук. – К. : Дух і Літера, 2003. – 313 с.

388. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали (1899 – 1944). – Т. 1: Церква і Церковна єдність. – Львів : Свічадо, 1995. – 524 с.

389. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали (1899 – 1944). – Т. II: Церква і суспільне питання. Кн. 1: Пастирське вчення і служіння. – Львів : Місіонер, 1999. – 570 с.

390. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали (1899 – 1944). – Т. II: Церква і суспільне питання. Кн. 2: Листування. – Львів : Місіонер, 1999. – 571-1096 с.

391. Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали (1899 – 1944). – Т. III: Церква і душпастирство. Пастирські листи послання 1901 – 1914. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2000. – 448 с.

392. Митрополит Андрей Шептицький у документах радянських органів державної безпеки (1939 – 1944 рр.). / Упорядники: С. Кокін,

Н. Сердюк, С. Сердюк; За заг. ред. В. Сергійчука. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – 480 с.

393. Мірчук П. Українська повстанська армія. 1942 – 1952: Документи і матеріали / П. Мірчук. – Львів, 1991. – 448 с.

394. Правда про унію: Документи і матеріали / Ред. кол.: В.Ю. Маланчук, М.М. Олексюк, Ю.Ю. Сливка. – 2-е вид. – Львів: Каменяр, 1968. – 424 с.

395. Привіт Его Преосвященству Кир Юліяну Пелешу, першому рускому єпископу ново-учрежденной Єпархії Станиславовской, в день торжественного вступлення на Престол Єпископский в Станиславові дня 29 декабря 1885 (10 січня 1886) року. – Станіславів: з печатні І.Данкевича, 1886. – 8 с.

396. Провінційний Синод у Замості 1720 р. Б.: Постанови / Переклад з латини о. д-ра І. Козовика; Богословсько-літературний редактор о. І. Пелехатий. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 304 с.

397. Протоколи засідань Львівських Архієпархіальних Соборів 1940 – 1944 рр. Протоколи засідань підготовчих та урочистих сесій / Упорядкування А.Баб'яка. – Львів: Місіонер, 2000. – 444 с.

398. Реабілітовані історією: у 27 т. Івано-Франківська область: у 2-х кн. – Книга перша / Упорядник, автор передмови Л. Вардзарук. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2004. – 984 с.

399. Реабілітовані історією: у 27 т. Івано-Франківська область: у 2-х кн. – Книга друга / Упорядник, автор передмови Л. Вардзарук. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2004. – 1136 с.

400. Реабілітовані історією: у 27 т. Тернопільська область: у 3-х кн. – Книга друга / Упорядники О. Г. Бажан, Є. О. Гасай, П. З. Гуцал. – Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2012. – 864 с.

401. Рішення і зарядження Преосв. Єпископского ординаріяту в Станіславові від 1904 – 1931 р. / Зібрав о. Симеон Лукач. – Станіславів: Священнича поміч, 1932. – 70 с.

402. Романів О. Західноукраїнська трагедія 1941 / О. Романів, І. Федущак. – Львів ; Нью-Йорк, 2002. – 428 с.
403. Сергійчук В. Нескорена Церква: Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу / В. Сергійчук. – К. : Дніпро, 2001. – 496 с.
404. Сергійчук В. ОУН – УПА в роки війни: Нові документи і матеріали / В. Сергійчук. – К. : Дніпро, 1996. – 496 с.
405. Синодъ дієцезальный Станиславовскій 1908 р. – Станиславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1908. – 80 с.
406. Скочиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII – XVIII століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія. Т. 2: Протоколи генеральних візитацій / І. Скочиляс. – Львів : Вид-во УКУ, 2004. – ССVIII + 512 с.
407. Собори Львівської єпархії XVI – XVIII століть / упорядкування та історичний нарис Ігоря Скочиляса. – Львів : Вид-во УКУ, 2006. – СXLIV + 464 с.
408. Твори Слуги Божого Митрополита А.Шептицького. Т. 1. Пастирські листи (2.VIII. 1899 р. – 7.X. 1901 р.). – Торонто : Вид-во ОО. Василян, 1965. – В-237+277 с.
409. Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807 – 1808 років: Збірник документів / упорядкування, вступна стаття та коментарі В. Ададура. – Львів : Вид-во УКУ, 2011. – LVIII + 190 с. +8 с. кольор. іл.
410. Через терни – до зірок: Життя, мученицька смерть і прослава Блаженного Мученика Симеона Лукача / Упорядник о. І. Пелехатий. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2010. – 368 с.
411. Чин посвящення Преосвященнаго Юліана Пелеша Єпископа Станиславовскаго в Церкве Митрополитальной Львовской. – Львов, 1885. – 17 с.

412. Чин посвящення Преосвященнаго Юліана Куїловського Єпископа Перемиського, Самборського і Сяноцького. – Перемишль, 1890. – 19 с.

413. Чин посвящення преподобного Преосвященнаго Андрея Шептицького, священоинок чина св. Василя Великого в Єпископа Станиславовського. – Жовква, 1899. – 21 с.

414. Чин посвячення єпископа Григорія Хомишина. – Львів : Ставропігійська типографії, 1904. – 20 с.

415. Чинности і рішення руского провінціального Собора в Галичині одбувшегося в Львові в році 1891. – Львів: Накладом Митрополичого Ординаріату, Із типографії Ставропігійського Ін-та, 1896. – 272 с.

416. Constitutiones Capituli ritus ruthenico-catholicae Stanislaoepoliensis. – Stanislaoepoli, Typis J. Dankiewicz, 1894. – 22 s.

III. Статистичні матеріали

417. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832 – 1944). Т. 1: Адміністрація і парохії: [англійською мовою] / о. Д. Блажейовський. – Львів ; К. : КМ Академія, 2004. – 1004 с.

418. Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832 – 1944). Т. 2: Духовенство і релігійні згромадження: [англійською мовою] / о. Д. Блажейовський. – Львів ; К. : КМ Академія, 2004. – 570 с.

419. Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської (Івано-Франківської) єпархії від її заснування до початку Другої світової війни (1885 – 1938): [англійською мовою] / о. Д. Блажейовський. – Львів : Місіонер, 2002. – 450 с.

420. Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828 – 1939): [англійською мовою] / о. Д. Блажейовський. – Львів : Каменярь, 1995. – 1008 с.

421. Жертви на будову ювілейної церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Станиславові. – Станиславів : З печатні І. Данкевича, 1905 – 1913. – 44 с.

422. СССР: Административно-территориальное деление союзных республик на 1 мая 1940 года / Информационно-статистический отдел при Секретариате Президиума Верховного Совета СССР. – Издание второе, дополненное. – М. : Изд-во «Ведомостей Верховного Совета РСФСР», 1940. – 412 с.

423. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1886. Рѡчникъ I. – Львѡв : Из типографіи Ставропігійского Института під управленіем В. О. Тарнавского, 1886. – XXXVIII+124 с.

424. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1887. Рѡчникъ II. – Въ СтаниславѡвѢ : зъ печатнѢ І. Данкевича, Накладом Клира Епархіального, 1887. – XXIX+285 с.

425. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1888. Рѡчникъ III. – Въ СтаниславѡвѢ : зъ печатнѢ І. Данкевича, Накладом Клира Епархіального, 1888. – XXIV+342 с.

426. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1890. Рѡчникъ V. – Въ СтаниславѡвѢ : зъ печатнѢ І. Данкевича, Накладом Клира Епархіального, 1890. – XXIV+313 с.

427. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1892. Рѡчникъ VII. – Въ СтаниславѡвѢ : зъ печатнѢ І. Данкевича, Накладом Клира Епархіального, 1892. – XXIII+186 с.

428. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1895. Рѡчникъ X. – Въ СтаниславѡвѢ : зъ печатнѢ І. Данкевича, Накладом Клира Епархіального, 1895. – XXIII+196 с.

429. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡк Божій 1897. Рѡчникъ XII. – Въ СтаниславѡвѢ : зъ печатнѢ І. Данкевича, Накладом Клира Епархіального, 1897. – XXIV+207 с.

430. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1900. Рѡчникъ XV. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1900. – XXXII+212 с.

431. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1901. Рѡчникъ XVI. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1901. – XXXII+220 с.

432. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1903. Рѡчникъ XVIII. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1903. – XXXII+238 с.

433. Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1904. Рѡчникъ XIX. – Въ Станиславѡвъ : зъ печатнѣ І.Данкевича, Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1904. – XXIII+186 с.

434. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1906. Рѡчникъ XXI. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1906. – XXVII+307 с.

435. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1909. Рѡчникъ XXIV. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1909. – XXVII+235 с.

436. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархіи Станиславѡвской на рѡкъ Божій 1910. Рѡчникъ XXV. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, 1910. – XXVII+351 с.

437. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархіи Станиславѡвской на рікъ Божій 1913. Рѣчникъ XXVIII. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, Друкарня Льва Данкевича, 1913. – XXVIII+337 с.

438. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархіи Станиславѡвской на рікъ Божій 1925. Рѣчникъ XXX. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, Друкарня Льва Данкевича, 1925. – XXXII+325 с.

439. Шематизмъ всего клира греко-католицкой Епархіи Станиславѡвской на рікъ Божій 1927. Рѣчникъ XXXI. – Станиславѡвъ : Накладомъ Клира Епархіяльнаго, Друкарня Льва Данкевича, 1927. – XVI+162 с.

440. Шематизм всего клира греко-католицкої Епархії Станиславівської на рік Божий 1929. Річник XXXII. – Станиславів : Накладом Кліра Епархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1929. – 186 с.

441. Шематизм всего клира греко-католицкої Епархії Станиславівської на рік Божий 1931. Річник XXXIV. – Станиславів : Накладом Кліра Епархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1931. – 194 с.

442. Шематизм всего клира греко-католицкої Епархії Станиславівської на рік Божий 1935. Річник XXXVIII. – Станиславів : Накладом Кліра Епархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1935. – 213 с.

443. Шематизм всего клира греко-католицкої Епархії Станиславівської на рік Божий 1938. Річник XXXIX. – Станиславів : Накладом Кліра Епархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1938. – 216 с.

444. Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого. – Івано-Франківськ : Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, 1995. – 160 с.

445. Sejm krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi tudzież wielkiego Xięstwa Krakowskiego. – [Lwów, 1862]. – 12+6 s.

446. Sejm krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi tudzież wielkiego Księstwa Krakowskiego w r.1868. – Lwów, 1868. – 19 s.

447. Schematismus des Königreiches Galizien und Lodomerien für das Jahr 1828. – Lemberg : gedruckt des Peter Piller, [1828]. – IV+513 s.

448. Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos graeco catholicae Leopoliensis pro Anno Domini 1832. – Leopoli : Impressum in typographia Petri Piller, [1832]. – 406 s.

449. Schematismus universi cleri graeco-catholicae Dioecesis Stanislaopoliensis pro Anno Domini 1887. – Stanislaopoli : Typis J. Dankiewicz, Sumptibus Cleri Dioecesanii, 1887. – XXXIV+274 s.

450. Skorowidz miejscowosci Rzeczypospolitej Polskiej. Opracowamy ma podstawie wyników pierwszego powszechnego spisu ludności z dnia 30 wrzesnia

1921 r. i innych zrodel urzedowych. Tom XIV. Wojewodztwo Stanislawowskie / Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa : Nakładem Urzędu Statystycznego, 1923. – XII+32 s.

451. Skorowidz miejscowosci Rzeczypospolitej Polskiej. Opracowamy na podstawie wyników pierwszego powszechnego spisu ludności z dnia 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych. Tom XV. Wojewodztwo Tarnopolskie / Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa : Nakładem Urzędu Statystycznego, 1923. – XI+36 s.

IV. Пастирські листи та інші твори єпископів:

452. Пастирський лист єпископа Ю. Пелеша до священства і вірних з приводу 50-літнього ювілею Папи Лева XIII «Про ювілейний відпуст», даний в Празник Пасхи 1886. – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1886. – 7 с.

453. Пастирський лист митрополита Галицького С. Сембратовича до єпископів руських Галицької Провінції про Синод провінційний у Львові (даний 15 / 27 липня 1891 р.). – Львів : Типографія Ставропігійного Ин-ту, 1891. – 6 с.

454. Порядок скликання і проведення Синоду провінційного у Львові у місяці вересні 1891 р. (розпорядження митрополита С. Сембратовича від 15 / 27 липня 1891 р.). – Львів : Типографія Ставропіг. Ин-ту, 1891. – 21 с.

455. Архиерейське послання єпископа Ю. Куїловського до Пречесного Кліру і Вірних Єпархії Станіславівської, дане у 21-неділю по Сошествію св. Духа 1891 р. – Станіславів: Накладом Єпископського Ординаріату, 1891. – 11 с.

456. Архиерейське послання єпископа Ю. Куїловського про св. великий Піст Чотиридесятниці, дане 14 лютого 1892 р. – Станіславів : 3 друкарні І.Данкевича, 1892. – 3 с.

457. Пастирський лист митрополита і єпископів Галицьких від 16 червня 1893 р. про відвідання Папи Римського руською делегацією. – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1893. – 10 с.

458. Пастирський лист єпископа Ю. Куїловського про Великий піст, даний 20 січня 1894 р. – Станіславів : З печатні І.Данкевича, 1894. – 5 с.

459. Спільний пастирський лист митрополита С. Сембратовича, єпископа Перемиського Ю. Пелеша і єпископа Станіславівського Ю. Сас-Куїловського, даний 23 квітня 1895 р. – Львів : З типографії Створопіг. Ін-та, 1895. – 20 с.

460. Пастирський лист Преосв. Єпископату Австрійського до всіх вірних католиків Австрії в справі виборів до Думи Державної (дано в січні 1896 р.). – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1896. – 8 с.

461. Пастирський лист єпископа Ю. Сас-Куїловського про Синод Дієцезальний, даний 5 жовтня 1897 р. – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1897. – 7 с.

462. Лист пастирський Архиепископів і Єпископів Австрійських до вірних всіх дієцезій по случаю ювілею 50-літнього пановання Єго Величества Нашого Цісаря Франца Йосифа I (дано 8 листопада 1898 р.). – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1898. – 6 с.

463. Пастирський лист єпископа Ю. Сас-Куїловського з поводу 50-літньої річниці пановання Єго Величества Наймилостивішого Цісаря Нашого Франца Йосифа I (дано 4 жовтня 1898 р.). – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1898. – 3 с.

464. Пастирський лист Галицького Єпископату про 50-літній ювілей скасування кріпацтва. – Львів : Типографія Створопігійська, 1898. – 8 с.

465. Пастирський лист єпископа Ю. Сас-Куїловського про Службу Божу за упокій душі бл. п. Єго Єминенції Кардинала митрополита кир Сильвестра (даний 10 серпня 1898 р.). – Станіславів: З печатні І. Данкевича, 1898. – 2 с.

466. Пастирський лист єпископа Ю. Куїловського до вірних і духовенства єпархії від 25 червня 1899 р. – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1899. – 3 с.

467. Первий пастирський листь єпископа Андрея Шептицького до руского народу. – [Б. м.], 1899. – 32 с. – (Парохіяльна Б-ка, ч. 26).

468. Лист пастирський преосвященого Андрея, єпископа Станіславівського до всіх вірних его єпархії. – Коломия : Накладом М.Білоуса, 1899. – 29 с.

469. Християнська родина: З II пастирського листа ихь преосвящ. А. Шептицького, єпископа Станіславівського. – Жовква : Накладом вид-ва ЧСВВ, 1900. – 32 с.

470. Шептицкий Андрей, Божю Милостию и святого Апостольского Римского Престола благословениемъ Єпископъ Станіславівский, Всечесному Священству і Вірнимъ Єпархії Поздравленье в Бозі і Архієрейське Благословеніє! – Жовква : оо. Василян, 1900. – 9 с.

471. Шептицький А. Правда віра (Пастирський лист до вірних на Буковині Станіславівської Єпархії, писаний у Марківцях під Станіславовом, даний у навечір'я св. Михайла 1900 рік.) / А. Шептицький. – Люблін : Свічадо, 1990. – 52 с.

472. О вірі: Лист Пастирській Преосвященого Андрея Шептицького, Єпископа Станіславівського до русинов на Буковині. – Жовква : Печатня оо. Василян, 1901. – 42 с.

473. Напимнення і науки: IV лист пастирській Преосвящ. А. Шептицького, єпископа Станіславівського, до вірних Косівського Деканата. – Жовква : Печатня оо. Василян, 1901. – 44 с.

474. О достоинстві і обов'язках священників: лист пастирський Впреосвящ. А.Шептицького, Митрополита Галицького, Архиепископа Львівського, Єпископа Каменця-Подольського до Всч.Священства Архиепархії Львовської. – Жовква : Печатня оо. Василян, 1901. – 29 с.

475. О покаянію: VII лист пастирській Впреосвященного Андрея Шептицького, Митрополита Галицького, Архиепископа Львівського, Єпископа Каменця-Подольского до вірних своєї єпархії. – Жовква : Печатня оо. Василян, 1901. – 49 с.

476. Посланіє пастирське Андрея Шептицького, митрополита Галицького, Архиепископа Львівського, єпископа Кам'янець-Подільського до вірних Станиславівської єпархії про поставлення о. д-ра Григорія Хомишина єпископом. – Жовква, 1904. – 20 с.

477. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства своїй єпархії о високом званію стану священничого. – Станиславів: Печатня І.Данкевича, 1904. – 19 с.

478. Посланіє пастирське Григорія Хомишина, єпископа станиславовского до Духовенства мірского і монашеского всех вірних своєї єпархії в честь непорочного Зачатія Пресвятої Діви Марії. – Станиславів, 1904. – 19 с.

479. Додаток до Посланія пастирского о діяльності священничій. – Станиславів: Печатня І.Данкевича, 1906. – 67 с.

480. Григорій Хомишин, єпископ Станиславовській для Духовенства своєї Єпархії о частом и щоденном св. Причастію послія Декрету Папського Святійшого Отця Пія X. з дня 17 грудня 1905 року. – Станиславов, 1910. – 80 с.

481. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до духовенства своєї єпархії о напрямх нинішньої хвилі. – Станиславів: Печатня І. Данкевича, 1911. – 29 с.

482. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства і вірних своєї Єпархії о сліпоті душевній. – Станиславів: Друком І. Данкевича, 1912. – 28 с.

483. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства своєї Єпархії о царстві Божім на землі. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1913. – 55 с.

484. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства і вірних своєї Єпархії о душі віри. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1913. – 48 с.

485. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства і Вірних своєї Єпархії о допустах Божих в часі війни. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1915. – 23 +3 дод. с.

486. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства і Вірних своєї Єпархії о післанництві українського народу в католицькій Церкві. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1916. – 43 с.

487. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до духовенства і свьіцкої інтелігенції о подвигах за добрі і свьяті справи. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1916. – 32 с.

488. Посланіє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства своєї Єпархії о послуї канонічнім. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1916. – 53 с.

489. Григорій, Єпископ. Відозва в справі отворення духовного семинара в Станиславові. 21 січня 1918 р. – 4 с.

490. Посланє пастирське Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Духовенства і Вірних Єпархії Станиславівської в переломову добу історії українського народу з нагоди торжества Йорданського 1919 р. – Станиславів : Друком Льва Данкевича, 1919. – 16 с.

491. Григорій, єпископ. До Всечесного Духовенства Станиславівської Єпархії. – Станиславів: Накладом Еп. Орд., 1925. – 18 с.

492. Пастирський лист Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського до Клира і вірних Станиславівської Єпархії про грозячі небезпеки. – Станиславів : Накладом Еп. Орд., 1925. – 21 с.

493. Відозва до Всечесного Духовенства Станиславівської Єпархії / Григорій Єпископ. – Станиславів, 1928. – 8 с.

494. Пастирский лист Григорія Хомишина Епископа Станиславівського до Клира і вірних Станиславівської Епархії про большевицке переслідуванє релігії. – Станиславів : Накладом Еп. Орд., 1930. – 14 с.

495. Пастирский лист Григорія Хомишина Епископа Станиславівського до Клира Станиславівської Епархії про поширюване Божого царства у нутрі душ. – Станиславів : Накладом Еп. Орд., 1930. – 43 с.

496. Пастирский лист Григорія Хомишина Епископа Станиславівського до Клира Епархії Станиславівської про візантійство. – Станиславів : Накл. Еп. Орд., 1931. – 40 с.

497. Григорій єпископ. Відозва до Всеч. Духовенства Станиславівської епархії о пресі як дуже важній зброї нинішньої доби. – Станиславів, 1931. – 13 с.

498. Пастирський лист Григорія Хомишина до Всечесного клира і вірних Станіславської епархії про політичне положення українського народу в польській державі. – Львів, 1931. – 34 с.

499. Пастирский лист Григорія Хомишина Епископа Станиславівського до Духовенства і Вірних Станиславівської Епархії про грозу духової руїни. – Станиславів : Накладом Еп. Орд., 1933. – 47 с.

500. Єпископ Хомишин Григорій. Українська проблема. – Станиславів : Накладом Укр. Католическої Організації, б.р. (1933). – 184 с.

501. Відозва до Всечесного Духовенства Станиславівської Епархії (з нагоди Пастирського Листа про Католицьку Акцію). – Станиславів : Накладом Еп. Орд., 1934. – 16 с.

502. Справа целібату: Статті Преосвященного Григорія Хомишина і професора Ренануса. – Львів : Б-ка УКО, 1935. – 69 с.

503. Григорій Хомишин Станиславівський єпископ. Про конечність умертвлення і самозречення для духовного висвободження. Конференція виголошена до безженних священників в часі реколекцій 1937 р. в Станиславові. – Станиславів : Союзна друкарня, 1937. – 16 с.

504. Набоженство для найсвятішого серця Господа нашого Ісуса Христа: Підручник для священників / Уложив Григорій Хомишин. – 2-й наклад. – Станіславів : Накладом Єпископського ординаріату, 1938. – 488 с.

505. Пастирський лист Григорія Хомишина Станіславівського Єпископа до Всечесного Клира Станіславівської Дієцезії про завдання священничого стану в св. католицькій Церкві. – Станіславів : Накладом Еп. Орд., Созна друкарня, 1939. – 26 с.

506. Григорій Хомишин Божою Милостію і Апостольського Престола благословенням Станіславівський Єпископ Всечесному Духовенству й Вірним Станіславівської Дієцезії мир і архиєрейське благословення. ... Дано при Катедральнім Храмі Воскресення Господа Нашого Ісуса Христа в Станіславові в день Свята Царя Христа 24. жовтня н.ст. 1941 р. – 7 с.

507. Хомишин Григорій, Станіславівський Єпископ. Парафіяльна місія: у 3-х частинах. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1999. – 472 с.

508. Блаженний священномученик Григорій Хомишин, Єпископ Станіславівський. Два Царства / Редакція: о. І. Пелехатий, В. Осадчий. – Люблін, 2016. – 400 с.

V. Друковані матеріали (програмні й звітні документи, публіцистично-полемічні твори тощо)

Програмні документи (статути, відовзи, звіти та інші матеріали):

509. Відозва Комітету з обходу 300-літнього ювілею Берестейської Унії. – Львів : з друкарні НТШ, 1894. – 8 с.

510. Звіт Звичайних Загальних Зборів Товариства безженних священників ім. св. свщмч. Йосафата, що відбулися дня 30 січня 1936 р. в будинку Духовного Семинара у Станіславові. – Станіславів, 1936. – 16 с.

511. Конституційний статут Католицької Акції в Галицькій Провінції, затверджений на Конференції Гр.-Кат. Галицького Єпископату у Львові дня 3.I.1931. – Станіславів : Накладом Єпископського Ординаріату, 1934. – 16 с.

512. Прошеніє Руского народа в Галиціи через руки Єго Превосходительства Францишка Стадіона губернатора Галицкого Єго Величеству Императору и Царю Фердинанду поданое... Львов, дня 19 Березня 1848. – [Львів, 1848]. – 2 с.

513. Статут і програма Товариства безженних священиків ім. св. Священомученика Йосафата в Станиславові. – Станиславів : Накладом Товариства безженних священиків ім. св. Священомученика Йосафата в Станиславові, 1925. – 63 с.

514. Статут Товариства під ім. Брацтва св. о. Николая в Станиславові. – Станиславів, 1938. – 22 с.

515. Статут товариства «Український Католицький Союз» у Львові. – Львів : Накладом УКС, 1937. – 20 с.

516. Статут Християнсько-Суспільного Союзу у Львові. – Львів, [б. р]. – 10 с.

517. Товариство запомогии убогих гр.-кат. Церквів ім. св. ап. Петра: Статут. – Львів : Накл. Т-ва, 1902. – 16 с.

518. Узасаднення «Скали»: Реферат дра Осипа Назарука виголошений на Загальних Зборах делегатів читалень Товариства «Скала» в Станиславові дня 23 квітня 1936 року. – Львів : Б-ка «Скали», 1936. – 54 с. (ч. 1).

519. Чернодоля Ілля, о. Ціль і завдання «Скали»: Реферат виголошений на Загальних Зборах «Скали» у Станиславові 26.V.1938 / о. І. Чернодоля. – Львів : Накладом Бібліотеки Товариства «Скала», 1938. – 36 с.

520. Як оснувати й вести місцеві кружки Української Християнської Організації (УХО-ї)? – Львів, 1927. – 4 с.

521. Rede des Abgeordneten Zaklinski gehalten in der Budgetdebatte des österreichischen Abgeordnetenhauses am 5. Mai 1879, bezüglich der Errichtung des griechisch-katholischen Bisthums in Stanislawow. – 7 s.

522. Бобринский В.А. Религиозное преследование в Галичине: в свете истины и правды / В.А. Бобринский. – Львов : Изд-во Общ-ва им. Св. Иоанна Златоустого, 1912. – 19 с.
523. Вахнянин А. Руска справа в роках 1891 – 1894 / А. Вахнянин. – Львів, 1895. – 94 с.
524. Вахнянин Н. Причинки до історії рускої справи в Галичині в літах 1848 – 1870: Передрук з журналу «Основа» за 1871 рік / Н. Вахнянин. – Львів : Накладом Л. Лопатинського, 1901. – 98 с.
525. Въ защиту женатого духовенства / Сост. Безпристрастный наблюдатель. – Львов : изд. тип. Ставропиг. Ин-та, 1925. – 27 с.
526. В імя правди. Написав о. Др. Ф. Щепкович. – Станиславів : Накладом автора, 1911. – 166 с.
527. Добрянскій А.И. О современномъ религіозно-политическомъ положении Австро-Угорской Руси / А.И. Добрянскій. – М. : Изд. П.Ф. Левдика, 1885. – 52 с.
528. Епископ Григорій Хомишин як «спаситель» народу: Лист пресвитера до Епископа. – Львів : Накладом «Нового часу», 1933. – 47 с.
529. Жонатий клир а безженство клиру / Написав Безженний священник. – Станиславів : Накладом Товариства Безженних священників ім. св. свмч. Йосафата, 1924. – 23 с.
530. Заходи коло введення целібату в нашім духовенстві: По конфіскаці другий наклад. – Львів : Накладом І. Кудлака, 1925. – 46 с.
531. Збор одпоручников всего руского клиру одбувшійся на днях 22 і 23 січня 1884 р. у Львові и его результати! Освітлено руским попом. – Львів, 1884. – 18 с.
532. Конечність католицької преси у нас і її організація. Написав о. Осип Фацієвич. – Львів : Накладом пресового Тов. свв. Йосафата в Станіславові, з печатні В.А. Шийковського, 1912. – 59 с.
533. Коренець О. Рим а наші церковні постанови з окрема календар / Олександр Коренець. – Відень : Накл. Укр. Культурної Ради, 1916. – 32 с.

534. Коритко М. Про що не говориться, о чім не пишеться, а про що навіть думати не хочеться / Мирон Коритко. – Львів, 1925. – 46 с.

535. Кренціцький Б. Моя розмова з дослідниками Св. Письма: Переклад / о. Богдан Кренціцький. – Stanisławów : Накладом Товариства безженних священників ім. св. свмч. Йосафата, 1935. – 60 с.

536. Лукань Р. Василіанські монастирі в Stanisławówській єпархії: Відбитка з «Нової Зорі», X, Львів 1935, ч. 31 (829), 35 (833) і 37 (835) / о. Роман Лукань, ЧСВВ. – Львів : Накладом Центрального Василіанського Архіву й бібліотеки, 1935. – 16 с.

537. Порошко В. Чи треба сповідатися? / Володимир Порошко. – Stanisławów : Накладом Товариства безженних священників ім. св. свмч. Йосафата, 1932. – 23 с.

538. Просвітній рух в Галичині і який досвід винесло з нього греко-католицьке духовенство? – Львів : Накладом Головного Відділу «Скали», 1937. – 132 с.

539. Проць О. Чим воюють проти нас поляки? / Осип Проць. – Коломия : Наклад окружної нац. Ради, 1919. – 15 с.

540. Respite finem з приводу замірів впровадження обов'язкового celibату в нашому духовенстві. – [Б. м.], [б. р.]. – 20 с.

541. Росович В. [Галан Я.]. Що таке унія / Володимир Росович [Ярослав Галан]. – Львів : Вільна Україна, 1946. – 48 с.

542. «Скала» і «Просвіта»: Які різниці між ними ідеологічні, статутіві й організаційні. – Львів : Накладом Головного Відділу «Скали», 1937. – 50 с.

543. Стара і нова віра. Написав І. П. – Stanisławów : Накладом автора, 1926. – 47 с.

544. Томашівський С. Десять літ українського питання в Польщі: Переклад стенограми відчиту уладженого «Інститутом дослідів національних справ» у Варшаві 12.IV.1929 / Степан Томашівський. – Львів : Накладом автора, 1929. – 48 с.

545. Чайковський А. Жонате чи безженне священство?: У відповідь на брошуру безженного священника «Жонатий клир, а безженство клиру» / Андрій Чайковський. – Станиславів : Українська Книгарня, 1924. – 48 с.

546. Bochenski A. Problem polsko-ukrainski w ziemi Czerwenskiej / Aleksander Bochenski, Stanislaw Łoś, Włodzimierz Bąchkowski. – Warszawa : Polityka, 1938. – 245 s.

547. Kilka uwag nad dziełem Ks. Dra Pełesza o Unii Tom II. napisał X. Stanisław Załęski S.J. – Krakow : Frukarnia „Czasu», 1881. – 42 s.

548. K. M. St. [Tarnawski M.]. Cerkiew unicka we wschodniej Malopolsce w czasie inwazyi r. rosyjskiej (1914 – 1917). Fakty i refleksue / K. M. St. [M. Tarnawski]. – Lwow : Drukarnia Udzialowa, 1920. – 80 s.

549. Lubenski H.-I. Kosciol Greko-Katolicki w wojewodztwach poludniowo-wschodnich: Odbitka ze «Spraw Narodowosciowych» R.VIII, Nr.5-6 / Henryk Ignacy Lubenski. – Warszawa : Instytut badan spraw narodowosciowych, 1935. – 21 s.

550. Malinowski M. Umrisse zu einer Geschichte des religiösen und hierarchischen Zustandes der Ruthener / M. Malinowski. – Wien, [б. p.]. – 26 s.

551. Malinowski M. von. Die Kirchen- und Staats-Satzungen bezüglich des griechisch-katholischen Ritus der Ruthenen in Galizien. Dargestellt vom... / M. Malinowski. – Lemberg : Druck d. Staupropag. Inst., 1861. – 890 s.

VI. Періодичні видання:

552. Батьківщина. – Львів, 1921.

553. Вістник Державного секретаріату військових справ ЗУНР. – 1919.

554. Вістник Державного секретаріату освіти і віроісповідань Західньо-Української Народної Республіки. – Станиславів, 1919.

555. Вістник Станиславівської Епархії. – Станиславів, 1886–1899; 1904; 1906; 1907; 1909–1912; 1914; 1915; 1917–1931; 1935; 1937; 1938; 1942.

556. Воля Покуття: Орган Окружної Управи і Організації Українських Націоналістів. – Коломия, 1941; 1942.

557. Галичанинъ. – Львів, 1896; 1899; 1900; 1911.
558. Діло. – Львів, 1885; 1886; 1922; 1923; 1924; 1925; 1935.
559. Добрий пастир. – Станиславів, 1931; 1938.
560. Душпастир. – Львів, 1890.
561. Збірник законів, розпоряджень та обіжників проголошених Державним Секретаріатом Зах. Укр. Нар. Республіки. – Станиславів, 1918.
562. Львівсько-Архієпархіяльні відомости. – Львів, 1918; 1919; 1920; 1921; 1922; 1923; 1924; 1925; 1939.
563. Мета. – Львів, 1931 – 1939.
564. Наддністрянські вісти: Орган повітових Комісаріатів в Самборі, Старому Самборі, Турці і Рудках. – 1918.
565. Народ: Радикальна політична часопись. – Станиславів, 1919.
566. Наші вісти: Інформаційне письмо УХО. – Львів, 1925.
567. Нива: Місячник посвячений церковним і суспільним справам. – Львів, 1904; 1908; 1918, 1921; 1922, 1923, 1924, 1929.
568. Нова Зоря. – Львів – Станиславів, 1933; 1935; 1936; 1937; 1938.
569. Нове життя. – Станиславів, 1918; 1919.
570. Новини: Інформаційний щоденник Коломийської філії Центрального Інформаційного Бюра при Директорії УНР. – Коломия, 1919.
571. Письмо з Просвіти. – 1922.
572. Правда: Письмо для словесности, науки і політики під редакцією Володимира Барвінського. – Львів, 1877.
573. Руслан: Орган ХСС. – Львів, 1908; 1911.
574. Самостійна Україна. – Станиславів, 1941.
575. Свобода. – Львів, 1922, 1923.
576. Станиславівське слово. – Станиславів, 1942 – 1944.
577. Станиславівський голос: Урядова часопись Повітової Української Національної Ради. – Станиславів, 1918.
578. Товмацькі вісти: Видає Повітовий Комісаріат Української Національної Ради в Товмачі. – Товмач, 1918; 1919.

579. Українське життя. – Станиславів, 1921, 1922.
 580. Українське слово. – Станиславів, 1941, 1942.
 581. Український вістник. – Львів, 1921.
 582. Український голос. – Перемишль, 1921, 1922, 1923.
 583. Урядові вісти Косівського повіту. – Косів, 1918, 1919.
 584. Червоний прапор. – Коломия, 1939, 1940, 1941, 1946.

VII. Мемуарна література

585. Альманах Станиславівської Землі: Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини / Редактор-упорядник Б. Кравців. – Нью-Йорк ; Торонто ; Мюнхен : Комісія регіональних дослідів і публікацій НТШ, Вид-ня ЦК Станиславівщини, 1975. – XV+959 с.

586. Альманах Станиславівської Землі: Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Том II / Редактор-упорядник М. Климишин. – Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто : Комісія регіональних дослідів і публікацій НТШ, ЦК Станиславівщини, 1985. – 900 с.

587. Барвінський О. Спомини з мого життя / О. Барвінський; упор. А. Шацька, О. Федорук; ред. Л. Винар, І. Гирич. – К. : Смолоскип, 2004. – 528 с.

588. Без зерна неправди: Спомини отця-декана Володимира Лиска / Упорядк. і текстол. опрацюв. Л. Купчик. – Львів : Каменяр, 1999. – 150 с.

589. Бойчук А. Мої переживання під більшовиками 1939 – 1940 / А. Бойчук // На християнській ниві: Спомини. – Нью-Йорк, 1978. – С. 105-156.

590. Буковина, її минуле і сучасне / під ред. д-ра Д. Квітковського, проф. Т. Бриндзана, А. Жуковського. – Париж ; Філядельфія ; Дітройт : Вид-во «Зелена Буковина», 1956. – 965 с.

591. Бучач і Бучаччина: Історико-мемуарний збірник / НТШ. Укр. архів, т. XXVII. Редакційна колегія: М. Островерха (гол. ред.) та ін. – Нью-Йорк ; Лондон ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1972. – 943 с.

592. Верига В. Там, де Дністер круто в'ється: Історичний нарис виховно-освітньої політики в Галичині на прикладі учительської семінарії та гімназії в Заліщиках (1899-1939) / В. Верига; Канадське НТШ. – Торонто : Срібна сурма, 1974. – 278 с.

593. Войнаровський Т. Спогади з мого життя / Тит Войнаровський // Історичні постаті Галичини XIX – XX ст. – Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1961. – С. 6-75.

594. Ганушевська-Руснак І. Спомини / Ірина Ганушевська-Руснак. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2009. – 116 с. + 28 іл.

595. Герилюк-Купчинський П.-Й. Тернистий шлях до волі / о. Петро-Йосафат Герилюк-Купчинський. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2012. – 64 с.

596. Городенщина: історично-мемуарний збірник / Зредагував М.-Г. Марунчак. – Нью-Йорк ; Торонто ; Вінніпег, 1978. – 871 с.

597. Гриньох І. Ще у справі українського військового духівництва / о. Іван Гриньох // Патріярхат. – 1992. – Ч. 5. – С. 23–25.

598. Гриньох І. Спогади Патріярха Йосифа: Вул. Короленка, 33 – Київ / о. Іван Гриньох // Патріярхат. – 1993. – Ч. 3. – С. 14.

599. Демкович-Добрянський М. Митрополит Шептицький і дивізія «Галичина» / М. Демкович-Добрянський // Патріярхат. – 1999. – Ч. 7/8. – С. 9-10.

600. Заклинський О. Записки пароха Старих Богородчан / о. Олексій Заклинський. – Торонто : Добра книжка, 1960. – 144 с.

601. Записки Алексія Заклинського, приходника Старих Богородчанъ: Изданіе редакції «Черв. Руси». – Львовъ : Изъ типографіи Ставропигійского Института, 1890. – 144 с.

602. Західна Україна під большевиками. IX. 1939 – VI. 1941 / За ред. М. Рудницької. – Нью-Йорк, 1958. – 348 с.

603. Історично-мемуарний збірник Чортківської округи. Повіти: Чортків, Копичинці, Борщів, Заліщики / НТШ, Укр. архів, Т. XXVI. Ред. колегія: О. Соневицька, Б. Стефанович, д-р Р. Дrajнговський. – Нью-

Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто : Діловий Комітет Земляків Чортківської округи, 1974. – 927 с.

604. Кедрин І. Життя – події – люди: Спомини і коментарі / Іван Кедрин. – Нью-Йорк : Видавнича кооператива «Червона калина», 1976. – 724 с.

605. Коломия й Коломийщина: Збірник споминів і статей про недавнє минуле / Редактор та упорядник проф. д-р Б. Романенчук. [Т. 1]. – Філядельфія : Видання Комітету Коломиян, 1988. – 959 с.

606. Коломия й Коломийщина: Збірник споминів і статей про недавнє минуле / Упорядник і редактор М. Савчук. – Т. 2. – Філядельфія ; Коломия : Видання Комітету Коломиян, 2008. – 397 с.

607. Макар В. Пройдений шлях: Спомини. Т.1. Від Бистриці до Бугу (1911-1929) / Василь Макар. – Торонто : Гомін України, 1983. – 456 с.

608. Макух І., д-р. На народній службі / Доктор Іван Макух; Колегія впорядників: В. Верган, В. Лисий, М. Стахів. – Дітройт : Видання Української вільної громади Америки, 1958. – 628 с.

609. Матковський С. Три Синодальні Архієреї: Спомини з життя і діяльності Преосвященних о. Юліяна Куїловського, дра Юліяна Пелеша і дра Сильвестра Сембратовича. Списав о. Северин Матковський, гр.-кат. парох Боссир / С. Матковський. – Львів : Накладом о. Александра Стефановича, 1932. – 108 с.

610. Матковський С. Д-р Юліян Пелеш, Епископ Станиславівський, а відтак Перемиський / о. Северин Матковський // Пелеш Кир Юліян. Літургіка. Біографічні матеріали / Кир Ю. Пелеш; упорядник А. Черемський. – Харків : Видавець Савчук О.О., 2013. – С. 17-35.

611. Паньківський К. Роки німецької окупації (1941 – 1944) / Кость Паньківський. – Нью-Йорк, 1965. – 480 с.

612. Стефанович О. Висвітлення до історії Львівських Синодів з років 1891 і 1897 / о. Олександр Стефанович. – 2-е вид. – Львів : Накладом І. Кудлака, 1924. – 41 с.

613. Теробовельська земля: Історично-мемуарний збірник. – Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1968. – 920 с.

614. Шептицька С. Молодість і покликання о. Романа Шептицького / Софія з Фредрів Шептицька. – Львів : Свічадо, 2009. – 292 с.

615. Шухевич С. Моє життя: Спогади / С. Шухевич ; вступне слово В. Янева і «Слово» С. Шухевич-Строкон. – Лондон : Видання Української видавничої спілки, 1991. – 619 с.

616. Яшан В. Під брунатним чоботом: Німецька окупація Станіславщини в Другій світовій війні (1941 – 1944) / Василь Яшан. – Торонто, 1989. – 284 с.

VII. Монографії, брошури і наукові статті

617. Ададуrow В. Деконструкція історіографічного канону щодо фундації Галицької митрополії (на основі документі Державної канцелярії Австрійської імперії) / В. Ададуrow // Фундація Галицької митрополії у світлі дипломатичного листування Австрії та Святого Престолу 1807 – 1808 років: Збірник документів / упорядкування, вступна стаття та коментарі В. Ададуrowа. – Львів : Вид-во УКУ, 2011. – С. V-LVIII.

618. Андрусишин Б.І. Церква в Українській Державі 1917 – 1920 рр. (доба Директорії УНР): Навч. посібник / Б.І. Андрусишин. – К. : Либідь, 1997. – 176 с.

619. Андрухів І. Галицька голгофа: Ліквідація УГКЦ на Станіславщині 1945 – 1961 рр. / І. Андрухів. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1997. – 84 с.

620. Андрухів І.О. Релігійне життя на Прикарпатті: 1944 – 1990 роки. Історико-правовий аналіз / І. Андрухів. – Івано-Франківськ : Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. – 344 с.

621. Андрухів І. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині вкінці 30-х – 50-х роках ХХ ст.: Історико-політологічний

аналіз / І. Андрухів, П. Кам'янський. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2005. – 364 с.

622. Андрухів І. Історія релігійного життя в Галичині та на Прикарпатті: Історико-правовий аналіз / І. Андрухів, П. Кам'янський. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2006. – 364 с.

623. Андрухів І.О. Станіславщина: двадцять буремних літ (1939 – 1959): Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз / І.О. Андрухів, А.Й. Француз. – Рівне ; Івано-Франківськ : Фірма «Талія», 2001. – 335 с.

624. Андрухів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія / Ігор Андрухів, Олександр Лисенко, Ігор Пилипів. – Івано-Франківськ ; Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. – 500 с.

625. Антошевський Т. До історії християнсько-суспільного руху в Галичині (90-ті рр. ХІХ ст. – 1914 р.) / Т. Антошевський. – Львів : Львівський державний університет ім. І. Франка, 1997. – 36 с.

626. Антошевський Т. Українське церковно-суспільне життя в Галичині в останні роки ХІХ століття / Т. Антошевський // Київська Церква. – 2000. – №4. – С.56-63.

627. Аркуша О. Галицький сейм. Виборчі кампанії 1889 і 1895 рр. / О. Аркуша. – Львів, 1996. – 173 с.

628. Арсенич П. Рід Шухевичів / П. Арсенич. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2005. – 264 с.

629. Арсенич П. Родина Заклинських / П. Арсенич. – Івано-Франківськ, 1995. – 56 с.

630. Арсенич П. Родина Озаркевичів / П. Арсенич. – Коломия : Вік, 1998. – 64 с.

631. Арсенич П. Священничий рід Бурачинських / П. Арсенич. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – 192 с.

632. Баб'як А. Нові українські мученики ХХ ст. / А. Баб'як. – Рим : Видання УКУ ім. св. Климентія Папи, 2002. – 200 с.

633. Бадяк В. Наш Владика: Життя та посмертні митарства перемишльського єпископа Йосафата Коциловського / В. Бадяк. – Львів : Місіонер, 2000. – 110 с.
634. Баран О.Я. Матеріальне становище галицького сільського духовенства (кінець XIX – 30-ті рр. XX ст.) / О.Я. Баран // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2009. – Вип.15. – С.14-21.
635. Беген О. Між візантійством і латинізацією / О. Беген // Патріархат. – 2006. – Ч. 1. – С. 20–22.
636. Беген О. Католицька Акція як мирянський рух в Українській Греко-Католицькій Церкві (1930 – 1939) / О. Беген // Ковчег. – Львів, 2007. – Ч. 5. – С. 248-255.
637. Беген О. Спроба владики Григорія Хомишина запровадити Католицьку Акцію у Станіславській єпархії / О. Беген // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів, 2010. – Кн. 1. – С. 153-161.
638. Бедуел Гі. Історія Церкви / Гі Бедуел; пер. з франц. Г. Григорович. – Львів : Свічадо, 2000. – 296 с.
639. Беркгоф К. Чи було релігійне відродження в Україні під час нацистської окупації? / Карел Беркгоф // Український історичний журнал. – 2005. – № 3. – С. 16-36.
640. Бистрицька Е. До питання про ліквідацію греко-католицької церкви (1944 – 1946 рр.) / Е. Бистрицька // Історія релігій в Україні: Праці XII-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 20-24 травня 2002 року). – Львів, 2002. – Кн. 1. – С. 46-58.
641. Боляновський А. Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939 – 1945) / А. Боляновський. – Львів, 2003. – 560 с.
642. Боруцька О. Перебування митрополита Андрея Шептицького в російському ув'язненні (вересень 1914 – березень 1917 рр.) / О. Боруцька // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2004 рік. – Львів, 2004. – Кн. 1. – С. 89-101.

643. Боршовська О. Духовна спадщина отця Єремії Ломницького, ЧСВВ / с. Ореста Боршовська, СНДМ. – Львів : Вид-во УКУ, 2007. – 140 с.
644. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква в катакомбах (1946 – 1989) / Богдан Боцюрків // Ковчег. – Ч. 1. – Львів, 1993. – С. 123-164.
645. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква та Радянська держава (1939 – 1950) / Богдан Боцюрків ; переклад з англ. Н. Кочан, за ред. О. Турія. – Львів : Вид-во УКУ, 2005. – XX+268 с.
646. Боцян Й. Пастирські листи митрополита Андрея / єпископ Йосиф Боцян // Богословія. – 1926. – Т. IV, кн. 1-4. – С. 95-100.
647. Бубній М. Редемптористи візантійсько-українського обряду у Львівській митрополії УГКЦ в 1913 – 1939 роках / о. Михайло Бубній ЧНІ; Переклад з польської с. Клари-Надії Кобелях Згромадження св. Вінкентія. – Львів : Монастир Св. Альфонса, 2003. – XI + 203 + фотоальбом 40 с.
648. Бурнадз Л. П'ятдесятліття Станиславівської Епархії / о. Лев Бурнадз // Добрий Пастир. – 1935. – Т. 5. – Ч. 1. – С. 1-10.
649. Васьків А. Перші митрополичі листи Андрея Шептицького: історична ретроспектива (До 100-ліття митрополитства) / А. Васьків // Історія релігій в Україні: Праці XI-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2001 року). – Львів, 2001. – Кн. 1. – С. 121-129.
650. Васьків А. Митрополит Андрей Шептицький про політичний радикалізм / А. Васьків // Історія релігій в Україні: Матеріали X-ї Міжнародної конференції (Львів, 16-19 травня 2000 року). – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 73-76.
651. Великий А.-Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану / о. Атанасій-Гргорій Великий ЧСВВ. – Т. VII: XVIII – XIX ст. – Рим : Видавництво ОО. Василян, 1975. – 279 с.
652. Великий А.-Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану / о. Атанасій-Гргорій Великий ЧСВВ. – Т. VIII: XIX ст. – Рим : Видавництво ОО. Василян, 1976. – 275 с.

653. Великий А.-Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану / о. Атанасій-Гргорій Великий ЧСВВ. – Т. IX: XX ст. – Рим, 1977. – 275 с.

654. Великочий В. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР / В. Великочий. – Івано-Франківськ, 2003. – 608 с.

655. Великочий В. Українська історіографія суспільно-політичних процесів у Галичині 1914 – 1919 рр.: монографія / В. Великочий. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ Центру інформаційних технологій Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2009. – 812 с.

656. Веденєєв Д.В. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права / Д.В. Веденєєв, О.Є. Лисенко // Український історичний журнал. – 2007. – № 3. – С. 46-66.

657. Вітвицький О. Участь греко-католицького духовенства в роботі українських громадських організацій Східної Галичини на початку XX століття / О. Вітвицький // Визвольний шлях. – 2002. – Кн. 12. – С. 55-62.

658. Вітенко М. Д. Боротьба за сервітутні права в Галичині (кін. XIX – поч. XX ст.) / М.Д. Вітенко // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2005. – Вип. IX. – С. 128-138.

659. Вол Б. Зарубіжна історіографія діяльності УГКЦ в роки німецької окупації (1941-1944 рр.) / Б. Вол, О. Сурмач // Історія релігій в Україні: Праці XI-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2001 року). – Львів, 2001. – Кн.1. – С. 152-158.

660. Вол Б. Українська історіографія діяльності УГКЦ у роки німецької окупації (1941 – 1944) / Б. Вол, О. Сурмач // Міжнародний Науковий Конгрес «Українська історична наука на порозі XXI століття». Чернівці, 16-18 травня 2000 р. Доповіді та повідомлення / Відп. ред.: Л. Винар, Ю. Макар. – Чернівці, 2001. – Т.2. – С. 139-144.

661. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова): перша половина ХХ ст.: іст.-бібліогр. вид. / Марія Вуянко – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1998. – 214 с.

662. Гайковський М. Велике протистояння: опір Греко-Католицької Церкви більшовицькому окупаційному режимові (вересень 1939 – червень 1941) / М. Гайковський // Київська Церква. – 1999. – № 5. – С. 25-30.

663. Гайковський М. Митрополит Андрей Шептицький у радянській післявоєнній історіографії / М. Гайковський // Богословія. – 1991. – Т. 55. – С. 144-156.

664. Гайковський М. Московська патріархія – спільниця і зняряддя більшовицького режиму в ліквідації Греко-Католицької Церкви / М. Гайковський // Київська Церква. – 2000. – № 2. – С. 14-20.

665. Гайковський М. Політична і релігійна ситуація в час віднови Галицької митрополії / М. Гайковський // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. – 2007. – Кн. 1. – С. 267-282.

666. Гайковський М. Похорон митрополита Андрея Шептицького / М. Гайковський // Людина і світ. – 2004. – № 10. – С. 25-30.

667. Гайковський М. «Соборно-більшовицький» прозелітизм Московської патріархії і ліквідація Греко-Католицької Церкви в Україні / М. Гайковський // Київська Церква. – 2000. – № 3. – С. 11-18.

668. Гайковський М. УГКЦ в часи митрополитування Андрея Шептицького / М. Гайковський // Київська Церква. – 2001. – № 2-3. – С. 32-48.

669. Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. / С. Гелей. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, Місіонер, 1996. – 124 с.

670. Гентош Л. Дипломатичні контакти Української Народної Республіки з Апостольською Столицею в 1919 – 1921 роках у контексті східної політики Римської курії / Л. Гентош // Україна модерна. – Львів, 2000. – Ч. 4-5. – С. 163-186.

671. Гентош Л. Ватикан і виклики модерності. Східноєвропейська політика папи Бенедикта XV та українсько-польський конфлікт у Галичині (1914 – 1923) / Л. Гентош. – Львів : ВНТЛ – Класика, 2006. – 456 с.

672. Говгера В. Організаційна структура Львівської єпархії XVIII ст. (1700 – 1772) / отець Василь Говгера. – Львів: Тріада плюс, 2014. – 1168 с.

673. Головин Б. Мученики та ісповідники Української церкви XX століття: Нариси. Статті. Дослідження / Б. Головин. – Тернопіль : Просвіта, 2000. – 244 с.

674. Головин Б. Ісповідники віри – наші сучасники / Б. Головин. – Тернопіль : Терно-граф, 2009. – 164 с.

675. Горняткевич Д. Митрополит Андрей Шептицький / Д. Горняткевич // Визвольний шлях. – 1954. – Кн. 12. – С. 5-19.

676. Грабовецький В. Історія Івано-Франківська (Станіславова). З найдавніших часів до початку XX століття. Частина I / Володимир Грабовецький. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. – 304 с.

677. Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського Катедрального Собору Святого Воскресіння / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1999. – 79 с.

678. Гринчишин М. Артикули для інформативного процесу беатифікації й канонізації Слуги Божого Андрея Шептицького, Архиепископа Львівського Українців, Митрополита Галицького, єпископа Кам'янця-Подільського: Артикули до започаткування процесу / о. М. Гринчишин. – Рим : Накладом Постуляції М.А., 1958. – 70 с.

679. Грицак Я.Й. Нарис з історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст.: навч. посібник / Я.Й. Грицак. – К. : Генеза, 1996. – 360 с.

680. Грицак Я.Й. І. Франко та М. Павлик про роль греко-католицького духовенства у суспільно-політичному житті Галичини / Я.Й. Грицак // Секуляризація духовного життя на Україні в епоху гуманізму і Реформації: зб. наук. праць. – К. : Наук. думка, 1991. – С. 245-263.

681. Грицак Я.Й. «Молоді» радикали в суспільно-політичному житті Галичини / Я.Й. Грицак // Записки НТШ. – Т. ССХХІІ. – Львів, 1991. – С. 71-110.
682. Грицан А.В. Просвітня зоря Прикарпаття. Нариси про історію товариства «Просвіта» на Прикарпатті між двома світовими війнами (1921-1939 рр.) / А.В. Грицан. – Івано-Франківськ : Сіверсія, 2000. – 180 с.
683. Грицан А. Міжпартійна боротьба за вплив на «Просвіту» на Прикарпатті 1921 – 1939 рр. / А. Грицан // Галичина. – 2000. – № 4. – С. 61-65.
684. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні / Михайло Грушевський. – К. : Освіта, 1992. – 192 с.
685. Гузіль М. Виховування українського галицького духовенства в першій році світової війни / М. Гузіль // Альманах українських богословів. – Львів, 1923. – С.136-137.
686. Гуркіна С. Митрополит Андрей (Шептицький) у період німецької окупації Галичини: найновіша історіографія питання (1989 – 2000 роки) / С. Гуркіна // Ковчег. – Львів, 2001. – Ч. 3. – С. 556-565.
687. Гудзяк Б. Інститут Історії Церкви Львівської Богословської Академії / Б. Гудзяк // Ковчег: Наук. зб. із церковної історії. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С. 1-20.
688. Даниленко С.Т. Дорогою ганьби і зради (про злочинну діяльність уніатської церкви). Історична хроніка / С.Т. Даниленко. – 2-е вид. – К. : Наук. думка, 1970. – 360 с.
689. Делятинський Р. Історія Станіславівської єпархії (1885 – 1900) / Р. Делятинський. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. – 96 с.
690. Дем'ян Г. Капелан перемиського куреня УПА Василь Шевчук – «Кадило» / Г. Дем'ян // Розстріляна і відроджена Церква. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 94-105.
691. Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589 – 1891) / М. Димид. – Львів : ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. – 248 с.

692. Дискусії: «Унія без уніятизму»: До питання про сучасну еклезіяльну ідентичність Греко-Католицької Церкви // Ковчег. – Ч. 4: Еклезіяльна та національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. – Львів, 2003. – С. 235-269.

693. Дністрянський М. Адміністративно-територіальна організація греко-католицької церкви: історична ретроспектива і сучасні проблеми / М. Дністрянський, А. Ковальчук // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу (Львів, 3-8 травня 1995 року). – Львів, 1996. – С. 82-83.

694. Дмитрук К. Під штандартами реакції і фашизму / К. Дмитрук. – К. : Наукова думка, 1976. – 384 с.

695. Дмитрук К. Свастика на сутанах / К. Дмитрук. – К. : Політвидав України, 1973. – 344 с.

696. Добричев В. У тіні святого Юра / В. Добричев. – Львів : Каменяр, 1968. – 164 с.

697. Дольницький О. Літопис роду Дольницьких. Документи, матеріали, спогади: генеалогічне дослідження / О. Дольницький. – Львів : Інститут історії Церкви УКУ, 2004. – VI+658 с.

698. Дрогобицький І. Добромильська реформа чину св. Василя Великого в контексті еволюції його культурно-освітньої діяльності / І. Дрогобицький // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2003. – Вип. VII. – С. 65-69.

699. Дрогобицький І. Участь ченців-василіян у суспільно-політичному та економічному житті українського населення Східної Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст. / І. Дрогобицький // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 332-336.

700. Дрогомирецька Л.Р. Греко-католицьке духовенство Галичини в українському кооперативному русі (1920 – 1939 рр.) / Л.Р. Дрогомирецька // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. VII. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 77-89.

701. Дрогомирецька Л. Діяльність українських клерикальних організацій Галичини у сфері кооперації (1925 – 1939) / Л. Дрогомирецька // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Львів, 2011. – С. 453–460.

702. Єгрешій О.І. Єпископ Григорій Хомишин і питання українсько-польського порозуміння (1904 – 1939) / О. Єгрешій. – Івано-Франківськ : Плай, 2001. – 71 с.

703. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча / О. Єгрешій. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2006. – 168 с.

704. Єгрешій О. Взаємовідносини митрополита Андрея Шептицького і єпископа Григорія Хомишина / О. Єгрешій // Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітницький краєзнавчий часопис. – 2001. – № 5-6. – С. 315-320.

705. Єгрешій О. Греко-католицьке духовництво в умовах ЗУНР: роль у формуванні органів влади, творенні українського війська / О. Єгрешій // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 18: Західно-Українська Народна Республіка: до 90-річчя утворення / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2009. – С. 199-208.

706. Єгрешій О. Громадянська позиція єпископа Григорія Хомишина в роки Другої світової війни / О. Єгрешій // На вівтар історії України: Ювілейний збірник на пошану академіка АН Вищої школи України, професора В.В. Грабовецького. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 502-512.

707. Єгрешій О. Державотворча концепція єпископа Григорія Хомишина / О. Єгрешій // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2001. – Вип. IV-V. – С. 204-211.

708. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин і москвофіли: від ідейних розходжень до протистояння 1904 – 1914 рр. (До питання становлення греко-католицького семінаря у Станіславові) / О. Єгрешій //

Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата. – Івано-Франківськ, 2007. – С. 43-54.

709. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин і український націоналізм / О. Єгрешій // Питання історії України: Збірник наукових статей. – Чернівці, 2002. – Т. 5. – С. 101-104.

710. Єгрешій О. Клерикальне культурно-просвітницьке товариство «Скала» (1934 – 1939 рр.): оптимізація чи деконсолідація? / О. Єгрешій // Україна Соборна: Зб. наук. статей. – К., 2005. – Вип. 2. – Ч. 2: Соціокультурні, етноконфесійні та демографічні проблеми формування української нації. – С. 341-349.

711. Єгрешій О. Клерикальні товариства в Галичині 1930-х рр.: ідеологія, взаємовпливи, резонанс, історична дидактика / О. Єгрешій // Галичина. – Івано-Франківськ, 2012. – № 20/21. – С. 372-377.

712. Єгрешій О. Культурно-просвітницька діяльність єпископа Григорія Хомишина в умовах Другої Речі Посполитої / О. Єгрешій // Науковий вісник Івано-Франківської Теологічної Академії «Добрий пастир»: Збірник наукових праць. – Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської Теологічної академії. – 2007. – № 1. Теологія. – С. 155-159.

713. Єгрешій О. І. Участь єпископа Григорія Хомишина в національно-визвольних змаганнях українського народу 1918 – 1925 рр. / О. Єгрешій // Обрії. – 2002. – № 2. – С. 84-88.

714. Єпископ-Мученик Григорій Хомишин (1867 – 1997). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1997. – 31 с.

715. Жерноклеєв О. Джерела з історії державно-церковних взаємин у фондах Державного архіву Івано-Франківської області / О. Жерноклеєв // Україна і Ватикан: Серія зб. наук. праць. – Вип. 4: Державно-церковні відносини в контексті досвіду об'єднаної Європи. – Галич; Івано-Франківськ; Київ, 2011. – С. 31-37.

716. Заборовський Я.Ю. Митрополит Андрей Шептицький: Нарис про життя і служіння Церкві та народові (1865 – 1944 рр.) / Я.Ю. Заборовський. – Івано-Франківськ, 1995. – 64 с.

717. Західно-Українська Народна Республіка 1918 – 1923: Історія / Керівник авторського колективу й відповідальний редактор О. Карпенко. – Івано-Франківськ : Сіверсія, 2001. – 628 с.

718. Зашкільняк Л. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / Л. Зашкільняк, М. Крикун. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. + 8 кол. мап.

719. Заярнюк А. Петро Кроховський проти Михайла Малиновського (жінка та її роль у сімейному житті греко-католицького духовенства Галичини 70-х років XIX століття на тлі одного конфлікту) / А. Заярнюк // Ковчег. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С. 372-387.

720. Зрайко Б. УГКЦ і національно-визвольні змагання 40-50-х рр. / Б. Зрайко // Розстріляна і відроджена Церква. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 75-87.

721. Ісаїв П. Історія міста Станіславова / Петро Ісаїв // Альманах Станіславівської Землі: Збірник матеріалів до історії Станіславова і Станіславівщини / Редактор-упорядник Б. Кравців. – Нью-Йорк ; Торонто ; Мюнхен, 1975. – [Т. 1]. – С. 32-102.

722. Історичне джерелознавство: Підручник / Я.С. Калакура, І.Н. Войцехівська, С.Ф. Павленко та ін. – К. : Либідь, 2002. – 488 с.

723. Історія релігії в Україні: у 10 т. / Редкол.: А. Колодний (голова) та ін. – К., 1996 – 2002. – Т. 4: Католицизм / За ред. П. Яроцького. – К. : Світ знань, 2001. – 598 с.

724. Історія України / Керівник автор. кол. Ю. Зайцев. – Львів : Світ, 1996. – 488 с.

725. Кам'янський П. Єпископ Юліан Сас-Куїловський на владичому престолі в Станіславові (1891 – 1899): висока місія священничого служіння /

П. Кам'янський // Культура народів Причорномор'я. – 2004. – № 50. – С. 132-140.

726. Кам'янський П. Організаційно-кадрове зміцнення Станіславської єпархії УГКЦ у міжвоєнний період (1919 – 1939) / П. Кам'янський // Інтелігенція і влада. – 2007. – Вип. 9. – С. 111-123.

727. Кам'янський П. Станіславська єпархія за єпископства Андрея Шептицького 1899 – 1900 / П. Кам'янський // Схід: Аналітично-інформаційний журнал. – Донецьк, 2006. – № 2. – С. 54-58.

728. Кам'янський П. Становлення та розвиток Станіславської єпархії за єпископа Юліана Пелеша 1885 – 1891 рр. / П. Кам'янський // Історичні і політичні дослідження Донецького національного університету. Серія: Історія. – Донецьк, 2005. – № 25-26. – С. 224-232.

729. Кам'янський П. Утворення Станіславської Греко-Католицької єпархії та відкриття кафедрального собору Святого Воскресіння / П. Кам'янський // Культура народів Причорномор'я. – 2003. – № 46. – С. 141-147.

730. Каськів О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви у світлі Кодексу Канонів Східних Церков (Витяг із докторської дисертації) / О. Каськів. – Рим : Папський Східний Інститут, 2000. – 99 с.

731. Каськів О. Минуле та сучасність Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії / О. Каськів // Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата. – Івано-Франківськ, 2007. – С. 22-26.

732. Качкан В.А. Хай святиться ім'я твоє: Галицькі просвітницькі діячі, письменники, вчені – вихідці із священницьких родин / В.А. Качкан. – Чернівці : Прут, 1994. – 198 с.

733. Качор А. Роля духовенства і Церкви в економічному відродженні Західної України / А. Качор // Збірник Тисячоліття християнства в Україні 988-1988. – Вінніпег, 1991. – С. 91-124.

734. Качор А. Роля духовенства і Церкви в економічному відродженні Західної України / А. Качор. – Вінніпег, 1992. – 40 с.
735. Кащак І. Виховання Українського Греко-Католицького Священика (1882 – 1946) / о. І. Кащак; Переклад з англ. О. Шпунт. – Львів : Свічадо, 2007. – 232 с.
736. Кияк С. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи / С. Кияк. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2006. – 632 с.
737. Клапчук В.М. Адміністративно-територіальний поділ території сучасної Івано-Франківської області: від короля Казимира III Великого до незалежної України / В.М. Клапчук // Карпатський край: Наукові студії з історії, культури і туризму. – 2012. – Вип. 2. – С. 4-17.
738. Ковалюк В.Р. Культурологічні та духовні аспекти «радянзації» Західної України (вересень 1939 р. – червень 1941 р.) / В.Р. Ковалюк // Український сторичний журнал. – 1993. – № 2-3. – С. 3-17.
739. Ковальчук А. Територія діяльності уніатської (греко-католицької) церкви у XVIII ст. (період найбільшого поширення церкви в Україні) / А. Ковальчук // Історія релігій в Україні: Матеріали VIII Міжнародного круглого столу (Львів, 11-13 травня 1998 року). – Львів, 1998. – С. 118-120.
740. Кожолянко Г. Католицька Церква і Буковина у XIV – XIX століттях / Г. Кожолянко // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів, 2010. – Кн. 1. – С. 460-466.
741. Козій І. Церква як складова українського націоналізму [на основі аналізу праці «Українська проблема» єпископа Григорія Хомишина] / І. Козій // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів : Логос, 2010. – Кн.1. – С.466-472.
742. Колб Н. Господарсько-економічна діяльність греко-католицького парафіяльного духовенства Галичини наприкінці XIX ст. / Н. Колб // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів : Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 472-481.

743. Колб Н. Практика проведення духовних місій і реколекцій греко-католицьким парафіяльним духовенством Галичини у 90-х роках ХІХ ст. / Н. Колб // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. – 2007. – Кн. 1. – С. 505-520.

744. Колб Н. Чин Служебниць Пречистої Діви Марії в Галичині: заснування та основні напрями діяльності (1891 – 1898 рр.) / Н. Колб // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2004 рік. – Львів, 2004. – Кн. 1. – С. 294-300.

745. Концур Н. Ліквідація греко-католицької церкви на Станіславівщині / Наталія Концур // Краєзнавець Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 2007. – № 10. – С. 59-61.

746. Копчак С.І. Населення українського Прикарпаття (історико-демографічний нарис). Докапіталістичний період / С.І. Копчак. – Львів : Вища школа, 1974. – 187 с.

747. Копчак С.І. Етнічна структура та міграції населення українського Прикарпаття (статистико-демографічне дослідження) / С.І. Копчак, В.І. Мойсеєнко, М.Д. Романюк – Львів : Світ, 1996. – 285 с.

748. Королевський К. Митрополит Андрей Шептицький (1865 – 1944) / Кирило Королевський ; пер. з франц. Я. Кравець. – Львів : Свічадо, 2014. – 512 с.

749. Королевський К. Рим і обрядово-літургичні дискусії у Патріаршій Київській Вселенській Церкві між двома світовими війнами: З Архіву Отців Василіан у Римі. Збірка спостережень та дискусій, зібрана та передана до Східної Конгрегації о. Кирилом Королевським / Кирило Королевський; Архівальну працю переписав і переложив французькі та латинські тексти і приготував до друку: о. др. Д. Блажейовський; Італійський текст переложив: о. Р. Тереховський. – Львів, 2002. – 326 с.

750. Королько А. Антон Петрушевич: штрихи до політичного портрета / А. Королько // Україна Соборна: Зб. наук. статей. – К., 2005. –

Вип.2. – Ч. 3: Історична регіоналістика в контексті соборності України. – С. 57-67.

751. Кравченко О. Велетень зо Святоюрської гори: Причинки до біографії Слуги Божого Андрея Шептицького на підставі чужомовних джерел / Осип Краченко ; Бібліотека «Логосу», Т. XXXIV. – Йорктон, 1963. – 148 с.

752. Кравчук А. Християнська соціальна етика під час німецької окупації Галичини, 1941 – 1944: митрополит Андрей (Шептицький) про солідарність, опір владі та захист святості життя / А. Кравчук // Ковчег. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С. 224-272.

753. Красівський О.Я. За Українську державу і церкву / О.Я. Красівський. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, НАН України, 1995. – 84 с.

754. Красівський О.Я. Східна Галичина і Польща в 1918 – 1923 рр.: Проблема взаємовідносин / О.Я. Красівський. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 304 с.

755. Крив'як Б. Владика Юліан Пелеш – історик Церкви і перший єпископ Станиславівський / Б. Крив'як // Історія релігій в Україні: Матеріали ІХ Міжнародної конференції 11-13 травня 1999 року. – Львів, 1999. – Кн. 1 (А – М) – С. 183-186.

756. Крив'як Б. Роль «Нової Зорі» в релігійному та національно-патріотичному вихованні галицького суспільства / Б. Крив'як // Київська Церква. – 2000. – № 4. – С. 64-71.

757. Кугутяк М. Галичина. Сторінки історії: Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.) / М. Кугутяк. – Івано-Франківськ, 1993. – 200 с.

758. Кугутяк М. Історія української націонал-демократії (1918 – 1929) / М. Кугутяк. – Т. 1. – Київ – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 536 с.

759. Купчик Л.С. Третій удар: Доля галицьких отців-деканів / Л.С. Купчик. – Львів : Каменяр, 2001. – 145 с.

760. Купчик Л. Роман Лиско Блаженний слуга Бога та вірний син України / Л. Купчик. – Львів : Папуга, 2009. – 116 с.
761. Купчик Л. Життєносні стовпи Церкви / Л. Купчик. – Жовква : Місіонер, 2010. – 204 с.
762. Лаба В. Мирополит Андрей Шептицький: його життя і заслуги / о. Василь Лаба. – Люблин : Свічадо, 1990. – 64 с.
763. Лебедович І. З мартирології духовенства Західної України / о. Іван Лебедович. – Філядельфія, 1978. – 106 с.
764. Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії: У 45-річчя участі у Визвольних змаганнях (Матеріали до історії) / о. Іван Лебедович. – Вінніпег, 1963. – 328 с.
765. Левицький О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Київської Церкви в 1596 – 2004 роках: монографія: присвячено 25-літтю легалізації УГКЦ / О. Левицький; Ін-т східного канонічного права. – Івано-Франківськ : Міст-НВ, 2014. – 268 с.
766. Ленцик В. Нарис історії Української Церкви / Василь Ленцик. – Львів : Свічадо, 2003. – 600с.
767. Лисенко О.Є. До питання про становище церкви в Україні у період Другої світової війни / О.Є. Лисенко // Український історичний журнал. – 1995. – № 3. – С. 73-81.
768. Лисенко О.Є. Релігійне питання у теорії та практиці українського націоналізму в першій половині ХХ ст. / О.Є. Лисенко // Український історичний журнал. – 2000.– № 6.– С. 29-50.
769. Лысенко О.Е. Религия и церковь в годы войны. 1939 – 1945 гг. / О.Е. Лысенко // Вопросы истории. – 1998. – № 4. – С. 24-37.
770. Литвин М. Історія Західно-Української Народної Республіки / М. Литвин, К. Науменко. – Львів, 1995. – 368 с.
771. Літопис Голготи України. Т. 2. Репресована Церква / Гол. ред. серії В. Цветков. – Дрогобич : Відродження, 1994. – 528 с.

772. Лужницький Г. Українська Церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви / о. д-р Григорій Лужницький. – 2-е вид., виправлене. – Львів : Свічадо, 2008. – 640 с.

773. Луцький І.М. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви / о. І.М. Луцький. – 2-е видання. – Івано-Франківськ : Івано-Франківський інститут права, економіки та будівництва, 2004. – 280 с.

774. Лятишевський І. Митрополит Андрей Шептицький як Єпископ Станіславівський від 24 вересня 1899 – 13січня 1901 / о. д-р Іван Лятишевський // Богословія. – 1926. – Т. IV, кн. 1-4. – С. 231-235.

775. [Лятишевський Іван] о. І. Л. З історії духовної семінарії в Станіславові / о. Іван Лятишевський // Альманах українських богословів. – Львів, 1923. – С. 139-140.

776. Марусин М. Погляд на виховання кандидатів духовного стану на Україні / М. Марусин // Богословія. – 1943-1963. – Т. 21-24. – С. 40-94.

777. Марчук В. Українська Греко-Католицька Церква. Історичний нарис / В. Марчук ; Прикарпатський університет ім. В.Стефаника. – Івано-Франківськ : Плай, 2001. – 164 с.

778. Марчук В.В. Церква, духовність, нація: Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. / В. Марчук. – Івано-Франківськ : Плай, 2004. – 464 с.

779. Марчук В. Греко-католики в другій Речі Посполитій: суспільний чин та конфесійно-територіальний устрій / В. Марчук // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2001. – Ч. 5-6. – С. 302-307.

780. Марчук В. Греко-католицька церква в умовах німецького та радянського тоталітаризмів (1941 – 1946 рр.) / В. Марчук // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2000. – Ч. 4. – С. 66-72.

781. Марчук В.В. Греко-католицька церква у 1914 – 1923 рр. / В. Марчук // Український історичний журнал. – 2000. – № 6. – С. 16-29.

782. Марчук В. Етнос, нація і релігія: теоретико-методологічний аналіз / В. Марчук // Християнство в Україні на межі третього тисячоліття / Редакційна колегія: В.І. Кононенко (голова) та ін. – Івано-Франківськ, 2002. – С. 56-64.

783. Марчук В. Історія греко-католицької церкви: концепція дослідження / В. Марчук // Міжнародний Науковий Конгрес «Українська історична наука на порозі ХХІ століття». Чернівці, 16-18 травня 2000 р. Доповіді та повідомлення / Відп. ред.: Л. Винар, Ю. Макар. – Чернівці, 2001. – Т. 2. – С. 62-65.

784. Марчук В. Українська греко-католицька церква й українська держава / В. Марчук, І. Пилипів // Українознавчі студії. – 2000. – № 2. – С. 205-223.

785. Мельничук П. Владика Григорій Хомишин / о. Петро Мельничук. – [2-е вид.]. – Львів: Місіонар, 1997. – 416 с.

786. Мончак І. Самоуправна Київська Церква / о. д-р Ігор Мончак. – Львів : Свічадо, 1994. – 175 с.

787. Москалюк М.Ф. Український християнсько-суспільний рух Галичини в 20-х рр. ХХ ст. / М.Ф. Москалюк. – К. : Стилос, 1998. – 56 с.

788. Москалюк М. Андрей Шептицький і Український Католицький Союз / М. Москалюк // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу (Львів, 3-8 травня 1995 року). – Львів, 1996. – С. 145-147.

789. Москалюк М.Ф. Взаємовідносини Української християнської організації з УНДО: шлях від співробітництва до конфронтації / М.Ф. Москалюк // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип.ІІІ. – Івано-Франківськ, 2000. – С.91-98.

790. Москалюк М. Державотворча концепція українських християнських суспільників у міжвоєнній Галичині (1920-1939 рр.) /

М. Москалюк // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2000. – Ч.4. – С.97-101.

791. Москалюк М. Проблема целібату в християнсько-суспільному житті Галичини 20-30-х років ХХ ст. / М. Москалюк // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 1997. – Ч. 1. – С.58-62.

792. Москалюк М. Український християнсько-суспільний рух Галичини в період ЗУНР / М. Москалюк // Вісник Прикарпатського університету. Серія історичні науки. Вип. 1. – Івано-Франківськ, 1998. – С. 128-129.

793. Мудрий С. Нарис історії Церкви в Україні / єпископ д-р Софрон Мудрий ЧСВВ. – 2-е вид. – Івано-Франківськ : Вид-во ІФТКДІ, 1999. – 528 с.

794. Мудрий С., єпископ, ЧСВВ. Короткий коментар Кодексу канонів Східних Церков: Вибрані титули / С. Мудрий. – Івано-Франківськ : Накладом Івано-Франківської Теологічної Академії, 2002. – 581 с.

795. Мудрий С. Публічне право Церкви і Конкордати / С. Мудрий. – Івано-Франківськ, 2002. – 124 с.

796. Нагаєвський І. Історія Римських Вселенських Архієреїв з узглядненням важніших подій Української Церкви і Народу: в 4-х ч. / о. Ісидор Нагаєвський. – Ч. 3: Від Французької революції до смерти папи Пія XII. – Рим : Видання УКУ ім. св. Климента Папи, 1979. – 521 с.

797. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття / о. Ісидор Нагаєвський. – К. : Укр. письменник, 1993. – 413 с.

798. Назарко І. Київські і галицькі митрополити / о. Іриней Назарко ЧСВВ. – Торонто : Вид-во ОО. Василян, 1962. – 271 с.

799. Назарко І. Єпископ Ю.Пелеш – історик Церкви / о. Іриней Назарко ЧСВВ // Український історик. – 1981. – № 1-4. – С.118-127.

800. Назарко І. Біографічні дані Кир Юліяна Пелеша / о. Іриней Назарко ЧСВВ // Пелеш Кир Юліян. Літургіка. Біографічні матеріали / Кир

Ю. Пелеш ; упорядник А. Черемський. – Харків : Видавець Савчук О.О., 2013. – С.36-42.

801. Нарис історії Василянського Чину Святого Йосафата. – Рим : Вид-во ОО. Василян, 1992. – 640 с.

802. Оглоблин О. Українська церковна історіографія / Олександр Оглоблин // Український історик. – 1969. – Ч. 4. – С. 12-29.

803. Орлевич І. Взаємини греко-католицької ієрархії та русофільських товариств Галичини (XIX – початок XX століть) / І. Орлевич // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. – 2007. – Кн. 1. – С.672-684.

804. Павлишин О. З історії впровадження григоріанського календаря в церковне життя українців: календарна реформа єпископа Григорія Хомишина / О. Павлишин // Україна модерна. – К. ; Львів, 2002. – Ч. 7. – С. 7-68.

805. Павлишин О. Організація цивільної влади ЗУНР у повітах Галичини (листопад – грудень 1918 року) / О. Павлишин // Україна модерна. – Львів, 1999. – Ч. 2-3. – С. 132-193.

806. Павлишин О. Соціально-політичний портрет українського проводу Галичини та Буковини в революції 1918 – 1919 років / О. Павлишин // Україна модерна. – Львів, 2000. – Ч. 4-5. – С. 187-245.

807. Папєжинська-Турек М. Візантинізм чи латинство? Дискусія в українській пресі міжвоєнного періоду про культурні цінності / Марія Папєжинська-Турек // Ковчег. – Львів, 2001. – Ч. 3. – С. 403-414.

808. Пащенко В. Греко-католики в Україні від 40-х років XX ст. до наших днів: Монографія / В. Пащенко. – Полтава, 2002. – 615 с.

809. Пекар А.В. Ісповідники віри нашої сучасности: Причинок до мартиролога Української Католицької Церкви під совітами / о. А.В. Пекар ЧСВВ. – Торонто – Рим : Вид-во ОО. Василян, 1982. – 332 с.

810. Перевезій В. Греко-католицька церква в умовах українсько-польської конфронтації 20 –30-х рр. XX ст. / В. Перевезій. – К., 1998. – 46 с.

811. Петляков П.А. Українська церква – ідейний ворог трудящих (критика ідеології та політики клерикального антикомунізму) / П.А. Петляков. – Львів : Вища школа, 1976. – 155 с.

812. Петрів Р. Правове становище Східної Галичини у складі Австрійської імперії (70-і рр. XVIII – 70-і рр. XIX ст.) / Р. Петрів // Бойківщина: Науковий збірник. Том 1. – Дрогобич, 2002. – С. 128-152.

813. Пилипів І.В. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918 – 1939 рр.): монографія / І.В. Пилипів. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 440 с.

814. Пилипів І. Католицька Акція 30-х рр. XX ст. та її виховний вплив на українську молодь Галичини / І. Пилипів, І. Андрухів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Ганюка. Серія: Історія. – 2011. – Вип. 1. – С. 130-135.

815. Пилипів І. Державотворча політика греко-католицької церкви у суспільно-політичному житті Західної України 20–30 років XX ст. / І. Пилипів // Українське державотворення: уроки, проблеми, перспективи. – Ч. 1. – Львів, 2001. – С. 90-95.

816. Пилипів І. Діяльність єпископів Станіславської єпархії УГКЦ з організації та розвитку духовної семінарії в 1907 – 1945 рр. / І. Пилипів // Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – № 12-13. – С. 193-199.

817. Пилипів І. Діяльність релігійно-просвітницького товариства «Скала» на теренах Станіславської єпархії УГКЦ в 30-х рр. XX ст. / І. Пилипів // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2012. – Вип. 20-21. – С. 118-128.

818. Пилипів І. Діяльність Станіславської єпархії Української греко-католицької церкви в 1918 – 1920 рр. / І. Пилипів // Схід: Аналітично-інформаційний журнал. – 2010. – № 2. – С. 89-92.

819. Пилипів І. Конкордат Речі Посполитої з Апостольським Престолом та його наслідки для ГКЦ / І. Пилипів // Науковий вісник

Чернівецького університету. Серія: Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – 2010. – Вип. 514-515. – С. 166-170.

820. Пилипів І. Культурно-просвітницький рух у Західній Україні у 20 – 30-х рр. ХХ ст. та місце в ньому УГКЦ (на матеріалах Станіславської єпархії УГКЦ) / І. Пилипів // Християнство в Україні на межі третього тисячоліття. – Івано-Франківськ, 2002. – С. 236-247.

821. Пилипів І. Національно-державницька ідеологія у діяльності митрополита Андрея Шептицького та єпископа Григорія Хомишина в умовах ЗУНР та міжвоєнну добу / І. Пилипів // Сумська старовина. – 2011. – Вип. XIII-XIV. – С. 191-198.

822. Пилипів І. Українська Греко-Католицька Церква в період німецької окупації (1941 – 1944 рр.) / І. Пилипів // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2002. – Ч. 8. – С. 108-115.

823. Пилипів І. Українська Греко-Католицька Церква та Ватикан в 20 – 30-х рр. ХХ ст. / І. Пилипів // Мандрівець: Всеукраїнський науковий журнал. – Тернопіль, 2011. – № 2. – С. 50-54.

824. Поїздник І. Окупаційна влада як чинник міжконфесійних відносин на Галичині в 1941 – 1944 рр. / І. Поїздник // Архіви окупації 1941 – 1944. – К, 2006. – С. 817-823.

825. Полек В. До історії Івано-Франківської єпархії / В. Полек // Нова Зоря. – 1992. – Ч. 43 (листопад). – С. 3; Ч. 44 (листопад). – С. 3; Ч. 45 (листопад). – С. 3; Ч. 46 (грудень). – С. 3.

826. Полек В. Духовна освіта на Прикарпатті / В. Полек // Нова Зоря. – 1991. – Ч. 33-34 (листопад). – С. 3.

827. Полек В. Нарис історії Івано-Франківської єпархії / В. Полек // Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 99-156.

828. Полек В. Станиславівська духовна семінарія (До 85-річчя від дня заснування) / В. Полек // Нова Зоря. – 1992. – Ч. 11 (березень). – С. 2.
829. Поспішіл В. Д. Східне Католицьке Церковне право / Віктор Д. Поспішіл. – Львів : Свічадо, 1997. – 613 с.
830. Програма семінару «Україна: чия канонічна територія?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irs.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2010/08/canonochna_terytoria.pdf.
831. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття: монографія / Ігор Райківський. – ІваноФранківськ, 2012. – 932 + 16 с.
832. Романюк Т. Архів о. Тита Войнаровського в Національному музеї у Львові / Т. Романюк // Ковчег. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С.403-407.
833. Роод Вим. Рим и Москва: Отношения между Святым Престолом и Россией / Советским Союзом в период от Октябрьской революции 1917 г. до 1 декабря 1989 г. / Роод Вим; Перевод с немецкого Ю. Авакумова. – Львів : Свічадо, 1995. – 280 с.
834. Савчук Б. Корчма: алкогольна політика і рух тверезості в Західній Україні у ХІХ – 30-х роках ХХ ст. / Б. Савчук. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2001. – 248 с.
835. Савчук Б. Твердиня віри. Історі Станіславського (Івано-Франківського) монастиря сестер Василянок / Б. Савчук. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2011. – 272 с.
836. Савчук Б. Братства і місії тверезості в Галичині в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. / Б. Савчук // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2000. – Ч. 4. – С. 49-55.
837. Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-єкуменічний аспект / єпископ Андрій Сапеляк; Наукові редактори: Ю. Сливка, О. Аркуша. – Буенос-Айрес – Львів : Місіонер, 1999. – 232 с.

838. Сенік С. Духовний аспект життя і діяльності Митрополита Андрея Шептицького. Латинізація в Українській Католицькій Церкві / Сестра Василянка Софія Сенік. – Львів, 1991. – 48 с.

839. Сенік Я. До історії заснування бібліотеки Станіславської капітули (публікація архівного документа відділу рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України) / Я. Сенік // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. – 2008. – Вип. 1 (16). – С. 354-368.

840. Сергійчук В. Документи з колишніх таємних архівів про ліквідацію Греко-Католицької Церкви в 1944 – 1949 роках / Володимир Сергійчук // Розстріляна і відроджена Церква. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 119-124.

841. Середа О. Aenigma ambulans: о. Володимир (Іпполит) Терлецький і «руська народна ідея» в Галичині / О. Середа // Україна модерна. – Львів, 2000. – Ч. 4-5. – С. 81-104.

842. Сич О. Українська Греко-Католицька Церква в житті Степана Ленкавського / О. Сич // Розстріляна і відроджена Церква. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 40-61.

843. Сіреджук П.С. Соціально-економічне і культурне життя німецької меншини Східної Галичини (20 – 30-ті рр. ХХ ст.) / П. С. Сіреджук. – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – 752 с.

844. Скорейко Г. Греко-католицька Церква й поліконфесійність Буковини у кінці ХVІІІ – на початку ХХ століть / Г. Скорейко, С. Осадчук // Ковчег. – Ч. 4. – Львів, 2003. – С. 136-145.

845. Скочиляс І. Адміністративно-територіальний устрій Львівської єпархії в першій половині ХVІІІ ст.: межі єпархії, поділ на офіціалати та деканати (спроба картографування) / Ігор Скочиляс // Картографія та історія України: Зб. наук. праць. – Львів ; К. ; Нью-Йорк : Вид-во М.П. Коць, 2000. – С. 149-169.

846. Скочиляс І. Утворення Королівства Галичини і Лодомерії та зміни в адміністративно-територіальному устрої Львівської єпархії у 1772 – 1787 роках / Ігор Скочиляс // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів : Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 767-776.
847. Сливка Л. Галицька дрібна шляхта в Австро-Угорщині (1772 – 1914 рр.) / Л. Сливка. – Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2009. – 220 с. + 11 іл.
848. Соловка Л. Документи Станіславської греко-католицької консисторії 1788 – 1944 рр. / Л. Соловка // Студії з архівознавства та документознавства. – 2001. – Ч. 7. – С. 88-89.
849. Сохоцький І. Що дали греко-католицька церква й духовенство українському народові / о. д-р. І. Сохоцький. – Філадельфія, 1951. – 104 с.
850. Стасюк І. Освітня діяльність сестер Василянок у Станіславові (1900 – 1923 рр.) / І. Стасюк // Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 2011. – № 18/19. – С. 37-43.
851. Стасюк І. Повсякденне життя монахинь Станіславівської єпархії УГКЦ (1900 – 1946 рр.) / І. Стасюк // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 23/24. – С. 359-366.
852. Створення Івано-Франківської митрополії допоможе увиразнити місцеві культурні традиції, – історик Ігор Скочиляс / І. Скочиляс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ucu.edu.ua/news/5953/>.
853. Стемпень С. Між окциденталізацією та візантинізацією: проблема обрядової ідентичності Греко-Католицької Церкви в Речі Посполитій міжвоєнного періоду / Станіслав Стемпень // Ковчег. – Ч. 4. – Львів, 2003. – С. 86-100.
854. Стемпень С. Критика терору як методу вирішення національних і політичних конфліктів у пастирській науці митрополита Андрея Шептицького / Станіслав Стемпень // Наукові записки Українського Католицького університету. – Ч. 2. – Серія: Історія. – Вип. 1. – Львів, 2010. – С. 191-208.

855. Степанюк Г. Організаційна будова Галицько-Львівської митрополії УГКЦ у міжвоєнний період / Г. Степанюк // Історія релігій в Україні: Матеріали X-ї Міжнародної конференції (Львів, 16-19 травня 2000 року). – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 351-360.

856. Степанюк Г. Участь греко-католицьких священників у військових підрозділах УГА / Г. Степанюк // Історія релігій в Україні: Матеріали VIII Міжнародного круглого столу (Львів, 11-13 травня 1998 року). – Львів, 1998. – С. 249-251.

857. Стоколос Н. Греко-католицькі і римо-католицькі відносини в Австро-угорській імперії: проблема латинізації і українізації / Н. Стоколос // Українське релігієзнавство. – К., 2000. – № 16. – С. 31-40.

858. Стоколос Н. Трансформація греко-католицизму в Австро-Угорській імперії / Н. Стоколос // Людина і світ. – 2002. – № 4. – С. 21-29.

859. Стоцький Я. Українська Греко-Католицька Церква і релігійне становище на Тернопільщині (1946 – 1989 рр.) / Я. Стоцький. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. – 432 с.

860. Стоцький Я. Конфесійні трансформації внаслідок українсько-польського переселення 1944 – 1946 рр. / Я. Стоцький // Український історичний журнал. – 2008. – № 3. – С. 123–134.

861. Ступарик Б.М. Шкільництво Галичини (1772 – 1939) / Б.М. Ступарик. – Івано-Франківськ : Друкарня Івано-Франківського обласного управління по пресі, 1994. – 144 с.

862. Сурмач О. Структурна реорганізація УГКЦ в роки німецької окупації / О. Сурмач // Історія релігій в Україні: Праці X-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2000 року). – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 364-369.

863. Сурмач О. УГКЦ і український національно-визвольний рух у період німецької окупації (1941-1944 рр.) / О. Сурмач // Історія релігій в Україні: Праці XI-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2001 року). – Львів, 2001. – Кн. 1. – С. 424-429.

864. Суттнер Е.К. Українське християнство на початку III-го тисячоліття: історичний досвід та еклезіологічні перспективи / о. Ернст Крістоф Суттнер. – Львів : Свічадо, 2001. – 168 с.

865. Суттнер Е.К. Значення Замоїського (1720) та Віденського (1773) синодів для уніатів Речі Посполитої та Габсбурзької монархії / о. Ернст Крістоф Суттнер // Ковчег. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С. 99-114.

866. Терещенко Ю. Український патріот з династії Габсбургів: Науково-документальне видання / Ю. Терещенко, Т. Осташко. – К. : Темпора, 2008. – 382 с.

867. Тиміш Л. Внесок митрополита Андрея (Шептицького) у дослідження історії української Церкви / Л. Тиміш // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів : Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 798-803.

868. Ткаченко С.Н. Повстанческая армия: Тактика борьбы / С.Н. Ткаченко ; под общ. ред. А.Е. Тараса. – Минск ; М. : Харвест – АСТ, 2000. – 512 с.

869. Тожецький Р. Митрополит Андрей Шептицький / Ришард Тожецький // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Львів, 1993. – Ч. 1. – С. 109-122.

870. Турій О. Греко-католицька церква та українська національна ідентичність у Галичині / О. Турій // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Ч. 4. – Львів, 2003. – С. 67-85.

871. Турій О. Конфесійно-обрядовий чинник у національній самоідентифікації українців Галичини в середині XIX ст. / О. Турій // Записки НТШ. Праці Історико-філософської секції. – Т. ССXXXIII. – Львів, 1997. – С. 69-99.

872. Турій О. «Попи і хлопи»: соціальна «доктрина» греко-католицького духовенства і національно-політична мобілізація українського селянства Галичини в середині XIX століття / О. Турій // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Львів, 2001. – Ч. 3. – С. 296-320.

873. Турій О. Соціальний статус і матеріальне становище греко-католицького духовенства Галичини в середині XIX століття / О. Турій // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С. 115-148.
874. Ульяновський В.І. Церква в Українській Державі 1917 – 1920 рр. (доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. посібник / В.І. Ульяновський. – К. : Либідь, 1997. – 320 с.
875. Ульяновський В.І. Церква в Українській Державі 1917 – 1920 рр. (доба Української Центральної Ради): Навч. посібник / В.І. Ульяновський. – К. : Либідь, 1997. – 200 с.
876. Федорів Ю. Історія церкви в Україні / о. д-р Юрій Федорів. – Торонто, 1967. – 362 с.
877. Федорів Ю. Організаційна структура Української Церкви / о. д-р Юрій Федорів. – Торонто, 1990. – 210 с.
878. Фенич В. Конфесійна та національна ідентичність духовенства Мукачівської греко-католицької єпархії 1771 – 1949 рр. / В. Фенич // Ковчег. – Ч. 4. – Львів, 2003. – С. 146-161.
879. Франко І. Радикали і релігія / Іван Франко // Франко І. Зібрання творів у 50-ти томах. – К. : Наукова думка, 1986. – Т. 45: Філософські твори. – С. 268-271.
880. Франко І. Соціальна акція, соціальне питання і соціалізм. Уваги над пастирським посланієм митрополита А.Шептицького «О квестії соціальній» / Іван Франко // Франко І. Зібрання творів у 50-ти томах. – К. : Наукова думка, 1986. – Т. 45: Філософські твори. – С. 377-400.
881. Химка І.-П. «Апологія» Михайла Малиновського: до історії кризи у греко-католицькій церкві і характеристика поглядів «святоюрців» / І.-П. Химка // Записки НТШ. – Т. ССХХV. – Львів, 1993. – С. 365-392.
882. Химка І.-П. Греко-Католицька Церква і національне відродження у Галичині (1772–1918) / І.-П. Химка // Ковчег. – Ч. 1. – Львів, 1993. – С. 73-107.

883. Химка І.-П. Релігія й національність в Україні другої половини XVIII – XX століть / І.-П. Химка // Ковчег. – Ч. 4. – Львів, 2003. – С. 55-66.
884. Хома І. Отець Джованні Дженоккі – Апостольський Візитатор України / о. І. Хома // Богословія. – 1982. – Т. XLVI. – С. 36-97.
885. Хома І. Єпископ Юліан Пелеш і його «Історія Унії Руської церкви з Римом» (1878-1880) / о. І. Хома // Збірник на пошану Володимира Янева. – Мюнхен : УВУ, 1983. – С. 864-873.
886. Хома І. Короткий життєпис Кир Юліана Пелеша / о. І. Хома // Пелеш Кир Юліан. Літургіка. Біографічні матеріали / Кир Ю.Пелеш; упорядник А.Черемський. – Харків : Видавець Савчук О.О., 2013. – С. 43-50.
887. Хома І. Українське Посольство при Апостольському Престолі 1919 – 1921 / о. І. Хома // Богословія. – 1981. – Т. XLV. – С. 3-65.
888. Храбатин Н. Вітчизнана історіографія діяльності українських католицьких партій Галичини в 30-х рр. XX ст. / Н. Храбатин // Україна Соборна: Зб. наук. статей. – К., 2005. – Вип. 2. – Ч. 3: Історична регіоналістика в контексті соборності України. – С. 395-399.
889. Цегельський Л. Митрополит Андрій Шептицький: Короткий життєпис і огляд його церковно-народної діяльності / Л. Цегельський. – Львів : Місіонер, 1995. – 80 с.
890. Цьорох М., с. ЧСВВ. Погляд на історію та виховну діяльність монахинь Василянок / М. Цьорох. – 2-е вид. – Рим, 1964. – 256 с.
891. Чорновол І. Митрополит Андрей Шептицький у спогадах Олександра Барвінського (До 100-річчя інтронізації митрополита Андрея Шептицького) / І. Чорновол // Київська Церква. – 2001. – № 2-3. – С. 287-293.
892. Чорновол І. Польсько-українська угода 1890 – 1894 рр. / І. Чорновол. – Львів : Львівська академія митсецтв, 2000. – 247 с.
893. Чорновол І. 199 депутатів Галицького сейму / І. Чорновол. – Львів : Тріада плюс, 2010. – 228 с.

894. Чорновол І. Тягар прагматизму, або Олександр Барвінський у світлі сучасності / І. Чорновол // Барвінський О. Спомини з мого життя. – К., 2004. – С. 17-35.
895. Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму (1861 – 1890 рр.): Нарис з історії українського парламентаризму / І. Чорновол. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 288 с.
896. Швагуляк М. Суспільно-політична ситуація у Західній Україні на початку 30-х років ХХ ст. / М. Швагуляк // Записки НТШ. – Львів, 1991. – Т. ССХХІІ. – С. 111-124.
897. Шкраб'юк П.В. Монаший Чин Отців Василян у національному житті України / П.В. Шкраб'юк. – Львів : Місіонер, 2005. – 439 с.
898. Шиш А. Слуга. Чий? [Про єпископа Г. Хомишина] / А. Шиш // Людина і світ. – 1968. – № 11. – С. 31-34; № 12. – С. 42-45.
899. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2007. – 376 с.
900. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – 2-е вид., перероблене та розширене. – К. : Критика, 2005. – 584 с.
901. Madey J. Kirche zwischen Ost und West: Beträge zur Geschichte der Ukrainischen und Weissruthenischen Kirche / Johannes Madey. – München : Logos, 1969. – 239 s.
902. Mazur G. Polityka władz sowieckich wobec ludności w województwie Stanisławowskim w latach 1939 – 1941 / Grzegorz Mazur // Krakowskie Zeszyty Ukrainoznawcze. Краківські українознавчі зошити. – Т. I/II. – 1992–1993. – S. 173–182.
903. Pelesch J. Geschichte der Union der ruthenische Kirche mit Rom von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart. Band 2: Von der Wiederherstellung der Union mit Rom bis auf die Gegenwart (1596 – 1879) / Julian Pelesch. – Wien, 1880. – 1094 s.

904. Prus E. Patriarcha galicyjski: Rzecz o arcybiskupie Andrzeju Szeptickim metropolicie grekokatolickim (1865 – 1944) / Edward Prus. – Wrocław : Norton, 1999. – 288 s.

905. Wołczayński J. Listy biskupa Grzegorza Chomyscyna do arcybiskupa Józefa Bilchewskiego z lat 1904 – 1922 / ks. Józef Wołczayński // Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne. – 2003. – T. 36. – Z. 1. – S. 235-251.

VIII. Автореферати дисертацій:

906. Васьків А.Ю. Греко-католицька церква в духовному житті українців Східної Галичини (1919 – 1939): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / А.Ю. Васьків. – К., 1997. – 25 с.

907. Вітвіцький О.І. Діяльність духовенства Української греко-католицької церкви як чинник формування національної ідеї у Східній Галичині в першій чверті ХХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 09.00.12 «Українознавство» / О.І. Вітвіцький. – К., 2004. – 18 с.

908. Войтюк О.М. Суспільно-культурна діяльність монахів Студитського уставу Греко-католицької церкви (1898 – 1947): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О.М. Войтюк. – Львів, 2013. – 20 с.

909. Гладка Г.Л. Суспільно-політична діяльність митрополита А. Шептицького (1899 – 1939 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / Г.Л. Гладка. – Чернівці, 2000. – 18 с.

910. Дрогобицький І.І. Культурно-освітня діяльність Василіянського Чину в Галичині (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / І.І. Дрогобицький. – Івано-Франківськ, 2006. – 20 с.

911. Єгрешій О.І. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність єпископа Григорія Хомишина (1904 – 1945 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О.І. Єгрешій. – Івано-Франківськ, 2003. – 20 с.

912. Концур-Карабінович Н.М. Львівський собор 1946 р. в антиунійній політиці радянського тоталітарного режиму: автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / Н.М. Концур-Карабінович. – Івано-Франківськ, 2010. – 22с.

913. Ластовський В.В. Переяславсько-Бориспільська єпархія у XVIII ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / В.В. Ластовський. – К., 1998. – 18 с.

914. Лисенко О.Є. Релігійна ситуація на Україні в 1941-1946 рр.: автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О.Є. Лисенко. – К., 1999. – 35 с.

915. Марчук В.В. Українська греко-католицька церква в суспільному житті України XX ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / В.В. Марчук. – Чернівці, 2004. – 35 с.

916. Маслій О.Д. Жіночі чернечі спільноти УГКЦ у Галичині (1946 – 1989 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О.Д. Маслій. – Івано-Франківськ, 2016. – 20 с.

917. Москалюк М.Ф. Український християнсько-суспільний рух у Галичині (1920 – 1939 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. політ. наук : 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / М.Ф. Москалюк. – К., 1999. – 19 с.

918. Перевезій В.О. Просвітницька діяльність Української греко-католицької церкви в 20 – 30-х роках XX століття: автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / В.О. Перевезій. – К., 1998. – 18 с.

919. Пилипів І.В. Греко-Католицька Церква в суспільно-політичному житті Другої Речі Посполитої (1918 – 1939 рр.): автореф. дис. на здобуття

наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / І.В. Пилипів. – Івано-Франківськ, 2011. – 36 с.

920. Скочиляс І.Я. Галицька (Львівська) єпархія XII – XVIII століть: організаційна структур та правовий статус: автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / І.Я. Скочиляс. – Львів, 2011. – 39 с.

921. Стасюк І.М. Греко-католицьке жіноче чернецтво Станиславівської єпархії (кінець XIX – перша половина XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / І.М. Стасюк. – Івано-Франківськ, 2014. – 20 с.

922. Стефанів В.В. Взаємини Греко-католицької церкви та українського організованого націоналізму в Галичині (1920 – 1930-ті рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / В.В. Стефанів. – Львів, 2013. – 20 с.

923. Сурмач О.І. Греко-католицька церква в період німецького окупаційного режиму в Україні (1941 – 1944 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» О.І. Сурмач. – Львів, 2001. – 20 с.

924. Турій О.Ю. Греко-католицька церква у суспільно-політичному житті Галичини (1848 – 1867): автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О.Ю. Турій. – Львів, 1994. – 24 с.

925. Шкраб'юк П.В. Монаший Чин Отці Василян у суспільно-культурному житті України: автореф. дис. на здобуття наук. ст. докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / П.В. Шкраб'юк. – Львів, 2007. – 35 с.

926. Шостак І.В. Луцько-Житомирська римо-католицька дієцезія наприкінці XVIII – у першій половині XIX століття: автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / І.В. Шостак. – Львів, 2004. – 20 с.

ІХ. Довідкові видання

(довідники, енциклопедії, словники, покажчики)

927. Антинародна діяльність уніатської церкви на Україні: Бібліографічний покажчик / Склала Л.І. Ільницька. – Львів, 1976. – 118 с.
928. Довідка про зміни в адміністративно-територіальному поділі території сучасної Івано-Франківської області (1752 – 1939) // Державний архів Івано-Франківської області: Путівник. – Том 1: Фонд періоду до 1939 року. – К., 2008. – С. 322-327.
929. Довідка про адміністративно-територіальний поділ Тернопільської області // Державний архів Тернопільської області: Путівник. – Тернопіль : Астон, 2011. – С. 345-352.
930. Енциклопедія історії України в 10-ти томах / Редкол.: В.А.Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2005. – Т.3: Е-Й. – 672 с.
931. Івано-Франківськ: Енциклопедичний словник / Автори-упорядники: Г. Карась, Р. Діда, М. Головатий, Б. Гаврилів. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2010. – 500 с.
932. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусєв, А.Г. Слюсаренко та ін. – К. : Вища школа, 2002. – 430 с.
933. Кравчук А. Індекс української католицької періодики Галичини 1871–1942 рр. / А. Кравчук. – Львів : Свічадо, 2000. – XVI+520 с.
934. Малий теологічний словник / Джерард О'Коллінз, Едуард Г. Фаруджі ; загальна редакція Владики Софрона Мудрого ЧСВВ, ректора ІФТКДІ. – Івано-Франківськ : ІФТКДІ, 1997. – 448 с.
935. Релігієзнавчий словник / За ред. професорів А. Колодного і Б. Лобовика. – К. : Четверта хвиля, 1996. – 392 с.
936. Спеціальні історичні дисципліни: Довідник / І.Н. Войцехівська, В.В. Томазов, М.Ф. Дмитрієнко та ін. – К. : Либідь, 2008. – 520 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Австрорусинство – сукупність поглядів, які сформувалися на зламі XVIII – XIX ст. та відображали позитивне ставлення української інтелігенції та селянства Галичини до Габсбурзького двору й Австрійської імперії як вияв вдячності руського (українського) населення краю за поліпшення (порівняно з останніми десятиліттями існування Речі Посполитої) свого соціального та матеріального становища.

Австрофільство – сукупність поглядів, які сформувалися у 1890-х рр. внаслідок трансформації австрорусинства; характерною їх рисою є сприйняття австрійського уряду як тактичного союзника у боротьбі за національні інтереси українців – у Галичині проти поляків, а в загальноукраїнському масштабі – проти росіян, водночас прихильне ставлення до Відня не означало відсутності планів самостійного національно-державного існування в майбутньому.

Адміністративно-територіальний устрій (адміністративний поділ) – поділ території країни на окремі частини – адміністративно-територіальні одиниці (губернії, провінції, області, округи, повіти), залежно від якого створюються і діють органи державної влади та місцевого самоврядування; в Греко-Католицькій Церкві – поділ її канонічної території на єпархії та деканати.

Адміністратор (парафії) – священник, який тимчасово виконує обов'язки управителя парафії до призначення пароха.

Апостольський нунцій – постійний дипломатичний представник Папи Римського в державах, з якими Апостольський Престол (Ватикан) підтримує дипломатичні відносини.

Архиспархія (від грец. *αρχή* – головний; *ἐπαρχία* – володарювання) – адміністративно-територіальна одиниця у східних християнських Церквах, рангом вища за єпархію, підлягає митрополії; в Католицькій Церкві – це архидієцезія.

Архієпископ (грец. *αρχή* – старший; *ἐπίσκοπος* – наглядач) – старший єпископ, один із вищих титулів у християнській церкві, середній між митрополитом і єпископом.

Архидиякон (від грец. *αρχή* – головний; *διακονος* – служитель) – 1) посада декана в єпископській капітулі (крилосі), належав до числа крлошан-прататів; 2) почесний титул, наданий членові чернечого духовенства; перший диякон монастирської церкви.

Архирей (грец. *αρχιερεος* – первосвященик) – єпископ, владика, первосвященик.

Архипресвітер (грец. *αρχήπρεσβυτερος* – старший священник) – посада голови в єпископській капітулі; належав до числа крлошан-прататів; він скликав капітулу, очолював її та визначав питання до обговорення чи приймав їх за пропорцією інших членів.

Булла папська – особливий вид церковного документа, що видається Папою Римським, його назва походить від олов'яної печатки, що прикріплюється внизу до документа. Булла починається з рядка, в якому міститься ім'я папи, його титул «*episcopus servus servorum Dei*» («єпископ раб рабів Божих») і далі йдуть декілька виділених слів з тексту, що будуть вважатися назвою булли. Булла може використовуватись для будь-яких випадків, найчастіше – це установчі декрети, призначання, покарання, апостольські конституції, канонізації тощо.

Візитація канонічна – практика відвідування єпископом усіх церковних інституцій на території єпархії (парафій, паломницьких місць, монастирів, навчальних закладів тощо) з метою перевірки їх стану.

Вице-декан – заступник декана.

Воєводство (пол. *województwo*) – основна найбільша адміністративно-територіальна одиниця в Польщі в 1921–1939 рр., очолював воєвода як представник уряду; воєводство поділяється на повіти.

Греко-Католицька Церква – одна з двадцяти трьох Східних Католицьких Церков «свого права» (*sui iuris*), яка перебуває у сопричасті з єпископом Риму та зберігає Константинопольську (Візантійську) літургійну традицію, має безперервну ієрархічну спадкоємність з часу заснування в

X ст. Київської митрополії, але інституційно сформувалася внаслідок прийняття Берестейської унії 1596 р. У 1807 – 1946 рр. існувала в формі Галицької митрополії, яка, відповідно до папської булли, розглядалася як канонічна правонаступниця Київської Церкви (= митрополії).

Декан – священик, який очолює деканат, призначений єпископом для нагляду за поведінкою та діяльністю священиків деканату; в сучасній УГКЦ деканів, відповідно до норм ККСЦ, називають протопресвітерами.

Деканальний соборчик – збори духовенства деканату з метою обговорення актуальних церковних справ, оголошення рішень єпископа та постанов собору (синоду); скликав і очолював соборчик, як правило, декан не рідше одного разу на рік.

Деканальний уряд – орган управління деканатом (з власною печаткою); до деканального уряду, як правило, належали декан, віце-декан (один або два), духівник деканату, ординаріатський комісар у шкільних справах, ординаріатський комісар у справах сервітутів.

Деканат – адміністративно-територіальна одиниця (округ) у складі єпархії; деканат у сучасній УГКЦ, відповідно до норм ККСЦ, називають протопресвітератом.

Династія священича (грец. *dinasteia* – влада, панування) – родина священиків, яка традиційно передавала своє духовне заняття від батька до сина чи від діда до внука; в Галичині історично сформувалися цілі священичі династії, частина з них мали шляхетське походження (наприклад, Андроховичів, Білинських, Бурачинських, Волянських, Дрогомирецьких, Кисілевських, Левицьких, Шанковських, Шухевичів і т. д.).

Диякон (від грец. *διακονος* – служитель) – духовна особа, перший ступінь священства; його обов'язком є співслужіння єпископам і священикам у Богослужіннях, наданні Святих Тайн, в харитативній праці.

Дієцезія – церковно-адміністративна одиниця Римо-Католицької Церкви, яку очолює єпископ-ординарій; дієцезія в східних Церквах називається єпархією.

Духовенство – особлива, як правило, за ієрархічним принципом сформована соціальна група професійних служителів релігійного культу. Духовенство поділяється на біле (парафіяльне, одружене) та чорне (монахи, ченці). До духовенства належать клірики трьох ступенів священства – диякони, пресвітери (священики) та єпископи.

Дяк – церковнослужитель, але світська особа, що за звичаєвим правом відповідав чину читців (псаломщиків); допомагав священику у відправі Богослужінь, супроводжував священика під час виконання душпастирських обов'язків, керував церковним хором, навчав грамоти дітей селян, користувався частиною церковної (ерекціональної) землі та прибутку; в окремих випадках дяка могли висвятити в диякони.

Експозитура (з лат.) – 1) в широкому значенні – заступництво якогось уряду, посади, філія організації; 2) одна з душпастирських посад в ГКЦ, частина парохії, душпастирська опіка якою надана самостійному від пароха священику – експонованому сотрудинові,

Ерекціональна земля – вид церковного землеволодіння, земельний наділ, закріплений за парафією і призначений для утримання пароха з сім'єю.

Єпархіальний синод (собор) – збори представників священнослужителів і монаших чинів єпархії, яке очолює єпископ (Кодекс канонів 1917 р., ккан.356-362); його основна функція – допомагати єпископові порадами щодо прийняття правових норм чи загальних рішень стосовно душпастирської діяльності у довірній йому єпархії; ці збори не були законодавчим органом, члени єпархіального синоду мали *votum consultivum* (дорадчий голос), який брав до уваги єпископ, будучи єдиним законодавцем і головою єпархії як партикулярної Церкви.

Єпархія (грец. *ἐπαρχία* – володарювання) – 1) основна адміністративно-територіальна одиниця (округ) у Церкві на чолі з єпископом, який визначає систему єпархіального управління; єпархія поділяється на менші округи – деканати (протопресвітерати); 2) у богословському та канонічно-правовому трактуванні – «частина Божого народу» або «партикулярна Церква».

Єпископ (грец. єпископос – наглядач, охоронець) – найвище ступінь священства в християнській Церкві. Єпископ висвячує в диякони, священники (самостійно) і єпископи (разом з іншими єпископами), призначає клір на посади, освячує храм, керує церквами свого округу (єпархії).

Єпископ-коадьютор (грец. єпископос – наглядач; лат. adjutor – помічник) – титулярний єпископ, призначений для допомоги єпископові-ординарію у здійсненні його архіпастирських обов'язків управління єпархією, з правом автоматичного наслідування єпископського престолу після виникнення вакансії (смерті ординарія); його права і обов'язки регламентуються грамотою про призначення та чинним канонічним правом.

Єпископ-ординарій (грец. єпископос – наглядач; лат. ordinarius – звичайний) – єпископ, який має «ординарну» духовну владу в єпархії; в східній Церкві йому відповідають «правлячий єпископ», «єпархіальний єпископ».

Єпископ-помічник – титулярний єпископ, призначений для допомоги єпископові-ординарію у здійсненні його архіпастирських обов'язків управління єпархією, виступає від імені ординарія та йому підпорядковується; обсяг його завдань може охоплювати всі або частину справ у єпархії, що, як правило, вказано в декреті про призначення.

Єрарх – представник вищого християнського духовенства (Папа, патріарх, митрополит, кардинал, архієпископ, єпископ).

Єрархія (грец. ἱερατεῖον – священний і αρχή – влада) – сукупність чинів духовенства в порядку субординації, прийнятої в тій чи іншій християнській церкві, форма організаційного церковного устрою.

Іменування єпископа – призначення на посаду шляхом вибору із числа поданих кандидатів; в Австрійській імперії право іменування єпископів ГКЦ мали імператори династії Габсбургів, наступним етапом було затвердження Папою кандидатури єпископа. Див. також – *Номінація єпископа*.

Інтронізація єпископа – урочиста церемонія введення на посаду єпископа, що супроводжується прийняттям єпископом від вищого ієрарха (митрополита, патріарха) символів єпископської влади (жезл) і введенням єпископа на престол дорученої йому єпархії.

Канонічна територія – територія, в межах якої діє християнська Церква або її частина (єпархія, архієпархія, митрополія, патріархат).

Канонічне право (грец. κανών – правило, норма) – релігійно-правова система, що регулює життєдіяльність Церкви, взаємовідносини Церкви і держави, а також Церкви та інших суспільних утворень; до джерел канонічного права належать Святе Письмо, твори Отців Церкви, рішення Вселенських та помісних соборів, папські декрети тощо.

Капелан (лат. capellanus – священник при домашній каплиці) – священник, який здійснює душпастирське служіння для окремої категорії населення: 1) військовий священник в армії; 2) священник у в'язниці; 3) священник у лікарні (шпиталі); 4) священник – помічник пароха для дочірньої церкви парафії.

Капітула (лат. capitulum – глава, розділ) – в Католицькій Церкві колегія духовенства з священників-каноніків при кафедральному храмі, дорадчий і допоміжний орган при єпископові; у випадку вакантного єпископського престолу (внаслідок смерті єпископа чи інших перешкод) капітула управляє єпархією через обраного нею генерального (капітульного) вікарія. В ГКЦ на основі поєднання історичної традиції існування крилосів у Київській Церкві та практики Римо-Католицької Церкви запровадили капітули з ініціативи ієрархів за згодою австрійського уряду, а згодом їх статuti затвердила Апостольська Столиця. Капітула в ГКЦ є дорадчим органом при єпископові, що складається з крилошан, котрі поділяються на прелатів, соборних і почесних. Львівська митрополічна капітула (утворена 1816 р.) мала 10 крилошан, Перемишльська єпископська (1816 р.) – 8, Станіславівська єпископська (1885 р.) – 6. Крім єпархіальних, існують чернечі капітули – генеральна і провінціальна, котрі є зборами уповноважених монашого чину для вирішення найважливіших справ. У Православних Церквах капітулу заступає єпископська консисторія; натомість в ГКЦ консисторія є окремим дорадчим і виконавчим органом при єпископові.

Катехизація (грецьк. – *κατηχησις* – оголошення, настанова) – процес виховання людей шляхом організації вивчення Закону Божого. Книга – катехизм – містить короткий популярний виклад основ християнської віри і моралі (у формі запитань і відповідей).

Катехит – вчитель релігії; в ГКЦ катехитами були, як правило, священники, в окремих випадках – світські особи, наділені єпископом правом викладання катехизму.

Кафедральний собор – головний храм міста, яке є центром єпархії.

Клір (грецьк. *kleros* – жереб) – у християнській церкві узагальнена назва священнослужителів.

Конгруя (лат.) – постійна плата греко-католицького священника відповідно до його душпастирські посади (парох, сотрудник, катехит), здійснювалася з бюджету Релігійного фонду.

Конкордат (лат. *concordatum* – угода) – угода між Папою Римським і урядом певної країни, яка визначає умови діяльності католицької церкви, її права і привілеї в цій країні. В угоді, зокрема, визначаються умови дипломатичних відносин останньої з Ватиканом, питання оподаткування, призначення єпископів, сімейно-шлюбних відносин та ін.

Конкордія – угода 1863 р. про міжобрядові відносини між латинським та грецьким обрядами Католицької Церкви. Укладена за посередництвом Апостольського Престолу з метою припинення переходів з юрисдикції ГКЦ до Римо-Католицької Церкви.

Консисторія (лат. *consistorium* – співприсутність) – адміністративно-виконавчий орган при єпископові; до його складу належать: радники та референти (дійсні, ординаріатські, почесні, в духовних справах), канцлер та його заступник, скарбник-архіваріус-нотар, що обираються, як правило, із членів капітули та інших єпархіальних священників; протоколіст-секретар і канцеляристи, що можуть бути світськими особами.

Коронний край – адміністративно-територіальна одиниця в Австрійській (з 1867 р. – Австро-Угорській) імперії; статус коронного краю («королівства») 1772 р. отримала Галичина, включена до складу імперії внаслідок першого поділу Речі Посполитої; коронний край Галичини і Володимирії в адміністративно-територіальному плані поділено спершу на 12 округів (дистриктів), до яких 1849 р. додано округ Буковина (з 1853 р. – коронний край); 1853 р. у коронному краї запроваджено двоступінчасту систему управління – 16 округів (циркулів) і 176 повітів; з 1867 р. коронний край реорганізовано у 74 повіти.

Конфесійна ідентичність – це співвіднесення з певною релігійною організацією (конфесією), яке ґрунтується на схожості світоглядних орієнтирів, спільністю віровчення, культової практики та організаційної структури.

Крилошани – члени єпископської капітули; крилошани поділялися на три групи – прелатів (архипресвітер, архидиякон і кустош), соборних та почесних.

Культурно-просвітницька діяльність – індивідуальна або колективна діяльність, спрямована на формування системи культурних цінностей у суспільстві; може здійснюватися за допомогою різних засобів (освіта, преса, популярна література), форм (популярні лекції, культурно-виховні та мистецькі акції) та інституцій (навчальні заклади, громадські товариства тощо). З метою проведення культурно-просвітницької діяльності в Східній Галичині в XIX – першій половині XX ст. діяли товариство «Просвіта» (з 1863 р.), товариство ім. М. Качковського (з 1872 р.), товариство «Рідна школа» (1868 р.).

Латинізація – процес запровадження елементів латинського обряду в обрядовій практиці УГКЦ, зокрема, за рішеннями Замойського синоду 1720 р.

Митрополит (грецьк.) – у східно-римській імперії єпископ головного міста провінції, що, крім, своєї єпархії, мав ще деяку владу над іншими єпископами цієї провінції. На Русі митрополити до введення патріархату (1589 р.) були главами руської православної церкви. Їх резиденцією був м. Київ (до XII ст.), потім – м. Володимир, а з XVI ст. – м. Москва.

Митрополія – адміністративно-територіальна одиниця (округ) у Церкві, що об'єднує декілька єпархій.

Монах – особа, яка прийняла обряд постригу в чернецтво і дала обітницю вести аскетичне життя в монастирі згідно з монастирським статутом. Вища церковна ієрархія – єпископи, архієпископи, митрополити, екзархи, кардинали, патріархи, як правило, вихідці з чернецтва.

Національно-визвольний рух – суспільно-політичний рух, учасникам якого є представники певної етнічної спільноти (тут – українці), що ставить за мету визволення своєї країни від чужоземного панування; може мати форми революції, визвольної війни, партизанської війни тощо.

Національна ідентичність – співвіднесення з певною національною спільнотою (народом), що ґрунтується на основі спільності історичної долі, етнічного походження, мови, території, психології та світогляду, культурних цінностей, економічного життя.

Національне відродження – це складний і суперечливий процес, комплекс подій і явищ, пов'язаних із формуванням і соціалізацією національної ідеї, поширенням національної свідомості в маси, пожвавленням розвитком усіх галузей національного життя народу.

Номінація єпископа (лат. *nominatio*) – див. *Іменування єпископа*.

Область – адміністративно-територіальна одиниця: 1) в Східній Галичині запроваджена в грудні 1939 р. (тут створено Львівську, Дрогобицьку, Станіславську і Тернопільську області) та відновлена в 1944 – 1945 рр.; 2) складова частина дистрикту Галичина, яка поділялася на округи та повіти; 3) основна адміністративно-територіальна одиниця в сучасній Україні.

Обряд (церковний) – 1) сукупність символічних індивідуальних або колективних дій віруючих, яка відображає їхні релігійні уявлення і спрямована на встановлення відносин між людиною і Богом; 2) у вузькому значенні позначали помісну Церкву, котра визнавала першість Папи Римського та перебувала в організаційній єдності з Римським Апостольським Престолом, наприклад, у Східній Галичині в 1772 – 1939 рр. розрізняли латинський, грецький і вірменський обряди Католицької Церкви (відповідно – Римо-Католицька, Греко-Католицька та Вірмено-Католицька Церкви). Див. також – *Греко-Католицька Церква, Римо-Католицька Церква*.

Обрядовий рух – діяльність частини греко-католицького духовенства на початку 1860-х рр. з метою протидії латинізації та очищення східного обряду Греко-Католицької Церкви від «латинізмів», «домішок католицизму»; одним з активістів руху був релігійний і культурно-просвітній діяч священик І. Наумович, який 1882 р. перейшов до Російської Православної Церкви.

Округ – адміністративно-територіальна одиниця: 1) в коронному краї Галичини в складі Австрійської імперії (до реформи 1863 р.); 2) в дистрикті Галичина в період німецької окупації (1941 – 1944 рр.).

Ординаріат єпископський – керівний орган в єпархії, до якого входять безпосередньо єпископ-ординарій, а також єпископ-помічник, генеральний вікарій і члени капітули. Єпископ-ординарій володіє законодавчою, судовою, пастирською і адміністративною владою у своїй єпархії. На період вакантного єпископського престолу з членів капітули обирається генеральний вікарій єпархії, який має обмежену владу.

Ординаріатський комісар у шкільних справах – священик, уповноважений єпископом для нагляду за викладанням релігії в школах певного округу (деканату чи повіту).

Ординаріатський комісар у сервітутових справах – священик, уповноважений єпископом для нагляду за сервітутами на території деканату; такі посади були у Львівській, Перемишльській і Станіславській єпархіях ГКЦ до 1939 р. Див. також – *Сервітут*.

Патріархат – помісна Церква, керована патріархом.

Патронат – правовий інститут, регламентований канонічним і державним правом; право патронату в ГКЦ полягало в обов'язку поміщика надавати матеріальну підтримку церкві (кошти на будівництво, ремонт, оздоблення храму, утримання парафіяльних будинків, забезпечення священика) в межах свого помістя та праві впливати на вибір священика для парохії (лист «презенти») серед кандидатів, запропонованих єпископським ординаріатом; право патронату передавалось у спадок та набувалося з придбанням помістя, позбавити цього права могли через невиконання обов'язків патроном.

Парафія (парохія, приход) – первинна адміністративно-територіальна одиниця Церкви з власною церквою та священником.

Парох – священник, якому єпископ передав самостійне право душпастирства; наставник парафії.

Повіт – найменша адміністративно-територіальна одиниця, яку очолював повітовий староста: 1) складова частина округу в Австро-Угорщині у 1853–1918 рр., запроваджена внаслідок адміністративної реформи (1853 р. в коронному краї Галичини і Володимирії створено 16 округів з поділом на 176 повітів; 1867 р. замість округів створено 74 повіти; у 1914 р. було 76 повітів); 2) складова частина воєводства у Польщі у 1920–1939 рр.; 3) складова частина округу в дистрикті Галичина у 1941–1944 рр.

Посол-віриліст – депутат Галицького сейму і державної ради, який входив до законодавчого органу не на підставі результатів виборів, а за своєю посадою (наприклад, єпископ, ректор університету і т. ін.).

Провінційний синод (собор) (грец. *Σύνοδος* – збори, зустріч, нарада) – колегіальна церковна установа з єпископів провінції під головуванням митрополита для вирішення питань віросповідання, богословської освіти, канонічної дисципліни, обрання кандидатів на єпископство тощо. Історики УГКЦ терміни «Синод» і «собор» часто використовують як синоніми (наприклад, Берестейський 1596 р., Замойський 1720 р., Львівський 1891 р.).

Провінція (церковна) – адміністративно-територіальна одиниця в Католицькій Церкві, об'єднання кількох сусідніх єпархій, яке очолює митрополит (наприклад, Галицька церковна провінція = митрополія). Див. також – *Митрополія*.

Район – адміністративно-територіальна одиниця, складова частина області; в Східній Галичині запроваджена в січні 1940 р. (рішенням Президії Верховної Ради СРСР повіти реорганізовано в райони).

Резиденція єпископа – офіційне місце перебування єпископа в єпархії.

Релігійний фонд – державна інституція, заснована імператором Йосифом II (1784 р.) на основі маєтків ліквідованих монастирів Римо-Католицької та Греко-Католицької Церков (1782 р.), з метою державного забезпечення духовенства (виплати т. зв. конгруї).

Римо-Католицька Церква – одна з традиційних християнських Церков, яку очолює Папа Римський.

Рукоположення – урочиста церемонія посвячення в духовний сан диякона та пресвітера (священника), яку проводить єпископ.

Священик – назва сану священнослужителя, поставленого єпископським рукоположенням для виконання священних таїнств, відправлення церковних Богослужінь та релігійного обслуговування вірних церкви.

Секуляризація – (лат. *saecularis* – світський) – процес звільнення від впливу Церкви в громадській та інтелектуальній діяльності; вилучення чогось із церковного відання і передання його громадському чи суспільному; перетворення церковної та монастирської власності на державну.

Семінарія духовна – богословський навчально-виховний заклад для підготовки священників.

Сервітут (лат. *servitus* – повинність, зобов'язання) – звичаєве або законом встановлене право користуватися частково або спільно чужою власністю; внаслідок реформи 1848 р. в Австрійській імперії питання власності на ліси і пасовища не були законодавчо врегульовані, тому виникали суперечки селян із поміщиками щодо користування ними на основі права сервітуту; патентом імператора від 5 липня 1853 р. запроваджено викуп та регулювання сервітутів, ліквідація яких тривала до 1890 р., в окремих випадках – до 1918 р.

Собор (Синод) – 1) зібрання єпископів для обговорення важливих питань церковного та релігійного життя; собори бувають Вселенські, помісні, провінційні, деканальні; 2) головний храм єпархії, де ієрарх здійснює Богослужіння.

Сотрудник – священник-помічник пароха.

Суспільне життя – реальний цілісний процес існування, розвитку і взаємодії соціальних суб'єктів (осіб, соціальних спільнот, суспільства), що відбувається в конкретно-історичних умовах і характеризується певною системою форм діяльності, відносин, спілкування й духовного освоєння та перетворення дійсності людиною.

Уніатська Церква – історична назва Греко-Католицької Церкви до 1772 р., що походить від Берестейської унії 1596 р. Київської Церкви з Апостольським Престолом у м. Римі.

Харитативна діяльність – безкорисна благодійницька допомога малозабезпеченим та незахищеним верствам населення, що ґрунтується на волонтерстві та місіонерстві; може бути як матеріальною (забезпечення їжею, одягом, предметами першої необхідності), так і духовною (моральна і психологічна підтримка).

Хіротонія (грец. χειροτονια – рукопокладання) – урочиста церемонія висвячення через покладання рук у святилищі під час Літургії: для дияконів – після освячення дарів, для священників – після великого входу, для єпископів – після читання Апостола.

Целібат (від. лат. caelebs – неодружений) – обов'язкова безшлюбність католицьких священників. Запроваджений в II ст. Папою Григорієм VII. Серед служителів католицького культу були в минулому і є тепер противники целібату. В 1967 р. Папа Павло VI енциклікою «Caelibatus Sacerdotalis» («Про целібат священників») підтвердив непорушність целібату.

Церква (грец. κυριακῆ – Божий дім) – 1) соціальний інститут, тип релігійної організації зі складною чітко централізованою та ієрархізованою системою стосунків між священнослужителями та віруючими; 2) в богословському й канонічно-правовому трактуванні – це «Божа установа», містичне «Тіло Христове», «частина Божого народу», «партикулярна Церква»; 3) у вузькому значенні – також християнська культова споруда з вівтарем і приміщенням для проведення богослужіння.

Церковний суд у шлюбних (супружих) та дисциплінарних справах – дорадчий орган при єпископі, завданням якого є розгляд та вирішення справ у сфері сімейно-шлюбних відносин та стосовно духовенства на основі канонічного права; до його складу належать: єпископ як голова, заступник голови, радники суду, оборонець шлюбу і нотар, що обираються, як правило, із членів капітули та інших єпархіальних священників.

Чернець або **монах** (від грецьк. monachos – самотній, відлюдний) – самотник, людина, яка посвятилася аскетичному життю, щоб досягнути вищу релігійну досконалість. На Україну чернецтво прийшло з Візантії (за Ярослава Мудрого).

Шематизм (грец. Σχῆμα – схема, фігура) – список осіб чи установ; статистичний збірник; розрізняють політико-адміністративні та церковні шематизми. У церковних шематизмах подано списки духовних осіб, з найважливішими даними, списки усіх парафій, кількість вірних та церковних товариств, стан церковного майна тощо. Церковні шематизми почали видавати в Австро-Угорській імперії: з 1814 р. – в Мукачівській єпархії, з 1828 р. – у Перемишльській єпархії, з 1832 р. – у Львівській архієпархії, з 1886 р. – у Станиславівській єпархії.

Додаток Б

Трансформація організаційної структури Греко-Католицької Церкви у 1772 – 1885 рр.

№ з/п	Назва єпархії	Зміни в державних кордонах	Зміни в організаційній структурі Церкви
1	Київська митрополича архієпархія	Річ Посполита (до 1793 р.); Російська імперія (з 1793 р.)	1795 р. – ліквідовано указом імператриці Катерини II
2	Полоцько-Вітебсько-Могилівська архієпархія	Річ Посполита (до 1772 р.); Російська імперія (з 1772 р.)	1795 р. – ліквідовано указом імператриці Катерини II; 1806 р. – засновано митрополію «Уніатської Церкви в Росії» указом імператора Олександра I; 1809 р. – створено Віленську та Полоцьку єпархії указом імператора Олександра I; 1828 р. – реорганізовано у Білоруську єпархію (центр у Полоцьку) та Литовську (центр у м. Жировицях) указом імператора Миколи I; 1839 р. – ліквідовано «актом возз'єднання» з РПЦ на «соборі» в м. Полоцьку
3	Пінсько-Турівська єпархія	Річ Посполита (до 1793 р.); Російська імперія (з 1793 р.)	1795 р. – ліквідовано указом імператриці Катерини II
4	Володимирсько-Берестейська єпархія	Річ Посполита (до 1793 р.); Російська імперія (з 1793 р.)	1795 р. – ліквідовано указом імператриці Катерини II; 1798 р. – відновлено указом імператора Павла I; 1809 р. – створено Берестейську єпархію указом імператора Олександра I; 1828 р. – включено до реорганізованої (на основі Полоцької) Білоруської єпархії указом імператора Миколи I
5	Луцько-Острозька єпархія	Річ Посполита (до 1793 р.); Австрійська імперія (з 1772 р.) – південно-західна частина єпархії Російська імперія (з 1793 р.) – північно-східна частина єпархії	1782 р. – південно-західна частина єпархії включена до складу Львівської єпархії; 1795 р. – ліквідовано указом імператриці Катерини II; 1798 р. – відновлено указом імператора Павла I; 1809 р. – створено Луцьку єпархію указом імператора Олександра I; 1828 р. – включено до реорганізованої (на основі Полоцької) Білоруської єпархії указом імператора Миколи I
6	Холмсько-Белзька єпархія	Річ Посполита (до 1793 р.); Австрійська імперія (з 1772 р.) – південна частина єпархії Російська імперія (з 1793 р.) – північно-східна частина єпархії; Варшавське князівство (1809 – 1815 рр.); Російська імперія (1815 – 1863 рр.)	1782 р. – південна частина єпархії включена до складу Львівської та Перемишльської єпархій; 1807 р. – включена до складу Галицької митрополії як єпархія на основі папської булли; 1830 р. – вилучено з-під юрисдикції Галицького митрополита, реорганізовано в Апостольську адміністратору під безпосередньою юрисдикцією Апостольської Столиці; 1875 р. – ліквідовано «актом возз'єднання» з РПЦ на «соборі» в м. Холмі

7	Львівсько-Галицько-Кам'янецька єпархія	Річ Посполита (до 1772 р.); Російська імперія (1810–1815 рр.) – округи Тернопіль і Чортків; Австрійська імперія (з 1772 р.)	1773 р. – єпископ Л. Шептицький реорганізував єпархію на три намісництва – Львівське, Галицьке та Кам'янець-Подільське, які об'єднали 42 деканати; 1782 р. – включено до складу Львівської єпархії південну частину Холмсько-Белзької та північно-східну частину Луцько-Острозької єпархій; 1786 р. – єпископ П. Білянський реорганізував єпархію через обмін частини парафій з Перемишльською єпархією; 1793 р. – єпископ П. Білянський реорганізував єпархію на 45 деканатів; 1807 р. – включена до складу Галицької митрополії як архієпархія на основі папської булли; 1807 р. – митрополит А. Ангелович реорганізував архієпархія на 73 деканати; 1810 – 1815 рр. – митрополит А. Ангелович призначив консисторію в м. Тернополі для 17 деканатів у межах округів Тернопіль і Чортків; 1842 р. – митрополит М. Левицький реорганізував архієпархія на 48 деканатів; 1885 р. – Папа Лев XIII проголосив утворення Станіславівської єпархії, яка викреслена з частини Львівської архієпархії.
8	Перемишльсько-Самбірсько-Сяніцька єпархія	Річ Посполита (до 1772 р.); Австрійська імперія (з 1772 р.)	1782 р. – включено до складу Перемишльської єпархії південну частину Холмсько-Белзької єпархії; 1786 р. – єпископ М. Рилло реорганізував єпархію через обмін частини парафій з Львівською єпархією; 1807 р. – включена до складу Галицької митрополії як єпархія на основі папської булли

Джерела: [448, s. 38; 550, s. 21-26; 718, мапа 4; 846, с. 767-776].

Проекти заснування третьої єпархії в Галицькій митрополії

**Фрагмент із рукопису «Історичний нарис про місто Станиславів» польського історика
Веранєвича про проект митрополита Антіна Ангеловича 1806 р. та заснування
Станиславівської єпархії 1885 р.**

[...] Уже Митрополит Ангелович видів потребу розділення Архидієцезії Львівської і в своїм поданню до цісарського двору з дня 24 грудня 1806 р. висказався, що було би пожелательним з виглядом на Буковину в місті недалеко від границь їх будь в Городенці, будь в Снятині утворити Єпископський престол.

Станиславівська Єпископська Дієцезія основана і активована силою Булли Папи Льва XIII «De universe Dominico grege» з дня 26 марта 1885 і Найвисшого Постановлення Єго ц.к. Апостольського Величества Франца Йосифа I від дня 29 січня 1884 і 26 студня 1885 получила свою назву від міста Станиславова, котре лежить на покутській руській землі Галичини в клині межі двома зливаючимися в одно русло карпатськими ріками: Бистриця Надвірнянська і Бистриця Солотвинська і де тепер єсть резиденція кождочасного Єпископа Станиславівського [...].

Примітка: переклад з оригіналу зробив о. В. Фацієвич.

Джерело: ВР ЛННБ. – Ф. 191, Спр.4 / п.1. Фацієвич В.І. Веранєвич. Історичний нарис про м. Станіслав, 1889 р., Станіслав, 29 арк. – арк. 10.

Звернення послів Галицького сейму до урядового комісара від 15 листопада 1872 р.

**та його відповідь у справі заснування Станиславівської єпархії
Документ № 1: «Інтерпеляція до Високблагородного Господина
правительственного комісара.**

Митрополитальна Архидієцезія Гаицько-Львовска гр.-кат. обряда розпростирається подля шематизми з року 1872 на 8 давнійшої циркули восточної Галичини, т.є. Львівський, Золочівський, Бережанський, Стрийський, Станиславівський, Тарнопольський, Чортківський і Коломийський, дальше на ціле княжество Буковини, отже на 808 квадратних миль, и належить до той Архидієцезії єще также гр.-кат. парохія Св. Варвари в Відни. Числить же тая Архидієцезія в 49 деканатах 1.515.688 душ вірних, 1944 церквей, 1343 священників мирских, а 31 монашествующих.

Давно уже пересвідено ся, що Дієцезією в таким пространтсві і об'ємі один Єпископ, ані одна Консисторія належито управляти не в состоянні, – про то послідувало під днем 8 мая 1850 Всесвітлійше Цісарское рішення, щоби тую Дієцезію поділити на дві Дієцезії, т.є. Львівську і Станиславівську. З позіставленням при першой 29 деканатів, а приділяюи до другой 20 деканатів, і той розділ в Шематизмах від тогди, т.є. на папери єсть, но в істині єго доси нема.

Подля § 3 Кравого Статута прислужає Станиславівському Єпископови, а взглядно аж до його інсталяції гр.-кат. Львівському Суфраганови голос вірильний в нашім Краєвім Сеймі, но того голоса від року 1864, т.є. від заіменовання посліного такого Суфрагана, б.п. Спиридона Литвиновича Митрополитом в нашім Семей нет.

Зваживши, що многі парохії в гр.-кат. Архидієцезії Львівській канонического посіщення не запам'ятали,

зваживши, що одному Митрополитови єслиби і найдальше в здоровлю проживал, не єсть возможно всі підчинені єго духовному відомству приходи посітити,

зваживши, що долшоє відсутствованіє Митрополити від резидценції своєї не сть в інтересі ні Церкви, ні вірних,

зваживши, що подальшим вірним, належачим до так пространной Архієєцезіи дуже тяготно приходит в справах духовних сообщатися с своим Архієреєм,

зваживши, що так церковная адміністрація як і церковная дисципліна ввіреним толико священників одному Архієрею не могут с пожаданною скоростію удерживати ся в желаемом порядку, зваживши наконец, же нікому не может бити обоятним чи красава репрезентація в нашім Соймі находится в полном числі – почитуєм собі в долг за інтерпелювати до Високблагородного Господина правительственного Комісара нам пояснити:

1) якіи причини суть, що Севисочайшоє ц.к. рішення з дня 8 мая 1850 взглядом поділення гр.-кат. Архієєцезіи Львівскої на дві епархії, т.е. Львівскую і Станиславівскую доси непереведено в дійствіє, а если важни причини заходят;

2) яких мір гадає Високоє ц.к. Правительство упортебити, щоби всеконечной потреби реченого поділа чим скорше учинити задосить;

3) наконец яким способом думает Високоє ц.к. Правительство дати один вірільний голос для полной репрезентації Краевой в Галицкім Соймі чи ж скорше дотягнути.

Львів, дня 15 листопада 1872».

Звернення (інтерпеляцію) підписали 24 послы сейму, зокрема, д-р Амброзій, Гановський, Камінський, Іван Качала, Іван Боднарчук, Степан Коциловський, Іван Федак, Антін Петрушевич, Олексій Заклинський, Іван Озаркевич, Теодор Павликів та ін. \

Примітка: дотримано стилістику документа.

Документ № 2: «В справі заснування греко-католицького єпископства у Станиславові акти показують наступний стан речей:

На прохання українського населення в Галичині Його ц.к. Апостольська Величність найвищою постановою з дня 8 травня 1850 р. найласкавіше зізволив заснувати греко-католицьке єпископство в Станиславові, котрого територія мала розтягуватися на округи Станиславів, Коломия і Чортків, а також на цілу територію Буковини, додавши дозвіл Апостольської Столиці; з огляду на видання того дозволу, розпочати відповідний поділ (акт № 5860/850). Цей дозвіл видала Апостольська Столиця, а з метою виконання найвищої постанови зажадав міністр віросповідань і освіти від Президії Намісництва найближчим часом до практичного заснування нового єпископства провести топографічне окреслення дієєцезії, розподілу духовенства, навчальних закладів для кандидатів духовного стану, утримання будинків для священників, визначення розміру необхідних коштів (акт № 12609/850). Цей документ Президія Намісництва запропонувала Міністрові віросповідань і освіти дня 2 лютого 1851 р.

Після повернення з Апостольської Столиці, котра лише у 1858 р. надала відповідь на вказаний документ, Міністерство віросповідань і освіти рескриптом з дня 29 жовтня 1858 р. ч.276 для узгодження і найближчого в'яснення особливостей і умов пошуку потрібної місцевості для єпископа, капітули і семінарії. [...]

Згодом з бажаним поясненням Президія Намісництва запропонувала реляцію 28 лютого 1861 р. ч.7332 до Міністерства; там досі лежить та справа, а на реляцію не надійшла жодна відповідь [...]

Примітка: власний переклад з оригіналу польською мовою.

Джерело: ЦДІАЛ України. – Ф. 146, оп. 7, спр. 3983, арк. 114-119.

**Булла папи Лева XIII «В цілому Господньому стаді» («De universo Dominico grege»)
1885 р. про заснування Станіславівської єпархії**

Leo, Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam

De universo Dominico grege quem supremus Divinus Pastor infirmitati Nostrae tradidit gubernandum, pro demandati muneris officio sedulo solliciti, ea cuncta Nos decet procurare, quae ejusdem gregis maiori foecunditati novimus esse profutura. Hinc si aliquando ob multiplicem ovium numerum in diversis ac dissitis partibus dispersum unus tantum pastor, qui eis invigilet haud satis esse dignoscatur, gregem ipsum dividendo nova ovilia novosque pastores constituimus, ut suam quisque pastor de suis ovibus numero minoribus gerens, curam eas exactius dirigere ac salubrius pascere queat. Ad hoc autem eo validius impellimur, quo major est populorum id requirentium religio, et cum praesertim ex parte saecularium Principum, quorum pietas Nobis est explorata, id etiam fuerit postulatum. Sane a Leopolitano Populo Graeco Rutheni Ritus supplicationes Nobis fuerunt oblatae, quibus catholicae illae gentes quarum religio studiumque erga Petri cathedram nova in dies incrementa suscipiunt, ab Apostolica hac Sede flagitabant, ut illarum animarum curae aptius ac cominodius prospiceretur. Leopoliensis enim Graeco-Ruthenae Dioecesis limites per loca longe disjuncta protenduntur, iique Stanislaopolitanum praesertim attingunt circulum, ubi Dioecesis ipsa Carpatiis intersecatur montibus, qui maxime per hyemem ibi diuturnum et asperrimum, vel intercipiunt, vel difficillima faciunt commercia inter dissitas oves et Pastorem, ac raro sinunt ipsum ad eas invisendas accedere, quod plane non leve eis affert incommodum, et spirituali illarum animarum bono gravis est detrimenti. Dum igitur huiusmodi exigentiis et necessitatibus occurrendi, ac piissimus dilecti illius populi supplicationibus satisfaciendi modum exquirebamus, favente Deo, Carrissimus in Christo filius noster Franciscus Josephus hoc nomine Primus Austriae Imperator ac Bohemiae et Hungariae Rex Apostolicus, qui summam gerit sollicitudinem, ut populi in temporalis Suae ditione existens, optime a suis pastoribus dirigantur, par Nobis desiderium aperuit petens, ut a memorata Leopoliensi Dioecesi viginti Decanatibus infra designandis avulsis et disgregatis, nova ex eis erigeretur Dioecesis, cujus Cathedra Stanislaopolitana in Urbe constitueretur; quibus quidem Pietissimi Principis votis libenter obsecundare non dubitavimus Cunctis igitur, quae hisce in negotiis animadvertenda sunt, mature propensis, ac omnium et singulorum quorumcumque hac in re interesse habentium seu quomodolibet habere praesumentium consensui Apostolicae Auctoritatis plenitudine praesentium tenore supplentes, nec non omnes et singulos, quibus praesentes litterae favent, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti allisque ecclesiasticis sententiis censuris et poenis, si quibus quomodolibet inotati existunt, hujus tantum rei gratia absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio et ex certa sciencia, deque ejusdem Apostolicae Nostrae potentatis plenitudine, ad Omnipotentis Dei ac Deiparae sine labe conceptae honorem et gloriam: unum Bohorodczanensem, ac alterum Bukovinaensem, ac alterum Buczacensem, ac alterum Czertkoviensem, ac alterum Haliciensem, ac alterum Horodencensem, ac alterum Husiatynensem, ac alterum Kolomyjensem, ac alterum Kossoviensem, ac alterum Kudryncensem, ac alterum Nadwornaensem, ac alterum Pistynensem, ac alterum Skalensem, ac alterum Sniatynensem, ac alterum Stanislaopoliensem, ac alterum Tlumaczensem, ac alterum Tysmienicensem, ac alterum Usciensem, ac alterum Zaleszczycensem, ac reliquum Zukoviensem, decanatus respective nuncupatos ritus Graeco Rutheni sub civili Austro-Hungarici Imperii ditione constitutos, nec non omnia, quae in illorum territorio respective exstant civitates, oppida, paroecias, sacella ecclesiastica, quaevis beneficia, pia instituta, aliaque id generis, omnes item et singulos utriusque sexus incolas cujusvis ordinis, gradus et conditionis a praefata Leopoliensi Dioecesi Apostolica auctoritate perpetuo dismembramus, sejungimus et separamus, et a quavis ordinaria jurisdictione, superioritate, subjectione ac jure pro tempore existentis Archiepiscopi Leopoliensis omnino eximimus, solvimus et liberamus, atque ex bis Decanatibus civitatibus, opidis, allisque ut praefertur dismembratis, sejunctis et separatis novam pro Episcopatu mox erigendo Apostolica Auctoritate praefata efformamus et constituimus Dioecsim, quae iisdem ac in civili ditione limitibus sit circumscripta. Et quoniam inter praedicta loca Stanislaopoliensis civitas, utpote potioribus praerogativis et qualitatibus ad opus sufficienter instructa coeteris praestare perhibetur, eam ideo ad Episcopalis civitatis honorem et statum eadem Apostolica Auctoritate perpetuo pariter evehimus, ita ut ipsa ex nunc deinceps omnibus et singulis honoribus praerogativis, juribus, privilegiis, gratiis, indultis et coeteris, quibus aliae in Imperiali et Regia Austro-Hungarica ditione Civitates Episcopales Graeco-Rutheni ritus de jure communi utuntur et gaudent, iisdem uti et gaudere possit et valeat. Ecclesiam insuper Parochialem a Resurrectione Domini Nostri Jesu Christi nuncupatam, in dicta Stanislaopoliensi urbe exstantem, Gubernii impensis novis operibus instaurandam ad Episcopalia munia rite exercenda, simili Apostolica Auctoritate ad Cathedralis Ecclesiae honorem et dignitatem perpetuo item erigimus atque attollimus. Illic igitur constituimus et perpetuo fundamus Sedem et Cathedram pro uno Episcopo Stanislaopoliensi nuncupando, qui ex ea eandem Ecclesiam Stanislaopoliensem, civitates, clerum et populum totamque Dioecsim, coeterosque utriusque sexus incolas (iis tantum exceptis, qui singulari gaudent exempione) episcopali cum jurisdictione queat gubernare, quique vicarios, consiliarios et adjuutores administrationis Suae ecclesiasticos constituere, quoscumque ad sacra ministeria idoneos censuerit ad statum clericalem assumere et ad sacros ordines secundum canones promovere, quos necessarios aut utiles Dioecesi suae judicaverit, et e contrario, quos indignos putaverit, a susceptione ordinum arcere, beneficia minora erigere, atque collatis cum Caesarea Majestate consiliis, praesertim pro convenienti reddituum assignatione, Parochias instituere, dividere et unire, publicas praescribere preces, aliaque pia opera, cum id Ecclesiae aut Status Populive bonum postulet, sacras pariter supplicationes et peregrinationes indicere, funera aliasque sacras

functiones, servatis quoad omnia canonicis praescriptionibus moderari, Dioecesanam Synodum ad Sacrorum canonum normam convocare et celebrare ejusque acta vulgare, omnia demum te singula munia et officia tum ordinis jurisdictionis libere omnino et absque ullo prosus impedimento obire possit et valeat. In memorata insuper Ecclesia Stanislaopoliensem Episcopum suum habere volumus Capitulum (uti inferius constituendum) cum suis mensa et arca, sigillo nec non caeteris cathedralibus et pontificalibus insigniis, praerogativis, honoribus, praeeminentius, gratiis, favoribus et indultiis, itemque cum juribus realibus, personalibus et mixtis, coeterisque consuetis, quibus alii Cathedralium Ecclesiarum Graeco-Rutheni ritus Episcopi in Austro-Hungarica ditone potiuntur atque gaudent. Hanc autem Stanislaopoliensem Ecclesiam sic erectam et institutam Metropolitanae Ecclesiae Leopoliensi pariter Graeco-Rutheni ritus in suffraganeam subjicimus et assignamus. Pro dotatione vero Episcopalis mensae Stanislaopoliensis, et ut novus ille Episcopus eo quo par est decore suam tueri valeat dignitatem septem millia florenorum monetae illarum partium ab Imperiali et Regio gubernio juxta habitam conventionem solvenda interea constituentur, pro Episcopali decore deinde augenda. Memorati insuper Gubernii esse volumus, quod citius fieri poterit, aedes satis amplas et ideneas decentique suppellectili instructas pro Stanislaopoliensis Episcopi pro tempore existentis ejusque Curiae et Cancellariae sede liberae ipsius proprietati adjudicandas comparare; quo si hujusmodi aedes in praefati Episcopi dominium stransferendae nondum paratae sint, vel reformatione aut restauratione indigeant, et oporteat idcirco Episcopum ejusque Curiam aliquamdiu in alia conducta domo commorari locationis praetium (integra manente Episcopali mensa) a supradicto Gubernio erit solvendum. Jamvero, ut in praedicta Ecclesia per Nos in Cathedrali erecta nihil decori desit, et divini cultus exercitio eo quod par est splendore consulatur, Capitulum in ea erigi mandamus, quod, juxta habitas pariter conventiones, sex Canonicis constabit; ex his vero tres Dignitarios, Praepositum videlicet post Pontificalem majorem, Decanum, et dictae Cathedralis Ecclesiae Custodem secundam et tertiam respective dignitates esse statuimus, qui tamen aequali prorsus voce et suffragio in Capitularibus comitiis et deliberationibus uti debeant. Primae porro dignitatis hujusmodi, videlicet Praepositurae, collationem in quovis vacationis casu, juxta generalem normam, Sedi Apostolicae volumus esse reservatam. Novi autem Stanislaopoliensis Episcopi cura erit et officium, juxta Tridentinae Synodi sanctiones et pontificia respective decreta, ne Theologi ac Poenitentarii munera in praedicto Capitulo desint. Memorato vero Canonicorum Collegio, postquam fuerit constitutum, ut ipsi in divinis officiis persolvendis sigulisque priorum ecclesiasticorum munerum partibus obendis, omnibus et singulis honoribus, gratiis indultis, favoribus et privilegiis, quibus alia in supradicta ditone Cathedralia Capitula Graeco-Rutheni ritus fruuntur et gaudent, pariformiter frui et gaudere, nec non iis in ecclesiasticis et capitularibus functionibus indumentis et insigniis, quibus utuntur Premisliensis Ecclesiae Canonici; partier uti, eaque in sacris etiam in aliis Stanislaopoliensis Dioecesis templis adhibere libere et licite valeant eadem Apostolica auctoritate concedimus et indulgemus. Et quoniam unumquodque Capitulum proprias habere solet constitutiones pro certo illius regimine suorumque munerum norma et observantia, ipsi pariter vix fuerit constitutum. ut capitularia statuta, ordinationes et decreta sibi conficere queat (servata tamen norma Apostolicarum constitutionum Concilii Tridentini et conventionum cum supradicto Imperiali ac Regio Gubernio initarum) facultatem et potestatem facimus atque impertimur. Ea tamen Episcopi judicio erunt subjicienda, neque legis vim et sanctionis robur possint habere, nisi prius ab eodem Episcopo approbata fuerint atque sancita. Donec vero Capitularis mensa per bona stabilia solida constituta non fuerit eidemque Capitulo cum pleno dominio addicta, praedicti erit Gubernii ad convenientem illorum victum et cultum annum constituere et assignare redditum, quem sic volumus dividendum. Praeposito scilicet: Mille biscentum sexaginta. Decano mille centum quinquaginta, sacrae aedis Cathedralis Custodi mille et quinquaginta, unicuique tandem e coeteris tribus Canonicis: octingenti et quadraginta floreni dictae monetae solvantur. Praeter in insuper singulis congruam et honestam habitationem dictum Gubernium parare teneatur. Ut autem divina officia caeteraque omnia ecclesiastica et capitularia munia accurate frequententur, ex tertia istarum dotationum seu pensionum parte massam quotidianarum distributionum in singulos dies et horas per solos Canonicos choro praesentes servata praesentiae proportione, lucrandarum juxta sacrorum canonum praescriptum et normam confici jubemus. Recensiti praeterea Guberni sumptibus (juxta habitas pariter sponiones penes Cathedrale Capitulum tres constitui volumus Vicarios, quorum primus secundi Concionatoris partes obibat et annuos quadringentos florenos similes percipiet reliqui trecentos quindecim singuli. Suis etiam sumptibus idem Gubernium constituet Episcopalem Curiam seu Cancellariam. Ad augendum vero sacrarum coereemoniarum decorum sex supradictis Canonicis titularibus, alios ornamentarios vel illico vel sensim addendi facimus facultatem, qui tamen numerum octo non excedant. Jamvero ne pro vinea Domini latius et uberius excolenda sacerdotes desint, Seminarium conciliare erigi mandamus, in quo adolescentes in sortem Domini vocati in spem Stanislaopoliensis Ecclesiae instituantur, pro quo quidem constituendo supradicti erit Gubernii omnia quaecumque necessaria suppeditare. Nullum porro obstaculum objici nullamque quovis titulo ingeri volumus difficultatem copiosiori adolescentium affluentiae ad Seminarium; huic imo eo studiosius favori commendamus, quo major ea in Dioecesi sacerdotum inopia uberius in tutelam et incrementum religionis populi que spirituale utilitatem postulat novorum levitarum subsidium, quod certe et largum et efficax haberi confidimus, si alumnorum institutio et regimen ad Tridentini Concilii normam, uti par est, exigantur, disciplinaeque philosophicae ac Sacrae (quod Nobis acceptissimum foret) juxta Angelici Doctoris mentem et praescriptiones tradantur. Alumnos vero theologicis disciplinis imbuendos in Archiepiscopali Seminario Leopoliensis per triennium, per quartum vero insequentem annum in Seminario Stanislaopoliensi iisdem operam navare debere statuimus. In utroque idcirco Seminario gratuita mansiones adolescentium excipiendorum numero congruentes a supradicto gubernio apte constituentur. Perpetuo autem sartum tectumque

esse volumus jus tum favore Episcopalis mensae, tum Cathedralis Ecclesiae Stanislaoepoliensis illiusque Capituli, Curiae, Seminarii aliarumque quarumlibet dictae Dioecesis ecclesiasticarum et religiosarum corporationum, institutionum, nec non piarum Sodalitatum ibi existentium aut exiturarum retinendi ac absoluto cum dominio noviter acquirendi, fruendi, et administrandi quaecumque legitimi juris bona, res, proprietates, dotationes et redditus ecclesiasticos caeterum quoad antiquas novasque ecclesiasticas institutiones nullam fieri posse decernimus suppressionem aut unionem absque Apostolicae Sedis Auctoritatis interventu, salvo facultatibus a Tridentino Concilio Episcopis tributis. Jamvero, quoniam ex parte laudati Francisco Joséphi Imperatoris et Regis ejusque gubernii fides data est satisfaciendi usque ad necessitatem omnibus et singulis, quae ad hoc tantum opus requiruntur, juxta ea etiam quae consulto et provide conventa utrinque sunt et sancita, eidem Francisco Josepho Imperatori et Regi ejusque legitimis successoribus, ut tam pro hac prima vice, quam in posterioribus sic erectae novae Sedis Stanislaoepoliensis ritus Graeco-Rutheni vacationibus, infra tempus a sacris canonibus praefinitum, idoneam, dignamque personam Ecclesiae Stanislaoepoliensi per Romanum Pontificem in Episcopum praeficiendam apud Apostolicam hanc Sedem nominare et praesentare valeant, eadem Apostolica auctoritate concedimus et indulgemus, servatis ceteroquin de canonico jure deque more servandis, exceptisque casibus vacationum Apostolicae Sedi speciatim ab ipso jure reservatis. Postquam vero eadem praesentes executioni fuerint demandatae, singula documenta, processus causarum piarum foundationum et legatorum instrumenta, positiones, scripta, demum omnia respicientia res, jura et personas Decanatum, ut praefertur, dismembratorum et Parochiarum ipsis addictarum a Cancellaria Leopoliensi extrahi, et ad Stanislaoepoliensem transferi praecipimus, ut ea ibi accurate custodiantur et consuli valeant, quoties id necessitas poposcerit aut opportunitas. Quod si in documentis hujusmodi vel in ipsa sic erectae novae Dioecesis administratione ignota quaevis vel inopinata difficultas exurgat quoad res, iura et personas ecclesiasticas, de qua nihil fuerit constitutum sive in conventionibus praeteritis, sive etiam in hac postrema, id juxta canonicam praxim ad Sedem Apostolicam deferri mandamus cujus erit rem declarare, aut emendare, vel cum civili auctoritate componere. Canonicam autem taxam in singulis litterarum Apostolicarum expeditionibus, quoties dictae Stanislaoepoliensi Ecclesiae novus Episcopus erit praeficiendus, in aureis Biscentum quinquaginta florenis de Camera statuimus, sicque in libris Camerae Apostolicae Sacrique Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium Collegii ad opportuam perpetuamque normam inscribi et observari jubemus. Tandem Nobis et sanctae huic Apostolicae Sedi reservamus facultatem novam dictae Stanislaoepoliensis Dioecesis circumscriptionem ineundi (nulla adjecta territoriali compensatione) quoties ipsius Dioecesis bonum aut publica utilitas id postulaverit, collatis tamen prius cem recensito Imperiali ac Regio Gubernio consiliis. Praesentes autem litteras et in eis contenta quaecumque ullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis, aliove quovis, vitio, seu intentionis Nostrae aut quocumque alio defectu quantumvis juridico et substantiali, etiam ex eo quod quicumque in praemissis omnibus et singulis interesse habentes vel habere putantes aut praetendentes cujuscumque qualitatis, status, gradus aut conditionis et dignitatis existant, ad id vocati, citati et auditi non fuerint, ac eisdem praesentibus non consenserint, ac causae propter quas praemissa omnia emanarunt minime vel minus sufficienter examinatae fuerint, et ex quacumque alia causa quantumvis legitima, pia privilegiata ac speciali nota digna impugnari, invalidari, infringi aut irritari, ad viam et terminos juris reduci seu adversus illas quodcumque juris vel facti remedium etiam ex capite cujuscumque praedicti imperari, ac etiam motu et potestatis plenitudine paribus, per quoscumque Romanos Pontifices Successores Nostros quomodolibet contra praemissa concessum acceptari, ac in iudicio et extra illud allegari, aut alias illo quomodolibet uti non posse, quin imo omnia et singula praemissa semper et perpetuo valida, firma et efficacia existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, illaque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus etiam consistorialibus minime comprehendi nec comprehensa ullo modo censi sed semper ab illis excipi, et, quoties ille emanabunt toties in pristinum et validissimum statum reposita, restituta et plenarie reintegrata, ab de novo etiam sub quacumque posteriore data quodcumque eligenda concessa esse et fore, sicque et non alius per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales etiam de latere Legatos, Vice-Legatos et Apostolicae Sedis Nuncios aut alios quoscumque quavis potestate prerogativa, privilegio, honore et praesentia fulgentes, sublata eis cuilibet eorum quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et potestate, ubique iudicari et definiti debere, et quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decernimus. Quocirca Venerabili Fratri Nostro Silvestro Sembratowicz futuro Leopoliensi. Graeco-rutheni ritus Antistiti ac in praesens ejusdem Metropolitanae Ecclesiae Leopoliensi. Apostolico administratori per eandem praesente committimus et mandamus, quatenus ipse ad praemissorum omnium et singulorum executionem procedat, cunctas necessarias et, opportunas ei impertiendo facultates, quibus is ad hoc explendum opus aliam idoneam probamque personam in ecclesiastica tamen dignitate constitutum subdeligere valeat, ita ut ipse Silvester Antistes, per se vel aliam subdelegandam personam possit ea cuncta ordinare, statuere, declarare, ac etiam definitive, omni appellatione remota, decernere, quae ad hujusmodi undecumque negotium probe feliciterque perticiendum magis in Domino visa fuerint opportuna. Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula: „De non tollende jus quaesitum” ac Lateranensis Concilii novissime celebrati dismembrationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, aliisque etiam in Synodalibus, provincialibus, generalibus universalibusque Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, nec non dictae Metropolitanae Ecclesiae Leopoliensi, etiam juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate a roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis et Litteris Apostolicis quibusvis superioribus et personis in genere vel in specie aut etiam sub quibusvis tenoribus et formis ac

cum quibusvis clausulis et decretis etiam, motu scientia et potestatis plenitudine paribus etiam consistorialiter, seu alias in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, approbatis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales, idem importantes mentio aut quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda forent (tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nil penitus omisso et forma in illis tradita observata inserti forent, eisdem praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris) latissime et plenissime ac specialiter et expresse ad effectum praesentium et validitatis omnium et singulorum praemissorum, hac vice dumtaxat, motu, scientia et potestatis plenitudine paribus harum quoque serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem quod dictus Silvester Antistes ejusve subdelegatus in exequutionali decreto ecclesiastico novae Stsnislaopoliensis erectae Dioecesis fines describere, ac respective sive Civitatum, sive oppidorum, sive parochiarum singularum nomina et habitantium numerum perhibere, itemque quod intra sex mensium spatium ab expleta praesentium litterarum Apostolicarum exequutione exemplar quorumvis decretorum, quae hac super re lata fuerint, ad Congregationem ejusdem Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium rebus Consistorialibus praepositam transmittere teneatur, ut ea in tabulario ejusdem Congregationis ad perpetuam rei memoriam et normam custodiantur. Volumnus etiam quod earundem praesentium litterarum transumptis etiam impressis, manu tamen alicujus Notarii publici subscriptis et Sigillo alicujus personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae absolutionis, dismembrationis, sejunctionis, separationis, exemptionis, solutionis, liberationis, efformationis constitutionis, elationis, erectionis, evectionis, constitutionis, foundationis, subjectionis, assignationis, concessionis: Indulti, facultatis, impertionis, jussi, praecepti, decreti, reservationis, statuti, mandati, voluntatis et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum Ejus se noverit incursum.

Datum Romae aequo Sanctum Petram anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo octogesimo quinto. Septimo Kalendas Aprilis Pontificatus Nostri, anno Octavo.

Loco Plumbi, C. Card. Sacconi Pro. Dat. m, p. Petrus Sassi Eques Torquatus, ac Litterarum Aplicarum Expeditor

Джерело: Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславѳвской на рѳк Божій 1887. Рѳчникъ II. – Въ Станиславѳвъ: зъ печатни І. Данкевича, Накладом Кліра Епархіального, 1887. – XXIX+285 с. – С. XI-XIX.

Додаток Д

Розвиток організаційної структури Станиславівської єпархії (1885 – 1946 рр.)

Додаток Д.1

**Географічні межі канонічної території Станиславівської єпархії Греко-Католицької Церкви:
відповідність церковного та політичного адміністративно-територіального поділів (1885 – 1946 рр.)**

№ п/п	Станиславівська єпархія: деканати (кількість парафій)	Австро-Угорська імперія: коронний край Галичина – повіти (станом на 1906 р.)	Польська держава: Станиславівське та Тернопільське воєводства – повіти (станом на 1938 р.)	Українська РСР: Станіславська та Тернопільська області – райони (станом на 1940 р.)	Україна: сучасний адміністративно- територіальний поділ (станом на 1991 р.)
1.	Богородчанський (21)*	Богородчани ⁵ (21)*	Надвірна (13), Станиславів (8)	Богородчанський, Солотвинський	Богородчанський
2.	Бучацький (23)	Бучач (22), Підгайці (1)	Бучач (22), Підгайці (1)	Бучацький, Золото-Потоцький, Монастирський, Підгаєцький	Бучацький, Монастирський, Підгаєцький
3.	Городенківський (22)	Городенка (21), Коломия (1)	Городенка (21), Коломия (1)	Городенківський, Чернелицький, Коломийський	Городенківський, Коломийський
4.	Гусятинський (29 / 30)	Гусятин (28), Теребовля (1)	Копчинці (27), Теребовля (3)	Гусятинський, Копичинський, Пробіжнянський, Трембовлянський	Гусятинський, Теребовлянський
5.	Єзупільський ¹ (17)	Станиславів (14), Товмач (3)	Станиславів (14), Товмач (3)	Галицький Жовтневий	Галицький, Тлумацький
6.	Жуківський (21)	Городенка (12), Коломия (8), Товмач (1)	Городенка (11), Коломия (9), Товмач (1)	Городенківський, Коломийський, Обертинський, Тлумацький	Городенківський, Коломийський, Тлумацький
7.	Заліщицький (23 / 24)	Заліщики (22), Чортків (1)	Заліщики (22), Бучач (1), Чортків (1)	Заліщицький, Тлустенський, Бучацький, Чортківський	Заліщицький, Бучацький, Чортківський
8.	Коломийський (23)	Коломия (18), Снятин (5)	Коломия (18), Снятин (5)	Гвіздецький, Коломийський, Коршівський, Снятинський	Коломийський, Снятинський

9.	Косівський (22)	Косів (22)	Косів (22)	Жабевський, Косівський, Кутський	Косівський, Верховинський
10.	Кудринецький (26)	Борщів (24), Заліщики (2)	Борщів (25), Заліщики (1)	Борщівський, Лановецький, Мельницький	Борщівський, Заліщицький, Лановецький
11.	Надвірнянський (20)	Надвірна (19), Богородчани (1)	Надвірна (20)	Делятинський, Надвірнянський, Ланчинський, Яремчанський	Надвірнянський, Верховинський
12.	Пістинський (21)	Коломия (3), Косів (6), Печеніжин ⁶ (12)	Коломия (17), Косів (4)	Печеніжинський, Коломийський, Косівський, Яблунівський	Косівський, Коломийський
13.	Скальський (24)	Борщів (11), Гусятин (4), Заліщики (3), Чортків (6)	Борщів (12), Копчинці (3), Заліщики (2), Чортків (7)	Борщівський, Гусятинський, Заліщицький, Лановецький, Скала-Подільський, Чортківський	Борщівський, Гусятинський, Заліщицький, Чортківський
14.	Снятинський (22)	Снятин (22)	Снятин (22), Косів (1)	Снятинський, Заболотівський, Косівський	Снятинський
15.	Станіславівський ² (20 / 19+3)	Станіславів (16), Богородчани (4)	Станіславів (19 + 3) ²	Станіславський, Лисецький, Богородчанський	Богородчанський, Тисменицький
16.	Товмацький (20)	Товмач (20)	Товмач (20)	Тлумацький, Отинійський	Тлумацький
17.	Тисменицький (18 / 17)	Товмач (12), Станіславів (3), Надвірна (3)	Товмач (10), Станіславів (4), Надвірна (3)	Тисменицький, Тлумацький, Надвірнянський	Тисменицький
18.	Устецький (20 / 21)	Бучач (7), Підгайці (4), Станіславів (5), Товмач (4)	Бучач (7), Підгайці (3), Станіславів (7), Товмач (4)	Устя-Зеленівський, Підгаєцький, Бучацький, Станіславський, Тлумацький	Тлумацький, Підгаєцький, Бучацький

19.	Чортківський (24 / 26)	Чортків (12), Бучач (9), Теребовля (3)	Чортків (14), Бучач (9), Теребовля (3)	Чортківський, Білобожницький, Бучацький, Трембовлянський	Чортківський, Теребовлянський
20.	Сучавський ³ (8)	Буковина (8)	---	---	Румунія
21.	Чернівецький ⁴ (9)	Буковина (9)	---	---	Чернівецька область
		16 повітів коронного краю Галичина та 1 коронний край Буковина	8 повітів Станіславівського воєводства та 7 повітів Тернопільського воєводства	26 районів Станіславської області та 17 районів Тернопільської області	10 районів Івано- Франківської області та 9 районів Тернопільської області

Примітки:

(...)* – вказано кількість парафій у межах відповідного деканату, а також –повіту.

1 – Єзупільський деканат створено 1890 р. після реорганізації Галицького деканату, зі складу якого вилучено 7 парафій, в тому числі й Галич, які передано до складу Львівської архієпархії

2 – Станіславівський деканат у 1935 р. поділено на два деканати: Станіславів-місто та Станіславів-повіт.

3 – Сучавський деканат створено 1895 р. внаслідок поділу Буковинського деканату.

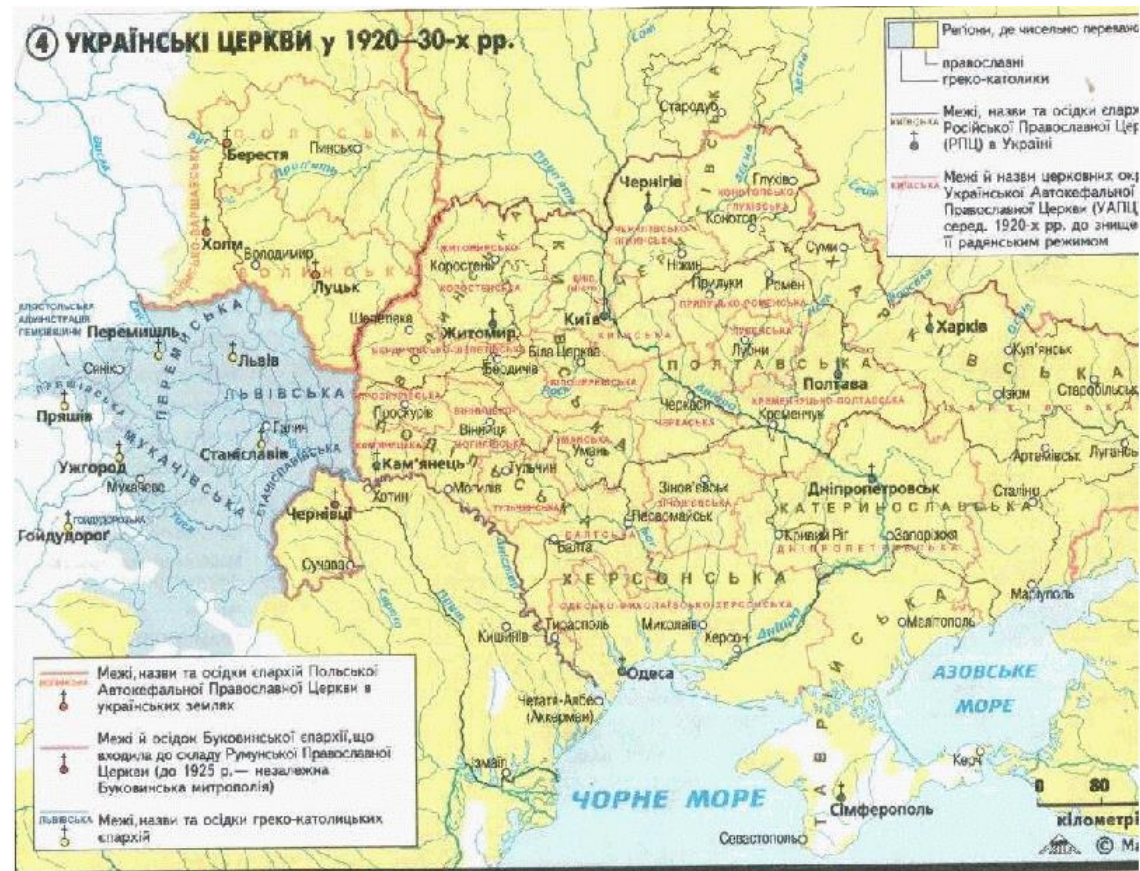
4 – Чернівецький деканат створено 1895 р. внаслідок поділу Буковинського деканату.

5 – Богородчанський повіт ліквідовано 1932 р., його населені пункти віднесено до Надвірнянського та Станіславівського повітів.

6 – Печеніжинський повіт засновано 1898 р., ліквідовано 1929 р., а його населені пункти віднесено до Коломийського повіту.

Джерела: [422; 425; 434; 443; 737; 928; 929].

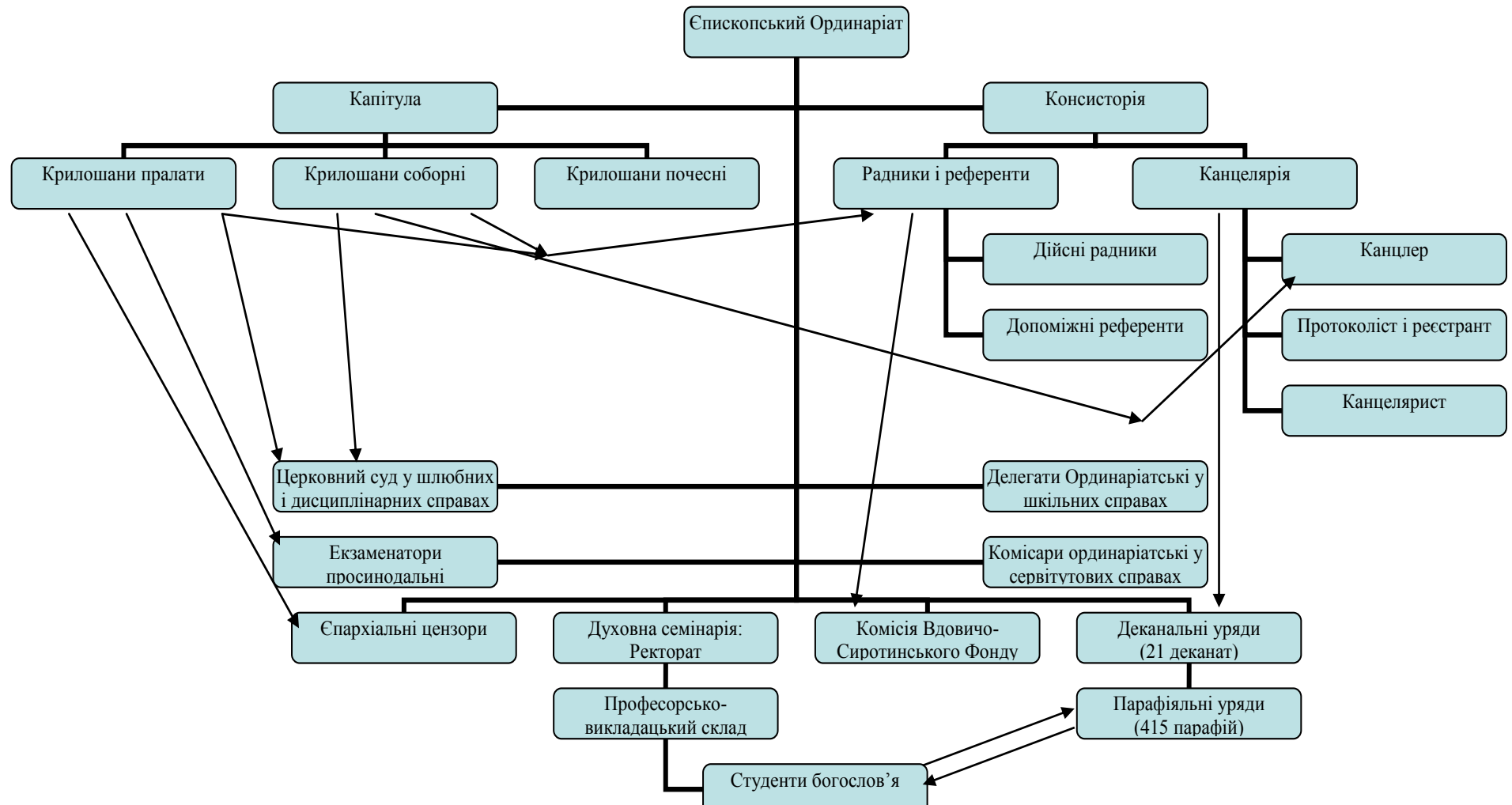
Станиславівська єпархія ГКЦ на мапі українських Церков у 1920–1930-х рр.

Джерело: Україна: історичний атлас. 10-11 класи / Концепція атласу та авторське опрацювання – Ю. Лоза. – К. : Мапа, 2009. – С. 18.

Додаток Д.3

Схема організаційної структури Станиславівської єпархії (1885–1946)

Єпископи Станиславівської єпархії (1885–1946)

Фото	Прізвище та ім'я (роки життя); коротка довідка
	<p>Єпископ Юліан Пелеш (03.01. 1843 – 22.04. 1896), перший єпископ Станиславівської єпархії (1885 – 1891), доктор богослов'я, іменований імператором Францом Йосифом I та Папою Левом XIII в лютому 1885 р., єпископські свячення отримав 1 листопада 1885 р. у соборі Св. Юра у м. Львові, інтронізований на єпископський престол в м. Станиславові 10 січня 1886 р.</p>
	<p>Єпископ Юліан Куїловський (01.05. 1826 – 04.05. 1900), другий єпископ Станиславівської єпархії (1891 – 1899), доктор богослов'я, іменований імператором Францом Йосифом I та Папою Левом XIII в серпні 1891 р., єпископські свячення отримав 26 травня 1890 р. як єпископ-помічник Перемишльської єпархії, інтронізований на єпископський престол в м. Станиславові 12 листопада 1891 р.</p>
	<p>Єпископ Андрей Шептицький (29.07. 1865 – 01.11. 1944), третій єпископ Станиславівської єпархії (1899 – 1901), доктор богослов'я, іменований імператором Францом Йосифом I та Папою Левом XIII у червні 1899 р., єпископські свячення отримав 17 вересня 1899 р. у соборі св. Юра у м. Львові, інтронізований на єпископський престол в м. Станиславові 20 вересня 1899 р., іменований Галицьким митрополитом 31 жовтня 1900 р., інтронізований на митрополичий престол в січні 1901 р.</p>
	<p>Василь Фацієвич (1847 – 26.02. 1921), капітульний вікарій в духовних справах (1900 – 1904), архипресвієр капітули (1886 – 1908)</p>

	<p>Іван Литвинович (1840 – 05.02. 1926), адміністратор темпоралій єпархії (1900 – 1904), архідиякон капітули (1885 – 1946 рр.)</p>
	<p>Єпископ Григорій Хомишин (25.03. 1867 – 28.12. 1945), четвертий єпископ Станиславівської єпархії (1904 – 1941), доктор богослов'я, іменований імператором Францом Йосифом I та Папою Левом XIII 16 квітня 1904 р., єпископські свячення та інтронізація на єпископський престол в м. Станиславові відбулися 19 червня 1904 р.</p>
	<p>Єпископ Іван Лятишевський (17.10. 1879 – 27.11. 1957), єпископ-помічник Станиславівської єпархії (1929 – 1945), доктор богослов'я, іменований 24.11. 1929 р., хіротонізований на єпископа 26.01. 1930 р., арештований 11.04. 1945 р., заслання (1946 – 1955), єпископ-ординарій Станиславівської єпархії «катакомбної» Церкви (1946 – 1957), таємно хіротонізував на єпископа-коадьютора о. Івана Слезюка (1957).</p>

Джерела: [425; 427; 430; 431; 444].

**Єпископська капітула Станиславівської єпархії (1885 – 1946):
динаміка персонального складу**

Прізвище та ім'я (роки життя)	Термін перебування на посаді
А) Крилошани-пралати	
Архиєпископ	
Куїловський Юліян (1826 – 04.05. 1900)	06.03. 1887 – 02.1890
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	08.01. 1891 – 27.08. 1910
Гордієвський Іван (1855 – 14.07. 1927)	28.08. 1910 – 14.07. 1927
Лятишевський Іван (17.10.1879 – 27.11.1957)	19.01. 1930 – 1945
Архидиякон	
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	09.01.1887 – 08.01.1891
Литвинович Іван Микола Дамаскин (1840 – 06.02. 1926)	26.02.1893 – 06.02. 1926
Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	07.07. 1927 – 06.11. 1934
Медвецький Яків (1880 – 19.....)	1935 – 1936
Бойчук Авксентій (26.02.1888 – 01.08.1971)	1937 – 1945
Кустош	
Литвинович Іван Микола Дамаскин (1840 – 06.02. 1926)	09.01.1887 – 26.02.1893
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)	26.02.1893 – 29.08.1903
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	18.02. 1905 – 17.10. 1907
Гробельський Іван (1859 – 17.04. 1926)	19.12.1908 – 17.04. 1926
Медвецький Яків (1880 – 1941)	07.07. 1927 – 1935
Б) Крилошани соборні (греміальні)	
Туркевич Лев (1846 – 1920)	09.01. 1887 – 06.1890
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)	09.04. 1891 – 26.02. 1893
Торонський Северин (1846 – 13.08. 1902)	26.02.1893 – 13.08.1902
Гробельський Іван (1859 – 17.04. 1926)	26.02.1893 – 19.12. 1908
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	20.02. 1898 – 18.02. 1905
Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	18.02. 1905 – 07.07. 1927
Редкевич Іван (1856 – 14.07. 1921)	18.02. 1905 – 14.07. 1921
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	01.01. 1911 – 08.04. 1923
Медвецький Яків (1880 – 1941)	07.06. 1925 – 07.07. 1927
Стек Дмитро (1889 – 1938?)	07.06. 1925 – 15.11. 1934
Лятишевський Іван (17.10. 1879 – 27.11. 1957)	04.07. 1927 – 19.01. 1930
Бойчук Авксентій (26.02.1888 – 01.08. 1971)	15.12. 1929 – 1937
Лободич Роман (1893 – 22.08. 1969)	25.09. 1930 – 1938
Луцик Іван (1879 – 1938-?)	1935 – 1938-?
Василик Василь (1898 – 1967)	1937 – 1938-?
В) Крилошани почесні	
Гарасимович Симеон (1805 – 10.09. 1887)	09.01. 1887 – 10.09. 1887
Олесницький Григорій (1816 – 13.03. 1905)	09.01. 1887 – 13.03. 1905
Лисинецький Теофіл (1818 – 26.08. 1887)	09.01. 1887 – 26.08. 1887
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	09.01. 1887 – 09.05. 1895
Мандичевський Корнелій (1828 – 19.04. 1914)	09.01. 1887 – 19.04. 1914
Костецький Келестин (1843 – 01.03. 1919)	20.03. 1887 – 01.03. 1919
Шанковський Яків (1803 – 12.02. 1890)	09.09. 1888 – 12.02. 1890+
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	13.05.1888 – 20.02. 1898
Ших Іван (1841 – 21.03. 1914)	1902 – 21.03. 1914
Гордієвський Іван (1855 – 14.07. 1927)	31.01. 1909 – 28.08. 1910
Баран Василь (01.04. 1880 – 1938-?)	06.09. 1930 – 1938-?
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	06.09. 1930 – 28.07. 1932
Войтіховський Антоній (1859 – 27.09. 1932)	06.09. 1930 – 27.09. 1932
Порайко Іван (1855 – 30.11. 1931)	06.09. 1930 – 30.11. 1931

Русин Олександр (25.03. 1868 – 09.10. 1955)	06.09. 1930 – 1945
Чемеринський Аполоній (1841 – 25.08. 1936)	06.09. 1930 – 25.08. 1936
Паливода Теодор (1883 – 1938-?)	06.09. 1930 – 1938-?
Плавюк Іван (1881 – 1938-?)	06.09. 1930 – 1938-?
Нестайко Денис (1859 – 02.04. 1936)	12.10. 1932 – 02.04. 1936
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	12.10. 1932 – 1945
Капустинський Олександр (1860 – 1938)	26.12. 1932 – 1938
Почесні крилошани митрополичої капітули у м. Львові з Станиславівської єпархії	
Лісевич Теодор (1829 – 07.05. 1906)	1887 – 07.05. 1906
Коблянський Іван (1818 – 19.10. 1901)	1887 – 19.10. 1901

Джерела: [425; 427; 430; 431; 443].

Додаток Д.6

**Єпископська консисторія Станиславівської єпархії (1885 – 1946):
динаміка персонального складу**

Прізвище та ім'я (роки життя)	Термін перебування на посаді
Радники та референти	
Куїловський Юліян (1826 – 04.05. 1900)	06.03. 1887 – 1890
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	09.01. 1887 – 27.08. 1910
Литвинович Іван Микола Дамаскин (1840 – 06.02. 1926)	09.01. 1887 – 06.02. 1926
Туркевич Лев (1846 – 1920)	09.01. 1887 – 1890
Лопушинський Іван (1837 – 1898)	1887 – 1892
Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	1887 – 04.06. 1892
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	09.01. 1887 – 09.05. 1895
Трач Теодор (1844 – 12.02. 1911)	1888 – 1898
Семенів Михайло (1848 – 04.02. 1923)	1891 – 04.02. 1923
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)а	09.04. 1891 – 29.08. 1903
Куницький Касіян (1848 – 1905-?)	1892 – 1895
Гробельський Іван (1859 – 17.04. 1926)	1895 – 17.04. 1926
Торонський Северин (1846 – 13.08. 1902)	26.02.1893 – 13.08.1902
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	20.02. 1898 – 17.10. 1907
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1897 – 1907
Филипович Євген (1865 – 28.07. 1906)	1904 – 1905
Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	18.02. 1905 – 06.11. 1934
Редкевич Іван (1856 – 14.07. 1921)	18.02. 1905 – 14.07. 1921
Матейко Теодор (1863 – 20.11. 1931)	1905 – 1914-?
Шмериковський Євстахій (1864 – 1938-?)	1905 – 1914-?
Бровко Михайло (1865 – 1938-?)	1905 – 1914-?
Озимкейвч Юстин (1867 – 1908-?)	1908
Гордієвський Іван (1855 – 14.07. 1927)	31.01. 1909 – 14.07. 1927
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	01.01. 1911 – 08.04. 1923
Бабин Василь (01.12. 1884 – 1938-?)	1923 – 1927
Войтіховський Антоній (1859 – 27.09. 1932)	1923 – 06.09. 1930
Стек Дмитро (1889 – 1938-?)	07.06. 1925 – 15.11. 1934
Медвецький Яків (1880 – 1941)	07.07. 1927 – 1936
Лятишевський Іван (17.10. 1879 – 27.11. 1957)	04.07. 1927 – 1945
Порайко Іван (1855 – 30.11. 1931)	1927 – 30.11. 1931
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	1929 – 1945
Бойчук Авксентій (26.02.1888 – 01.08. 1971)	1930 – 1945
Лободич Роман (1893 – 22.08. 1969)	1933 – 1938
Салі Микола (1872 – 1938-?)	1933 – 1938-?
Гісовський Євген (1878 – 1938?)	1933-?

Луцик Іван (1879 – 1938?)	1935 – 1938-?
Василик Василь (06.10. 1898 – 26.02. 1967)	1937 – 1938-?
Ганушевський Михайло (1880 – 1962)	1938 – 1945...
Дійсні радники	
Лісевич Теодор (1829 – 07.05. 1906)	1887 – 07.05. 1906
Коблянський Іван (1818 – 19.10. 1901)	1887 – 19.10. 1901
Канцлер	
Вакансія	1887 – 1891
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)	1891 – 1893
Торонський Северин (1846 – 13.08. 1902)	1893 – 1902
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1902 – 1904
Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	1905 – 1910
Бровко Михайло (1865 – 1938-?)	1911 – 1914-?
Вакансія	1925(?) – 1927
Паливода Теодор (1883 – 1938-?)	1929 – 1939

Джерела: [425; 427; 430; 431; 443].

Додаток Д.7

Єпископська консисторія: розподіл обов'язків між радниками і референтами (з 31.03. 1888 р.)

Прізвище та ім'я (роки життя), посада	Перелік обов'язків
Куїловський Юліан (01.05. 1826 – 04.05. 1900), архипресвітер	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пресвітерія; 2. Поміщення священників; 3. Оголошення конкурсів; 4. Пропозиції на бенефіції; 5. Канонічні інституції; 6. Конкурсні екзамени та звільнення від них; 7. Некрологи священників; 8. Призначення конгруальної плати; 9. Особисті додатки, допомоги, ремуерації; 10. Благословення; 11. Справи кладовищ; 12. Помічники престарілих душпастирів; 13. Обрядові справи та зміна обряду
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921), архидиякон	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прийняття священників з інших єпархій та відпустка зі Станіславівської єпархії; 2. Легати і богослужбові фундації; 3. Маєток церковний та ерекціональний; 4. Фасії та питання конгруї; 5. Перелік конгруальних доходів; 6. Пожертви на побожні та церковні цілі; 7. Ревізія літургійних книг церков; 8. Суперечки про поділ темпораліїв; 9. Суперечки між парохами і сотрудниками про доходи; 10. Оренда церковних та ерекціональних земель; 11. Будинки церковні та ерекціональні; 12. Податки бенефіціятів; 13. Мессалії, проскури, млино і т.п. 14. Сервітути та інтабуляції; 15. Відшкодування за ерекціональні землі під залізницю; 16. Інші справи, що на належать до інших референтів
Литвинович Іван Микола Дамаскин (1840 – 06.02. 1926), кустош	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дисциплінарні справи; 2. Норми щодо церковної дисципліни; 3. Право патронату та суперечки щодо нього;

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Пресвітери-дефіцієнти; 5. Справи відпустових місць та вироблення відпустів; 6. Вдовичо-сиротинський фонд; 7. Регулювання деканатів і парохій
Туркевич Лев (1846 – 1920), соборний крилошанин	<ol style="list-style-type: none"> 1. Служби Божі фундушеві; 2. Порядок проповіді в катедральній церкві; 3. Братства і церковні товариства; 4. Скарбниці церков; 5. Справи дяків; 6. Справа Шематизмів; 7. Фінансові операції з грошима та цінними паперами («ефектами»); 8. Вибір цінних паперів; 9. Грошові збори на різні цілі; 10. Канцелярійні такси; 11. Операції з депозитами; 12. Дирекція канцелярії
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895), почесний крилошанин	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліотеки деканальні та парохіяльні; 2. Апостати (віровідступники) і конвертити (навернені); 3. Персонал катедральної церкви; 4. Порядок в катедральній церкві, оголошення, запрошення на Богослужіння
Лопушинський Іван (1837 – 1898), радник	<ol style="list-style-type: none"> 1. Справи шкільні та стипендій; 2. Ординаріатські комісарі в шкільних справах, їх іменування та обов'язки; 3. Перегляд звітів ординаріатських комісарів у шкільних справах; 4. Справи духовних семінарій; 5. Справи військові студентів духовних семінарій
Грач Теодор (1844 – 12.02. 1911), радник	<ol style="list-style-type: none"> 1. Справи в'язниць і шпиталів; 2. Копії метрик та їх упорядкування; 3. Похвальні грамоти для священиків і вірних; 4. Норми щодо ведення метричних книг, їх доповнення та додаткових записів; 5. Перегляд вісників інших єпархій; 6. Перегляд і впорядкування крайових і державних законів, наказів, розпоряджень.

Джерело: Вістник Станиславівської Єпархії. – Станиславів, 1886 – 1939. – 1888. – Ч. 6. – С. 58-59.

Додаток Д.8

Церковний суд Станиславівської єпархії в шлюбних та дисциплінарних справах (1885 – 1946): динаміка персонального складу

Церковний суд єпархії в шлюбних справах (1886 – 1939)

Прізвище та ім'я (роки життя)	Термін перебування на посаді
Голова суду	
Пелеш Юліан (03.01. 1843 – 22.04. 1896)	1886 – 1891
Куїловський Юліан (01.05. 1826 – 04.05. 1900)	1891 – 1899
Шептицький Андрей (29.07. 1865 – 01.11. 1944)	1899 – 1900
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1901 – 1904
Хомишин Григорій (25.03. 1867 – 28.12. 1945)	1904 – 1945
Заступник голови	
Куїловський Юліан (01.05. 1826 – 04.05. 1900)	1886 – 1891
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1891 – 1901
Гордієвський Іван (13.03. 1854 – 14.07. 1927)	1925? – 1927

Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	1927 – 1930
Лятишевський Іван (17.10. 1879 – 27.11. 1957)	1930 – 1945
Радники суду	
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1887 – 1891, 1904 – 1905
Литвинович Іван (1840 – 05.02. 1926)	1887 – 1926
Туркевич Лев (1846 – 10.01.1920)	1887 – 1890
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	1891 – 1895
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)	1892 – 1903
Торонський Северин (1846 – 13.08. 1902)	1893 – 1902
Гробельський Іван (1859 – 17.04. 1926)	1893 – 1914?, 1925? – 1926
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	1898 – 1907
Семенів Михайло (1848 – 04.02. 1923)	1901 – 1914?
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	03.04. 1922 – 1923
Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	1925? – 1927, 1930 – 1934
Лятишевський Іван (17.10. 1879 – 27.11. 1957)	1925? – 1930
Медвецький Яків (07.01. 1880 – 27.01. 1941)	1925? – 1934
Бойчук Авксентій (26.02. 1888 – 01.08. 1971)	1925? – 1938?
Стек Дмитро (30.10. 1889 – 1938?)	1927 – 1932
Василик Василь (06.10. 1898 – 26.02. 1967)	1930 – 1938?
Кушнір Василь (1893 – 25.09. 1979)	1930 – 1933
Лободич Роман (08.01. 1891 – 22.08. 1969)	1931 – 1938?
Слезюк Іван (1896 – 01.12. 1973)	1935 – 1938?
Оборонець шлюбу	
Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	1887 – 1894
Семенів Михайло (1848 – 04.02. 1923)	1893 – 1901
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1901 – 1905
Баран Василь (01.04. 1880 – 1945?)	1925? – 1938?
Нотар	
Порайко Іван (1855 – 30.11. 1931)	1887 – 1892
Войтіховський Антоній (1859 – 27.09. 1932)	1893 – 1895
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1896 – 1902
Филипович Євген (1865 – 28.07. 1906)	1901 – 1906
Паливода Теодор (22.06. 1883 – 1938?)	1925? – 1931
Лапічак Олександр	1931 – 1938?

**Церковний суд єпархії в дисциплінарних справах (1900 – 1904?),
заснований декретом єпископа 29.01.1900 р.**

Прізвище та ім'я (роки життя)	Термін перебування на посаді
Голова суду	
Шептицький Андрей (29.07. 1865 – 01.11. 1944)	1900
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1900 – 1904
Хомишин Григорій (25.03. 1867 – 28.12. 1945)	1904 – 1945
Заступник голови	
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1900
Радники суду	
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1900 – 1909
Литвинович Іван (1840 – 05.02. 1926)	1900 – 1926
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)	1900 – 1903
Торонський Северин (1846 – 13.08. 1902)	1900 – 1902
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	1900 – 1907
Семенів Михайло (1848 – 04.02. 1923)	1900 – 1914?
Гордієвський Іван (13.03. 1854 – 14.07. 1927)	1910 – 1914?, 1925? – 1927
Заступник радника	
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1900 – 1902

Петрушевич Теофіл (1833 – 21.01. 1914)	1903 – 1905
Ассесори суду	
Бахталовський Данило (1856 – 05.07. 1927)	1900 – 1905?
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	1900 – 1905?
Гошовський Микола (1831 – 09.03. 1905)	1900 – 1905
Кобринський Айгаль (1833 – 16.06. 1917)	1900 – 1905?
Костецький Келестин (1843 – 01.03. 1919)	1900 – 1914?
Лушпинський Леонтій (1844 – 18.08. 1911)	1900 – 1905?
Лісевич Теодор (1829 – 07.05. 1906)	1900 – 1906
Мардарович Ілля (1838 – 19.10. 1916)	1900 – 1905?
Пачовський Кирило (1844 – 03.12. 1920)	1900 – 1905?
Стотаньчик Андрій (1840 – 30.06. 1904)	1900 – 1904
Струтинський Антоній (1832 – 1907)	1900 – 1905?
Уляницький Олександр (1847 – 03.03. 1918)	1900 – 1905?
Промотор	
Гробельський Іван (1859 – 17.04. 1926)	1900 – 1902
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1902 – 1907
Нотар	
Хомишин Григорій (25.03. 1867 – 28.12. 1945)	1900 – 1902
Филипович Євген (1865 – 28.07. 1906)	1902 – 1906

Джерела: [424а; 425; 426; 427; 428; 429; 430; 431; 435; 438; 443].

Додаток Д.9

Деканальні уряди Станиславівської єпархії (1885 – 1946): динаміка персонального складу

Прізвище та ім'я (роки життя)	Вид посади (термін)	Примітка
1. Богородчанський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Галиковський Михайло (19.02. 1844 – 21.04.1908)	декан (1885 – 1886)	парох с. Пороги (1878 – 1908)
Пачовський Кирило (21.06. 1844 – 03.12.1920)	декан (1886 – 1920)	парох м. Богородчани (1876 – 1892), парох с. Богородчани Старі (1892 – 1920)
Рудницький Нестор (08.11. 1864 – 13.02. 1924)	адміністратор (1920 – 1921), декан (1921 – 1924)	парох с. Яблінка (1895 – 1924)
Грицей Василь (20.12. 1876 – 14.01. 1941)	адміністратор (1925? – 1927), декан (1927 – 1928)	парох с. Солотвина (1912 – 1928, 1929 – 1936)
Білінський Константин (1880 – 1945)	адміністратор (1928 – 1933)	парох м. Богородчани (1927 – 1933)
Яримович Володимир (1879 – 27.12. 1938)	адміністратор (10. 1933 – 1935), декан (1935 – 1938)	парох с. Росільна (1922 – 1938)
Кисілевський Зиновій (1866 – 12. 1974)	адміністратор (18.01. 1939 – 1945), декан (1945 – 1946)	парох м. Богородчани (1934 – 1946)
Віце-декани		
Паук Владислав (20.02. 1844 – 21.07. 1922)	віце-декан (1886 – 1913), перший віце-декан (1913 – 1922)	парох с. Саджава (1883 – 1922)
Рудницький Нестор (08.11. 1864 – 13.02. 1924)	другий віце-декан (07.1913 – 1922), перший віце-декан (1922 – 1924)	парох с. Яблінка (1895 – 1924)
Білінкевич Теофіл (19.01. 1862 – 12.01. 1927)	другий віце-декан (21.10. 1922 – 1924), віце-декан (1924 – 1927)	парох с. Раковець (1896 – 1927)
Городецький Пантелеймон (1871 – 24.02. 1936)	віце-декан (1927 – 1929)	парох с. Ляхівці (1923 – 1936)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Рудницький Антоній (30.12. 1865 – 05.12.1925)	духівник (05.1909 – 1924)	парох м. Богородчани (1901 – 1925)
Косевич Володимир (1875 – 1947)	духівник (1924 – 1939)	парох с. Старі Богородчани (1925 – 1933), парох с. Раковець (1933 – 1944)
Ординаріатські комісарі в шкільних справах		
Галиковський Михайло (1844 – 21.04.1908)	комісар (1887 – 1888)	парох с. Пороги (1878 – 1908)
Пачовський Кирило (21.06. 1844 – 03.12.1920)	комісар (1885 – 1903), перший комісар (1903 – 1920)	парох м. Богородчани (1876 – 1892), парох с. Богородчани Старі (1892 – 1920)
Паук Владислав (20.02. 1844 – 21.07. 1922)	другий комісар (1903 – 1922)	парох с. Саджава (1883 – 1922)
Андрохович Антін (1847 – 30.11.1926)	третій комісар (1903 – 1924)	парох с. Горохолина (1888 – 1926)

Гординський Василь (08.05. 1867 – 24.10. 1941)	перший комісар (1920 – 1939)	парох с. Глибоке (1907 – 1941)
Грицей Василь (20.12. 1876 – 14.01. 1941)	другий комісар (1924 – 1928)	парох с. Солотвина (1912 – 1928, 1929 – 1936)
Процик Григорій (23.03. 1865 – 28.01. 1944)	третій комісар (1922 – 1939)	парох с. Монастирчани (1892 – 1944)
Косевич Володимир (1875 – 1947)	другий комісар (1938 – 1939)	парох с. Раковець (1933 – 1944)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Пачовський Кирило (21.06. 1844 – 03.12.1920)	комісар (1889 – 1920)	парох м. Богородчани (1876 – 1892), парох с. Старі Богородчани (1892 – 1920)
2. Бучацький деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Дрогомирецький Микола (21.05. 1837 – 11.03. 1915)	адміністратор (1885 – 1886), декан (1886 – 1893)	парох с. Стінка (1872 – 1893)
Левицький Юліан (06.11. 1847 – 06.03. 1900)	декан (1893 – 1900)	капелан / парох с. Жизномир (1880/1892 – 1900)
Олесницький Іван (15.01. 1850 – 03.06.1926)	адміністратор (1900 – 1904), декан (01.1904 – 06. 1920)	парох с. Переволока (1883 – 1926)
Нестайко Денис Діонісій (27.03. 1859 – 02.04. 1936)	адміністратор (04.06. 1920 – 1921), декан (18.02. 1921 – 1936)	парох м. Бучач (1905 – 1936)
Бріль Микола (18.12. 1890 – 14.03. 1963)	адміністратор (1936 – 1945)	адміністратор / парох с. Сороки (1929/1930 – 1945)
Віце-декани		
Левицький Юліан (06.11. 1847 – 06.03. 1900)	віце-декан (1887 – 1893), перший віце-декан (02.1893 – 1893)	капелан / парох с. Жизномир (1880/1892 – 1900)
Олесницький Іван (15.01. 1850 – 03.06.1926)	другий віце-декан (02.1893 – 1895), перший віце-декан (1895 – 1900)	парох с. Переволока (1883 – 1926)
Соневицький Маркел (03.08. 1843 – 15.11. 1930)	другий віце-декан (1895 – 1900), перший віце-декан (1900 – 1930)	капелан / парох с. Велеснів (1883/1892 – 1930)
Подляшецький Захарія (03.02. 1852 – 13.06. 1919)	другий віце-декан (1901 – 1919)	парох м. Монастирська (1884 – 1919)
Бріль Микола (18.12. 1890 – 14.03. 1963)	віце-декан (12. 1930 – 1936)	адміністратор / парох с. Сороки (1929/1930 – 1945)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Нестайко Денис Діонісій (27.03. 1859 – 02.04. 1936)	духівник деканату (05.1909 – 1920)	парох м. Бучач (1905 – 1936)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Дрогомирецький Микола (21.05. 1837 – 11.03. 1915)	комісар (1887 – 1892)	парох с. Стінка (1872 – 1893)
Левицький Юліан (06.11. 1847 – 06.03. 1900)	комісар (1892 – 1900)	капелан / парох с. Жизномир (1880/1892 – 1900)
Соневицький Маркел (03.08. 1843 – 15.11. 1930)	перший комісар (1900 – 1903), другий комісар (1903 – 1930)	капелан / парох с. Велеснів (1883/1892 – 1930)
Олесницький Іван (15.01. 1850 – 03.06. 1926)	перший комісар (1903 – 1926)	парох с. Переволока (1883 – 1926)
Петрик Стефан (12.03. 1854 – 04.04. 1923)	третій комісар (1903 – 08.1904)	парох с. Потік Золотий (1896 – 1923)
Шлемкевич Іван (28.04. 1859 – 26.10. 1938)	третій комісар (08.1904 – 07.1906)	парох с. Сновидів (1894 – 1938)

Збудовський Вячеслав (01.05. 1864 – 26.08. 1929)	третій комісар (07.1906 – 1929)	парох с. Зубрець (1898 – 1929)
Барановський Євстахій (1877 – 06.09. 1945)	третій комісар (1925? – 1929), перший комісар (1929 – 1939)	парох с. Рукомиш (1921 – 1944)
Андрішин Михайло (15.04. 1876 – 11.01. 1938)	другий комісар (1929 – 1933)	парох с. Озеряни (1912 – 1933)
Монастирський Володимир (28.09. 1891 – 1938?)	третій комісар (1929 – 1935)	парох с. Григорів (1924 – 1938?)
Галібей Іван (1894 – 1949)	другий комісар (18.04. 1935 – 1939)	парох с. Скоморохи (1925 – 1945)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Левицький Юліан (06.11. 1847 – 06.03. 1900)	комісар (1889 – 1900)	капелан / парох с. Жизномир (1880/1892 – 1900)
3. Городенківський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Кобринський Айталь (30.06. 1833 – 16.06.1917)	декан (1886 – 1907)	парох с. Раковець (1870 – 1917)
Макогонський Стефан (10.12. 1856 – 14.04.1920)	адміністратор деканату (1907 – 1909), декан (1909 – 1920)	парох с. Поточиська (1889 – 1920)
Стрільчик Андрій (30.12. 1870 – 13.04. 1944)	адміністратор (1920 – 1921), декан (1921 – 1944)	парох с. Стрільче (1910 – 1944)
Винничук Роман (12.07. 1910 – 1975?)	декан (09. 1944 – 1946)	парох м. Городенка (1943 – 1945?)
Віце-декани		
Козловський Іполит (20.02. 1842 – 27.07.1903)	віце-декан (1886 – 1893), перший віце-декан (02.1893 – 1903)	парох с. Стрільче (1873 – 1903)
Шухевич Зеновій (31.08. 1842 – 30.12.1931)	другий віце-декан (02.1893 – 1903), перший віце-декан (1903 – 1905), віце-декан (1905 – 1908)	парох с. Тишківці (1871 – 1931)
Нестайко Денис Діонісій (27.03. 1859 – 02.04. 1936)	третій / другий віце-декан (1903 – 1905)	адміністратор / парох м. Чернелиця (1887 – 1905)
Лабач Іван (1876 – 1938?)	віце-декан (1929 – 1938?)	парох с. Олієва Королівська (1921 – 1938?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Добрянський Володислав (1860 – 13.03. 1927)	духівник (05.1909 – 1927)	парох с. Чернелиця (1906 – 1927)
Комаринський Василь (05.12. 1892 – 04.02. 1969)	духівник (02. 1929 – 1936)	парох м. Городенка (1925 – 1936)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Козловський Іполит (20.02. 1842 – 27.07.1903)	комісар (1886 – 1888)	парох с. Стрільче (1873 – 1903)
Кобринський Айталь (30.06. 1833 – 16.06.1917)	перший комісар (1888 – 07. 1904)	парох с. Раковець (1870 – 1917)
Макогонський Стефан (10.12. 1856 – 14.04.1920)	другий / перший комісар (07.1904 / 1905 – 1920)	парох с. Поточиська (1889 – 1920)
Билинкевич Авдій (1863 – 08.11.1904)	третій комісар (1904)	адміністратор / парох с. Глушків (1894/1895 – 1904)
Нестайко Денис Діонісій (1859 – 02.04.1936)	третій комісар (07.1904 – 1905)	адміністратор / парох с. Чернелиця (1887/1889 – 1905)
Олесницький Алоїзій (1863 – 13.09.1924)	третій комісар (1905 – 1906)	парох с. Торговця Пільна (1893 – 1906)
Ступницький Євген (11.05. 1864 – 13.08. 1912)	другий комісар (1907)	парох с. Вербовець (1893 – 1907)

Добрянський Володислав (1860 – 13.03.1927)	третій комісар (1907 – 1919), другий комісар (1919 – 1927)	парох с. Чернелиця (1906 – 1927)
Котлярчук Микола (1857 – 16.08.1919)	другий комісар (1909 – 1919)	парох м. Городенка (1907 – 1919)
Стрільчик Андрій (30.12. 1870 – 13.04. 1944)	перший комісар (1920? – 1939)	парох с. Стрільче (1910 – 1944)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Козловський Іполит (1842 – 27.07. 1903)	комісар (1888 – 1903)	парох с. Стрільче (1873 – 1903)
4. Гусятинський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Олесницький Григорій (1816 – 13.03.1905)	декан (1886 – 23.03.1898)	парох с. Говилів Великий (1842 – 1905)
Левицький Йосиф (1837 – 02.01.1901)	адміністратор (23.03.1898 – 1901)	парох с. Сидорів (1882 – 1901)
Бахталовський Данило (1856 – 05.07.1927)	адміністратор (01.1901 – 01.1904), декан (01.1904 – 1912)	парох с. Яблонів (1885 – 1912)
Лабій Ілля (02.02. 1861 – 1938?)	адміністратор (1912 – 1922)	парох с. Трибухівці (1900 – 1921), адміністратор с. Пробіжна (1921 – 1922)
Саноцький Василь (1888 – 19.01. 1928)	адміністратор (1922 – 1928)	парох с. Пробіжна (1922 – 1928)
Богачевський Володимир (01.12. 1869 – 28.02. 1930)	адміністратор (28.01. 1928 – 1930)	парох с. Говилів Великий (1907 – 1930)
Малиновський Анатоль (1881 – 23.05. 1956)	адміністратор (1930 – 1945)	парох с. Чабарівка (1923 – 1945)
Віце-декани		
Барвінський Іван (1833 – 14.07.1900)	перший віце-декан (1886 – 07. 1890)	парох с. Постолівка (1865 – 1900),
Гудик Яків (1839 – 31.05.1892)	другий віце-декан (1886 – 01.1890)	парох с. Трибухівці (1852 – 1892)
Левицький Йосиф (1837 – 02.01.1901)	перший віце-декан (1890 – 1898)	парох с. Сидорів (1882 – 1901)
Козьоровський Володимир (1853 – 09.01.1929)	другий віце-декан (1890 – 1898)	парох с. Городниця (1888 – 1929)
Турула Теодор (1856 – 24.10.1930)	третій віце-декан (02.1893 – 1898), другий віце-декан (1898 – 10. 1923)	парох с. Увисла (1886 – 1904), парох с. Хоростків (1904 – 1930)
Бахталовський Данило (1856 – 05.07.1927)	перший віце-декан (10.1898 – 1901)	парох с. Яблонів (1885 – 1912)
Малиновський Анатоль (1881 – 23.05. 1956)	віце-декан (04.02. 1929 – 1930)	парох с. Чабарівка (1923 – 1945)
Бернат Юрій (05.05. 1895 – 1941?)	віце-декан (12.10. 1934 – 1941?)	парох с. Городниця (1929/1932 – 1941?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Теодорович Микола (1850 – 10.10.1917)	духівник (05.1909 – 1917)	парох с. Пробіжна Нова (1906 – 1917)
Лушпинський Іван (18.05. 1872 – 06.06. 1943)	духівник (1929 – 1939)	парох с. Товстенке (1922 – 1943)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Богонос Василь (1831 – 17.10.1907)	комісар (1887 – 1898)	парох с. Хоростків (1867 – 1898)
Левицький Йосиф (1837 – 02.01.1901)	комісар (12.05.1898 – 1900)	парох с. Сидорів (1882 – 1901)
Теодорович Микола (1850 – 10.10.1917)	комісар (11.1898 – 1903), перший комісар (1903 – 1917)	парох с. Трибухівці (1893 – 1900), парох м. Гусятин (1900 – 1906), парох с. Пробіжна Нова (1906 – 1917)

Кисілевський Ісидор (1848 – 13.07.1925)	другий комісар (1903 – 1917)	капелан / парох с. Крогулець (1882/1892 – 1925)
Ульванський Іван (1862 – 08.03.1930)	третій комісар (1903 – 1905)	парох с. Суходіл (1893 – 1905)
Білінський Вітольд (1862 – 15.08.1919)	третій комісар (1909 – 1913)	адміністратор / парох с. Коцюбинці (1892/1893 – 1913)
Рогошевський Маріян (08.02. 1880 – 1939?)	перший комісар (1927 – 1939)	парох с. Сухостав (1913 – 1938?)
Богачевський Володимир (01.12. 1869 – 28.02. 1930)	другий комісар (1927 – 1930)	парох с. Говилів Великий (1907 – 1930)
Павлик Василь (11.02. 1890 – 1941?)	третій комісар (1927 – 1939)	парох с. Постоївка (1924 – 1938?)
Лушпинський Іван (18.05. 1872 – 06.06. 1943)	четвертий комісар (1927 – 1935)	парох с. Товстеняке (1922 – 1943)
Любович Іван (21.11. 1881 – 1938?)	другий комісар (1937 – 1939)	парох с. Іванівка (1923 – 1938?)
Кисілевський Нестор (04.02. 1888 – 1941?)	четвертий комісар (1937 – 1939)	адміністратор / парох с. Крогулець (1925 – 1941?)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Барвінський Іван (1833 – 14.07. 1900)	комісар (1888 – 1900)	парох с. Постоївка (1865 – 1900)
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	комісар (1888 – 1898)	парох с. Хоростків (1867 – 1898)
5. Галицький деканат (з 1890 р. – у складі Львівської архієпархії, його частину реорганізовано в Єзупільський)		
Декани / адміністратори деканату		
Бобикевич Антін (1818 – 11.03.1887)	адміністратор (1883 – 1886), декан (1886 – 1887)	парох с. Вікторів Горішній (1876 – 1887)
Гошовський Микола (1831 – 09.03.1905)	адміністратор (1887 – 1890)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08.1903)	декан (1890 – 1891)	парох с. Бовшів (1878 – 1891)
Віце-декани		
Гошовський Микола (1831 – 09.03.1905)	перший віце-декан (1886 – 1887)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08.1903)	другий віце-декан (1886 – 1887)	парох с. Бовшів (1878 – 1891)
Копистянський Юліан (1843 – 1899)	віце-декан (1888 – 1891)	парох м. Галич (1877 – 1899)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08.1903)	комісар (1886 – 1889)	парох с. Бовшів (1878 – 1891)
Гошовський Микола (1831 – 09.03.1905)	комісар (1889 – 1890)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах		
Гошовський Микола (1831 – 09.03.1905)	комісар (1888 – 1890)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
5а. Єзупільський деканат(з 1890 р.)		
Декани / адміністратори деканату		
Гошовський Микола (1831 – 09.03.1905)	адміністратор (1890 – 1892), декан (1892 – 1901)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
Петрушевич Теофіл (1833 – 21.01.1914)	адміністратор (1901 – 1903), декан (1903 – 1914)	парох с. Єзупіль (1872 – 1914)
Баласевич Йосиф (26.03. 1850 – 28.09.1915)	адміністратор / декан (1914 – 1915)	парох с. Майдан (1892 – 1915)
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	тимчасовий декан (03. 1915 – 1921)	адміністратор / парох с. Тязів (1902/1904 – 1923)
Янкевич Петро (31.01. 1865 – бл. 1944)	адміністратор (1921 – 1922),	парох с. Ганусівці (1894 – 1936)

	декан (1922 – 1934)	
Білінський Константин (1880 – 1945)	адміністратор (29.03. 1934 – 1945), декан (1945 – 1946)	парох с. Стриганці (1933 – 1946)
Віце-декани		
Петрушевич Теофіл (1833 – 21.01.1914)	віце-декан (06.1891 – 1901)	парох с. Єзупіль (1872 – 1914)
Баласевич Йосиф (26.03. 1850 – 28.09.1915)	перший віце-декан (1904 – 1914)	парох с. Майдан (1892 – 1915)
Кислевський Йосиф (1856 – 17.03.1910)	другий віце-декан (1904 – 1905)	парох с. Рошнів (1889 – 1905)
Левицький Софрон (27.03. 1860 – 20.05. 1932)	другий віце-декан (1905 – 1909)	парох с. Стриганці (1892 – 1909, 1923 – 1932)
Самотулка Володимир (20.09. 1887 – 16.04. 1967)	віце-декан (1935 – 1946)	парох с. Блюдники (1924 – 1967)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	духівник (05.1909 – 1915)	адміністратор / парох с. Тязів (1902/1904 – 1923)
Бурнадз Лев (29.04. 1896 – 23.11. 1947)	духівник (1935 – 1936)	адміністратор с. Сілець (1931 – 1936)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Гошовський Микола (1831 – 09.03.1905)	комісар (1888 – 1902)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
Петрушевич Теофіл (1833 – 21.01.1914)	перший комісар (1903 – 1914)	парох с. Єзупіль (1872 – 1914)
Баласевич Йосиф (26.03. 1850 – 28.09.1915)	другий комісар (1903 – 1907), третій комісар (1907 – 1915)	парох с. Майдан (1892 – 1915)
Кислевський Йосиф (1856 – 17.03.1910)	третій комісар (1903 – 1905)	парох с. Рошнів (1889 – 1905)
Левицький Софрон (1860 – 20.05.1932)	другий комісар (1907 – 1909), другий комісар (1927 – 1934)	парох с. Стриганці (1892 – 1909, 1923 – 1932)
Янкевич Петро (31.01. 1865 – бл. 1944)	перший комісар (1924 – 1934)	парох с. Ганусівці (1894 – 1936)
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	другий комісар (1922 – 1925)	адміністратор / парох с. Тязів (1902/1904 – 1923)
Навроцький Анатоль (30.06. 1873 – 04.02. 1968)	третій комісар (1927 – 1933)	парох с. Вікторів Горішній (1921 – 1933)
Білінський Константин (1880 – 1945)	перший комісар (29.03. 1934 – 1939)	парох с. Стриганці (1933 – 1945)
Самотулка Володимир (20.09. 1887 – 16.04. 1967)	другий комісар (1935 – 1939)	парох с. Блюдники (1924 – 1967)
Гавацький Ярослав (07.06. 1896 – 15.02. 1973)	третій комісар (1935 – 1939)	парох с. Рошнів (1932 – 1939), с. Острів (1939 – 1944)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Гошовський Микола (1831 – 09.03. 1905)	комісар (1889 – 1905)	капелан / парох с. Блюдники (1864/1892 – 1905)
6. Жуківський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Левицький Юліан (1830 – 06.03.1886)	декан (1885 – 1886)	парох с. Кам'янки Великі (1882 – 1886)
Волошинський Микола (1841 – 13.04. 1889)	адміністратор деканату (1887 – 1889)	капелан с. Жукотин (1876 – 1889)
Тихович Йосиф (1839 – 29.10.1904)	адміністратор деканату (1889 – 1893), декан (1893 – 1904)	парох с. Хлібичин Лісний (1876 – 1904)
Цісик Константин (02.06. 1852 – 26.03. 1919)	адміністратор (11.1904 – 1905), декан (1905 – 1919)	парох с. Виноград (1902 – 1919)

Дурделло Григорій (1880 – 1944?)	адміністратор (05. 1919 – 1921) декан (1921 – 1937)	парох с. Хотимир (1913 – 1937)
Вільчинський Станіслав (08.05. 1879 – 1946?)	адміністратор деканату (1937 – 1945), декан (1945 – 1946)	парох с. Гарасимів (1920 – 1946)
Віце-декани		
Левицький Михайло (1835 – 20.09. 1912)	перший віце-декан (1890 – 1903)	парох с. Обертин (1876 – 1903)
Дворянин Юліан (1837 – 01.11.1905)	другий віце-декан (1890 – 1905)	парох с. Чортовець (1889 – 1905)
Мардаровч Ілля (17.07. 1838 – 19.10.1916)	перший віце-декан (05.1904 – 1905), віце-декан (1905 – 1916)	парох с. Кам'янки Великі (1888 – 1916)
Вільчинський Станіслав (08.05. 1879 – 1946?)	віце-декан (1925? – 1927), перший віце-декан (1927 – 1937)	парох с. Гарасимів (1920 – 1946)
Залуцький Василь (1867 – 30.09. 1931)	другий віце-декан (06. 1927 – 1931)	парох с. Коршів (1925 – 1931)
Грабець Дмитро Роман (1886 – 1946?)	другий віце-декан (1931 – 1946)	парох с. Обертин (1920 – 1946)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Ісаїв Іван (27.04. 1873 – 1948?)	духівник (05.1909 – 1915)	парох с. Ліски (1905 – 1915)
Грабець Дмитро Роман (1886 – 1946?)	духівник (1925? – 1938?)	парох с. Обертин (1920 – 1945?)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Волошинський Микола (1841 – 13.04.1889)	перший комісар (1888 – 1889)	капелан с. Жукотин (1876 – 1889)
Левицький Михайло (1835 – 20.09. 1912)	другий комісар (1889 – 1903)	парох с. Обертин (1876 – 1903)
Тихович Йосиф (1839 – 29.10.1904)	перший комісар (1903 – 1904)	парох с. Хлібичин Лісний (1876 – 1904)
Котів Ілля (30.07. 1855 – 07.05.1913)	третій комісар (1903 – 1905), другий комісар (1905 – 1913)	парох с. Хотимир (1890 – 1913)
Мардаровч Ілля (17.07. 1838 – 19.10.1916)	другий комісар (08.1904 – 1905), перший комісар (1905 – 1916)	парох с. Кам'янки Великі (1888 – 1916)
Цісик Константин (02.06. 1852 – 26.03. 1919)	третій комісар (1910 – 1913), другий комісар (1913 – 1919)	парох с. Виноград (1902 – 1919)
Грабець Дмитро Роман (1886 – 1946?)	перший комісар (1925? – 1939)	парох с. Обертин (1920 – 1946?)
Дурделло Григорій (1880 – 1944?)	другий комісар (1925? – 1937)	парох с. Хотимир (1913 – 1937)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Волошинський Микола (1841 – 13.04.1889)	комісар (1886 – 1889)	парох с. Жукотин (1876 – 1889)
Левицький Михайло (1835 – 20.09. 1912)	комісар (1887 – 1903)	парох с. Обертин (1876 – 1903)
Левицький Августин (1850 – 03.06.1924)	комісар (1904 – 1924)	парох с. Коршів (1893 – 1924)
7. Заліщицький деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Гаванський Йосиф (1830 – 03.04.1892)	декан (1886 – 1892)	парох с. Устечко (1876 – 1892)
Скульський Францішок (1834 – 01.12.1905)	адміністратор (04.1892 – 1893),	парох с. Садки (1867 – 1905),

	декан (1893 – 1905)	
Рудницький Іван (1852 – 16.05.1923)	декан (1905 – 1923)	парох с. Торське (1898 – 1923)
Свістель Юліан (1885 – 1959?)	адміністратор (05. 1923 – 01. 1928), декан (01. 1928 – 08. 1931)	парох с. Нирків (1920 – 1939?)
Фльорчук Йосиф (21.09. 1871 – 27.03. 1940)	адміністратор (1931 – 1940)	парох с. Городок (1923 – 1940)
Віце-декани		
Княгиницький Олександр (1839 – 10.04.1907)	віце-декан (1886 – 09.1891)	парох м. Заліщики (1874 – 1907)
Скульський Францішок (1834 – 01.12.1905)	віце-декан (02.1892 – 04.1892)	парох с. Садки (1867 – 1905)
Алексевич Євгеній (1845 – 24.05.1897)	перший віце-декан (1892 – 1897)	парох с. Торське (1874 – 1897)
Матковський Ілля (1846 – 27.12.1924)	другий віце-декан (1894 – 1897), віце-декан (1897 – 1905), перший віце-декан (1905 – 1924)	парох с. Свидова (1880 – 1924)
Баричко Михайло (17.11. 1868 – 01.02. 1929)	другий віце-декан (1905 – 11.1907)	парох с. Бедриківці (1901 – 1910)
Курпак Теодосій (1869 – 1938?)	другий віце-декан (11.1907 – 1911)	адміністратор / парох м. Тлусте (1903/1904 – 1930)
Ковч Григорій (20.03. 1856 – 30.11. 1919)	другий віце-декан (1911 – 1919)	парох с. Кошилівці (1908 – 1919)
Роснецький Олександр (1887 – 15.01. 1941)	віце-декан (1937? – 1941)	парох с. Винятинці (1924 – 1941)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Козловський Кипріян (1852 – 06.09.1913)	духівник (05.1909 – 1910)	адміністратор / парох с. Устечко (1899/1900 – 1913)
Ліщинський Мирон (1870 – 1938?)	духівник (10.1911 – 1914?)	парох с. Лятч (1901 – 1914?)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Алексевич Євгеній (1845 – 24.05.1897)	комісар (1887 – 1897)	парох с. Торське (1874 – 1897)
Княгиницький Олександр (1839 – 10.04.1907)	комісар (07.07.1897 – 1902)	парох м. Заліщики (1874 – 1907)
Росткович де Лодзя Віктор (1847 – 1938?)	перший комісар (1902 – 1903)	парох с. Жежава (1878 – 1903)
Ілевич Петро (28.01. 1863 – 18.03. 1918)	другий комісар (1902 – 1904), комісар (1904 – 1905), третій комісар (1905 – 1918)	парох с. Городок (1895 – 1918)
Рудницький Іван (1852 – 16.05.1923)	перший комісар (1905 – 1923)	парох с. Торське (1898 – 1923)
Матковський Ілля (1846 – 27.12.1924)	другий комісар (1905 – 1924)	парох с. Свидова (1880 – 1924)
Чорнодоля Ілля (1876 – 1938?)	четвертий комісар (1910 – 1922)	парох м. Заліщики (1908 – 1922)
Свістель Юліан (1885 – 1959?)	перший комісар (1927 – 1939)	парох с. Нирків (1920 – 1939?)
Чужак Василь (01.03. 1888 – 1977?)	другий комісар (1927 – 1939)	парох с. Бураківка (1922 – 1939?)
Попадюк Василь (07.08. 1892 – 1943?)	третій комісар (1927 – 1933)	парох м. Заліщики (1925 – 1933)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Гаванський Йосиф (1830 – 03.04. 1892)	комісар (1889 – 1892)	парох с. Устечко (1876 – 1892)
8. Коломийський деканат		
Декани / адміністратори деканату		

Коблянський Іван (1818 – 19.10.1901)	декан (1886 – 1901)	парох м. Коломия (1869 – 1901)
Глібовицький Павло (1845 – 09.02. 1923)	адміністратор (10.1901 – 01.1904), декан (01.1904 – 11.1907)	адміністратор / парох с. Слобідка Лісна (1888 / 1889 – 1923)
Русин Олександр (25.03.1868 – 09.10.1955)	адміністратор (11.1907 – 1909), декан (1909 – 1946/1955)	парох с. Корнич (1895 – 1920), парох м. Коломия (1920 – 1955)
Віце-декани		
Кмицикевич Фердинанд (1830 – 09.06.1890)	віце-декан (1886 – 1888)	парох с. Семаківці (1866 – 1890)
Левицький Роман (1847 – 21.02.1890)	перший віце-декан (1888 – 1890)	парох с. Турка (1883 – 1890)
Войнаровський Тит (1856 – 22.02.1938)	другий віце-декан (1888 – 1891), віце-декан (1891 – 1892)	парох с. П'ядики (1887 – 1892)
Глібовицький Павло (1845 – 09.02. 1923)	другий віце-декан (1891 – 1892), перший віце-декан (1892 – 1901)	адміністратор / парох с. Слобідка Лісна (1888 / 1889 – 1923)
Кисілевський Віктор (1844 – 1926)	віце-декан (1901 – 1926)	парох с. Товмачик (1881 – 1926)
Кисілевський Зіновій (1866 – 12. 1974)	віце-декан (25.05. 1929 – 07. 1934)	парох с. Тулуків (1924 – 1934)
Сулятицький Михайло (17.11. 1894 – 1975?)	віце-декан (1935 – 1938?)	парох м. Заболотів (1928 – 1938?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Калитовський Василь (1859 – 21.06.1920)	духівник (05.1909 – 1920)	парох с. Трійця (1887 – 1911), парох с. Балинці (1911 – 1920)
Проць Йосиф (02.06. 1878 – 14.05. 1968)	духівник (16.10. 1924 – 1925)	парох с. Слобідка Лісна (1925)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Коблянський Іван (1818 – 19.10.1901)	перший комісар (1886 – 1901)	парох м. Коломия (1869 – 1901)
Дврянин Юліан (1837 – 01.11.1905)	другий комісар (1886 – 1889)	парох с. Підгайчики (1867 – 1889)
Левицький Роман (1847 – 21.02.1890)	перший комісар (1889 – 1890)	парох с. Турка (1883 – 1890)
Крушельницький Максиміліан (1836 – 22.12.1899)	другий комісар (1889 – 1899)	парох с. Назірна (1868 – 1894), парох м. Заболотів (1894 – 1899)
Войнаровський Тит (1856 – 22.02.1938)	другий комісар (1891 – 1892)	парох с. П'ядики (1887 – 1892)
Кисілевський Віктор (1844 – 1926)	другий комісар (1901 – 1905), перший комісар (1905 – 1914?)	парох с. Товмачик (1881 – 1926)
Глібовицький Павло (1845 – 09.02. 1923)	перший комісар (1902 – 1909)	адміністратор / парох с. Слобідка Лісна (1888/1889 – 1923)
Павлюк Симеон (1843 – 14.07.1909)	третій комісар (1902 – 1905), другий комісар (1905 – 1909)	парох с. П'ядики (1892 – 1909)
Кисілевський Євгеній (1849 – 15.01.1926)	четвертий комісар (1902 – 1905), третій комісар (1905 – 1914?)	парох с. Хлібичин Пільний (1886 – 1926)
Русин Олександр (25.03.1868 – 09.10.1955)	комісар (1909 – 1939)	парох с. Корнич (1895 – 1920), парох м. Коломия (1920 – 1955)
Смеречинський Йосиф (18.03. 1865 – 28.04. 1938)	другий комісар (1910 – 1914?)	парох с. Воскресинці (1902 – 1938)

Савчинський Євен (1875 – 1945?)	перший комісар (1925? – 1927), четвертий комісар (1927 – 1938?)	парох м. Гвіздець (1910 – 1945?)
Кисілевський Зиновій (1866 – 12. 1974)	другий комісар (1925? – 1934)	парох с. Тулухів (1924 – 1934)
Донигевич Іван (08.03. 1874, с. Яворів Косівського повіту – 1945?)	третій комісар (1925? – 1938?)	парох с. Корнич (1923 – 1938?)
Проць Йосиф (02.06. 1878 – 14.05. 1968)	четвертий комісар (1925? – 1925?)	парох с. Слобідка Лісна (1925)
Глібовицький Теофіл (1867 – 1951)	перший комісар (1927 – 1939)	парох с. Пядики (1910 – 1946?)
Миндюк Микола (1877 – 1938?)	другий комісар (1938 – 1939)	парох с. Балинці (1923 – 1938?)
Сулятицький Михайло (17.11. 1894 – 1975?)	п'ятий комісар (1938 – 1939)	парох м. Заболотів (1928 – 1938?)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Коблянський Іван (1818 – 19.10. 1901)	комісар (1889 – 1901)	парох м. Коломия (1869 – 1901),
9. Косівський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Лісевич Теодор (1829 – 07.05. 1906)	декан (1886 – 1906)	парох с. Кути Старі (1873 – 1906)
Пасинович Володислав (17.06. 1839 – 14.04. 1927)	адміністратор (08.1906 – 10.1906), декан (10.1906 – 15.03. 1920)	парох с. Жаб'є-Ільця (1881 – 1912), парох с. Кобаки (1912 – 1927)
Глібовицький Василь (01.08. 1860 – 26.01.1938)	адміністратор (03. 1920 – 01. 1921), декан (01. 1921 – 04. 1925)	парох с. Жаб'є-Ільця (1912 – 1938)
Герасимович Юліан (1856 – 10.08.1932)	адміністратор (04. 1925 – 09. 1925)	парох с. Косів Старий (1921 – 1932)
Скобельський Лев (23.11. 1884 – 16.04. 1943)	адміністратор (1927 – 1928), декан (1928 – 1937)	парох с. Кути Старі (1925 – 1940)
Обушкевич Олександр (16.11. 1904 – 1971-?)	декан (1945 – 1946)	парох с. Косів Старий (1932 – 1969)
Віце-декани		
Глинський Олександр (1812 – 21.03.1897)	перший віце-декан (1886 – 1897)	парох с. Рибно (1871 – 1897)
Пасічницький Григорій (1824 – 26.03.1896)	другий віце-декан (1886 – 1887)	парох с. Довгополе (1878 – 1887)
Пасинович Володислав (17.06. 1839 – 14.04. 1927)	другий віце-декан (1895 – 1897) віце-декан (1897 – 08.1906)	парох с. Жаб'є-Ільця (1881 – 1912)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	духівник (05.1909 – 1911)	парох с. Кобаки (1901 – 1911)
Донигевич Іван (1874 – 1945?)	духівник (04.1911 – 1922)	адміністратор/парох с. Ясенів Горішний (1909/1911–1922)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Колянковський Михайло (1839 – 21.01.1896)	комісар (1887 – 1896)	парох м. Кути (1876 – 1896)
Гелитович Олександр (03.04. 1852 – 28.03. 1941)	комісар (1896 – 1903), другий комісар (1903 – 1908)	парох м. Косів (1894 – 1941)
Пасинович Володислав (17.06. 1839 – 14.04. 1927)	перший комісар (1903 – 1927)	парох с. Жаб'є-Ільця (1881 – 1912), парох с. Кобаки (1912 – 1927)

Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	третій комісар (1903 – 1909), другий комісар (1909 – 1911)	парох с. Кобаки (1901 – 1911)
Герасимович Юліан (1856 – 10.08.1932)	третій комісар (1909 – 1932)	парох с. Рибне (1900 – 1921), парох с. Косів Старий (1921 – 1932)
Скобельський Лев (23.11. 1884 – 16.04. 1943)	другий комісар (1927 – 1939)	парох с. Кути Старі (1925 – 1940)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Лісевич Теодор (1829 – 07.05. 1906)	комісар (1889 – 1906)	парох с. Кути Старі (1873 – 1906)
10. Кудринецький деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Лисенецький Теофіл (1818 – 26.08.1887)	декан (1886 – 1887)	парох с. Турильче (1846 – 1887)
Гулла Михайло (1837 – 16.11. 1911)	адміністратор (1887 – 1889), декан (1889 – 1901)	парох м. Борщів (1868 – 1911)
Ганкевич Ізидор (1840 – 22.11. 1932)	адміністратор (1901 – 1905), декан (1905 – 01.03.1913)	парох с. Устя Єпископське (1890 – 1932)
Балько Йосиф (19.05. 1851 – 22.05. 1919)	адміністратор (01.03.1913 – 04. 1914), декан (04. 1914 – 1919)	парох с. Турильче (1888 – 1919)
Капустинський Олександр (16.08. 1860 – 10.05. 1938)	адміністратор (1921 – 1922), декан (1922 – 1938)	парох м. Мельниця Подільська (1905 – 1938)
Малицький Йосиф (19.04. 1884 – 24.10. 1959)	декан (05. 1938 – 1942)	парох м. Борщів (1914 – 1944)
Чубатий Володимир (10.01. 1895 – 07.05. 1949)	декан (06. 1942 – 1946)	парох с. Шупарка (1930 – 1946)
Віце-декани		
Гулла Михайло (1837 – 16.11. 1911)	перший віце-декан (1886 – 1887)	парох м. Борщів (1868 – 1911)
Барусевич Михайло (1827 – 10.07.1904)	другий віце-декан (1886 – 1887), перший віце-декан (1887 – 1904)	парох м. Мельниця Подільська (1856 – 1904)
Лушпинський Леонтій (06.10. 1844 – 18.08. 1911)	третій віце-декан (1886)	парох с. Пилипче (1876 – 1886)
Ганкевич Ізидор (1840 – 22.11.1932)	другий віце-декан (1888 – 1901)	капелан с. Панівці Зелені (1872 – 1890), парох с. Устя Єпископське (1890 – 1932)
Чомкевич Віктор (1836 – 02.02.1916)	третій віце-декан (1894 – 1901) другий віце-декан (1901 – 1905)	парох с. Стрілківці (1883 – 1916)
Балько Йосиф (19.05. 1851 – 22.05. 1919)	перший віце-декан (1905 – 01.03.1913)	парох с. Турильче (1888 – 1919)
Сваричевський Микола (1864 – 12.05.1937)	другий віце-декан (1905 – 1937)	сотруднк / адміністратор / парох с. Залісся (1890 – 1891 – 1894 – 1937)
Малицький Йосиф (19.04. 1884 – 24.10. 1959)	перший віце-декан (06. 1927 – 1938)	парох м. Борщів (1914 – 1944)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Алексевич Ілярій (1852 – 22.01.1915)	духівник (05.1909 – 1913)	парох с. Нівра (1896 – 1915)
Проскурницький Михайло (08.05. 1866 – 17.12. 1932)	духівник (1913 – 1932)	парох с. Бабинці (1897 – 1932)

Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Лисенецький Теофіл (1818 – 26.08.1887)	комісар (1886 – 1887)	парох с. Турильче (1846 – 1887)
Гулла Михайло (1837 – 16.11.1911)	комісар (1888 – 1901)	парох м. Борщів (1868 – 1911)
Ганкевич Ізидор (1840 – 22.11.1932)	перший комісар (1903 – 1926)	парох с. Устя Єпископське (1890 – 1932)
Алексевич Ілярій (1852 – 22.01.1915)	другий комісар (1903 – 1915)	парох с. Нівра (1896 – 1915)
Литвинович Михайло (1866 – 1939?)	третій комісар (1903 – 05.1907)	парох м. Кудринці (1898 – 1925)
Капустинський Олександр (16.08. 1860 – 10.05. 1938)	другий комісар (05.1907 – 1909), третій комісар (1909 – 1938)	парох м. Мельниця Подільська (1905 – 1938)
Дрогомирецький Богдан (28.02. 1883 – 1942?)	перший комісар (1927 – 1939)	парох с. Звинячка (1922 – 1938?)
Проскурницький Михайло (08.05. 1866 – 17.12. 1932)	другий комісар (1927 – 1932)	парох с. Бабинці (1897 – 1932)
Іскович Степан (1889 – 1939?)	другий комісар (1938 – 1939)	парох с. Ольховець (1928 – 1939?)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Гулла Михайло (1837 – 16.11. 1911)	комісар (1887 – 1901)	парох м. Борщів (1868 – 1911)
Ганкевич Ізидор (1840 – 22.11. 1932)	комісар (1889 – 1903)	капелан с. Панівці Зелені (1872 – 1890), парох с. Устя Єпископське (1890 – 1932)
11. Надвірнянський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Мандичевський Корнилій (1828 – 19.04.1914)	декан (1886 – 1914)	парох м. Надвірна (1865 – 1914)
Лисинецький Володимир (01.04. 1868 – 25.05. 1938)	адміністратор / декан (1914 – 1915)	парох с. Гвізд (1907 – 1938)
Левицький Лев (21.05. 1863 – 18.02. 1929)	адміністратор (06.08.1915 – 02.04.1920)	парох с. Зелена (1909 – 1920)
Ганушевський Михайло (05.02. 1880 – 09.02. 1962)	адміністратор (1920 – 1921), декан (1921 – 06. 1922)	парох с. Дора (1913 – 1927)
Лисинецький Володимир (01.04. 1868 – 25.05. 1938)	декан (06. 1922 – 1938)	парох с. Гвізд (1907 – 1938)
Віце-декани		
Ікалович Константин (1820 – 26.02.1898)	перший віце-декан (1886 – 03.1892)	парох с. Красна (1868 – 1898)
Луговий Дмитро (1842 – 04.12.1926)	другий віце-декан (1886 – 1894) віце-декан (1894 – 1904) другий віце-декан (1904 – 1910)	капелан / парох с. Цуцилів (1877/1891 – 1898), парох с. Заріче (1898 – 1926)
Дрогомирецький Микола (1837 – 11.03.1915)	перший віце-декан (1904 – 1915)	парох м. Делятин (1893 – 1915)
Лисинецький Володимир (01.04. 1868 – 25.05. 1938)	другий віце-декан (1910 – 1914)	парох с. Гвізд (1907 – 1938)
Дмитраш Антін (16.08. 1871 – 29.04. 1936)	перший віце-декан (1929 – 1936)	парох с. Заріче (1928 – 1936)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Левицький Лев (21.05. 1863 – 18.02. 1929)	духівник (05.1909 – 1920)	парох с. Фитьків (1896 – 1909), парох с. Зелена (1909 – 1920)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Мандичевський Корнилій (1828 – 19.04.1914)	перший комісар (1887 – 1914)	парох м. Надвірна (1865 – 1914)

Луговий Дмитро (1842 – 04.12.1926)	третій комісар (1903 – 1926)	капелан / парох с. Цуцилів (1877/1891 – 1898), парох с. Заріче (1898 – 1926)
Дрогомирецький Микола (1837 – 11.03.1915)	другий комісар (1903 – 1915)	парох м. Делятин (1893 – 1915)
Луцик Іван (08.09. 1879 – 29.10. 1943)	перший комісар (1927 – 1935)	парох м. Надвірна (1920 – 1935)
Порубальський Лонгин (12.01. 1869 – 18.08. 1929)	другий комісар (1927 – 1929)	парох с. Делятин (1923 – 1929)
Совяковський Михайло (1876 – 02.04. 1961)	третій комісар (1927 – 1939)	парох с. Перерісль (1922 – 1946)
Ніжинський Олександр (1880 – 1942?)	другий комісар (1937 – 1939)	парох с. Фитьків (1924 – 1942)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Красицький Юліан (1826 – 24.02. 1901)	комісар (1889 – 1901)	парох с. Саджавка (1875 – 1901)
12. Пістинський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Грабович Іван (1824 – 06.11.1902)	адміністратор деканату (1885 – 1886), декан (1886 – 05.1891)	парох с. Стопчатів (1881 – 1891)
Тимняк Григорій (1830 – 19.03.1907)	адміністратор (05.1891 – 1893), декан (1893 – 1904)	парох с. Шешори (1873 – 1894), парох с. Березів Вижний (1894 – 1907)
Слюсарчук Олексій (1838 – 22.03.1912)	адміністратор (1904 – 1905), декан (1905 – 1912)	парох с. Рунгури (1901 – 1912)
Рогужинський Іван (15.06. 1851 – 16.02. 1931)	адміністратор (04. 1912 – 12. 1923)	парох с. Шешори (1896 – 1926)
Левицький Лев (21.05. 1863 – 18.02. 1929)	адміністратор (12. 1923 – 12. 1927), декан (12. 1927 – 02. 1929)	парох с. Печеніжин (04. 1920 – 1929)
Арсенич Августин (04.11. 1872 – 02.08. 1930)	адміністратор деканату (1929 – 1930)	парох м. Пістинь (1909 – 1930)
Майковський Олександр (12.03. 1867 – 1945?)	адміністратор (08. 1930 – 11. 1944)	парох с. Княждвір (1905 – 1945?)
Бахталовський Корнелій-Віктор (02.10.1892–27.11.1948)	декан (1945 – 1946)	парох с. Стопчатів (1927 – 1948)
Віце-декани		
Весоловський Іван (1831 – 18.02.1890)	перший віце-декан (1887 – 1890)	парох с. Молодятин (1875 – 1890)
Тимняк Григорій (1830 – 19.03.1907)	другий віце-декан (1887 – 1891) перший віце-декан (02.1891 – 05.1891)	парох с. Шешори (1873 – 1894)
Балицький Володимир (1847 – 05.02.1904)	другий віце-декан (1891 – 1893), перший віце-декан (1893 – 1904)	парох с. Іспас (1878 – 1904)
Левицький Михайло (1838 – 04.08.1916)	другий віце-декан (1893 – 1916)	парох с. Вербіж Нижній (1880 – 1916)
Рогужинський Іван (15.06. 1851 – 16.02. 1931)	перший віце-декан (1905 – 1914?)	парох с. Шешори (1896 – 1926)
Бахталовський Корнелій-Віктор (02.10.1892–27.11.1948)	віце-декан (11. 1944 – 1945)	парох с. Стопчатів (1927 – 1948)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Рогужинський Іван (15.06. 1851 – 16.02. 1931)	духівник (05.1909 – 1911)	парох с. Шешори (1896 – 1926)
Арсенич Августин (04.11. 1872 – 02.08. 1930)	духівник (1911 – 1930)	парох с. Пістинь (1909 – 1930)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		

Тимняк Григорій (1830 – 19.03.1907)	комісар (1887 – 1903) перший комісар (1903 – 1904)	парох с. Шешори (1873 – 1894), парох с. Березів Вижний (1894 – 1907)
Балицький Володимир (1847 – 05.02.1904)	другий комісар (1903 – 1904)	парох с. Іспас (1878 – 1904)
Трач Теодор (1844 – 12.02.1911)	третій комісар (1903 – 1905), другий комісар (1905 – 1911)	парох с. Стопчатів (1898 – 1911)
Левицький Михайло (1838 – 04.08.1916)	третій комісар (08.1904 – 1905), перший комісар (1905 – 1916)	парох с. Вербіж Нижній (1880 – 1916)
Майковський Олександр (12.03. 1867 – 1945?)	третій комісар (1905 – 1939)	парох с. Княждвір (1905 – 1945?)
Бахталовський Корнелій-Віктор (02.10.1892–27.11.1948)	перший комісар (1927 – 1939)	парох с. Люча (1924 – 1927), парох с. Стопчатів (1927 – 1948)
Андрохович Константин (02.06. 1862 – 18.05. 1943)	другий комісар (1927 – 1939)	парох с. Іспас (1913 – 1943)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Тимняк Григорій (1830 – 19.03. 1907)	комісар (1889 – 1907)	парох с. Шешори (1873 – 1894), парох с. Березів Вижний (1894 – 1907)
Рогужинський Іван (15.06. 1851 – 16.02. 1931)	комісар (05.1907 – 1926)	парох с. Шешори (1896 – 1926)
13. Скальський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Брилинський Омелян (1820 – 08.01.1888)	декан (1886 – 1888)	парох с. Угринь (1855 – 1888)
Мицьковський Петро (1836 – 02.12.1924)	адміністратор (02.1888 – 12.1888), декан (12.1888 – 12.1924)	парох с. Чорнокінці Великі (1868 – 1924)
Курдидик Дмитро (15.09. 1868 – 17.01. 1933)	адміністратор (05. 1920 – 02. 1921), декан (02. 1921 – 05. 1924)	парох с. Цигани (1905 – 1933)
Вальницький Іван (27.07. 1885 – 10.11. 1961)	адміністратор (05. 1924 – 04. 1925), декан (04. 1925 – 1944)	парох с. Озеряни (1923 – 1944)
Віце-декани		
Гіль Петро (1828 – 08.05.1903)	віце-декан (1886 – 1888)	парох с. Олексинці (1867 – 1903)
Гордієвський Іван (1855 – 14.07.1927)	перший віце-декан (1888 – 1909)	парох с. Шманьківці (1883 – 1909)
Лобода Петро (1843 – 15.01.1902)	другий віце-декан (1888 – 1902)	парох с. Глубічок (1876 – 1902)
Кобилянський Михайло (1843 – 06.10.1910)	другий віце-декан (1903 – 11.1906)	парох с. Мишків (1885 – 1906)
Чмола Іван (1840 – 1914?)	другий віце-декан (11.1906 – 1910) перший віце-декан (1910 – 1914?)	парох с. Улашківці (1873 – 1914?)
Левицький Софрон (27.03. 1860 – 20.05. 1932)	другий віце-декан (1911 – 1923)	парох с. Більче Золоте (1909 – 1923)
Гуньовський Олексій (1882 – 1938?)	перший віце-декан (11. 1924 – 1938?)	парох с. Ланівці (1921 – 1938?)
Гребенюк Симеон (1885 – 1945?)	другий віце-декан (02. 1938 – 1939?)	парох с. Більче Золоте (1924 – 1945?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Матковський Северин (1861 – 13.08.1935)	духівник (05.1909 – 1931)	парох с. Боссири (1893 – 1935)

Гуньовський Олексій (1882 – 1938?)	духівник (06. 1931 – 1939)	парох с. Ланівці (1921 – 1938?)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Брилинський Омелян (1820 – 08.01.1888)	комісар (1886 – 1888)	парох с. Угринь (1855 – 1888)
Гордієвський Іван (1855 – 14.07.1927)	комісар (1888 – 1903), перший комісар (1903 – 1909)	парох с. Шманьківці (1883 – 1909)
Кобилянський Михайло (1843 – 06.10.1910)	другий комісар (1903 – 1905), комісар (1905 – 11.1906)	парох с. Мишків (1885 – 1906)
Матковський Северин (1861 – 13.08.1935)	третій комісар (1903 – 1910), другий комісар (1910 – 1914? / 1925), перший комісар (1925 – 1927)	парох с. Боссири (1893 – 1935)
Чмола Іван (1840 – 1914?)	другий комісар (11.1906 – 1910) перший комісар (1910 – 1914?)	парох с. Улашківці (1873 – 1914?)
Левицький Софрон (27.03. 1860 – 20.05. 1932)	третій комісар (1911 – 1923)	парох с. Більче Золоте (1909 – 1923)
Гуньовський Олексій (1882 – 1938?)	другий комісар (05. 1923 – 1939)	парох с. Ланівці (1921 – 1938?)
Брикович Іван (19.05. 1875 – 1938?)	третій комісар (11. 1924 – 1939)	парох с. Кривеньке (1921 – 1938?)
Курдик Дмитро (15.09. 1868 – 17.01. 1933)	перший комісар (1927 – 1933)	парох с. Цигани (1905 – 1933)
Ковч Василь (1868 – 28.03. 1941)	четвертий комісар (1927 – 1939)	парох с. Капустинці (1909 – 1941)
Луцик Ярослав (31.09. 1871 – 1938?)	перший комісар (04. 1935 – 1939)	парох с. Бурдяківці (1904 – 1938?)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Брилинський Омелян (1820 – 08.01.1888)	комісар (1887 – 1888)	парох с. Угринь (1855 – 1888)
Гіль Петро (1828 – 08.05.1903)	комісар (1887 – 1888)	парох с. Олексинці (1867 – 1903)
Лобода Петро (1843 – 15.01. 1902)	комісар (1888 – 1902)	парох с. Глубічок (1876 – 1902)
Уляницький Олександр Витольд (01.11. 1847–03.03. 1918)	комісар (1903 – 1918)	парох с. Ланівці (1886 – 1918)
14. Снятинський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Коржинський Михайло (1821 – 12.10.1892)	декан (1886 – 1892)	парох с. Вовчківці (1860 – 1892)
Заревич Михайло (1834 – 05.04.1923)	адміністратор (1892 – 1893), декан (1893 – 1905)	парох с. Рожнів (1869 – 1923)
Огоновський Микола (1850 – 18.03.1907)	декан (1905 – 1907)	парох с. Джурів (1892 – 1907)
Вакулинський Діонізій (1864 – 08.06.1909)	адміністратор (1907 – 1908), декан (1908 – 1909)	парох с. Русів (1894 – 1909)
Попель Василь (1866 – 1938?)	адміністратор (1909 – 09.1911)	парох с. Видинів (1898 – 1911)
Дмитраш Антін (16.08. 1871 – 29.04. 1936)	адміністратор (27.09. 1911 – 04. 1914), декан (04.04. 1914 – 31.03. 1924)	парох с. Залуче над Черемошем (1904 – 1913), парох с. Будилів (1913 – 1914?), парох с. Вовчківці (1921 – 1928)
Сімович Аполлон (27.12. 1873 – 1941?)	адміністратор (03. 1924 – 12. 1927), декан (12. 1927 – 1941)	парох с. Рожнів (1924 – 1941)

Оренчук Ілля (03.08. 1893 – 1946?)	адміністратор (1941 – 1945), декан (1945 – 1946)	парох м. Снятин (1924 – 1946?)
Віце-декани		
Лукашевич Іван (1824 – 18.03.1888)	перший віце-декан (1886 – 1888)	парох с. Тучапи (1862 – 1888)
Дрогомирецький Омелян (1828 – 07.01.1924)	другий віце-декан (1886 – 1888), перший віце-декан (1888 – 08.1910)	парох с. Княже (1869 – 1924)
Заревич Михайло (1834 – 05.04.1923)	другий віце-декан (1888 – 1892)	парох с. Рожнів (1869 – 1923)
Огоновський Микола (1850 – 18.03.1907)	другий віце-декан (1893 – 1905)	парох с. Джурів (1892 – 1907)
Вакулинський Діонізій (1864 – 08.06.1909)	другий віце-декан (11.1906 – 1907)	парох с. Русів (1894 – 1909)
Курп'як Ілярій (1853 – 23.02.1921)	віце-декан (08.1910 – 1921)	парох с. Карлів (1884 – 1921)
Залуцький Василь (1867 – 30.09. 1931)	перший віце-декан (05. 1924 – 03. 1925)	парох с. Белелуя (1910 – 1925)
Гордійчук Євстахій (1880 – 11.08. 1940)	другий віце-декан (05. 1924 – 1940)	парох с. Залуче (1914 – 1940)
Оренчук Ілля (03.08. 1893 – 1946?)	перший віце-декан (10. 1937 – 1941?)	парох м. Снятин (1924 – 1946?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Дмитраш Антін (16.08. 1871 – 29.04. 1936)	духівник (05.1909 – 1912)	парох с. Залуче над Черемошем (1904/1905 – 1913)
Бахталовський Дмитро (1864 – 03.05. 1919)	духівник (1912 – 1919)	парох с. Волчківці (1911 – 1919)
Білінський Леонтій (1888 – 25.10. 1964).	духівник (1924 – 1939)	парох с. Карлів (1921 – 1945)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Дрогомирецький Омелян (1828 – 07.01.1924)	комісар (1886 – 1888)	парох с. Княже (1869 – 1924)
Коржинський Михайло (1821 – 12.10.1892)	комісар (1888 – 1892)	парох с. Волчківці (1860 – 1892)
Огоновський Микола (1850 – 18.03.1907)	комісар (1893 – 1903), перший комісар (1903 – 1907)	парох с. Джурів (1892 – 1907)
Огоновський Филімон (1845 – 19.08.1915)	другий комісар (1903 – 1907), перший комісар (1907 – 1915)	парох м. Снятин (1892 – 1915)
Сінгалевич де Шиллінг Іван (1838 – 08.12.1908)	третій комісар (1903 – 1908)	парох с. Белелуя (1885 – 1908)
Новицький Василь (1863 – 1938?)	другий комісар (1908 – 1924), третій комісар (1924 – 1939)	парох с. Олешків (1904 – 1938?)
Дмитраш Антін (16.08. 1871 – 29.04. 1936)	третій комісар (1910 – 1924), четвертий комісар (1924 – 1926), другий комісар (1926 – 1928)	парох с. Залуче над Черемошем (1904 – 1913), парох с. Будилів (1913 – 1914?), парох с. Вовчківці (1921 – 1928)
Оренчук Ілля (03.08. 1893 – 1946?)	перший комісар (1925 – 1926), четвертий комісар (1926 – 1939)	парох м. Снятин (1924 – 1946?)
Сімович Аполлон (27.12. 1873 – 1941?)	другий комісар (1925 – 1939)	парох с. Рожнів (1924 – 1941)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Коржинський Михайло (1821 – 12.10. 1892)	комісар (1889 – 1892)	парох с. Вовчківці (1860 – 1892)
Огоновський Микола (1850 – 18.03. 1907)	комісар (1892 – 1907)	парох с. Джурів (1892 – 1907)

15. Станиславівський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Гарасимович Симеон (1805 – 10.09.1887)	декан (1886 – 1887)	парох с. Загвіздя (1838 – 1887)
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	декан (1887 – 1895)	парох кафедральної церкви (1870 – 1895)
Каратницький Омелян (1850 – 07.03.1899)	адміністратор (1895 – 1896), декан (25.03.1896 – 1899)	парох с. Загвіздя (1888 – 1899)
Косевич Теодор (1852 – 03.10.1903)	адміністратор (03.1899 – 1903)	парох с. Опришівці (1885 – 1903)
Богонос Василь (1831 – 17.10.1907)	декан (1903 – 1905)	парох кафедральної церкви м. Станиславів (1898 – 1905)
Комаринський Стефан (1855 – 05.11.1918)	декан (1905 – 1918)	парох м. Лисець (1890 – 1918)
Шмериківський Євстахій (02.10. 1864 – 1938?)	адміністратор (11. 1918 – 03. 1921), декан (03. 1921 – 04. 1927)	парох с. Угорники (1904 – 04. 1927)
Ріпецький Роман Григорій (22.01. 1889 – 1946?)	адміністратор (1927 – 1929)	парох с. Підлуже (05. 1923 – 09. 1933)
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	адміністратор (1929 – 1932), декан (1932 – 1944)	парох с. Ямниця (1920 – 1944)
Добрянський Константин (04.06. 1910 – 1946?)	декан (1945 – 1946)	парох с. Станиславів-Гірка (1941 – 1946)
Віце-декани		
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	віце-декан (1886 – 1887)	парох кафедральної церкви (1870 – 1895)
Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	перший віце-декан (1889 – 1892)	парох с. Радча (1886 – 1892)
Струтинський Антоній (1832 – 28.10.1907)	другий віце-декан (1889 – 1897), перший віце-декан (1897 – 1904), другий віце-декан (1904 – 1905), віце-декан (1905 – 1906)	парох с. Ямниця (1868 – 1907)
Каратницький Омелян (1850 – 07.03.1899)	другий віце-декан (1894 – 1895)	парох с. Загвіздя (1888 – 1899)
Косевич Теодор (1852 – 03.10.1903)	другий віце-декан (09.11.1897 – 03.1899)	парох с. Опришівці (1885 – 1903)
Комаринський Стефан (1855 – 05.11.1918)	перший віце-декан (1904 – 1905)	парох м. Лисець (1890 – 1918)
Ленкавський Володимир (27.05. 1863 – 24.11. 1944)	перший віце-декан (10. 1924 – 1944)	парох с. Загвіздя (03. 1923 – 1944)
Ріпецький Роман Григорій (22.01. 1889 – 1946?)	другий віце-декан (10. 1924 – 1927)	парох с. Підлуже (1923 – 1933)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Шмериківський Євстахій (02.10. 1864 – 1938-?)	духівник (05.1909 – 1918)	парох с. Угорники (1904 – 1927)
Бориславський Микола (06.06. 1887 – 1964)	духівник (1924 – 1939)	парох с. Пасічна (1920 – 1946)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Гарасимович Симеон (1805 – 10.09.1887)	перший комісар (1886 – 1887)	парох с. Загвіздя (1838 – 1887)
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	другий / перший комісар (1886 – 1895)	парох кафедральної церкви м. Станиславів (1870 – 1895)
Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	другий комісар (1888 – 1893)	парох с. Радче (1886 – 1892)
Комаринський Стефан (1855 – 05.11.1918)	другий комісар (1893 – 1905), перший комісар (1905 – 1918)	парох м. Лисець (1890 – 1918)

Косевич Теодор (1852 – 03.10.1903)	перший комісар (1899 – 1903)	парох с. Опришівці (1885 – 1903)
Ленкавський Стефан (1829 – 22.12.1903)	третій комісар (1903)	парох с. Угорники (1883 – 1903)
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	комісар (1905 – 1909)	архипресвітер капітули (1891 – 1910)
Шмериковський Євстахій (02.10. 1864 – 1938?)	другий комісар (1905 – 1924) перший комісар (1924 – 1927)	парох с. Угорники (1904 – 1927)
Матейко Теодор (1863 – 20.11. 1931)	третій комісар (1905 – 1924), другий комісар (1924 – 1931)	парох с. Опришівці (1905 – 1931)
Комаринський Василь (05.12. 1892 – 1942?)	третій комісар (1924 – 1925)	адміністратор / парох м. Лисець (1919 – 1925)
Кисілевський Нестор (27.02. 1886 – 1938?)	третій комісар (1929 – 1939)	парох с. Радча (1925 – 1938?)
Ленкавський Володимир (27.05. 1863 – 24.11. 1944)	перший комісар (1931 – 1939)	парох с. Загвіздя (03. 1923 – 1944)
Володимир Винявський (1890 – 1980)	другий комісар (1935 – 1939)	парох с. Іваниківка (1922 – 1942)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	комісар (1889 – 1892)	парох с. Радче (1886 – 1892)
Косевич Теодор (1852 – 03.10. 1903)	комісар (1892 – 1903)	парох с. Опришівці (1885 – 1903)
16. Товмацький деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Партицький Іван (1837 – 11.05.1898)	декан (1886 – 1898)	парох с. Торговиця (1875 – 1898)
Ступницький Порфирій (1847 – 08.11.1926)	адміністратор (06.1898 – 1904), декан (05.1904 – 1926)	парох м. Товмач (1884 – 1926)
Чеховський Степан (1884 – 1952)	адміністратор (1926 – 07. 1927)	парох с. Братишів (1921 – 07. 1927)
Майковський Ярослав (23.09. 1861 – 05.01. 1941)	адміністратор (12. 1927 – 1941)	парох с. Голосків (1893 – 1941)
Плавюк Іван (1881 – 1946?)	декан (1945 – 1946)	катехит гімназії у м. Товмач (1905 – 1939), почесний крилошанин (1930 – 1938), парох м. Товмач (1938 – 1946)
Віце-декани		
Бородайкевич Омелян (1840 – 16.08.1895)	віце-декан (1886 – 1895)	парох с. Гринівці (1881 – 1895)
Ступницький Порфирій (1847 – 08.11.1926)	віце-декан (05.1896 – 06.1898)	парох м. Товмач (1884 – 1926)
Котлярчук Микола (1857 – 16.08.1919)	віце-декан (11.1906 – 1907)	парох с. Кутиська (1890 – 1907)
Чеховський Степан (1884 – 1952)	віце-декан (06. 1924 – 1926)	парох с. Братишів (1921 – 07. 1927)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Ляторовський Іван (1839 – 10.02.1919)	духівник (05.1909 – 1919)	парох с. Долина (1892 – 1919)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Партицький Іван (1837 – 11.05.1898)	комісар (1887 – 1898)	парох с. Торговиця (1875 – 1898)
Ступницький Порфирій (1847 – 08.11.1926)	комісар (07.1898 – 08.1904), перший комісар (1905 – 1926)	парох м. Товмач (1884 – 1926)
Майковський Ярослав (23.09. 1861 – 05.01. 1941)	другий комісар (08.1904 – 1906), третій комісар (1906 – 1939)	парох с. Голосків (1893 – 1941)

Совяковський Микола (1847 – 08.08.1916)	третій комісар (08.1904 – 1906), другий комісар (1906 – 1916)	парох с. Пужники (1883 – 1916)
Яворський Антін (14.01. 1886 – 15.02. 1962)	другий комісар (1920 – 1939)	парох с. Пужники (1920 – 1944)
Ріпецький Роман Григорій (22.01. 1889 – 1946?)	перший комісар (1937 – 1938)	парох м. Товмач (09. 1933 – 10. 1938)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Партицький Іван (1837 – 11.05. 1898)	комісар (1887 – 1898)	парох с. Торговиця (1875 – 1898)
Бородайкевич Омелян (1840 – 16.08. 1895)	комісар (1888 – 1895)	парох с. Гринівці (1881 – 1895)
17. Тисменицький деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Калинський Лев (1843 – 08.07. 1929)	адміністратор (1885 – 1886), декан (1886 – 1927)	парох с. Ольшаниця (1878 – 1902), парох с. Чоронолізці (1902 – 1929)
Кульчицький Климентій (1862 – 20.02.1932)	адміністратор (1927 – 1929), декан (1929 – 1932)	парох с. Підпечари (1897 – 1932)
Вергановський Броніслав (01.01. 1863 – 23.05. 1937)	декан (10. 1932 – 05. 1937)	парох с. Ольшаниця (1903 – 1937)
Зінько Григорій (1881 – 1946?)	адміністратор (10. 1937 – 1944)	парох с. Остриня (1921 – 1946?)
Павлюк Семен (02.08. 1890 – 1960)	декан (1945 – 1946)	парох м. Тисмениця (1944 – 1960).
Віце-декани		
Гарасевич Олександр (1850 – 01.05.1888)	віце-декан (1886 – 1888)	капелан с. Камінна (1881 – 1888)
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	віце-декан (1888 – 1901)	капелан / парох с. Марківці (1886/1891 – 1895), парох с. Братківці (1895 – 1901)
Кульчицький Климентій (1862 – 20.02.1932)	перший віце-декан (1905 – 1925)	парох с. Підпечари (1897 – 1932)
Кархут Володимир (1865 – 21.06.1919)	другий віце-декан (1905 – 1913)	парох с. Марківці (1896 – 1913)
Вергановський Броніслав (01.01. 1863 – 23.05. 1937)	віце-декан (1925 – 1932)	парох с. Ольшаниця (1903 – 1937)
Зінько Григорій (1881 – 1946?)	віце-декан (10. 1932 – 10. 1937)	парох с. Остриня (1921 – 1946?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Кархут Володимир (1865 – 21.06.1919)	духівник (05.1909 – 1913)	адміністратор / парох с. Марківці (1895/1896 – 1913)
Кульчицький Климентій (1862 – 20.02.1932)	духівник (21.05.1913 – 1932)	парох с. Підпечари (1897 – 1932)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Калинський Лев (1843 – 08.07.1929)	комісар (1886 – 1905), перший комісар (1905 – 1927)	парох с. Ольшаниця (1878 – 1902), парох с. Чоронолізці (1902 – 1929)
Коцюба Іван (1846 – 28.02.1936)	комісар (07.1904 – 1905), другий комісар (1905 – 1936)	парох м. Тисмениця (1904 – 1936)
Кульчицький Климентій (1862 – 20.02.1932)	комісар (07.1904 – 1905), третій комісар (1905 – 1932)	парох с. Підпечари (1897 – 1932)
Зінько Григорій (1881 – 1946?)	перший комісар (04. 1935 – 1939)	парох с. Остриня (1921 – 1946?)
Глібовицький Теофіл (1902 – 1938?)	другий комісар (04. 1935 – 1939)	парох с. Підпечари (1933 – 1938?)

Ординаріатські комісари у сервітугових справах (1889 – 1914?)		
Ільницький Ігнатій (1833 – 12.03. 1896)	комісар (1888 – 1896)	парох с. Підпечари (1860 – 1896)
Вальницький Михайло (1859 – 08.04. 1923)	комісар (1896 – 1901)	парох с. Братківці (1895 – 1901)
18. Устецький деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Проскурницький Микола (1817 – 01.08.1896)	декан (1886 – 1896)	парох с. Петрилів (1855 – 1896)
Стотаньчик Андрій (1840 – 30.06.1904)	декан (12.08.1896 – 1904)	парох с. Устя Зелене (1878 – 1904)
Скалиш Лонгин (1842 – 12.08.1919)	адміністратор (08.1904 – 1905), декан (1905 – 1915)	парох с. Задарів (1873 – 1919)
Мотюк Василь (1853 – 26.05. 1935)	адміністратор (10.1915 – 11. 1918), декан (11. 1918 – 1935)	капелан / парох с. Маріямпіль (1884/1891 – 1935)
Гарасевич Антін (24.02. 1881 – 14.12. 1936)	адміністратор (04.1935 – 12. 1936)	парох с. Деліїв (1913 – 1936)
Максимюк Прокіп (15.11. 1891 – 1938?)	адміністратор (12. 1936 – 1938?)	парох с. Гнильче (1924 – 1938?)
Дуткевич Іван (11.05. 1899 – 1950?)	декан (1945 – 1946)	парох с. Нижнів (1932 – 1946)
Віце-декани		
Левицький Ісронім (1829 – 22.01.1892)	перший віце-декан (1886 – 1892)	парох с. Стриганці (1860 – 1892)
Стотаньчик Андрій (1840 – 30.06.1904)	другий віце-декан (1886 – 1892), віце-декан (1892 – 1896)	парох с. Устя Зелене (1878 – 1904)
Мотюк Василь (1853 – 26.05. 1935)	віце-декан (1905 – 1915)	капелан / парох с. Маріямпіль (1884/1891 – 1935)
Гарасевич Антін (24.02. 1881 – 14.12. 1936)	віце-декан (06. 1923 – 04. 1935)	парох с. Деліїв (1913 – 1936)
Дуткевич Іван (11.05. 1899 – 1950?)	віце-декан (03. 1936 – 1945)	парох с. Нижнів (1932 – 1950?)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Мотюк Василь (1853 – 26.05. 1935)	духівник (05.1909 – 1935)	капелан / парох с. Маріямпіль (1884/1891 – 1935)
Дуткевич Іван (11.05. 1899 – 1950?)	духівник (05. 1935 – 1939)	парох с. Нижнів (1932 – 1950?)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Стотаньчик Андрій (1840 – 30.06.1904)	комісар (1886 – 1903), перший комісар (1903 – 1904)	парох с. Устя Зелене (1878 – 1904)
Проскурницький Іван (1846 – 18.09.1933)	другий комісар (1903 – 1905)	парох с. Коропець (1895 – 1933)
Диминський Володимир (1856 – 25.08. 1916)	третій комісар (1903 – 1905), другий комісар (1905 – 1916)	парох с. Петрилів (1898 – 1916)
Скалиш Лонгин (1842 – 12.08.1919)	перший комісар (1905 – 1919)	парох с. Задарів (1873 – 1919)
Кочержук Іван (1862 – 20.07.1919)	третій комісар (1905 – 1919)	парох с. Горожанка (1893 – 1919)
Левицький Володимир (16.08. 1864 – 1938?)	перший комісар (1927 – 1935)	парох с. Ляцьке-Бобрівники (1899 – 1938?)
Левицький Іван (13.09. 1862 – 07.01. 1943)	другий комісар (1927 – 1936)	парох с. Тростянці (1890 – 1943)
Максимюк Прокіп (15.11. 1891 – 1938?)	третій комісар (1927 – 1939)	парох с. Гнильче (1924 – 1938?)
Коропецький Володимир (24.11. 1892 – 1950?)	перший комісар (04. 1935 – 1939)	парох с. Олешів (1933 – 1944?)

Припхан Дмитро (07.11. 1887 – 1942?)	другий комісар (03. 1936 – 1939)	парох с. Петрилів (1921 – 1942)
Ординаріатські комісари у сервітугових справах (1889 – 1914?)		
Стотаньчик Андрій (1840 – 30.06. 1904)	комісар (1889 – 1904)	парох с. Устя Зелене (1878 – 1904)
Левицький Антін (1834 – 28.04. 1909)	комісар (1889 – 1909)	парох с. Нижнів (1871 – 1909)
19. Чортківський деканат		
Декани / адміністратори деканату		
Михалевич Іван (1840 – 09.05.1907)	декан (1886 – 1907)	парох с. Білобожниця (1884 – 1907)
Чемеринський Аполон (1841 – 25.08.1936)	адміністратор (05.1907 – 08. 1908), декан (08. 1908 – 06. 1920)	парох с. Будзанів (1873 – 1936)
Саврій Петро (03.04. 1869 – 1938?)	адміністратор (06. 1920 – 02. 1921), декан (02. 1921 – 12. 1924)	парох с. Вербовець (1905 – 1924)
Воробкевич Лев (1880 – 1938?)	адміністратор (12. 1924 – 01. 1928), декан (01. 1928 – 1938?)	парох с. Білобожниця (1920 – 1938?)
Віце-декани		
Волянський Андрій (1831 – 24.12.1898)	перший віце-декан (1886 – 1898)	парох с. Біла (1856 – 1898)
Сьокало Василь (1813 – 05.07.1889)	другий віце-декан (1886 – 1889)	парох м. Чортків (1869 – 1889)
Лушпинський Леонтій (1844 – 18.08. 1911)	другий віце-декан (1889 – 1898), віце-декан (1898 – 08.1906)	парох с. Трибухівці (1886 – 1911)
Чемеринський Аполон (1841 – 25.08.1936)	віце-декан (08.1906 – 05.1907)	парох с. Будзанів (1873 – 1936)
Саврій Петро (03.04. 1869 – 1938?)	віце-декан (07.1907 – 06. 1920)	парох с. Вербовець (1905 – 1924)
Воробкевич Лев (1880 – 1938?)	віце-декан (04.1922 – 12. 1924)	парох с. Білобожниця (1920 – 1938?)
Ганкевич Михайло (15.09. 1875 – 1942?)	перший віце-декан (1927 – 04. 1929)	парох с. Дзвиняч (1924 – 1935)
Чеховський Степан (1884 – 1952)	другий віце-декан (03. 1933 – 05. 1935), перший віце-декан (1935 – 1944)	парох с. Біла (07. 1927 – 1944)
Івахнюк Микола (1886 – 1945?)	віце-декан (05. 1935 – 1938?)	парох с. Джурин (03. 1922 – 05.1945)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Саврій Петро (1869 – 1938?)	духівник (05.1909 – 1914?)	парох с. Вербовець (1905 – 1914?)
Коцюба / Коцюбинський Петро (09.03. 1872 – 1938?)	духівник(1927 – 1937)	парох с. Трибухівці (1913 – 1938?)
Чеховський Степан (1884 – 1952)	духівник(1937 – 1939)	парох с. Біла (07. 1927 – 1944)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Маланюк Олександр (1847 – 03.03.1910)	комісар (1886 – 1905), перший комісар (1905 – 1910)	парох с. Паушівка (1877 – 1910)
Чемеринський Аполон (1841 – 25.08.1936)	другий комісар (1903 – 1910), перший комісар (1910 – 1929)	парох с. Будзанів (1873 – 1936)
Кузик Вінкентій (1851 – 18.07.1919)	третій комісар (1903 – 1910), другий комісар (1910 – 1919)	парох с. Оссівці (1886 – 1919)

Крушельницький Іван Маріян (13.10. 1870 – 16.05. 1915)	третій комісар (1911 – 1915)	сотрудник / адміністратор / парох с. Ягольниця Стара (1896 – 1902 – 1903 – 1915)
Воробкевич Лев (1880 – 1938?)	другий комісар (1924 – 1926)	парох с. Білобожниця (1920 – 1938?)
Гнатів Володислав Роман (24.08. 1891 – 1942?)	третій комісар (1924 – 1926, 04. 1935 – 1939)	парох с. Оссівці (1921 – 1942?)
Романовський Михайло (1880 – 1938?)	перший комісар (04. 1935 – 1939)	парох с. Бичківці (1922 – 1938?)
Фіголь Михайло (1884 – 1938?)	другий комісар (04. 1935 – 1939)	парох с. Шульганівка (1920 – 1938?)
Ординаріатські комісари у сервітутових справах (1889 – 1914?)		
Лушпинський Леонтій (1844 – 18.08. 1911)	комісар (1889 – 1906)	парох с. Трибухівці (1886 – 1911)
20. Буковинський деканат (з 1894 р. – поділений на Чернівецький та Сучавський деканати)		
Декани / адміністратори деканату		
Костецький Келестин (1843 – 01.03.1919)	декан (1886 – 1894)	парох м. Чернівці (1885 – 1919)
Віце-декани		
Ших Іван (1841 – 21.03. 1914)	віце-декан (1886 – 1894)	адміністратор / парох м. Сучава (1886?/1888 – 1903)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Костецький Келестин (1843 – 01.03.1919)	комісар деканату (1888 – 1890)	парох м. Чернівці (1885 – 1919)
21. Чернівецький деканат (створено 1894 р. внаслідок поділу Буковинського деканату, відповідно до декрету Апостольської Столиці від 1890 р.)		
Декани / адміністратори деканату		
Костецький Келестин (1843 – 01.03.1919)	декан (1894 – 1919)	парох м. Чернівці (1885 – 1919)
Віце-декани		
Цісик Константин (02.06. 1852 – 26.03. 1919)	віце-декан (1901 – 1902)	парох с. Погорилівка (1895 – 1902)
Гарасимюк Василь (1863 – 11.10.1920)	віце-декан (11.1910 – 1914)	адміністратор / парох м. Бояни (1900/1901 – 1914)
Духівники деканату (з 1909 р.)		
Сімович Аполон (1873 – 1944?)	духівник (05.1909 – 1910...)	адміністратор та катехт м. Кіцмань (1904 – 1914?)
Луцький Іван (1877 – 1914?)	духівник (1913 – 1914)	парох м. Вижниця (1909 – 1914?)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Костецький Келестин (1843 – 01.03.1919)	комісар на Буковині (1894 – 1910...)	парох м. Чернівці (1885 – 1919)
22. Сучавський деканат (створено 1894 р. внаслідок поділу Буковинського деканату, відповідно до декрету Апостольської Столиці від 1890 р.)		
Декани / адміністратори деканату		
Ших Іван (1841 – 21.03. 1914)	адміністратор (1894 – 1897), декан (01.1897 – 1903)	адміністратор / парох м. Сучава (1886 / 1888 – 1903)
Глібовицький Іван (1854 – 1914?)	адміністратор деканату (1903 – 1907)	адміністратор / парох с. Качика (1892 – 1907), парох м. Сучава (1907 – 1914?)
Злепко Климентій (28.01. 1868 – 15.03. 1934)	адміністратор (1907 – 1909), декан (1909 – 1919)	парох м. Серет (1894 – 1934)

Духівники деканату (з 1909 р.)		
Луцький Іван (1877 – 1914?)	духівник деканату (05.1909 – 1912)	сотрудник пароха м. Чернівці (1904 – 1909), парох м. Вижниця (1909 – 1914?)
Ординаріатські комісари в шкільних справах		
Глібовицький Іван (1854 – 1914?)	комісар (1906 – 1910) другий комісар (1910 – 1919)	адміністратор / парох с. Качика (1892 – 1907), парох м. Сучава (1907 – 1914?)
Злепко Климентій (28.01. 1868 – 15.03. 1934)	перший комісар (1910 – 1919)	парох м. Серет (1894 – 1934)
23. Деканат Станиславів-місто (з 1932 р.)		
Декани / адміністратори деканату		
Лободич Роман (08.01.1891 – 22.08.1969)	декан (1932 – 09. 1935)	парох кафедральної церкви м. Станиславів (15.11. 1930 – 30.09. 1935); почесний крилошанин капітули (25.09. 1930 – 15.10. 1938); радник і референт консисторії (14.11. 1930 – 15.10. 1938)
Луцик Іван (08.09. 1879 – 29.10. 1943)	декан (09. 1935 – 1943)	парох кафедральної церкви м. Станиславів (30.09. 1935 – 1943); почесний крилошанин капітули (10.07. 1935 – 1943); радник і референт консисторії (26.09. 1935 – 1943)

Джерела: [191; 203; 206–210; 277, арк. 19; 280–300; 302, арк. 142-147; 304; 306; 316, арк. 7, 24, 31; 317, арк. 1-11; 318; 386; 419, с. 16-26; 424а; 424б; 424в; 425–443; 585–587; 591; 596; 603; 605; 606].

Додаток Е

Соціальний статус, матеріальне становище та релігійно-пастирська діяльність духовенства Станиславівської єпархії (1885 – 1939)

Додаток Е.1

Генеральні єпископські та деканальні канонічні візитації парохій Станиславівської єпархії (1885 – 1900)

№	Деканат	Час візитації	Візитатор	Обсяг візитації (населені пункти)
1	Богородчанський	1877	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
2	Буцацький	1878	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату, крім с. Швайків
3	Городенківський	1871	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
4	Гусятинський	1875	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
5	Єзупільський	1884	Адміністратор Сильвестр Сембратович	с. Ганусівці, с. Побережжя, с. Стриганці, с. Миловання
		1887		с. Рошнів
		1888	Єпископ Юліан Пелеш	усі парафії деканату
6	Жуківський	1880	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	с. Джурків, с. Черемхів
7	Заліщицький	1887	Єпископ Юліан Пелеш	усі парафії деканату
8	Коломийський	1871	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	с. Воскресінці
9	Косівський	1872	Митрополит Йосиф Сембратович	21 парафія
		1889	Єпископ Юліан Пелеш	Річка
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	усі парафії деканату
10	Кудринський	1883	Адміністратор Сильвестр Сембратович	усі парафії деканату
11	Надвірнянський	1876	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
12	Пістинський	1889	Єпископ Юліан Пелеш	усі парафії деканату
13	Скальський	1878	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
		1888	Єпископ Юліан Пелеш	усі парафії деканату
14	Снятинський	1892	Єпископ Юліан Куїловський	усі парафії деканату
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	с. Будилів, с. Карлів, с. Олешків
15	Станиславівський	1887	Єпископ Юліан Пелеш	усі парафії деканату
16	Товмацький	1884	Адміністратор Сильвестр Сембратович	усі парафії деканату
17	Тисменицький	1887	Єпископ Юліан Пелеш	усі парафії деканату
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	с. Марківці
18	Устецький	1880	Митрополит Йосиф Сембратович	с. Межигірці, с. Нижнів, с. Остра, с. Коропець, с. Горигляди, с. Петрилів, с. Бобрівники, с. Лядське, с. Устя Зелене, с. Задарів
		1884	Адміністратор Сильвестр Сембратович	с. Маріямпіль, с. Кінчаки, с. Деліїв, с. Тумир, с. Тростянець
		1886	Митрополит Сильвестр Сембратович	с. Гнильче, с. Дришів, с. Горожанка, с. Товстобаби
19	Чортківський	1878	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
20	Сучавський	1880	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	усі парафії деканату

21	Чернівецький	1880	Митрополит Йосиф Сембратович	усі парафії деканату
		1900	Єпископ Андрей Шептицький	усі парафії деканату

Джерела: [430, с. 176-177; 432, с. 202-203].

Додаток Е.2

Соціальний статус духовенства Станиславівської єпархії (1885 – 1939)

	1886	1890	1892	1897	1900	1904	1909	1913	1925	1927	1931	1935	1938
Статус за цивільно-правовим станом													
Одружені	402	398	412	425	425	436	444	422	329	303	287	254	222
Вдівці	114	116	114	101	97	93	81	82	66	69	63	55	58
Целебси	6	7	6	8	12	10	19	26	61	108	154	190	245
Монахи на парафіях	2	3	4	11	27	23	6	13	18	16	23	4	6
Всього	524	524	536	545	561	562	550	543	474	496	527	503	531
Статус за видом душпастирської посади													
Парохи	330	335	393	405	400	375	395	390	344	345	323	292	263
Адміністратори	22	23	40	28	31	57	38	37	71	70	96	127	158
Капелани	82	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Експозити	-	-	18	23	19	21	21	22	19	16	16	18	18
Сотрудники	91	96	81	80	84	70	71	75	49	54	52	71	86
Катехити	-	-	-	10	10	16	21	32	29	30	31	20	26
Всього	525	528	532	546	544	539	546	556	512	515	518	528	551

Джерела: [424а, с. 104-105; 426, с. 276-277; 427, с. 160-161; 429, с. 186-187; 430, с. 190-191; 433, с. 228-229; 435, с. 202-203; 437, с. 300-301; 438, с. 290-291; 441, с. 176-177; 442, с. 192-193; 443, с. 194-195].

Додаток Е.3

Система патронату над церквами в Станиславівській єпархії (1885 – 1939)

Вид патронату	1886	1890	1892	1897	1900	1904	1909	1913	1925	1927	1931	1935	1938
Цісарський / урядовий	60	60	66	67	67	67	67	67	50	49	49	49	49
Митрополичий	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Єпископський	33	34	35	31	36	36	42	53	53	-	-	-	-
Приватний	334	331	328	334	330	328	324	313	313	288	290	292	295
Вільний	5	5	5	-	-	-	-	-	-	78	79	73	77
Всього	435	433	434	432	437	433	433	433	416	415	418	414	421

Джерела: [424а, с. 104-105; 426, с. 276-277; 427, с. 160-161; 429, с. 186-187; 430, с. 190-191; 433, с. 228-229; 435, с. 202-203; 437, с. 300-301; 438, с. 290-291; 441, с. 176-177; 442, с. 192-193; 443, с. 194-195].

**Комісія просинодальних екзаменаторів Станиславівської єпархії (1885 – 1939):
динаміка персонального складу**

Прізвище та ім'я (роки життя)	Термін на посаді
Куїловський Юліян (1826 – 04.05. 1900)	1885 – 1891
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1885 – 1910
Литвинович Іван (1840 – 05.02. 1926)	1885 – 1926
Туркевич Лев (1846 – 1920)	1885 – 1890
Шанковський Теодат (1826 – 09.05. 1895)	1885 – 1895
Лопушинський Іван (1837 – 1898)	1885 – 1892
Струтинський Антоній (1832 – 1907)	1885 – 1898
Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	1885 – 1892
Трач Теодор (1844 – 12.02. 1911)	1889 – 1908
Петрушевич Теофіл (1833 – 21.01. 1914)	1889 – 1908
Семенів Михайло (1848 – 04.02. 1923)	1889 – 1908
Ткачунік Симеон (1835 – 29.08. 1903)	1891 – 1903
Торонський Северин (1846 – 13.08. 1902)	1893 – 1902
Гробельський Іван (1859 – 17.04. 1926)	1893 – 1926
Богонос Василь (1831 – 17.10. 1907)	1900 – 1907
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1900 – 1909
Щепкович Франц (1864 – 06.11. 1934)	1909 – 1934
Редкевич Іван (1856 – 14.07. 1921)	1909 – 1921
Гордієвський Іван (1855 – 14.07. 1927)	1909 – 1927
Костецький Келестин (1843 – 01.03. 1919)	1909 – 1919
Порайко Іван (1855 – 30.11. 1931)	1909 – 1914, 1929 – 1931
Шмериковський Євстахій (1864 – 1938?)	1909 – 1931
Бровко Михайло (14.11. 1865 – 16.05. 1939)	1909 – 1914
Матейко Теодор (1863 – 20.11. 1931)	1909 – 1931
Комаринський Стефан (1855 – 05.11. 1918)	1911 – 1918
Коциловський Йосиф (03.03. 1876 – 17.11. 1947)	1911 – 1916
Лятишевський Іван (17.10. 1879 – 27.11. 1957)	1920 – 1939
Чарнецький Микола (14.12. 1884 – 02.04. 1959)	1920 – 1932
Бабин Василь (13.01. 1884 – 1946?)	1920 – 1927
Гірняк Юстин (11.02. 1877 – 16.07. 1958)	1925? – 1939
Мотюк Василь (11.02. 1853 – 24.03. 1935)	1920 – 1935
Левицький Лев (21.05. 1863 – 18.02. 1929)	1920 – 1929
Олесницький Іван (15.01. 1850 – 03.06. 1926)	1920 – 1926
Дмитраш Антін (16.08. 1871 – 29.04. 1936)	1920 – 1934
Медвецький Яків (07.01. 1880 – 27.01. 1941)	1928 – 1936
Стек Дмитро (30.10. 1889 – 1938?)	1928 – 1931
Войтіховський Антоній (30.01. 1859 – 27.11. 1932)	1928 – 1932
Баран Василь (01.04. 1880 – 1945?)	1928 – 1939
Бойчук Авксентій (26.02. 1888 – 01.08. 1971)	1928 – 1939
Лукач Симеон (07.07. 1893 – 22.08. 1964)	1928 – 1939
Лободич Роман (08.01.189 – 22.08.1969)	1932 – 1938
Луцик Іван (08.09. 1879 – 29.10. 1943)	1935 – 1939
Василик Василь (06.10. 1898 – 26.02. 1967)	1936 – 1939
Салі Микола (03.01. 1872 – 1948?)	1938 – 1939
Бориславський Микола (06.06. 1887 – 1964)	1938 – 1939

Джерела: [424а; 426; 427; 429; 430; 433; 435; 437; 438; 441; 442; 443].

**Цензори релігійної літератури в Станиславівській єпархії (1885 – 1939):
динаміка персонального складу**

Прізвище та ім'я (роки життя)	Термін на посаді
Фацієвич Василь (1847 – 26.02. 1921)	1887 – 1910
Литвинович Іван (1840 – 05.02. 1926)	1887 – 1926
Струтинський Антоній (1832 – 1907)	1887 – 1907

Витошинський Лев (1842 – 04.06. 1892)	1887 – 1889
Костецький Келестин (1843 – 01.03. 1919)	1887 – 1909
Козловський Іполит (1842 – 27.07. 1903)	1887 – 1903
Лепкий Микола (1842 – 02.04. 1924)	1887 – 1909
Литвинович Григорій (21.03. 1862 – 28.07. 1932)	1897 – 1908

Джерела: [425; 427; 430; 431; 443].

Додаток Е.6

Учасники Львівського собору 1891 р. – представники Станиславівської єпархії

№ п/п	Прізвище та ім'я	Посада
1.	Куїловський Юліан	Станиславівський єпископ
2.	Фацієвич Василій	архипресвітер капітули
3.	Литвинович Іван	кустош капітули
4.	Шанковський Теодат	почесний крилошанин, Станиславівський декан і кафедральний парох у м. Станиславові
5.	Лесевич Теодор	почесний крилошанин, Косівський декан, парох в с. Старих Кутах
6.	Коблянський Іван	почесний крилошанин, Коломийський декан і парох у м. Коломії, рицар ц. к. Ордену Франца Йосифа
7	Костецький Келестин	почесний крилошанин, Буковинський декан, парох у м. Чернівцях
8	Богонос Василь	почесний крилошанин, парох у с. Хоросткові
9	Кобринський Анатоль	Городенківський декан, парох у с. Раківці
10	Калинський Лев	Тисменицький декан, парох у с. Вільшаниці
11	Гулла Михайло	радник консисторії, Кудринецький декан, парох у м. Боршеві і с. Мушкатові
12	Партицький Іван	титулярний радник консисторії, Товмацький декан, парох у с. Торговиці
13	Михалевич Іван	титулярний радник консисторії, Чортківський декан, парох у с. Білобожниці
14	Дрогомирецький Микола	Бучацький декан, парох зі с. Стінки
15	Левицький Юліан	Бучацький віце-декан, парох у с. Жизномирі
16	Пачовський Кирило	Богородчанський декан, парох у м. Богородчанах
17	Гаморак Кирило	сотрудник з правом управління парохією в с. Стецевій
18	Ленкавський Стефан	парох у с. Угорниках
19	Крушельницький Максиміліан	парох у с. Назірній
20	Грабович Іван	парох у м. Тисмениці
21	Стотанчик Андрій	Устецький віце-декан, парох у с. Устю Зеленому
22	Мардарович Ілля	місійний проповідник тверезості, радник єпископа, парох у с. Кам'янках Великих
23	Гошовський Микола	адміністратор Єзупільського деканату, парох у с. Блюдниках
24	Гостроверха Ієронім	ігумен монастиря ЧСВВ у м. Бучачі
25	Лушпинський Леонтій	другий віце-декан Чортківський, парох у с. Трибухівцях
26	Мицьковський Петро	Скальський декан, парох у с. Чорнокінцях
27	Гіль Петро	парох у с. Олексинцях
28	Мох Рудольф	парох у с. Острові, титулярний радник консисторії, місійний проповідник тверезості, член Товариства св. Апостола Павла
29	Тимняк Григорій	адміністратор Пістинського деканату, парох у с. Шешорах
30	Білоус Іван	парох у с. Білоберезці
31	Княгиницький Олександр	парох у м. Заліщиках, заслужений декан Заліщицький
32	Козоровський Володимир	Гусятинський місто-декан, парох у с. Городниці

Джерело: Чинности і рішення руского провінціального Собора в Галичині одбувшогося в Львові в році 1891. – Львів: Накладом Митрополичого Ординаріату, Із типографії Ставропігійського Ін-та, 1896. – с. 57-61, 258, 263-264.

Додаток Е.7

Зруйновані під час Першої світової війни церкви, дзвіниці та парохіяльні будинки Станиславівської єпархії (1914 – 1918)

№	Парохія	Церква	Час, обставини та характер руйнування
1. Богородчанський деканат			
1.	м. Богородчани	Церква св. Тройці, 1740 р.	1916 р., спалена, «цілковито знищена»
2.	с. Богрівка (дочірня парохії с. Яблінка)		«церков розібрало наше військо на будову землянок»
3.	с. Дзвиняч (дочірня парохії Космач)		«церков дочерна в Дзвинячи зістала цілковито збомбардована», «дзвони церковні... зареквіровані»
3а.	с. Жураки	Церква Успіння Пресвятої Богородиці, 1918 р.	2 із 5 дзвонів «за часів Першої світової війни забрали малярські війська на гармати».
4.	с. Космач		1916-1917 рр. церква «гранатними кулями сильно ушкоджена... і грозить заваленем», «дім парохіяльний... цілковито зруйнований», 6 дзвонів «зареквіровані» угорським військом»
4а.	с. Крички		1915 р. згоріла місцева церква
5.	с. Пороги		березень 1915 р. австрійські війська «спалили церков, дім і будинки парохіяльні... для стратегічних цілей».
6.	с. Старуня	Церква св. Параскевії, 1908 р.	7 травня 1915 р. австрійські війська «зі зглядів стратегічних» спалили церков
7.	Яблінка		«церков нова і цілком спалена зі всею церковною утварею».
2. Бучацький деканат			
8.	Бертники (дочірня парохії с. Григорів)		«в часі війни спалена»
9.	с. Велеснів	Церква Пеенесення Мощей св. Николая, 1885 р.	1916 р. церква та будинок пароха «знищені війною»
10.	с. Олеша (дочірня парохії с. Ковалівка)		«Церковь дочерню села Олеша цілковито знищено»
11.	Яргорів		Церква «згоріла до тла»
3. Городенківський деканат			
12.	с. Михальче (дочірня парохії с. Семаківці)		У період 12 червня – 23 серпня 1916 р. церква «через воєнні операційні дії... погоріла..., так що лишилися лиш 2 образи» і «спідні мура», усі 5 дзвонів «зареквірувало» військо
13.	с. Торговиця Пільна	Церква Різдва Пречистої Богородиці, 1894 р.	травень 1917 р. – церква згоріла «з невияснених причин»
4. Гусятинський деканат			
14.	с. Коцюбинці	Церква св. Михайла. 1706 р.	1915 р. згорів дах церкви
15.	с. Постолівка	Церква Різдва св. Івана Хрестителя, 1853 р.	церква знищена, дім парохіяльний знищений
16.	с. Шидлівці	Церква св. Миколая	«в часі війни верх знищено. Приходство і будинки господарські цілковито знищено»

5. Єзупільський деканат			
17.	с. Блюдники	Церква Різдва Пречистої Діви Марії, 1890 р.	1917 р. «в першій половині липня в часі офензиви військ ворожих спалено цілком церков»
18.	с. Ганусівці		церква «спалена»
19.	с. Єзупіль	Церква св. Миколая, 1888 р.	«під час Першої війни» дах церкви згорів від «обстрілів гармат» з лівого берега Дністра
6. Жуківський деканат			
20.	с. Жабокруки	Церков Св. Отця Онуфрея	1916 р. «під час битв зістала спалена»
21.	с. Хлібичин Лісний		«на цвинтарі богосл. каплиця, спалена цілковито в 1914 році»
22-23.	с. Хотимир	Церква Перенесення Мощів св. о. Миколая, церква Пречистої Богородиці, «старовинна»	8 липня 1916 р. «обидві церкви й костюл згоріли під час війни 1916 року. Їх запалила німецька артилерія, що обстрілювала російське військо, розташоване в селі...»
24.	с. Черемхів	Церква Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії	7 липня 1916 р. церква «згоріла цілковито... від куль австрійських гармат. Згоріла також цілковито дзвіниця, а дзвони числом 5 стопили ся»
7. Заліщицький деканат			
25.	с. Лісичники (дочірня парохії с. Касперівці)	Церква Покрова Пречистої Діви Марії, 1898 р.	«збурена в часі війни»
8. Коломийський деканат			
26.	с. Добровідка (дочірня парохії с. Пядики)	Церква великомученика Дмитра	«згоріла цілковито... дня 18 падолиста 1916 підчас інвазії російської»
27.	с. Корнич	Церква св. Миколая	Церква і дзвіниця «спалена під час битви 21/5 1915 р.»
9. Косівський деканат			
28.	м. Косів	Церква св. Тройці	«спалена» під час війни
10. Кудринський деканат			
29.	м. Кудринці	Церква Воздвиження Чесного Хреста, 1862 р.	Церква «в наслідок воєнних подій зістала знищена», збереглася «часть мурів», «направа єї єсть зовсім виключена»
11. Надвірнянський деканат			
30.	с. Заріччя	Церква Благовіщення Пречистої Діви Марії, 1909 р.	23 липня 1916 р. австрійське військо «в часі другої інвазії... спалило цілком Церков з пляном і кошторисом»
31.	с. Ланчин	Церква Успення Пречистої Діви Марії	«Церков матрична в Ланчині, деревляна спалена в р. 1915 ц. і к. війском з цілим внутрішнім урядженем та всіма церковними річами. (Так само спалена дзвіниця зі всіма дзвонами.)...»
32.	м. Надвірна	Церква Благовіщення Пречистої Діви Марії, 1898 р.	серпень 1914 р. – церква «спалена в часі війни wraz з дзвіницею і домами парохіяльними...»
33.	с. Рафайлова (дочірня парохії с. Зелена)	Церква св. Юрія	1914 р. дочірню церкву і дзвіницю «спалило військо Австрійське: 3 дивізія, 15 бригада»
34.	Стримба (дочірня парохії м. Надвірна)	Церква св. Миколая	1915 р. «дочерна церков... спалено wraz з дзвіницею. Плани і кошториси згоріли»
35-36	с. Яблониця	Церква св.. Іллі, 1895 р.	1916 р. церква парафіяльна «розбита гарматами власного війська»; 1916 р. каплиця богослужбна (с. Вороненка) «спалена в часі битви»

12. Пістинський деканат			
	-	-	-
13. Скальський деканат			
37.	с. Боссири	Церква Покрови Пресвятої Богородиці, 1906 р.	1917 р. церква. Будинки пароха і дяка «зруйновані війною»
38.	с. Ланівці		«каплиця удержувана в часі війни»
39.	с. Сокиринці (дочірні парохії с. Боссири)		1917 р. церква «знищена цілковито»
40.	с. Улашківці	Церква Собору Пречистої Діви Марії	«згоріла дотла в наслідок воєнних подій Церква враз з уладженем і дзвіниця»
14. Снятинський деканат			
	-	-	-
15. Станіславівський деканат			
41.	с. Загвіздя	Церква св. Івана Хрестителя, 1902 р.	1916 р. церква «цілковито знищена огнем (спалена). Пляни і кошториси згоріли разом з Церквою», будинок пароха «спалено австрійським військом», «село в часі війни спалене майже цілком, населене еваковано 1916-1917 р.»
42.	с. Крехівці	Церква Успення Пречистої Діви Марії	1916 р. згоріла
43-44.	с. Лисець Старий	Церква св. Миколая, 1852 р., Церква Собору Пречистої Діви Марії. 1902 р.	«обі церкви в Лисци Старім зістали цілковито знищені військами бригади 72. 16 полку піхоти в серпні 1916 року»
45.	с. Павелче	Церква св. Серця Ісусового, 1913 р.	«церков деревляна, солідної роботи..., спалили Мадяри (65 редемент 30-ої бригади Грунагадрі) дня 12.IV р. 1917., навмисно, чи з неосторожності, мешкаючи в ній як в касарни!»
46.	с. Павелче	Церква св. Миколая, 1874 р.	«спалило військо» під час війни
47.	Стебник (дочірні парохії Лисець)	Каплиця Богослужбна Пречистої Діви Марії	«церков знищена війною»
48.	Угринів долішній	Церква св. Михайла	від вересня 1915 до червня 1916 року з австрійського боку лінії фронту «згоріла церква»
49.	с. Ямниця	Церква св. Миколая, 1772 р.	«розбита 1917 р.» під час контрнаступу австрійської армії
16. Товмацький деканат			
50.	с. Гринівці	Церква Різдва Пречистої Діви Марії	«цілковито спалена Церков і дзвіниця враз з дзвонами в цвѣтні 1915. р. від кулі арматної»
51.	с. Королівка	Церква св. Михайла, 1804 р.	1916 р. церква «згоріла внаслідок подій воєнних»
17. Тисменицький деканат			
52.	с. Кривотули Старі	Церква св. Михайла, 1785 р.	«Церков св. Михаїла, вист. 1923, деревяна» [1].
18. Устецький деканат			
53.	с. Делієв		1916 р. «будинки і дім парох. спалені», а церква «витримала не лише інтенсивний артилерійський обстріл, але й вибух 48 см набою безпосередньо перед її стіною»
54.	с. Кінчаки	Церква св. Миколая, 1846 р.	1916 р. «мурована церков зістала, но мури ушкоджені, а дах з бляхи цинкової кулями мов решето подіравлений..., вікна повибивані, дверей нема... Дзвіниця цілком спалена»

55.	с. Кремидів (дочірня парохія с. Кінчаки)	Церква Різдва Пречистої Діви Марії	1916 р. церква «в наслідок операцій воєнних зістала з цілим своїм багатим урядженем і майном враз з дзвінницею цільковито спалена»
56.	с. Лани (дочірня парохія с. Делієв)	Церква св. Юрія	1916 р. церква спалена
57.	с. Ляцьке Бобрівники	Церква Успення Пречистої Діви Марії, 1900 р.	«Дім приходський і всі будинки економічні в часі війни згоріли; парох мешкає в комірнім в Бобрівниках»
58.	с. Нижнів	Церква св. Михайла, 1775 р.	1915 р. «будинки господарські спалені»
19. Чортківський деканат			
59.	с. Пилява	Церква св. Параскевії, 1842 р.	«Церков війною знівельована до основи, так само всі будинки експозитури»
60.	с. Паушівка	Церква Успення Пречистої Діви Марії, 1901 р.	«мешканє і будинки господарські знищені в часі війни»
61.	м. Язловець	Церква св. Миколая, 1810 р.	Церква «знищена війною, стирчать мури»
62.	м. Язловець (передмістя)	Церква св. Михайла	Церква в передмістю «спалено дня 7/VI 1916 москалями»

Джерела: [26, арк. 3-5, 7, 12-15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 33, 35-36, 38-39, 40, 42, 44-45, 47, 49-49зв, 51, 53, 55, 57, 60-60зв, 61; 437, с. 1-286; 438, с. 2, 12, 15, 16, 27, 39, 47, 51, 58, 60-62, 70, 78, 88, 104, 107, 116, 135, 148-151, 155, 169, 170, 177, 184, 201-203, 205, 210, 212, 215, 217-218, 228, 237, 239, 241, 243, 256, 257, 264-265; 585, с. 231, 490, 507-509, 705-706, 715, 737-738, 769-770, 810, 937; 586, с. 563-564, 581, 626; 591, с. 487, 495, 601, 624, 677, 682; 596, с. 121-125; 603, с. 322, 433, 441; 605, с. 675, 714, 736].

1932-1934	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1935	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-
1938	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-

Джерела: [423, с. 104-107; 424, с. 263-264; 425, с. 321-323; 426, с. 296-297; 427, с. 165-167; 428, с. 176-177; 429, с. 182-184; 430, с. 184-186; 431, с. 194-196; 432, с. 210-212; 433, с. 210-212; 434, с. 254-257; 435, с. 194-198; 436, с. 307-311; 437, с. 295-297; 438, с. 279-281; 439, с. 138-140; 440, с. 162-164; 441, с. 171-174; 442, с. 20-24; 443, с. 17-21; 555, 1921, ч. 4-6, с. 19; ч. 7-9, с. 41; 1922, ч. 4-9, с. 36; 562, 1921, ч. 2, с. 1-6; 581, 1921, ч. 50, с. 20].

Додаток Ж.2

**Духовна семінарія та богословський ліцей імені святого Івана Золотоустого в м. Станіславові (1907 – 1946):
професорсько-викладацький колектив**

Прізвище, ім'я (роки життя)	Дані про богословську освіту (навчальний заклад, період навчання, науковий ступінь)	Дані про свячення (дата, святитель)	Посада в духовній семінарії та богословському ліцеї (період роботи)	Навчальні дисципліни (період викладання)
Баран Василь (1880–1945?)	Львівська духовна семінарія і богословський факультет Львівського університету (1899 – 1903), університет у м. Інсбруку, богословський факультет (1903 – 1904), Віденський університет, богословський факультет, інститут св. Августина (1904 – 1907), доктор богослов'я (17.07. 1907)	14.08. 1904 р.; єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1907–1908); заступник професора ліцею (1907–1908), духівник семінарії (1908–1909), професор ліцею (1909–1939, 1941–1945)	Моральне богослов'я (1908–1915?), церковнослов'янська мова (1908–1911), єврейська мова (1908–1912), Святе Письмо Нового Завіту (1925–1939, 1941–1945), екзегеза (1930–1939), церковне право (1913–1915, 1925–1939, 1941–1945)
Біленький Ярослав (1897–1941)	Львівська духовна семінарія і богословський факультет Львівського університету (1928 – 1932); доктор богослов'я (1935).	1932 р.	Префект семінарії (24.11. 1934–1935); заступник професора ліцею (24.11.1934–01.09.1936), професор ліцею (01.09.1936–1939)	Філософія (1934–1939), фундаментальна догматика (1934–1939)
Бойчук Авксентій (1888–1971)	Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1909 – 1913); Віденський університет, богословський факультет, інститут св. Августина (1915 – 1918), доктор богослов'я в галузі біблійних наук (09.07. 1920)	22.06. 1913 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1914 – 31.10.1915), віце-ректор семінарії (19.02. 1920 – 1923); професор ліцею (01.05. 1920 – 1945); ректор семінарії (1923–1939, 1941–1945)	Пастирське богослов'я (1925–1939), пасторальна теологія (1935–1939, 1941–1945), катехитика (1925–1930), методика (1925–1929), педагогіка (1925–1930), гомілетика (1929–1939), догматика фундаментальна (1931–1934, 1941–1945)
Бориславський Микола (1887–1964)	Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1908–1911)	07.05. 1911 р., єпископ Г. Хомишин	Викладач ліцею (1912–1914)	Обряди (1912–1914)
Будзенко Григорій (1881–1918)	Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1908–1911)	1911 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1911–1912)	
Вапрович Степан (1899–1964)	Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1922–1926)	23.05. 1926 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (20.09.1935–23.08.1938), професор ліцею (1935–1939), віце-ректор семінарії (24.08. 1938–1939)	Літургіка (1935–1938)

Василик Василь (1898–1967)	Львівська духовна семінарія та богословський факультет Львівського університету (1918–1922); університет в Інсбруку, богословський факультет (1922–1925), доктор богослов'я (25.12. 1925)	21.09. 1922 р. єпископ Й. Боцян	Заступник професора ліцею (1928–1935), професор ліцею (1935–1938), віце-ректор семінарії (1928–23.08.1938).	Фундаментальна догматика (1928–1935), філософія (1928–1935), спеціальна догматика (1935–1938).
Галібей Адалберт (1888–1919)	Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1908–1912); Віденський університет, інститут св. Августина, біблійні студії (1913–1918)	07.12. 1912 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1912–1913)	
Галушинський Тит Теодозій, ЧСВВ (1880–1952)	Віденський університет, богословський факультет, інститут св. Августина (1904–1905), доктор богослов'я (26.06. 1904); університет у м. Інсбруку, біблійні студії (1905–1906)	05.08. 1904 р.	Духівник семінарії (1907–1908), заступник професора ліцею (1907–1908)	Святе Письмо Нового Завіту (1907–1908)
Гробельський Іван (1859 – 1926)	Віденський університет, богословський факультет, інститут св. Варвари, доктор богослов'я (1883).	1883 р.	Викладач ліцею (1908 – 1912)	Святе Письмо Старого Завіту (1908 – 1912)
Задворняк Петро (1882–1958)	Львівська духовна семінарія та богословський факультет Львівського університету (1906–1910)	1910 р., митрополит А. Шептицький	Заступник професора ліцею (1912 – 1914)	Спеціальна догматика (1912 – 1914)
Коновалець Володимир (1887–1943?)	Львівська духовна семінарія та богословський факультет Львівського університету (1918–1922)	04.05. 1924 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1925? – 1929)	
Коциловський Йосиф (1876–1947)	Папський університет Папи Урбана Конгрегації поширення віри, Папська руська колегія в м. Римі (1904–1907), доктор богослов'я (1907)	09.10. 1907 р., єпископ Г. Хомишин	Віце-ректор семінарії (1907–1909, 1910–1911); професор ліцею (1907–1911)	Спеціальна догматика (1907–1911)
Кушнір Василь (1893–1979)	Папський університет Папи Урбана Конгрегації поширення віри, Папська колегія св. Йосафата в м. Римі (1924 – 1927), доктор богослов'я (1927)	1927 р.	Префект семінарії (1930–1934), заступник професора ліцею (1930–1934)	Історія Церкви (1930 – 1934)
Ломницький Єремія, ЧСВВ (1860–1915)	Львівська вчительська семінарія (1876–1880); Добромільський монастир ЧСВВ, новіціят та філософсько-богословські студії під проводом Отців Єзуїтів (1882–1886), довічні обіти (1887); Краківська єзуїтська колегія (1888–1891)	1886 р.	Ректор семінарії (1907–1915), професор ліцею (1907–1915)	Пастирське богослов'я (1907–1915), катехитика (1907–1915), методика (1907–1915).
Луб Ісидор, ЧСВВ (1898–1973)	Перемишльська гімназія (до 1920). Папський Григоріанський університет у м. Римі (1923–1929), доктор філософії 07.07.1925 р., доктор теології 08.07.1929 р., м. Рим. Крехівський монастир ЧСВВ, перші обіти 28.10.1923; монастир ЧСВВ, м. Рим, довічні обіти 31.10.1926	01.10. 1928 р., монастир Кастельгандольфо біля м. Риму	Професор ліцею (1936–1939)	Святе Письмо Старого Завіту (1936–1939), екзегеза (1936–1939), єврейська мова (1936–1939), церковно-слов'янська мова (1936–1939)
Лукач Симеон (1893–1964)	Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1914–1919)	1919 р., єпископ Г. Хомишин	Духівник семінарії (1920–1939); заступник професора ліцею (1920–1928), професор ліцею (1928–1939)	Моральне богослов'я (1920–1928, 1930–1939), церковний спів (1920–1939), обряди (1920–1929), аскетика (1920–1939), літургіка (1929–1937)

Луцик Іван (1879–1943)	Богословські студії в м. Римі (до 1905 р.)	26.07. 1903 р., єпископ Г. Хомишин	Віце-ректор семінарії (1909–1910), викладач ліцею (1910–1914)	Обряди (1910–1913); церковний спів (1910–1914)
Лятишевський Іван (1879–1957)	Львівська духовна семінарія та богословський факультет Львівського університету (1900–1904), університет м. Інсбрук, богословський факультет (1905–1906); Віденський університет, богословський факультет, біблійні студії (1906–1907), доктор богослов'я (04.11.1905)	20.10. 1907 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1908–1909) професор ліцею (1908–1946)	Історія Церкви (1908–1939, 1941–1945), церковне право (1909–1910, 1911–1912)
Медвецький Яків (1880–1941)	Віденський університет, богословський факультет, інститут св. Августина (1906–1910), доктор богослов'я (02.05.1908)	07.04. 1905 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (1911–1912), заступник професора ліцею (1911–1912), віце-ректор семінарії (1912–1915), професор ліцею (1912–1936)	Історія Церкви (1911–1912), церковне право (1911–1912), Святе Письмо Старого Завіту (1912–1936), церковнослов'янська мова (1912–1936), єврейська мова (1925–1936), екзегеза (1930–1936)
Редкевич Амвросій (1882–1962)	Університет в Інсбруку, богословський факультет (1901–1902), Віденський університет, богословський факультет (1906–1908)	17.12. 1904 р., м. Лоретто. Італія	Префект студій (1907 – 1908), заступник професора ліцею (1907–1908)	
Слезюк Іван (1896–1973)	Коломийська гімназія (1908–1917). Станіславівська духовна семінарія та богословський ліцей імені св. Івана Золотоустого (1918–1923)	01.07. 1923 р., єпископ Г. Хомишин	Віце-ректор семінарії (1925–1928)	
Стек Дмитро (1889–1938?)	Львівська духовна семінарія та богословський факультет Львівського університету (1912–1916)	16.09. 1917 р., єпископ Г. Хомишин	Префект семінарії (01.05. 1918–31.03. 1919), духівник семінарії (01.12. 1920–1922), заступник професора ліцею (01.12. 1920–1928).	Фундаментальна догматика (01.12.1920–1928), філософія (01.12.1920–1928).
Чарнецький Миколай (1884–1959)	Станіславівська гімназія (1896–1904). Папський університет імені Папи Урбана Конгрегації поширення віри, філософсько-богословські студії, Папська руська колегія в м. Римі (1904–1909), доктор богослов'я (16.11. 1909 р.)	02.10. 1909 р., єпископ Г. Хомишин	Духівник семінарії (1910–1915), професор ліцею (1910–1915, 1918–1939)	Фундаментальна догматика (1910–1915, 1918–1939), філософія (1910–1915, 1918–1939)
Щепкович Франц (1864–1934)	Богословські студії в м. Римі (1896–1899), доктор канонічного права	1893 р.	Викладач ліцею (1910–1915), заступник професора ліцею (1918–1928); професор ліцею (1928–1934)	Святе Письмо Нового Завіту (1910–1915), спеціальна догматика (1918–1934)

Джерела: [423, с. 104-107; 424, с. 263-264; 425, с. 321-323; 426, с. 296-297; 427, с. 165-167; 428, с. 176-177; 429, с. 182-184; 430, с. 184-186; 431, с. 194-196; 432, с. 210-212; 433, с. 210-212; 434, с. 254-257; 435, с. 194-198; 436, с. 307-311; 437, с. 295-297; 438, с. 279-281; 439, с. 138-140; 440, с. 162-164; 441, с. 171-174; 442, с. 20-24; 443, с. 17-21].

Додаток Ж.3

Духовна семінарія та богословський ліцей імені святого Івана Золотоустого в м. Станиславові (1907–1946): динаміка студентів

Початок навчального року	Рік підготовки (курс)			
	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
1907	20	-	-	-
1908*	-	-	-	-
1909	35	23	11	-
1910	27	28	20	11
1911	34	22	18	18
1912	32	21	20	14
1913	21	27	19	18
1914	37	17	26	14
1915–1918**	-	-	-	-
1918	29	21	4	16
1918–1923*	-	-	-	-
1924	43	-	-	-
1925	30	15	17	16
1926*	35	-	-	-
1927	29	18	15	12
1928*	-	-	-	-
1929	18	16	17	12
1930*	-	-	-	-
1931	29	21	11	11
1932–1934*	-	-	-	-
1935	27	26	24	15
1936–1937*	-	-	-	-
1938	24	19	19	28
1939–1941**	-	-	-	-
1941–1944*	-	-	-	-
1944–1946*	-	-	-	39***

Примітки: * – відсутні джерела за цей рік. ** – духовна семінарія не функціонувала двічі: у 1915–1918 рр. та у жовтні 1939 – серпні 1941 рр.; *** – узагальнена чисельність студентів духовної семінарії.

Джерела: [382, с. 258; 423, с. 104-107; 424, с. 263-264; 425, с. 321-323; 426, с. 296-297; 427, с. 165-167; 428, с. 176-177; 429, с. 182-184; 430, с. 184-186; 431, с. 194-196; 432, с. 210-212; 433, с. 210-212; 434, с. 254-257; 435, с. 194-198; 436, с. 307-311; 437, с. 295-297; 438, с. 279-281; 439, с. 138-140; 440, с. 162-164; 441, с. 171-174; 442, с. 20-24; 443, с. 17-21; 489, с. 3-4].

Додаток И

Суспільно-політична діяльність єпископів і священників Станиславівської єпархії (1885 – 1939)

Додаток И.1

Духовенство Станиславівської єпархії в органах державної та крайової влади у період Австро-Угорщини (1885 – 1914 рр.)

№	Прізвища та ім'я (роки життя)	Посада священника	Посада та період каденції
Посли Державної ради Австрійської імперії			
1	Шептицький Андрей (1865–1944)	митрополит Галицький (1900–1944)	посол палати вельмож (1901–1918)
2	Мандичевський Корнило (1828–1914)	парох м. Надвірна (1865–1914), декан Надвірнянського деканату (1885–1914)	посол палати послів (1885–1907)
Посли Галицького сейму			
Посли-вірилісти			
1	Пелеш Юліян (1843 – 1896),	єпископ Станиславівський (1885 – 1891), єпископ Перемишльський (1891 – 1896)	посол-віриліст (1885 – 1896)
2	Куїловський Юліан (1826 – 1900)	єпископ Станиславівський (1891 – 1899), митрополит Галицький (1899 – 1900)	посол-віриліст (1891 – 1900)
3	Шептицький Андрей (1865 – 1944)	єпископ Станиславівський (1899 – 1900), митрополит Галицький (1900 – 1944)	посол-віриліст (1899 – 1918), віце-маршал (1901 – 1912)
4	Фацієвич Василь (1847 – 1921)	адміністратор Станиславівської єпархії (1900 – 1904)	посол-віриліст (1900 – 1904)
5	Хомишин Григорій (1867 – 1945)	єпископ Станиславівський (1904 – 1945)	посол-віриліст (1904 – 1918)
6	Посли (за виборами)		
7	Гаморак Кирило (1837 – 1909)	сотрудник – адміністратор – парох с. Стецева Снятинського деканату (1885/1897 – 1901/1909)	посол сейму (1889 – 1901)
8	Капустинський Олександр (1860 – 1938)	парох м. Мельниця Подільська (1905 – 1938) декан Кудриньцького деканату (1922 – 1938)	посол сейму (1913 – 1914)
9	Мандичевський Корнило (1828 – 1914)	парох м. Надвірна (1865 – 1914), декан Надвірнянського деканату (1885 – 1914)	посол сейму (1870 – 1907)
10	Січинський Микола (1850 – 1894)	парох с. Винники Львівського деканату (1891 – 1893), парох с. Стопчатів Пістинського деканату (1893 – 1894)	посол сейму (1883 – 1894)
Члени повітових органів влади (повітовий виділ-управа, повітова рада, окружна шкільна рада)			
Богородчанський повіт			
1	Андрохович Антоній (1847 – 1926)	парох с. Горохолина (1888 – 1926)	член виділу в м. Богородчанах (1893 – 1903) член повітової ради в м. Богородчанах (1893 – 1903)
2	Заклинський Олексій (1819 – 1891)	парох с. Старі Богородчани (1865 – 1891)	віце-маршал повітової ради в м. Богородчанах (1890–1891)
3	Левицький Софрон (1860 – 1932)	парох с. Кричка (1887 – 1892)	член повітової ради в м. Богородчанах (1891 – 1892)

4	Охримович Іван (1852 – 1922)	парох с. Грабовець (1888–1906), с. Ляхівці (1906–1922)	член повітової ради в м. Богородчанах (1893–1907)
5	Пачовський Кирило (1844 – 1920)	парох м. Богородчани (1876 – 1891), парох с. Старі Богородчани (1891 – 1920), декан Богородчанського деканату (1886 – 1920)	член виділу та повітової ради (1886–1891), член окружної шкільної ради (1886–1887), віце-маршал повітової ради (1891–1907) в м. Богородчанах
6	Паук Владислав (1844 – 1922)	парох с. Саджава (1883 – 1922), віце-декан Богородчанського деканату (1886 – 1913)	член виділу (1886–1888), повітової ради (1886–1888, 1891–1907) і окружної шкільної ради (1901–1907) в м. Богородчанах
7	Рудницький Нестор (1866 – 1924)	парох с. Яблінка (1895 – 1924)	член повітової ради в м. Богородчанах (1901–1907)
8	Смольницький Йосиф (1848 – 1906)	парох с. Глибоке (1887 – 1906)	член повітової ради в м. Богородчанах (1892–1903)
Борщівський повіт			
9	Литвинович Михайло (1866–1939?)	парох м. Кудринці (1898 – 1925)	делегат окружної шкільної ради в м. Борщеві (1903–1905)
Бучацький повіт			
10	Зафійовський Іван (1852 – 1900)	парох с. Бариш (1887–1900)	член повітової ради в м. Бучачі (1896–1898)
11	Лушпинський Леонтій (1844 – 1911)	парох с. Трибухівці (1886–1911), віце-декан Чортківського деканату (1889–1906)	член повітової ради в м. Бучачі (1902–1906)
12	Олесницький Іван (1850 – 1926)	парох с. Переволока (1883 – 1926), віце-декан (1893–1900), адміністратор / декан Бучацького деканату (1900/1904–1920)	член повітової ради в м. Бучачі (1885–1886, 1891–1907)
Городенківський повіт			
13	Кобринський Айталь (1833 – 1917)	парох с. Раковець (1870–1917), Городенківський декан (1885–1907)	член окружної шкільної ради (1890–1904), член повітової ради в м. Городенці (1894–1898, 1905–1907)
14	Козловський Іполит (1842 – 1903)	парох с. Стрільче (1873–1903), віце-декан Городенківського деканату (1886–1903)	член виділу в м. Городенці (1889–1892), член повітової ради в м. Городенці (1889–1892)
15	Шухевич Зенон (1842 – 1931)	парох с. Тишківці (1871–1931), віце-декан Городенківського деканату (1893–1908)	член повітової ради в м. Городенці (1902)
Гусятинський повіт			
16	Богонос Василь (1831 – 1907)	парох с. Хоростоків (1867–1898)	член окружної шкільної ради в м. Гусятині (1886–1887, 1890–1898)
17	Гудик Яків (1839 – 1892)	парох с. Трибухівці (1852 – 1892), віце-декан Гусятинського деканату (1886 – 1890)	член повітової ради в м. Гусятині (1886 – 1887), член окружної шкільної ради в м. Гусятині (1890 – 1892)
18	Левицький Йосиф (1837 – 1901)	парох с. Сидорів (1882 – 1901), віце-декан Гусятинського деканату (1890 – 1898)	віце-маршалок повітової ради в м. Гусятині (1892–1897)
19	Матковський Северин (1861 – 1935)	парох с. Боссири (1893 – 1935)	член повітового виділу в м. Гусятині (1913–1914)
20	Темницький Микола (1847 – 1921)	парох с. Шидловці (1886 – 1906)	член виділу повітової ради в м. Гусятині (1892–1900)
21	Шанковський Антоній (1835 – 1915)	парох с. Нижбірок Новий (1877 – 1915)	член повітової ради в м. Гусятині (1892–1897, 1906–1907)

Заліщицький повіт			
22	Алексевич Євгеній (1845 – 1897)	парох с. Торське (1874 – 1897), віце-декан Заліщицького деканату (1892 – 1897)	член окружної шкільної ради в м. Заліщиках (1888–1889)
23	Скульський Францішок (1834–1905)	парох с. Садки (1867 – 1905), декан Заліщицького деканату (1892 – 1905)	член повітової ради в м. Заліщиках (1902 – 1905)
Коломийський повіт			
24	Войнаровський Тит (1856 – 1938)	парох с. Балинці (1893 – 1909), віце-декан Коломийського деканату (1888 – 1892)	член виділу повітової ради в м. Коломиї (1896 – 1897); віце-маршал повітової ради в м. Коломиї (1900 – 1903)
25	Добровольський Михайло (1851–1901)	парох у с. Воскресіннях (1892 – 1901)	делегат повітової ради до окружної шкільної ради в м. Коломиї (1897 – 1901)
26	Крушельницький Максиміліан (1836 – 1899)	парох с. Назірна (1868 – 1894), парох м. Заболотів (1894 – 1899)	віце-маршал повітової ради в м. Коломиї (1894 – 1898)
27	Левицький Михайло (1838 – 1916)	парох с. Вербіж Нижній (1880 – 1916), віце-декан Пістинського деканату (1893 – 1916)	віце-маршал повітової ради в м. Коломиї (1907 – 1908)
Косівський повіт			
28	Герасимович Юліан (1856 – 1932)	парох с. Рибно (1900 – 1921)	делегат до окружної шкільної ради в м. Косові (1912–1914)
29	Лісевич Теодор (1829 – 1906)	парох м. Кути Старі (1873 – 1906), декан Косівського деканату (1886 – 1906)	віце-голова окружної шкільної ради в м. Косові (1890–1906), віце-маршал повітової ради в Косові (1905–1906)
30	Пасинович Володислав (1839–1927)	парох с. Кобаки (1912 – 1927)	голова повітової ради в м. Косові (1913 – 1914)
31	Слюсарчук Олексій (1838 – 1912)	парох с. Рунгури (1901 – 1912), адміністратор / декан Пістинського деканату (1904 / 1905 – 1912)	заступник члена податкової комісії в м. Печеніжині (1906–1908)
Надвірнянський повіт			
32	Мандичевський Корнилій (1828–1914)	парох м. Надвірна (1865 – 1914), декан Надвірнянського деканату (1886 – 1914)	голова повітової ради в м. Надвірній (1892 – 1914), голова місцевої шкільної ради в м. Надвірній (1892–1914), член (1892 – 1900), заступник голови окружної шкільної ради в м. Надвірній (1900 – 1914), член громадської ради в м. Надвірній (1892 – 1900)
33	Мойсеович Атанасій (1849–1926)	парох с. Пнів (1886–1926)	член виділу та повітової ради в м. Надвірній (1907 – 1910), член окружної шкільної ради в м. Надвірній (1907 – 1910)
Снятинський повіт			
34	Заревич Михайло (1834 – 1923)	парох с. Рожнів (1869–1923), віце-декан (1888–1892), декан Снятинського деканату (1892–1905)	член повітової ради в м. Снятині (1894 – 1898)
35	Коржинський Михайло (1821–1892)	парох с. Вовчківці (1860–1892), декан Снятинського деканату (1886–1892)	віце-маршал повітової ради в м. Снятині (1890 – 1891), член повітової ради в м. Снятині (1891–1892)

36	Огоновський Филімон (1845–1915)	парох м. Снятин (1892–1915)	голова місцевої шкільної ради (1913–1914), віце-голова окружної шкільної ради в м. Снятині (1913–1914)
Станіславівський повіт			
37	Шанковський Теодат (1826 – 1895)	парох кафедральної церкви (1870–1895), декан Станіславівського деканату (1887–1895)	голова місцевої шкільної ради (1892–1894), делегат до окружної шкільної ради в м. Станіславові (1889–1890)
Товмацький повіт			
38	Сірецький Маркел (1850 – 1933)	парох с. Палагичі (1889 – 1932)	віце-маршал повітової ради в м. Товмачі (1905 – 1908)
39	Ступницький Порфирій (1847 – 1926)	парох м. Товмач (1884 – 1926), адміністратор / декан Товмацького деканату (1898 / 1904 – 1926)	член громадської ради (1905 – 1908), заступник голови окружної шкільної ради в м. Товмачі (1906 – 1914)
40	Тихович Ігнатій (1833 – 1902)	сотрудник експонований в с. Бортниках (1875 – 1902)	віце-маршал повітової ради в м. Товмачі (1898 – 1902)
Чортківський повіт			
41	Гордієвський Іван (1855 – 1927)	парох с. Шманьківці (1883 – 1909), віце-декан Скальського деканату (1888 – 1909)	член повітової ради в м. Чорткові (1898 – 1909)
42	Михалевич Іван (1840 – 1907)	парох с. Білобожниці (1884 – 1907), декан Чортківського деканату (1886 – 1907)	член виділу повітової ради в м. Чорткові (1902 – 1907), член окружної шкільної ради в м. Чорткові (1902 – 1904)
Буковина, коронний край			
43	Аксентій Антін (1878 – 1907)	адміністратор м. Вашківці (1904 – 1907)	представник греко-католицького обряду в окружній шкільній раді в м. Вашківцях (1905 – 1907)
44	Боднарук Григорій (1866 – 1942)	парох м. Брошківці (1893 – 1897)	член окружної шкільної ради в м. Драчинці (1895–1897)
45	Волянський Микола (1872 – 1943)	адміністратор / парох м. Брошківці (1903 – 1911)	член повітової шкільної ради в м. Сторожинцях (1907–1911)
46	Костецький Келестин (1843 – 1919)	парох м. Чернівці (1885–1919), декан Буковинського деканату (1886–1892), декан Чернівецького деканату (1892–1919)	член міської шкільної ради в м. Чернівцях (1885–1886), член крайової шкільної ради в м. Чернівцях (1890–1918)
47	Лабій Ілля (1861–1938?)	адміністратор м. Бояни (1892 – 1900)	член окружної шкільної ради в м. Чернівцях (1899–1900)
48	Левицький Йосиф Олексій (1865–1930)	парох м. Брошківці (1897 – 1903)	член окружної шкільної ради в м. Сторожинцях (1900–1903)
49	Левинський Атанасій (1861 – 1936)	системізований сотрудник, катехит семінарії учительських і шкіл м. Чернівці (1891 – 1914?)	член окружної шкільної ради в Чернівцях для повіту поза містом (1901 – 1903)
50	Любович Микола (1884 – 1941?)	адміністратор / парох м. Брошківці (1912 – 1915)	член повітової шкільної ради в м. Сторожинцях (1912–1915)
51	Майковський Олександр (1867–1944?)	адміністратор / парох м. Кіцмань (1891/1895 – 1903)	член окружної шкільної ради в м. Кіцмані (1895 – 1903)
52	Матейко Теодор (1863 – 1931)	парох м. Глибока (1894 – 1905)	член окружної шкільної ради в м. Сторожинці (1904–1905)

53	Огоновський Микола (1850 – 1907)	системізований сотрудник парохії м. Чернівці, катехит гімназії, шкіл і учительських семінарій (1886–1892)	член окружної шкільної ради в м. Чернівцях (1886 – 1892)
54	Сімович Аполлон (1873 – 1941?)	адміністратор / парох м. Кіцмань (1904 – 1919)	представник греко-католицького обряду в окружній шкільній раді в м. Кіцмані (1905 – 1918)
55	Сімович Михайло (1869 – 1953)	системізований сотрудник парохії м. Чернівці, катехит учительських семінарій, ліцею і школи (1897–1909)	член окружної шкільної ради міського округу в Чернівцях (1900 – 1905)
56	Сохор Йосиф (1872 – 1921?)	адміністратор / парох м. Заставна (1907/1911 – 1921?)	делегат до окружної шкільної ради в м. Заставній (1912–1918)
57	Степаняк Іван (1873–1943)	адміністратор м. Брошківці (1911–1912)	член повітової шкільної ради в м. Сторожинцях (1911–1912)
58	Шухевич Теофіль (1850–1918)	парох м. Садагура (1888–1897)	член окружної шкільної ради в м. Чернівцях (1895–1897)

Джерела: [418 с. 11-508; 419, с. 265-388; 425–437; 893, с. 116-195].

Додаток II.2

Священики Станиславівської єпархії, репресовані російською окупаційною адміністрацією у 1914 – 1917 рр.

№	Прізвища та ім'я священика	Парохія	Повіт	Рік інст.	Патрон
Інтерновані священики					
1	Дейницький Михайло	с. Тумир	Станиславів	1905	Рафал Цивіинський
2	Гілетович Олександр	м. Косів	Косів	1894	Цісар
3	Іванцев Лука	с. Делява	Товмач	1909	Римо-католицький священик з с. Коропця
4	Копистянський Роман	с. Григорів	Бучач	1908	Владислав Сабатовський
5	Крушельницький Стефан	с. Кулачківці	Коломия	1911	Наслідники Антона де Гассо Агопсовича
6	Кунанець Стефан	м. Косів	Чортків	-	-
7	Кустинович Йосиф	с. Ляцьке шляхоцьке	Товмач	1890	Наслідники Юстини Малицької
8	Кузик Вінкентій	с. Осівці	Бучач	1886	Олена Потоцька
9	Процик Григорій	м. Монастирчани	Богородчани	1892	Ян барон Лібіг і компанія
10	Романовський Михайло	с. Сопів	Коломия	1909	не-католики
11	Ставничий Юліан	с. Комарів	Станислаів	1902	Томаш Корчак Городиський
12	Стрільців Василь	с. Бедриківці	Заліщики	1911	Стелла Турна фон Добчиці
13	Ульванський Іван	с. Медведівці	Бучач	1908	Володимир Чайковський
14	Майковський Іван	с. Семаківці	Коломия	1895	Володимир Когут та Ігнатій Косинський
15	Крижановський Іван	с. Олешів	Товмач	1895	Антоніна Маринівська і Фіндер
Конфіоновані священики					
1	Андрішин Михайло	с. Озеряни	Бучач	1912	Володислав Сератовський

2	Бабяк Михайло	с. Яворів	Косів	1913	Цісар
3	Боднарук Григорій	с. Братківці	Станиславів	1902	не-католики
4	Богачевський Володимир	с. Говилів	Гусятин	1907	Станіслав граф Семянський-Лев
5	Дольницький Кирило	с. Зарубинці	Заліщики	1894	Францішка Вінницька
6	Дольницький Іван	с. Тустань	Станиславів	1911	Францешек Беткавський
7	Калитчук Іван	с. Ромашівка	Чортків	1904	Франц Рудольф
8	Глібовицький Павло	с. Слобідка	Коломия	1889	не-католики
9	Корвацький Лука	с. Курипів	Станиславів	1893	Фундація Рильських
10	Кисілевський Євген	с. Хлібичин	Снятин	1886	Наслідники Олександра Задуровича
11	Козловський Василь	с. Бариш	Бучач	1901	Князь Свидригайло Свідерський
12	Красицький Микола	с. Ковалівка	Бучач	1895	Бронислав Чайковський
13	Курилович Никифор	с. Волківці	Борщів	1898	Йосиф граф Козебродський
14	Левицький Тадей	с. Манява	Богородчани	-	Ян барон Лібіг і компанія
15	Мардарович Ілля	с. Кам'янки Великі	Коломия	1888	Здислав Обертинський
16	Монцібович Іван	с. Ключів Великий	Печеніжин	1903	Цісар
17	Романовський Зиновій	с. Барвінкова	Косів	1891	Цісар
18	Руденський Олександр	с. Невочин	Богородчани	1896	Фрідріх граф Ржишево-Ржишевський
19	Семенів Микола	с. Олеша	Товмач	1903	Єпископський Ординаріат
Депортовані до Росії священники					
1	Кархут Теодор	с. Дубки	Городенка	1909	Константин Рамвід і наслідник
2	Мокрицький Іван	с. Лесівка	Богородчани	1906	Фрідріх граф Ржешевський
3	Левицький Володимир	с. Бобрівники	Бучач	1899	Франц Табачинський
4	Соневицький Макар	с. Велеснів	Бучач	1883	не-католики
5	Ільницький Михайло	с. Ямниця	Станиславів	1909	Марія Дунін графиня Борковська
6	Марморович Михайло	с. Виноград	Товмач	1895	Іван і Станіслав Пінтергофер
7	Бабяк Іполит	с. Ворона	Товмач	1904	Стефанія Балицька
8	Лабенський Филип (катехит)	м. Снятин	Снятин	-	-
Частково виправдані або оштрафовані священники					
1	Волошинський Микола	с. Далешева	Городенка	1890	Станіслав і Марія Червінські
2	Литвинович Григорій (катехит)	м. Станиславів	Станиславів	-	-
3	Король Володимир	с. Битьків	Богородчани	1896	Іван і Теодор барон Лібіг

Джерела:

ЦДІАЛ України, ф. 146, оп. 8, спр. 1919. Список політично неблагонадійних греко-католицьких священників, 1915 р., 38 арк.

Додаток И.3

Священики Станиславівської єпархії – капелани Української Галицької армії (1918 – 1919)

№	Прізвища та ім'я (роки життя)	Короткі дані про душпастирську службу	Служба капеланом УГА
1	Базилевич Теодор-Анатоль (24.01. 1887 – 26.12. 1940)	Рукоположений 16.04. 1911 р. Катехит гімназії у м. Заліщики (01.10. 1913 – 1918). Адміністратор парохії с. Живачів Жуківського деканату (01.04. 1920 – 30.10. 1920).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» (польового духівника) УГА. Консисторія в м. Станиславові 19 лютого 1919 р. розглянула прохання Начальної військової команди УГА про відзнаку для капелана. Капелан Першої Бригади УСС та Української Галицької Армії (1918–1920). Брав участь у боях за м. Львів, перейшов з УГА за р. Збруч, був у «Чотирикутнику смерті»
2	Брикович Іван (19.05. 1875 – 10.08. 1951)	Рукоположений 27.02. 1898 р. Сотрудник з правом управи парохії (01.04. 1909–08.01. 1918), адміністратор (09.01. 1918–31.03. 1921), парох (31.03. 1921–1938?) с. Кривеньке Скальського деканату	Духівник 9-ї Белзької бригади УГА, був у «Чотирикутнику смерті».
3	Галібей Адальберт (09.04. 1888 – 13.06. 1919)	Рукоположений 07.12. 1912 р. Сотрудник з правом управи парохії с. Тумир Устецького деканату (04.01. 1919–01.03. 1919). Сотрудник парохії Монстириська Бучацького деканату (1919).	Польовий духівник при запасній частині УГА (01.03. 1919 – 13.06. 1919). Замордований польською жандармерією під Комарівським лісом без попереднього суду 13 червня 1919 р.
4	Горняткевич Іван (1887 – 1941)	Рукоположений 1910 р. Катехит школи у м. Дрогобич (1910–1918?). Катехит шкіл у м. Станиславів (1920?–1941). Арештований 1941 р. і вивезений до м. Харкова, де замордований у місцевій тюрмі.	Польовий духівник УГА при шпиталях у м. Станиславові, де залишився після відступу УГА за р. Збруч.
5	Грабовецький Іван (1887 – 1939?)	Адміністратор парохії с. Красноіля Косівського деканату (15.11. 1917–31.03. 1918). Адміністратор парохії с. Джурин Чортківського деканату (01.04. 1918–27.09. 1919). Адміністратор парохії с. Колиндяни Скальського деканату (15.11. 1920–1920?)	Духовник УГА, з якою перейшов р. Збруч, а після ліквідації УГА повернувся в рідний край.
6	Гребенюк Симеон (1885 – 1945?)	Рукополжений 10.03. 1912 р. Системізований сотрудник парохії с. Іванків Скальського деканату (15.03. 1912–1918?). Сотрудник в с. Мушкатівка коло м. Борщів Кудриницького деканату (1919?–20.06. 1920). Парох с. Більче Золоте Скальського деканату (20.03. 1924–1945).	Польовий духівник для галицьких стрільців при корпусі Січовх Стрільців полквника Є. Коновальця, був за р. Збручем.
7	Дутчак Яків (1887 – 1947)	Катехит шкіл у м. Снятині (1912–1918). Адміністратор парохії с. Ліски Жуківського деканату (17.11. 1918–06.02. 1919). Адміністратор парохії с. Русів Снятинського деканату (15.07. 1919–31.08. 1919)	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА, 26 лютого 1919 р. о. Я. Дутчак «пішов до війська».

8	Збудовський Вячеслав (1864–1929)	Парох с. Зубрець Бучацького деканату (08.03. 1898–26.08. 1929)	Був за р. Збручем.
9	Калята Антін- Андрій (09.01. 1882–1941)	Рукоположений 26.05. 1907 р. Приватний сотрудник с. Пробіжна Чортківського деканату (12.05. 1908–1914?). Адміністратор парохії м. Чернівці (16.11. 1919–31.03. 1920). Парох с. Старі Кути Косівського деканату (17.04. 1923–28.10. 1924). Капелан польської армії (29.10. 1929). «Замордований большевиками 1941 р.».	По відступі українських військ зі Львова як польовий духівник обслуговував поранених вояків УГА по лікарнях у Львові. Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА.
10	Ковч Григорій (20.03. 1856 – 19.12. 1919)	Рукоположений 07.10. 1883 р. Парох с. Кошилівці Заліщицького деканату (09.03. 1908–1915). Адміністратор парохії с. Білі Ослави Надвірнянського деканату (12.08. 1915–30.06. 1916).	Польовий духівник 2-го Галицького корпусу. Був за Збручем. Помер хворий на тиф у м. Староконстантинів 19.12. 1919 р.
11	Коропецький Володимир (24.11. 1892–1950?)	Рукоположений 15.09. 1918 р. Сотрудник кафедральної церкви в м. Станиславові (01.10. 1918–08.04. 1920). Сотрудник з правом управи, потім - адміністратор парохії с. Струпків Товмацького деканату (08.04. 1920–11.04. 1923).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА. Консисторія в м. Станиславові 5 лютого 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про звільнення о. В. Коропецького з посади сотрудника, вирішено надати йому відпустку на 3 місяці. Капелан УГА (1919).
12	Косович Іван Олекса (17.03. 1884– 21.12. 1919)	Рукоположений 10.04. 1910 р. Адміністратор парохії с. Васильківці Гусятинського деканату (11.02. 1914–01.04. 1918). Експозит с. Пишківці Чортківського деканату (01.04. 1918–1919)	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА. Польовий духівник УГА, перейшов за р. Збруч в липні 1919 р. Помер хворий на тиф 21.12. 1919 р. у с. Гнівин Вінницького повіту Київської губернії.
13	Лазорів Василь (15.02. 1894–1938?)	Рукоположений 08.09. 1918 р. Адміністратор парохії с. Кутиська Товмацького деканату (18.01. 1923–31.12. 1924). Адміністратор парохії с. Вікняни Товмацького деканату (18.01. 1925–30.06. 1925).	Консисторія в м. Станиславові 5 лютого 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про призначення капеланом. Наказом ДСВС ч.8 25.03. 1919 р. іменований польовим духівником УГА, перейшов за р. Збруч
14	Лушпинський Антін Володимир (13.07. 1882–1938?)	Рукоположений 13.12. 1908 р. Системізований сотрудник у м. Снятин (11.11. 1913–15.09. 1915), заступник катехита в м. Снятин (15.09. 1915–01.07. 1918). Капелан австрійської армії (01.07.–01.11. 1918). Адміністратор парохії с. Дарахів Теремовельського деканату Львівської архієпархії (01.11. 1918–18.12. 1921). Парох с. Стецева Снятинського деканату (18.12. 1921–1938?).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА.
15	Лушпинський Ларіон	Рукоположений 10.04. 1910 р. Адміністратор парохії с. Микитинці Косівського повіту (10.05. 1912–23.03. 1914).	Духівник польових лікарень 1-ї бригади УСС, з якою перейшов за р. Збруч

	(28.09. 1884 – 1943?)	Адміністратор парохії с Соколів Бучацького деканату (24.03. 1914–02.05. 1923). Експозит у с. Пишківці парохії с. Трибухівці Бучацького деканату (01.06. 1923 – 14.11. 1930).	
16	Озимкевич Іван Юстин ЧСВВ (1867–02.05.1927)	Вступив до Чину СВВ 1882 р., довічні обіти склав 1889 р., рукоположений на священника 1893 р. Ієромонах у монастирях с. Лаврів (1891), м. Краків (1894?), м. Львів (1895), с. Лаврів (1896), м. Жовква (1897–1898), м. Дрогобич (1900), с. Михалівка (1901), с. Краснопуща (1901–1905). Польовий капелан австрійської армії, стаціонаваний у м. Станиславові (1905–1918?). Радник і референт єпископської консисторії в м. Станиславові (1907–1908?).	Наказом Державного секретаріату військових справ ЗУНР ч. 8 від 25.03. 1919 р. був іменований польовим духівником УГА.
17	Пісецький Іван (17.05. 1872–04.02. 1939)	Рукоположений 25.12. 1898 р. Адміністратор – парох с. Корнів Городенківського деканату (16.03. 1906 – 1939).	Польовий духівник при вишколі новобранців УГА в м. Заболотів (1918–1919)
18	Проскурницький Іван Орест (1887– 1938?)	Рукоположений 1911 р. Сотрудник – адміністратор парохії с. Косів Бучацького повіту (01.10. 1911–31.03. 1914). Адміністратор с. Язловець Чортківського деканату (23.04. 1914–31.10. 1918). Адміністратор-експозит с. Новосілка Язловецька Чортківського деканату (01.11.0. 1918–24.09. 1930).	Наказом Державного секретаріату військових справ ЗУНР ч. 8 від 25.03. 1919 р. був іменований польовим духівником УГА та виконував свої обов'язки у 14-ій бригаді.
19	Плавюк Іван (1881– 1938?)	Рукоположений 27.09. 1905 р. Катехит народних шкіл у м. Товмач (1905–08.11. 1926). Радник консисторії з відзнаками крилошанськими з 09.03. 1917 р.	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА.
20	Рак Теодор (01.03. 1879–1938?)	Рукоположений 24.09. 1905 р. Експозит в с. Раранче Чернівецького деканату (09.11. 1905–05.01. 1921). Адміністратор парохії с. Суходіл Гусятинського деканату (05.01. 1921–01.06. 1922). Парох м. Гусятин (02.06. 1922–1938?).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА.
21	Роснецький Олександр (1887– 15.01. 1941)	Рукоположений 1911 р. Перейшов з Львівської архієпархії 1918 р. Адміністратор – парох с. Задубрівці Снятинського деканату (15.12. 1918–02.11. 1920–02.10. 1924). Парох с. Винятинці Заліщицького деканату (03.10. 1924 – 1941).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА. Консисторія в м. Станиславові 5 лютого 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про призначення до польової служби капелана.
22	Ступницький Северин (21.01. 1872–1938?)	Рукоположений 17.03. 1895 р. Сотрудник парохії с. Гостів Товмацького деканату (18.03. 1895–16.05. 1898). Адміністратор парохії – парох с. Торговиця Пільна Товмацького деканату (16.05. 1898–07.12. 1899–1938?).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА.
23	Терлецький Микола (1884–01.01. 1940)	Рукоположений 1911 р. Приватний сотрудник парохії м. Коломия (01.10. 1911 – 31.03. 1916). Адміністратор парохії с. Підгайчики	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про

		Коломийського деканату (01.04.1916–31.03.1918, 15.11.1918–29.02.1920).	надання «мандату на курата». Духівник УГА (1919)
24	Ткачук Тома (18.10.1889–1919?)	Рукоположений 05.07.1914 р. Системізований сотрудник парохії с. Нижнів Устецького деканату (01.12.19014 – 10.01.1919).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА.
25	Федин Антін (25.08.1885–18.12.1924)	Рукоположений 20.04.1913 р. Експозит в с. Медуха Устецького деканату (01.05.–15.10.1913). Експозит в с. Лука Устецького деканату (16.10.1913 – 07.06.1916). Адміністратор парохії с. Ляцьке Устецького деканату (08.06.1916 – 27.10.1917). Експозит в с. Лука Устецького деканату (28.10.1917 – 14.04.1918). Адміністратор парохії с. Яргорів Бучацького деканату (15.04.1918 – 09.09.1920). Парох с. Копачинці Городенківського деканату (01.10.1920 – 1924).	Польовий духівник УГА (1919).
26	Фещак Яким Олексій ЧСВВ (16.06.1881–11.02.1920)	Народився у с. Золотий Потік Бучацького повіту. Вступив до ЧСВВ 31.07.1896 р.; довічні обіти склав 16.06.1901 р. Рукоположений 26.08.1907 р. Редактор часопису «Місіонар» (1910–1914). Духівник греко-католицької семінарії, евакуйованої з м. Станиславова, в м. Кромерижі (1914–1916). Катехит в м. Перемишлі (1916–1918), з 1918 р. – мешкав у м. Жовкві.	Польовий духівник УГА при команді воєнної округи Жовква – Рава Руська – Сокаль (1918–1919), після переходу за р. Збруч польовий духівник 1-го корпусу УГА. Захворів на тиф і помер в с. Чечельник.
27	Яросевич Микола (06.06.1873 – 1957)	Рукоположений 29.08.1897 р. Парох с. Сапогів Єзупільського деканату (01.03.1905 – 21.01.1925). Перейшов до Львівської архієпархії (з 21.01.1925 р.).	Консисторія в м. Станиславові 22 січня 1919 р. розглянула прохання Вищого духовного польового уряду УГА про надання священникові «мандату на курата» УГА. Польовий духівник при Окружній військовій команді в м. Коломиї у 1918–1919 рр.

Джерела: [191, арк.61, 106, 121, 126, 130, 156; 206, арк.38, 84, 196; 207, арк.1, 3, 10, 29, 84, 88, 108, 179, 197; 208, арк.49, 53, 66, 140, 151; 209, арк.30-31; 210, арк.18, 90, 116, 192; 233, арк. 1-3; 553, 1919, ч. 5, с. 5; 764, с. 81-86, 91, 100-105, 112, 141, 191-192, 201-203].

Додаток И.4

Священики Станиславівської єпархії, репресовані польською владою у 1919 – 1921 рр.

№ п/п	Прізвище, ім'я (роки життя)	Душпастирська посада, місцевість	Дані про репресії (час, причини тощо)
1	Абрисовський Омелян (1864–1928)	Парох м. Надвірна (1907 – 1921)	Інтернований 1919 р. за підозрою в організації «українського повстання», але через брак доказів відпущений
2	Баран Василь (1880–1945?)	Професор духовної семінарії і богословського ліцею у м. Станиславів	Інтернований 1919 р.
3	Барановський Євстахій (1880–1945)	Катехит виділової школи м. Бучач (1907 – 1921)	Інтернований 1919 р.
4	Березовський Іван (1872–1940)	Парох с. Білоберезка Косівського деканату (1912–1940)	Інтернований 1920 р. польським військом за звинуваченням в агітації проти польської влади в Косівському повіті, в листопаді 1921 р. звільнений
5	Березюк Михайло (1885–1938?)	Адміністратор парохії с. Ферескуля Косівського деканату (1913–1923)	Інтернований 1920 р. польським військом за звинуваченням в агітації проти польської влади в Косівському повіті, в листопаді 1921 р. звільнений
6	Білінкевич Омелян (1864–1930)	Парох с. Дришів Устецького деканату (1901–1923)	Інтернований 1920 р.
7	Білінкевич Теофіль (1862–1927)	Парох с. Раковець Богородчанського деканату (1896–1927)	Інтернований 1919 р.
8	Білінський Іван-Симеон (1856–1924)	Парох с. Оришківці Гусятинського деканату (1908–1924)	Інтернований 1919 р.
9	Білінський Ярослав (1858–1921)	Парох с. Поморці Чортківського деканату (1903–1921)	Інтернований 1919 р.
10	Бобикевич Ізидор (1859–1932)	Парох с. Саджавка Надвірнянського деканату (1905–1932)	Інтернований 1919 р.
11	Бойчук Авксентій (1888–1971)	Ректор Станиславівської духовної семінарії (1923–1945)	Інтернований 1919 р.
12	Боклашук Микола-Никифор (1865–1939)	Катехит шкіл у м. Заліщики (1912–1932)	Інтернований 1919 р.
13	Вальницький Іван (1885–1961)	Адміністратор парохії с. Коцюбинці Гусятинського деканату (1913–1923)	Інтернований 1919 р.
14	Вальницький Юліян (1893–1945)	Студент духовної семінарії у м. Станиславів (1916–1922)	Інтернований 1919 р.
15	Варениця Аркадія (18.....–19.....)	Сестра Василянка у м. Станиславів (1907–1920?), у с. Кудринці (1925?–1930)	Інтернована 1919 р.
16	Вах Павло	Студент духовної семінарії у м. Станиславів	Інтернований 1919 р.
17	Величковський Нестор (1869–1933)	Парох с. Павшівка Чортківського деканату (1911–1933)	Інтернований 1919 р.
18	Вигнанський Йосиф (1874–1919)	Парох с. Лисівці Скальського деканату (1910–1919)	Інтернований 1919 р.

19	Волянський Олексій (1862–1951?)	Парох с. Криворівня Косівського деканату (1893–1922)	Інтернований 1919 р.
20	Гаврилюк Олексій (1886–1920)	Адміністратор парохії м. Надвірна (1914–1920)	Інтернований 1919 р.
21	Галібей Адальберт (1888–1919)	Сотрудник у м. Монастирська Бучацького деканату (1919), капелан УГА	Загинув 13.06. 1919 р. у м. Монастирська Бучацького повіту
22	Ганкевич Ізидор (1877–1938?)	Парох с. Дзвиняч Заліщицького деканату (1909–1938?)	Інтернований 1919 р.
23	Ганушевський Михайло (1880–1962)	Парох с. Дора Надвірнянського деканату (1913–1927)	Інтернований 1919 р.
24	Глібовицький Василь (1860–1938)	Парох с. Жаб'є-Ільця Косівського деканату (1912–1938)	Арештований 1920 р., 26.11.1921 р. перебував під слідчим арештом у Львові
25	Гнатів Володимир-Володислав (1891–1942?)	Адміністратор парохії с. Осівці Чортківського деканату (1920–1942?)	Інтернований 1920 р.
26	Гординський Василь (1867–1941)	Парох с. Глибоке Богородчанського деканату (1907–1941)	Арештований 1919 р. жандармерією «за підбурювання проти народа польського», відправлений до військового суду в м. Львові, після 7-денного покарання конфінований в м. Богородчанах, 24.12. 1919 р. звільнений з-під нагляду і повернувся до с. Глибокого.
27	Гордієвський Іван (1855–1927)	Архипресвітер капітули, радник консисторії, парох кафедральної церкви Воскресіння Христового у м. Станиславів (1909–1927)	Організатор урочистих Богослужінь за участю єпископа Г. Хомишина 03.03. 1918 р. з нагоди підписання Берестейського договору та 03.01.1919 р. з нагоди відкриття роботи УНРади в м. Станиславіві. Конфінований 1919 р.
28	Городецький Пантелеймон (1871–1936)	Експозит у с. Жураки Богородчанського повіту (1913–1922)	Арештований 1919 р. за «антидержавну діяльність», адже заборонив надавати метрики хрещення для чоловіків рекрутського віку; перебував у в'язниці у Львові 4 місяці, згодом конфінований в Жураках, звільнений в грудні 1919 р.
29	Грабовецький Іван (1887–1939?)	Адміністратор парохії с. Джурич Чортківського деканату (1918–1919), капелан УГА (1919)	Інтернований 1920 р.
30	Гребенюк Олексій (1893–1977)	Адміністратор парохії с. Трибуківці Гусятинського деканату (01.1920–11.1921)	Інтернований 1920 р.
31	Гребенюк Симеон (1885–1945?)	Експозит у с. Мушкатівка Кудринського деканату (1919–1920)	Інтернований 1919 р.
32	Гуменюк Магдалина	Гуменя монастиря СС. Василянок у м. Станиславіві (1906–1920?)	Інтернована 1919 р. Причина: у листі 5.02.1919 р. до Державного Секретаріату освіти і віросповідань ЗУНР визнавала його за «верховну, шкільну владу Української Народної Республіки».
33	Гушовський Олексій (1882–1938?)	Сотрудник і катехит у м. Чортків (1910–1920)	Інтернований 1920 р.
34	Дерев'яно Іван (1881 – 1938?)	Сотрудник у с. Будзанів Чортківського деканату (1909–1920)	Інтернований 1919 р.
35	Дзвиняцький Павло	Студент духовної семінарії у м. Станиславів	Інтернований 1919 р.
36	Дмитерко Михайло (1885–1975?)	Адміністратор парохії с. Бичківці Чортківського деканату (1911–1919)	Інтернований 1920 р. Причина: автор листа «Самоволя польських ксьондзів»
37	Дранчук Микола	Студент духовної семінарії у м. Станиславів	Інтернований 1919 р.

38	Дурделла Михайло (1864–1932)	Парох с. Хом'яківка Тисменицького деканату (1903–1921)	Інтернований 1919 р.
39	Жупанський Петро (1885–1947)	Адміністратор парохії м. Кудринці Кудринського деканату (1918–1921)	Інтернований 1919 р.
40	Збудовський Вячеслав (1864–1929)	Парох с. Зубрець Бучацького деканату (1898–1929)	Інтернований 1919 р.
41	Казновський Антін (1878–1959)	Парох с. Глубічок Скальського деканату (1905–1944)	Інтернований 1919 р.
42	Капустинський Олександр (1860–1938)	Парох с. Мельниця Кудринського деканату (1905–1938)	Інтернований 1919 р.
43	Кисілевський Нестор (1888–1941?)	Катехит шкіл у м. Городенка (1912–1925)	Інтернований 1919 р.
44	Кливак Ілля (1880–1942)	Адміністратор у с. Язловець (1918–1919) і с. Полівці (1919–1922) Чортківського деканату	Інтернований 1919 р.
45	Ковч Григорій (1856–1919)	Парох с. Кошилівці Заліщицького деканату (1908–1919)	Інтернований 1919 р.
46	Косевич Володимир (1875–1938?)	Парох с. Новоселиця Снятинського деканату (1910–1921)	Інтернований 1919 р.
47	Косович Іван Олекса (1884–1919)	Експозит у с. Пишківці Чортківського деканату (1918–1919)	Капелан УГА.
48	Коцик Іван (1867–1938?)	Парох с. Щитівці Заліщицького деканату (1901–1931)	Інтернований 1919 р.
49	Курп'як Теодозій (1869–1938?)	Парох с. Глусте Заліщицького деканату (1903–1930)	Інтернований 1919 р.
50	Лушпінський Антоній Володимир (1882–1938?)	Адміністратор парохії с. Дарахів Устецького деканату (1918–1921)	Інтернований 1919 р.
51	Малицький Йосиф (1884–1959)	Парох м. Борців Кудринського деканату (1914–1944)	Інтернований 1919 р.
52	Микитин Йосиф (1886–1938?)	Адміністратор парохії с. Ліски Жуківського деканату (1920–1921)	Інтернований 1920 р.
53	Мотюк Михайло (1857–1926)	Парох с. Старуня Богородчанського деканату (1906–1926)	Інтернований 1919 р.
54	Навроцький Василь (1864–1941)	Шкільний інспектор у м. Станиславів (1919)	Інтернований 1919 р.
55	Ніжинський Олександр (1880–1942?)	Адміністратор парохії м. Печеніжин Пістинського деканату (1918–1920)	Інтернований 1919 р.
56	Оренчук Ілля (1893–1946?)	Студент духовної семінарії у м. Станиславів (1915–1920)	Інтернований 1919 р.
57	Петровський Євген (1884–1935)	Адміністратор парохії с. Петрилів Устецького деканату (1919–1921)	Інтернований 1919 р.

58	Пісецький Іван (1872–1939)	Парох с. Корнів Городенківського деканату (1906–1939)	1919 р. конфіновано в м. Коломиї, а згодом переведено до с. Корнева. Причина: голова повітової української ради і капелан УГА.
59	Подляшецький Захарій (1852–1919)	Парох с. Монастирська Бучацького деканату (1884–1919)	Замордований 13 червня 1919 р. Причина: сини пароха служили в УГА.
60	Подолінський Богдан (1882–1938?)	Катехит шкіль у м. Гусятин (1912–1922)	Інтернований 1919 р.
61	Попель Василь (1866–1938?)	Парох с. Олеша Товмацького деканату (1919–1920)	Інтернований 1919 р.
62	Попель Іван (1850–1921)	Парох с. Довгополе Косівського деканату (1919–1920)	Інтернований 1919 р.
63	Проць Йосиф (1878–1968)	Катехит шкіль у м. Снятин (1910–1938?)	Інтернований 1920 р. Причина: видання брошури «Чим воюють проти нас Поляки?», керівництво українськими товариствами у м. Снятин
64	Раковський Йосиф (1870–1944)	Професор учительської семінарії у м. Станиславів (1913–1922)	Інтернований 1920 р.
65	Саврій Петро (1869–1938?)	Парох с. Вербівці Чортківського деканату (1905–1924)	Інтернований 1919 р.
66	Саноцький Василь (1888–1928)	Сотрудник у с. Чортовець Жуківського деканату (1919–1920)	Інтернований 1919 р.
67	Сіменович Микола (1856–1945)	Парох с. Стриганці Єзупільського деканату (1909–1919)	Інтернований 1919 р. у м. Стшалкові; 20.08.1919 р. консисторія в м. Станиславів: розглянула його лист-прохання про фелон, чашу, антимінс.
68	Сірецький Антоній (1881–1965)	Адміністратор парохії с. Ляцьке Тисменицького деканату (1906–1919)	Інтернований 1919 р. у м. Стшалкові; 20.08.1919 р. консисторія в м. Станиславів: розглянула його лист-прохання про фелон, чашу, антимінс.
69	Січинський Амброзій (1852–1920)	Парох с. Білівці Кудринського деканату (1908–1920)	Інтернований 1919 р.
70	Скобельський Андрій (1889–1944)	Адміністратор парохії с. Білі Ослави Надвірнянського деканату (1920–1921)	Інтернований 1919 р.
71	Смалько Микола (1849–1927)	Парох с. Брустури Пістинського деканату (1894–1927)	1920 р. арештований військовими властями і після слухання слідчим окружної команди «Схід» у м. Львові випущений на волю.
72	Соневіцький Климентій (1857–1928)	Парох с. Гадинківці Гусятинського деканату (1891–1928)	Восени 1919 р. – арештований карною експедицією в с. Гадинківцях і вивезений до в'язниці Бригідки.
73	Соневіцький Нестор (1850–1921)	Парох с. Іване пусте Кудринського деканату (1894–1921)	Інтернований 1919 р.
74	Стельмащук Теодор	Студент духовної семінарії у м. Станиславів	Інтернований 1919 р.
75	Стефанович Володимир (1858–1939)	Парох м. Кути Косівського деканату (1898–1939)	1919 р. арештований командою поліції.
76	Тесля Євстахій (1882–1951)	Парох с. Королівка Товмацького деканату (1912–1944)	1919 р. арештований і засланий до с. Букшовець коло м. Перемишля, а згодом – м. Домб'я, де просидів 9 місяців.
77	Ткачук Лаврентій (1879–1933)	Адміністратор, парох с. Ласківці Чортківського деканату (1920–1933)	Інтернований 1920 р.
78	Ценкнер Агнета	Магістра новичок ЧСВВ у м. Станиславів	Інтернована 1919 р.

79	Целевич Іван (1833–1918)	Парох с. Звинячка Кудринського деканату (1903–1918)	Інтернований 1918 р.
80	Чайковський Василь (1862–1920)	Парох с. Мишків Скальського деканату (1906–1920)	Інтернований 1919 р.
81	Череватий Микола (1890–1919)	Адміністратор парохії с. Марківці Тисменицького деканату (1919)	Інтернований 1919 р.
82	Чеховський Степан (1884–1977)	Адміністратор парохії с. Висічка Кудринського деканату (1913–1921)	Інтернований 1919 р.
83	Чорнодоля Ілля (1876–1938?)	Парох м. Заліщики Заліщицького деканату (1908–1922)	Інтернований 1920 р. Причина: Делегат УНРади від Заліщицького повіту.
84	Шишкевич Михайло (1881–1920)	Експозит с. Худиківці Кудринського деканату (1913–1920)	Інтернований 1919 р.
85	Шкроміда Ілля (1863–1931)	Парох с. Кінчаки Устецького деканату (1910–1931)	Інтернований 1920 р.
86	Щепкович Франц (1864–1934)	Радник консисторії, почесний крилошанин капітули в м. Станіславів (1905–1927)	Інтернований 1919 р.
87	Яськевич Степан (1885–1944)	Адміністратор парохії с. Єзупіль Єзупільського деканату (1915–1920)	Інтернований 1920 р.

Джерела: [72, арк. 2; 86, арк. 53-54; 95; 96; 148, арк. 21зв, 23зв; 191, арк. ; 206; 207; 208; 209; 210; 233, арк. 10; 339, арк. 3-10; 341, арк. 8-11; 376, с. 89; 379, с. 19-75, 262-263; 419; 437, с. 1-302; 438, с. 1-289; 585, с. 815, 913; 591, с. 80, 271, 188, 279, 417, 611; 592, с. 40-42; 596, с. 587-590; 603, с. 337, 505, 531, 609, 636-637, 649].

Додаток К

Культурно-просвітницька діяльність єпископів і священників Станиславівської єпархії (1885 – 1939)

Додаток К.1

Релігійно-церковні, культурно-просвітницькі, економічні товариства під проводом духовенства в Станиславівській єпархії (станом на 1906 р.)

Деканат (кількість парафій)	Товариство «Просвіта»	Товариство імені М. Качковського	читальня «Народна спілка»	читальня «руська»	Т-во «Народний дім»	Т-во «Руська бесіда»	Т-во «Січ»	Т-во «Сокол»	каси ощадності, позичкові	каса Райффайзен ^а	шпихліри, крамниці	Братства тверезості	Звичайні церковні братства
1. Богородчанський (21)	12 (9)*	3 (3)	-	-	-	-	1 (-)	-	7 (2)	-	1 (-)	17	19
2. Бучацький (23)	18 (9)	9 (5)		-	-	-	-	1 (-)	2 (-)	2 (2)	4 (3)	13	61
3. Городенківський (22)	19 (12)	2 (-)	3 (-)	2 (-)	1 (-)	1 (-)	1 (-)	-	4 (2)	1 (-)	4 (2)	9	47
4. Гусятинський (29)	20 (13)	3 (3)	-	5 (2)	-	-	-	4 (-)	7 (-)	4 (-)	11 (2)	14	45
5. Єзупільський (17)	13 (8)	3 (3)	-	-	-	-	-	-	3 (-)	6 (5)	11 (1)	12	30
6. Жуківський (21)	9 (8)	4 (4)	-	-	-	-	-	-	3 (-)	2 (1)	5 (4)	10	19
7. Заліщицький (23)	27 (17)	6 (5)	-	-	1 (1)	1 (-)	-	4 (2)	5 (-)	2 (1)	3 (1)	13	46
8. Коломийський (23)	15 (5)	10 (5)	5 (-)	-	-	-	-	-	9 (-)	3 (2)	6 (2)	3	17
9. Косівський (22)	10 (9)	6 (6)	-	1 (-)	-	-	2 (-)	-	12 (7)	2 (-)	5 (4)	12	18
10. Кудринський (26)	22 (16)	4 (4)	-	3 (1)	-	-	-	-	5 (1)	1 (-)	5 (2)	12	50
11. Надвірнянський (20)	16 (11)	3 (3)	-	2 (1)	-	-	-	-	2 (-)	3 (1)	-	5	28
12. Пістинський (21)	16 (11)	7 (7)	2 (-)	-	-	-	-	-	2 (-)	3 (3)	11 (6)	-	27
13. Скальський (24)	28 (21)	2 (-)	-	-	-	-	-	4 (3)	8 (6)	-	11 (9)	12	47
14. Снятинський (22)	11 (3)	3 (-)	1 (-)	5 (2)	-	-	1 (-)	-	2 (-)	-	10 (1)	6	7
15. Станиславівський (19)	14 (8)	3 (3)	-	-	-	-	-	1 (1)	5 (2)	1 (1)	2 (2)	11	12
16. Товмацький (20)	7 (5)	-	-	2 (1)	-	-	-	-	6 (1)	-	8 (2)	4	12
17. Тисменицький (18)	11 (9)	4 (3)	-	2 (2)	-	-	-	-	1 (1)	8 (4)	2 (2)	8	13
18. Устецький (20)	10 (9)	3 (2)	-	1 (1)	-	-	-	-	8 (2)	4 (-)	7 (5)	4	27
19. Чортківський (24)	31 (24)	6 (3)	-	1 (1)	-	-	-	-	11 (4)	7 (5)	10 (6)	14	49
20. Чернівецький (9)	-	-	-	-	-	7 (-)	3 (-)	-	-	6 (1)	-	-	15
21. Сучавський (8)	-	-	-	-	-	1 (-)	-	-	-	4 (1)	-	2	5

Джерела: [434, с. 1-246].

Примітка: 12 (9)* – загальна чисельність читалень в деканаті (в тому числі під проводом священників).

Додаток К.2

Релігійно-просвітницьке товариство «Скала» у Станіславівській єпархії (1933 – 1938 рр.): динаміка читалень

№ п/п	Деканат	Повіт	Місцевість	Дата заснування	К-ть членів	Священик – засновник і куратор читальні	Політичні погляди
1	Богородчани	Надвірна	с. Бабче	(-)*	(-)*	Березюк Володимир	(-)*
2	Богородчани	Станіславів	с. Горохолина	(-)*	(-)*	Петраш Йосиф	(-)*
3	Богородчани	Надвірна	с. Космач	(-)*	(-)*	Давидяк Любомир	(-)*
4	Богородчани	Станіславів	с. Лесівка	(-)*	(-)*	Гира Василь	(-)*
5	Богородчани	Станіславів	с. Гринівка	(-)*	(-)*	Гира Василь	(-)*
6	Богородчани	Станіславів	с. Невочин	(-)*	46	Соболевський Іван	(-)*
7	Богородчани	Станіславів	с. Саджава	(-)*	(-)*	Микитин Йосиф	(-)*
8	Бучач	Бучач	с. Баріш	1937	50	Козловський Василь	(-)*
9	Бучач	Бучач	м. Бучач	1937	(-)*	Мельничук Петро	(-)*
10	Бучач	Бучач	с. Григорів	1937	48	Монастирський Володимир	(-)*
11	Бучач	Бучач	с. Жизномир	1937	(-)*	Стрільбицький Василь	(-)*
12	Бучач	Бучач	с. Зелена	1937	(-)*	Мельник Василь	(-)*
13	Бучач	Бучач	с. Звенигород	1937	(-)*	Мельник Василь	(-)*
14	Бучач	Бучач	с. Зубрець	1937	(-)*	Малець Дмитро	(-)*
15	Бучач	Бучач	м. Монастириська	1937	(-)*	Білинський Любомир	(-)*
16	Бучач	Бучач	с. Озеряни	1937	(-)*	Павлюк Симеон	(-)*
17	Бучач	Бучач	с. Переволока	1937	(-)*	Семенюк Микола	(-)*
18	Бучач	Бучач	с. Скоморохи	1938	(-)*	Галібей Іван	(-)*
19	Бучач	Бучач	с. Соколів	1936	31	Чорний Теодор	УНДО
20	Бучач	Бучач	с. Сороки	1937	65	Бріль Микола	(-)*
21	Бучач	Бучач	с. Яргорів	1937	(-)*	Гіль Марко	(-)*
22	Бучач	Бучач	с. Вичілки	1937	(-)*	Гіль Марко	(-)*
23	Городенка	Городенка	с. Городниця	17.05.1935	(-)*	Попович Василь	УНДО
24	Городенка	Городенка	с. Копачинці	08.01.1935	(-)*	Костюк Іван	УНДО
25	Городенка	Городенка	с. Раковець	(-)*	58	Руденський Микола	(-)*
26	Городенка	Городенка	с. Стрільче	(-)*	(-)*	Стрільчик Андрій	(-)*
27	Гусятин	Копичинці	с. Городниця	1937	(-)*	Бернат Юрій	(-)*
28	Гусятин	Копичинці	с. Перемилів	1937	80	Малащук Іван	(-)*
29	Гусятин	Копичинці	с. Пробіжна	1937	180	Пельвецький Антін	(-)*
30	Гусятин	Копичинці	с. Товстенке	1937	67	Лушпинський Іван	(-)*
31	Гусятин	Копичинці	с. Хлопівка	1937	(-)*	Тришкалюк Олексій	(-)*
32	Гусятин	Копичинці	с. Яблонів	1937	(-)*	Величковський Володимир	(-)*
33	Єзупіль	Станіславів	с. Блюдники	(-)*	(-)*	Самотулка Володимир	(-)*
34	Жуків	Городенка	с. Лука	(-)*	(-)*	Гаванський Северин	(-)*
35	Жуків	Городенка	с. Незвисько	(-)*	(-)*	Гавдуник Григорій	(-)*

36	Жуків	Городенка	с. Воронів	(-)*	(-)*	Гавдуник Григорій	(-)*
37	Жуків	Городенка	с. Обертин	16.01. 1934	39	Грабець Дмитро Роман	УНДО
38	Жуків	Городенка	с. Чортовець	11.04. 1935	8	Рогужинський Володимир	УНДО, УСРП
39	Жуків	Городенка	с. Якубівка	05.03. 1935	7	Томчук Петро	УНДО, УСРП
40	Жуків	Коломия	с. Камінки Великі	16.08. 1934	65	Сорока Олексій	УНДО
41	Жуків	Коломия	с. Росохач		63	Савицький Іван	(-)*
42	Жуків	Коломия	с. Черемхів	27.07. 1936	23	Юревич Софрон	безпартійні
43	Жуків	Товмач	с. Хотимир	28.02. 1936	30	Бабій Антін, Дурделло Григорій	УНО (100%)
44	Заліщики	Чортків	с. Мухавка	1935	(-)*	Дрогомирецький Михайло	(-)*
45	Коломия	Коломия	м. Коломия	(-)*	428	Русин Олександр	(-)*
46	Коломия	Коломия	с. Кулачківці	(-)*	54	Крушельницький Стефан	(-)*
47	Коломия	Коломия	с. Назірна	(-)*	(-)*	Карпінський Євген	(-)*
48	Коломия	Коломия	с. Загайпіль	11.01. 1936	20	Карпінський Євген, Цибик Ілярій	УНДО
49	Коломия	Коломия	с. Залуче над Прутом	09.09. 1936	24	Гоянюк Микола	УНДО
50	Коломия	Коломия	с. Корнич	27.09. 1935	80	Донигевич Іван	УНДО
51	Коломия	Коломия	с. Перерів	12.11. 1935	34	Чубатий Партеній	УНДО
52	Коломия	Коломия	с. Матіївці (с. Перерів)	17.10. 1935	30	Чубатий Партеній	УНДО
53	Коломия	Коломия	с. Пасічна (с. Перерів)	27.12. 1935	38	Чубатий Партеній	УНДО
54	Коломия	Коломия	с. Підгайчики	18.02. 1935	42	Карачевський Константин	УНДО
55	Коломия	Коломия	с. Пядики	(-)*	47	Глібовицький Теофіл	(-)*
56	Коломия	Коломия	с. Камінка Мала	(-)*	45	Глібовицький Теофіл	(-)*
57	Коломия	Коломия	с. Ценява	1935	(-)*	Федина Григорій	(-)*
58	Косів	Косів	с. Бервінкова	07.06. 1936	77 108	Березовський Іван, Костюк Михайло	УНДО (10%), УСРП (20%), безпарт. (70%)
59	Косів	Косів	с. Жабе-Слупейка	07.12. 1936	28	Лагола Конрад	УНДО
60	Косів	Косів	с. Кобаки	24.03. 1936	80	Терлецький Микола	УНДО
61	Косів	Косів	с. Краснолія		43	Вергун Володимир	(-)*
62	Косів	Косів	с. Криворівня	26.06. 1935	35	Дзьоба Лука	УНДО (20%), УСРП (40%), безпарт. (40%)
63	Косів	Косів	с. Голови	(-)*	75	Вергун Володимир	(-)*
64	Косів	Косів	с. Рибно	24.03. 1936	26	Григорчук Василь	УНДО (100%), ОУН (1 ос.)
65	Косів	Косів	с. Річка	(-)*	(-)*	Ласійчук Константин	(-)*
66	Косів	Косів	с. Рожен Великий	16.08. 1934	56	Винничук Теодор	безпартійні
67	Косів	Косів	с. Хімчин	25.09. 1936	17 / 49	Маковійчук Василь	УНДО
68	Кудринці	Борщів	с. Борщів	(-)*	(-)*	Малицький Йосиф	(-)*
69	Кудринці	Борщів	с. Висічка	(-)*	(-)*	Олексій Теодор	(-)*
70	Кудринці	Борщів	с. Горошова	(-)*	(-)*	Попадюк Василь	(-)*
71	Кудринці	Борщів	с. Залісся	(-)*	213	Карачевський Маркіян	(-)*
72	Кудринці	Борщів	с. Новосілка	(-)*	70	Карачевський Маркіян	(-)*

73	Кудринці	Борщів	с. Королівка	(-)*	500	Райд Віктор Євстахій	(-)*
74	Кудринці	Борщів	с. Кривче Горішне	(-)*	(-)*	Назаревич Богдан	(-)*
75	Кудринці	Борщів	с. Худиківці	(-)*	25	Барицький Анатолій	(-)*
76	Кудринці	Заліщики	с. Колодрібка	(-)*	(-)*	Гординський Юліан	(-)*
77	Кудринці	Борщів	с. Сквятин	1938	(-)*	Гординський Володимир	(-)*
78	Кудринці	Борщів	с. Устя Єпископське	(-)*	30	Ільницький Михайло	(-)*
79	Надвірна	Надвірна	с. Красна	(-)*	(-)*	Лакуста Андрій	(-)*
80	Надвірна	Надвірна	с. Пнів	(-)*	(-)*	Жолкевч Роман	(-)*
81	Пістинь	Коломия	с. Баня Березів	(-)*	27	Стефанів Володимир	(-)*
82	Пістинь	Коломия	с. Вербіж Нижній	09.10. 1936	14	Луговий Валеріян	безпартійні
83	Пістинь	Коломия	с. Іспас (с. Кропивище)	23.06. 1936	16	Андрохович Константин	УНДО
84	Пістинь	Коломия	с. Княздвір	(-)*	(-)*	Майковський Олександр	(-)*
85	Пістинь	Коломия	с. Космач	16.08. 1934	28	Каменецький Йосип	УНДО
86	Пістинь	Коломия	с. Люча	17.07. 1936	22	Бибик Володимир	УНДО
87	Пістинь	Коломия	м. Печеніжин	16.08. 1934	50	Лоточинський Ісидор	УНДО
88	Пістинь	Косів	с. Річка	16.11. 1935	21	Ласійчук Константин	УНДО (95%), УСРП (5%)
89	Пістинь	Коломия	с. Рунгури	16.08. 1934	15	Бровко Михайло, Пужак Володимир	УНДО і безпартійні
90	Пістинь	Коломия	с. Стопчатів	05.11. 1936	76	Бахталовський Корнель	УНДО
91	Пістинь	Коломия	с. Текуча	(-)*	95	Павелчак Влодимир	(-)*
92	Скала	Чортків	с. Давидківці	1934	154	Луцький Василь	(-)*
93	Скала	Чортків	с. Залісся	1935	64	Билинкевич Володимир	(-)*
94	Скала	Чортків	с. Тарнавка (с. Давидківці)	1935	78	Луцький Василь	(-)*
95	Скала	Борщів	с. Озеряни	(-)*	70	Вальницький Іван	(-)*
96	Скала	Борщів	с. Констанція	(-)*	50	Вальницький Іван	(-)*
97	Скала	Чортків	с. Заболотівка (с. Улашківці)	1934	(-)*	Тарнавський Яків	(-)*
98	Скала	Чортків	с. Капустинці	1934	(-)*	Ковч Василь	(-)*
99	Скала	Чортків	с. Колиндяни	1934	(-)*	Гілевич Олександр	(-)*
100	Скала	Чортків	с. Милівці	1936	(-)*	Олінський Павло Петро ЧСВВ	(-)*
101	Скала	Чортків	с. Угринь	1937	(-)*	Василик Дмитро	(-)*
102	Снятин	Снятин	с. Ганьківці (с. Альбінівка)	16.08. 1934	37	Крушельницький Лев, Юрик Євген Микола	УНДО (90%), УСРП (10%)
103	Снятин	Снятин	с. Джурів	16.08. 1934	35	Дудик Омелян	УНДО
104	Снятин	Снятин	м. Заболотів	16.08. 1934	160 (1935); 50 (1937)	Сулятицький Михайло	УНДО (100%)
105	Снятин	Снятин	с. Завалля	16.08. 1934	15	Долгий Володимир	УНДО
106	Снятин	Снятин	с. Іллінці	16.08. 1934	33	Бабинюк Василь	УНДО
107	Снятин	Снятин	с. Рожнів-Чаплинці	07.03. 1936	23	Сімович Аполон	УНДО (100%)

108	Снятин	Снятин	с. Рудники	16.06. 1934	53	Сенчук Іван	безпартійні
109	Снятин	Снятин	м. Снятин	30.09. 1937	32	Оренчук Ілля, Проць Йосиф, Феліцький Михайло	УНДО
110	Снятин	Снятин	с. Потічок (м. Снятин)	16.08. 1934	37	Оренчук Ілля	УНДО
111	Снятин	Снятин	с. Кулачин (м. Снятин)	01.10. 1937	20	Оренчук Ілля	УНДО
112	Снятин	Снятин	с. Тучапи	16.08. 1934	55 (1935) 65 (1937)	Гранківський Юліан	УНДО (100%) (1935); УКС (45%), УНДО (55%)
113	Снятин	Снятин	с. Устя	16.08. 1934	23	Волянський Іван	УНДО
114	Станиславів	Станиславів	передмістя Княгинин- місто	(-)*	150	Савраш Йосиф Казимир	(-)*
115	Станиславів	Станиславів	м. Станиславів (катедра)	(-)*	116	Луцик Іван	(-)*
116	Станиславів	Богородчани	с. Лисець	(-)*	(-)*	Дурделло Григорій	(-)*
117	Станиславів	Богородчани	с. Стебник	(-)*	(-)*	Дурделло Григорій	(-)*
118	Станиславів	Станиславів	с. Лисець Старий	(-)*	(-)*	Устияновський Іван	(-)*
119	Станиславів	Станиславів	с. Павелче	(-)*	48	Стефанчук Іван	(-)*
120	Станиславів	Станиславів	с. Угорники	(-)*	(-)*	Ганушевський Михайло	(-)*
121	Тисмениця	Товмач	с. Марківці (с. Слобідка)	05.01. 1937	15	Валіхновський Дмитро	УНО (100%)
122	Тисмениця	Товмач	с. Ольшаниця	03.12. 1935	20 (1936); 23 (1937)	Вергановський Броніслав	УНО (100%)
123	Тисмениця	Товмач	с. Остриня	30.03. 1936	25 (1936) 25 (1937)	Зінько Григорій	УНО (100%) (1936) УНО (80%), УНДО (10%), безпарт. (10%) (1937)
124	Товмач	Товмач	с. Голосків	31.10. 1935	25	Майковський Ярослав	УНО (50%); УНДО (50%)
125	Товмач	Товмач	с. Голосків (с. Боднарівка)	26.12. 1936	55	Майковський Ярослав	УНО (50%); УНДО (50%)
126	Товмач	Товмач	с. Гринівці	29.05. 1936	20	Кисілевський Зиновій	УНДО (100%)
127	Товмач	Товмач	с. Кутиська	06.03. 1937	80	Голейко Дмитро	УНО (50%); УНДО (50%)
128	Товмач	Товмач	с. Ляцьке Шляхоцьке	25.01. 1935	160	Гребенюк Олександр	УНО (50%); УНДО (50%)
129	Товмач	Товмач	с. Озеряни	24.04. 1936	10 (1936) 97 (1938)	Урбанович Дмитро	УНО (100%)
130	Товмач	Товмач	с. Палагичі	12.04. 1935	15	Климчук Михайло	УНО (100%)
131	Товмач	Товмач	с. Скопівка	29.05. 1936	18	Маркевич Петро	УНО (100%)
132	Товмач	Товмач	м. Товмач	22.11. 1935	36 (1935), 38 (1937)	Ріпецький Роман (1936); Плавюк Іван (1937)	УНО (50%); УНДО (50%)
133	Устя	Станиславів	с. Медуха	(-)*	(-)*	Левицький Богдан	(-)*
134	Устя	Товмач	с. Нижнів	13.07. 1936	40	Дуткевич Іван	УНО (100%)
135	Устя	Товмач	с. Нижнів (Дуброва)	21.03. 1935	70	Дуткевич Іван	УНО (100%)
136	Устя	Товмач	с. Олешів	30.12. 1936	15	Коропецький Володимир	УНО (100%)
137	Устя	Станиславів	с. Тумир	(-)*	(-)*	Дерлиця Ярослав	(-)*
138	Устя	Бучач	с. Устя Зелене	1936	(-)*	Галабурда Михайло	(-)*

139	Чортків	Бучач	с. Бобулинці	1935	(-)*	Гнатишин Мирослав Петро	(-)*
140	Чортків	Чортків	с. Біла	1935	(-)*	Чеховський Стефан	(-)*
141	Чортків	Теребовля	с. Вербовець	(-)*	(-)*	Гамула Михайло	(-)*
142	Чортків	Чортків	с. Джурин	1935	(-)*	Івахнюк Микола	(-)*
143	Чортків	Чортків	с. Косів	1934	(-)*	Вовчук Михайло	(-)*
144	Чортків	Бучач	с. Медведівці	1936	(-)*	Горецький Іван	(-)*
145	Чортків	Бучач	с. Осівці	1938	(-)*	Гнатів Володимир	УНДО
146	Чортків	Бучач	с. Петликівці Старі	(-)*	(-)*	Жарий Василь	(-)*
147	Чортків	Чортків	с. Полівці	1935	(-)*	Чиж Василь	(-)*
148	Чортків	Чортків	с. Ромашівка	1935	(-)*	Когутяк Стефан	(-)*
149	Чортків	Чортків	с. Скородинці	1937	(-)*	Переволоцький Володимир	(-)*
150	Чортків	Бучач	с. Трибухівці	1938	(-)*	Коцюбинський Петро	(-)*
151	Чортків	Чортків	м. Чортків	1935	(-)*	Чубатий Теодор	(-)*
152	Чортків	Бучач	с. Язловець	1936	269	Снігурович Михайло	(-)*

Примітка: (-)* – у використаних джерелах відсутні відповідні відомості.

Джерела: [129, арк. 10-12, 13, 14, 17-27, 29, 31-35, 42-49, 51, 61, 64, 67, 69, 72, 77-93, 98-114; 325, арк. 1-39; 326, арк. 1-32; 327, арк. 1-42; 328, арк. 1-3; 329, арк. 1-19; 330, арк. 1-99; 331, арк. 1-4; 332, арк. 1-18; 334, арк. 1-28; 335, арк. 1-36; 336, арк. 1-29; 337, арк. 1-20; 338, арк. 1-49; 443, с. 27-177].

Додаток Л

Священики Станиславівської єпархії, репресовані радянською владою в 1939 – 1941 рр.

№ п/п	Прізвище та ім'я священика (роки життя)	Душпастирська посада та обставини репресій
1.	Боярський Омелян (02.01. 1865–05.07. 1941)	Рукоположений 1890 р. Парох с. Новосілка Костюкова Кудринського деканату (1900–1941). Розстріляний біля церкви органами НКВС при відступі.
2.	Вецал Павло (11.07. 1897–1940?)	Рукоположений 27.04. 1925 р. Парох с. Садки Заліщицького деканату (1931–1940). Арештований 1940 р. органами НКВС, депортований на Урал. Подальша доля невідома.
3.	Голинський Антін (26.01. 1915–03.03. 1942)	Випускник духовної семінарії м. Станиславів, рукоположений 25.06. 1939 р. єпископом І. Лятишевським. Сотрудник при кафедральному храмі в м. Станиславів (16.08.–10. 1939). Арештований 1939 р. органами НКВС, засуджений до 5 років ув'язнення, був на копальнях м. Ухта Комі АРСР, де і помер.
4.	Гординський Василь (08.05. 1867–24.10. 1941)	Рукоположений 06.01. 1891 р. Парох с. Глибоке Богородчанського деканату (1907 – 1940). Арештований 1940 р. органами НКВС, помер в ув'язненні.
5.	Горняткович Іван (1887–1941)	Рукоположений 1910 р. Капелан УГА (1918–1919). Катехит шкіл у м. Станиславів (1923–1940). Арештований 1941 р. органами НКВС, вивезений до тюрми в м. Харкові, де був замордований.
6.	Клецан Казимир (05.11. 1901–26.06. 1941)	Рукоположений 13.06. 1937 р. Сотрудник у с. Горожанка Устецького деканату (1937–1938), парох с. Виноград Жуківського деканату (1938–1941). Арештований 1941 р. органами НКВС, замордований по дорозі до м. Гвіздець, тіло закопано в лісі.
7.	Кливак Ілля (29.07. 1880–10.04. 1942)	Рукоположений 28.10.1906 р. Парох с. Мшанець Гусятинського деканату (1921–1939), сотрудник у с. Тисменичани Тисменицького деканату (09.03. 1939–1940). Арештований 1940 р. органами НКВС, засуджений на 10 років заслання, де і помер. Реабілітований 17.04. 1991 р.

8.	Менцінський Михайло (1881–1939?)	Рукоположений 1920 р. Катехит шкіл у м. Станіславів (1924–1939). Арештований 1939 р. органами НКВС, вивезений на заслання. Подальша доля невідома.
9.	Острівський (Цибух) Стефан (1912–1941?)	Рукоположений 21.06. 1936 р. Сотрудник у м. Коломия (1937–1938). Арештований 17.05.1941 р. за звинуваченням у зв'язках з ОУН та нелегальному переході кордону. Перебував у Станіславській тюрмі. Подальша доля невідома. Реабілітований 26.10.1964 р.
10.	Попович Василь (18.10.1880–31.03.1944)	Рукоположений 17.02.1907 р. Парох у с. Городниця Городенківського деканату (1920–1941). Арештований 22.05.1941 р., засуджений на заслання з сім'єю. Помер на засланні у с. Ногинське Туруканського району Красноярського краю РРСФР.
11.	Ричаківський Антін (06.04.1903–06.07.1941)	Рукоположений 08.05.1932 р. Сотрудник в с. Космирин Буцацького деканату (1935–1936), адміністратор парохії с. Хмелева Заліщицького деканату (1936–1941). Арештований 28.06.1941 р. органами НКВС, закатований в с. Угринь Скальського деканату.
12.	Сивак Порфирій Петро , ЧСВВ (26.01.1909–18.02.1953)	Рукоположений 1933 р.; монах-василіянин у монастирі Воздвиження Чесного Хреста в м. Бучачі. Арештований 1940 р. і засуджений на заслання, яке відбував у м. Норильськ, де вступив до польського корпусу генерала Андерса як військовий капелан. У 1950 виїхав до США, де й помер.
13.	Чубатий Геодор (1887–1941)	Рукоположений 27.09.1912 р. Парох м. Лисець Станіславівського деканату (1925–1932). Парох м. Чортків (1932–1940). Арештований 1940 р. органами НКВС, розстріляний 1941 р.

Джерела: [191, арк. 30, 124; 206, арк. 79, 185, 190, 196; 208, арк. 48; 209, арк. 142, 174, 272; 210, арк. 21, 152; 386, с. 111, 117, 118, 122, 124-125, 127, 130, 134, 141, 145, 150, 152; 399, с. 258; 419, с. 274, 281, 300, 310, 339, 346, 352, 358, 379; 592, с. 70; 764, с. 82; 931, с. 124].

Додаток М

Духовенство Станіславівської єпархії в структурах Українського Центрального комітету в період німецької окупації (1941 – 1944 рр.)

№ п/п	Прізвище та імя священника (роки життя)	Посада в структурах Українського Центрального комітету
1.	Атаманюк Йосиф (1897–1967)	Член Української повітової делегатури в м. Галич
2.	Бахталовський Корнило (1892–1948)	Голова Української повітової делегатури в м. Косів
3.	Добрянський Роман (1908–1975?)	Голова Української повітової делегатури в м. Заліщики
4.	Кисілевський Зеновій (1886–1974)	Голова Української повітової делегатури в м. Богородчани
5.	Малицький Йосиф (1884–1959)	Член Української повітової делегатури в м. Борщів
6.	Мельник Василь (1899–1944?)	Голова Української повітової делегатури в м. Бучач
7.	Микитюк Володимир (1899–1944)	Заступник голови Українського окружного комітету в м. Станіславів
8.	Пилипець Володимир (1900–1968)	Голова Українського повітового комітету в м-ку Делятин
9.	Проць Йосиф (1878–1968)	Голова Української повітової делегатури в м. Снятин
10.	Русин Олександр (1868–1955)	Голова Українського окружного комітету в м. Коломия
11.	Терешкун Іван (1896–1944)	Член Української повітової делегатури в м. Бучач

Джерела: [576, 1942, ч. 16, с. 6; ч. 18, с. 6; ч. 19, с. 6; ч. 21, с. 6; 1943, ч. 8, с. 6; ч. 9, с. 6; ч. 49, с. 6; 580, 1941, ч. 34, с.4; 611, с. 305, 307, 308].

Додаток Н

Процес ліквідації Станиславівської єпархії (1945 – 1946)

Додаток Н.1

Адміністративно-територіальний поділ Станиславівської єпархії,
затверджений 11 січня 1946 р. членом «Ініціативної групи» о. Антонієм Пельвецьким

№ п/п	Деканат	Декан, місце служіння	Заступник декана, місце служіння
1	Богородчанський	Кисілевський Зиновій, м. Богородчани	Середович Олександр, с. Богородчани Старі
2	Більшовецький	Сваричевський Володимир, с. Більшівці	Кузьменко Онуфрій, с. Яблонів
3	Букачівський	Сеньківський Дмитро, с. Колоколин	Любка Володимир, с. Вишнів
4	Бурштинський	Дорош	-
5	Вигодський	Білий	Бодак
6	Войнилівський	Горак	Кос Михайло
7	Галицький	Посацький Ярослав, с. Тязів	Самотулка Володимир, с. Блюдники
8	Гвоздецький	Дмитерко Михайло, с. Назірна	Могилицький Дамян, с. Підгайчики
9	Городенківський	Корбутяк Микола, с. Тишківці	Лютий Микола, с. Торговиця Пільна
10	Долинський	Чорнега Михайло, м. Долина	Бородайко
11	Жабівський	Дзьоба Лука, с. Криворівня	Якимішин Василь, с. Красноїля
12	Жовтневий	Шараневич Олексій, с. Побереже	Гомик Михайло, с. Медуха
13	Заболотівський	Мальчинський Олександр, с. Вовчківці	-
14	Калузький	Тисовський Володимир, м. Калуш	Маркевич Стефан, с. Довге
15	Коломийський	Русин Олександр, м. Коломия	Томчук Петро, м. Коломия
16	Коршівський	Козуб Іван, с. Коршів	Сорока Олексій, с. Кам'янки Великі
17	Косівський	Обушкевич Олександр Львович, с. Косів Старий	Сиротюк Микола, с. Хімчин
18	Кутський	Лоточинський Ісидор, м. Кути Старі	Маланчук Григорій, м. Кути
19	Ланчинський	Совяковський Михайло, с. Перерісль	Карачевський Маркіян, с. Глинки
20	Лисецький	Дорик Роман, с. Лисець	-
21	Надвірнянський	Смачило	-
22	Обертинський	Гавдуник Григорій, с. Незвисько	Савчинський Володимир, с. Гарасимів
23	Отинійський	Василина Андрій, м. Отинія	Палагицький Іван, с. Кривотули Старі
24	Перегінський	Дурбак	Циганенко
25	Печеніжинський	Лоточинський Іван, м. Печеніжин	Горецький Іван, с. Вербіж Нижній
26	Рогатинський	Сулим Іван	-
27	Рожнятівський	Лисий Микола	Нагірняк
28	Снятинський	Клюфас Іван, с. Карлів	Долгий Володимир, с. Завалля
29	Солотвинський	Пилипець Іван, м. Солотвина	Корсан Іван, с. Старуня
30	Станиславівський	Добрянський Константин Володимирович, м. Станіслав	Закаляк Григорій Михайлович, м. Станіслав
31	Тисменицький	Павлюк Семен, м. Тисмениця	Гребенюк Олексій, с. Ляцьке Підгірне

32	Тлумацький	Яворський Антін, м. Тлумач	Чавяк Іван, с. Братишів
33	Чернелицький	Головацький Любомир, с. Далешева	-
34	Яблонівський	Миронів Роман, с. Акришори	-

Джерела: [302, арк. 183-183зв].

Додаток Н.2

Учасники Львівського псевдо-собору 1946 р. зі Станиславівської єпархії

Деканат (до 1945 р.)	Район-деканат (з 1946 р.)	Прізвище та ім'я делегата (роки життя)
1. Богородчанський	Богородчани	1. Середович Олександр Степанович (1915–1946?)
2. Бучацький	Бучач	2. Король Степан Омелянович (08.01. 1898–1946?)
3. Городенківський	Городенка	3. Корбутяк Микола Степанович (07.12. 1891–11. 1967) 4. Лютий Микола Петрович (06.03. 1894–1946?)
4. Гусятинський	Гусятин	5. Рак-Раченко Федір Іванович (01.03. 1879–1946?) 6. Гунчак Степан (12.08. 1893–1950?) 7. Чорняк Михайло Якович (02.04. 1885–1946?) 8. Єднак Михайло Іванович (14.05. 1903–1946?)
5. Єзупільський	Жовтневе	9. Шараневич Олекса Якимович (1882–1946?)
6. Жуківський	Обертин	10. Савчинський Володимир Омелянович (25.01. 1912–14.12. 1961)
7. Заліщицький	Заліщики Товсте	11. Грицай Василь Григорович (1893–1946?) 12. Микула Михайло Петрович (1882–1946?) 13. Гаврилук Семен Михайлович (1878–1946?) 14. Рокецький Ярослав Євгенович (1912–1946?) 15. Слободян Прокіп Миколайович (1894–1946?)
8. Коломийський	Гвіздець Заболотів Коломия	16. Дмитерко Михайло Васильович (13.09. 1885–1946?) 17. Мальчинський Олекса Омелянович (1896–20.01. 1962) 18. Томчук Петро Іванович (06.07. 1890–1948?) 19. Карпінський Євген Платонович (09.12. 1902–1975?) 20. Русин Олександр (25.03. 1868–09.10. 1955)
9. Косівський	Косів Кути Жаб'є	21. Обушкевич Олекса Львович (16.11. 1904–1971?) 22. Сиротюк Микола Дмитрович (10.02. 1899–1946?) 23. Лоточинський Ісидор Миколайович (13.01. 1909–1971) 24. Якимишин Василь Дмитрович (22.03. 1913–1946?)
10. Кудринський	Борщів Мельниця	25. Ніцович Степан Васильович (1884–1946?) 26. Плецан Мирослав (01.04. 1910–1946?) 27. Дрогомирецький Богдан Кирилович (28.02. 1883–1946?)
11. Надвірнянський	Ланчин Яремче	28. Сов'яковський Михайло Миколайович (1876–02.04. 1961) 29. Шмереківський Євстахій Іванович (02.10. 1864–1946?)
12. Пістинський	-	-
13. Скальський	Скала Подільська	30. Дерев'яно Іван Васильович (1881–1946?)
14. Снятинський	Снятин	31. Клюфас Іван Якович (1877–1946?)

		32. Довгий Володимир Васильович (16.05. 1890–1946?)
15. Станіславівський	Станіслав Лисець Станіслав	33. Пельвецький Антін Андрійович (27.01. 1898–03.02. 1957) 34. Дорик Роман Васильович (17.02. 1899–1946?) 35. Гавдуник Григорій Семенович (15.10. 1885–1946?) 36. Лоточинський Іван Миколайович (29.06. 1899–1946?) 37. Савраш Йосиф Михайлович (24.04. 1909–05.06. 1984) 38. Добрянський Константин Володимирович (04.10. 1910–1946?) 39. Закаляк Григорій Михайлович (05.02. 1908–1946?) 40. Дуткевич Аполлінарій Петрович (1895–09. 1957) 41. Смачило Степан Васильович (1894–1946?)
16. Тлумацький	Отинія Товмач	42. Васирина Андрій Олексійович (11.12. 1888–1946?) 43. Малевич Михайло Володимирович (невід.–1946?) 44. Яворський Антін Степанович (14.01. 1886–15.02. 1962)
17. Тисменицький	Тисмениця	45. Павлюк Семен Захарович (02.08. 1890–1960) 46. Гребенюк Олекса Васильович (08.08. 1893–03.02. 1977)
18. Устецький	Коропець	47. Дуда Микола Пантелеймонович (25.09. 1896–1946?)
19. Чортківський	Чортків	48. Паляниця Дмитро (25.05. 1890–1946?) 49. Стецик Микола (26.02. 1910–1946?)

Джерела: [191, арк. 16, 36, 49, 78, 88, 130, 193; 206, арк. 33; 207, арк. 8, 27, 31, 46, 60, 85, 102; 208, арк. 52, 57, 74; 209, арк. 3637, 94-97, 128-129, 192, 204-205, 220-221, 260-261; 210, арк. 43, 57, 88, 94, 165, 176, 181, 188; 276, арк. 1-29; 277, арк. 1-20; 280, арк. 41, 47-47зв, 59, 74; 281, арк. 2-2зв, 36-37, 57, 84.; 284, арк. 4; 287, арк. 5-5зв; 297, арк. 5; 301, арк. 36-38; 309, арк. 16, 18, 21, 22; 317, арк. 36; 318, арк. 16; 374, с. 53-58, 92-97, 109-111; 418, с. 129, 153, 370, 400, 420, арк. 629, 694].